

THEOLOGIA
MYSTICA

2

BY5082

T4

v.2

008310

EX LIBRIS

HEMETHERI VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080015363

THEOLOGIA MYSTICA

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

®

THEOLOGIA MYSTICA

AD USUM

DIRECTORUM ANIMARUM

EX S. SCRIPTURA, CONCILIIIS, SS. PATRIBUS, MYSTICIS PRIMARIIS,
AC THEOLOGICIS RATIOCINIIS ADORNATA

TOMUS SECUNDUS ET ULTIMUS

Capilla Alfonso
Biblioteca Universitaria

PARISIS

APUD H. VRAYET DE SURCY, TYPOGRAPHUM
In via vulgo dicta de Sévres, 37

1848

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLES

44975

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

THEOLOGIA MYSTICA

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

57 388

APPROBATIO

ILL^{MO} AC REV^{MO} DD. CLEMENTIS VILLECOURT, EPISCOPI RUPELLENSIS,

CLEMENS VILLECOURT,

MISERATIONE DIVINA ET SANCTE SEDIS APOSTOLICAE GRATIA EPISCOPI
RUPELLENSIS, SOLIO PONTIFICIO ASSISTENS, ETC.

Dominus Noster Jesus Christus necessariam salutis
viam indicavit his verbis : *Si vis ad vitam ingredi,
serva mandata.* Fidei quoque necessitatem expressit
dicens : *Qui crediderit... salvus erit; qui verò non
crediderit, condemnabitur.* In his autem ambobus neces-
sariis, nihil aliud designatur, secundum D. Paulum,
nisi *inchoationis Christi sermo* : ad perfectiora enim
vocamur : et ideo, apud S. Mattheum, Salvator mundi
ab octo Beatitudinibus prædicationem incipit, ut qua
sint optanda perficiendaque a dilectissimis Discipulis
suis edoceat. In hoc porro calcando perfectionis itinere,
Duce securo opus est, ne, sub specie veritatis et pie-
tatis, *seducantur corda innocens* : quod sæpius acci-
dit.

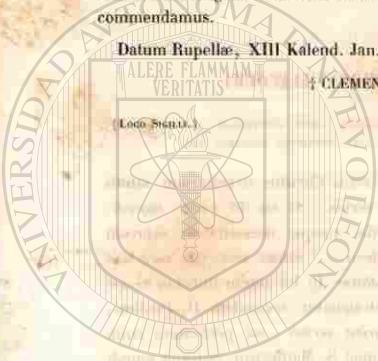
Nullus igitur liber ad reserendam Ecclesiasticis vi-
ris, et, per eos, Fidelibus, Perfectionis semitam; aptior
nobis visus est, quam THEOLOGIA MYSTICA DOCTORIS

003313

SCRAM, in favorem optimi Operis demò editam....
Nihil enim in eà offendimus quod Catholicum dogma
tantisper læderet; imò, omnia docta, sana, et purio-
ribus Fidei fontibus consentanea invenimus, ideoque
hanc Theologiam Clero Diocesis nostræ impensius
commendamus.

Datum Rupellæ, XIII Kalend. Jan. MDCCCXLIX.

CLEMENS, EPISC. RUPELL.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

APPROBATIO

ILL^{MO} AC REVER^{DO} DIV. PETRI LUDOVICI PARISIS, EPISCOPI LINGONENSIS.

PETRUS LUDOVICUS PARISIS,

MISERATIONE DIVINA ET SANCTE SEDIS APOSTOLICÆ GRATIA EPISCOPUS
LINGONENSIS.

Ipsorum est regnum Dei, pax et gaudium in Spi-
ritu sancto, quiveniuntur vigilantes et diligentes
in Eius servitio, cui servire regnare est. Qui verò Deo
servit et manet in charitate, altissimam tenet scientiam,
scientiam videlicet Sanctorum, doctrinam veritatis, quã
veraciter illuminatus progreditur de virtute in virtutem.

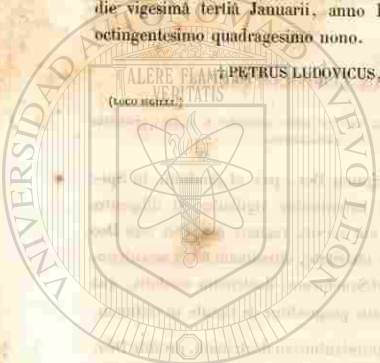
Porrò ad hanc præstantiorem doctrinam, juvante Deo,
adipiscendam, nobis apprime adaptatum visum est Opus
cui titulus : *Theologia mystica ad usum Directorum
animarum, ex S. Scripturâ, Conciliis, SS. Patribus,
mysticis primariis, ac theologicis ratiociniis adornata.*
Quod quidem lucidâ methodo omnes qui piè vivere vo-
lunt in Christo, ad Ipsum qui via, veritas et vita est,
per varios ascensionum gradus quasi manuducit.

Quapropter hoc eximum Opus omni nostro Clero
impensius in Domino commendamus, utpote salutari

perefluens doctrinâ, quâ perfundantur Sacerdotes quam-
plurimum præstat, ut facilius sui copiosiusque animarum
sibi conceditarum adoperari valeant salutem.

Datum Parisiis, in Festo S. Raymundi de Pegnafort,
die vigesima tertiâ Januarii, anno Domini millesimo
octingentesimo quadragesimo nono.

PETRUS LUDOVICUS, EPISC. LINGON.

APPROBATIO

HELMŪ AC REVĪM DD. H. DEN DUBBELDEN, EPISCOPI EMAUSENSIS.

HENRICUS DEN DUBBELDEN.

DEI ET S. SEDIS APOSTOLICÆ GRATIA EPISCOPI EMAUSENSIS (IN PART.
INFIN.), ET VICARIUS APOSTOLICUS BUSCOIUGENSIS.

Visis approbationibus egregiis ab illustrissimo Episcopo
Lausannensi, Rupellensi ac Lingonensi datis, laudatum
Opus cui titulus: *Theologia mystica*, etc. Doctoris
Schram, Clero nostro commendare non dubitamus.

Datum in Gestel S. Michaelis, die septimâ Februarii,
anno millesimo octingentesimo quadragesimo nono.

† H. DEN DUBBELDEN,
Episc. Emaus., Vic. Apost. Buscoiugens.

(Loco Sigilli.)

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

APPROBATIO

ILL^{MO} AC REV^{MO} DD. CAROLI BELGRADO, INTERNUNTII APOSTOLICI, ETC.,
IN HOLLANDIA.

VALERE FLAMMAM
VERITATIS
CAROLUS BELGRADO,

VICE-SUPERIOR MISSIONIS HOLLANDIÆ, INTERNUNTII SÆCULÆ SEDIS APUD
REGEM HOLLANDIÆ, ETC., ETC., ETC.

Vestigis inherentes illustrissimi ac reverendissimi
DD. Lausannensis ac Genevensis Episcopi, Viri eminenti-
ssimi Cardinalis de Bonald, Lugdunensis Archiepiscopi,
illustrissimorum ac reverendissimorum Antistitum Rupel-
lensis, Lingonensis, atque Apostolici vicarii Buscodu-
censis, Opus, cui titulus : *Theologia mystica*, etc.
Clero missionis Hollandiæ commendare non præter-
mittimus.

Datum Hagæ Comitum, die vigesima quarta Februarii,
anno millesimo octingentesimo quadragesimo nono.

C. BELGRADO,

Internunt. Apostol. et V. Superior miss. Holl.

(Loco Sigilli.)

APPROBATIO

ILL^{MO} AC REV^{MO} DD. J. T. LAURENT, EPISCOPI IN CHERSONESO.

J. T. LAURENT,

EPISCOPUS IN CHERSONESO (IN PART. ISPID.), VICARIUS APOSTOLICUS
LUXEMBURGENSIS, ETC.

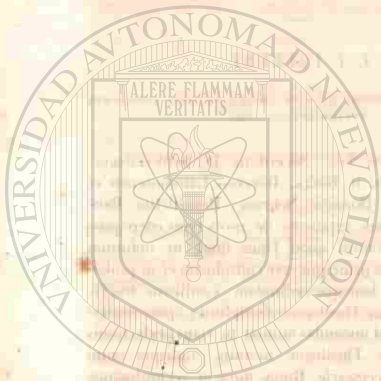
Petitis annuens Ven. Sacerdotis D. Schwertfeger,
Canonici, Parochi in ROLLE, Diocesis Lausannensis et
Genevensis, qui Dominici Schram, Benedictini Ban-
thensis Theologiam mysticam de novo typis edere pro-
ponit, hæc testamur quòd Opus illud ut optimum
teneamus, in suis principiis verè catholicam et in proba-
tionibus claram, beneque ordinatam, continens tracta-
tionem illius partis Theologicæ disciplinæ, quæ cogno-
scitur directrix ad ducendas animas in viam perfectionis
et consummatio Theologiæ moralis, indeque omni
Confessorio pernecessaria. Hujus novæ et accuratissimæ
editionis, utilissimâ appendice auctæ, comparationem
eo enixius Vicariatus nostri Clero commendamus, quòd
luerim, si quod sit, ab Editore ad sustentationem con-
stitutum sit Ecclesiæ novæ quam edificavit pro pauper-
rimâ communitate catholica ROLLE, in regione hæreticâ.

Datum Aquisgrani, die vigesima Martii, anno mille-
simo octingentesimo quadragesimo nono.

† J. T. LAURENT, EPISC. IN CHERSON.

Vic. Apost. Luxemburg.

(Loco Sigilli.)

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL DE

PARS II.

DE MAGISTERIO SPIRITUALI.

CAPUT I.

AN, ET QUALIS PROCURANDUS SIT MAGISTER SPIRITUALIS AD ANIMABUS, QUÆ AD PERFECTIONEM CHRISTIANAM ASPIRANT.

§ 538.

MAGISTER SPIRITUALIS QUIS.

Ne perfectionis christiane studiosus a rectâ semitâ aberret, *Magistro spirituali*, cui duce, indiget, cujus officium in hac secundâ parte explicabimus. Ut enim bene observat P. Goddinez, in *Prax. Th. Myst.*, l. 8, c. 1: « Vix decem ex mille animabus, quas Deus ad perfectionem vocat, vocanti respondent, et ex centum, quas vocat Deus ad contemplationem, nonaginta novem deficiunt: quapropter dico, multos esse vocatos, sed valde paucos electos. Et ultra difficultates permagnas, ac insuperabiles fragilitati nostræ quibus negotium istud circumseptum est, una ex causis potissimis est inopia Magistrorum spiritualium (infelices Communitates ubi desunt magistri, vel si adsunt, incogniti sunt, vel nullo habentur pretio), qui post divinam gratiam Naucleri, animas per hoc incognitum mare vitæ spiritualis rectâ non ducunt. » Est autem *Magister spiritualis*, ille cui diu, manifestatâ ipsi totâ conscientia suâ, se habitualiter dirigendum præbet in viâ perfectionis; quod fieri potest vel Præloato suo, vel alteri particulari, sive intra, sive extra confessionem.

MAGISTER SPIRITUALIS PROCURANDUS EST.

Magister spiritualis ab animabus ad perfectionem aspirantibus omnino procurandus est. Probatur 1° ex Scripturâ: *Malach. ii, 7*: *Labis sacerdotis custodiet scientiam, et legem requirunt ex ore ejus: quia angelus Domini exercituum est. Prov. ii, 14*: *Ubi non est gubernator, populus corruet: salus autem ubi multa consilia. Eccl. iv, 9*: *Væ soli quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. Eccl. xvii, 35*: *Cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timorem Dei, cujus anima est secundum animam tuam, et qui, cum titubaveris in tenebris, condolebit tibi. Eph. iv, 11*, de Christo dicitur: *Ipsè dedit... alios autem pastores et doctores, ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in edificationem corporis Christi.* Quæ omnia passim interpretes de necessitate Magistri spiritualis exponunt. Accedunt exempla scripturistica: sic toti populo suo Dominus in viâ per desertum non solum angelum, sed Moysen in ducem prefecit. *Exod. ii, 10*. Sic Samuel, *I Reg. iii*, semel et iterum a Domino extraordinariè vocatus, ixit ad Heli sacerdotem, a quo se vocari putabat, et meruit ab illo instrui de eo quod facere debebat, ut loquentem sibi Dominum agnosceret. Sic angelus missus est ut procuraret instructionem eunuchi reginæ Candacis, non tamen per se, sed per Philippum diaconum, *Act. viii et x*. Pro instructione Cornelii centurionis, angelus ei apparet, eum monuit ut ad se Petrum advocaret, qui hoc munus obiret, imò Christus ipse, in personâ Saulo apparet, noluit eum instruere per seipsum, sed ad Ananiam pro instructione accipienda misit, *v. 7*. Prob. 2° ex PP. S. Dionysius, *de Eccl. hierarch.*, c. 5, p. 1, ait: «*Mos quidem hic est Divinitatis sanctissimus, per primam, secundam et inferiora ad divinitissimam lucem suam deducere.*» S. Basilius, *Serm. de abdic.* post init., inquit: «*Summâ vigilantia acerrimâque in omnes partes animi circumspectione*

operam dato, ut aliquem tibi virum invenias quem in omnibus deinceps delecta tibi vitæ studiis certissimum ducem sequaris; ejusmodi, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere, sciat commonstrare.» S. Hieronymus, *Ep.*, iv, Rusticum ad vitam communem potius quam solitariam adhortans, scribit: «*Mihi quidem placet, ut habens Sanctorum contubernium: nec ipse te doceas, et absque doctore ingrediaris viam quam nunquam ingressus es, stalmique tibi in partem alteram declinandum sit et errori pateas.*» S. Augustinus, *Serm. cxii, de Temp.*, docet: «*Sicut cæcus sine ductore, sic homo sine doctore rectam viam vix graditur.*» S. Gregorius, *L. 1. Dialog.*, c. 1, fatetur quidem, nonnullos interitûs sine humanâ disciplinâ doceri, sed subdit: «*Quorum tamen libertas vitæ ab infirmis in exemplum non est trahenda: ne dum se quisque similiter S. Spiritu impletum præsumit, discipulus hominis esse despiciat et magister erroris fiat.*» Cassianus, *L. iv Inst.*, c. 9, ex communi praxi Monachorum idem prebat et, *Colat. 2*, c. 15, concludit: «*Unde manifestissimè comprobatur, nulli a Domino viam perfectionis ostendi, qui habens unde valeat erudiri, doctrinam seniorum vel instituta contempserit.*» Eadem docent Isidorus Pelsius, *L. 1, Ep. 260*; S. Climacus, *Scal. gr. 4*; Dorotheus, *Serm. 3*, l. 5 *Bibl. notis*, PP. S. Bernardus, *Serm. 77, in Cant.*, considerans sponsum quærentem sponsum et nonnisi post consultos vigiles civitatis invenientem, subdit: «*Audiant hoc qui sine duce et præceptore vias vitæ ingredi non formidant... Solâctori dat manum, qui dare dissimulat præceptorum.*» S. Vincentius Ferrerius, *de Vit. spir.*, c. 4, ait: «*Imò plus dico, quod nunquam Christus unum gratiam ministrabit, sine quâ nihil possumus, si homo habet a quo possit instrui et deduci, et negligit, vel non curat alterius ducatum amplecti, credens sibi sufficere et per se posse investigare que sunt vitia ad salutem.*» Similia habent S. Laurentius Just., *de Obed.*, c. 21, et S. Bonaventura, in 6 *Alis seraph.*, c. 1 et 2; et Gerson, *de Distinct. ver. revel.*, signo 2, ait: «*Quod homo arrogans et seipsum ducem sui constituens, non indiget demone tentante, qui factus est*

sibi dæmon. » S. Theresia, *Vit.* c. 23 : « Absque dubio hæc in re laborat eundem demon in exordio virtutis... Compertum sibi habet, totum remedium animæ positum esse in agendo cum amicis Dei... » Quod ipsum etiam S. Salesius, in *Vit. dev.*, p. 1, c. 4, inculcat. 3° Ratio est : cum enim humanum non sit, se solo scire omnia quæ ad virtutem et felicitatem, maxime supernaturalem, pertinent; nec humanum sit, de his vel per angelos, vel per ipsum Deum instrui, quod velle temperarium foret, tentare Deum et propius passionibus et dæmonis illusionibus se exponere; prudentia jubet, docilem se præbere, ut homo junior qui minus scit et minus virtutis habet, per sententiam, sapientiorum et sanctiorum edocetur, vel per illum qui sibi loco Dei sit; decrevit enim Deus homines per homines doceri, et ideo hierarchiam in sua Ecclesia instituit sub uno capite Romano Pontifice, Episcopis, Parochis etc.; ut scilicet fideles tanquam ejusdem corporis membra, unum per aliud pabulo Sacramentorum et doctrinæ nutrentur. Vide Joannem de Avila, in *Audi, Filia*, c. 53, 54, 55; Alvarez, *T. 1 Vit. spir.*, l. 5, c. 2; Rodericum, *P. 3 Exerc. perf.*, tr. 7; Rosignolium, *L. 1 Discipul. perf.*; Nigronium, *Tr. de Magistr. spir.*; Gravina, *P. 2 de Discern. revel.*, l. 4, c. 6.

REFRANTUR ERRORES.

SCOTORUM. Pseudoluminati, inter alias propositiones ab Inquisitione Hispaniæ, an. 1623, damnatas, prop. 11, docuerunt : « Quod duntaxat sequi quisque debet Spiritus S. natum et inspirationem internam, ad aliquid faciendum, aut contra attendendum; et non aliter, » et prop. 22 : « Quod filia confessionis, sequentes sectam illuminatorum, votum emittere teneantur, se non aliis quam illuminatis confessuras. » Item Michael Molinos inter alios damnatos errores, propos. 66, docuit : « Bisi digna est quedam doctrina nova in Ecclesia Dei, animam, ad interna quod attinet, gubernari debere per Episcopum, et si is idoneus non fuerit per alium ab ipso datum directorem. Dico novam, quia nec Scriptura sacra, nec Concilia, nec Canones, nec Bulla, nec Sancti, nec Auctores unquam id dix-

runt, neque dicere possunt, quia Ecclesia non judicat de occultis, habetque jus animæ, ut eligat quem maluerit. » Similia habentur prop. 68, quæ omnia eò tendunt ut vel spiritus privatus pro regulâ credendi et operandi statueret, quem sibi solus illuminati arrogabant; et præterea illo juris axiomate : « Ecclesia non judicat de internis, » pessimè abutuntur, utpote quod solum de foro externo et judicio legislativo humano coercitivo, non verò de foro interno et judicio directivo, loquuntur. Ecclesia enim nobis credenda præcipit, quamvis fides actus sit merè internus.

§ 540.

MAGISTRI DEFECTUM DEUS SUBINDE SUPPLET.

Licet verò procurandus sit Magister humanus, ordinariè et per se loquendo necessarius, hæc tamen regula exceptionem admittit, quando Deus ex *providentiâ extraordinariâ*, vel in defectu hominis idonei, vel qui singulariter vult benefacere, dignatur aut per seipsum, aut per angelum totum magistrerium altiori modo præstare. Non enim aliter Deus legibus suis tenetur quam reservando sibi jus ad aliud quod sibi placet, vel in defectum, vel miraculosè faciendum. Unde S. Gregorius, *L. 1 Dial.*, c. 1, notat : « Sunt nonnulli, qui ita per magistrerium spiritus intrinsecus docentur, ut, etsi eis exterius humani magistrerii disciplina desit, Magistri intima censura non desit. » Tradit deinde signa ex quibus colligitur, quandoam hi pauci spiritu Dei agantur : « Mens autem, quæ divino spiritu impletur, habet evidentissima signa sua, virtutes scilicet et humilitatem; quæ si utraq; perfectè in una mente conveniant, liquet quod de presentia Sancti Spiritus testimonium ferant. » Pro exemplis adducit S. Joannem Baptistam, a solo Spiritu S. edoctum in deserto; Moysen ab angelo in cæcæ instructum, et S. Honorarium abbatem, de quo ibi loquitur, solum Spiritus S. discipulum. Addit S. Franciscus Salesius, *L. 8 de Amore Dei*, c. 12, S. Paulum eremitam, S. Antonium M., S. Mariam Ægyptiacam, quæ a solo Spiritu S. eruditæ et impulsæ ex amore Dei, omnia supplete, non

modo sine hominis directione, sed etiam sine auditione Missæ, confessione et communione, per totam vitam aut plures annos, sancti evaserunt. Sicuti etia mB. Catharina Januensis, per 25 circiter annos sine primæ sanctæ vitæ et mox ad tempus in majorem ipsius probationem; Confessario direttore caruit. *Vit.*, c. 42 et 49.

QUOD RARIS RARO FIT.

Scholarum. Dicta modo exceptio non obest, quominus regula generalis dati in sensu morali vera et tenenda sit; id quod in omissione auditionis missæ, confessionis et communionis clarè patet; de quibus S. Salsatus notat has raras exceptiones inspirationes esse magis admirandas quàm imitandas.

§ 541.

MAGISTER JUNIORIBUS NECESSARIUS EST.

Profunde ordinariè *necessarium* est prædictum hominis *magistorum* pro junioribus præsertim et incipientibus. Ita docet 1° S. Bernardus, *Serm.* 3, in *Ps. Qui habitat*, dicens: « Obsecro vos, novellæ plantationes Dei, vos qui nondum exercitatus tractatis sensus ad discretionem boni et mali; nolite sequi cordis vestri iudicium... humiliamini sub potenti manu Dei pastoris vestri, et acquiescite eorum consiliis qui melius norunt venatoris illius versutias, edocuit diuturno longi temporis exercitio et crebris experimentis, tam in se, quàm in multis, » S. Bonaventura, *de 6 Alis Seraph.*, c. 1, inquit: « Incipientes indigent Magistro ut doceantur quæ ignorant; scilicet salutis suæ et profectui necessaria et utilis, quid vitare debeant, quid sapere, quid facere, quid sperare, quid timere et inter minus vel magis bonis aut mala discernere, dicente Apostolo, *Hebr.* v. 12: *Indigetis ut vos doceamini quæ sint elementa sermonum Dei*, item ut exerceantur in operibus virtutum, quia non sufficit scire bonum, nisi etiam opere exerceatur... et quia

imperfecti sequitur se in virtutum exercitiis exercere solent, expedit ut ab alio ad hoc aliquando compellantur. » Et S. Laurentius Justin., *de Cast. Connub.*, c. 3, ait: « Insidiatur callidè prosperis incipientium successibus commentor malorum diabolus, nunc suadendo blandè, nunc asperè comminando: ideo ducatu indigent alieno, ne resiliant territi, aut cadant seducti: absque experimento autem quis immundorum spirituum evadet laqueos? Quis verò sine præceptoris magisterio valet esse expertus? » Et ratio est, quia præsumptio stulta foret, sine Magistro scientiam salutis addicere, sicuti sine ludimagistro litteras noscere, aut exarare, quas aliquis nescit; sine ductore peragere iter, quod ignorat; sine duce prælio se committere incertum rei militaris, et sine medico velle sanari.

§ 542.

ETIAM PERFECTI MAGISTRO INDIGENT.

Etiam pro *senioribus, proficientibus et perfectis* communiter alicujus *magistorum*, pro accipiendo sano consilio, plus minusve, pro modo spirituum est *necessarium*. Indicat hoc 1° S. Scriptura, *Is.* v. 21: *Vae! qui sapientes estis in oculis vestris, et coram vobismetipsis prudentes.* Et *Rom.* xii, 16: *Nolite esse prudentes apud consuetos.* Quod S. Chrysostomus, *Hom.* 22, exponit: « Hoc est, ne putetis vos sufficere vobis ipsis!..... Unde et ita nos Deus constituit ut alter alterius operâ indigeat: ut enim prudens sit, altero tamen opus habet... fit enim sæpe numero; fit, inquam, ut ex exemplo Moysis consilium Jethro sequens probatur, ut prudens quod oportebat non videret, et stultior aliquid eorum quæ conveniunt inveniat. » Id quod S. Augustinus suo exemplo ostendit, scribens, *Ep.* 75, ad Auxilium: « En adsum, senex a juvene Episcopo, et Episcopus tot annorum a collegâ necdum Anniculo paratus sum discere. » Idem 2° docet S. Thomas, 2, 2, q. 49, a. 3, dicens: « Etiam ipsos majores oportet dociles quantum ad aliqua esse: »

quia nullus in his quæ subsunt prudentia, sibi quantum ad omnia sufficit. » Et S. Bonaventura, de 6. *Alis seraph.*, c. 2, ait : « Qui alius præsumit, ut melius et cautius agant, necesse habent alius subesse a quibus regantur, usque ad summum omnium Pontificem. » Unde etiam Eugenius III S. Bernardo se subiciebat, uti patet ex libris de *Consider.* Et S. Petrus reprehensionem sancti Pauli libenter suscepit. *Gal.* ii, 11. Imò ipse Salvator noster pro nostro exemplo inventus est in medio doctorum, audiens et interrogans eos. *Luc.* ii, 46. Ratio est 3ª Tum quia nullus omnia novit quæ scire refert, et Deus, ad nostram humiliationem et fraternam charitatem fovendam, solet per inferiores scientiâ et virtute subinde illuminare superiores. Tum quia alius magis liber est ab amore proprio et passionibus, ut sanum iudicium de rebus alterius ferat. Tum quia in viti præsentif omnes viatores sumus, nec ullus ita profect ut ad terminum pervenerit, adeoque etiam perfectus sit, qui non nisi respective ad minus perfectos talis dici potest, adhuc dum duce indiget, cum et ipse difficiles saepe anfractus scrupulorum, desolationum, tentationum, aliorumque periculorum inveniat.

NONNULLA NOTANDA.

Sciatur Magister spiritualis potest vel esse præcisè talis, vel simul Confessarius, vel simul Superior; ubi notandum est, teneri omnes Superiores ecclesiasticos, præsertim Regulares, providere subditis de magistro spirituali, qui vel sit Superior ipse, vel alius, vel alii ab eo designati, e quibus unum subditi sibi eligant, quia hoc ad pastorem curam eorum pertinet. 2° Non expedit, ut Confessarius aut magister spiritualis admittat aliquam personam se voto obligare, ut sibi obedientiam præstet: id quod magis absolum foret, si obligaretur ad unum numero Confessarium aut Directorem cum aliorum exclusione: Joannes a Cruce appellat *tyrannum* Confessarium, qui licentiam penitentibus denegat aliorum etiam Confessorum consilium petendi. Quare necessarium est ut Confessarius omnimodam libertatem penitentibus suis elargiatur. Imò aliquando eos exaltare debet ut aliorum consilia, expostulent et sic vel dubia

si quæ sint omnino tollantur, vel in susceptâ devotionis methodo fiant firmiores et intiores, vel saltem illius æquivalent, intentionis rectitudinem videant.

Quod monitum maxime curare debent parochi, qui in locis remotis atque campestribus morantur; non pauci enim suorum Parochianorum erubescunt ipsi graviora peccata aperire; cumque aliunde non eis sit facilis occasio alium Confessarium inveniendi, idè parochi confitentur quidem, sed sacrilege, ea scilicet peccata resistentes. Præstat ergo ut interdum Confessarium ignotum accersant, eurent ut ad eum liberè accedant, cautè etiam matribus insinuando ut hæc de re omnem filiis suis facultatem faciant. Iste autem Confessarius penitentes de quibus justa potest esse suspicio, ut sunt rudes, mulieres, pueri, paternè interroget utrum antea vite scrupulum habeant, eos animando ad omnia aperienda; hæc enim agendi ratione solent liberari plures anime a sacrilegiis. Huic consilio se conformare satagant etiam Communitatum Superiores, sic ut neque nimia facilitate latior peccatorum via aperiatur, neque nimia difficultate sacrilegiis detur occasio.

§ 545.

MAGISTRO RATIO TOTIUS CONSCIENTIÆ REDDENDA EST.

Magistro huic spirituali *ratio conscientie propria* sincera, plena et primò quidem de totâ vitâ præteritâ, in posterum autem, in quantum Magistro placeverit, reddenda est. Ita præscribunt 4° PP. S. Basilis, in *Reg. fus.*, c. 26, docet: « Debet unusquisque eorum qui inferiores sunt, si quidem memorabilem ullam facere progressionem studet et ad perfectionem vitæ illius quæ præcepit D. N. Jesu Christi est consentanea, pervenire, cum nullum animi sui modum apud semetipsum celatum retinere, tum in sermone nihil non diligenti antea curâ consideratum proferre, sed mentis suæ arcana aperire fratribus suis, quibus datum id negotii sit. » Idem docet S. P. Benedictus, *Reg.* 6, 7, dicens : « Quintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo advenientes, vel mala a se absconsè commissa per humilem confessionem

Abbati non celaverit suo. » Hortans nos de hac re Scriptura dicit: *Revela Domino vitam tuam et spera in eum.* Et item dicit: *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia ejus.* Et item Propheta: *Delictum meum cognitum tibi feci, et injustitias meas non operui: Dicit, i pronuntiatio adversum me injustitias meas Domino, et tu remisisti impietatem cordis mei.* Cassianus, *L. 4. Instit. et collat. 2, c. 10 et 11, ait:* « Nullo alio vitio tam precipitem diabolus Monachum pertrahit ac perducit ad mortem, quam cum, neglectis consiliis seniorum, suo iudicio persuaserit, definitionique confidere. » Item docet S. Dorotheus, *Serm. 5;* et S. Laurentius Just., *c. 20 de Obed.;* et ratio est quia Magister tanquam medicus non potest procurare vel roborare discipuli sui sanitatem, nisi totam ejus complexionem bene perspectam habeat.

QUOMODO REDDENDA SIT.

Schol. I. Licet communiter expediat in ratione conscientie reddenda incipere a confessione generali et eandem rationem continuare, frequentando confessiones apud eundem Confessarium, absolute tamen unum munus ab alio, scilicet confessionem et rationem conscientie excipiendi, est distinctum et separabile: nam pro confessione solum exigitur et sufficit accusatio omnium et singulorum peccatorum, saltem gravium, non vero peccatorum venialium, tentationum, passionum et virtutum manifestatio. E contra pro ratione conscientie reddenda hec omnia aperienda sunt, licet quoad peccata non cum tanta individualitate, quia hec conscientie manifestatio non ordinatur per se ad necedum plagis peccatorum, nisi confessio, sed ad roborandam et perficiendam sanitatem et exercendam vires spiritus in operibus maxime servitii divini.

QUOMODO SUB SIGILLO A MAGISTRO RETINENDA.

Schol. II. Ratio conscientie Magistro maxime in confessione reddita sub sigillo retinenda est etiam quoad virtutes et speciales Dei favores. Hinc P. Reguera, *Prac. Th. myst.*, t. 2, p. 381, n. 51, 52, non omnino approbat, quod etiam post mortem patefaciat

Confessarius aliquod poenitentis privilegium, v. g. innocentis, virginibus etc., ex sola confessione sibi notum; id quod magis periculosum foret; si fiat a Confessario communi in aliqua Communitate, qui laudando unum, et tacendo de aliis, indirecte ansam preberet de ceteris grave peccatum presumendi. Proinde consullus esse censet, quando ad majorem Dei gloriam expedit, post obitum singularia aliqua dona alicujus anime sancte manifestare, curandum esse Confessario in vita, ut illa ex sola confessione cognita non habeat, sed vel ex conscientia extra confessionem perspecta, vel procurando ut talis persona dicitur aut scribat ea ipsa, vel obtinendo ab ea licentiam ad usum eorum que ex sola confessione scivit, prout in Domino expedit. Talis est communis praxis, uti constat ex actis et causis canonizationis Sanctorum, in quibus testimonia Confessoriorum de conscientie puritate et aliis specialibus gratis non quidem inter necessaria, sed inter utilia, et quæ maximopere conducunt, recensentur, uti probat Benedictus XIV, *de Beatif.*, l. 3, c. 7.

§ 344.

MAGISTER SIT OMNIBUS NUMERIS ABSOLUTUS.

Porro Magister spiritualis procurandus est, quantum fieri potest, *omnibus numeris absolutus.* Probatur 1° ex S. Scriptura, *Ecl. vi, 6: Consiliarius sit tibi unus de mille.* *Ecl. vii, 29: Virum de mille unum repert.* 2° Subscribunt PP. S. Basilus, *Serm. de Ablicat.*, qualitates Magistri proferendi recenset, dicens: « Qui ornatus virtutibus sit, cujus universa totius ipsius vite actiones testimonio sint, charitatem in eo erga Deum inesse, qui divinarum litterarum scientiam habeat, virum integrum, nec ulli distractioni indulgentem... naturæ propensum ad eos edocendos qui ad ipsum accedunt, quem gloria inanis non inllet; superbia non extollat, adulatio non extollat, adulatio non frangat, severum atque constantem, cui denique nihil sit prestantius honore Dei. » S. Gregorius Nyses. *L. de Virginit.*, c. 13, ait: « Illud in primis est curandum ut optimum hujus vite ducem ac magistrum querant. »

S. Gregorius M. toto libro pastorali hanc materiam pertractat, et p. 1, c. 4, monet: « Ab imperitis pastoribus magistrum pastorale suscipitur in magna temeritate, quoniam ars est artium regimen animarum. » Cassianus, *L. 2 Inst.*, c. 3, Patrum Ægyptiorum sententiam refert, scilicet: « Bene regere vel regi, sapientis esse pronuntiant, summumque bonum et gratiam S. Spiritus esse definiunt. Nam neque salutaria præcepta quemquam posse obtemperantibus præstare, nisi qui prius universis virtutum disciplinis fuerit instructus; nec obedire quemquam seniori posse, nisi eum qui consummatus timore Dei et humilitatis fuerit virtute perfectus. » S. Bernardus, *Serm. 3 de Circumcis.*, ait: « Numquid eligit esse magister, qui nondum discipulus fuit, et docere quod didicit nunquam? » Et S. Laurentius Just., *de Obed.*, c. 20, magistrum spirituales describit: « Qui discretionem sit providus, experientia probatus, ordinatus moribus, gravitate maturus, decoratus honestate, sanctarum Scripturarum gnarus, austerus in se, proximo compatiens, orationi assiduus, corde mitis, eloquio lenax et in omni, si possibile est, spirituali disciplina proventus. » Denique S. Vincentius Ferrerius, *C. 4, de Vit. spir.*, et S. Joannes a Cruce, in *Præm. asc. ad. mont.*, dolent tam paucos idoneos Magistros spirituales reperiri; et S. Theresia, in *Castell.*, *mans.* 6, c. 8, ab experientia probat, Confessarios debere esse litteratos, habere donum discretionis et experientiam rerum spiritualium; semilitteratos autem, inter omnes, prejudicabiles esse. Et S. Franciscus Sales., p. 1 *Vita dec.*, c. 5, ait: « Debet esse vir plenus charitate, scientia, prudentia: et qualibet ex his qualitatibus deficiente, res est plena periculi. » Ratio est quia nihil beatius est in humanis, quam vera amicitia cum vero amico: ad quod requiritur ut optimus eligatur; sed nulli melius nomen veri amici quam Magistro spirituali competit, si revera optimus fuerit, qui nostras actiones monitis suis dirigat, insidias maligni suis consiliis repellat, in afflictionibus nos consoletur, in dubiis rectè consulat et mortem anime avertat. Ergo hic procurandus est.

ETIAM CONFESSARIUS NUMERIS OMNIBUS ABSOLUTUS PROCURANDUS EST.

Scholium. Quæ modò de Magistro spirituali dicta sunt, etiam ad Confessarium spectant, qui etiam ad confessiones ordinarias procurandus est, in quantum fieri potest, numeris omnibus absolutus: quod proinde multò magis tenet, si eligatur in confessarium habituales simul et Magistrum spirituales perfectionis, utpote qui debet esse iudex, medicus et doctor. Unde, C. *Omnis utriusque de penit. et remis.*, dicitur: « Sacerdos sit discretus et cautus, ut more periti medici superfundat vinum et oleum vulneribus auciæ, diligenter inquirens et peccatoris circumstantias et peccati: quibus prudenter intelligat, quia debeat ei præbere consilium et cuiusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad salvandum ægrotum. » Et Catechismus romanus de Ministro penitentia docet: « Ex quo poterunt fideles intelligere, cuius maximo studio curandum esse, ut cum tali Sacerdote delegat, quem vitæ integritas, doctrina, prudens iudicium commendat. » Videri etiam potest Rituale rom. part. V, de Sacram. Penit., et quæ copiosè concessit Genetius, tom. 4, Th. Mor. tr. 6, c. 10, 11.

§ 545.

MAGISTRI DOTES: PRIMO DOCTRINA, PIETAS ET EXPERIENTIA.

Ut verò Magister spiritualis numeris omnibus, in quantum fieri potest, absolutus procuretur, primò querendus est talis, qui *doctus et pius et in rebus spiritualibus expertus sit*; Quia si doctus sit, sæpe saltem doctrinaliter discretionem spirituum facere poterit; si pius sit, magnificè de Deo sentiet, nec statim rejiciet quæ in seipso expertus non est: item humilis erit in oculis suis et doctiores libenter consulat. Denique si expertus sit, saltem in genere, in rebus spiritualibus, vel in se, vel in aliis animabus, etiam in casibus rarioribus, congruam illationem colliget. Talis sufficienti cum discretionem animas dirigere poterit, saltem per discretionem spirituum doctrinalem, ut

vocat Gerson, *Tr. prob. spir.* Cum quo procedit Card. Bona, *Tr. de Discr. spir.*, c. 2, n° 6, docens: « Quia discretio ex lumine cælitibus infuso paucorum est.... Ideo alia via discernendi spiritus inquirenda est, quæ communior sit et facilior. Illa nimirum, quæ per modum artis et doctrinæ sit, examina- tionis motuum principis et effectibus, perpensis item regulis quæ a Spiritu S. præscriptæ sunt in SS. Scripturis, et quas SS. Patres a Deo inspirati aliique doctores ab experientia instructi tradiderunt. »

§ 346.

DOCTRINA IN MAGISTRO REQUISITA.

Ex modo dictis fluit secundo, Magistrum spiritualemente, per se loquendo, querendum esse qui doctrinam non vulgari, et ad rem faciente polleat. Patet ex § precedenti; cum enim discretio spirituum communiter in Magistro sit tantum doctrinalis, hæc sine doctrinâ exerceri non potest. Sanè si omni Confessario scientia requiritur, pro qualitate penitentium, multo major, nec vulgaris in Magistro ad perfectionem manducante, necessaria erit, maxime si anima probationibus, temptationibus et angustiis extraordinariis oruata et signis ad bonum vel malum spiritum dubiis effulgens dirigenda sit. Ut autem doctrina Magistri ad rem faciat, ille non tam in philosophicis et theologicis subtilitatibus, quam in principis dogmaticis et regulis mysticis, ex S. Scripturâ, Patribus et Asceticis solide instructus esse debet. Sicut enim P. Alvarez, *T. 3, l. 3, p. 4, c. 1. Industr. 6*, notat: « Habet Ecclesia Dei aliquos, ad quos discretio spirituum, si non ex dono, at ex officio pertinet, ad quorum iudicium et sententiam recurendum est in dubiis, ne boni specie fallamur. Hi sunt Prædici et quibus minus confessiones audiendi demandatum est, et in defectu omnium istorum quisque vir doctus et in rebus spiritualibus et theologicis instructus. » Et S. Theresia, *C. 13 Vita*, monet: « Semper hæc mea fuit opinio et erit, ut quilibet Christianus

procuret suæ directioni virum qui litteris polleat, et bonis, et quanto magis in hoc emineat, melius; qui autem viâ orationis incedunt, hujus rei indigent magis.... Reputo mihi quod persona orationis quam consulat litteratos, nisi seipsam seducere velit, non seducetur illusionibus demonis: credo enim demones pertinescere valde litteras humiles et virtuosos: sciunt quippe se discooperiendos esse damnique incursuros. »

§ 347.

PIETAS.

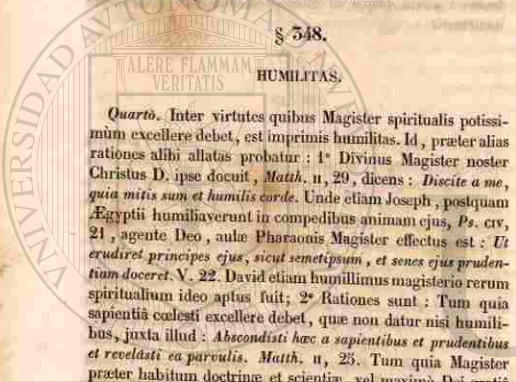
Tertiò. Querendus est Magister qui cum doctrinâ pietatem conjungat, eamque, quantum fieri potest, æquè solidam ac non vulgarem. Nam si magister usum orationis non habeat, cum quâ solida et non vulgaris pietas connectitur, erit illi lingua peregrina, quidquid a discipulo de motibus, sensibus, affectibus et effectibus in secreto cordis latentibus, de inspirationibus Dei, vel Angeli boni, vel mali, aut propriæ naturæ dicetur. Cum scriptum sit, *1 Cor. II, 15: Spiritus omnia judicat, et ipse a nemine judicatur.* Et, *Math. v, 8: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Et S. Theresia, *C. 5 Vita*, ait, magno animæ suæ damno fuisse semilitteratos et subdit: « Expertæ didici, dummodo sint virtuosos et moribus illibatis, melius esse illos quam quàm paucis litteris aspersos esse: quia fidem sibi ipsis, quin alios consulant bene litteratos: nec ego fiderem predictis; bonus autem litteratus nunquam me seduxit. »

COROLLARIA.

Solutio. Ex hactenus colligi potest 1ª bene litteratos Directores semper querendos et semper profuturos; semilitteratos verò potius obfuturos et magis quam illiteratos; 2ª semper querendos esse litteratos qui sint virtuosos, moribus illibatis, homines in oratione versati et spirituales; 3ª per bonos mores et virtutes cum solertiâ

et intellectus perspicaciam suppleri posse defectum litterarum, orationis ac spiritus, dum totum haberi nequit; 4° quod tamen intelligendum est de oratione ac spiritu speciali, quia in bonis moribus ac virtutibus semper imbitur aliquid orationis et spiritus: nunquam enim scienter in Magistros eligendi sunt homines vite non bonae et nullius orationis, licet litterati, qui tamen ex parte prodesse possunt, quando in defectu nesciuntur.

§ 548.

Quarto. Inter virtutes quibus Magister spiritualis potissimum excellere debet, est imprimis humilitas. Id, praeter alias rationes alibi allatas probatur: 1° Divinus Magister noster Christus D. ipse docuit, *Matth. ii, 29*, dicens: *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde.* Unde etiam Joseph, postquam Aegyptii humiliaverunt in compediis animam ejus, *Ps. civ, 21*, agente Deo, aule Pharaonis Magister effectus est: *Et erudiret principes ejus, sicut semetipsum, et senes ejus prudentiam doceret. V. 22.* David etiam humillimus magister rerum spiritualium ideo aptus fuit; 2° Rationes sunt: Tum quia sapientia caelesti excellere debet, quae non datur nisi humilibus, juxta illud: *Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Matth. ii, 23.* Tum quia Magister praeter habitum doctrinae et scientiae, vel maxime Dei gratia indiget, quae tamen non nisi humilibus datur. *Jac. iv, 6.*

QUOMODO EXERCENDA.

Scholium. Proinde Magister spiritualis, internos humiliatis actus, propriae fragilitatis et cogitationis memor, frequenter exerceat; 2° externos humiliatis actus data opportunitate non negligat; 3° a quovis alio, praesertim a senioribus et expertis discere et sciscitari non dedignetur.

§ 549.

MANSUETUDO.

Quinto. Mansuetudo in Magistro requiritur: uti 1° ex verbis Christi mox allatis: *Mitis sum*, apparet; et Moyses salubriter novum Dei populum direxit, quia erat *Vir mississimus super omnes qui morabantur in terra.* Num. xii, 3. Praefuit sancte David, sed mansuetudinis ejus praeflora exempla passim sacrae Litterae exhibent. 2° Ratio est quia perfectio quidem propria, non verò virtus alterius violentiam sustinet; quò enim plus violentiae sibi ipsi quis infert, eò magis perfectus esse solet: perfectio verò alterius est instar vitri delicati, quod vi et violentia crepat, frangitur et perditur. Ergo perfectioni studentis discipulo violentia sibi inferenda praescribenda est; non tamen violenter cogi debet; quippe per mansuetudinem Magistri crescat discipuli perfectio; cum econtra timor et rigor novitius et noveca sint alienae perfectionis; benevolentia et amor patris et mater sunt, quae eam generant, alunt et in subjectionem spontaneam deducunt: concilietur cor discipuli, ut amore Dei capiatur; hic enim est modus reddendi perfectos.

QUOMODO RIGOR MANSUETUDINI JUNGENDUS.

Scholium. Data mox regula: *violentiam non magister discipulo sed unusquisque sibi inferat*, cum grano salis sumenda est. Nec enim est sensus, sibi soli Magistram durum esse debere, passionibus violentiam inferendo, penitentiam subeundo, discipulis verò blandum, eorum luxui indulgendo. Nec sensus est, Magistrum discipulis totum debere esse amabilem, et aullatenus timendum; nec, debere semper leniter exhortando procedere, nec unquam rigidius increpare et corrigere: sed sensus est, Magistrum ut plurimum totum illum rigorem quo seipsum laudabiliter tractat, non debere tanquam regulam discipulis praescribere, nec odium illud sanctum quo se prosequitur in alios, pari passu a seipsis prosequendos, transferre. Cum enim erga se majus periculum sit quam erga alios, ut amor proprius predominetur, sanctum hoc odium

contra dictum amorem potius in se quam in alios inclinat. Interim tamen, absolute loquendo, sicuti quis erga se magis proficiat ad violentiam sibi faciendam per motiva amoris et modo amabilis, quam per motiva timoris, nihilominus prestat subinde etiam motiva timoris juvari, licet alios sibi commissos magis per motiva amoris quam timoris ad profectum urgeat; hoc ipsum tamen in eum finem dirigi debet, ut alii sponte violentiam amori proprio inferant, et quando ad hoc mansuetudo non proficit, bene erit ad motiva timoris et modum rigorem recurrere. Sic Hell debuisset facere eum protervis suis filijs quibus lenis adhortatio non profuit. Sic ipse D. N. Jesus Christus, licet aliquando in docendo mississimus, nonnunquam tamen ad duriora verba, quin et verbera procedendum exemplo suo docuit. Quod idem Apostolorum principes SS. Petrus et Paulus fecerunt: et ex PP. S. Gregorius in *Past.* p. 3, *admonit.* 9; aliter protervos, aliter pusillanimes monendos esse docet.

§ 550.

CHARITAS PROXIMI ET ZELUS.

Sexto. Magister in charitate proximi et zelo animarum excellere debet: de quibus, cum jam sufficienter in tomo primo actum fuerit, plura hic repetere superfluum foret.

§ 551.

DONUM DISCRETIONIS SPIRITUUM.

Septimo. Tunc donum Magister spiritualis numeris omnibus absolutus erit, quando preter dictas qualitates in gradu perfecto habitas, gratia propria discretionis spirituum, sive per prophetiam secretorum cordium cognitionem, sive saltem per proprium hujus rei instinctum a Deo donatus fuerit. De quo plura dicentur, ubi ex professo de discretionis spirituum tractabitur. Nunc sufficiunt sequentia: 1° scilicet testimonia S. Scripture, *Jer.* xv, 19: *Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris.* Et vi, 27: *Probatores dedi te in populo meo robustum, et scies, et probabis viam eorum.* Et I *Cor.* ii:

Spiritualis judicat omnia, et ipse a nemine judicatur. Et I *Joan.* iv, 1: *Nolite omni spiritus credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint.* 2° Accedunt PP. S. Gregorius, l. 30 *Mor.* c. 4, ait: « Gallo itaque intelligentia desuper tribuitur, quia doctori veridicalis, virtus discretionis, ut novet ill quibus, quid, quando, vel quomodo inferat, divinitus ministratur. » S. Joannes Climacus, *Se. gr.* 20, discretionem proportionatam assignat incipientibus, proficientibus; denique de perfectis subdit: « In his autem qui perfecti sunt est scientia que per divinam illustrationem in eis inest: talis vero ista est, ut etiam que in aliis obscure insunt, suo lumine illustrare possit. » S. Laurentius Just., c. 20 de *Obed.*, ait: « Spiritualis adhibendus est pater qui discretionem sit providus. » Unde etiam S. Theresia pro magno Dei beneficio habebat, quando confessarios hoc dono imbutos reperiebat, uti, in *Vit.* c. 24, narrat de S. Francisco Borgiá; et c. 30 de S. Patre de Alcantará; et in *Fundat.* c. 3, de P. Balthasaro Álvarez; et probat P. Ludovicus a Ponte, *Tr.* 4 *Duc. spir.*, c. 2, § 1. 3° Ratio est quia sine dono discretionis spirituum non poterit Magister in rebus difficilissimis, nisi ad summum conjecturaliter, illusos a veris spiritibus discernere, quia, uti ait Gerson, qui hunc modum discernendi *hierarchicum* vocat, *Tr. de Prob. spir.* « Sicut nemo novit que sunt spiritus, nisi spiritus, ita nemo infallibili certitudine cognoscit ea que per solam experimentalem notitiam, vel sentimentum interius et sensum aguntur in alterius animo. »

QUOMODO DONUM DISCRETIONIS SUPPLERI POSSIT.

Solutio. Rari quidem sunt ejusmodi Magistri spirituales dono discretionis predicti: interim tamen P. Alvarez, l. 3 *Vit. Spir.* l. 5, p. 4, c. 1, *indot.* 6, modum prescribit quo Prælati et reliqui ab Ecclesia hierarchice in Magistros spirituales ordinati, a paucis illis hoc dono ornatis juvari queant, dicens: « Ii siquidem virum spirituales et dono discretionis predictam justa se habeant, cum quo modestè et amanter dulcia animarum ad illos recurrentium conferent, aperiendo illi rem, vel in communi, vel alia via quæ possint, ut donum illi datum sit Prælati conferentibus cum ipso,

gubernationis adjumentum; deinde impense orabunt Dominum. » Notat etiam Carl. Bona, *de Div. Spir.*, c. 2, n. 6, discretionem etiam per libros doctrinalem reducere participare de dono discretionis, dicens: « Hæc autem discretio licet directe et immediate ad gratiam gratis datam non spectet, ad eam tamen reducitur, quatenus præceptis utitur quæ viri sapientissimi, præter scientiam et naturale iudicium, spiritu etiam veritatis imbuti et æqui spirituum ex principis supernaturalibus ponderatores, in suis lucubrationibus reliquerunt.

§ 352.

TEMERE SE QUIS IN MAGISTERIUM SPIRITUALE INTRUDIT
SINE PRÆFATIS DOTIBUS.

Ex recensitis modo qualitatibus Magistri spiritualis apparet, *temeritatem* esse et rem summi periculi plenam se sine speciali Dei vocatione ac sine præfatis dotibus in *magisterium spirituale intrinmittere*. Sic enim se intrinmittit 1° in S. Scripturâ, *Ps. lx, 60*, a Deo dicitur: *Quare tu enarras iustitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum. Et. Luc. xiv, 23: Medice, cura teipsum. Et Matth. xv, 14: Cæcus si cæco ducatur præstat, ambo in foveam cadunt.* 2° Ita docent PP. S. Dionysius, c. 3 *de Eccl. Hier.*: « Ut in solis radiis tenuiores pellucidioresque res primæ, illabentis splendoris plena, lucem quam per omnes ipsarum partes præter modum fusa est, solis instar in sequentes effundunt, sic non debet temerè ducem se aliis divini luminis præstare is qui non omni statu suo et habitu similissimus Deo evaserit, divinoque instinctu ac iudicio declaratus sit rector atque moderator. » In quem locum Dionysius *Carth.*, a. 27, exclamat: « Heu! heu! heu! quid hic dicam!.. jam ingerunt se indignissimi et vitiosi ad regimen animarum, non vocati a Deo ut Aaron. » S. Bernardus, *Serm. 30 in Cant.*, ait: « Miror audaciam plurimorum quos videmus de suis vineis non colligere nisi spinas et tribulos; vineis tamen dominicis etiam se ingerere non vereri: fures sunt et latrones, non custodes, neque cultores; » 3° Ratio est, tum quia magna temeritas est se ingerere in officium difficillimum et maxime

arduum, quale est directio animarum: tum quia non minor temeritas est hoc munus exsequi, nihil curando de qualitatibus ad id requisitis: esset enim quasi non vocatum aut ineptum se intrudere in ductorem per vias incognitas, navarchum ad altum et procellosum mare, medicum pro curatione morborum vix a peritioribus curabilem.

§ 353.

VOCATUS VERO SANCTE SUSCIPIT.

Nihilominus, suppositâ divinâ vocatione et inspiratione in eo qui debitis qualitatibus scientiæ, pietatis et experientiæ instructus fuerit, cum consilio proprii sui Directoris, factâ ad Deum oratione, ex puro zelo animarum, *sanctum* est se dicere *magisterio* eorum quibus quis professe potest. Prob. 1° ex illâ parabola S. Scripturæ de talentis, *Matth. xxv*, quæ Dominus dedit servis suis, ut negociarentur, *unicuique secundum propriam virtutem*, uni quinque, alii duo, alii unum, qui posterior in tenebras exteriores damnatus est, quia cum talento suo negotiatus non fuit, sed illud *fodit in terram*; nec illi in excusationem profuit, quod illud integrum servaverit et domino suo reddiderit; 2° Ita sentiunt PP. S. Gregorius, in *Past.*, p. 1, c. 3, ait: « Quâ mente is qui proximis profuturus entesceret, utilitati ceterorum secretum præponit suum, quando ipse summi Patris Unigenitus, ut multis profecisset, de sinu Patris egressus est ad publicum nostrum. » Et c. 7 concludit: « Quia igitur valde difficile est purgatum se quemlibet posse cognoscere, prædicationis officium tutius declinatur: nec tamen declinari, ut diximus, pertinaciter debet, cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur. » Et S. Thomas, in *Matth. xxv*, ait: « Habet aliquis donum intellectus, et vult religiose vivere, sed sibi solum vivere, cum tamen possit multis proficere, iste abscondit in terrâ candida illud: *Opera Dei revelare honorificum est: talis enim pecunia est ad multiplicandum, non ad abscondendum.* » Et postea subdit: « Ali-

qui aestimantes Deum durum esse, extrahunt se a servitio suo. Unde aliqui, qui possunt multum proficere, dicunt: si audio confessiones et facio predicationes, fortassis male accideret mihi. Tales Deum durum repugnant. » Et S. Theresia, in *Vit.*, c. 13, in fin., suppositis debitis qualitatibus, directionem eandem exercere curâ gratitudine collaudat. 3° Ratio est, quia si dictis qualitatibus instructus sub pretextu falsæ humilitatis, vel nimii timoris, vel ex non ordinatæ solius animæ propriæ charitate, se a consulendo, quantum potest, salutî et perfectioni aliarum animarum consensare vellet, neque peccaret, ac satis apud viâ dux, navis gubernator, corporis medicus, qui rogatur, in defectu peritoris, gravius necessitate urgente, proximo suo, prout valet, auxilio esse remeret.

QUOMODO PROCEDERE DEBEAT.

Scholasticè. Primum, ne quis Magisterio spirituali vel temerè se intrudet, vel sanctè se infroinat: 1° vocatus esse debet vel ex proprio instituto, vel ex iussuetu divino; 2° bene ponderandum est, esse opus Dei, non verò nostrum, aptos fieri ad animas instruendas; 3° hoc munus non subito a primo passu vite perfectæ, sed suo tempore exercendum est, se interim in sequela Christi periculi, et alios periculi possit: nec enim Apostoli piscatores hominum effecti sunt, nisi postquam boni Christi discipuli fuerunt, et Magistri a Spiritu S. constituti sunt; 4° vocatione præviâ, nihil est periculi, nihil timoris, quod non debeat superari, quantumvis quis jubeatur naviculam in altum maris ducere, ubi sunt pisces selectiores, scilicet animæ perfectiores in mari alto perfectionis; 5° hanc directionem esse rem ingentis lucri, tum sibi, tum aliis animabus, ab experientia ex hac directione animarum sanctarum egregiè proficuum constat, maxime si cum bonâ intentione exercatur.

§ 554.

TALIS MAGISTER A DEO PETENDUS.

Porro ut magister talis numeris omnibus absolutus procuratur et obtineatur tam a seculari, quam religioso, opus est ut rem hanc et electionem per ferventes preces Deo commen-

det, et prudentem in eâ diligentiam adhibeat. De quo agit Alvarez, t. 1 de *Vit. spir.*, l. 5, c. 12. Id quod facilius erit Religioso in Ordine bene regulato, ubi quis vel in Præfato quem citatus auctor graviter commonefacit suæ obligationi, magis quàm exterioribus, attendendi profectui et perfectioni spiritûs interiori suorum subditorum, vel in Confessario, vel in aliquo ejusmodi, opatum virum reperiet. Quod idem dicendum de Monialibus, sive Ordinari, sive Regularibus subiectis. Item de secularibus qui ex communi opinione, vel aliorum peritorum informatione, vel ex praxi confessionis et collationis de rebus spiritualibus cum hoc, aut illo, in experimentum factæ, et super omnia implorato coelitus lumine, talem Directorem invenient, qui vel absolute melior, vel saltem sufficiens fuerit, juxta illud: *Querite et invenietis*. Et, *Ecclesi.* vi, 14, sqq.: *Qui metuunt Dominum, invenient illum*. Quo Ecclesiastici responso, S. Salesius occurrit dubitanti, quomodo talis Magister reperiri possit, qui tam rarus ab eodem Sancto supponitur. At enim ad suam Philotheam: « Si quidem tibi adeo interest iter facere cum bono ductore in hac sanctâ viâ devotionis, ora Deum instantissime ut tibi aliquem secundum cor suum largiatur, et non dubites, quantumvis foret necesse mittere angelum de celo, uti fecit cum juniore Tobia, bonum tibi et fidelem ductorem concessurum. »

§ 555.

MAGISTRO ELECTO PLENE OBEDIENDUM.

Factâ jam electione Magistri spiritualis, illi tota conscientia committenda est, ejusque plenissima obedientiâ standum, et hoc etsi talis Magister, ex defectu alterius, qui ad nutum eligi nequit, minus perfectus fuerit. Pars prior de manifestandâ conscientia patet ex dictis, § 343. Pars posterior patet 1° Ex S. Scripturâ, *Luc. x*: *Qui vos audit, me audit*; et *qui vos spernit, me spernit*. Idem 2° docet S. Basilus, *Serm. de Abdic.*, post init., de Magistro dicens: « Si talem quempiam

naclus fueris, tum vero voluntatem tuam omnem expuito, ac foras proiecto: atque ubi hoc feceris, dede te illi, ut sincerissimum veluti vas quoddam hoc existas, qui, quæ in te infundantur virtutes, ad laudem Dei gloriamque, ab omni vitio castas conserves.... hoc apud te constanter teneto, ut nihil omnino quidquam præter illius sententiam facias. Quidquid enim eo insciente facis, id furtum ac sacrilegium est, tibi que exitium, non autem utilitatem ullam apportat. » Et S. Laurentius Just. *de Discipl. mon.*, c. 7, ait: « Omne suum iudicium et deliberationem in ipsius cui se tradiderit relinquat arbitrio, ut quod hic approbaverit, et ipse laudet; et quod condemnaverit, ipse similiter condemnet. Dum verò in illo loquentem non dubitet, illicque tanquam Christo subesse non abhorreat, quia de se confidentem, et propter se submittentem se, nunquam deseret Dominus. » 3° Ratio est, quia sicuti electio Magistri debet esse oculata, sic obedientia electo præstanda debet esse quodammodo caeca; non enim minus imprudens foret, qui ducem viæ, vel medicum in rebus terrenis eligeret, ignorans an illi fidere possit, quam qui iam electo fidere recusaret. Denique quòd etiam huic Magistro simpliciter obediendum sit, licet fortè minus perfectus esset, patet ab exemplo Samuelis, qui a Deo ipso ad Sacerdotem Heli missus fuit, a quo licet minus perfecto instructus fuit, *1 Reg. iii*, 9: *Si deinceps vocaverit te, dices: loquere Domine, etc.* Ubi S. Gregorius, *l. 2*, c. 2, observat: « Per eum, qui reprobandus erat, audire quemadmodum debuisse didicisti: ut profecto sciamus, quia majorum imperia tunc etiam veneranda sunt, cum ipsi laudabilem non habent vitam. » Et S. Climacus, *Gr. 26*, hanc obedientiam docet, etiamsi hi, qui interrogantur, non valde spirituales sint.

§ 556.

TENTATIONES MAGISTRO APERIENDÆ.

Præterea tentationes omnes ingenuè Magistro spirituali *aperiendæ* sunt, quod erit præsentissimum ad eas vincendas re-

medium. Instruit nos 1° Christus D. ipse sub figurâ sensibili in casu decem leprosoꝝ, *Luc. xvii*, 14: *Ite, ostendite vos Sacerdotibus: et factum est, dum irent, mundati sunt.* Eadem est 2° solemnis Patrum Ægypti doctrina, de qua testatur Cas-sianus, *l. 4 Instit.*, c. 9, et *Collat. 2*, ex Abbate Moysæ, c. 10 et 11, docente: « Illico, ut patefacta fuerit (seniori) cogitatio maligna, marcescit; et antequam discretionis iudicium proferatur, serpens telerimus, velut e latebroso ac subterraneo specu, confessionis virtute protractus ad lucem, et tractus quodammodo ac deonestatus abscedit. » Id quod ex facto Abbatis Serapionis confirmat, qui adhuc puerulus, subtracto clam paxamatio pane, ultra consuetum se reficiebat, usque dum in quâdam collatione sui Abbatis compunctus, panem a sinu cum confessione culpe suæ protulit: quo facto, lampas accensa cum gravissimo fœtore ex eodem sinu prodiit, et tentatio illa in perpetuum extincta fuit. 3° Ratio est, quia in præmium humilitatis et ad eliminandam presumptionem, Deus ita benignissimè disposuit, ut nonnisi per alium vices Dei agentem, nobis gratia victrix adveniat. Hanc nimirum Deus conditionem requirit, quòd homo coram homine humilietur, ut Ipse in medio eorum sit.

OBJECTO SOLVITUR.

Solutum. Nec dicas te jam scire quid Magister tuus dicturus sit. Nam aliud est illud ex proprio captu nosse, aliud illud ab alio vices Dei gerente discere, cui potius quam tibi gratia præcavendi vel sanandi vulnus promissa est. Unde bene S. Dorotheus, *Serm. 5*, sibi ipsi melamabat: « Anathema tibi et iudicio tuo. » Post approbationem verò Magistri: « Nunc bonum est, nunc a Spiritu S. est. » Et S. Basilius, *Serm. de Abd.*, ait: « Cave ne exantationes eorum qui demorsu sunt a serpente, velis imitari, cum ipse excantandi artem non teneas, ne, si ad te foras serpentem atraxeris, illoque sese tibi circumpluerit, tunc te ipso explicare non possis, immamiter ab illo absumare. »

§ 537.

NON UNI MAGISTRO SE PERTINACITER ALLIGANDUM.

Quamquam verò communiter expedit, ut quis *uni soli* idoneo sui directionem committat, hoc tamen non ita fiat, ut nimirum se illi *alliget*, sed *indifferens sit*, ab illo earendum, et liber ad alium consulendum, vel unum pro alio relinquendum. Nam aliàs 1° timenda foret illa maledictio Domini, *Jer. xvii. 5. Maledictus homo, qui confidit in homine*, et quis in eum abusus incidere possit, quem S. Apostolus reprehendit, dum aliqui dicebant: *Ego sum Pauli*; alii autem: *Ego Apollinis*; quibus S. Paulus reposuit, *I Cor. iii. 4: Quid igitur est Apollo? quid verò Paulus? ministri ejus, cui credidistis; et unicuique sicut Dominus dedit.* 2° S. Vincentius Ferrerius, c. 4 de *Vit. spir.*, licet valde commendat habere Directorem spirituum, addit tamen: « Deficientibus eis et non inventis qui foras instruerent, tunc pietas divina per se supplet quod exterius minime reperitur; si tamen corde humili et ferventi ad Deum accedat. » 3° S. Theresia, in *Vit.*, c. 13, post mod., laudat virginosam libertatem quæ secularis meliorem Directorem eligere potest, et, in *Via perf.*, c. 3, similem libertatem; salvâ tamen obedientiâ, intra claustra requirit, saltem ad consulendum alios, præter Confessarium. Ita in vitâ S. Franciscæ de Chantal, p. 1, c. 10, legitur quantum inquietudinem huic Sancte creaverit, quòd se voto eisdem Directori, sibi non convenienti, alligaverit. 2° Ratio est, tum quia ræverâ possunt occurrere cause quæ non ex levitate, sed ex gravi motivo alium vel consulere, vel eligere possulant. Tum quia deesse potest Director electus, vel ob absentiam, vel mortem, vel aliter: quo casu, si anima animatum illi alligata fuerit, periculum est ut ad inceptâ viâ deficiat: tum quia sicuti Director electus, non ut homo, sed ut vices Dei gerens, per quem Deus nobis loquitur, respiciendus est; ita, dum deest, animo non est despondendum; sed in Deo confidendum,

qui vel per seipsum hunc defectum supplebit, vel de alio Directore providebit.

QUANDO MAGISTER MUTANDUS.

SCHOLARUM. Regula modo data de relinquendo Directore vel maxime tenet, quando ille contra precepta aliquid injungit, vel videtur esse doctrinæ minus sanæ, aut scientiæ minus aptæ ad directionem: quippe in ejusmodi regulis moralibus semper exceptiones saluti intelligendæ sunt. Et certè oppositum esse pessimum fradem nostri adversarii notavit S. Basilius, *Serm. de Abolito*, dicens: « Ut enim præceptorum honorum bona sunt etiam precepta, ita quoque malorum etiam mala. » Ileo enim diabolus contendit, ut nos Directori vel gloriæ cupido, vel lenitate quâdam vitia nostrâ intacta reliquamus, committamus, quatenus animas nostras facilius illaqueet. Et S. Theresia, *Via perf.*, c. 4, monet, quodsi Confessarius deprehendatur, non ex puro fine, sed ex vanitate, et appetendo inutilia colloquia procedere, satis esse ut venire in suspensionem possit, ita ut penitens, etiam Religiosa, non nisi in confessione cum eo et quidem præcisè quoad ea quæ ad confessionem spectant, agere debeat: imò cum veniâ Superioris, et præliabitâ cum alio consultatione, alium Confessarium eligere. « Videant attentè, ait, multum hoc interesse, rem esse periculosam, infernum esse ac exitum omnibus in Communitate dico autem, ne magnum experti malum expectent, sed principis obstent, omnibus vis possibilibus. »

§ 538.

NONNULLE REGULE GENERALES PRO MAGISTRO. PRIMO: PERFECTIO IN EXECUTIONE OBLIGATIONIS SUÆ CONSISTIT.

Denique pro instructione Magistri spiritualis nonnullas regulas generales hic annuacere juvat. Quarum *prima* est: Bene notet Magister virtutem, quæ in exactâ divini et humanæ obligationis executione consistit, fundamentum esse omnis perfectionis, neque magnum posse esse perfectionem, ubi parva virtus est. Quare ante omnia curare debet Magister ut anima discipuli virtutibus sit ornata, obligationibus suis ex

integro satisfaciendo, operamque navando, per hanc viam regiam et securam eluctandi ad altissimum et summum verticem omnis perfectionis; nam *qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum*, ait Christus, *Matth. vi, 21*. Ubi S. Chrysostomus, *Hom. 25*, notat: « Timeamus igitur, dilectissimi, maximamque curam sanctae conversationis adanemus, nec potemus minus nos aliquid habere, quia nos modo signa non facimus; nihil namque tunc nobis propter illa amplius reddetur, sicut nec minus dabitur, quia signa non facimus, si utique omnibus studuerimus abundare virtutibus. » Plura habet Alvarez de Paz, t. I, *de Vit. spir.*, l. I, p. 3, e. 4.

NOTA VERO IN DONIS EXTRAORDINARIIS.

Senoniam Bene semper notandum est, quod perfectio non in donis extraordinariis contemplationis, gratiae sanctorum, revelationum etc., consistat, licet in animabus ceteroquin sanctis ejusmodi veluti quaedam ornamenta perfectionem exornent. Neque perfectio in operibus supererogationis, consiliorum virginitatis, paupertatis, austeritatum etc., consistit, licet pro ratione vocationis conferant ad ipsam dispositivè, vel eam arguant, tanquam effectus illius, merito igitur semper observandum est, perfectionem in virtute consistere, et maxime in charitate, quae tanquam regina sine comitatu aliarum virtutum non procedit, quas primum ad leges obligationis, deinde supererogationis continèe ordinat. Unde Apostolus, *I. Cor., 12*, memorialis gratias gratis datis, concludit, v. 31: *Emulamini autem charismata meliora, et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro*. Scilicet charitatem, et quidem operatricom per omne genus virtutum, nam uti S. Paulus, *xiii, 4*, pergit: *Charitas patens est, benigna est, etc.* »

§ 559.

SECUNDO: NOTET VIRTUTIS MEDIUM SERVARE.

Secundo. Magister advertat quòd virtutes morales, quae ad actiones humanas rectè gubernandas ordinantur, ita in medio consistant, ut si ad alterutrum extremorum declinent; in viis

degenerent: v. g. Humilitas nimia, est abjectio; nimius fervor spiritualis, brevis et imprudens furor evadit; poenitentia plausibilis externa, in jaclantiam abit; devotio excessus, orationem excoecat. Hinc plus æquo devoti, sunt æquè plus justo audaces, mala poena quandoque non metunt et mala culpae contemnunt, eo timore destituti, quem propria fragilitas incutere illis deberet. Hos Deus in aliquas imperfectiones labi permittit, ut in illis adificet compunctio et humilitas, quod destruxit presumptio et vanitas, inseparabile vitium ab insipientibus excessivè devotis.

SOLUM. Extrema illa, inter quae Virtus Moralis medium tenet, non solum inter se pugnant; sed etiam ipsi virtuti opponuntur, quin et ipse Virtutes Morales magis semper ad unum extremum vergere videntur: sic fortitudo magis ad audaciam quam ad ignaviam deflectit. Porro mediocritas virtutum a ratione definiri debet. Virtutes vero Theologicae in medio per se non consistunt, quia in iis per excessum nemo peccat; nemo enim Deum nimis diligit; sed tantum per defectum. Per accidens verò medium requirunt, si quis v. g. ita se impenderet ut sanitatem ad officium suum rite obtinendum necessariam temerè destrueret.

§ 560.

TERTIO: MAGISTER ORATIONEM VOCALEM SUBINDE SUADEAT.

Tertiò. Magister, præter orationem mentalem, magnam rationem habeat *orationis vocalis*; et si in aliqua Communitate religiosa, ubi oratio mentalis fit ex regulà, vel obligatione, aliquis ineptus reperiat ad hanc orationem, adducat illum ad rosarium suum et alias orationes recitandas dum alii in oratione mentali occupantur, quia melior est aliqua oratio quam nulla.

QUARTO : ORATIONI DISCIPULI SE ACCOMMODET.

Quarto. Magister se accommodet parvæ vel magnæ orationi discipuli, et sicut eum in illâ bene instruere et ad profectum adjuvare : quare si discipulus in meditatione novissimum gustum invenit, eum in hac viâ bene dirigat. Si verò discipulus meditatione vitæ, passionis, virtutum et mortis D. N. Jesu Christi delectetur, libentissimè illi auxilietur, ipsiusque cordi amorem et æstimationem sanctissimæ hujus humanitatis instillet, utpote quæ est aurifodina, ex quâ omnes Sancti ditescunt. Porro ad contemplationem nullam applicet, utpote quæ est gratia desursum descendens, quæ a Deo datur quando et quomodo illi placuerit. Quare bene monet S. Laurentius Just., *de Disc. mon.*, c. 18 : « Non ab omnibus eadem orandi forma servanda est, idemque ascensus in Deum. Aliqui namque psalmos, dominicam orationem et quandam alia devotionis verba vocaliter et attentè referendo Deo sentiri esse propinquos. Quidam, infantiam, ritum, actus, miracula, passionem, ad inferos descensum, resurrectionem Salvatoris, ascensionemque scriatim in oratione mediantes, inardescunt spiritu, et per devotioris gustum Deo propinqui fiunt. Nonnulli se humiliter prosternentes corpore et spiritu, atque per compunctionis gemitum, et suorum rememoratione delictorum se plus omnibus vilipendentes et condemnantes, quò se longius a Deo esse arbitrantur, eò per humilitatem viciniores fiunt. »

QUINTO : NON SEMPER MAXIMAM PERFECTIONEM A SINGELIS EXIGAT.

Quinto. Quantumvis Magister, in publicis exhortationibus, semper in commune ab omnibus summam poenitentiam et

obedientiam exigat; in particulari tamen, vel invitus, eum virtute valde mediocri et ordinariâ contentus esse debet, ne totum perdat : si enim a debili exigatur aliqua perfectio, quam ille impossibilem reputat, et exiguam quam habet perfectio in oculis magistri contemnatur, ea mediocriter virtuoso in occultum viliosum convertetur. Hinc etiam Christus D. ipse publicè et in communi in suo altissimo sermone in monte habito summam quidem perfectionem omnibus commendavit, *Matth.* v, in eâ sententiâ collectam, v. 48 : *Estote ergo et vos perfecti, sicut et Pater vester cælestis perfectus est.* Et tamen *Matth.* xxvi in hortu, ac summo discrimine, eum tres discipulos suos privatim et in particulari ad tentationem præmunire vellet, nonnisi pauca et facilia illis proponeret, v. 38 : *Sustinete hic et vigilate mecum.* Cùmque eos paulò post dormientes reperisset, nil miratus, non eos durè increpavit, non ut tepidos abiecit, sed paternè, leniter, et quasi excusando eos, admonuit, v. 40 : *Sic non potuistis unà horò vigilare mecum? Vigilate, et orate, ut non intretis in tentationem; spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Et hoc licèt cum illis loqueretur, in quibus tanquam nimis imperfectis omnes ad majorem perfectionem aspirantes instruire volebat, inquit Origenes : « Quis qui spirituius et perfectior est, sollicitior debet esse, ne magnum bonum ipsis gravem habeat lapsum. »

SEXTO : NON DEPROPERETUR NEGOTIUM PERFECTIONIS.

Sexto. Non putet Magister, hoc evangelicæ perfectionis negotium esse repentinum, ac deproperandum; perfectio enim repentina est vicina casui, et qui nimis festinat, solet magis morari; siquidem cursus velox et vehemens in viâ longâ et asperâ potius moræ confert, quàm assecutioni finis intendi. Uti enim bene monet Gerson : *de Mont. Contempl.*, c. 35 « Est aliquos invenire, nimis quàm ratio dicit, seu jus sit,

festinantes, nitentes praeire suum ductorem, et fortius quam idem; quod magna est fatuitas. Gratia Dei est ductor ille, sicut dictum est. Qui ergo non potest, aut dignatur expectare spatium temporis pro motu gratiae istius et auxilii, jure eam perdit et alia vice ipsam pro libitu suo tam cito non reperiet. Porro haec stultitia multo intolerabilior erit, si error hic a ductore humano suggeratur, non attendente ductum gratiae, sed proprium praesudicium, quo praesumit animas in altum subito tollere, quae deinde lapsu graviore ruunt.

WALERE FLAMMAM
VERITATIS

§ 564.

SEPTIMO: VOLUNTATEM PROPRIAM ABNEGARE DOCEAT.

Septimo. Observet Magister, quod voluntas propria venenum sit perfectionis, et virtuosae voluntati propriae addicti laborant multum et merentur parum, et opera quae offerunt Deo, sunt veluti lapides ordinarii, cum e contra perfectorum, qui voluntatem suam in manus Superiorum resignant et Deo offerunt, opera sint adamantes eximii pretii. Certè quantum quis in perfectione proficit, tantum enim Deus intus ad abnegationem movet. Perfectus, et voluntati propriae addictus contradictionem involvit. Quippe Christus D. ipse ait, Joan. vi, 38: *Descendi de caelo non ut faciam voluntatem meam, sed Ejus qui misit me.* Ostendens aliam viam ad eodum nobis non patere, nisi non nostram, sed Dei voluntatem faciendo.

CAPUT II.

QUOMODO MAGISTER SPIRITUALIS INCIPIENTES, PROFICIENTES ET PERFECTOS JUVARE DEBEAT.

§ 565.

MAGISTER SPIRITUALIS CAPACITATEM NATURALEM SUI DISCIPULI BENE PERSPECTAM HABEAT.

Necessitate et qualitatibus necessariis Magistri spiritualis in priori capite expensis, ad considerandas partes officii sui, et quomodo incipientes, proficientes et perfectos in via perfectionis juvare et dirigere debeat, progredimur. Quo munere ut rite fungatur, imprimis *capacitatem naturalem* ad perfectionem evangelicam sui discipuli bene perspectam habeat.

QUE ALIQUO MODO AD PERFECTIONEM PROGREDI POTEST.

SCHOLIUM. Capacitas naturalis ad perfectionem et dona gratiae non sumitur hic positivè, sed negativè, quatenus solum majorem capacitatem praestat, absque eo, quod dicat aliquam connexionem, et multo minus, quod mereatur, nequidem de congruo, aliquid supernaturale. Unde quae hic de capacitate naturali dicuntur, sumenda sunt, non ut semper, sed frequenter ad nutum Dei, communiter modo conaturaliori operari volentis, illa contingat, licet is sulande magis sensibiliter jure suae gratiae utatur, quam extraordinarie largitur, omneque incapacitatem supplet, ut nimirum appareat, gratiam semper esse donum gratuitum et gratiam. Vide S. Salesium, 1. 42 de *Amore Dei*, c. 1.

§ 566.

IN QUO CONSISTAT CAPACITAS NATURALIS.

Capacitas hinc naturalis ad gradum heroicorum perfectionis conducentis, 1. consistit in bono intellectu quieto et veritatis
ii.

festinantes, nitentes praeire suum ductorem, et fortius quam idem; quod magna est fatuitas. Gratia Dei est ductor ille, sicut dictum est. Qui ergo non potest, aut dignatur expectare spatium temporis pro motu gratiae istius et auxilii, jure eam perdit et alia vice ipsam pro libitu suo tam cito non reperiet. Porro haec stultitia multo intolerabilior erit, si error hic a ductore humano suggeratur, non attendente ductum gratiae, sed proprium praesudicium, quo praesumit animas in altum subito tollere, quae deinde lapsu graviore ruunt.

WALERE FLAMMAM
VERITATIS

§ 564.

SEPTIMO: VOLUNTATEM PROPRIAM ABNEGARE DOCEAT.

Septimo. Observet Magister, quod voluntas propria venenum sit perfectionis, et virtuosae voluntati propriae addicti laborant multum et merentur parum, et opera quae offerunt Deo, sunt veluti lapides ordinarii, cum e contra perfectorum, qui voluntatem suam in manus Superiorum resignant et Deo offerunt, opera sint adamantes eximii pretii. Certè quantum quis in perfectione proficit, tantum enim Deus intus ad abnegationem movet. Perfectus, et voluntati propriae addictus contradictionem involvit. Quippe Christus D. ipse ait, Joan. vi, 38: *Descendi de caelo non ut faciam voluntatem meam, sed Ejus qui misit me.* Ostendens aliam viam ad eodum nobis non patere, nisi non nostram, sed Dei voluntatem faciendo.

CAPUT II.

QUOMODO MAGISTER SPIRITUALIS INCIPIENTES, PROFICIENTES ET PERFECTOS JUVARE DEBEAT.

§ 565.

MAGISTER SPIRITUALIS CAPACITATEM NATURALEM SUI DISCIPULI BENE PERSPECTAM HABEAT.

Necessitate et qualitatibus necessariis Magistri spiritualis in priori capite expensis, ad considerandas partes officii sui, et quomodo incipientes, proficientes et perfectos in via perfectionis juvare et dirigere debeat, progredimur. Quo munere ut rite fungatur, imprimis *capacitatem naturalem* ad perfectionem evangelicam sui discipuli bene perspectam habeat.

QUE ALIQUO MODO AD PERFECTIONEM PROGREDI POTEST.

SCHOLIUM. Capacitas naturalis ad perfectionem et dona gratiae non sumitur hic positivè, sed negativè, quatenus solum majorem capacitatem praestat, absque eo, quod dicat aliquam connexionem, et multo minus, quod mereatur, nequidem de congruo, aliquid supernaturale. Unde quae hic de capacitate naturali dicuntur, sumenda sunt, non ut semper, sed frequenter ad nutum Dei, communiter modo conaturaliori operari volentis, illa contingat, licet is sulande magis sensibiliter jure suae gratiae utatur, quam extraordinarie largitur, omneque incapacitatem supplet, ut nimirum appareat, gratiam semper esse donum gratuitum et gratiam. Vide S. Salesium, 1. 42 de Amore Dei, c. 1.

§ 566.

IN QUO CONSISTAT CAPACITAS NATURALIS.

Capacitas hinc naturalis ad gradum heroicorum perfectionis conducentis, 1. consistit in bono intellectu quieto et veritatis
ii.

amante, potius quam arguto, subtili et ad iracundiam pronò : quia nimium arguti solent esse novatores, et ad faciènda verba quam opera virtutis ac perfectionis faciliores.

II. Consistit in bono, maturo et tempestivo *iudicio* : si enim fuerit parvum, nunquam aliquid boni eliciet.

III. Consistit in bonà *indole*, facili, decili, mansuetà, civili et amabili, quæ bonum dictæ nature appetit, malumque fastidit; si autem indoles fuerit proterva, contumax, inconstans, et ad malum ac superbiam proclivis, difficulter quis seipsum vincet, et vix observatà legè Dei obligacionis sui status adimplebit.

IV. Consistit in *non abjectâ* ad pravorum mores *inclinatione*, cum e contra nobilis conditio, humilitatè præmunia, mirò capax sit omnis sanctitatis.

V. In quodam *ingenio ingenio*, veritati addicto, omnis duplicitatis, affectationis, fictionis et malitiæ inimico, quia genus hominum versipelle, proditorium, et plerumque sinistra intentione laborans non sinit rectâ ire ad perfectionem.

VI. *Ætas* sit competens, nec nimium *puerilis*, nec valde *prosecuta* : quare tempus commodissimum auspiciendæ perfectionis est juvenes et adolescentia priusquam vitiosi sæculi habitus ridicules agant, passiones adolescant, et cum excessu prævaleant : tunc temporis vires ad penitentiam suppetunt, puritas ad conscientiam, vis ad tolerandum cum patientiâ, et facilis docilitas pro promptâ executione præstandâ mandatis obediendi.

QUONIAM INCAPACES SINT NATURALITER.

SCOLICA. Dispendium temporis est, multum laboris impendere in materia spiritus cum hominibus incapacibus : quales sunt homines hebetes intellectus, distorti iudicii et pravi ingenii, quorum passiones æquè frequentes sunt ac vehementes, et rationem crebro excœcant. Multum in illis erit, si legem Dei et obligaciones sui status aut professionis adimpleant. Solent spiritualibus esse inimici et di-

metro oppositi, utpote qui, gravitate et modestiâ, eorum incompetitas actiones modumque vivendi secularè, de quo gloriantur, tæsti accensant. Hoc genus hominum ruita sunt alienus familie religiosæ, siquidem cum sint valde incapaces omnis boni, capacissimi sunt omnis mali.

§ 367.

CAPACITAS SUPERNATURALIS IN QUO CONSISTAT.

Defectus capacitatis naturalis ad perfectionem suppletur per *capacitatem supernaturalem*, quæ I. consistit in quantitate et qualitate *primæ vocacionis*, quæ solet esse ad instar dotis, quæ pater filium in illo statu collocat, ex quo ordinatè fausta vel infausta ejus vita dependet.

II. Consistit in *inspiracionibus*, seu piis affectibus in animâ frequenter prævalentibus, qui sunt veluti pulsus gradum perfectionis indicans, ad quam Deus animam disponit et vocat, suntque semina sanctitatis.

III. In *inclinatione singulari* ad quasdam virtutes, quæ cum inclinatione et propensione naturali convenient.

IV. Collici potest a Magistro ex dono *orationis*, ejusque gradu, quo a Domino donatus est discipulus.

V. Ex *appetitu, gustu et applicatione* in res spirituales, ex piis materiis, quibus magis trahitur.

VI. Ex intentione, quæ frequentius in ejus operibus primatum tenet.

VII. Ex perfectione, quâ piâ *desideria* alit, et quomodo vocacionem suam æstimet.

UNDÈ HÆC CAPACITAS COGNOSCI POSSIT.

SCOLICA. Hæc omnia Magistro, in ratione conscientie a discipulo reddendâ, sient perspicua : tum secundum capacitatis modum magis vel parvâ perfectione et sanctitate animam discipuli imbuere studeat Magister : et quia plerumque sanctitas capacitati naturali

se accommodat, in pueris puerilis, in hebetibus hebetata, in prudentiā carentibus intempestiva, in feminis honesta, abscondita, pudica, solitaria; in juvenibus animosa et valida, in senibus venerabilis, quieta, prudens et affatim experta esse solet. Ut autem Magister secundum capacitatem discipulum suum ad perfectionem rite manducat, ante omnia vocationem ejus divinam ad certum vite statum rite cognoscere allaboret, de qua proinde modò agendum. Unde sit

§ 568.

ALBERI FLAMMANI
VERITATIS VOCATIO DEFINITUR.

Vocatio est pia quedam inspiratio, seu illustratio in intellectu, et quoddam sanctum desiderium, seu motio in voluntate, quibus nos Deus ad superiorem statum sui divini famulatus vocat.

VOCATIO ALIA NATURALIS, ALIA SUPERNATURALIS.

SOLAM, Vocatio Dei duplex distingui potest: una que fit per providentiam Dei naturalem; per instinctum et inclinationem naturalem ad hunc potius quam alium statum, prout requiritur ad bonum commune, in quaerā finem unumquemque preparat dotibus aut talentis naturæ ad hunc vel illum statum proportionatis, hunc nobilitate, illum divitiis; alium fortitudine corporis et animi, etc. Vel contra hunc facit natalibus humilem, illum paupertate presum, alium vicibus debilem, etc. Alia est *vocatio Dei supernaturalis*, que fit per providentiam Dei supernaturalem, seu inspirationem piam, que modò definita fuit.

§ 569.

DIRECCION GENERAL AL D
DEUS OMNES AD ECCLESIAM VOCAT.

Deus ad Ecclesiam suam omnes nullo excepto vocat: infideles, ut fideles fiant, fideles verò, si forte sint peccatores, ut iusti evadant. Ita Tridentinum, Sess. vi, c. 5: « Declarat, ipsius justificationis exordium in adultis a Dei per Christum

Jesum præveniente gratiā sumendum esse, hoc est, ab ejus vocatione, quā nullis eorum existentibus meritis vocantur. » Unde etiam Joan. 1, 9 dicitur: *Erat lux vera, que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Scilicet illuminatione saltem inchoate sufficienti ad omnes, et ad alios magis vel minus copiose sufficienti, ad alios efficaci, et ad prædestinatos sive interruptum, sive non interruptum, usque ad mortem efficaci, juxta illud Rom. VIII, 30: *Quos autem prædestinavit, hos et vocavit, et quos vocavit, hos et justificavit.*

§ 570.

DEUS OMNES AD ALIQUEM STATUM VOCAT.

Intra hanc ipsam Ecclesiam Deus singulos fideles ad statum aliquem vocat, qui ipsis ad eternam salutem et bono communi magis expediat. Patet 1° ex S. Scripturā, in parabola de operariis in vineam Missis, *Matth. xx.* Item in parabola de invitatis ad cœnam magnam, *Luc. xiv, 16: Et vocavit multos.* Rursus ex parabola de talentis, *Matth. xxv, 14: Vocavit servos suos, et tradidit etc. unicuique secundum propriam virtutem.* Idipsum docet S. Paulus, *Rom. xii, 4; 1 Cor. xii.* Et ad *Eph. iv,* dicit: *Obsecro vos ego vincitulus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quæ vocati estis.* In quem locum S. Thomas, *1^a 2^a q. 2,* ait: « Talenta a Domino ideo in tres classes divisa esse, quia omnis multitudo dividitur in summum, et infimum, et medium. » Ratio 2^a est, quia cum Ecclesia sit domus et regia Dei, et corpus mysticum, cujus caput est Deus in Christo, consequens est, ut sicut paterfamilias in domo, sicut rex in regni suā diversa officia et munera distribuit, atque in corpore humano Auctor natura diversa membra pro diversis unius anime operationibus ordinar, ita Deus in Ecclesia suā diversos fidelium status constitueret, et ad singulos vocaret homines aptiores, ad quos proinde omnes plusquam paternā providentiā vocat, juxta illud *Sap. xiv, 3: Tua autem, Pater, providentiā gubernat.* Et, *Is. xlii, 2: Ego Dominus Deus tuus, docens te utilia, gubernans te in viā quā ambulas.*

epi de, les mol, paca, rita, etc. aliter, etc. etc. etc. etc.

VARIJ STATVS.

Statum, Status fidelium in Ecclesia sunt triplicis generis; archiepiscopus, clericorum et monachorum. Inter laicos, seu saeculares, alijsunt reges, gubernatores, iudices, milites, nautae, agricola, alique mechanicus, et coniugati, etc. Inter clericos eminet Papa cum capite Ecclesiae; deinde Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Canonici, Parochi, Concionatores, Catechistae, etc. Inter monachos et religiosos, alij vitam contemplativam, alij activam, alij mixtam, pro diversis religiosorum Ordinum institutis profitentur.

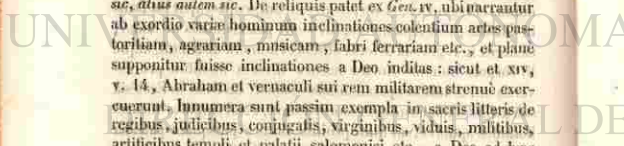
DEUS VOCAT AD STATUM LAICALEM ET SAECULAREM.

Deus quos vult, secundum consilium voluntatis, ad statum laicorum, seu saecularium, et in eo alios in reges, gubernatores, et iudices vocat, alios milite, alios nauticae, alios mechanicarum, alios agriculturæ etc., adscribit, alios ad conjugium, alios ad calitatum vocat. Prob. 1.º ex S. Scripturâ de regibus etc., Proc. viii, 13: *Per me reges regnant, et legum conditores iusto decernunt; per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam. De conjugibus et his qui calibes sunt, sive virgines, sive viduas, ex professo tractans S. Paulus, I Cor. vii, 7, ait: Unusquisque proprium domum habet a Deo, alius quidem sic, alius autem sic. De reliquis patet ex Gen. iv ubi narratur ab exordio variae hominum inclinationes colentium actus pastoritium, agrarium, musicam, fabri ferrariorum etc., et plane supponitur fuisse inclinationes a Deo inditas: sicut et xiv, v. 14, Abraham et venaculi sui rem militarem strenue exercentur. Innumera sunt passim exempla in sacris litteris de regibus, iudicibus, conjugatis, virginibus, viduis, militibus, artificibus templi et palatii salomonici etc., a Deo ad hæc numerâ destinatis; 2.º Patet ex PP. S. Basilus, Serm. de Iudic., sub init. docet: « Benignissimus Deus, ut salutem nostræ provideret, hominum res duplici vitæ genere distinxit,*

conjugio videlicet, virginitateque, ut qui virginitatis ferendo certamini pares esse non possent, hi sibi uxorem adiungerent. » Et in exemplum affert Abraham, Job, Davidem, Daniëlem, Samuelem etc. S. Chrysostomus, l. 3, ad vituper. vii. monast., ait: « Quid igitur? omnesne, qui matrimonio vinculis adstricti sunt, peribunt? Non equidem dico, sed maioribus, ut servari possint, laboribus eis opus esse, confirmo ob imminentem necessitatem. » S. Ambrosius, l. 1.º Offic., c. 44, in genere docet: « Unusquisque suum ingenium novit et ad id se applicet, quod sibi aptum elegerit. » Ubi varia officia percurrit S. Hieronymus, l. 1, ad. Ioc., sub init., docet: « Scimus in domo magnâ non solum vasa esse aurea et argentea, sed et lignea et fictilia: et super fundamentum Christi, quod Paulus architectus posuit, alios ædificare aurum, argentum, lapides preciosos, alios e contrario fœnum, ligna, stipulam. Non ignoramus honorabiles nuptias et torum immaculatum.... sed ita nuptias recipimus, ut virginitatem, quæ de nuptiis nascitur, præferamus. » Similiter S. Augustinus omnem statum probat, licet unum alteri præferat: ut l. de Bon. conj., l. de Bon. vid., l. 1 de Mor. eccl., c. 32. Et S. Bernardus, Serm. 46. in Cant., ait: « Notandum verò, pulchrè omnem Ecclesiam statum brevi uno versiculo comprehendimus; auctoritatem scilicet Prælatorum, Cleri decus, Populi disciplinam, Monachorum quietem. In horum proorsu, cum rectè sint omnia, Mater Ecclesia consideratione laetatur, et tunc ea quoque offert intuenta dilecto, cum, ad bonitatem eius, tanquam omnium Anchoris, referri omnia, nihil sibi ex omnibus tribuens. » 3.º Batio est, quia status laicalis, seu saecularis, regum etc, est necessarius ad bonum commune; ergo Deus, Sapientissimus totius mundi gubernator, ad conservandum bonum commune, quos vult, ad hunc statum vocat.

VOCATIO AD STATUM LAICALEM SUBINDE EST NATURALIS, SUBINDE SUPERNATURALIS.

Scholium. Vocatio ad statum laicalem, seu saecularem, communiter a Providentiâ divinâ naturaliter proficiscitur, per naturalem

inclinationem ad hoc potius quam illud officium vel artem; subinde tamen etiam est supernaturalis per inspirationem et auxilia gratia: hinc matrimonium in nova lege elevavit ad dignitatem sacramenti, ad quod per specialem gratiam vocationis preparat. Sic Moyses sub onere regiminis sui fatigante providit, ut septuaginta seniores ab eo electi starent cum ipso prope tabernaculum: *Num.* II, 17, dicens: *Ut descendam, et loquar tibi, et auferam de spiritu tuo vigintiaginta viros ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus gravaberis*; quo etiam spiritu duo descripti, pro humilitate ad Tabernaculum progressi non ausi, repleti fuerunt. Sic I *Machab.* V, Judá in nomine Domini prestante, nonnulli ex ambitione cum simulacri decreverunt, sed infelices; quia *ipsi non evant de semine virorum illorum per quos salus facta est in Israel*. Imò pro re incantata in construendo Tabernaculo, *Exod.* 35, Deus non solum accepit peribos in artibus naturaliter, sed etiam v. 30, specialiter duos in fabros vocavit, atque *ambos eruditivi sapientiá*. Unde Rupertus, in *Exod.*, infert: « Quis dubitet, has, vel omnes hujusmodi artes esse Dei dona? Proinde in quocumque habentur homine artes tam utiles ac licite, diligende sunt et admonendi periti artifices, ut tanquam Dei talentum in lucrum expendant, quia non ipsorum facultas propria sed Creatoris, omnia tribuentis commissum est, et ab eis quibus trahit ipse exacturus est. »

§ 572.

VOCATIO AD STATUM SÆCULAREM MATURE
RECOGNOSCENDA.

Porro in recognoscendâ et executioni mandandâ *vocatione ad statum laicalem* et sæcularem, varique ejus officia non temere, sed *mature consilio procedendum est*. Nam in statu sæculari nulla difficultates et gravis salutis æternæ pericula occurrunt, nisi ex S. Scripturâ patet: sic, *Matth.* XIX, libello repudiî a Christo abolito, dicebant Apostoli, v. 10: *Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere*. Certè indissolubilitas matrimonii illud in casu absentie, morbi, uxoris odiosæ, rixosæ, deformis, spurcæ etc. admodum difficile reddit. Deinde licet Apostolus, I *Cor.* VII, conjugium liberum permittat, hanc tamen permissionem valde modificat, v. 2: *Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habet*; v. 9:

Quòd si non se continet, nubat: melius est enim nubere quàm uri. V. 28, de conjugatis ait: *Tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi*. V. 33: *Qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, et divisis est*. Ubi ostenditur, etiam in matrimonio minime defuturam, imò magis futuram tribulationem carnis propter onera utri, partus dolores, liberorum educationem, rixas domesticas, curas, sollicitudines, indigentiam necessariorum etc. Demum in ordine ad animam, cum cor inter Deum et mundum dividatur, illud vix totum Deo, super omnia amando reservatur. Rursus tam difficile est divitem esse prout saltem communiter a secularibus optatur, ac intrare in regnum cælorum, ut videatur impossibile: ut iterum Christus docet, *Matth.* XIX, 23: *Amen dico vobis, quia dices difficile intrabit in regnum cælorum, et iterum dico vobis: facilius est camelum per foramen acis transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum*. Quo audito, v. 25, discipuli dixerunt: *Quis ergo poterit salvus esse?* Ergo nihil rationabilius est, quàm ut bene consideretur resolutio eligendi statum sæcularem aut conjugalem, non ex motivo vitioso, sed christiano, voluntatem Dei quærendo, non impetum passionis sequendo, modumque vivendi eligendo, qui, attentis circumstantiis, unicuique, divino lumine impetrato, ad æternam vitam consequendam expediat.

§ 573.

REGULÆ PRO COGNOSCENDA VOCATIONE AD STATUM
SÆCULAREM.

Ex hoc sequentes regulas pro electione, et cognoscendâ vocatione ad statum sæcularem erueri licet.

I. Si quis ad statum sæcularis, quicumque sit, electionem moveatur temere, *nihil de periculis anime curando*, sed solum libidini descendiendi, honores consequendi, vel brutali more luxuriosis desiderii se devovendi, indulgendo; hic non fertur vocatione Dei, nec electionem facit christianam.

II. Si vocatio Dei, juxta indicia, vocet ad statum *perfectio- nis*, non est securum, sub quovis pretextu humano et voluntario sistere in statu seculari : quia hoc non esset assumere viam, quæ Deus vocat, sed quæ quis vult Deum trahere ad se.

III. Sufficit quòd vocatio ad statum *religiosum* sit ad statum perfectionis, ut stultè talis sive in se, sive in aliis con- temnatur, quasi verò, qui nobili genere nati sunt, et deliciis ac honoribus affluere possunt, de induendo habitu sordido et austero intra claustra ne cogitare quidem debeant.

IV. S. Salesius, l. 8 de *Amore Dei*, c. 8, hanc regulam præscribit : « Potest quis vendere quæ habet, et venditorum non dare pauperibus pretium, eo quòd non eo perfectionis assurgat, ut saltem faciat remissionem. Potest etiam inire matrimonium, quia honestè amat feminam aliquam, vel quia non tantum habet virum, ut continuum carni et sanguini in- dicet bellum. At proferri, se nolle sequi consilia, imò ne vnum quidem eorum, id fieri non posset absque notabili contemptu ejus qui dicit. »

V. S. Ignatius, in suis *Exerc. heb.* 2, diè 5, præscribit : « Errant, qui uxorem ducere primus, aut ecclesiasticum manus seu beneficium adipisci statuunt, atque ita demum postea Deo inservire; videntes præpostere sine, ac medio, nec ad Deum tendentes rectè, sed obliquè, ipsum ad perversa vota sua pertrahere conantes. »

VI. Idem Sanctus, in *Direct. Exerc.* c. 24, n. 4, ex quodam ejus scripto, monet : « Debere instructorem ita dispo- nere eum, qui est in exercitiis, ut omnino resignatus sit, tam ad consilia sequenda, quàm ad præcepta; imò verò, quantum in ipso est, magis inclinatus sit ad consilia, si id majus Dei obsequium fuerit. » Addit : « Majora utique signa requiri ad statumendum, quòd ea sibi Dei voluntas, ut quis in eo statu maneat, in quo satis sit servare præcepta, quàm ut viam consiliorum ingrediatur, quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus est : ut verò in illo statu magna ostendit esse peri- cula. »

VOCATIO AD DIGNITATES CIVILES BENE EXPENDENDA EST.

Polissimum verò, *vocatio ad dignitates civiles*, regum, gubernatorum, judicum etc., bene *expendenda*, et secundu- dum Deum specialissime dirigenda est. Ita Ludovicus a Ponte, l. 2 *Perf. Christ.*, tr. 4, c. 5. Cujus ratio est, quòd hujusmodi dignitates civiles maximi virtute christiana indigeant, ut homo in illis non modo seipsum, sed et alios justè regat : quòd sanè inter tot pericula ambitionis, superbiæ, avaritiæ, injus- titiæ etc., difficilimum est. Ideo miserum erit, et quasi dimidium viæ ad perditionem, si quis inconsultis Deo et bonis consiliariis, nec divinâ ope implorata, non vocatus in tales dignitates se intrudat, et per fis ac nefas in illas irrumpt, de quibus, *Osæ* vtr, 4, dicitur : *Ipsi regnaverunt et non ex me : Principes exstiterunt, et ego ignoravi.* Ubi notat Cornelius a Lapide : « Taxat ipsoz reges Israël, quòd non ex eo sed ex se regnaverunt. Quia scilicet aliqui ex his tyrannicè regnum in- vaserunt, ut Zamri, Amri, Sellum, Manshem, Phaceja, Phaceo, et Osæ, sub quibus propheta vit hæc *Osæ*. Alii verò, ut Jeroboam, Jehu etc., licet à Deo viderentur designati, vel electi; tamen non tam ex divinâ auctoritate et voluntate, quàm ex propriâ cupiditate et regnandi libidine regnum inie- runt. » Merito proinde omnes Regentes illud, *Sap. vi*, 2, attentè considerare debent : *Audite reges, et intelligite, dis- cite judices finium terræ, præbete aures, eos qui continetis mul- titudines, et placetis vobis in turbis nationum : quoniam data est a Domino potestas vobis, et cunctis ab Altissimo, qui intrè- rogat opera vestra, et cogitationes scrutabitur. . . Horrendè et cito apparebit vobis : quoniam judicium durissimum his qui præsent fieri. » Quare S. Thomas, *Leet. 3*, in *Ep. Rom.*, ob- servat : « Regia potestas vel cujuscunquæ alterius dignitas potest considerari, quantum ad tria. Uno quidem modo, quantum ad ipsam potestatem, et sic est a Deo : *Per me reges**

regnant, *Proc.* viii, 15. Alio modo potest considerari, quantum ad modum adipiscendi hujusmodi potestatem: et sic quandoque potestas est a Deo, quando scilicet, aliquis ordinale potestatem adipiscitur secundum illud, *Hebr.* v, 4: *Nemo sibi honorem assumit, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.* Quandoque verò non est a Deo, sed ex perverso hominis appetitu, qui per ambitionem vel quocumque alio illicito modo potestatem adipiscitur; *Amor* vi, 14: *Numquid non in fortitudine nostrâ assumimus nobis cornua?* Tertio modo potest considerari, quantum ad usum ipsius, et sic quandoque est a Deo, puta, cum aliquis secundum præcepta divinæ justitiæ utiliter concessa sibi potestate, secundum illud: *Per me reges* etc. Quandoque autem non est a Deo, cum aliqui potestate sibi datâ utuntur contra divinam justitiam, secundum illud, *Ps.* ii, 2: *Adstiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum adversus Dominum.*

§ 573.

REGULE PRO ELECTIONE DIGNITATUM CIVILIUM.

Ex hac doctrinâ S. Thomæ sequentes *Regulas* pro electione dignitatum civilium colligimus.

I. Etsi vel jure hereditario, vel alienâ electione ad dignitates civiles quis assumatur, considerandum, quod non tam sit honor quam onus, non tam felicitas quam periculum æternæ felicitatis.

II. Etiam in casu juris hereditarii vel electionis non sunt adhibenda media vel in se iniqua, vel vitiosa ex motivo ambitionis, superbiæ etc., pro jure, quod quis habet, promovendo et obtinendo: sed licita humana media sic apponenda sunt, ut eventus animo pacato Deo relinquatur.

III. Imò orari debet Deus, ut effectum impediatur, si in propriæ anime detrimentum cedat.

IV. Semper considerandum quod non sufficiat bene inci-

pere, sed perseveranter cogitandum quod non quis per se, sed per Deum regnet et judicet, in quo quia deficit Saul miserè perit.

V. Unusquisque ad dignitates civiles ordinatè aspirans, se requisitis ad eas qualitatibus ritè instruere debet, ut suo munere benè fungi queat.

§ 576.

IN STATU SÆCULARI, VOCATIONI SÆE RESPONDENS
PERFECTIONEM ASSEQUI POTEST.

Vocatione Dei ad statum sæcularem et ad aliquod ejus officium, præviâ consultatione et oratione, cognitâ, sive sit ad officium sublime, vel infimum, unusquisque illi exactè respondere debet: et sic securè ad perfectionem christianam et æternam vitam pervenire poterit. Prob. 1^a ex S. Scripturâ quæcum divitiis, conjugii et honoribus mundanis etc., adjuvante gratiâ divinâ, perfectionem et salutem æternam consistere posse docet. Sic, *Math.* xix, 26, cum ex Christi sententiâ de difficultate salutis divitum discipuli ejus illius impossibilitatem inferrent, explicationem suæ sententiæ Christus ipse dedit: *Apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omnia possible sunt.* Sic, *1 Cor.* vii, hortatur Apostolus servos ut in suâ servitute maneat, conjuges ut in suo matrimonio perseverent, liberos ut, si velint, conjugio se ligent, et a v. 29 prescribit, quomodo omnia christianè fieri possint, et ait: *Tempus breve est; reliquum est, ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint.... et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur; præterit enim figura hujus mundi.* Et, *1 Tim.* ii, instruit uxores ut modestè et piè procedant; *quò salvabitur, uxor, per filiorum generationem.* Et, c. 5, de viduis præcipit: *ut irreprehensibiles sint, et de divitiis: non sublime sperare, nec sperare in incerto divitiarum sed in Deo vivo.* Item S. Præcursor, *Luc.* iii, 13, publicanis præscribit: *Quod constitutum est vobis, faciatis; et militibus, v. 14: Neminem concutiatis, neque columinnam*

faciatis, sed contenti estote stipendiis vestris. Sanè præter Sanctos veteris legis sæculares in S. Scripturâ laudatos Baymandus, l. 18, in *Hagiolog. Lugdun.*, ex omni statu et officio Sanctos et Sanctas collegit, scilicet principes, laicos, gubernatores, iudices, milites, artifices, agricolas ex altâ, mediâ, et infimâ sorte. 2^a Ita docent PP. S. Augustinus, de *Bon. conjug.*, c. 21, ait: « Non est impar meritum continentia in Joanne qui nullas expertus est nuptias, et in Abraham qui illius generavit: et illius enim celibatus, et illius concubium pro temporum distributione Christo militârunt: sed continentiam Joannes et in opere, Abraham verò in solo habitu habebat. Et, *Ep.* 189, ait: « Qui illius perfectionis de vendendis rebus consilium tam tamque præclarum non receperunt, et tamen a damnabilibus inimicus criminibus esurientem Christum paverunt, sitienti potum dederunt, nudum vestierunt, peregrinantiem susceperrunt; non sedebunt quidem cum Christo sublimiter iudicantur, sed ad ipsius dexteram stabunt misericorditer iudicandi. » Et S. Thomas, l. 2, q. 194, a. 4, docet: « Nihil prohibet aliquos esse perfectos, qui non sunt in statu perfectionis: et aliquos esse in statu perfectionis, qui tamen non sunt perfecti. » Denique S. Laurentius Just., *l. de Obed.*, c. 26, monet sæcularem: « Curet diligenter facinoræ commissa delectare, totisque viribus desinat letalia perpetrare delicta, atque divini legis et mandatorum Ecclesiæ sit observatione contentus. » Ratio est quia charitas, in quâ essentialiter perfectio consistit, in omni statu, etiam infimo, æqualis, vel major, quàm in statu perfecto esse potest.

AN IN STATU ELECTO PERSISTENDUM SIT.

Seniores. Licet ante factam electionem plus, vel minus, pro meritis, status eligendus, seu officium considerari debeat, postea tamen, nisi electionem sit illicitam, expedit ut in suo exercitio procedat, quod sæpè est necessarium et irrevocabile, ut in sacerdotio, conjugio, etc. 2ª Quævis electio temerè facta fuerit, expedit tamen plerumque in statu suo perseverare, si exercitium ejus non sit illicitum; imò in statu irrevocabili hoc necessarium est; deleta

enim per penitentiam temeritate præterita, acceptatiue in satisfactionem tribulationibus ex eâ causâ obvenientibus, Deus juvare non desinet, ut quicumque christianam vitam agere queat. 3^a In sensu christiano, suâ quisque sorte contentus sit; debet enim acceptare illam, ex divina providentiâ directam, vel in se, vel in effectu dirigibilem ad æternam salutem. Ex his inferi Ludovicus a Ponte, p. 6, medit. 46: e Rem esse periculosissimam, eligere statum contra voluntatem Dei et per prohibita media: est enim abrumperè filium medicorum quæ divina Providentiâ præparaverat in ordine ad meam salutem æternam, et mea erunt debita erroris inde subori, atque mercor a Deo mihi denegari auxilium ad illud portandum onus, quod proprio libitio et contra ipsius voluntatem imposui mihi, eventique id quod Christus D. asseveravit, *Matth.* xv, 13: *Omnis plantatio quam non plantavit Pater Cælestis eradicitur.* Quò tamen non obstante, si jam error commissus est, nec est emendabilis, propterea quòd sit status perpetuus, vel alia ex causâ, non debere de divini diffidere misericordiâ: est quippe adeo charitas ejus infinita, ut si quis ab eâ extrahitur viâ designatâ, paternæ ejus Providentiæ sciat et possit per aliam viam restituere illam in finem intentum, exprimendo ex nullis bonis, et ex erroribus veritatibus, eâ nihilominus conditione, ut facti penitent cum illo prologo esse iterum remittat in manus Patris confidenter; nec enim deserit eos qui se in ipsa conjungunt.

§ 577.

DEUS VOCAT ALIQUOS AD STATUM CLERICALEM.

Uterius Deus, quos vult, *novat ad statum clericalem*, seu ecclesiasticum, eosque per gradus, juxta numerum eorum qui a Tridentino, *Sess.* 23, c. 2, sub nomine Sacramenti Ordinis recensentur, scilicet ad Clericalem Tonsuram, deinde ad Ordines minores, Ostiarii, Lectoris, Exorcistæ, Acolythi: mox ad Ordines majores, Subdiaconatus, Diaconatus, ac demum Presbyteratus. Et ex his alium vocat in Papam, alios in Cardinales, alios in Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, alios in Archidiaconos, Canonicos, Parochos; alios in Concionatores, Catechistas etc. *Vid. Lud.* a Ponte, l. 4, de *Perf. Christ.*, tr. 4, c. 6. Ita 1^a docet S. Scriptura, *Hebr.* v, 4: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo,*

tanquam Aaron. Eph. iv, 11 : *Christus dedit Alios Pastores.* Act. xx, 28 : *Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Et Luc. vi, 17 : *Christus vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex illis, quos et Apostolos nominavit.* Sic et S. Mathias nominis ceteris Apostolis sortem hanc a Deo exorantibus ad Apostolatam vocatus fuit, Act. i, 26. Accedunt 2° PP. S. Gregorius, p. 1 *Past.*, c. 4, ait de Rectoribus animarum : « Ex se namque et non ex arbitrio summi Rectoris regnant, qui nullis fulti virtutibus, nequaquam divinitus vocati, sed suâ cupidine accensi, culmen regiminis rapiunt potius quam assequantur. » S. Isidorus, l. 3 *Sent.*, c. 33, ait : « Vir ecclesiasticus, et crucifigi mundo per mortificationem propria carnis debet, et dispensationem ecclesiastici ordinis, si ex Dei voluntate provenerit, nolens quidem, sed humilis, gubernandam suscipiat. » S. Bernardus, *Tr. de Convers. ad cler.*, c. 19, inquit : « Multi quidem veniunt, sed considera quis vocatur. » S. Thomas, in *Ep. ad Hebr.*, docet : « Disciplina Dei non habet quôd quisquam sumat sibi honorem favore, pecuniâ, potentia... Sed debet vocari a Deo tanquam Aaron. » S. Bonaventura, l. 1 *Pharet.*, c. 11, monet : « Pavere debemus ad mandatum Christi, ut nemo hunc sibi sumat honorem, sed qui vocatus fuerit a Deo tanquam Aaron. » Ratio est 3^a quia ex vocatione divini ceu radice dependet series gratiarum ad status ecclesiastici obligationes explendas requisita.

VOCATIO HEC EST SUPERNATURALIS.

SCHOLIUM. Licet Deus ad statum ecclesiasticum nonnullos præparet, præterquam per virtutes infusus, etiam per dotes, aut talenta naturalia, quæ non modò omnem irregularitatem impediunt, sed etiam ingenii, sententiæ etc.; vocatio tamen ipsa debet esse vel interna per oculum inspirationem, vel externa per electionem canonicam, et supernaturalis quâ Deus aliquem eligat præ aliis, præparateque dotebus congruis ad sacra ministeria dignè et laudabiliter obeunda; et hoc exigit specialis huius status perfectio et difficultas: quod ex modo dictis patet.

§ 578.

VOCATIO AD STATUM ECCLESIASTICUM VALDE MATURE EXPENDENDA EST.

Vocatio hæc ad statum clericalem, seu ecclesiasticum, maximè Prælatorum, multò magis quàm vocatio ad statum religiosum et sæcrlarem, maturo consilio, et implorato lumine celesti, expendenda est. Ita Ludov. a Ponte, *de Perf. Christ.*, tr. 4, c. 6, quantum ad Prælatos. Nam 1° S. Scriptura maximam in Ecclesiasticis perfectionem requirit, uti patet ex I. *Tim.* iii : *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse etc.; diaconos similiter pudicos etc., etc.;* Et ad Titum 1 : *Oportet Episcopum sine crimine esse etc.* Id quod etiam declarat Tridentinum. 2° Gravissimè hoc inculcant PP. S. Hieronymus, *Ep. 1 ad Heliodor.*, ait : « Quodsi te ad eundem Ordinem [Episcopatus, vel Sacerdotii] pia fratrum blandimenta sollicitant, gaudeo de ascensu, timeo de lapsu; qui *Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Scimus ita : sed junge quod sequitur. *Oportet autem hujus modi irreprehensibilem esse etc. Probat se unusquisque et sic accedat.* » Similia habet S. Augustinus, l. 19 de *Civ.*, c. 19; et copiosè S. Gregorius, p. 1 *Past.*, c. 1; item S. Bernardus, *Tr. de convers. ad Cleric.*, c. 29, declamat : « Curritur passim ad sacros Ordines, et reverenda ipsis quoque spiritibus angelicis ministeria homines apprehendant sine reverentiâ, sine consideratione... Utinam magis turrim inchoatûri sedentes computarent, ne fortè sumptus non habeant ad perficiendum! Utinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut exhibatûri dare nomina vererentur! Sumptuosa siquidem turris est, et verbum grande, quod non omnes capere possunt. Esset autem sine dubio melius nubere quàm uri, et salvari in humili gradu fidelis populi, quàm in Cleri sublimitate et deterius vivere, et districtius judicari. » Denique

S. Thomas, t. 2, q. 185, a. 1, ad 2, docet: « Ad statum episcopalem præxigitur vite perfectio... Sed ad statum religionis non præxigitur perfectio, sed est via in perfectionem. » Ex quo infert: « Est presumptuosum quòd aliquis perfectum se putet, non autem quòd ad perfectionem tendat. » Et q. 184, a. 6, de omni Sacerdote, præsertim curam animarum habente, docet, licet non sit in statu perfectionis tam insolubiliter, sicut Episcopus, esse tamen ex parte, in Ecclesiâ Occidentali, ratione annexi coelibatus, « et quatenus inferior perfectio requiritur ut aliquis dignè actus exerceat (sui Ordinis vel curæ). » 3ª Rationem dat idem S. D., a. 8: Tum quòd attentâ difficultate bene operandi, difficilior hoc sit in Sacerdote seculari « propter exteriora pericula: » tum quòd respectu Religiosi, nullo Ordine sacro insigniti, talis Sacerdos secularis est excellentior, propter ministerium Altaris, « ad quod requiritur maior sanctitas interior, quàm requirat etiam religionis status. » Denum gravissimæ obligationes et officia, quæ Episcopis, Parochis, Canonici, Beneficiatis et reliquis Clericis incumbunt, et quæ ab aspirante ad statum clericalem attentè considerari debent, satis probant, quàm maturo consilio in electione illius procedendum sit.

§ 579.

SIGNA VOCATIONIS AD STATUM CLERICALEM.

Ut autem electio hæc bene fiat, sequentia *signa divina vocationis* in subiecto assignari possunt.

I. *Conscientiæ puritas*, et anteactæ vitæ innocentia; nam Apostolus mandat Tito ut per civitates constituat Presbyteros *qui sine crimine sint*. Et post pauca ait: *Oportet Episcopum sine crimine esse*. Et ad Timotheum de Diaconis ait: *Sic ministrent nullum crimen habentes*. Et S. Hieronymus ait: « Non eo tantum quo ordinandus est tempore, sine crimine sit et præteritas maculas novâ conversatione diluerit; sed ex

eo tempore quo in Christo renatus est, nullâ peccati conscientia mordeatur. »

II. *Signum vocationis divina est studium et amor disciplinae ecclesiasticæ ac amor proximi*.

III. *Statum ecclesiasticum et dignitates illius ambire ex sinistra intentione, propter honorem, divitias etc., signum manifestum est nullius vocationis divina, sed suggestionis illius qui volens sedere in monte Testamenti in profundum præcipitatus est.*

IV. *Deus communiter non inspirat dignitatem Prelaturæ ecclesiasticæ, nisi per alios ad quos electio ad illam pertinet. Eligendo autem potius inspirat resistere, quantum potest, vel nonnisi præmissâ cum Deo et dignis consiliariis maturâ consultatione, electionem acceptare.*

MONITIUM CATECHISMI ROMANI.

Scholium. Plura de hac materia, maximè de Prelature ecclesiasticâ, alibi dicentur, ubi de honore regimine Religiosorum tractabitur. Nunc sufficit apponere verba Catechismi Romani, de Ordine inter alia dicentis: « Quamvis ex Apostoli sententiâ, I. Cor. 13, naturalis et divina lex jubet, ut qui altari servit, ex altari vivat; tamen questus et lucri gratiâ ad altare accedere, maximum sacrilegium est. »

§ 580.

DEUS ALIQUOS VOCAT AD STATUM RELIGIOSUM.

Denique Deus nonnullos ex specialissimâ gratiâ *vocat ad statum religiosum*. Ita Ludov. a Ponte, t. 3 de *Perf. Christi*, tr. 4, et alii Ascetæ passim. Qui est status fidelium, ad christianam charitatis perfectionem tendentium, editis votis perpetuæ paupertatis, castitatis et obedientiæ, stabilis in contumini vivendi modus ab Ecclesiâ approbatus. Prob. 1° ex S. Scripturâ, ubi Christus, præter præcepta omnibus fidelibus

communia, proponit velat consilia magnæ perfectionis paupertatem, castitatem et obedientiam sub voto electa, in vitâ communi : sic, *Matth. xix*, 11, sub metaphorâ eunuchorum se ipsos castrantium, consultit castitatem, dicens : *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est... Qui potest capere, capiat*. Et, *v. 21*, juveni diviti omnia precepta se custodisse asserenti suscipit paupertatem et obedientiam, dicens : *Si vis perfectus esse, vade et vende que habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in calo, et veni, sequere me*. Ad quod Petrus, nomine omnium Apostolorum, ait : *Eccc nos reliquimus omnia, et secuti sumus te*. Et, *Aet. iv*, 31, narratur primos fideles hierosolymitanos magnâ ex parte hæc religiosa consilia observasse; nam *multitudinis credentium erat cor unum et anima una, nec quisquam eorum qua possidebat, aliquid suum esse dicebat; sed erant illis omnia communia*. 2° Speciale hanc vocationis gratiam deprædicant PP. S. Dionysius, in *Ecl. hier.*, c. 6, Monachis summam inter fideles laicos locum assignat, propter perfectam abrenuntiationem, *que perfectissimam Monachorum philosophiam significat*. Eusebius, *l. 1 Demonstr. evang.*, statum monasticum dicit : *Naturam nostram et communem hominum vitæ rationem excedere*. » S. Basilius, in *Constit. mon.*, c. 19 et 23 monastica vitæ cultores Christi et Apostolorum perfectos imitatores esse docet : *Si quidem discipulos Christus in hoc elegit, qui hoc vitæ institutum æmularentur, ut per eos formam relinqueret eandem secutura posteritati*. » S. Chrysostomus, *Hom. 19, in Matth.*, ait : *Monachus apostolicam vitam desiderat imitari*. » Plura de præstantiâ vitæ monasticæ copiosè habet, in *l. de Vit. mon. et reg.* ac tribus libris *Cont. vituperat. vit. mon.* S. Hieronymus, *Ep. 1, ad Heliod.*, ait : *Cùm derelictâ militiâ te castris propter regna colorum, quid aliud quam perfectam secutus es vitam ?* » S. Augustinus, *l. 17 de Civit.*, c. 4, memoratè illo Apostolorum voto : *Eccc nos reliquimus omnia*, inquit : *Hoc votum potentissimi voverant; sed hoc eis, non nisi ab illo, de quo dictum est, dans votum voventi*. » Et de perfectione religiosâ mira docet, *l. 1 de Mor. eccl.*, c. 23

et 33. S. Gregorius, in *Regist.*, l. 2, ep. 100, edictum Mauritiî imperatoris redarguit, quo prohibebantur milites Monachi fieri, inter alia dicens : *« Plerique sunt qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt. »* Cassianus, in *Instit. canob.*, l. 2, c. 8, statuit ad normam primorum fidelium Monachismum a S. Marco in Ægypto institutum, et inde a Patribus propagatum fuisse. S. Bernardus, *Serm. 166, in Cant.*, ait : *« In Ecclesiâ quidem lectum in quo quæscitur, claustra existimo esse et monasteria in quibus quietè a curis vivitur sæculi et sollicitudinibus vitæ. Atque is lectus floridus demonstratur, cùm exemplis et institutis Palrum, tanquam quibusdam benevolentibus respersa floribus, fratrum conversatio et vitæ refugit. »* S. Anselmus, l. 3, ep. 12, *de Consilio evangelico* : *« Si vis perfectus esse, ait, hoc consilium magis in monastico quàm alio vitæ proposito impleri SS. Patres intellexerunt. »* S. Laurentius, *Instit. de Disc. mon.*, c. 7, docet : *« In humanis rebus et in hac peregrinatione nihil tam efficaciter gerit in se imaginem celestis Patriæ quàm monastica conversatio et congregatio divino cultui dicata. »* Eodem modo loquuntur Gerson, p. 2, *Opusc. de Relig. perf.*; Blossius, in *Apol. pro Thaulero*, c. 3; S. Catharina Senensis, *Dial. 137, 158*, dicens : *« Hæc procul dubio fundata fuit a Spiritu S., posita veluti secunda navicula pro recipientis animabus que currere volunt ad perfectionem, ut eas tutissimè perducat ad portum salutis æternæ : hujus naviculae patronus verè Spiritus S. est. »* Et S. Theresia, *Vit.*, c. 32, a divino sponso accepit : *« Quantumvis Religiones sint relaxatæ, non putandum esse illas in modicum servitium Dei : quid esset mundo, nisi ob Religiosos ? »* 3° Ratio petitur ex S. Thomâ, 2, 2, q. 186, a. 1, sqq., ubi docet statum Religionis esse statum perfectionis; esse multò perfectionem statu purè seculari : *manipare hominem totaliter cultui et servitio divino : expedire eum per vota religiosa a negotiis secularibus : certum esse, ingressum in religionem esse melius bonum, nec dubitari posse, propositum de hoc ingressu in corde exortum esse a Spiritu Dei. Ergo ad eum vocari specialissima gratia est. Deinde gratia*

vocationis religiose eruit hominem ab ingenti periculo pendende anime in vitâ seculari: ut enim observat S. Bonaventura, in *Apolog. paup.*, per votum paupertatis concupiscentia oculorum, seu avaritia; per votum castitatis, concupiscentia carnis, seu luxuria; per votum obedientiæ, superbia vitâ declinatur, « in quâ triplici supererogatiâ declinatione triplicis originis omnis mali, partem evangelicæ perfectionis consistere, et S. Scriptura insinuat et veri Doctores adstruunt, et SS. Patres Religiosum Institutores affirmant. » Unde concludit: « Convole ad urbes refugij, ad loca videlicet religiosa, ut possitis de præteritis agere penitentiam, in presenti obtinere gratiam, et fiducialiter futuram gloriam præstolari. »

VOCATIO RELIGIOSA EST SIGNUM PRÆDESTINATIONIS.

SCOL. I. Gratia vocationis ad statum religiosum juxta P. Platî, l. I. *de Stat. rel.*, c. 32, etc., pro signo prædestinationis haberi et æstimari potest; nam, *Matth.* xix. 29, Christus promisit: *Omnia qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam æternam possidebit.* Accedit S. Laurentius Just., c. 7, *de Discip. mon.*, dicens: « Securâ speret post hanc peregrinationem ad illam supernam intrare Hierusalem, quicumque in Justorum congregationem (scilicet monasticam) fuerit vocatus: magnam quippe electionis indicium est, hujus fraternitatis habere consortium. » Et auctor *Serm. ad frat. de Monte* inquit: « Mortuus vix, aut nunquam aliquis (monachus) in infernum descendit, quia vix unquam aliquis, nisi celo prædestinatus, in cellâ usque ad mortem persistit. » Et S. Arsenius, in *Vit. PP.*, l. 3, orans Deum: « Domine; ostende mihi viam, per quam possim salvari, audivit: *Arsen, fuge homines, et salvaberis;* unde, relicto mundo, in eremum secessit. »

PROFESSIO RELIGIOSA EST QUASI ALTER BAPTISMUS.

SCOL. II. S. Thomas, 2, 2, q. 180, a. 3, ad 3, docet per professionem religiosam, veluti per alterum baptismum omnium antea actæ vitæ peccatorum penas remitti, cujus privilegij, etsi ratio satis urgens dari non possit, ex comparatione tamen cum baptismo

vero factâ satis rationabiliter colligitur. Nam sicuti in baptismo ideo omnis reatus pœnæ tollitur, quia per eum conspeltur Christo in mortem, uti Tridentinum ait, *sess.* v, c. 5, ita per professionem religiosam homo, omnia relinquendo et Christum sequendo, cum eo moritur et sepelitur. Idem confirmatur ex visione illius Monachi ex vitis PP. a S. Thomâ citati, qui dixit: « Virtutem quam vidi stare super baptismum, vidi etiam super vestimentum Monachi, quando accipit habitum spiritualem. » Eodem modo loquuntur PP., inter quos S. Bernardus, l. *de Præc. et disp.*, c. 17, interrogat, cur disciplina monastica secundum baptismum vocetur? respondit: « Arbitror ob perfectam mundi abrenuntiationem. »

§ 581.

IN VOCATIONE RELIGIOSA MATURO CONSIDILIO
PROCEDENDUM.

In recognoscendâ et executioni mandatâ divinâ vocationis ad statum religiosum non temerè, sed cum consilio probi, docti et experti directoris spiritualis procedendum est. Ostendit hoc 1^a S. Scriptura, ubi, *Luc.* xv, 33, ad illud consilium religionis: *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet*, etc., per duplicem parabolam hominis turrim ædificantis et regis bellaturi notatur, seriam de eo quod quis potest in re faciendâ, præmittendum esse considerationem. Et, *Matth.* xix, 11, Christus ait: *Non omnes capiunt verbum hoc, sed quibus datum est.* Et, v, 12: *Qui potest capere, capiat.* Accedunt 2° PP. S. Basilii, *de Abdic. rer.*; et S. Laurentius Just., *de Discip. mon.*, c. 3; alique, § 351, ritati. Unde etiam S. P. Benedictus, *Reg.* c. 58, præscribit: « Noviter veniens quis ad conversionem, non ei facilis tribuatur ingressus, sed, sicut ait Apostolus, probate spiritus, si ex Deo est. Et Clemens VIII, in *Decret. pro recept. Nov.*, § 23, mandat: « ut Superiores diligenter inquireant, quo spiritu, quâ mente ac voluntate id regularis vitæ genus candidati elegerint; num zelo melioris frugis... an potius levitate. » Et Tridentinum, *Sess.* xxv, c. 13, *de Reg.*, integrum annum novitiatus pro maturâ hac, et uti S. P. Benedictus ait, *morosâ* deliberatione faciendâ re-

quirit. Magistrum Novitiorum monet etiam idem Sanctus, ut prædicit Novitio *omnia dura et aspera, per qua itur ad Deum* etc. 3^a Ratio est quia status religiosus, ob eximiam suam perfectionem, ultra virtutes et dotes infusus, aut talenta naturalia, non solum instinctum, seu inclinationem naturalem, sed inspirationem supernaturalem requirit, de qua aliquis sine maturo etiam optimi directoris consilio prudenter et sufficienter certificari nequit. Vocatio enim ignota, vel nonnisi leviter apparens, perinde est ac nulla, pro tantâ resolutione ad totam vitam, et ex qua gravissima mala et scandala oriri possunt.

PROPINQUUS IN HAC VOCATIONE SCRIBENDI MALE CONSULUNTUR.

SCHOLIER. Crassus est error eorum qui, in consultatione de amplectendo statu religioso, consulunt amicos et propinquos, et alios qui deliberantem, rationibus mundanis carnis et sanguinis, imò diaboliè detrahentibus statui religioso, retrahunt: nam, *Matth. x. 35*, Christus ait: *Veni separare hominem adiveris patrem suam... inimici hominis domestici ejus: qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et Luc. xii. 26: Si quis venit ad me, et non odit patrem suam et matrem, etc., non potest meus esse discipulus.* Unde S. Hieronymus, *ep. I.* Heliodorum ad vitam monasticam excitans, ait: « Licet in limine pater jaceat, per calcatum perge patrem, sicis oculis ad vexillum crucis evola: solum pietatis genus est in hac re esse crudelem. » Similia habet S. Laurentius Just., *l. de Discip. mon., c. 4.*, et S. Bernardus, *Serm. de Conv. ad Clero.*, ait: « Quamvis mundi sapientia maledicto supplantata, et conceptum in eis extinguit ignem, quem voluerat Doloribus vehementer accendi. Noli, inquit, precipitanter agere; aii considera: diligentius intuiere. Magnum est quod proponis: opus habes multâ deliberatione. Experire quid possis, amicos consule, ne post factum poenitere contingat. Hæc sapientia mundi, terrena, animalis, diabolica, inimica salutis, suffocatrix vite, mater tepiditatis, que solet Deo vomitum provocare. » Et S. Anselmus, *l. 3. ep. 12*, scribens alicui Episcopo quemdam a religione retrahenti, ait: « Horrendum est auditu, ut quos Christus elegit de mundo, Episcopus religet mundo: et quos Christus retrahit ad portum de procellis et tempestatibus mundi, hos Episcopus retrahat a portu in naufragos turbines mundi; et quos Christus abscondit in

ovili a multitudinè insidiantium luporum, hos Episcopus rapiat et expouat multitudini luporum. »

§ 582.

REGULÆ PRO COGNOSCENDA VOCATIONE RELIGIOSA.

Pro maturo hoc consilio in recognoscendâ vocatione religiosa sequentia signa et *regula* servant.

I. Attendenda sunt *vires corporis et dotes animi*, ne quod impedimentum juris positivi aut naturæ a statu religioso prohibens obstat.

II. Requiritur *bona intentio*, nullo motivo lucri temporalis, ambitionis etc., vitata; aliâs vocatio nulla et rejicienda est; ideoque Christus, *Matth. viii. 17*, rejecit illum legis peritum, qui dixit: *Magister sequar te, quocumque ieris*: quia non vocatus, et ex vitatâ intentione se in discipulum obtulit: et salvè vitata hæc intentio una ex potissimis causis relaxationis Religionum est.

III. Requiritur *interior impulsus* ex puro motivo *salvandi animam* propriam, qui, si ita vehemens fuerit sive a ratione præcipue procedat, quod securius est, sive ab impetu voluntatis ut animus quietari non possit, nisi illi obediat, sed sentiat quòd illi sine speciali Dei displicentiâ et periculo anime resistere non possit, sufficit ut vocatio divina censetur: quia talis motio ex dictis motivis, nec a mundo, nec a demone, nec a carne esse potest, quorum suggestiones ex diametro sunt oppositæ. Ita S. Thomas, *Opusc. 17. a. 10*, docet: dato quòd angelus malus, transfigurans se in angelum lucis, incitet ad ingressum Religionis, scilicet ex bono motivo proposito, licet mediâtè pravam intentionem haberet, non esse periculum in hoc ei consentire, licet vigilantè ei resistendum esset, quando mox ad malum incitaret: uti enim ex S. Augustino S. Doctor notat: « Talis suggestio efficaciam non habet nisi inferius quis attrahatur a Deo... et sic Religionis propositum, a quocumque suggeratur, a Deo est. »

IV. S. P. Benedictus, *Reg.*, c. 58, a Novitio requirit, « ut verè Deum querat, ut sollicitus sit ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. »

V. Major consultatio requiritur, quando deliberatur an hæc potius quam illa Religio hujus potius, quam illius *Instituti* eligenda sit, ubi vires corporis, talenta et aliæ dotes candidati considerandæ sunt, et an disciplina regularis in eâ rite observetur.

VI. Denique *candidatus* a Directore bene *probandus* est per *Sacramentorum et exercitiorum spiritualium frequentiam*, confessionem generalem, et vitam virtuosè institutam etc.; de quibus videri possunt Ludov. a Ponte, l. 3, tr. 4, c. 11, et alii Ascetæ.

§ 585.

VOCATIO RELIGIOSA NON NEGLIGENDA, NEC DIU PROCRASTINANDA.

Vocatione religiosa cognita, cavendum est ne illi *resistatur*, vel voluntarie *inductio* illi interponatur. Nam 1^a aliàs illa S. Scripturæ comminatio merito tinenda foret, *Proc. 1, 24: Vocavi, et remissis, extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret, despexistis omne consilium meum... Ego quoque in interitu vestro ridebo.* Item illud quod invitatis ad cœnam magnam et recusantibus venire configit, *Luc. xiv, 24: Nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.* Denique, *Luc. ix, 60 et 62*, duos ad se vocatos non permisit Christus vel minimum executionem remorari, licet unus ad sepeliendum patrem, alter ad disponendum de rebus suis inducias peteret. 2^a Ita docent PP. S. Hieronymus, *Ep. 103, ad Paulin.*, S. Chrysostomus, *Hom. 56, ad pop.* Et S. Anselmus, l. 2, ep. 29, ait: « Si et innocentibus et penitentibus melius est ad vitam monasticam venire et redire quam abstinere, quid moraris? Si prius de hac vitâ tolleris, damnum est irreparabile. » S. Bernardus, *Ep. 103, 108, 109*, et ejus discipulus, *Declam.*, c. 2, ait: « Cum a Deo verbum esse

non dubites, quid opus est deliberatione? Vocat magni consilii Angelus, quid aliena consilia præstolaris? Quis enim fidelior, quisve sapientior illo?... Novi ego quemam sint que oportet fieri citò. Ab ore putci gehennæ eripior, et inducias petam, et retardabor, et cunctabor exire, si fortè interim fiat aliquid... Magnum omnino est quod offertur; sed eò utique libentius et festinantius suscipiendum, et obvius arripiendum manibus cum fervore et hilaritate. » Denique S. Laurentius Just., c. 7, *de Disc. mon.*, monet: » Facile ab illâ Jerusalem cœlesti excluditur, qui ab hac Religionis vocatione fuerit segregatus. Ideo cum omni circumspectione et animi maturitate studeat, quisquis in hæc sancta collegia Deo dicata vocatus est, ne diaboli fallaciâ, aut sui negligentia, aut ignorantia, amoveatur ab illis. » 3^a Ratio est, tum quia summa ingratitude, rusticitas et contemptus est tam gratiosam vocationem recusare, et nihil connaturalius quàm quod Deus, nolenti acceptare hæc seriem vitæ ad securiorem perseverantiam, nolit aliam specialis gratiæ directionem concedere, quæ tamen ad donum perseverantiæ requiritur; tum quia taliter recusanti, eò quod fortè sub præcepto non obligetur, Deus etiam id solum faciet, quod tantum promisit, scilicet, subvenire illâ serie auxiliorum sufficientium, sed non efficacium, quibus perseverare et salvari potest, sed non perseverabit nec salvabitur.

§ 584.

VOCATIO SECUNDA EST SPECIALIS GRATIA.

Præter vocationem primam ad statum religiosum, specialissima etiam gratia est *vocatio secunda*, quæ quis in ipso hoc statu, fortè a spiritu suæ primæ vocationis deficiens, denuò poterit ad reassumendum priorem spiritum trahitur; maxime si huic vocationi effectus respondeat. Prob. 1^a ex S. Scripturâ in illis septem epistolis, quæ jussu Christi a S. Joanne ad septem Angelos, id est Episcopos Asiæ, missæ sunt, *Apoc. 1* et III, in quibus indicatur vocatio hæc secunda a minori ad

majorem perfectionis, et a tempore vel lapsu ad renovacionem ferventis spiritus, secundum perfectionem primam vocationis. Unde, in Epist. primâ monetur Angelus Ephesi, ut primam charitatem collapsam repararet; in secundâ, Angelus Smyrnæ, ut sit in virtute constans usque ad mortem; in tertiâ, Angelus Pergami, ut se fortiter gerat; in quartâ, Angelus Thyatiræ, ut imperterritè resistat; in quintâ, Angelus Sardicensis, ut poeniteat de morte animæ; in sextâ, Angelus Philadelphiensis, ut teneat quod habet; in septimâ, Angelus Laodicensis, ut sibi provideat ne a Deo ob suam tepiditatem evomatur: et demum Dominus concludit, v. 20: *Ecce sto ad ostium, et pulso, si quis audierit vocem meam et aperuerit mihi januam.* Ubi secunda vocatio etiam in statu religioso innuitur. 2° Palet ex PP. S. Basilii, ep. 43, Monachum a primâ vocatione deficientem, ut secundam audiat, hortatur: « Recordare boni Pastoris; ille namque te insequitur, ut velut lupi faucibus eruat, etiam si duo tantum crura aut auriculæ portio supersint. » Et S. Bernardus, in simili casu, ep. 1, Robertum suum animat: « Habet quidem Christus multos milites, qui fortissimè cœperunt, steterunt, vicerunt: paucos autem qui, de fugâ conversi, rursus se periculo ingesserint quod declinaverant, rursus fugerint hostes quoque fugiebant. Et quia omne rarum pretiosum, gaudeo te de illis posse esse qui quantò rariores tantò apparebunt gloriosiores. 3° Ratio est quia sicuti status religiosus perfectior est statu purè seculari, ita etiam vocati ad hunc statum uberiori a Deo gratiâ donantur, ut suæ vocationi respondeant, in eâ perseverent, non cadant, vel si ceciderint aut itepescant, à lapsu vel tempore resurgant; quod fit per gratiam secunde vocationis, quæ, non minus quam vocatio ad secundam justificationem et perseverantiam requisita, juxta Tridentinum, sess. 6, can. 22, specialis est.

AD Vocationem secundam quænam spectent.

Scholium. Ad hanc gratiam secunde vocationis, sive perseverandi in bene ceptis, sive a lapsu et tempore resurgendi, præter auxilia

interna gratiæ, etiam auxilia externa status religiosi spectant, scilicet, Sacramentorum frequentia, oratio vocalis et mentalis, lectio sacra, exhortationes, jejunia et aliæ carnis macerationes, clausura, silentium, correctiones, paupertas, obedientia, exercitia spiritualia oclidiana etc.: quæ omnia id præstant, quod ait S. Bernardus, *Serm. de Negotiatorum quærente bonas margaritas*: « In Religione homo vivit purius, cadit rariùs, surgit velociùs, incedit cautius, irroratur frequentius, quiescit securius, moritur fiducius, purgatur citius, præmiatur copiosius.

§ 585.

SECUNDÆ Vocationi Obediendum est.

Secundæ huic vocationi, quâ Religiosus ad renovationem spiritus vocatur, vel omnino resistere, vel per moram voluntariam non obsecundare, indicium damnationis est. Colligitur 1° ex S. Scripturâ, *Luc. ix, 62: Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei.* Quod de primâ æquè ac secundâ vocatione S. Basilii, in *Const. mon.*, c. 21, intelligit. Cui etiam illa quorundam discipulorum defectio consonat, *Joan. vi, 67: Multi discipulorum ejus abiierunt retro: et non jam cum Jesu ambulabant.* Uti docet S. Basilii, *Serm. de Abdic. rer.*, sub init. 2° Probatum ex PP. S. Augustinus, in *P. 75*, ait: « Nemo ergo positus in monasterio frater dicat: Recedo de monasterio, neque enim soli qui sunt in monasterio perventuri sunt ad regnum cœlorum, et illi qui ibi non sunt ad Deum non pertinent. Respondetur ei: Sed illi non voverunt, tu vovisti tu retro respicisti. » Et ut ostendat se non loqui de solis Apostatis, adducit exemplum uxoris Loth, quæ non retro rediit, sed retro respexit, et versa est in statuum salis. Et demum hortatur Religiosum, dicens: « Unum sit ex professione tuâ, aliud ex adjutorio Dei perficitur. Aspice cum qui te ducit, et non respicias retro, unde te educit. Qui te ducit, ante ambulat; unde te eduxit, post te est. Ama ducentem, et non dama retro respicientem. Et Abbas Pynupentius apud Cassianum, l. 4 *Inst.*, c. 83, ait: « Sicut immensa gloria fideliter servientibus Deo ac secundum

regulae institutionem illi adherentibus repromittitur in futurum, ita poena gravissima praeparantur his qui tepide eam negligenterque fuerint executi, et secundum hoc quod professi sunt, vel quod ab hominibus esse creduntur, fructus etiam congruos sanctitatis eidem exhibere neglexerint : melius est enim, secundum Scripturam, *Ecl. v, 4*, non vovere quemquam, quam vovere et non reddere. » 3° Ratio est : respondere primae vocationi ad Religionem est tantum signum inchoatum praedestinationis, quatenus haec vocatio hominem in viã constituit, quae, si bene teneatur, ad vitam planè conducit. Ergo si Religiosus ab hac viã per conversionem ad mundum declinet, signum hoc evanescit et in signum damnationis vertitur, si secunde vocationi, ad renovationem excitanti, vel resistat, vel voluntarias inducias illi ponat.

§ 586.

NONNISI RARO TRANSITUS AB UNA AD ALTERAM
RELIGIONEM CONSULENDUS EST.

Rarò etiam coram Deo tutum est primam vocationem deserere, et in *altiam Religionem migrare*, nullominus ad *saeculam*, non quidem apostatando, sed per viam permissionis, ad dispensationis Pontificiae etc., allegando causas, vel primae vocationis temerè susceptae, vel seductionis aut violentiae, vel inquietudinis in propria Religione tolerandae, vel defectus virium ad ejus austeritates supportandas, vel aspirationis ad Religionem perfectiorem etc. In quibus casibus magna et sincera consultatio opus est, et licet aliquando fieri possit ut haec mutatio expediat, uti fatetur S. Thomas, 2, 2, q. 189, a. 8; tamen quia rarò est causa coram Deo legitima, rarò etiam praedictus transitus sub praetextu majoris perfectionis consulendus est. Rationem dat S. Thomas, l. c., dicens : « Dicendum quòd transire de Religione ad Religionem, nisi propter magnam utilitatem, vel necessitatem, non est laudabile : tum quia ex hoc plerumque scandalizantur illi, qui

relinquuntur : tum etiam quia faciliùs proficit aliquis in Religione quam consuevit, quàm in illà quam non consuevit, ceteris paribus. » Ad confirmationem allegat S. Doctor Cassianum, qui ex Abbate Nestorete, *Coll. xiv, c. 1*, docet : « Hoc unicequò utile ac conveniens est, ut secundum propositum quod elegit, sive gratiam quam accepit, summo studio ac diligentia ad operis arrepti perfectionem pervenire festinet : et aliorum quidem laudans admiransque virtutes, nequaquam à suà, quam semel elegit, professione discedat. Nec enim ulla membra aliorum sibi membrorum possunt ministeria vindicare, quia nec oculi manuum, nec nares aurium utantur officio. » Accedunt S. Basilius, in *Const. mon.*, c. 34; S. Bernardus, *Tr. de Praec. et disp.*, c. 16, et *Ep. 1 ad Robert.*; S. Laurentius Just., *de Disc. mon.*, c. 23; Card. Bona, *de Princ. vit. christ.*, c. 41.

CONSOLLARIA.

SCHOLIA. Ex hoc sequitur 1° quòd is qui, agnità suà tepiditate, renovationem sui spiritus desiderat, eam juxta normam primae suae vocationis in suo Ordine securius obtinere possit, quàm in alieno, si nimirum primo et puro fervore exercitia sui muneris implet, orationi et mortificationi diligenter incumbat, Directoris sui monitis obediat, et exempla perfectiorum et Sanctorum sui Ordinis imitetur. 2° Si prima vocatio sive ad Religionem in genere, sive ad hanc in specie, fortè inconsiderata fuit, vel etiam nulla, usurpet praesentem vocationem, ac si prima esset, et in tuto erunt omnia. 3° Hoc modo fiet, ut nec de annullandâ, nec dispensandâ statuta Religiosus obligatio, nec de transitu ad aliam Religionem, multò minus ad vitam saecularem et laxiorem, cogitet. 4° Imò etiam Novitius non cogitabit de habitu spontè dimittendo : si enim periculum est vocationi suae non respondere, quid erit post executionem Deo terga vertere? Sane ultionis divinae casus in ejusmodi desertores non rari sunt, de quibus testatur S. Augustinus, in *Ps. 75*, dicens : « Nam et illud dicimus quibusdam fratribus nostris, quos fortè viderimus velut infirmari in proposito hono. : et talis vis esse, qualis ille ? Objicimus illis quaedam, qui retro respererunt. Illi infatuati sunt in se, sed alios condunt, quando commemorantur ut illorum exemplum timentes, illi retro ne respiciant. »

IN RELIGIONE NON TEPIDE VIVENDUM EST.

Non tamen sufficit in statu Religionis secundum primam vocationem perseverare, in eaque tepidè et laxè vivere, nisi Religiosus, secundæ vocationi respondendo, ad perfectionem excitanti, exussio tepore, in spiritu fervere studeat. Conqueritur de hoc 1^a S. Scriptura, Jer. II, 15: *Quid est, quod dilectus meus in domo meâ fecit scelera multa?* Et, Is. XXVI, 10, minatur: *In terrâ Sanctorum iniqua gessit, et non videbit gloriam Domini.* 2° Gravissimè in tales invehuntur PP. S. Basilius, in *Inst. mon.*, serm. 1; Cassianus, *Coll.* 1, c. 6; S. Laurentius Just., *de Obed.*, c. 19, et S. Bernardus, *Serm.* 2, in cap. Jejun., dicens: « Corporis conversio, si sola fuerit, nulla erit: forma siquidem conversionis est ista, non veritas, vacuum virtute gerens speciem pietatis. Exteriorem quippe superficiali intuens, salva sibi omnia suspicatur, non sentiens vermem occultum qui omnia corrodit. Manet tonsura, vestis nondum mutata est; jejuniorum regula custoditur, statutis psallitur horis, sed cor longe est a me, dicit Dominus. Attende solerter quid diligas, quid metuas, unde gaudeas vel contristeris; et sub habitu Religionis animum seculari, sub pannis conversionis invenies cor perversum. » Item V. Blossius, in *Apol. pro Thaulero*, c. 5, vers. fin. ex doctrinâ hujus illuminati viri tepidos Religiosos ita describit: « Nullo erga Deum atque divino studio, nullâ diligentia, nullâ strenuitate fervent... Satis verò creature eis placent et sapiunt: his videlicet delectantur, has amore prosequuntur... Atque ita se totos foras effundunt, moribus incompressi, sensibus incenstoditi, in loquendo garruli, stolidique. » Nec admittit pro excusatione quod tales nolint peccare mortaliter, et externa Religionis officia expleant, si amorem, cor et intentionem creaturis tribuant, sed subdit: « Si in hac impenitentia et vitiorum suorum periculosâ ignorantia permanserint, nunquam Dei

faciem sunt conspecturi. » Ubi Blossius addit: « Audiant, et in animos suos demittant ista Thauleri verba Religiosi negligenter viventes. » 3° Ratio est quia nihil prodest in statu perfectionis esse, qui obligat ad perfectionem singulariter supra perfectionem secularium tendere, si quis sue obligationis inmemor, omni spiritu vacuus, vix in alio quam habitu externo a secularibus differat.

COROLLARIA.

Schol. I. 1. Qui in statu religioso non religiose vivit, frustra de Religionis suæ perfectione gloriatur, et alios status, maxime Religionis non ita austeras, pessimè contemnit. 2. Non religiose viventes non solum sunt relaxati, et in peccata certò gravia labentes, sed etiam tepidi et negligentes proficere in perfectione sui status. 3. Medicina pro tam exitioso statu unica est, executio renovationis, ad quam vocatio divina sollicitat: scilicet solum Deum in exercitiis spiritualibus et religiosis toto corde querere, et novam vitam verè spiritualem, discussâ omni pigritiâ, metu et fictâ impossibilitate, insituere.

RELIGIOSUS STATUS EST CONTINUUM MARTYRIUM.

Schol. II. Perseverantia in fervore status religiosi Patribus et Mysticis ansam præbuit, ut eum pro continuo quodam martyrio haberent. Ita loquitur S. Hieronymus, ep. 27, de S. Paula ad filiam suam Eustochium: « Mater tua longo martyrio coronata est: non solum enim effusio sanguinis in confessione reputatur: sed devotæ quoque mentis servitium immaculata quotidianum martyrium est. Et S. Bernardus, *Serm.* 1, de OO. SS. vitam religiosam vel ob paupertatem, vel ob mortificationem internam et externam martyrii genus esse asserit. Et S. Theresia, in *Vitâ perf.*, c. 12, ait: « Nescitis, sorores, vitam boni Religiosi, et qui vult esse de strictioribus amicis Dei, longum esse martyrium? » Et denique card. Bona, *de Princ. vit. christ.*, c. 40, ait: « Dicebat quidam vir sanctus, nullum esse Religiosum in cordis, qui non fuerit Martyr in foris: vita quippe Religiosi, ad præscriptum suæ regule strictè viventis, incruentum martyrium est. Causa verò potissima, ob quam plerique in Religione irregulariter vivunt, ex defectu considerationis oritur: quia nec perpendunt, nec penetrant, quanta sit status religiosi sublimitas, et quam noxia sit omnis vel minima re-

gularis discipline relaxatio: hinc verò paulatim provenit propriæ vocationis oblitio.

ADHORTATIO AD SEQUENDAM VOCATIONEM RELIGIOSAM.

CONVOLVATUR. Studeat proinde unusquisque vocationi suæ promptè ferventer et perseveranter responderè, maximo vero Religiosis, quibus suo exemplo Apostoli, perfectissimæ viæ religiosi excoemulatores, in lege gratiæ præhærent. Vocati sunt, *Matth. iv, 19*, Petrus et Andreas, et mox, v. 21, *Jacobus et Joannes; illi autem statim, relictis retibus, secuti sunt eum*. Vocatus est, *Matth. ix, 9*, *Matthæus de Icolonio, et surgens secutus est eum*. Quæ sequela non tam in abrenuntiatione corporali quam spiritali consistebat; nam, uti monet Abbas Paphnutius apud Cassianum, *Coll. 3, c. 7*: « Nihil nobis proderit abrenuntiatione corporalis, et localis quodammodo transmigratio ex Aegypto, si renuntiationem cordis, quæ sublimior et utilior est, non valuerimus similiter obtinere. De illa enim abrenuntiatione corporali, quam diximus, ita pronuntiavit Apostolus: *Si distribuerò omnes facultates meas in cibos pauperum, et tradidero corpus meum, ut ardeam, caritatis autem non habuero, nihil mihi prodest*. » Quod B. Apostolus nunquam dixisset, nisi quia futurum spiritui prævidebat, ut aliqui, facultatibus universis in pauperum alimenta dispersis, ad perfectionem evangelicam et charitatis ædum cultum pervenire non possent, quia scilicet pristina vitia morumque incohabitantiam, vel superbia, vel impatientia dominante, in suis cordibus relinquentes, nequaquam se ab illis expurgare curarent, et ob id ad charitatem Dei, quæ nunquam cadit, minime pervenirent. »

§ 588.

SIGNA VOCATIONIS RELIGIOSÆ.

Signa ordinaria de quibus hic loquimur hæc sunt præcipuè: *Primum signum* consistit in fine: *Primum signum*, ait S. Bernardus senensis, est *voluntas bona*; finis autem hujusmodi duplex est: Unus *generalis* qui est *loga ab illecebris mundi, desiderium perfectionis* etc.; alter *particularis*, id est proportionatus Religioni et Ordini qui eligitur, uti in *actis* amor acquirendi charitatem Dei exercendo charita-

tem proximi; in *contemplativis*, amor contemplationis, ac solitudinis; in *mixtis*, complexus utriusque amoris; finis enim opus probat ac scrutatur.

Alia signa sunt a posteriori ut aiunt, effectus nempe vocationis ipsius, v. g. jucunditas mentis ex consideratione Religionis, propositum cavendi a circumstantiis peccatorum, Sacramentorum frequentia etc.: sunt enim veluti novi status præludia.

Imò etiam occasio mala potest esse aliquo sensu vocationis inductivum: ut dehonoriatio, aegestas quasita etc.; Deus enim scit ex malis bona eruere; et ita plurimum Sanctorum vocationem contigisse legimus. *Sæpe evenit*, ait Macharius, *Hom. 32, ut Deus tribulationibus hominem exagitet, ita ut is qui omnia sibi infelicitè procedere videt, ita secum ratiocinari incipiat: quandoquidem in mundo consequi non possum, quæ volebam, ecce mundum relinquo et ad Deum accedo*.

§ 589.

EXAMINATA VOCATIONE, MAGISTER, DISCIPULI SUI TEMPERAMENTUM NATURALE COGNOSCERE STUDEAT. — TEMPERAMENTUM QUID?

Licet omnes complexiones sint, absolute loquendo, æqualiter per gratiam ad finem supernaturalem dirigibiles, non tamen æque faciliter omnes eo diriguntur. Est autem *temperamentum aggregatum ex mixture quatuor humorum, videlicet, sanguinis, bilis flavae, bilis atrae et pituitae*.

COCCULEX.

Sanguis. I. Sanguis hic sumitur pro illa parte massæ sanguineæ, quæ, facta cretiosior per corpus-circulationem, magis est elaborata, calida et humida. *Bilis flava* est pars magis extracta, calida et sicca. *Bilis atra*, seu melancholica, est pars ex confectione in corde et hepate remanens, frigida, crassa, terrea et fontientia. *Pituita* est pars necdum multum excocta, crudior et alba, humida et frigida,

Ex hoc quatuor communiter temperamenta principalia a philosophis et medicis statuuntur. Primum est *cholericum*, seu igneum, in quo flava bilis, calor et siccitas prædominantur. Secundum est *phlegmaticum*, seu aquatum, in quo pituita, frigus et humiditas superant. Tertium est *melancholicum*, seu terreum, in quo atra bilis, frigus et siccitas prævalent. Quartum est *sanguineum* vel æreum, in quo sanguis, calor et humiditas dominantur. Ex his alia temperamenta, v. g., sanguineo-cholericum etc., consurgunt, cum raro pura omnino in homine reperiantur.

SIGNA TEMPERAMENTORUM.

Senor. II. *Signa* temperamenti *cholericum* sunt, corpus durum, gracile, nigrum, pauca saliva, facies subnigra, vox velox et præceps, pulsus vehemens, somnus paucus et interruptus, somnia belliosa. Temperamenti *phlegmaticum*, corpus carnosum, crassum, multa saliva, nasi multa excrementa, canities præcox, tarda coëctio, facies alba, vox acuta, pulsus tardus, somnus multus et suavis, somnia de æquâ. Temperamenti *melancholicum*, corpus tenue, asperum, facies nigra, vox demissa et timida, pulsus tardus, somnus turbulentus, somnia tristia. Temperamenti *sanguineum*, corpus hirsutum, carnosum, molle, agile, cito crescens, sudoriferum, facies rubra, amœna, vox firma, dulcis, querula, pulsus fortis, somnus multus et suavis, somnia jucunda.

§ 590.

CHOLERICORUM AFFECTIONES.

Cholericum ad iram, rixus, odium, invidiam et ambitionem sunt proclives. Ira verò moderata, cholera moderata subsidio, principium est magnanimitatis, constantia, virtutis et fortitudinis, neque ullum opus eximium et arduum sine cholera incipi aut perfici potest. Si cholericus sanctitatem colit, ac perseveranter perfectioni et humilitati studet, in penitentia est constans, in operibus heroicis magnanimus, in oratione indeficiens, in obedientia promptus: at verò et cholericus ad vitia declinat, est contumax, protervus et incorrigibilis, mavult mori quàm humiliari; contentiosus est et cerebrus; castigatus, vitia occultat, non corrigit.

§ 591.

PHLEGMATICORUM AFFECTIONES.

Phlegmaticum conditionis sunt gravis et quietæ, atque in suis actionibus tardi. Si insignes evadant, altit per hanc complexionem prudentia, non verò sapientia, quæ scientiâ oritur. Hi melioris iudicii quàm intellectus esse consueverunt. Si qui alii, ratione temporis vel senectutis, tranquilli et phlegmatici fiunt, cum in juventute cholericum existissent, ob longam negotiorum oppidò gravium quæ peregerunt experientiam, magnâ et eximiâ prudentiâ gaudent: qui verò in juventute perinde ac in ætate virili sunt phlegmatici, solent esse insigniter insipientes, simplices, faciles, levis admodum intellectus, et incapaces tam ad litteras, quàm ad sanctitatem, nisi gratia defectum supplet.

§ 592.

MELANCHOLICORUM AFFECTIONES.

Melancholicorum dua species numerantur. Alii sunt *Melancholici cholericum* et adusti, quorum melancholia conficitur ex fecibus sanguinis: unde terrestris est, nigra, frigida et spissa; quæ si a cholera accendatur, et prædominetur, homines reddit insanos, furibundos, proditores, audeos, vindictivos, crudeles et ad omne malum proclives. Hi, si orationi mentali se dedant, in illis dura cervicis et conditionis deveniunt; unde tempestivè ab oratione retrahendi sunt, ne aliis suis imaginariis revelationibus insaniant. Alia est *Melancholia*, quæ a flore sanguinis effluit, et est mitis terrestris, minusque habens frigoris et plus caloris. Præterea nonnullos spiritus sanguineos continet, qui melancholicum docilem, blandum et lenem faciunt. Hujusmodi melancholia moderatam secum tristitiam affert, tranquillitatem in actionibus, profunditatem

in discursu, pondus et maturitatem in iudicio, nec ullum magnum, prudentem et sapientem hominem reperies, qui aliquid huius melancholiae non habeat, quâ etiam in senectute illi gaudent, qui in iuventute cholericî fuerunt. Qui hoc humore insigniuntur, ad magnos consiliarios, gubernatores et profundos litteratos sunt idonei, et si spirituales esse studeant, ad magistratum spiritus apti erunt, utpote qui plerumque sunt prudentes atque discreti.

§ 595. *De affectibus sanguineorum.*

SANGUINEORUM AFFECTIONES.

Sanguinei sunt in pueriliâ et iuventute selecti temperamenti ob prædominium humiditatis in sanguine: solent quidem esse tardiores ad capiendum, donec a siccitate cholerae sanguis acuat et depuretur: tunc verò solent esse acuti, habiles, amabiles, et plurimum humani. Proinde sunt ad sensualitatem nimium proclives, alias etiam delicias appetunt, et virtutibus penaribus vehementer repugnant: haud tamen difficulter obedientia, lectioni spirituali et orationi sese accommodant. Si Magister illos per viam ingenio accommodandam ducat, multam et celeriter in divino servitio progrediuntur. Sunt tamen in bono æquæ ac in malo inconstantes: bene custoditi, evadunt servi Dei; si sibi ipsis relicti, si juvenes sint, et secularibus fiant familiares, perduntur. Vitia eorum ordinaria sunt amicitiae privatae, cupidiae et puritas non satis cautae: si verò bene custodiantur, sancti fiunt.

§ 594. *De affectibus cogniti temperamenti.*

COGNITI TEMPERAMENTO, ATTENDAT MAGISTER QUAS AMICITIAS DISCIPULO PERMITTERE POSSIT. — AMICITIA QUID?

Respecto temperamento discipuli, Magister eum instruere poterit, quomodo *passiones inordinatas* ex temperamento natas

per virtutes *vincere* debeat. Quia verò ad virtutes comparandas plurima externa auxilia multum juvant, ut privatas pravas amicitias et secularium mala commercia fugere, ideo Magister providè attendere debet quasnam amicitias et quasnam commercia discipulo suo permittere aut prohibere debeat. Quod ut rite præset, modò de hoc agendum est. Est igitur *amicitia* in genere *mutua, manifesta et gratuita benevolentia inter aliquas personas que sibi invicem bene volunt et se mutuo bonis cumulare cupiunt*. Quibus verbis patet 1° discrimen esse maximum inter amorem propriè dictam et *amicitiam*: ille enim esse potest etiam non mutuos, imò etiam non notus personæ quæ amatur, et ideo fit ut in amicitia semper sit amor, sed non semper in amore amicitia; 2° ad amicitiam requiri mutuum honestorum bonorum communicationem sine quâ subsistere nequit amicitia: imò corruptela potius dicenda foret quàm vera amicitia; 3° mutuum amorem illum gratuitum esse debere: qui enim privatam utilitatem respiceret, mercenarius esset, non amicus; non debemus amare, ait Augustinus, quomodo audimus gulosum: amo turbos: queris, quare ama? Ut occidat et consumat... amicitia est quedam benevolentia, ut aliquid prestemus eis quos amamus. *Tr. 8 in Joan.* Unde societas, quæ a mercatoribus inicitur ad mutua sociorum lucra, et confederatio, quæ a principibus ad mutuum interesse seu rationem status instituitur, potius ars quedam quæstiosa quàm amicitia est. Sic ea necessitudo quæ fundatur in delectatione etiam innocenti, captæ ex formâ speciosâ, indole liberali, mutuo convictu inter duos ejusdem vel diversi sexûs, est recreatio potius quàm amicitia, nisi primario in honestum feratur, et solim consequenter utilitatem et delectationem sublimiorem spectet: si autem deturpetur, et amor sit ex mutuo consensu ad turpia, nullo modo amicitia, sed pseudoamicitia, pseudoamicitia, et verum odium erit; cum non sit velle bonum, sed malum. Ex quo sequitur, quòd sola amicitia honesta sit vera, et simpliciter talis, quæ sola amicum simpliciter bonum efficit, et eò plus minusve vera amicitia est, quò plus minusve perfecte honestatis habuerit.

AMICITIA QUOTIDIANA?

Schol. Amicitia alia est *naturalis*, quae fundatur in honestate morali, naturali, vel philosophica, quae mutuo se amant, inclinatione naturae, germani fratres, genitores et geniti, maritus et uxor, contubernales in officio, praecipue in litteris etc. Alia est *supernaturalis* et theologica, quae procedit ex principio et motivo supernaturali ad finem supernaturalem; uti si amor in mox dicitur uniatu cum charitate christiana, multoque magis, si amicos charitate perfecti iunctos ducat ad perfectionem et profectum spirituales. Alia est *universalis*, seu amor charitatis, quo omnes proximos complectimur, qui vera amicitia dici potest, qualem est amor non concupiscentiae, sed amicitiae, licet forte in multis desit complementum amicitiae ex defectu redamationis, communicationis etc. Alia est *privata*, seu amor charitatis, quo unus alterum praeter alio complectitur: v. g., consanguineos, concives etc. quae utraque iterum vel naturalis, vel supernaturalis esse potest. Amicitia privata, vel in *bonam partem*; si verum honestum spectet, esse potest; vel in *partem malam*, quae non nisi abusive amicitia est, et est «sodalitas paucorum vel ab affectu, vel a prava voluntate, demonis astu, per conjunctionem clandestinam confecta, ad molendum aliquid quod sit contra leges.» Ita Nigronius *Tr. de pecc. amicis*, c. 1.

§ 595.

AMICITIA PRAVA IN RELIGIONE MAXIMÉ FUGIENDA.

Amicitia privata in malam partem omnino reprobanda est, maximè in familiis religiosis. Prob. 1^a ex S. Scripturâ. *Ecclesi. vi, 7*, dicitur: *Si possides amicum, in tentatione posside eum, et ne facile credas ei. Est enim amicus secundum tempus suum, et non permanebit in die tribulationis. Est amicus, qui convertitur in inimicitiam; et est amicus, qui odium, et rixam, et comitatu denudabit. Est autem amicus mensae, et non permanebit in die necessitatis... Ab inimicis tuis separare, et ab amicis tuis attende. Et Matth. v, 20: Quod si oculus tuus dexter (id est amicus et consiliarius, juxta S. Augustinum etc.) scandalizat te, erue eum et projice abs te etc. 2^a Probatum ex PP. S. Basilium, *Serm. 1 Ascet.*, ait: «Porro in hoc communi con-*

tubernio neuliquam patitur charitatis lex, aliquas coiri seorsim aut amicitias, aut sodalitates: si quidem nullo modo fieri potest, quin affectiones istae, quae in hanc magis quam in illam propendunt partem, plurimum incommodent communi omnium concordiae.» S. Chrysostomus, in *II Thessal.*, hom. 2, ait: «Nunc apud multos invenimus esse dilectionem, at ita, ut illa ipsa dilectio dissidii causa sit. Quando enim bini vel terni conjungimur, et duo quidem, vel tres, vel quatuor vehementer colligamur, a reliquis vero nos ipsos avellimus, dum ad istos refugium habemus, de istis omnia praesumimus, illud charitatis est divisio, non charitas. Nam dic mihi, si oculus omnem providentiam et curam, quam pro universo corpore habet, in solam manum derivaret, ac reliquis omnibus membris contemptis, uni isti intenderet, an non totum perderet? absque dubio. Ita et nos etc.» S. Salesius, in *Vit. dev.*, 3 p., c. 20, monet: «Oportet invigilare, ne seduciamur amicitias id genus, maximè dum contrahuntur personas inter sextis diversi quocumque sit praetextu: quandoquidem Satanas vitiat saepe amorem sic se amantium. Incipiunt amore virtuoso; at nisi abundet prudentia, mixtura fiet frivoli amoris, mox amoris sensualis, demumque amoris carnalis.» Videri etiam potest S. Joannes a Cruce, *Noct. obsc.*, l. 1, c. 4. 3^a Ratio est quia amicitia privata in malam partem accepta, et in malum etiam indirectè inclinans, nulla est amicitia, quoniam non vult bonum, sed malum. Nec est amicitia christiana, quae in amore mutuo charitatis supernaturalis propter Deum et in ordine ad Deum fundatur. Ergo omnino, maximè vero in religiosis familiis, cum nullo modo sit religiosa, et a perfectione penitus desciscat, reprobanda est.

§ 596.

AMICITIA PRIVATA CUM CONSANGUINEIS VITANDA.

Porro descendendo ad amicitias privatas speciales, *primò* amicitia privata erga *consanguineos*, sive saeculares, sive simul

in Religione fratres, maxime a Religiosis vitanda est. Nam 1° illis potissimum in S. Scripturâ, *Luc. xiv, 26*, dicitur: *Si quis venit ad me, et non odit patrem suum et matrem... et fratres, et sorores... non potest meus esse discipulus.* Et *Matth. viii, 22*: *Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.* 2° Ita præscribitur PP., inter quos S. Basilius, *Serm. 1, Ascet.*, ait: « Quod si quis inventus fuerit, qui majori quâdam animi propensione Monachum fratrem, vel propinquum, vel alium quemvis quavis de causâ videatur diligere, hunc castigare oportet, ut injuriam publicè charitati. » Plura habet in *Const. mon.*, c. 21. V. Blosius in *dictis PP.*, c. 16; ex Thaulero, *Serm. 3, post. Trin.*, monens: « Inconsideratè et stultè agunt, qui sensualem hominum amicitiam expelunt, sive sint consanguinei, sive affines, sive alii; et inordinatè invicem singularem quemdam amorem concipiunt, eumque alunt et argent, quibus possunt modis: id enim malum exitum sortiri, et inquietudines, curas, gravamina, aut etiam impuritatem cordis adducere solet, maxime si diversi sexûs homines hujusmodi amicitias inter se colant. » 3° Ratio est quia facile amor carnis et sanguinis erga hujusmodi personas excedit, et prævalet contra purè spirituale, qualis præsertim in Religiosis esse debet.

COROLLARIA.

Sciò. S. Thomas 2, 2, q. 26, a. 7, ad. 1 notat: « In propinquis nostris non præcipimur odisse, quod propinqui nostri sunt, sed hoc solum, quod impediunt nos a Deo; et in hoc non sunt propinqui, sed inimici secundum illud, *Matth. x, 35*: *Inimici hominis domestici ejus.* » Nam si quis, v. g., fratri suo vellet conferri honorem, aut aliquid supra meritum ejus, erit acceptio personarum, vere amicitia spirituali contraria. Item si quis ab attentione sui status religiosi, ob nimiam et teneram communicationem cum suis consanguineis, distrabatur, quod frequenter contingit, certè hæc nec vera, nec spiritualis amicitia erit. Hinc tot Religiosi extra casum necessitatis jure naturæ erga suos parentes, vel ejus prætextu abutuntur, vel illud ad fratres, et sorores, et nepotes, et nepes extendunt, ut eorum penarum cum inquietudine, vel periculo

proprie vocationis provideant. Hinc anxia illa sollicitudo, quâ non pauci Religiosi casibus modò prosperis, modò adversis, suorum consanguineorum languunt: illa litere, illa blanditiæ, illa lacrimæ. Religiosus mundo mortuus est, mundo crucifixus est, et illi mundus; quid illi cum mundanis, quibus ab exordio vocationis sue simul ac mundo renuntiavit?

§ 397.

AMICITIA PRIVATA ERGA CONTERRANEOS VITANDA.

Secundò. Amicitia privata inordinata erga *conterraneos* omnibus, maxime verò Religiosis, vitanda est. Nam 1° S. Scripturâ, *Rom. x, 12*, docet: *Non est distinctio Judæi et Græci, nam idem Dominus omnium qui invocant illum.* Et Propheta Ecclesiam describens, *Ps. xlii*, ut reginam in vestitu deaurato, circumdatam varietate, clamat ad aures animarum specialiter a Deo vocata, x. 41: *Obliviscere populum tuum, et domum patris tui.* Ne scilicet reginæ vestis, circumdata pulchrâ nationum varietate, laeera sit fœdâ divisione. 2° Accedit PP. S. Chrysostomus, *Hom. 77, in Joan.*, ait: « Ecce dilectionis excellentia, quo pacto unum insuperabilem et multiplicem reddat, et unus in multis simul locis, et in Perside, et Romæ esse possit: et quod natura non potest, dilectio potest, et pars ejus hic, pars illic est, vel potius totus utrobique. » Simms, uti S. Gregorius Naz. *Or. 28, n. 35*, ait: « Est mihi, o viri! circumscripta patria, cui et omnis terra, et nulla terra patria est? Verendum tibi est, ne a verâ patriâ excidas, ad quam omnis vitæ functio referenda est. » 3° Ratio est quia nihil magis a ratione alienum, nedum ab omni specie Religionis, quam cæco nationali impetu abripi, et ad hoc tantùm attendere, an alius sit ejusdem nationis, provincie, vel oppidi, ut contemptis aliis omnibus præferatur, quo modo vitium acceptionis personarum committitur: « quia non attribuitur alteri aliquid propter aliquam causam, que eum faciat dignum, sed simpliciter attribuitur personæ. » Ut S. Thomas docet, 2, 2, q. 63, a. 4.

Senot. Licet amicitia privata erga conterraneos, juxta leges naturae et gratiae bene temperata, possit esse laudabilis, uti in illis, qui sacrificant se bono spirituali patriae suae, quae forsitan est in infidelitate aut haeresi, sepe tamen sistit in aliquâ dulcedine, quâ natale solum nos allicit, et facili inordinata evadit, nisi frangatur, prout Christiano et maxime Religioso convenit. Hinc enim oritur illa, praesertim tempore belli, vel etiam pacis, irregularissima inter ipsos Regulares passio pro natione propria contra extraneos, quae in loquendo et operando saepe portenta parit, et in dissidia erumpit. Quinimo haec amicitiae privatae conterraneorum charitatem erga singulos fratres in Domino dilacerant, et totas domos ac familias religiosas scindunt et seditionibus implent.

§ 598.

AMICITIA PRIVATA NON SATIS DECORA SENIORUM CUM JUNIORIBUS VITANDA.

Tertiò. Amicitia privata seniorum cum junioribus vitanda est, si minus decora sit, et tantum in humano affectu, et forsitan in motivo trivolo indolis, oris, speciei etc., fundetur. Sic 1° S. Joannes in exordio suae secundae epistolae scribit: *Senior Electa Domina et natis ejus, quos ego diligo in veritate.* Ostendens se cum sancta hac matrona et natis ejus nullam aliam amicitiam nisi in Domino habere velle. Item casus Davidis senioris et quinquaenarii juniorem Bethsabeam incaute aspicientis, II Reg. xi. Lapsus seniorum in visione Susanna junioris, Dan. xiii. Et factum Sodomitarum, Gen. xix, 4, perversissimè captorum a puero usque ad senem. Pulchra species juvenum, licet Angeli fuerint, seniores merito a minus cautâ et decora amicitia privata cum junioribus detertere debet. 2° S. Basilius, *Serm. 1, Ascet.*, ita nos instruit: a Plurimumque in adolescentum corporibus tametsi summo pere in continentia colenda macerare se student, nescio quomodo naturalis aetati illi coloris quasi decor quidam efflorescit in quem qui inspexerint, ii libidinum plerumque stimulis solent

permoveri. » Deinde monet, non spectandum in Monacho ad senilem aetatem: « Siquidem fieri potest, ut canis aliquis ac rugis oppletus, juveniles tamen mores obtineat. » S. Bernardus, vel alius, in *Formul. hon. vit.*, n. 6, monet: « Consortia juvenum, et maxime illorum qui imberbes sunt, in quantum convenienter poteris, evita. » S. Pachomius in regula sibi ab Angelo traditâ, c. 90, praescribit: « Si deprehensus fuerit aliquis de fratribus libenter cum pueris ridere et ludere, et habere amicitias aetatis infirmæ, tertio commonebitur, ut recedat ab eorum necessitudine, et memor sit honestatis ac timoris Dei; si non cessaverit, corripietur, ut dignus est, correctione severissimâ. » Denique in ordine ad diversum sexum S. Bonaventura, *Opusc. de inform. novit.*, c. 39, pronuntiat: « Si meum consilium non spernis, consulo quòd nunquam cum aliquâ muliere contrahas singularem familiaritatem, etiamsi religiosa sit, vel sancta; quia excepto periculo carnis attentionis, quae ex tali familiaritate semper incurritur, dum non timeatur malum quod sub specie boni laetet; exceptâ etiam maculâ infamiae et suspitionis, quæ aliis ab hoc saepe concipiunt, magnam generat inquietem cordis talis privata affectio. » Videri etiam potest opusc. *de Reform. mentis*, c. 23. 3° Ratio est quia amicitia inter seniores et juniores, etiam tantum philosophica, praerquam quod in honesto fundari debeat non debet facere aequalitatem quasi parium, sed proportionem imparium, scilicet in seniore cum doctrinâ et bono exemplo, et in juniore cum reverentiâ et docilitate. Si verò inter eos christiana et religiosa amicitia sit, nil in eâ puerile, sed solum quasi paternus et facilis amor in charitate Christi redolere debet; alias enim periclitabitur bonum nomen senioris, et reipsâ, si minus circumspicte cum juniore, sive ejusdem, sive diversi sexus, agat, nihil non illi timendum erit, utpote quem non cavitas, sed Spiritus Dei bene custoditus securum reddidit: saepe enim vidimus aliquos ob nimiam sui fiduciam in senectute graviter lapsos, quos sanctus Dei timor in juventute custodierat. Vide Rodericum, in *Exerc. perf.*, p. 1, tr. 4, c. 19.

la. *aliquos* si emulsiore non. *hinc* *hinc* e. *concordia*
de *supra* *supra* *de* *supra* § 399. *aliquos* *aliquos* *aliquos* *aliquos*

AMICITIA PRIVATA JUNIORUM INTER SE VITANDA.

Quarto. Amicitia privata juniorum inter se vitanda est. Pro-
cautela erit 1° exemplum filiorum Jacob, qui, privata ejus-
modi mala amicitia colligati, a fratre suo apud patrem suum
accusati fuerunt *crimine pessimo*, id est, juxta interpretes, vel
contra naturam, vel sodomitico, vel bestialitate; *Gen. xxxvii,*
2. 2. S. Basilii, Serm. de Abdic. in med., ait: « Juvenis sive
aetate, sive animo fueris, aequalium tuorum consuetudinem
defugito, ab illisque te non secus atque ab ardentissima
flamma procul abducito: quando illorum opera usus adver-
sarius perosque olim incendio dedit, et sempiterno igni cre-
mandos addidit: ac spiritualis videlicet primò charitatis vanà
quãdam specie illos in terrimam postea Pentapofitanam
voraginem precipites deturbavit: et qui ex medio pelago sa-
vientibus undique procellis tempestateque incolentes evase-
runt, eos jam intra portum securos unà cum ipsâ navî vecto-
ribusque submersit. » Item Cassianus, *l. 2 Inst., c. 15,* refert
apud antiquos Egypti Monachos summâ observantiâ custodi-
tum fuisse, « ne quisquam cum alio, ac præcipuò juniores,
vel ad punctum temporis pariter substulisse, aut usquam re-
cessisse, vel manum suam invicem tenuisse deprehendatur. »
Monstra sunt que suo tempore in hanc rem exagitat B. Petrus
Damiani, tom. 3 *Opusc.* Nec parum est quòd S. Laurentius
Justi, *c. 22 de Disc. mon.,* de injusmodi peculiariter amicis
ait: « De verbis, de actibus, de cogitationibus obscenis ta-
cendum est que sub colore charitatis omnia ex inordinatâ
paulatim familiaritate generantur. » 3° Ratio est quia si fri-
gida sanctitas non sufficit ad calorem et ignem juventutis
côhibendum, si eam cã familiariter agatur nullo magis ju-
ventus periculosa erit. Sufficit prima gelido carboni proxima,
ut accendat; quid erit, si uterque carbonis accensus sit? Deinde
sive a contempto, ac veluti sympatico duorum, vel plurium

UNI

OMA

AL DE

juvenum ingenio; sive a primæ ætatis contubernali convicti
amicitiæ privata nascantur et adolecant, si non per alioiorem
spiritum et profectum in virtutibus eleventur, non nisi pueri-
lia, vana et ab omni spiritu Religionis aliena parturient, quod
satis est ut evitentur. Denique periculum est, teste experien-
tiâ confirmatum, a puerilibus ad graviter deformia proce-
dendi, a vavis ad exiliosa et scandalosa, cum irreparabili
damno publico et privato.

§ 400.

AMICITIA PRIVATA CEM TEPIDIS FUGIENDA.

Quinto. Amicitia privata inter tepidos fugienda est. Hinc
1° reprehenditur, *Matth. xx, 6:* *Quid hic statis tota die otiosi?*
Cum enim omnes Christiani, et maximè Religiosi, juxta pro-
priam vocationem suam deberent laborare in vineâ Domini,
justitiam tum in se, tum in proximo excolendo, tales tepidi
reperiuntur totâ die otiosi, a ceteris privatim separati, et ad
inutilia amici adunati; cum deberent totâ die in labore occu-
pari, et omne tempus moraliter, pro ratione status sui, ser-
vitiò divino impendere, ipsi illud inutiliter amori suo proprio
dedicant: cum deberent in viâ perfectionis semper progredi,
illi stant, et consequenter deficient et regreditur. 2° In hos
invehitur S. Bernardus, *Serm. 24, in Cant.,* post init., di-
cens: « Videas ambulare seorsim, convenire sibi, et sedere
pariter, moxque laxare proceas linguas in detestandum sus-
urrum! Vehementius eos persequitur S. Laurentius Justi,
de Disc. mon., c. 22, his verbis: « Semper hujusmodi discurs-
runt, semper simulum sibi consortia quæritant: in angulis,
in latibulis, silenti tempore ut plurimum confabulari ap-
petunt, et absentium vitam læcere non desunt; et tanquam
ipsis non sufficeret propria perditio, alios secum damnare
conantur... Et ut suum unusquisque valeat assequi appetitum,
Patrum ordinationes frangit, monasterii institutiones non
observat, silentia parvipendit, orationem postponit, cellula

secretam quietem negligit, et intus nihilominus stimulante et urente conscientia, velut amens post suam totus trahitur concupiscentiam.... Solent in conversationibus familiaribus nimiumque assidue, nisi agantur cautè, intermisceri vaniloquia, scurrilitates, detractiones, et effrenati risus: per que mens distrahitur, compunctio dissolvitur, gratia subtrahitur, proximus male adficatur, oratio confunditur, confidentia amittitur, conscientia obtenebratur atque pretiosissimum tempus inutiliter consumitur.... Amant sibi similium contubernia, jocos delectantur, spariari desiderant, nova semper audire et videre appetunt, et aliorum negotia percunctari solum curiositate non cessant. Nec advertunt hujusmodi, quod tanto vehementius interius infirmantur in spiritu, quanto magis exterioribus pascuntur, et quodam hydrops morbo laborantes, quo avidius labilem hujus vite delectationem hauriunt, eò amplius eam silitre coguntur.» Ex his 3° patet Ratio quia hæc amicitia discessit a spiritu Religionis per continuas transgressiones, vocationis propria oblivione, animi proficiendi et serio se in virtutibus exercendi remissionem; que omnia satis graviter mala sunt.

§ 401.

AMICITIA PRIVATA PRAVA MAGIS SÆCULARIBUS
FUGIENDA.

Porro hæc *amicitia privata prava*, que modo cum suis speciebus explicata est, non modo Religiosis, sed nullo magis secularibus timenda et fugienda est. Probat hoc 1° textus S. Scripturæ, § 395 allegati. Nam in seculo sæpius amicus non permanebit in die tribulationis, convertitur in inimicitiam, odium, rixam; et *convicta* callide dissimulata denudat; est socius tantum *mensis Eccli. xi, 7*; et *scandalizat* amicum *Matth. v. 2°*. Præter Patres ibidem citatos, has pravas secularium amicitias reprobat S. Hieronymus, in *Mich. 7*, ad illud: *Nolite credere amico*, dicens: « Sed et in me rara fides

est, cum aliud in labiis, aliud in corde versatur: venenum animi lingue mella tegunt, amici divitum multi, a pauperibus autem, etiam qui videntur esse, disceunt. Unde dicitur, *Eccli. vi*: *Si habes amicum, in tentatione posside illum. Legi in cujusdam controersia: Amicus diu queritur, vix invenitur, difficile servatur...* Nolite ergo credere in amicis, id est, his hominibus, qui de amicitis sectantur lucra. Et auctor l. de *Amicit.*, sub nomine S. Augustini, c. 3, ait: « Amicitia mundialis est, que rerum bonarum temporalium cupidine protrahitur: semper est plena fraudis atque fallaciæ; nihil in eâ certum, nihil constans; semper cum fortunâ mutatur, et sequitur marsupium. » Et S. Franciscus Salesius, c. 18 *Vit. dev.*, ait: « Quemadmodum in Heracleâ Ponti mel reperitur venenosum, et amentiam edentibus inducens, quia legitur ex aconito, quo regio illa nimis abundat; pariter amicitia, que in communicatione fundatur falsorum honorum et turpium, omnino falsa et turpis est. » 3° Ratio citato § 395 allata, hic etiam tenet: cui accedit illa a S. Jacobo, c. iv, v. 4, data: *Adulteri nescitis quia amicitia hujus mundi inimica est Deo? quicumque ergo voluerit amicus esse sæculi hujus, inimicus Dei constituitur.* Et S. Joannes, I *Joan. ii, 15*, idem probat, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo: quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vite, que non est ex Patre, sed ex mundo est.*

§ 402.

AMICITIA PRIVATA CONCUPISCENTIÆ CARNIS FUGIENDA. ®

Ex hoc sequitur, omnes illas privatas pravas amicitias, quas huc usque persecuti sumus, a fortiori secularibus fugiendas esse, quibus præterea ex citato S. Joannis textu sequentes specialiter addende sunt: scilicet *primò* amicitia privata in *concupiscentiâ carnis*, gula et luxuriâ fundata. Nam 1° de hac

ita loquitur S. Paulus, *Philipp.* iii, 18: *Multi ambulat, quos saepe dicebam vobis, nunc autem et fletus dico, inimicos crucis Christi. Quorum finis interitus, quorum Deus center est, et gloriam in confusione ipsorum, qui terrena capiunt.* Et *Rom.* xvi, 18: *Hujusmodi Christo D. N. non serviunt, sed suo ventri.* Et, *ad Gal.* v, recenset manifesta opera carnis, quae regni Dei possessionem tollunt. Et demum, *Rom.* xiii, 11, jubet ut non ambulemus in *concomitantibus et ebrietatibus, in cubilibus et impudicitia.* 2º S. Chrysostomus, *Hom.* 13 *ad Philipp.*, ait: «Reverè sunt lacrymis digni, qui deliciantur, qui indumentum quidem, id est corpus, bene saginantes, futuri verò supplicii quod latari sunt, nullam rationem habent. Estò delictis, estò inebrietur hodie et eras, quid verò lucraberis? nihil. Talem ergo vivere vitam, nomine est lacrymis et lamentum dignum?». Flet ergo Paulus, in quibus alii ridet ac deliciantur. Sant ergone ista de illis duntaxat dicta? qui verò nobiscum hi tales sunt, crimine isto notari non poterunt? Vellem, et vehementer vellem, nihil horum apud nos esse magis, quam apud illos, quibus tunc ista dicebantur. » Et de luxuria S. Gregorius Naz. *Ade. mulier. ambit. se ornant.* inquit: «Delectabit te ille, qui tuam formam delectatur, aspectumque aspecta rependes: mox risus, mutuumque colloquium idque furtivum primò, deinde liberum atque intrepidum. Cave porro loquax lingua, ne qua deinceps sequantur eloquaris. Caterùm hoc verè dicam, nihil ex omnibus istis, quae mulieres cum juvenibus joco dicunt vel faciunt, aculeo caret: omnia enim inter se coherent, non aliter ac ferrum a magnete tractum alia multa deinceps ducit... Quodsi non ut carnis libidini, sed ut oculis tantum obsequaris, atque a viris pecceris, licet tibi utendum putas, aeternum quoque amorem in morbo ac vitio esse scito. » Unde S. Salesius, *Vit. dev.* c. 18, exclamat: «O vos insani et deliri, putatis amorem incantare, ut ad nutum eo uti possitis? ludere cum ipso vultis? Punget ille vos, et miserè mordebunt: omnesque ridebunt, et iridebunt te, quod sub falsa securitate serpentem adeò veneratorum in pectus tuum absconderis. » 3º Ratio est quia haec

amicitia nonnisi pseudo-amicitia, utpote non honesta, nedum christiana, sed vitiosa, et nonnisi ventris et veneris amicitia est.

AMICITIA ETIAM AMORIS SENSIBILIS PERICULOSA EST.

Secundò. Ex modo dictis apparet, omnes amicitias in amore duntaxat sensibili fundatas, quas urbanitates, etc. mundani vocant, esse periculi et lapsuum plenas, nec merentur audiri qui, vel ex licentia poetica, vel caeca sine fide philosophia docent, in praxi posse quinquam amare et amari vehementer, maxime in personis diversi sexus, ob corporis pulchritudinem, vel alias qualitates, concupiscentiam accendentes, sistendo in amore abstracto, et ab omni periculo remoto. Siquidem haec paradoxa sunt illis simillima, per quae quis putat posse se tuto contrafractare serpentem, vocando eum, et assumendo tanquam animal reptile, vel tantum ad contemplandam ejus pulchritudinem. Satius Abulensis, t. 4 in *Matth.*, c. 5, q. 168, illud Seneca dictum probat: «Si quis in amore modum tenere velit, idem est, ac si cum ratione insanat.» Et S. Bonaventura in 6 *proe. Retig.*, c. 22, S. Laurentius Just. in *Diac. mon.*, c. 22 et S. Salesius *Vit. dev.* c. 20, etiam amorem spirituale in sensibilem et carnalem degenerasse censent, si unus alterius corporealem presentiam querit, de ejus absentia contristatur, vel solus cum solo conversari amat: «Sicut enim amat singulariter, ait S. Justianus, ita et amari vult, atque caeco seductus errore ignorat se vesano amore percussum.

ADUERTI § 405.

AMICITIA PRIVATA INORDINATA IN CONUPISCENTIA OCU-
LORUM, SCILICET AVARITIA ET OMNI CURIOSITATE FUNDATA, SECULARI-
BUS VITATA EST.

Secundo. Amicitia privata inordinata in *concupiscentia oculorum*, scilicet avaritia et omni curiositate fundata, secularibus vitata est. Nam 1º S. Paulus, *I Cor.* v, 11, jubet: *Nunc autem scripsi vobis, non commiseri, si is, qui frater nominatur, est fornicator aut avarus.* id est, juxta Estium, qui rem alienam auferit, vel injuste detinet, aut *idolis serviens, aut maledictus, aut ebriosus, aut rapax, cum ejusmodi nec cibum sumere.* Item de curiositate oculorum et aliorum sensuum cor-

poris dicitur, *Jer.* ix, 21 : *Ascendit mors per fenestras nostras.* Id quod 2° S. Gregorius, l. 21 *Mor.*, c. 2, ita exponit : « Mors per fenestras ascendit, et domum ingreditur, cum per sensus corporis concupiscentia veniens habitaculum intrat mentis. Quisquis per has corporis fenestras incautè exterius respicit, plerumque in delectationem peccati etiam nolens rapitur, atque obligatus desideris incipit velle quod nohuit. Præcepit quippe anima, dum ante non providet, ne incautè videat quod concupiscat, cæca post incipit desiderare quod vidit.... »

Ut ergo munda mens in cogitatione servetur, a lasciviâ voluptatis suæ deprimendi sunt oculi, quasi quidam raptores ad culpam. » Et S. Augustinus, tr. 2 in 1 *Joan.*, conqueritur : « Quam latè patet curiositas ipsa, in spectaculis, in theatris, in sacramentis diaboli, in magicis artibus, in maleficiis? » Et, l. 10. *Confess.*, hanc curiositatem ad reliquos sensus et delectabilia extendit : uti sunt pecunia et divitiæ, ornatus vestium etc. 3° Ratio est quia effrenatâ pecuniæ aliorumque delectabilium cupiditas nullam in se honestatem, imò plurima animæ pericula continet : ergo nec philosophica, nec christiana amicitia est : imò si etiam fingamus abesse hæc pericula, sunt tamen hæc amicitia de rebus vanis et frivolis, adeoque contemnenda.

§ 404.

AMICITIA SUPERBIAE VITANDA.

Tertiò, Amicitia privata in *superbiâ vitæ*, seu inordinato amore propriæ excellentiæ fundata sæcularibus præcipuè fugienda est. Nam 1° *Eclii.* x, 15 : *Initium omnis peccati est superbiâ.* Quia uti S. Thomas, 2, 2, q. 84, a. 2, explicat : « Finis in omnibus bonis temporalibus acquirendis est, ut homo per illa quamdam perfectionem singularem et excellentiam habeat. Unde etiam primum peccatum primi hominis superbiâ fuit. 2° Idem probat S. Chrysostomus ex eodem lapsu priorum nostrorum parentum, dum, *Hom.* 15 in *Gen.*, primum vitium in eo lugendo casu notat, quòd mulier collo-

quia quasi amabilia et secreta, relicto viro, cum serpente diabolico instituerit. *Secundo*, quòd circa divinum consilium sine discretionè cum assumpserit. *Tertiò* per superbiâ, et illud : *Eritis sicut dii*, se decipi passa fuerit. *Quartò*, quòd ad honorem quasi divinum consequendum esu veliti a Deo fructus usa fuerit. Et *quintò* denique etiam virum suum ad similem superbiâ et transgressionem sduxerit. Hæc omnia in amicitia quæ in superbiâ fundatur hodieum contingunt. Nam 3° ex hac superbiâ et amicitia pravi passim tales pseudoamici graviter delinquant, dum pauper ambit esse dives et nobilis, nobilis Princeps, Princeps Rex, Rex supremus terre Monarcha. Ad quem finem, posthabita Dei sapientissimâ ordinatione, per fas et nefas contenditur, potentiorum favores et æqualium amicitia mille artibus queruntur, ut sic ad amici honorem et utilitatem promovendam, Princeps, ad quævis bella, sive justa sive injusta, confederatos; mercator, ad quosvis contractus, sive licitos sive illicitos, socios; duellator, ad pugnam patrios inveniat. Si amicus promovendus sit, sufficit ut, sine respectu capacitatis, ad munus et officium elevetur, etsi alii exinde grave damnum et præjudicium patiantur. Si uxori aut filioli placeat, connivetur huic amicitia carnis et sanguinis, ut eant quò velint, ne contristentur. Ne amicus de statu suo excidat, amicorum erit, summas pecunias, non proprias donare, sed alienas, nunquam solvendas, conquerere. Denique ad punctum honoris, ceu centrum, omnia hujus pseudoamicitiæ studia collinant : quod, ne vel in umbrâ lædatur, ejusmodi pravi amici diabolicis suis consiliis, vel armatâ manu succurrunt. Quæ omnia cum ab honestate longissime absint, veram et christianam amicitiam fundare nequeunt.

§ 405.

AMICITIA PRIVATA BONA COLENDÆ EST.

Quemadmodum verò amicitia privata ad malum inducens vitanda, ita *amicitia privata in Domino*, ad profectum spiri-

tualem in perfectionem christianam excitans laudanda et etiam a Religioso colenda est. Prob. 1° ex S. Scripturâ, *Ecll. vi, 14*: *Amicus fidelis protectio fortis etc. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis: qui metuum Dominum, invenient illum. Qui timet Deum, equò habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.* Etc. xxxvii, 15: *Cum viro sancto assiduas esto; quancumque cognoveris observantem timorem Dei, cui animâ est secundum animam tuam, et qui, cum titubaveris in tenebris, condolebit tibi.* Et *Ps. cxxxii, 4*: *Ecco quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum.* Item, *Ecll. iv, 9*: *Melius est duos esse simul quam unum: habent enim emolumentum societatis sue.* Accedunt exempla David et Jonathæ, *1 Reg. xviii, 1*: *Anima Jonathæ conglutinata erat anime David.* Christus Jesus ipse specialiter dilexit. S. Joannem Evangelistam, *qui erat recubens in sinu Jesu, quem diligebat Jesus*, *Joan. xiii, 23*. In primâ Ecclesiâ, *Multitudinis credentium erat cor unum, et anima una*, *Act. iv, 32*. Duobus discipulis in Emmaus cumbens junxit se Christus, *Luc., 24*. Idem misit discipulos binos ante faciem suam, *Luc. x, 1*. Et *Matth. xxvii, 20*, ait: *Ubi duo sunt, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Prob. 2° ex SS. PP. inter quos eminent S. Basilius, *Serm. 2 Ascet.*: « In cuncto, inquit, conventu servari debet, ut vide licet, cum... similiter charitate adversus omnes simus propensi, nihilominus tamen iis qui utiliores sint majorem, ut decus est, honorem tribuamus. » Quod ipsam suo exemplo per singularissimam suam cum S. Gregorio Naz. amicitiam probavit, de qua idem S. Gregorius Naz., *Serm. 20*, in *obit. S. Basil.*, n. 29, testatur: « Una utriusque anima videbatur, duo corpora ferens... Unum utriusque opus et studium virtus erat, et ad futuras spes vivere, nosque ita comparare, ut ante discessum ex hac vita hinc migraremus. Quod quidem nobis ob oculos ponentes, vitam, actionesque nostras dirigebamus, tum divini præcepti ductum sequentes, tum alteri virtutis studium exaccientes, atque, nisi hoc arrogantiùs dicere videas, uterque alteri norma et amissis eramus, quâ

rectum a pravo discerneretur. » Denique post multos alios S. Salesius, *Vit. dev.*, p. 2, c. 19, rem hanc peritissimè enucleat, dicens: « O Philothæ! omnes ama, et magno quidem amore charitatis, sed amicitiam ne contrahas, nisi cum his qui tecum communicare queant de rebus ad virtutem spectantibus, et quò fuerint sublimiores virtutes, quæ communicentur, tanto erit perfectior amicitia... Si tua reciproca et mutua communicatio fuerit de charitate, devotione, perfectione christianâ, ô Deus, et quàm erit pretiosa hæc tua amicitia! Sublimis erit quia ex Deo venit: sublimis, quia Deus vinculum ipsius est: sublimis, quia in æternum duratura cum Deo. 3° Ratio est quia amicitia private in Domino ad profectum spiritualem, vel maxime ad utrumque præceptum dilectionis Dei et proximi, etiam cum perfectione consilii charitatis, adimplendum juvat, ideo enim tales amici adunantur, ut in amore Dei, per sacra colloquia et preces communes etc, magis inflammentur, et dum sese perfectè in domino amant, amat unusquisque Deum; ut alter Deum amet, quod est perfectissimè amare proximum sicut seipsum, uti S. Augustinus, *Conf. l. 4*, c. 9, ait: « Beatus qui amat te et amicum in te... solus enim nullum carum amittit, cui omnes in illo cari sunt, qui non amittitur. »

§ 406.

AMICITIA PRIVATA SANCTA SÆCULARIBUS QUÆRENDA EST.

Hæc eadem bona privata amicitia in Domino magis adhuc in secularibus laudanda et querenda est. Nam 1° illi in sæculo hostibus undequaque circumcincti magis indigent amico fideli, qui sit *protectio fortis, medicamentum vite, et immortalitatis.* *Ecll. vi, 14*. Cum illis maxime loquitur illud sacrum consilium: *cum viro sancto assiduas esto etc.* *Ecll. xxxvii, 15*. Et seculares erant David et Jonathas, et primi fideles, quorum amicitia bona in S. Scripturâ commendatur. 2° Præter Patres,

§ 405, allegatos, S. Ambrosius, l. 3 de *Offic.*, c. 22, sanctam hanc amicitiam secularibus suadet, dicens: « Solatium quippe vite hujus est, ut habeas, cui pectus aperias trum, cum quo arcana participes, cui committas secretum pectoris tui: ut colloces tibi fidelem virum, qui in prosperis gratuletur tibi, in tristibus compatitur, in persecutionibus adhorletur. Et S. Salesius has sanctas amicitias privatas necessarias esse censet, *Vit. dev.*, c. 19, dicens: « Quantum ad eos, qui mundanos inter commemoratur, veram tamen virtutem amplectuntur, conveniens, imò necessarium ipse est, alios foderari aliis sancta et sacra quãdam amicitia: hoc enim medio amantur, auxilio donantur et conducuntur ad bonum. Consonat etiam S. Theresia, in *Vit.*, c. 17, sub fin. 3° Ratio est quia quò minus protectus est secularis armis spiritualibus, ad servandum exactè præceptum dilectionis Dei et proximi, eò magis ea ab alio seculari virtuoso vel Religioso mutuari debet, qui non solum propria, sed etiam proximorum perfectioni intendit: nam perfectio christiana non docet sine omni affectione et amicitia esse, sed illam bene collocare.

§ 407.

CAUTELÆ PRO AMICITIA PRIVATA BONA.

Ne autem amicitia privata bona vitietur, et ut non obsit, sed prosit perfectioni, nonnulla *cautela* adhibenda sunt. Et *primò* quidem, omnis amicitia, vel indifferens, vel moraliter bona, qualis est naturalis, v. g., inter consanguineos, vel civiles inter concives, sodales etc., debet *elevari ex motivo charitatis* et perfectionis christiane, ne vitietur, sed conferat perfectioni. Unde Christus, *Matth.* v, 46, in genere dixit: *Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis?* Et licet specialis amor in speciales proximos sæpe à sacris Litteris commendetur, tamen idem Dominus, *Luc.* v, 26, dixit: *Si quis venit ad me, et non odit patrem etc., non potest meus esse discipulus.* Ad quod S. Gregorius, *Hom.* 37, in *Evang.*,

ait: « Sic, sic nimirum exhibere proximis nostris odii discretionem debemus, ut in eis et diligamus quod sunt, et habeamus odio quod in Deo nobis itinere obsistunt.

QUOMODO ELEVATUR.

Schol. Modum, quo hæ ipse amicitia ex charitate perfecti possunt, optimè tradit S. Thomas, 2, 2, q. 26, a. 7, dicens: « Possum ex charitate velle, quòd iste, qui est mihi conjunctus, sit melior alio, et sic ad majorem beatitudinis gradum pervenire possit. Item alio modo, quatenus eos pluribus modis diligimus. Ad eos enim, qui non sunt conjuncti, non habemus nisi amicitiam charitatis: ad eos verò, qui sunt nobis conjuncti, habemus aliquas alias amicitias, secundum modum conjunctionis eorum ad nos. Et sic hoc ipsum, quod est diligere aliquem, quia consanguineus, vel conjunctus est, vel quia concivis, vel propter quodcumque hujusmodi aliud licitum ordinabile in finem charitatis, potest a charitate imperari. » Sic verè spirituales amant quidem consanguineos et alios conjunctos, sed amicitia merè spirituali, quia omne motivum eos amandi specialiter referunt ad volendum ipsis bona spiritualia. Quà de re Religiosos præclare instruit S. Theresia, in *Via perf.*, c. 9.

§ 408.

AMICITIA PRIVATA COMMUNEM NON DEBET EXCLUDERE.

Secundò. Amicitia privata in Domino non debet excludere, sed potius inducere *amicitiam proportionatam ad omnes*, etiam peccatores et inimicos. 1° Enim *Matth.* xxii, 39, sine exceptione præcipitur: *Diligis proximum tuum sicut te ipsum.* Et v. 43: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.* 2° Præter PP. alibi allatos rationem dat S. Thomas, 2, 2, q. 25, a. 1, docens omnes esse diligendos, quia *ratio diligendi proximum Deus est: hoc enim in proximo debemus diligere, ut in Deo sit.* Et, art. 6: *Debemus in peccatoribus odire quòd peccatores sunt, et diligere quòd homines sunt beatitudinis capaces: et hoc est verè charitate diligere propter Deum.* Et, q. 23, a. 8: *Amicitia charitatis se extendit etiam ad inimicos, quos diligi-*

mus ex charitate in ordine ad Deum, ad quem principaliter habetur amicitia charitatis.

AMICITIA ERGA PECCATORES ET INIMICOS VERA EST.

Schol. Amor charitatis erga peccatores et inimicos verè amicitia dici potest, quia est amor non condescensum, sed amicitia, licet ex parte redamantis et communicationis aliquid ei desit. Est etiam vera amicitia honestatis, quia, licet non fundetur in honestate que sit in proximo, fundatur tamen in honestate que ipsi optatur: nec omnino desit redamatio, quatenus sic amicus redamatur a Deo, propter quem ipse quemcumque proximum amat. Denique universalis hæc amicitia ad omnes non impedit magis completam ad multos, et peculiarem ad unum vel alterum, et e converso, ut mox patebit.

§ 400.

AMICITIA PRIVATA NULLAM ALIIS OFFENSIONEM PARIAT.

Tertio. In amicitia privata et peculiari prædicta unius cum altero, intra eandem præsertim Communitatem, sedulo vitanda est omnis *communicatio externa*, que vel non sit purè spiritualis, vel aliquam *offensionem* pariat. Probat hoc 1° exemplum S. Pauli qui, I Cor. vii, 9, de esu Idolothyterum ait: *Videte autem, ne fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis.* Quod idem monet 2° S. Hieronymus, Ep. 2 ad Nepot., dicens: « Crebra munuscula, et sudoriola, et fasciolas.... blandasque et dulces litterulas sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delectas et lepores, et risu dignas urbanitates, et ceteras ineptias amatorum in comediis erubescimus, in sæculi hominibus detestamur, quanto magis in Monachis et in Clericis? S. Chlmacus, gr. 26; laudat duos juvenes quos vidit a se invicem castissimo amore ac secundum Deum diligentes: qui tamen, dum aliorum conscientiam inde ladi conspicerent, convenerunt inter se, ut se ab invicem ad tempus elongarent. » Et S. Theresia in parvis Communitatibus omnes sine particularitate amicos

esse volebat, non verò in magnis, *Via perf.*, c. 4. Et S. Salesius, *Vit. dev.*, c. 19, id quod Sancti contra privatas et peculiare affectiones et amicitias dicunt, intelligit de Religiosis in Communitate bene regulatâ, ne particularitates devotionis in partialitates degenerent. 3° Ratio est quia amicitia privata debet esse spiritualis, et tendere ad profectum spiritualem, quod sane non est, si communicatio externa sensualis fuerit, aut offensionem aliis generet.

§ 410.

REGULÆ PRO JUVANDIS INCIPIENTIBUS.

Omniibus huc usque dictis bene observatis, Magister spiritualis discipulum suum per *viam purgativam incipientium* juxta dicta, t. 1, toto cap. 2, dirigat, quod ut feliciter præstet, sequentes *Regulæ* bene attendat, per quas incipientes ad perfectionem mirifice juvare poterit.

I. Incipientes sunt plerumque timidi, et in bono ac malo inconstantes. Si devotione sensibili fruuntur, in faciendis penitentibus audaces fiunt. Si dulcedines in oratione degissent, jam se sanctos esse reputant: si in virtutibus externis et plausibilibus, penitentis ac mortificationibus se exercent, in vanam gloriam incurunt. Proinde bonus Magister ignorantias eorum assiduis colloquiis spiritualibus illustrat, ad perseverantiam in vocatione suâ et exercendas virtutes sicuti suo proprias illorum animum erigat, penitentias eorum justè moderetur, ne per jacturam sanitatis, sub prætextu infirmæ valetudinis, molles fiant: in externis morum et sensuum modestiam simplicitatem illis commendat, nec fastidiosas et simulatas affectationes eis permittat.

II. Incipientes temperantiam in victu, et paupertatem in vestitu observent: lectioni spirituali, recitationi Rosarii, aliisque facilibus devotionibus tempus impendant, Sacramenta frequentent, indulgentias laudent, SS. Sacramentum frequenter visitent, ad Patrem Spiritualem, exactam de bono et

malo conscientie rationem illi redditori, sæpe recurrant : tempus illis bene dividatur, ita ut per singulas horas exercitia corporalia et spiritualia illis præscribantur; quia per hanc varietatem fastidium nature nostræ lenitur. Opus etiam est ut per intervalla temporis requiescant, ne in rerum spiritualium exercitio continuo succumbant : unde certi dies in hebdomada, et horæ in certis diebus, huic levamini destinentur, sine quo totum facile perditur.

III. Animadvertat Magister quenam proposita discipulus frequentius eliciat, eumque in illis exequendis adjuvet. Item observet quenam virtutes sint ejus indoli magis consentanea, et in illis eum exerceat. Scire etiam studeat quam passione magis prædominante laboret, quam non uno impetu, sed paulatim eradicare euret. Non injungat Magister discipulo mortificationes coacte sustinendas, nec inventiones ridiculas, nec vestes a proprio statu alienas illi permittat : prohibeatque illi objecta, libros, conversationes et convictus, quibus intepescere possent. Non frequenter tractet de gratis gratis datis, statui discipuli superioribus, quales sunt raptus, extases, visiones, revelationes, contemplationes : quia appetitus harum rerum periculum creatincipientibus. Quod si tamen aliquis ex privilegio talem gratiam sortiatur, eum Magister, maxime in solidâ humilitate fundando, adjuvet. De humilitate, paupertate, patientiâ, puritate, obedientiâ, abnegatione, unione fraternæ charitatis jugiter agat, amorem harum virtutum suo discipulo instillando, et ad orationem mentalem inducendo, ac eum juvando in viâ, quâ Deus illum conducit. Denique observantiam regularem, quæ in custodia regularum et proprii instituti consistit, sedulo procuret; nam personalis perfectio paulatim acquiritur.

§ 411.

REGULE PRO JUVANDIS PROFICIENTIBUS.

In directione *Proficientium* ex illis quæ, t. 4, toto cap. 3,

dicta sunt, Magister spiritualis sequentes *Regulas* desumere poterit.

I. Exercitium solidarum virtutum humilitatis, patientiæ, castitatis, obedientiæ, abnegationis, fidei, spei et charitatis, totius vitæ spiritualis fundamentum, incipientibus, proficientibus et perfectis commune est; modus verò illas exercendi, in his singulis statibus aut gradibus, perquam diversus existit. Incipiens, patientiam in sufferendo levissima; proficiens, in patiendõ aequitã graviter opposita; perfectus, in tolerando falsum testimonium in re gravi circa honorem, doctrinam, vel mores, exercet; adeoque cum virtus una eademque sit, modus tamen eam exercendi diversus est. Incipientis est, assequi orationem meditationis; proficientis, orationem affectionis; perfecti, orationem unionis.

II. Magister discretus *proficientes* multum hortetur, ne penitentiam omnino relinquunt, velut scopam, quâ conscientia ab immunditiâ purgatur, et ut mortificationi passionum sedulo studeant, cui tanquam ultima dispositioni, moraliter loquendo. Deus suavitate et dulcedinem orationis mentalis alligavit. Item ut obedientiam operibus penitentiae præferant, hæcque relinquunt, si obedientia aliquid aliud jubeat. Denique ut charitatem orationi anteponant; nam relinquendo Deum pro Deo, illum max sublimiori modo, gustu et suavitate in oratione reperient.

III. Studeat Magister *proficientes* bene afficere erga SS. Humanitatem Christi D. N., ut identidem ejus vitam, passionem et mortem meditando, ad imitandas ejus virtutes accendantur. Punctum hoc est maximi momenti, et sæpius discipulo inculcandum, quia securissima viâ ad perfectionem conducit. Hinc in actionibus externis vitæ activæ intentionem suam ad Deum solummodo directam purificabit, vitæque ipsius tota exemplaris erit : quia ad exemplum Christi semper respiciens, in moribus, verbis et actionibus suis omnino circumspiciet, ne aliis scandalo sed ædificationi sit. Denique proficiens, quò ampliùs in oratione progrediuntur, et rebus di-

vinis magis adherent, eò plus cor et affectum suum a rebus terrenis avelli sentiunt, unde curiositatibus et superfluitatibus, ad quas antea afficiebantur, se privant, et ab oblectationibus et delictis antea concupitis valde abhorrent, quia quò propius ad Creatorem accedunt, eò longius recedat a creaturis.

§ 412.

REGULÆ PRO JUVANDIS PERFECTIS.

Etiam *Perfecti* Magistro spirituali indigent, qui proinde eos juxta dicta, t. 1, tot. cap. 4, dirigere debet, et præterea sequentia observare.

I. Nonnulli *perfecti* sunt devoti, ac favoribus et deliciis celestibus delibuti: his a Magistro consolatio adhibenda est, auscultando illos, approbando, et dicendo securam esse viam quò incedunt: subinde tamen expedit eos per humilitatem propriæ cognitionis tiores reddere, et voluntatem eorum in nonnullis rebus proprii sui beneplaciti coercere.

II. Alii *perfecti* sunt tristes, aridi, desolati, et in maximis tenebris ambulantes: hos Magister verbis blandis, amorem spirantibus, operibus patris et visceribus matris consoletur: luceat cum lugentibus, et sincerè fateatur statum eorum lugendum esse, cum eorum crux reverè valde acerba sit: interim tamen eos moneat quòd a manu Dei descenderit, qui etiam illam, ob ingentem amorem, Unigenito Filio Redemptori nostro imposuit. Nunquam in ipsos eorum quæ patiuntur culpam coniciat, nec dicat penam esse ob peccata eorum irrogatam; sed omnia ad benevolam Dei probationem referat, et velit alter Cyrenæus se illis comitem ad hanc crucem bajulandam exhibent. Quo modo magnum Deo obsequium præstabit, et merita amplissima sibi comparabit.

§ 415.

VITIA CAPITALIA HOMINUM SPIRITUALIUM.

Præter regulas ad juvenandos incipientes; proficientes et perfectos, Magistro huc usque præscriptas, nosse etiam debet vitia capitalia quibus viri spirituales, orationi addicti, maximè verò incipientes, laborare solent, de quibus S. Joannes a Cruce, l. 1 *Noct. obsc.*, per sex priora capita discurrit, et sunt sequentia.

Primum est secreta quedam *superbia*, quæ quis seipsum, licèt non suis opibus, magni aestimat, seque furti reum facit, dum honorem soli Deo debitum aufert. Tales sæpe nonnisi per pudendos lapsus in se redeunt, ut humilitas reficiat quod vanitas infecit.

Secundum vitium est *avaritia* spiritualis, in quâdam insatiabili siti honorum spiritualium, potius commodum proprium quàm Dei beneplacitum respiciente, consistens: hi avari intentionem suam purificare, et nimiam donorum spiritualium cupiditatem moderari debent, quæ eos cum inquietudine anxiat.

Tertium est *luxuria* spiritualis, in eo sita, quòd natura dulcedini et suavitati nimium adherescat, ita ut a Deo, ultimo fine, divertatur. Hoc vitio laborantibus valde expedit ut suavitas orationis eis subtrahatur, ne sui jacturam faciant.

Quartum est *gula* quedam spiritualis, appetendo eum excessu, quòd in orationeapidissimum est. Hæc est tentatio delictiosorum et incipientium, et Deo palatum per siccitatem orationis macerante, vitio huic medicina paratur.

Quintum est *acedia* quando quis a sapido otio orationis, pro laborioso negotio super vocationis et obligationis explendo, abstinere recusat.

Sextum est *invidia*, in eo consistens, quòd quis tristetur ex

eo, quia bonum alterius et malum proprium considerat. Cujus remedium est, si bona alterius aspiciat, ut non de eis tristetur, sed illa imitetur.

Septimum est ira spiritualis, in zelo indiscreto consistens. Hoc vitium proprium est hominum austerorum et imprudentium, et vitas aliorum reformare volentium, non aliâ ex causâ quàm qui putant hoc illis incumbere, eò quòd spirituales sint.

Hæc et alia id genus vitia sub nomine virtutum inter spirituales grassantur, quibus vix aliud remedium adhibere poterit, nisi illis laborantes humilient se et promptè suis Patribus spiritualibus obediant.

§ 414.

ALIA VITIA SPIRITUALIUM.

Præter hæc vitia capitalia, nonnulla alia spiritualibus et carnalibus hominibus communia dantur, quæ quidem non observantur in carnalibus, utpote graviorum peccatorum mixturâ obfuscata; in spiritualibus verò, cum sola sint, facillè oculos offendunt. Sunt autem sequentia :

Primum vitium est imprudentia, quæ communiter devotionem ultra modum effervescentem in incipientibus comitatur : si enim devotio ad unum extremum vergit, fit passio quæ rationem obcecat, unde nimium devoti sunt plerumque nimium imprudentes, et in actiones excessivas et pueriles feruntur.

Secundum est inurbanitas ex imprudentiâ orta. Sunt enim aliqui rustici naturâ, qui, dum spirituales devoti fiunt, putant sibi licere rationem agendi inurbanam, degenerant a civilitate, et hoc vitium ad spiritum mortificatum et contemptum mundi referunt, cum tamen hoc plerumque non a Spiritu Dei, qui valde discretus est, sed a proprio rustico ingenio oriatur. Hi quælorem et neglectum in rebus suæ curæ commissis pro apice spiritus habent, cum tamen sit naturæ illiberalitas.

Tertium est zelus indiscretus, quo spirituales se volunt constituere carnalium reformatores, cum tamen ad eos non pertineat, siquæ pretensa reformatio in lites, strepitus et discordias desinit.

Quartum est, in aliorum actiones curiosè inquirere, unde tales incompetentes inquisitores ab aliis fugiuntur et contemnantur.

Quintum est, quòd nonnulli eorum sint *capitosi*, pertinaces et contentiosi, et dum dicunt se Domino rem commendasse, negligunt negotium suum peragendum cum ratione, secundum convenientes vel inconvenientes circumstantias, regulare; sed intrepidè ad imprudentem executionem procedunt.

Sextum est eorum, qui ex defectibus aliorum statim scandalum sumunt; unde tum se, tum alios inquietant.

Septimum est illorum qui amant *singularitates externas*, plausibiles, ad honorem humanum captandum; unde incidunt collo quasi fracto, vocem devotulam instar fistulæ diducunt, affectatè gesticulantur, oculos contorquent, nimis morosi de Deo loqui volunt sine loci, temporis et opportunitatis discretione, multaque de revelationibus, extasibus et aliis superioribus gratis obtrudunt : hoc modo simplices deludunt, sapientes verò scandalizant, qui nihili faciunt ejusmodi hypocritas.

Octavum est, quòd *iracundus spiritualis*, plerumque iram suam pro zelo divini honoris habeat, cum nonnisi suum honorem zelet: sic etiam phlegmaticus spiritualis tarditatem suam pro gravitate æstimat, cum nonnisi desidia naturalis sit, quâ proprio genio indulget, et morositate suâ omnes molestat.

Nonum est : Spiritualis, qui est *versipellis*, duplicitatem suam pro prudentiâ reputat, cum tamen sæpe sit insignis malitia, sibi et aliis graviter nociva.

Tandem, cum etiam verè spirituales homines sint, et non angeli, in his aliisque similibus defectibus propriam suam fragilitatem et miseriam produnt.

Schol. Defectus hucusque recensiti possunt quidem occurrere in his, qui spiritibus perfectioni student, et ideo spirituales vocantur: non tamen putandum est omnes cum his defectibus esse vere spirituales, et malis vitiis spiritualibus perfectos. Licet enim etiam in perfectis defectus tum naturales et inculpabiles, tum morales, saltem non plene voluntarii, cadere possint; quò tamen crassiores, in malitia et cordia procedentes, hi defectus fuerint, eò vitio vel militatus perfecti et spirituales tales defectuosi erunt.

§ 415.

FREQUENTIA SS. COMMUNIONIS.

Ad iuvandos incipientes, proficientes et perfectos in viâ perfectionis, et vitia eorum hucusque recensita eradicanda, plurimum juvat *frequentia sacrae Communionis*, quae cum a prudenti Magistri spiritualis potissimum dirigenda sit, hinc de eâ modo paulo fusius agendum est.

DECRETA ECCLESIAE DE SS. COMMUNIONE.

Schol. Concilium Tridentinum sess. 13, c. 8. « Paterno affectu admonet, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui Christiano nomine censentur... haec sacra mysteria Corporis et Sanguinis Christi, eâ fidei constantiâ et firmitate, eâ animi devotione, eâ pietate et cultu credant et venerentur, ut ipsam illam supersubstantialiorem frequenter suscipere possint. » Et sess. 22, c. 6: « Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent, quò ad eos sanctissimi hujus sacrificii fructus uberius proveniret. » Item Catechismus Romanus de SS. *Eucha.* docet: « Praeterea constitutum est ab Ecclesiâ, ut qui semel saltem singulis annis in Paschate non communicaverit, ab Ecclesiâ arceatur. Neque tamen fideles hoc satis habeant, se hujus decreti auctoritatis obtemperantes, semel tantummodo corpus Domini quolannis accipere, verùm saepius iterandam Eucharistiam communionem existiment. Utrum

antem singulis mensibus, vel hebdomadis, vel diebus, id magis expediat, certa omnibus regula praescribi non potest. » Rursus in Rituali Romano Pauli V dicitur: « Parochus summum studium in eo ponat... ut populus sibi commissus venerabile hoc Sacramentum religiose colat, sanctè frequenterque suscipiat, praesertim in majorebus anni solemnitatibus. » Denique Decretum S. Congregationis Concilii an. 1679, die 12 Febr. datum, et jussu Innocentii XI publicatum, statuit: « Nihil certi de quotidiana Communionem respectu omnium generaliter posse statui, sed pro qualitate et dispositione peccantium frequentius, vel quotidiè. S. Communionem juxta judicium Parochorum vel Confessoriorum a Pastoribus esse concedendam. » Porro de precepto sumendi Eucharistiam ab adultis tum in vitâ, tum in articulo mortis, tum semel in anno in Paschate, tractant omnes Theologiae moralis auctores: quibus suppositis sit,

§ 416.

FREQUENTIA S. COMMUNIONIS NONDUM PERFECTIS EXPEDIT.

Frequentia sacra Communionis expedit etiam illis qui nondum sunt in statu perfectionis. Prob. 1^a ex S. Scripturâ, ubi Christus, in *Matth.* n. 28, ait: *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam eos.* Id quod Auctor libri de *Init. Christi*, l. 4, c. 1, ita intelligit, et exclamat: « O dulces et amabile verbum in auro peccatoris! quod tu Domine Deus meus egenum et pauperem (non utique corpore tantum, sed etiam spiritu, et nondum in statu perfectionis) invitas ad Communionem tui SS. Corporis. » Et c. 3: « Necessarium quidem mihi est, qui tam saepe laboro et pecco, tam cito torpescio et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones, ac sacram Corporis tui perceptionem me renovem, mundem et accendam, ne forte diutius abstinento a sancto proposito delinam. » Consonat etiam litteralis SS. Sacramenti hujus institutio per modum cibi, juxta illud Joan. vi, 56: *Caro mea veri est cibus; qui sanè omnibus vivis, sanis, vel perfectis, et infirmis, seu nondum perfectis cum aliquâ frequentia majori vel minori necessarius, vel saltem expediens*

est: maximè cum non solum sit cibus nutrens et confortans, sed etiam medicinalis, et tanquam antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus praeveniamur, ait Trid., sess. 13, cap. 2. 2° Patet ex decretis, § 416, schol. relatis, in quibus non solum perfecti, sed omnes iusti ad frequentiam S. Communionis excitantur, nec summa dispositio, sed major, vel minor pro majori vel minori frequentia requiritur: ubi etiam in Decreto Innocentii XI illud monitum Pastori datur.

Class. 5: «Det operam, ut unusquisque dignè, pro devotionis et preparationis modo, rariùs aut crebriùs Dominici Corporis suavitatem degustet.» 3° Accedunt PP. a Raynaudo, l. 6, in *Onomast. Euch.*, copiosè allati. S. Ignatius, in *Ep. ad Eph.*, ait: «Festinate frequenter accedere ad Eucharistiam.» S. Basilus, *Ep. 93*, inquit: «Jam verò quis dubitat, quin frequentius participare non sit aliud omnino quam frequenter vivere? Quater igitur nos singulis septimanis communicamus.» S. Cyrillus Alexandrinus, l. 3 in *Joan.*, c. 37, ait: «Sciunt baptizati homines, et divinae gratiae participes facti, si rariùs in Ecclesiam proficiscantur, et longo temporum spatio propter simulatam religionem mysticè communicare Christo recusent, ab aeterna se vità procul depellere? quippe recusatio huiusmodi, quamvis ex religione proficisci videatur, et scandalum facit, et laqueos instruit.» S. Chrysostomus, in I *Tim. hom. 5*, post. med., docet: «Hoc est quod universa perturbat, quia non munditia animi, verum intervallo temporis longiore, constare meritum putas, summumque arbitraris reverentiam ac Religionem esse, si non saepius coelestem illam adeas mensam. Ignoras quoniam indignè accedere, etsi semel tantum fit, te supplicio tradat, dignè verò, etiamsi saepe accedas, salutem inde conquiras?» Cassianus ex abbate Theonà, *Coll. 23*, c. 21, ait: «Non ex eo debemus nos a Dominica Communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis ac magis, ac propter animae medicinam et purificationem spiritus avidè festinandum. Idem docent S. Augustinus, l. 2 de *Serm. Dom. in monte*; S. Hieronymus, *ep. 52*; S. Isidorus, l. 1 de *Ecl. off.*, c. 18; Paschasius,

l. de *Corp. et Sang. Dom.*, c. 22; S. Bernardus, *Serm. in Can. Dom.*; S. Laurentius Just., de *Perf. mon.*, c. 19 etc. 4° Rationem dat S. Thomas, in 4 d. 12, q. 3, a. 1, quaest. 1, dicens: «Quia enim fit quasi continua deperditio naturalis humiditatis per actionem caloris naturalis et exercitium laboris, ideo oportet frequenter corporalem cibum assumere ad restorationem deperditù, ne perditio continua mortem inducat. Similiter etiam ex concupiscentià innata et occupatione circa exteriora fit deperditio devotionis et fervoris, secundum quae homo in Deum colligitur: unde oportet quòd pluries deperditia restaurentur, ne homo totaliter alienetur a Deo.» S. Bonaventura idem *Proc. 7 Rel.*, c. 21 et 22, hoc ita probat: «Sicut aegrotantibus non potest una forma observari in dandis medicinis corporis, sive propter diversitates complexionum, sive loci, sive temporis, seu diatae, vel aliarum considerationum, pro quibus aut rariùs aut saepius, aut in majori aut in minori quantitate ex eadem medicinà datur: ita et de medicinà, quae est corpus Christi, intelligendum est.» Denique frequentia S. Communionis suadet ex eo, tum quia dignè communicare pro se bonum est, abstinere solum per accidens, vel ex defectu dispositionis, vel ad conciliandam majorem reverentiam. Tum quia saepe accedere, prodit ex charitate; differre verò, ex timore et negligentia: tum quia, ceteris paribus, communicans alium excedit in fructu ex opere operato. Tum denique quia reverentia et devotio, per se loquendo, magis accenditur et conservatur per frequentem usum huius SS. Sacramenti, si prudenter et cum mediocri diligentia fiat.

ERRORES CIRCA FREQUENTEM COMMUNIONEM.

Schol. I. Raynaudo l. 16 *Heteroclit. Spìr.*, s. 4, punct. 4, n. 2, refert nonnullos, qui sub praetextu humilitatis volebant per novennium ad suscipiendam SS. Eucharistiam accedere. Hic error non solum pugnat contra expressum Ecclesiae praeceptum annuae Communionis, sed etiam contra praeceptum divinum communicandi saepius in vità: imò fuit stupiditas, utpote qui potius in novennio

quam alio numero annorum sisebat. Eodem modo in hac materia nonnullæ propositiones damnate cavende sunt, scilicet prop. 56 ab Innocentio XI damnata: « Frequens Confessio et Communio, etiam in his qui gentiliter vivunt, est nota predestinationis. » Item prop. 22 ab Alexandro VII damnata: « Sacrilegi sunt iudicandi, qui jus ad Communionem percipiendam præterdunt, antequam condignam de delictis suis penitentiam egerint. »

OBJECTIONES SOLVUNTUR.

Schol. II. Antonius Arnauld, in suo famoso libro de *Frequent. Comm.*, hanc propositionem n. 23 ab Alexandro VIII damnatam docuit: « Similiter areandi sunt a sacra Communionem, quibus nondum inest amor Dei purissimus et omnis mixtionis expertus. » Proinde hic auctor magnam admodum perfectionem ad frequentem Communionem requirit, cujus sententiam nonnulli alii theologi subscribunt: I. quia primi fideles frequenter, imo quotidie perseverantes in communicatione fractionis panis, erant simul perfecti perseverantes in doctrina Apostolorum; Christus ipse lavit prius pedes discipulorum, antequam eos ad suscipiendam SS. Eucharistiam admitteret, ostendens ad eam, etiam munditiam a venialibus requiri. Et *Matth.* xii, 41, non habens vestem nuptialem perfectione gratie nitentem eiecitus est in tenebras exteriores: que exempla adduxit Catechismus romanus: « Ut declararet Christus omnem diligentiam habendam esse non quid nobis ad summam animi integritatem et innocentiam desit, cum sacra mysteria percipiatis. » Resp.: Exemplum primorum fidelium solum probat ad quotidianam Communionem eximiam perfectionem requiri. Figura lotionis pedum et vestis nuptialis significant, tum dispositionem necessariam ad S. Communionem, scilicet munditiam a peccato mortali, tum optandam et desiderandam, scilicet puritatem venialium, quod idem Catechismus romanus intendit. II. S. Dionysius de *Ecl. hier.*, c. 2, non nisi perfectos ad divina mysteria admittit. S. Basilius in *Moral.*, reg. 80, c. ult., requirit: « Mundari ab omni inquinamento carnis et spiritus, et perficere sanctitatem in timore Dei, et nullam habere neque maculam, neque rugam. Et S. Chrysostomus *Hom.* 17 in *Ep. Hebr.*, c. 10, ait: « Si quis non est sanctus, non accedat. Et S. Salesius, p. 2 *Introduct.*, c. 30, requirit: « Nullam habere affectionem ad veniale. » Resp.: SS. PP. solum munditiam a mortali, ut dispositionem necessariam, perfectam vero sanctitatem, ut convenientem et optandam, requirunt. Sic S. Dionysius loquitur de recens baptizatis, et SS. Eucharistia

eos *perficiendi* vim tribuit. S. Basilius et S. Chrysostomus eodem modo de convenienti dispositione loquuntur, aliis cum de omni et non solâ frequentium Communionem disserant, imò etiam de auditione Missæ, non nisi perfecti communicare aut Missam audire possent. Et S. Salesius c. 21 expressè ait: « Si mundam a te interrogant cur tam frequenter communicas? respondeas: Ut addiscam amare Deum, ut a meis purificer imperfectionibus etc. »

§ 417.

QUOTIDIANA COMMUNIO NON OMNIBUS EXPEDIT.

Quotidiana tamen Communio non universim omnibus justis expedit; sed iis tantum qui sunt in statu vel gradu specialis perfectionis. Prob. 1° ex S. Scripturâ, 1 *Cor.* ii, 28: *Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat: Qui enim manducat et bibit indigni, iudicium sibi manducat et bibit, non dijudicans Corpus Domini.* Quod ita intelligit Tridentinum, sess. 13, c. 7, ut, ad vitandum sacrilegium, dicat sufficere probationem conscientie liberâ a gravi culpa; ad frequentiam verò Communionis, que sub consilio cadit, majorem; et ad quotidianam, adhuc majorem requirat: et licet optaret hanc quotidianam Communionem, si cum debitâ devotione et fructu fieret, vix tamen eam perfectionis dispositionem communitè assequendam sperare audeat; unde nec absolute eam omnibus commendat. Quod idem Catechismus romanus facit, dum frequentiam S. Communionis, non nisi pro qualitate specialis dispositionis, nec unâ omnibus regulâ, etiam pro singulis mentibus et hebdomadibus suadet. 2° Patet ex PP. Sic S. Basilius laudat quidem quotidianam Communionem; sed non audebat retrahere a consuetudine quater dumtaxat singulis septimanis communicandi. S. Augustinus, vel potius Genadius, l. de *Ecl. dogm.*, c. 53, ait: « Quotidie Eucharistia Communionem percipere, nec laudo, nec reprehendo; omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo et hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit. S. Hieronymus, *Ep.* 50 ad *Parnach.*, de quotidianâ Com-

munionem dicit: «Quod nec reprehendo, nec probo: unusquisque enim in suo sensu abundet: sed ipsorum conscientiam convenio.» S. Isidorus, l. 1 *de Off.*, c. 18, de his qui dicunt sumendum esse panem Eucharistiæ quotidianum, nisi aliquo peccato interveniente, ait: «Quod quidem bene dicunt, si hoc cum religione et devotione et humilitate suscipiunt. S. Salesius, p. 2 *Intrad.*, c. 20, ait: «Ad susceptionem quotidianam ultra hæc... (scilicet caritatem mortalis et affectus ad veniale, cum magno desiderio hujus Sacramenti) opus est superasse majori ex parte prayas inclinationes, et ut etiam tunc fiat ex consilio patris spiritualis.» S. Joannes a Cruce, l. 1 *Noct. obsc.*, c. 6, monet: «Nimis quippe ausus in re istâ est res inductiva lapsus in malum grave, potestque timeri severa justaque puniitio tante temeritatis.» Et S. Theresia, in *Fundat.*, c. 5, non uno casu confirmat aliquibus animabus tentationis esse vehementis appetere immoderatæ Communionem quotidianam, ob existimatam perfectionem, sub quâ tamen amor proprius delitescit. 3° Rationem dat S. Thomas, 3^a p., q. 80, c. 10, docens: «Quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt, propter corporis indispositionem vel animæ, non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere.» Deinde nequit expedire quotidiana Communio, ubi non est decens dispositio: imò periculum est, ne fortè ipsa Communio illicita sit, vel ob finem immoderatè quesiti gustus, inanis gloriæ, emulacionis et inquietudinis contra humilitatem, charitatem et obedientiam. Denique in quotidiana Communionem saepe ex defectu debite devotionis impeditur effectus spiritualis dulcedinis, et interveniunt non rarò multa peccata venialia, ob finem leviter perversum, distractionem et affectionem ad vana, ita ut ex tam indispositâ SS. Eucharistiæ susceptione potius accrescat quam minuatür ingens cumulus venialium, quæ non nisi in ritè dispositis et de illis dolentibus per S. Eucharistiam remittuntur.

ERROR NONNULLORUM.

SCHOL. I. Nonnulli, sub pretextu majoris lucri spiritualis, SS. Eucharistiam pinsquam semel in die dare et suscipere sanctum et licitum esse assererant, uti de uno testatur Casnedi, t. 5 suæ *Crisis*, d. 10, n. 245, et de alio refert Nider in *Formicar.* l. 3, c. 6, quod quandoque ultra quinquagesies eadem horâ et die singulis feminis S. Communionem administraverit. Qui error est contra præceptum Ecclesiæ, quæ c. *Sufficit*, 52, de *Cons.*, d. 1, Sacerdotibus plusquam semel missam celebrare prohibet, «quam non modica res est unam missam facere, et valde felix est qui unam dignè celebrare potest.» Quod non minus de S. Communionem, accedente consuetudine universalis Ecclesiæ, intelligitur.

OBJECTIONES REMISSIVÆ.

SCHOL. II. Vincentius de Marcillâ, Benedictinus hispanicus, in libello *de Quot. Comm.* et Sanctus in suis *Selectis*, d. 22, docent aliquem nullius mortalis sibi conscium quotidie, etiam invito Confessario, communicare posse. Imò Galasibeta, in *Exhort. ad. devot. quotid. comm.*, superiorem eam probentem peccare, esse injustum et gravi penâ dignum, subditumque non teneri obedire, etsi sub obedientiâ præcipiatur, censet: rationes eorum potissimâ ex modo dicendis facilè elidi poterunt.

§ 418.

REGULÆ PRO CONCEDENDA FREQUENTI VEL QUOTIDIANA COMMUNIONE PRIMO: LAICI NON SUNT ABSOLUTE EXCLUDENDI.

Frequens igitur aut quotidiana Communio juxta regulas prudentiæ spiritus, maxime juxta dictamen idonei Magistri spiritualis ad praxin deducenda erit: quarum præcipuæ sunt sequentes. *Primò*: In genero loquendo, non sunt excludendi a quotidiana Communionem laici, etiam seculares, conjugati et negotiatores, sed potius admittendi, si reperiantur in gradu perfectionis, et nullum externum obset impedimentum. Nam 1° scriptum est, I *Thessalon.* v, 19: *Spiritum nolite extinguere*, Et Joan. iii, 8: *Spiritus, ubi vult, spirat.* Et Act. x,

34: *In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timet eum et operatur justitiam, acceptus est illi.* Ergo Spiritus Dei omnia externa impedimenta a quotidiana Communionem laicos seculares retrahentia remove, eosque illa dignos et ab ea non excludendos reddere potest. 2º Hoc ipsum statuit Innocentius XI, in citato decreto, claus. 3, dicens: « Et propterea quòd ad negotiorum attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus Confessoriorum, secreta cordis explorantium, iudicio est relinquendus etc. » Et S. Congregatio, in decreto dato mense Januario, an. 1587, statutum eujusdam Episcopi rejecit, quo nolebat nisi certis tantum diebus, aliquibus certi status et sexus, SS. Eucharistiam ministrari: quod obstat censuerat Tridentino, concludens: Et ideo licitum est quotidie Eucharistiam sumere. » Unde etiam S. Thomas, l. c., docet: licere Communicare quotiescunque se ad illud homo invenerit preparatum. » Et S. Catharina Senensis, uti in *Actis SS.*, 30 April., c. 17, refertur, cuidam Episcopo frequentiam Communionis illi exprobranti reposuisse: « Si B. Augustinus non vituperat, Domine, quare vos vultis vituperare? dum allegatis eum, facitis contra eum. » Quod confirmat *ex Vit. PP.*, l. 6, c. 25, ubi Abbas Apollo dixit: « Oportet, si fieri potest, Monachos quotidie communicare Sacramentis... Hoc confert Monachis salutaris passionis commemorationem continenter facientibus, quotidie etiam se preparare, ut omni ex parte digni sint, qui suscipiant celestia Sacramenta. » 3º Ratio est, cum hoc Sacramentum panis sit quotidianum, credibile est non deesse hodie in Ecclesia qui, prater Sacerdotes, admitti possint ad frequentiam plusquam octiduam. Et sicut in primitiva Ecclesia largiebantur illud Apostoli quotidie multis fidelibus, ita est credibile non defuisse in Ecclesia nunc aliquos, etsi paucos, qui mereantur ipsam: nec enim abbreviata est manus Domini, neque Sanguis Jesu Christi refrigit, ut tantum non ferveat modo in aliquorum cordibus multorum. Ita Ludovicus a Ponte, l. 1 *Perf. Christ.*, l. 4, c. 6, § 3.

SECUNDO: CONSENSUS SUPERIORIS REQUIRITUR.

Secundo. Conscientia quidem propria de requisita ad quotidianam Communionem dispositione testari debet; sed illa ex *consensu Patris spiritualis et Prælati* regulanda est. Patet hoc 1º ex dictis, § 353 et sqq.; quod etiam requirit Innocentius XI, in suo citato decreto, claus. 3, 5, 6, 8. Ubi Confessarius, dependenter a Pastoribus aut Episcopis, in secularibus, et in Monialibus, dependenter a Superioribus suis, hujus rei regulatio et ultimum iudicium relinquitur. 2º Eandem regulam prescribit omnes Asceta; inter quos V. Blossius, in *Monil. spir.*, c. 6, refert factum S. Gertrudis, ex consilio matris spiritualis a S. Communionem abstinentis, cui deinde Dominus dixit: « Quia deliberasti me omittere pure propter me, ego in gremio meo confovebo te. » Ubi Blossius subdit: « Tunc intellexit Gertrudis hominem non displicere, sed placere Deo, quando ex discretionem, vel obedientiam, non autem ex negligentiam intermittit sacram Communionem. » 3º Ratio est, quia site hoc consensu Superioris in re adeo gravi ingentia mala proprii iudicii et propriæ voluntatis imminuit, quæ sacratissima quoque perdit, aut coinquinant.

TERTIO: REQUIRITUR FAMES SPIRITUALIS.

Tertio. Signum bonæ dispositionis et vocationis ad quotidianam Communionem est quedam *fames spiritualis*, per desiderium vehementem ex charitate, Rediendi se pane hoc celesti. Inducitur hoc 1º *Ecclesi.* xxiv, 29: *Qui edunt me, adhuc esurient.* Et in citato decreto Innocentii XI, claus. 6, ubi ad frequentem Communionem concedendam requiritur, ut petentes *fervere spiritus* incalcescant. 2º S. Gregorius, l. 2,

in 1 *Reg.*, c. 1, ait: « Non saturantur ergo, nisi famelici, qui a vitiiis perfectè jejunantes, divina Sacramenta percipiunt in plenitudine virtutis. » Et S. Antonius, 3 p. *Sum.*, t. 13, c. 6, § 15, inquit: « Sine desiderio nemo debet accedere: cum autem christianum sic vivere deceat, ut semper mereatur accipere, nunquam debet esse sine desiderio, tunc et toties sumendi quando et quoties convenienter poterit et crediderit expedire. » Simillima habet Thaulerus, *Inst.* c. 38, et Natalis Alexander, *Theol.* l. 2, c. 5, a. 4, reg. 4. 3. Ratio est quia hæc *fames spiritualis* est ipsa esuriis proficiendi, et per amorem se magis cum Christo Jesu incorporandi, quæ nota debite dispositionis est.

FAMES HEC NON SIT VITIOSA.

Scholium. Sollicitè curandum est ut bene observetur an hæc fames spiritualis sit vitiosa, vel sana: multoties enim contingit, ut quia anima ducitur gustu sensibili, quem experitur, Communionem quotidianam potius ex amore proprio quam Dei appetat, quæ fames vitiosa est, uti notat mox citatus S. Antoninus dicens: « Si quis autem illam dispositionem iudicare voluerit ex sensibili cordis compunctione, fervore mentis, profusione lacrymarum, ita quod tunc credat se dispositum, quando tale quid sentit, et quando non percipit, indispositum; incautè valde ambulat, et sæpius decipitur. Multoties, qui nihil talium habent, sunt in magno statu gratiæ; et qui habent, sunt omnino extra gratiam gratum facientem. Unde etiam S. Joannes a Cruce, l. 1 *Noct. obsc.*, c. 6, eos ut galà spirituali correptos reprehendit. Et S. Theresia duas Moniales de cetero non medicis virtutis ob excessivum hoc desiderium et inordinatum a diabolo tentari agnovit.

§ 421.

QUARTO: SINE SCANDALO ALIORUM.

Quartò. Ad Communionem quotidianam concedendam, in petente, ad perfectionem solidarum virtutum maximè *humilitatis et mortificationis* attendendum est, et ne fiat cum

perurbatione et *scandalo* aliorum. Patet ex decreto Innocentii, qui, claus. 8, requirit ut omnis *irreverentiæ et scandali suspicio* in praxi tollatur. Et colligitur ex simili doctrinà Apostoli de manducatione legalium, *Rom.* xiv, ubi admonet ut certus de non obligatione abstinendi, tamen absteineat, si adsit scandalum pusillorum, dicens v. 13: *Hoc judicate magis, ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum.* Et v. 15: *Si enim propter cibum frater tuus contristatur, jam non secundam charitatem ambulas: noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.* Sic in presenti S. Augustinus, *Ep.* 118, communicare quotidie, vel non, relinquit quidem uniuscujusque conscientia, sed ita ut alius alium non spernat nec judicet. At lex charitatis non violanda est, ob quam etiam dignus Communionem quotidianam melius faciet si eam ad exemplum S. Theresiæ omittat, l. c., ne inde occasionem sumant, qui minus sunt dispositi, vel murmurandi, vel id ipsum tentandi, maxime in Communitatibus, cum perversione boni ordinis: id quod magis in secularibus observandum esse notat M. Avila, in *Ep. ad Prædicat.*, addens, pro conjugatis, cavendum ne majori puritati non studeant, et obedientiam marito debitam et curam familie suæ negligant.

§ 422.

QUINTO: OPERA VIRTUTUM REQUIRUNTUR.

Quintò. Experimentum humilitatis, mortificationis et reliquarum virtutum ab *operibus* sumendum est, et prout ex his constiterit, Communiò quotidiana prout magis vel minus fructuosa concedenda est. Ita monet Innocentius XI, in sæpe citato decreto, claus. 3 et 8, ubi frequentia fructui, et in virtutibus profectui attendere jubentur Confessarii et Episcopi, ut ita virtutes et dona in communicantibus augeantur. Et S. Thomas, l. 5, in 1 *Cor.* 11, docet: « Considerare quilibet in seipso debet, quem effectum in se habet frequens susceptio hujus Sacramenti. » Et S. Bonaventura, in 4, d. 12, a 2,

q. 2, ait: « Secundum illam partem, secundum quam viderit se melius proficere ad illam magis declinet, quod homo solum experientia discit. »

§ 425.

SEXTO: ASPIRANTES AD PERFECTIONEM AD COMMUNIONEM OCTIDUANAM ADMITTI POSSUNT.

Sexto. Quicumque ad christianam perfectionem aspirant, ad Communionem octiduanam admitti vel excitari possunt. Ita Gennadius, l. de *Eccl. dogm.*, c. 53, suadet: « Omnibus dominicis communicandum suadeo et hortor: si tamen mens sine affectu peccandi sit. » Cum quo sentit Walafridus Strabo, l. de *Rob. Eccl.*, c. 20; S. Salesius, p. 2 *Vit. dev.*, c. 20. Et quia in Religiosis familiis bene ordinatis facilius omnes ad perfectionem, prout tenentur, aspirant, ideo Communio octiduanam pro regula habetur, quam cum abbate Theoná jandudum probavit Cassianus, *Coll.* 23, c. 21, quam etiam prescribit regula S. Pachomii ab Angelo data, c. 5. Et S. Bonaventura, in 7 *Proc. Religios.*, c. 21, docet: « Vix aliquis ita religiosus videtur esse et sanctus, exceptis Sacerdotibus, quia semel in hebdomada sufficiat ei ex consuetudine communicare, nisi specialis causa quandoque et raro plus suadet, ut infirmitas superueniens, vel singulariter sollemnis festivitas. Unde etiam, in *Vit. PP.* apud Rosweid, l. 1, c. 5, narratur, S. Onaphrium per annos sexaginta velseptuaginta sine unquam solitudinis non nisi semel in hebdomada, sabbato scilicet vel dominico die, allatum ab angelo S. Eucharistiam suscepisse. Ratio est, quia hoc modo sufficienter consulitur et reverentissime Sacramenti, et fructus animarum, cum ordinariè ob varia vite humanæ impedimenta non sit alius modus debite preparationi et gratulari actioni vacandi.

§ 424.

SEPTIMO: MINUS PERFECTIS MENSTRUUA COMMUNIO SUADENDA.

Septimo. Illis qui vel mitis ad perfectionem contendunt, vel majoribus externis impedimentis impediuntur, sacra Communio per singulos quindecim dies, vel singulos menses, aut pro festis principalibus per annum consulenda est. Sic S. Salesius, l. 3, ep. 13, viduae singulis mensibus S. Communionem prescribit, etsi eam hortetur ut saepius confiteatur. Et, l. 2, ep. 46, pro filiola menstrua Communionem assignat, et pro confessione singulas hebdomadas, et bene inter discretionem ad confessionem, et ad frequentiam Communionis distinguit. Item Mag. Avila, in *Ep. ad Praedic.*, difficultis conjuges quam calides, et juniores quam setate maturiores ad octiduanam Communionem admittit. Et, in *S. Reg. bene vie.*, l. 2, ep. 46, pro incipientibus contentus est Communionem in festis principalibus, decies aut duodecies per annum. Nec alia quam menstrua confessio Sacramentalibus prescribitur a Tridentino, *Sess.* 25, c. 10, de *Regul.* Uti et pro Monachis statuitur in *Clem. Ne in agro, de Stat. Mon.* Et Ratio est quia infra praefixum tempus externa impedimenta facilius vinci et debita dispositio cum majori fructu obtineri possunt.

NOTANDUM DE MENSTRUUA COMMUNIONE.

Scholium. Omissis vel dilatio S. Communionis rationabiliter discretè et sine periculo scandali facta, et a S. Salesio consulta, nil exoticum sapit, etiam post confessionem cum absolute peractam, quia etiam Rituale romanum Pauli V, de *Sacr. Pam.*, eam consulti, dicens: « Baris vel seris confitentibus aut in peccata recidentibus, utilissimum fuerit consulere saepe, puta semel in mense vel certis diebus solemnibus, confiteantur, et, si expediat, communicent.

OCTAVO : CONFESSIO LAUDABILITER OMNI COMMUNIONI PRÆMITTITUR.

Octavo. Laudabilis est ut *Confessio sacramentalis S. Communioni, quovis modo frequenti, etsi peccatum mortale conscientiam non gravet, præmittatur*, in quantum fieri potest. Hoc videtur esse ad mentem Patrum et Ecclesiæ; nam Ecclesia probationem ab Apostolo requisitam exponit fieri debere de præcepto, si conscientia mortalis peccati adsit, per confessionem: adeoque ex consilio facienda erit, si veniali gravetur. Imò sancti viri suadent potius Confessionem frequentare sine Communionem, quam Communionem sine Confessione, uti mox ex S. Salesio visum fuit et S. Bonaventura, in *Reg. nov.*, c. 4, licet pro Novitiis octiduanâ Communionem sit contentus, tamen, c. 3, præmisit: « Si potes confiteri quotidie, bene quidem; sin autem, de tertio in tertium diem saltem studeas confiteri. » Ratio petitur tum ex dignitate SS. Eucharistiæ, cui meriti Sacramentum Pœnitentiæ tanquam dispositio præmittitur, tum ex majori certitudine puritatis conscientie, ad dignam Communionem requisita: tum ex augmento gratiæ quam Sacramentum Pœnitentiæ ex opere operato producit: tum ex exercitio virtutum humilitatis, contritionis, charitatis etc. Quæ omnia ad S. Communionem melius disponunt.

NONO : ETIAM RECIDIVIS MODERATA FREQUENTIA CONSULEND A EST.

Nono. Illis etiam, qui facile in peccata adhuc gravia recidunt, utilissimum erit, prædictam moderatam frequentiam tam in confitendo quam communicando consulere, quando spes alicujus profectus et emendationis affulget. Ita præscribitur

Rituale romanum; quod tamen simul jubet differendam esse absolutionem, quando penitentes *peccata derelinquere et vitam in melius emendare nolunt*. Imò, ut visum est, supponit etiam quandoque legitime absoluto Communionem differri posse; quod etiam docet S. Thomas, in 4, d. 9, q. 1, quæstiunc. 2, ad 2, dicens: « Quòd non esset consulendum alicui, quòd statim post peccatum mortale, etiam contritus et confessus, ad Eucharistiam accederet, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere: et præterea confessio purgat maculam mentis, non autem immunditiam corporalem et hebetudinem, quæ contingit in mente ex depressione ipsius ad carnem. De cætero tam potens est hoc remedium frequentis Sacramentorum Confessionis et Communionis, ut card. Hugo, d. 15 de *Pœn.* S. 5, n. 54, per accidens subinde graviter obligare censeat; tum quia illa frequentantes rarius cadunt mortaliter, ob specialia auxilia ad perseverandum concessa: tum quia raro accedens, rarò etiam cum dispositione substantiali doloris, propositi etc., illa suscipit.

NOTANDA PRO RECIDIVIS.

Scolium. Pro peccatoribus facile recidivis, quia rarius confitentur et communicant, maxime expedit, si illis moderata frequentia Confessionis et Communionis non solum suadeatur, sed etiam in penitentiam imponatur; et prout oblata fuerit emendatio, saltem rariòs recidentie, hæc frequentia continuanda erit: et quando plena emendatio gravium et conatus minuendi leviora habentur, brevior mora pro hac frequentatione assignari poterit, ita tamen ut penitentia quotidiana rerum spiritualium exercitatio, scilicet examinis conscientie, presentie Dei, lectionis spiritualis, orationis vocalis et mentalis præscribatur.

DECIMO : SUBINDE FREQUENTIA ET ABSTINENTIA ALTERNANDA.

Decimo. Quodsi denique discipulus nec cum frequentia

SS. Eucharistia nec abstinendo ab eâ proficiat, tantandum erit a Magistro utrumque medium, *retrahendo* nunc cibum, nunc *concedendo*, semper tamen curando ad per orationem et mortificationem ad profectum ex utroque medio capiendum poenitentis disponatur. Angustia quidem super hac medicæ spirituali, sed in his, adinstar medici corporalis, nil aliud superest, quam ut nunc illo, nunc alio remedio sanitatem aegroti vrocureare contendat.

SCIENTIA MONITA. *Monita* M. Avila, in *Ep. ad Præd.*, suggerit. I. Quod insulsiens sit deposito, quâ multi ad SS. Eucharistiam frequenter accedunt, quidam lepidia voluntione frequentandi, in consuetudine sterili fundatâ, licet aliqua lacrymula in communicando interveniat. II. Quod potius debeat spectari profectus: quia si adat, bona est frequentia; seras, si desit: in Nam hi deveniunt in malam grande, de quo povero deberet omnis audiens, « si et suscipere Dominum, et non sentire profectum ex tanti hospitis adventu. » III. Quod frequentia etiam illis conveniat, qui, licet rari videantur crescere, hoc tamen bonum ex frequenti Communione reportant, quod non retrocedunt, sed experiantur se in ea peccata labi si non frequentent, quæ frequentando non committunt. IV. Illis verò, qui nec proficiunt, nec mala vitant, sed vitam unam et eandem prosequeuntur, sive communicant, sive non, ad aliquod tempus mensa coelesiis subtrahenda est, ut tantum bonum asdinare discant, et interim orent, ac defectus suos castigent. V. Nonnulli etiam nec hoc medicum juvant, dum ultra Communionem differunt, sed hac fucati reverentiâ suam pigritiam consequuntur.

ABORTIVATIO AD USURARIAM FREQUENTIAM COMMUNIONIS. *Monita* Petrus Cellensis, *l. de Discr. claustr.*, c. 29, quando ad corpus Christi sit accedendum, quando cedendum, et quando recedendum. Accedere ad Christum, accedere est ad Dominum, accedere ad Regem, accedere ad lucem, ad ignem, ad panem, ad vitam, imò ad vitam. Quæris libertatem? accede ad Dominum. Quæris securitatem? accede ad Regem. Quæris claritatem? accede ad lucem.

COROLLARIUM. « Summâ igitur discretionè attendendum, monet Petrus Cellensis, *l. de Discr. claustr.*, c. 29, quando ad corpus Christi sit accedendum, quando cedendum, et quando recedendum. Accedere ad Christum, accedere est ad Dominum, accedere ad Regem, accedere ad lucem, ad ignem, ad panem, ad vitam, imò ad vitam. Quæris libertatem? accede ad Dominum. Quæris securitatem? accede ad Regem. Quæris claritatem? accede ad lucem.

Quæris calorem? accede ad ignem. Quæris refectionem? accede ad panem. Quæris potum? accede ad vitam. Quæris resurrectionem? accede ad vitam. Offendisti Dominum? cede. Feicisti contra Regem? cede. Cæcus aut lipus es? cede a luce. Portas in Iunibus aut in manibus tuis ignem alienum? cede, ne exurat te ignis de Altari. Esne plenus murmuro, et saturatus de contrahitionibus? cede, et noli accedere ad panem Angelorum: Esne inebriatus de vino Sodomitum et Gomorrhæ? cede, et noli accedere ad vinum de vineâ Soreh, Esne mortuus criminalibus, et sepultus in inferno? cede. Distal autem plurimum, inter cedere et recedere, irreverentia. Cedo itaque, cum peccavero: non recedo, si confusus errorem fuero et emendavero. Quintimò licet spiritu vere humilitatis nonnulli Sancti subinde ad sacram Eucharistiam frequentibus accedere ausi non fuerint, ut nos sancto timore percelleret, atmorem tamen ad hanc frequentiam nos urgere debere S. Bonaventura ab Angelo didicit apud Wadingum, a. 1243, n. 6. « Aperti igitur, in ora! S. Laurentius Justin., *de Perf. mon.*, c. 9, ô melliflora amor! aperti, inquam, ô divina bonitas! interiores fidelium oculos, ut foras fidei irradiati humine mereantur videre te. Dilata etiam, Domine, affectum, ad suscipiendum te; ut eruditi a te, quarant te per te, et requiescant in te, omnium desiderabilium æterno fonte. »

§ 428.

CELEBRATIO MISSÆ.

Post directionem frequentis aut quotidiane S. Communionis in illis, qui Sacerdoto non sunt initiati, consideranda venit frequens aut quotidiana *Missæ celebratio* in Sacerdotibus, de qua jam nunc tractandum est.

§ 429.

QUOTIDIANA CELEBRATIO OMNIBUS SACERDOTIBUS EXPEDIT.

Frequentia etiam *quotidie celebrandi* omnibus Sacerdotibus permissus, per se loquendo, expedit. Ita communiis cum plurimis, præsertim Molinæ Carth., *de Sac.*, t. 4, c. 8. Prob.

1^a ex S. Scripturâ, ubi indefinitè Apostolis et omnibus Sacerdotibus, *Luc. xxii*, dixit Christus: *Hoc facite in meam commemorationem*. Cui accedit dispositio Tridentini, sess. 23, c. 13, *de Ref.*, statuens: «Curet Episcopus, ut Presbyteri saltem diebus dominicis et festis solemnibus; si autem curam habuerint animarum, tam frequenter ut suo muneri satisficiant, Missas celebrent.» Ubi per verbum *Saltem*, ultra dies præcepto, Concilium aliis diebus, sine exceptione, celebrationem consultit. 2^a Patet ex PP. Sic S. Andreas Apostolus, in *Actis ejus* a Labbe defensis, et contra nonnullos criticos vindicatis, Tyranno suo dixit: *Quotidie Deo immolo Agnum immaculatum*. S. Hippolytus M., in *Orat. de consumm. mund.*, t. 3, *Biblioth. PP.*, quam idem Labbe tuetur ait: «Venite, Pontifices, qui purè mihi sacrificium die noctaque obtulistis, ac pretiosum corpus et sanguinem meum quotidie immolastis.» S. Cyprianus cum PP. Africanis, *Ep. 54, ad Cornel.*, ait: *Qui sacrificia Dei quotidie celebramus, hostias Deo et victimas* (fideles per Eucharistiam ad martyrium muniendo) *præparemus*. S. Augustinus, *Ep. 23, ad Bonifac.*, inquit: «Nonne semel immolatus est Christus in seipso, et tamen in Sacramento non solum per omnes Paschæ solemnitates, sed omni die populis immolatur.» Eandem praxin Sanctorum esse, præter exempla SS. Basili, Ambrosii et aliorum apud Raynaudum, t. 16, *Heteroclit. spir. S.* 1, punct. 1, confirmat illud S. Cassii Episcopi Narniensis, de quo S. Gregorius, l. 4 *Dial.*, c. 56, et *Hom. 37 in Evang.*, laudat, quòd «mos illi erat quotidianas Deo hostias offerre, ita ut pene nullas dies vite ejus abscederet, quo non omnipotenti Deo hostiam placationis immolaret.» S. Thomas, 3^a p., q. 82, a. 10, ait: «Unusquisque tenetur uti gratiâ sibi datâ, cum fuerit opportunum... Opportunitas autem Sacrificium offerendi non solum attenditur per comparationem ad fideles Christi, quibus oportet Sacramenta ministrari, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui consecrationis hujus Sacramenti Sacrificium offertur. Unde Sacerdoti, etiamsi non habeat curam animarum, non licet omnino a celebratione cessare, sed sal-

tem videtur quòd celebrare teneatur in præcipuis festis.» Ubi verbo *saltem* consilium frequenter et quotidie celebrandi satis indicat. Et Gerson, in *Reg. mor.*, ait: «Laudabilis est, quàm oppositum, cæteris paribus, et cessante legitimo impedimento, quotidie celebrare.» Quod fusiùs probat *Tr. de præp. ad Miss.*, consid. 4. Ex his 3° eruitur ratio, tum ob ipsorum celebrantium maximam utilitatem, sive quatenus se communicant, sive quatenus sacrificant, quòd se abstinendo privant; tum ob ingentem utilitatem, in Ecclesiam universam, omnesque fideles vivos et defunctos promanantem; tum quia aliâs Sacerdos a suo officio deficit, et talentum suum in terrâ fodit; tum quia quotidiana celebratio magis est conformis institutioni SS. Eucharistiæ per Christum, qui voluit hoc Sacramentum esse panem quotidianum aliquibus fidelibus, maximè verò Sacerdotibus.

OBJECTIONES SOLVUNTUR.

SCHOLIUM. Argumenta, que contra frequentiam Communionis in nondum perfectis protulit Arnaldus, § 416, schol. 25, etiam contra frequentem vel quotidianam celebrationem obijcit, quibus sequentiâ specialiter addi possunt. I. Quia olim per duodecim sæcula, maxime in Oriente, unica Missa per hebdomadam legebatur, etiam in observatissimis et numerosissimis monasteriis, teste Cassiano, l. 3 *Inst.*, c. 11. Et Baropius, *ad annum 1034*, notat in magno templo S. Sophiæ Constantinopoli in magnâ copâ Sacerdotum eundem morem servatum fuisse, sicut etiam in Ordine Carthusiano, uti testatur et collaudat Petrus Blesensis, *Ep. 86, l. 24, Bibl. PP.*, confirmans hoc exemplo SS. Benedicti, Pauli Eremitæ, et Antonii M., qui ex reverentiâ noluerunt fieri presbyteri: imò nec de SS. Apostolis probari potest quòd quotidie celebraverint. Et S. Franciscus Seraph., l. 1 *Opusc.*, ep. 43, ait: «Monco et exhortor in Domino, ut in locis, in quibus morantur fratres, una tantum celebretur Missa in die.» Et ex vitâ S. Ignatii Loiola, in *Act. SS. Antwerp.*, die 30 jul., in *Comm. præv.*, § 86, constat eum in quotidiana Missa celebratione continuum non fuisse. Resp. 1^a Ex his omnibus nil nisi varia Ecclesiæ disciplina in frequenti vel quotidiana celebratione eruitur, que tamen merito hodie obtinuit: quia frigescente mundo tanto victimæ flammis fidelium corda jugiter accendi optet, uti observat Rupertus,

l. 2 de *Div. off.*, c. 10. Deinde omissionis quotidianae celebrationis olim variae causae fuerunt. Sic in monasteriis frequens causa erat, quia vix unus vel nullus erat presbyter, uti ex *Vit. PP.*, l. 2, c. 11, constat. In templo S. Sophie causa erat relictum incopia, cui tamen Constantinus Monomachus imperator subvenit, constituit amplius redditibus, ut quotidie sacra celebrarentur, nisi ex Caropalese notat Iohann. Baronus. In Oriente etiam impedimento esse potuit Liturgiae prolixitas, et hostia Sacerdotibus concessa utendi matrimonio jam contracto. Blesensis testimonium solum probat posse laudabilem esse consuetudinem non quotidie celebrandi, ob reverentiam, vel alios bonos fines, nec ideo Carthosiam Ordinem, ubi tamen hostie etiam quotidiana celebratio viget, deserendum esse. Id quod exempla allata solum aliquantulum probant: quia non est par ratio, nolle ex reverentia acceptare Sacerdotium, quod allegati Sancti fecerunt, et nolle susceptum Sacerdotium exereere, quod de nullo Sancto legitur, nisi forte de Abbate Mathue, in *Vit. PP.*, l. 3, n. 188, qui cum discipulo suo invitatus ordinatus est. Apostolos quotidie celebrasse patet tum ab exemplo S. Andrea: tum quia alias fidelibus quotidie communicantibus praesere non potuissent. S. Franciscus, uti Wadingus notat, solum rogat ut a quotidiana celebratione fratres abstinerent, veritas ne sine debita reverentia fiat; relinquendo tamen libertatem, ut pro suo quisque spiritu quotidie celebraret. S. Ignatius, ut loco citato memoratur, ob elevationes et lacrymas raris, praesertim in publico, celebrabat. II. Frequenta celebranti contemptum parit, et ex raritate crescit reverentia Sacramenti; et Molina Carthus, in sua *Instruct. sacerdot.*, eximiam sanctitatem ad usum Sacrificii requirit, et iuxta Arnaldum, tit. 7, c. 8, male concludit, dum omnes indiscriminatim Sacerdotes perfectos et imperfectos ad quod idiam celebrationem hortatur. Respondet: Frequenta aliquoties contemptum, et raritas reverentiam parit, non per se, et ex natura ipsius celebrationis, sed per accidens, et indispositione celebrantis, quo rari laudabilis est frequentia interrupto. Molina etiam bene concludit, nam licet omnis Sacerdos deberet esse perfectus, ut vel semel sacrificet, non ideo commendandum est, imò nec licitum, ut qui perfectus non est nunquam sacrificet: quia in eo majus universale bonum sine proprio praesidio et cum aliquo saltem profectu praevalet. III. Quotidiana Communio non nisi perfectis permittitur: ergo etiam quotidiana celebratio. Respondet Suarez, d. 80, sect. 3, concl. 4, et Murus mortificandi non est privatum, sed publicum, nec prodest soli sacrificanti, sed toti Ecclesiae: et ita, dummodo indignus non sit, et mortalem ad humanam diligentiam adhibeat, quamvis sit imperfectus, non debet ab hoc sacro munere cessare. Accedit etiam,

quia cum sit specialiter ad hoc munus consecratus, et habet propriam ac peculiarem ius ad offerendum, et habet paratum speciale divinum auxilium, ut sancte conficiat.

§ 450.

AD QUOTIDIANAM CELEBRATIONEM DIGNA PRÆPARATIO REQUITUR.

Ut verò Sacerdotes non incongruenter quotidie celebrare possint, student sanctè vivere, et ad Sacrificium hoc offerendum dignè se disponere. De qua preparatione, praeter alios, citatus Moha, tr. 4, optime agit, et ea etiam, quae 41 dicta sunt, videri possunt. Prob. 4^a ex S. Scriptura, *Lev. xxii, 32*, Sacerdotibus dicitur: *Ne pollutis nomen meum sanctum, ut sanctificet in medio filiorum Israel: ego Dominus, qui sanctifico vos.* Et *Malach. i, 6*: *Dicit Dominus exercituum ad vos, O Sacerdotes! qui despicitis nomen meum, et dixistis: in quo despeximus nomen tuum?* Et Tridentinum, sess. 22, in décr. de *Celebr. Missae*, docet: «Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missae Sacrificium omni Religionis cultu ac veneratione celebretur, quibus facile existimare poterit, qui cogitant maledictum in sacris Litteris vocari, qui facit opus Dei negligenter, Quodsi necessario fateamur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse, quam ipsum tremendum Mysterium, quo vivifica illa hostia, quae Deo Patri reconciliandi sumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam appareat omnem operam et diligentiam in ea ponendam esse, ut, quantum maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate, et tunc exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur.» 2° Subscriptum PP. S. Dionysius, l. de *Ecl. Hier.*, c. 3, sub med. ait: «Illa Pontificis Sacerdotumque levatio, qua summis sive extremis digitis adhibetur, coram sanctissimis signis observatur, quasi eorum Christo spectante omnes occultissimas nostras cogitationes, et summorum parium expectatione, ejus omnia considerantibus investigationibus, exquisitissimisque, ac integerimis,

et minime corruptis iudiciis definita et constituta. » S. Ambrosius, *Ep.* 63, n. 59, ad *Vercell. Ecdl.*, scribit : « Neque enim mediocris virtus Sacerdotis est, cui cavendum, non solum ne gravius flagitiis sit affinis, sed ne minimis quidem. » S. Augustinus, l. 2 *contr. lit. Petil.*, c. 30, ait : « Ut sit quisque verus Sacerdos, oportet ut non solo Sacramento, sed iustitia quoque induatur, sicut scriptum est : *Sacerdotes tui induantur iustitiam.* » Videri etiam possunt S. Gregor., l. 4 *Dial.*, c. 59; S. Anselm. ab *Orat.* 25 ad 36; S. Bonav., *tr. de præp. ad Miss.*, c. 4; S. Laurent. Justin., *Serm. de Euch.*; denique lib. 4 *de Imit. Chr.*, c. 5. 3° Ratio est : Minister sacrificans in Altari Corpus et Sanguinem D. N. Jesu Christi, debet cum gratia divinâ contendere sanctus esse, et sanctè suum ministerium obire; quia ratio naturalis dicit sancta sanctò tractanda esse; sed Sacerdos in Altari Corpus et Sanguinem D. N. Jesu Christi sacrificat, uti fides docet: Ergo contendere debet, sanctus esse ac sanctè ministerium suum obire, et consequenter ita vivere, et se ad Missam præparare, ut eam meritò quotidie celebrare possit.

§ 451.

REGULE PRO QUOTIDIANA CELEBRATIONE.

Ex dictis sequentes *Regule* pro quotidiana vel frequenti, ac dignâ *Missæ celebratione* pro praxi erui possunt.

PRIMO : CAVENDUM NE QUIS CUM MORTALI CELEBRET.

Primo. Sacerdos celebraturus ante omnia seipsum probet, ne in statu peccati *gravis* accedens ad altare, grande sacrilegium committat; et ideo, quantumcumque obligatio celebrandi urgeat, vel abstinere debet, et per alium obligationi sue satisfacere, si congruè fieri possit, vel indispositionem per sacramentalem confessionem reparare, aut si desit copia

confessarii, per contritionem perfectam cum onere quantumconfitendi. Ita definit Tridentinum, sess. 13, c. 4, allegans terribilia illa Apostoli verba, I *Cor.* II, 29 : *Qui manducatur et bibit indignè, iudicium sibi manducatur et bibit, non dijudicans Corpus Domini.* Et illud, v. 28, præceptum : *Probet seipsum homo.* Et S. Bonaventura, *Tr. de præp. ad Miss.*, c. 4, ait : « Insuper, quod dèlietius est, ad tantam quidam pervenerunt diebus perverstatem, ut putent, infelicissimi, sua scelera et immunditas peccatorum quæ quotidie recitare proponunt, absque penitentiâ et confessione, per sacram Communionem quotidie celebrantes, expiare. Tales non sunt Sacerdotes, sed sacrilegi, non Christiani, sed hæretici, profectò si fidem rectam habereut, aut peccare timerent, aut celebrare cessarent. » Vide Molina, in *Instruct. Sac.*, tr. 4, c. 2, et t. 1, § 154.

§ 452.

SECUNDO : CAVENDUS RELAPSPUS IN MORTALIA.

Secundò. Sacerdos, ut fructuosè quotidie Missam celebret, non solum debet, si graviter lapsus sit, confessionem præmittere, sed etiam efficaciter *vite emendationi*, cavendo lapsum gravem, saltem frequentem, insistere. Tum quia turpissimum est frequenter et quotidie celebrare, et simul frequenter et vix non quotidie graviter peccare. Tum quia ipsa graviter relabendi consuetudo, saltem vi moraliter non minuitur, morale argumentum est insufficientis penitentiæ præmissæ, adeoque sacrilegæ celebrationis. Unde, I *Cor.* x, 20, monet Apostolus : *Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis calicem Domini bibere, et calicem demoniorum. Non potestis mensæ Domini participes esse, et mensæ demoniorum.* Et *Luc.* III, 8, dicitur : *Facite fructus dignos penitentia.* Nam *Matth.* VII, 16 : *A fructibus eorum cognoscetis eos.*

... § 453.

TERTIŌ: CAUVDA VBNIALIA

Tertio. Sacerdos, ut fructuosè quòidie Missam celebret, licet raro certa conscientia eum de peccato gràvi remordet, prater ea efficitur studere debet ut emendat vitam tepidam et negligentem, ac non incurrat frequenter quæcumque venialia. Id quod, prater dicta, t. 1, § 29, patet: tum ex eo, quia aliis nimium deficit; a statu perfectionis sacerdotalis in maximo negotio Corpus et Sanguinem Christi coasecrandi et communicandi; tum quia meritò timere potest, ne ex ignorantia culpabili grave peccatum incurrerit, quod eum a sacrilegâ Consecratione et Communione non excusat. Nam, *Eccl.* xix, 1: *Qui spernit modica maximè in hac re sacratissimâ paslatim decedit.* Et S. Basilius, *1. de Bapt.*, c. 3, ait: « Non enim terribile tantum iudicium habet, qui in carnis et spiritûs inquinamento ad sancta necedit indignè; accedens verò reus fit Corporis et Sanguinis Domini. Sed et otiosè et inutiliter edens ac hibens in eo, quod non per memoriam ejus, qui pro nobis est motuus, est excitatus. Et S. Bonaventura, *Tr. de prop. ad Miss.*, c. 3, ait: « Non solum mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata per negligentiam et otium multiplicata,.... reddunt hominem tepidum, gravem, et obnubilatum, et indispositum, et ineptum ad celebrandum, nisi diuti pulveres et stipule venialium per afflatum spiritûs et flammam charitatis ventilentur et consumantur, exardescente igne cordis, et ex consideratione propria vilitatis. »

§ 454.

QUARTŌ: TEPORE EXCESSO AD PERFECTIONEM TENDENDUM.

Quarto. Sacerdos quotidie fructuosè celebraturus, non solum tepiditatem excutere debet, sed etiam ad perfectionem

sui statûs, tum ratione vite, tum ratione preparationis ad celebrandum studiosè tendere debet. Constat ex dictis, t. 1, § 23 et 30 et seq., quibus accedit S. Bonaventura, *Tr. de prop. ad Miss.*, c. 8, dicens: « Vide quid desideres, ne propter avaritiam... aut consuetudinem... aut temporalis favoris causâ celebres, sicut multi diebus istis abutuntur ad sui perditionem. Unde etiam M. Avila optabat potius raritatem Sacerdotum, et eundam suo discipulo consuebat, ut prater Horas Canonicas, duas et mediam horam meditationis Missæ præmitteret, et unam vel saltem dimidiam horam gratiarum actione insumeret; quod, licet exorbitare videatur, probat saltem quid de luridâ nonnullorum Sacerdotum preparatione et gratiarum actione censendum sit, qui, non diducantes corpus Domini, ex mera consuetudine, et fortè tantum propter stipendium, celebrant. »

§ 455.

QUINTŌ: SACERDOS PERFECTUS QUOTIDIE CUM AMORE ET TIMORE CELEBRET.

Quinto. Sacerdos, qui statûs sui perfectionem attigit, quotidie confidenter celebret, ut qui sanctus est, sanctificetur adhuc, sic tamen, ut totam suam fiduciam in Deo ex amore collocet, et ex timore reverentiali propriæ indignitatis non obliviscatur. Ita monitum S. Laurentii Just., *Serm. de Eucl.*, sequitur: « In his (Sacerdotibus) conveniant gradus et vita, gustus et questus, pietas et scientia, fides et charitas. Ista si adsint, diliguntur a Deo, sublimantur a Christo, protegentur ab Angelis, venerantur a populis, visitantur in spiritu, ditantur donis, complectentur a gratiâ. Bentorum sociabantur agnibus, interdumque in celestibus rapiuntur. » Ubi tamen antea jam præmisit: « In his plantumcumque profecerint Sacerdotes; quibusvis precelsi polleant sanctitate, minime indolescant, quoniam Presbyteri adhuc indigoi sunt ministerio. Nam si ad hoc angelica inferiora sunt merita, quid æstimabuntur humana? »

SEXTO : POLLUTIO INVOLUNTARIA IN SOMNIS NON IMPEDIT CELEBRATIONEM.

Sexto. Pollutio in somnis planè involuntaria non debet impedire quotidianam celebrationem, nequidem sub consilio, nisi fortè remaneant effectus et inquietudines, nec spes sit acquirendæ devotionis in ipso actu celebrationis. Ita docet S. Bonaventura, *Tr. de præp. ad Miss.*, c. 4, dicens : « Ubi dicitur macula non dederis occasionem vel causam, per precedentem concupiscentiam, vel inordinatam crapulam, nec secuta est notabilis mentis inquinatio per reminiscentiam vel illusionem phantasticam carnalium, credo quòd accedere possis, salvo meliori iudicio; maxime si singularis devotio, ratione solemnitate vel alterius similis cause, te traheret ad celebrandum. » Et licet hic S. D. cum S. Thomà, 3 p., q. 80, a. 7, videatur velle ipsam corporis maculam sufficere ad consulendam abstinentiam, nisi specialis devotio urgeat, tamen in eo potissimam vim ponunt, quòd causa data, vel effectus devotionem impediendes secuti fuerint. Unde etiam Gerson, *Tr. de præp. ad Miss.*, cons. 7, monet : « Non propter timorem contaminationis Corporis Christi illud cum munditiâ corporali monemur contrectare, sed ad indevotionem aut scandalum in nobis vel aliis devitandum... Caveamus a tali spirituità recogitandâ per timorem crebrum, quoniam inficit hæc recordatio plus quàm purget. Assnescat homo spiritualiter spiritualia dijudicare et sentire; sic enim multis et variis phantasmatum inquietantium impudicitis semet absolvet. Sic ea minus curabit, quæ revera minus curanda sunt, corporales loquor sordes. Sic denique magis in conscientie quam corporis puritate confidet. » Pro cujus confirmatione affert visionem S. Petro Celestino ob hanc naturæ miseriam, et ob diversas doctorum ab eo consultorum hominum opiniones, quotidie celebrare anxio, post factam ad Deum orationem,

ostensam : vidit enim in somnis palatium summi Regis, quod eum tentare ingredi, assellus suus in viâ stercore ventrem solvit, ob quod et irreverentiam timens a Domino, audivit : « Ascende, ascende; quare non ascendis? Pro eo, quòd assellus facti consuetudinem suam? quid tibi? ascende, ascende. »

SEPTIMO : QUANDOCUMQUE CELEBRATIO EST LICITA, CONSULENDA EST.

Septimo. Quandocumque licet Sacerdotibus celebrare, etiam consulendum illis est, ut quotidie celebrent, saltem ut plurimum et per se loquendo, procurando tamen semper ut perfectam habeant dispositionem remotam et proximam, quantum cum gratiâ divinâ possunt. Patet ex § 429, 430, et ulterius ratio est ex S. Bonaventurâ, *de Præp. ad Miss.*, c. 2. Quia aliàs Sacerdos celebrare omitens « privat se omnibus fructibus provenientibus ex sacrâ Communionem, qui sunt peccatorum remissio, fomitis mitigatio, mentis illuminatio, interior refectio, Christi et corporis ejus mystici incorporatio, virtutum roboratio, contra diabolum armatio, fidei certitudo, spei elevatio, charitatis excitatio, devotionis augmentatio, et angelorum convivatio. Item non complet sibi injunctum magnæ dignitatis obsequium, nec officium exercet debite servitutis Dei, et tamen scriptum est : *Maledictus, qui facit opus Dei negligenter.* Ultimo, quantum in se est, evacuat divinum cultum et patriam Creatori debitam, ingratus de beneficiis... Ergo, quantum potes, toto conatu, per exercitium boni operis, hæc variarum contritionem et devotionis flammam, expelle a te omnem leporem et negligentiam, ne inveniaris respuere tantorum charismatum dona. »

QUIB DE IMPERFECTIS DICENDUM.

SCHOLIO. Dies forte : I. Quid, si quis est valde imperfectus et valde imperfectè celebraturus? II. Quid, si non longè antè com-

missi grave peccatum, præsertim carnale, quod tamen proxime est confessus? III. Quid, si eiusmodi peccata consuetudinarij committat? Non enim videtur pro hoc esse sanum consilium quotidie celebrare, sicut nec similem laicis quotidie communicare, § 426. Respondeo: Hæc saltem probant tali non esse consuetudinem ut quotidie celebret, manendo in co'statu; bene tamen illi consilium ut, hoc statu relicto, vitam et celebrationem cum perfectione peragat, quemadmodum illi qui est in peccato, et tenetur celebrare, unico consilere possumus et tenemur ut celebret quidem, sed deposito peccato. Nec est paritas a laico ad Sacerdotem: quia ille, uti iste, ad hoc officium non est destinatus.

§ 458.

OCTAVO: SUBINDE QUOTIDIANA CELEBRATIONE OB REVERENTIAM ABSTINERI POTEST.

Octavo. Potest in aliquibus Sacerdotibus sanum esse consilium aliquoties a quotidie sacrificando ad augendam reverentiam abstinere, dummodo ex negligentia et pusillanimitate non fiat, nec obstat aliqua extrinseca circumstantia. Ita Ludovicus a Ponte, l. 4. *Præf. Christ.*, tr. 2, c. 15, § 2, docens: « Qui ob frequentiam faciendi Sacrum aliquid remitteret de reverentia, expeditur ei abstinere interdum cum sancto timore, ut postea majori cum fervore et amore accederet. »

SCIENTIUM. Non est hic sermo de his qui, ut laxius vivant, nolunt ligari quotidiana celebratione; nec de his qui, ob negotia et occupationes distractas, preparari nequeunt. Illi enim iam moniti sunt a Tridentino, sess. 22, c. 1, *de Ref.*, ut meminerint se in sortem Domini esse vocatos, ac vitam et mores suos ad normam hujus vocationis debere componere, et omnem luxum ac negotia secularia fugere. Nec sermo est de scrupulosis, nunquam de sufficienti dispositione se quantibus, qui potius ad contemptum scrupulorum impellendi sunt. Nec abstinendum est a quotidiana celebratione, quando cause extrinseca urgent, v. g. obligatio ratione beneficii: quo tamen casu theologi quotidie obligati non quidem pro sua commoditate, sed pro majori reverentia omissionem Sacri semel

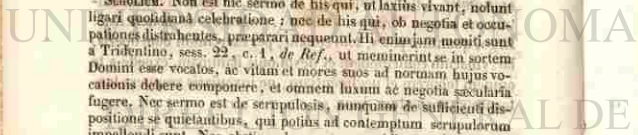
in hebdomada concedunt. Item non est abstinendum, si scandalum exinde vel pro ipso Sacerdote, vel in aliqua Communitate oriatur. Laudatur etiam a P. Reguera, *Th. myst.*, t. 2, p. 490, praxis, qua Sacerdos, quoties in exercitiis spiritualibus novam vitam instituit, neque dum post confessionem generalis animus quiescat, ab illari abstinere, sicuti etiam, nisi aliud obstat, ea die, qua ob commotionem contra charitatem, partem, vel aliam sine culpabilem, culpa etiam per penitentiam abolita, sive inculpabilem causam, animus inquietus est, in quibus tamen casibus, juxta Gerson, cons. 8, circumstantie et profectus spiritualis Sacerdotis hanc abstinentiam, vel non consulendam, vel non, prudenter determinare debent.

§ 459.

NONO: DEVOTIO EXTERNA REQUIRITUR.

Nono. Quotidiana celebratio postulat ut non solum congrua devotione interius, sed etiam externa fiat. Inolerabilis enim abusus foret, si maxima Dei dignatio, ad preces sui ministri ad sacrificandum venientis, ministrum in suo munere indolere tractando audaciorum redderet. Unde bene jubet Tridentinum, sess. 22, decret. *de Celebr. Miss.*, ut Missa, et quantâ maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. Gravissima sunt verba et actiones, quibus Ecclesia Sacerdotes in Sacrificio Missæ uti voluit, et quidem ex genere suo sub gravi peccato: quæ omnia scilicet, quoad vestes, locum, tempus, ceremonias, vasa sacra etc., devotionem mirifice accendunt. Quæ promide accuratissima et cum maxima avertentia et gravitate observanda, nec cum nimia festinatione quorundam Sacerdotum compatibilia sunt, in quam cum diaboli tentationem P. Molina Carth., tr. 3, *Instr. Sac.*, v. c. 11 et 12, merito graviter veniunt.

SCIENTIUM. Quod ad temporis spatium pro celebratione Missæ attinet, sicuti, maxime in publico, nimia prolixitas, ita et nimia

celeritas vitanda est, saltem illa quae cum exacta et decenti ceremoniarum et rubricarum observatione incompatibilis est: pro qua prudens mensura videtur horae dimidium, quae etiam a Synodo Coloniensi an. 1662, probata est. Non enim praecise curandum ut omnia fiant, sed ut bene et decenter fiant. Nec est sufficiens excusatio quam Sacerdos petit a gustu saecularium, et quidem vix aut nullatenus devotioni addictorum: memor sit dignitatis suae, et designetur in celebrando rationem habere quantumcumque audientium dignitatis. memineritque infinite dignitatis illius qui sub speciebus panis et vini delitescit. Merito M. Avila, videns indecora ceremoniarum deproperatione contentum, et sacram Hostiam indecenti celeritate tractantem, non se continuit, sed ad eum accedens dixit: « Bene se cum illo gerat, est enim Filius boni Patris. »

§ 440.

DECIMO : CELEBRANS NON PROFICIENS, DE MALO STATU SUO TIMERE POTEST.

Decimo. Nisi quotidiana vel frequenti celebrationi aut Communioni *perfectus* in spiritu respondeat, valde timendum est ne celebrans, vel communicans, qui se putat esse in gratia, coram oculis Dei in statu peccati existat. Hoc timendum vel maxime est *recidivis* in gravia, quibus dolor et propositum suum merito suspecta esse possunt. Deinde idem timendum est non modicè *tepidis*, qui ob venialium contemptum, etiam in ipsa celebratione vel Communione, facile in mortalia labuntur, dum minus putant. Denique timendum hoc est *imperfectis*, ne, si non curent sollicitè progredi, sensim in foveam regrediantur. Haec sunt peccata occulta, et ignorantiae, quae etiam Sancti in se timerunt. Nam si, teste S. Mariæ Magdalena de Pazzis, *Vit.* c. 94, « una Communio, facta cum vero spiritu et sensu, apta est ut faciat animam in magnam vitae perfectionem devenire, » unde ergo miserè nos in tantâ frequentia tam parum aut nihil proficimus?

§ 441.

UNDECIMO : NON CELEBRANS VEL COMMUNICANS, SALTEM MISSAM AUDIAT.

Undecimo. Sacerdos ex causâ non celebrans, et quilibet alius non impeditus, saltem studeat *quotidie assistere sacrosancto Missae Sacrificio*, quantum ei Deus dederit, studiosè pariter et devotè. Haec est regina devotionum in homine christiano, et uti S. Salesius, p. 2 *Vit. dev.*, c. 14, ait: « Sol exercitiorum spiritualium est sanctissimum, sacratissimum et supernum Sacramentum ac Sacrificium Missae, centrum Christianae Religionis, devotionis cor, anima pietatis, mysterium ineffabile, quod comprehendit abyssum divinae charitatis, et per quod Deus sese applicans, realiter nobis communicat magnificè suae gratias et favores. » Plura passim dant Ascetae: Rodericus, *Exerc. perf.*, tr. 8, c. 15. Lancelius, *Opusc.* 13; Bona, in *Horol. Ascet.* etc. Et S. Augustinus, *Serm.* 6 de *Verb. Dom.*, c. 11, inquit: « Totum intus esse debet: si intus est quod videt homo, quare foris est quod videt Deus. »

MODUS FRUCTUOSÈ MISSAM AUDIENDI.

Scholium. Modus fructuosè assistendi vel inserviendi Missae optimus est comitari Sacerdotem in memoriâ Passionis Domini, sive orando vocaliter, sive potius mentaliter, sive juxta Missae verba et ceremonias, uti alii explant, seu facillius juxta mysteria et sacras sententias. « Pave, inquit S. Chrysostomus, *Serm. de Euch. in encan.*: mensa mysteriis instructa est, et Agnus Dei pro te immolatur, Sacerdos pro te angitur, ignis spiritualis ex sacra mensâ refuit, Seraphim adstant sex alis facta tegentia, omnes incorporeae virtutes pro te cum Sacerdote intercedunt, ignis spiritualis de caelo descendit, sanguis in caldere in tuam purificationem ex immaculato latere hantus est, et non erubescis, revereris, confinderis, neque Deum tibi propitium facis? »

ABBORTATIO AD DEVOTAM CELEBRATIONEM.

COROLLARIUM. Sit ergo delictus orationi Sacerdos, ut cum debita devotione internâ et externâ quotidie Missam celebrare mereatur: orationem intelligo tam vocalem, tum maxime mentalem, a qua Sacerdos vix excusari poterit, cum Christus ipse iubeat: « Hoc facite in meam commemorationem. » Sufficit juxta M. Avila ad preparationem, si bene per longiorem temporis moram expendit illud, *Matth. xvi, 6*: *Ecce sponsus venit, exite obviam ei.* Et post celebrationem illud, *Joan. xiii, 12*: *Scitis quid fecerim vobis?* Et ipsa Ecclesia non modo totam Missam devotissimis orationibus contextit, sed et alius juxta rubricas extra altare dicendis, quæ, si cum attentione et devotione discernantur, non tam informis celebratio emergeret, præsertim si mediatio præmitteretur: hoc enim vero meditationis igne ex ligneis auret et argenteis Sacerdotes conflarent; nimirum hujus meditationis defectum, et quia plurimi Sacerdotes ex illis sunt, de quibus scriptum est, *Jer. xii, 41*: *Quia nullus est qui recogit corde, factum est quod idem Propheta, *Thren. iv, 1*, dixit: *Quamulo obscuro est aurum, mutatus est color optimus?* Quam alter Sacerdotes arguat orationi dediti? quid? si a meditatione, speciali Dei dono, ad contemperationem transierint? Tunc enim vero cum S. Joanne a S. Fausto semel et iterum a Superiore suo, ob nimiam in sacrificando prolixitatem, reprehensus, responderi poterunt: « Aliud facere utique non possum, ut qui quotidie D. N. Jesum Christum fulgentem in hostiâ istis oculis peccator aspicio. »*

§ 442.

APHORISMI PRO MAGISTRIS SPIRITUALIBUS.

- I. Magisterium spirituale domum est in paucis pretiosum, quod multum operatur secreto, et in publico est otiosum.
- II. Sit Magister exemplar, quod discipulus spiritualis debeat imitari.
- III. Lucretur piam cordis alieni affectionem, qui cupit aliquid docere perfectionem.

IV. Reddat cor amori Dei subjectum, et hominem faciet in oratione perfectum.

V. Patienter toleret imperfectos, si vult obtinere perfectos.

VI. Si Magister blandè tractet fervidum incipientem, iste, objectis deliciis, observantiam amplectatur ingentem.

VII. Non sit Magister in mandando imperiosus, si vult ut sit discipulus obsequiosus.

VIII. Ad mensuram capacitatis satis sit Magistro obtinere plus minusve sanctitatis.

IX. Si discipulus ad normam ducitur vocationis et inclinationis, citò aliquem conscendet gradum perfectionis.

X. Religiosæ urbanitates cum operibus bonisque rationibus, quasi divinis plullris, cor sanctis trahant amoribus.

XI. Qui se mortificat altero cogente, quasi cibum gerit stomacho non coquente.

XII. Punire sine corde monstrante amorem, non tam mederi est, quam vulnerare.

XIII. Si se Magister monstrat iratum, discipulum expectetur turbatum: ut si se demonstrat humanum, gignet mitem et plantum in illo spiritum.

XIV. In ratione conscientie Magister sit memor prudentie: et quantum in discipulo timoris, tantum in Magistro appareat amoris.

XV. Sit vult agnosci pro genuino Patre, sit opere largus, neque differat a tenerâ matre.

XVI. Distinguere inter motus gratie et naturæ, virorum est sanctorum, et vitæ insignis puræ.

XVII. Si vult ut discipulus brevè multum progrediatur, non parvus ad Eucharistiam accedere largiatur.

XVIII. Licentiam verò dandam pro Communionem metiri debet ex congruâ dispositione.

XIX. Consilium quotidianae Communionis debet raro dari, et bina Communio hebdomadaria sat erit vel devotissimo seculari.

XX. Nulla regula generalis est sine exceptione, atque regula Communionis pendet a discretionem.

XXI. Perfectio, quae per viam imprimatur alienam, magis habebit apparentiam, quam essentiam planam.

XXII. Extra viam graditur sua cum perfectione, qui nimia utitur festinatione: si enim non lente festinatur, lotum periclitatur.

XXIII. Sanctitas repentina distat parum a ruina, siquidem in nulla re permanente, incrementum acquiritur repente.

XXIV. Qui tractat de animabus dirigendis ad perfectionem, tractet hoc negotium cum Deo per multam orationem.

CAPUT III.

QUOMODO MAGISTER SPIRITUALIS BONOS A MALIS PER DISCRETIONEM SPIRITUM DISCERNERE, ET VITIATOS EMENDARE DEBEAT.

§ 445.

SPIRITUS ET VIR SPIRITUALIS EXPLICANTUR.

Ut Magister spiritualis incipientes, proficientes et perfectos in via perfectionis rite dirigat, unum ex precipuis ejus muneribus est omnia spirituum genera examinare et cognoscere, sive ut malos in bonos convertat, sive ut mediocres meliores reddat, sive ut perfectos elevet, et ita virtutes magis solidet, utpote quae sunt omnino necessarium perfectionis fundamentum, sine quibus nulla est perfectio, sed illusio. *Spiritus* autem nomine hic intelligitur interior animae propositio, sive impulsus, quo quis se ad aliquid interius incitari sentit. Sic homo propensus ad orationem, ad penitentiam, ad recollectionem, ad solitudinem, ad paupertatem etc., dicitur habere spiritum orationis, penitentiae etc. At vero propensus ad lites, contentiones etc., dicitur habere spiritum contradictionis etc.; quare propensus ad orationem, sui compositionem, modestiam, silentium, bonum exemplum, loquens, cogitans et tractans de rebus spiritualibus, *vir spiritualis* dicitur.

DISCRIMEN INTER SPIRITUALEM ET DEVOTUM.

SOLUTIO. Ex eo quod sit aliquis devotus, non ideo est spiritualis. Nam vir devotus pollet amore, fervore, pietate, et ad omne

XIX. Consilium quotidianae Communionis debet raro dari, et bina Communio hebdomadaria sat erit vel devotissimo seculari.

XX. Nulla regula generalis est sine exceptione, atque regula Communionis pendet a discretionem.

XXI. Perfectio, quae per viam imprimatur alienam, magis habebit apparentiam, quam essentiam planam.

XXII. Extra viam graditur sua cum perfectione, qui nimia utitur festinatione: si enim non lente festinatur, lotum periclitatur.

XXIII. Sanctitas repentina distat parum a ruina, siquidem in nulla re permanente, incrementum acquiritur repente.

XXIV. Qui tractat de animabus dirigendis ad perfectionem, tractet hoc negotium cum Deo per multam orationem.

CAPUT III.

QUOMODO MAGISTER SPIRITUALIS BONOS A MALIS PER DISCRETIONEM SPIRITUM DISCERNERE, ET VITIATOS EMENDARE DEBEAT.

§ 445.

SPIRITUS ET VIR SPIRITUALIS EXPLICANTUR.

Ut Magister spiritualis incipientes, proficientes et perfectos in via perfectionis rite dirigat, unum ex precipuis ejus numeribus est omnia spirituum genera examinare et cognoscere, sive ut malos in bonos convertat, sive ut mediocres meliores reddat, sive ut perfectos elevet, et ita virtutes magis solidet, utpote quae sunt omnino necessarium perfectionis fundamentum, sine quibus nulla est perfectio, sed illusio. *Spiritus* autem nomine hic intelligitur interior anime propositio, sive impulsus, quo quis se ad aliquid interius incitari sentit. Sic homo propensus ad orationem, ad penitentiam, ad recollectionem, ad solitudinem, ad paupertatem etc., dicitur habere spiritum orationis, penitentiae etc. At vero propensus ad lites, contentiones etc., dicitur habere spiritum contradictionis etc.; quare propensus ad orationem, sui compositionem, modestiam, silentium, bonum exemplum, loquens, cogitans et tractans de rebus spiritualibus, *vir spiritualis* dicitur.

DISCRIMEN INTER SPIRITUALEM ET DEVOTUM.

Solutum. Ex eo quod sit aliquis devotus, non ideo est spiritualis. Nam vir devotus pollet amore, fervore, pietate, et ad omne

bonum propensione : sepe tamen modicâ luce gaudet in intellectu, sicque spiritu dimidiâ ex parte deficit. Cùm enim spiritus in luce quadam supernâ intellectuali cùm pijs et rationalibus affectibus totam animam in bonum inclinantibus consistat : illi sunt perfecti viri spirituales, quiaque pleni sunt luce in intellectu, quam affectu in voluntate : unde qui prestant spiritu rationali, discreto et prudenti, agunt quod magis expedit, non verò semper quod est perfectissimum. Vir tunc sepius et devotus multa opera per imprudentiam malè collocat; spiritualis verò ex ipsis nature operibus ob prædium finem supernaturalem lucrum reportat : habet ut Elisses duplicem spiritum interior est, secretus, mitis, abhorrens a libus, rumoribus; virtutibus apparentibus, plenus hominum; cùm plura sciat, pauca loquitur, locat sine strepitu, sine artificiosis mortificatione; devotio eius rationalis est, charitas cum misericordiâ, intentio pura, conscientia munda. Vir devotus plurimo affectu, modicâ luce gaudet, et facile in utramque partem claudicat; effluente devotione fervet, absente inopesat, cùm contra vir spiritualis in prosperis et adversis, in devotione et ariditate semper constans æqualiter procedat, et Deo sæpè obligationi inhæreat.

§ 444.

DIVISIO SPIRITUS.

Spiritus in spiritum bonum et malum dividitur. Spiritus bonus est, qui ad bonum inclinât : Spiritus malus est, qui ad malum propellit. Ad hanc divisionem omnes reliquæ divisiones spirituum reduci possunt.

DEI SUBDIVISIONES INDICANTUR.

Scol. I. S. Bernardus, *Serm.* 33 de Divers. vel de discr. spir., ex SS. litteris sex spiritus enumerat : 1° divinum, 2° angelicum, 3° diabolicum, 4° humanum, 5° spiritum carnis, 6° spiritum mundi. Sed quia spiritus angelicus à Deo regitur, et spiritus carnis et mundi à diabolo; hi quinque facile ad duos reduci possunt, bonum, scilicet, et malum, vel spiritum Dei et spiritum diaboli, quibus si addas humanum, quia non semper ab alio, sed a se ipso specialiter movetur, tres spiritus emergunt; divinus, diabolicus et humanus : quem divisionem sequitur Rosignolus, l. 3 de Christ.

perf., c. 13. P. Godínez, in *Præf. Th. myst.*, l. 9, c. 4. spiritum in quatuor spiritus generates dividit : primus est spiritus bonus et divinus, per gratiam nos inclinans ad bene vivendum; ad fugienda peccata, frequentanda Sacramenta, procurandam per media necessaria nostram salutem et perfectionem. Secundus est spiritus malus, natus ex diabolo, qui si se non simulat, se aperit in omne genus peccatorum mortalium cuiuscumque status propriorum inclinât : si vero est occultus, habita intentione mala; in exteriori executione signa bonitatis juxta conjurabit ingenium pro se fert, et in hypo-critâ modestiam affectat, in iniquo; charitatem cum proximo, et sic sub specie bonitatis suam malignam occultare studet. Tertius spiritus est mundanus, qui, quando est apertus, est profanus; vanus, delicis et otio deditus; si occultus, plausibilem ostentat humilitatem, seipsum subinde vituperat, ut ab alijs laudetur : ducitur respectu humano, et multùm curat quid de se homines dicant; in virtutibus internis tepidus, debilis et remissus est : in externis spiritualibus, circumspicit et attentus, ut laudem aucupetur ex vanâ suâ humilitate. Quartus spiritus est amoris proprii, sollicitus pro commoditatibus carnis, consistens in quadam humanâ prudentiâ, quæ actiones virtuosas secundum regulam commoditatis propriae metitur; in oratione ad modum faciliorem et suavioris inclinât, in obedientiâ, ad minus laboriosa, in penitentiâ, ad minus posada. Hic spiritus in incipientibus fingit se medicum, qui pre-occupat infirmitates; in proficientibus fingitur discretio, quæ occurrit incipientibus; in perfectis vult esse prudentia, quæ munitio providere curat, quæ forte possent contingere; ubi tamen semper hic medicus, hæc discretio et hæc prudentia nihil aliud est quàm spiritus amoris proprii, his nominibus perperam appellatus. Hi quatuor spiritus, uti iterum patet, ad spiritum bonum et malum revocari possunt.

INSPIRATIONES ET INSTIGATIONES QUM.

Scol. II. Cùm spiritus ex dictis sumatur pro interiori animæ impulsu, seu inclinatione, considerari potest vel in actu primo, in quantum anima per habitus naturales aut supernaturales, aut quæ permanentes dispositiones potest procedere ad movendum; vel in actu secundo; in quantum per actum indeliberatos actu movetur. Atque hi actus, quando movent ad bonum, dicuntur *inspirationes*; quando ad malum, *instigationes* appellantur. Unde dubitare an spiritus sit bonus aut malus idem est ac dubitare an tales vel tales motiones sint inspirationes aut instigationes. Porro hæc inspirationes et instigationes per omnia quidem vite spiritualis

lan activæ quam contemplativæ exercitiâ vagantur, præcipuè tamen abundant in exercitio sanctæ orationis, utpote quod magnâ ex parte ex inspirationibus constat, quibus Deus nobiscum loquitur, vel nobis cum ipso loquentibus respondet. Et quia hæ locutiones possunt esse vel latæ tales, et vocantur præcisæ inspirationes; vel formaliter tales, et revelationes appellantur: de prioribus in hoc, de posterioribus in sequenti capite claritatis causâ sermo erit. Sed quia fieri potest ut quæ potantur esse inspirationes et locutiones Dei non sint verè tales, sed instigationes et locutiones inimicorum Dei, ideo præcipuus labor versatur in discernendâ oratione verâ a falsâ, secundum varios motus in eâ deprehensos, ad quod opus est discretionem spirituum.

§. 445.

DISCRETIO SPIRITUUM DEFINITUR.

Discretio spirituum est quoddam iudicium, per quod homo rectè discernit inter varios motus, de quibus dubitari potest, a quo spiritu proveniant, bono an malo.

ALIA EST ACQUISITA, ALIA INFUSA.

Schol. I. Duplex est via per quam ad discretionem spirituum perveniri potest, scilicet vel per humanam prudentiam, vel per gratiam gratis datam a Deo infusam. Unde duplex discretio spirituum distinguitur. I. *Acquisita*, vel, uti nonnulli vocant, doctrinæ, quæ est quedam ars, seu modus per regulas a Patribus, Ascetis, et Mysticis ac contemplativis Theologis assignatas, quæ labore et industriâ humanâ discuntur, discernendi spiritus, et motus tam proprios, quam alienos, bonos et malos. II. *Infusa*, ac gratia gratis data, cuius meminit Apostolus, *I Cor. xii*, et a Card. Bonâ de *Discr. spir.*, c. 2, n. 2, ita describitur: « Est peculiaris motio Spiritus Sancti, seu mentis illustratio, ad discernendum inter varios motus, a quo spiritus proveniant, bono an malo, sive ad mores spectent, sive ad doctrinam, sive quis interioris et invisibiliter moveatur et excitetur, sive exterioris per homines docentes, vel consulentes, aut per Angelos sensibiliter loquentes, vel apparentes. Et hæc est gratia discretionis, quam inter gratis datas septimo loco recenset Apostolus; quæ a Spiritu S. non omnibus datur, sed quibus et quando vult, ad discernendos spiritus non solum in

seipsis, sed etiam in aliis, ad communem Ecclesiæ utilitatem. » Gratia hæc, sicuti et reliquæ gratis datæ, in solo Christo per modum habitûs fuit; cæteris autem datur per modum actûs sive motûs transeuntis, aliis rariûs, aliis frequentius, aspirante divinâ gratiâ, quando et quomodo vult; estque hæc discretio infusa infallibilis, non verò acquisita: eademque gratia gratis data ex primario et intrinseco fine non ad propriam sanctificationem, sed ad aliorum adificationem tribuitur; unde etiam in malis reperiri potest: quia tamen infusio luminis supernaturalis, ad eam necessaria, requiritur mentis tranquillitatem et pacem internam, quæ in animo terrenis affectionibus perturbato locum non habet; hinc fit, quod ut plurimum ea in solis iustis reperitur, uti fusè ostendit Card. Bonâ, de *Discr. spir.*, c. 2, n. 4.

DIFFICULTAS DISCERNENDI SPIRITUS.

Schol. II. Difficultatem discernendi spiritum bonum a spiritu malo exponit Gerson, *Alphabet.* 17, circa fin., ubi sic ait: « Est enim spiritus Deus, spiritus Angelus bonus, spiritus Angelus malus, et spiritus humanus tam rationalis quam animalis. Potest autem similis inspiratio spirari per quemlibet istorum spirituum suo modo, longè tamen diverso. Sed diversitatem hæc faciliter percipere quadam similitudo non sinit apud inexpertos talium, qui neque per seipsos ex acutimie ingenii, neque per eruditionem in theologicis vel physicis disciplinis, neque per aliorum traditionem, sciunt talia distinguere. Certè nec mirandum, cum paucissimos inveniamus, qui plene sciant discernere cogitationes et affectiones suæ rationalis anime, ut rationalis est, ab illis quæ sunt animales, videlicet in sensu communi, vel organo phantasie. Quos invenies, precor, ex timentibus Deum, peccatumque fugientibus, qui semper et in omnibus ad liquidum prospiciant, dum tentationes vigent, si sensus eorum sit tantummodo in imaginatione, vel consensu in ratione? Adeo non facile est discernere sensum a consensu. Quando plus habet difficilis probatio, quadruplici prænominaû spiritus, dum videlicet instinctus unus, vel inspiratio vehemens tangit mentem, si sit a Deo, vel ab Angelo bono aut malo, aut a proprio spiritu humano? Cujus rursus sensûs portio duplex, superior et inferior adscripta est. Cujus sentire divisionem perfecte dat illud verbum Dei: quod pertinet usque ad divisionem spiritûs et animæ. Qualem in se divisionem passa erat, quæ exclamavit: *Magnificat autem mea Dominum*, et hinc secretis spiritum ab animâ subjunxit: *Et exultavit spiritus meus in Deo salvatori meo.* »

NECESSÉ EST BENE DISCERNERE SPIRITUS BONOS.

Necessarium igitur est bene discernere et approbare spiritus bonos, seu inspirationes, quæ reipsa ex Deo sint. Ita 4° docet S. Scriptura, Jer. xv, 19: *Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris. Et vi, 27: Propterea dedi te in populo meo robustum, et scies, et probabis viam eorum.* I Thessal. v, 19: *Spiritum nolite extinguere... omnia probate, quod bonum est tenete.* I Joan. iv, 1: *Probate spiritus, si ex Deo sint.* Prob. 2° ex PP. S. Chrysostomus, in 1 Thessal., hom. 11, ait: « Deusa quædam caligo et tenebræ: et nubilum super omnem terram diffusa sunt... Quoniam igitur super hanc terram nox est, ut ita dicam, ne lunarem quidem splendorem habens, et in eâ nocte nos incedimus, tradidit nobis Deus lampadem illustrem, incensam Spiritus S. gratiâ in cordibus nostris... Propterea dicit Paulus: Spiritum ne extinguatis, hoc est, domum Spiritus... Extingit autem spiritu, quid reliquum sit nobis, quotquot in lenebriosa nocte ambulatis. Si verò de terrâ in terram ambulare difficile est ac molestum, quomodo tutum erit eam viam, quâ ex terrâ in cælum tenditur, sine luce ambulare? » S. Climacus, gr. 26, unum ex modis discretionis spiritualis constituit in intellectuali sensu, « bonum quod verè ac propriè bonum est a naturali bono, atque contrario sine errore discernente. » Et addit diabolum ante omnia curare, ut ex nostrâ negligentia hoc bonum prætereamus. S. Bernardus, *Serm. 17, in Cant.*, inquit: « Spiritus quando veniat, et quando vadat, id planè periculosissime ignoratur. Cum enim hæc Spiritus S. dispensatoria quidem vicissitudines vigilantissime non observantur, fit, ut nec absentem desideres, nec presentem glorifices. Nempe qui idcirco recedit, ut avidius requiratur, quoniam modo, si abesse nescitur, requiritur? Et rursus qui dignanter ad hoc redit, ut consoletur, qualiter dignè pro suâ majestate suscipitur, si nec adesse

sentitur? Mens ergo quæ ignorat abscessum, patet seductioni: et quæ reditum non observat, erit ingrata visitationi. » 3° Ratio sumitur ex S. Thomâ, qui 1, 2, q. 68, a. 2, docet, dona Spiritus S., quæ sunt in nobis ex inspiratione divinâ, esse necessaria ad salutem: quia per solas virtutes ratio tantum movet, secundum quod adhuc imperfecte per illas informata est, quod non sufficit, nisi desuper adit instinctus et motio Spiritus S., juxta illud Rom. viii, 15: *Quicumque spiritu Dei aguntur, hi sunt Filii Dei.* Ex quo patet quanti intersit regi ab inspirationibus divinis, quod fieri nequit nisi ut tales cognoscantur et discernantur.

DE QUOMODO DEUS INSPIRAT.

Sensus. Deus sæpè immediate est qui, saltem ut causa principalis supernaturalis, suis inspirationibus eum animabus loquitur, ut ex S. Dionysio, c. 4 *de Div. hier.*, docet S. Thomas, 1, 2, q. 91, a. 1. Imò etiam dum Angelus nobis interiori inspirat quid faciendum sit, quidve vitandum, Dei nomine inspirat, qui dignatur, etiam per Angelos, ipsius faciem videntes, et dicenda in Verbo influentes, nobis loqui, quæ per suos et nostros pariter familiares, maxime Angelos custodes, uti idem S. Thomas, 1 p., q. 3, a. 1, docet, et modum S. Augustinus, 1 p., q. 3, a. 1, exponit, dicens: « Deus per seipsum, quia lux est, illuminat piæ mentes, ut ea, quæ Divina dicuntur, vel ostendantur, intelligant. Sed si ad hoc ministro utitur Angelo, potest quidem aliquid agere Angelus in mentem hominis, ut capiat lucem Dei, et per hanc intelligat: sed ita dicitur intellectum dare homini, et quasi, ut ita dicam, intellectum hominem, quemadmodum quisquam dare lucem domui, vel illuminare domum, qui fenestram facit: cum eam non sua luce penetret aut illustret, sed tantummodo aditum quo penetratur atque illustretur aperiat. » Et licet sæpe difficile sit discernere an Deus se solo vel per Angelum loquatur et inspiret, hoc tamen parum refert ad intentionem, quia uti S. Bernardus, *Serm. 23, in Diversa*, observat: « Nec facile est, quis loquatur, discernere, nec ignorare periculosum a præsertim cum certum sit Angelum bonum nunquam loqui ex senectipso, sed Deum esse qui loquitur in ipso. » Denique etiam in nobismetipsis habemus tam ex natural, quam ex gratiâ, tunc nobis nomine Dei inspiratur quid faciendum vel vitandum sit. A naturâ quidem per dictamem bonæ

conscientie fundate in synderesi; docente S. Thomá, 1. p., q. 79, a. 12. juxta illud *Ps.* iv, 6: *Multi dicunt, quis ostendi nobis bona? Signatum est super nos lumen cultus tui, Domine.* Unde conscientia ab origine, 1. 2 in *Ep. Rom.*, dicitur: *Spiritus corvector, et prodigogus anima sociatus, quo separatur a malis et adheret bonis.* Quia verò lumen natura spherarum naturalem non excedit, in ordine ad beatitudinem naturalem, Domino placuit illud per virtutes supernaturales in ordine ad beatitudinem supernaturalem elevare, quæ sunt semina excoelsiorum inspirationum, scilicet præcipue fides juxta illud *II Cor.* x, 44: *Charitas Christi urget nos.*

§ 447.

REGULÆ PRO DISCERNENDO BONO SPIRITU.

Ut autem spiritus boni et inspirationes rite discernantur et cognoscantur, an revera a Deo sint, *regula modo tradendæ sunt*, quibus anima in seipsâ, vel Director in aliis animabus quasi manductus doctrinaliter spiritus bonos, sive inspirationes, tanquam verè a Deo venientes approbare queat: quas ex Card. Bonâ, *de Discr. spir.*, c. 6; Ludovico a Ponte, in *Luce spir.*, tr. 1, a. c. 21; Alvarez, *de Vit. sp.*, t. 3, c. 14; Godínez cum Reguerâ, *Th. myst.*, l. 9, et S. Ignatio in *Exerc. spir.*, hebđ. 4 colligimus.

PRIMO: EX FRUCTIBUS COGNOSCITUR.

Primo igitur *Regula* fundamentalis et universalissima est illa Salvatoris nostri, *Matth.* vii, 16: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Consonatque Apostolus docens, *Gal.* v, 22: *Fructus Spiritus est charitas, gaudium etc.* Sicut enim ex fructibus bonis bonam arborem cognoscimus, ita ex operibus certò bonis bonus spiritus et inspiratio Divina cognoscitur. Id quod tamen non de unâ vel alterâ operatione, et solùm ad tempus, sed de modo generatim bene agendi, et continuo virtutum theologicarum et moralium exercitio intelligitur: licet etiam solùm ad tempus et non in omnibus falsa pro ve-

ris, et mala pro bonis simulare potest. Hanc regulam tradit etiam S. Bernardus, *Ep.* 107, dicens: « Opera ergo, et non verba discernunt inter filios Dei et filios diffidentiae... Volo te, et tibi usurpare, et ita probare illam Unigeniti vocem; *Joan.* x, 36: *Opera, quæ dedit mihi Pater, ut faciam, ipsa testimonium perhibent de me.* Sic reverâ, sic unici Filii spiritus testimonium perhibet spiritui nostro, quod filii Dei sumus et nos, cum suscitans ex operibus mortuis largitur opera vite. » Eandem regulam habet Gerson, *Tr. de prob. spir.*, dicens: *Oportet ut ab operibus signa capiamus.*

COROLLARIA.

SCOLIUM. Igitur: 1. Bonus spiritus est spiritus boni christiani, qui observat legem Dei, et obligationibus sui status satisfacit. 2. Spiritus pius, qui christianitati pietatem adjungit, orando, frequentando Ecclesias, Conciones, et Sacramenta. 3. Spiritus exercendi opera charitatis, elemosinas largiendo, exercendo opera tum misericordiae corporalia, tum spiritualia, docendo, predicando, confessiones expiando juxta uniuscujusque vocationem. 4. Spiritus austerus, silentii cultor, recessus amans et penitens, licet modico veneno propriæ voluntatis conspergatur, juxta B. Godínez, *Th. myst.*, l. 9, c. 4, si orationi mentali cum humilitati deditus est, bonus est et sanctus: caveat tamen a seipso; periculo enim phylantiae ac vanæ gloriæ est expositus. 5. Spiritus eremiticus, multum ad solitudinem et recollectionem affectus, ad vestem vilem et crassam, ad habitationem arctam, sed mundam; ad victum vulgarem, sed sufficientem; cum boni Magistri ducta affatim perficitur. 6. Spiritus multa, longæ ac suavis orationis, sed cum modicâ penitentia et mortificatione, bonus spiritus erit, si reperitur in incipientibus, vel in privilegiato: aliàs erit suspectus. Præstaret e converso, ut plus haberet mortificationis, licet minus orationis.

§ 448.

SECUNDO: EX OPERIBUS INTERNIS BONIS.

Secunda Regula certior et expressior est, quando spiritus fundatur non solùm in operibus externis, sed etiam internis

sine dubio bonis. Quis enim dubitet spiritu Dei moveri peccatorem, quando ad extraordinariam penitentiam eius vite mutatione trahitur; tepidum, quando, tepore excusso, fervore spiritus incallescens novam vitam instituire resolvit; incipientem, proficientem et perfectum, quando progressum sensibilem in virtutibus et ascensiones in corde suo dispositas experitur? Hanc regulam S. Bernardus, *Serm. 23 de Divers. suis de discr. spir.* tradit: « Quoties super castigando corpore, humiliando corde, servanda unitate et charitate fratribus exhibenda; seu ceteris virtutibus acquirendis, conservandis, amplificandis, salubris cogitatio in mente versatur, Divinus sine dubio spiritus est, qui loquitur aut per seipsum sancte, aut per Angelum suum. » Et S. Ignatius, reg. 3, ait: « Spirituali proprie consolatio tunc esse nascitur, quando per internam quandam motionem exardescit anima in amorem Creatoris sui, nec iam creaturam ullam nisi propter ipsum potest diligere. Quando etiam lacrymæ funduntur, amorem illum provocantes, sive ex dolore de peccatis profluant, sive ex meditatione passionis Christi, sive aliâ ex causâ quâlibet, in Dei cultum et honorem recte ordinatâ. Proterno consolatio quoque dici potest fidei, spei et charitatis quolibet augmentum. Item facta omnis, quæ animam ad celestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem et pacem cum Domino habendam solet incitare. » Consonat Gerson, *Tr. de prob. spir.* Ubi etiam S. Gregorius et S. Augustinus allegat. Quia tamen hic modus solus est in uno quolibet pro seipso, solum mediâ Directori prodesse potest, ut in alio spiritum bonum probet, quatenus per signa externa sincerâ veracitati animæ dirigenda fidem præstat.

CONOLLARIA.

SENTENTIA. Prout 1. Opera illa externa, quæ Schol. præc. recensita sunt, si cum virtutibus internis conjungantur, sicut etiam ab iis procedere debent, ut vere bona sint, a spiritu bono sunt. 2. Spiritus bonus est spiritus contritionis et compunctionis; quia cor contritum et humilitatum etiam in peccatore est initium omnis

perfectionis. 3. Spiritus fervens, humilis, et in proximis charitate flagrans, licet fortè aliquo fervore imprudenter excedat, saltem in substantiâ et intentione bonus est. 4. Spiritus, qui facili ad interiora se recipit cum amorâ quâdam Dei presentia, delictis affluit, maxime si se interius accusat, inhorrorat, ac deprimit, compunctus in conspectu Dei, respiciendo se adeo debilem, miserum, inconsolabilem et ingratum, spiritus bonus, solidus, securus et magnorum favorum capax est. 5. Spiritus contemplativus, qui per intervalla quædam oculos in sua peccata conjicit, et aliquantulum de novissimis mortis et inferni mediatur, cujus ordinaria meditatio est vita, passio et mors D. N. Jesu Christi, et qui obligationibus sui status rite satisfacit, spiritus solius, bonus et securus est, magnisque favoribus donatur. 6. Spiritus Christi, qui cogitat, meditatur, et studet imitari vitam, passionem, mortem et virtutes ejus, est spiritus bonus et securus: siquidem Christus est via et vita. Nunquam erit homo eximie sanctus, et multæ orationis, qui non intret per hoc ostium, qui non incedat hac via, et qui veritatem in hac humilitate non inveniat. Confugiant omnes ad Christum, et in illo coaceruata omnia bona spiritualia inveniant.

§ 449.

TERTIO: EX HUMILITATE CORDIS.

Tertio Regula. Inter omnia virtutis opera, in quibus humilitas cordis elinet, hoc signum est potissimum Spiritus Dei. Ita clare docet S. Scriptura, *1. LXII, 15: Hæc dicit Excelsus et Sublimis habitans æternitatem, et sanctum nomen ejus in excelsis, et in sancto habitans, et cum contrito et humili spiritu: ut vivificet spiritum humilium, et vivificet cor contritorum.* Et *LXVI, 2: Ad quem respiciam, nisi ad pauperem, et contritum spiritum, et trementem sermones meos. Ps. CXXXVII, 6: Quoniam excelsus Dominus, et humilia respicit. Luc. I, 48: Respexit humilitatem ancille sue.* Et S. Bernardus, *Serm. 69 in Cant.*, ait: « Si sensero aperiri mihi sensum, ut intelligam Scripturas, seu sermonem sapientie, quasi ebulhiri ex intimis, aut infuso lumine desuper revelari mysteria, aut certe expandi mihi quasi quoddam largissimum cœli gremium, et uberiores desursum influere animo meditationum imbres: non ambigo

sponsum adesse. Verbi siquidem hæc copie sunt, et de plenitudine ejus nos accipimus. Quodsi pariter infuderit se humilis, quadam, sed pinguis intima aspersionis devotio, ut amor agnite veritatis necessarium quoddam odium vanitatis in me generet, et contemptum, ne fortè aut scientia inleat, aut frequentia visitationum extollat me: tunc prorsus paternè sentio agi mecum, et Patrem adesse non dubito. » Et Gerson, *Tr. de distinct. Revel.*, signo I et 4, hoc quasi pro unico sufficienti signo boni spiritus habet, dicens: « Monitiones omnes intrinsecè, omnes instinctus vehementes... omnis denique nostra interior exteriorque operatio, si humilitas præcedit, et comitatur, et sequatur, si nihil eam perimens misceatur, crede mihi, signum habent, quod a Deo sint, aut bono ejus Angelo, nec falleris. » Nec enim spiritus malus, qui totus est superbia, docere humilitatem potest.

COROLLARIA.

EX QUA VARIË BONI SPIRITUS CHARACTER.

Scholium. Proutdè 1. Spiritus, qui cum divinis favoribus, delictis, lacrymis, visionibus, extasiis humilior exadit, limidior et gratior, simulque in suis oculis vilior et parvulus, in omnibus ad Patrem spirituatem confugiens, procul a voluntate propria, et sui confidentia, hic est spiritus bonus, sanctus et securus. Grandis humilitas et fortitudo est, parvulum esse in oculis suis, quando magna est anima in oculis Dei et mundi. 2. Spiritus, cujus divini favores cadunt supra fundamenta solida virtutum moralium, obedientie, castitatis, paupertatis, humilitatis et patientie, maxime si crescant hæc virtutes, et perferantur his ipsi favoribus, spiritus bonus, solidus et securus est: timet ille laudes humanas, et auram popularem, tanquam que vanitatem ingenerant: si verò aliquis spiritus laudes ferre potest, quin jacturam faciat, nec denigretur, aut insinuetur, solidè fundatur in virtutibus. 3. Spiritus extraordinarii, qui etiam miracula patrant, si verè humanum plausum fugiunt: abscondunt se, favores suos sincerè occultant, laudes horrent, sereno vultu ferunt contemni, delicias et commoditates non appetunt, sed humiles sunt, patientes, osioresque singularitatum: boni spiritus sunt; qui tamen sublimè aliquas imprudentias et singularitates sustinent; aliquid propriæ voluntatis retinent, nec

omnino a laudibus abhorrent, hi fugiant, taceant, abscondant se: alibi perduntur. 4. Spiritus humilis, pauper, patientis et penitentis, qui honores ducit pro inhonorationibus, plausum popularem pro dæmone, qui occultat pro viribus favores a Deo acceptos, cui sapit angulus, desipit forum, talis spiritus ex dono contemplationis perficitur, ex favoribus humiliatur: si tandem dono miraculorum polleat, caveat ne sui sit impotens. Talis etiam spiritus tam fortis et firmus, bene potest ferre laudes humanas non quasitas: quasite autem vulnera sunt lethalia. 5. Non desiderare res extraordinarias sive virtutum sive revelationum, sed potius eas fugere, quantum in se est, et perfectioni christianæ totis viribus studere: item indignum se judicare donis acceptis, Deoque omnia adscribere, et in visitationibus divinis extraordinariis timere periculum gravioris rationis reddendæ, nullique se ideo preferre, et nonnisi coactè dona illa patefacere, bonus spiritus est.

§ 450.

QUARTO: AMARE PATI ET CONTEMNI.

Quarta Regula. Ex totis visceribus optare pati et contemni, ac in mediis seranis et contumeliis gaudere, signum evidens est confirmatorium profundæ humilitatis et spiritus Dei. Hoc enim passim exprimitur in S. Scripturâ, *Matth. v. 9: Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam. Act. v. 41: Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Jesu contumeliam pati. I Petr. iv. 14: Si exprobramini in nomine Christi, beati estis, quoniam, quod est ejus spiritus, requiescit in vobis. Gal. vi. 14: Mihi absit gloriari, nisi in cruce D. N. Jesu Christi. Et S. Chrysostomus, Hom. iv, in ep. Philip., de dono pro Christo patendi, ait: « Gratum munus est, ac majoris admirationis, quam sit reverâ, mortuos excitare et signa miranda patrare: nam illic quidem debitor sum, hic verò debitorum habeo Christum. Ideo non solum pudeferi non oportet; sed gaudere etiam, tanquam donationem gratitiam ac virtutes habentem: » Et S. Bernardus, *Serm. xxv, in Cant.*, ait: « Pulchrè sponsa convertit sibi ad gloriam, quod ei pro opprobrio ab annulis*

inlorquetur, non modo formosam, sed et nigram esse se glorians. Non enim erubescit nigredinem, quam novit præcessisse et in sponso, cui similari, quante etiam gloriæ est? Nil sibi gloriosius proinde putat, quam Christi portare opprobrium.... Grata ignorantia crucis ei, qui crucifixo ingratus est.»

COROLLARIA.

UNDE VARIJ BONI SPIRITUS PRODEUNT.

Scholium. Itaque 1. Bonus spiritus est, si quis gaudeat haberi pro imperfecto, hypocrita vel impostore, dummodo ad hoc nullam culpabilem occasionem præbeat. 2. Bonus spiritus est, si quis gaudeat quod Confessarius, sine sua tamen culpa, eum parvi faciat, res suas contemnat, vel demopis fraudes esse dicat : nam licet contrariari debeat quod sibi a demone imponatur, non tamen quod alii demissè de eo sentiant, eumque propterea contemnant. 3. Bonus spiritus est, juxta S. Ignatium, *Reg. 11. summar. ex c. 4. Exam. § 44.* : « Omnia, et non ex parte abhorreere ab omnibus, que mundus amat et amplectitur. Et admittere, et concupiscere totis viribus quicquid Christus D. N. amavit et amplexus est.... Adeo, ut si sine offensione ulla divina Majestatis, et absque proximi peccato foret, vellet contumelias, et falsa testimonia, et injurias pati, ac stulti haberi et existimari, nulla tamen ad id per eos data occasione. » 4. Juxta eundem, in *Exerc. spir. heb. 2.*, bonus spiritus est : « Etiam si nullo superaddito laus Dei par foret, ad majorem tamen imitationem Christi eligere potius, et eum eo paupere, spreto et illuso, pauperiem, contemptum et insipientie titulum amplecti, quam opes, honores et sapientie astinationem.»

§ 431.

QUINTO: RESIGNATIO IN VOLUNTATEM DEI ET DIRECTORIS.

Quinta Regula. Signum principalissimum spiritus Dei est resignatio proprii iudicii, propriæque voluntatis imprimis in voluntatem et iudicium eorum, qui sunt loco Dei ad animæ directionem. Utraque hæc resignatio habetur clarè ex S. Scrip-

turâ. Prima quidem, *Is. lx. 5* : *Dominus Deus aperuit mihi aures, ego autem non contradico: retrorsum non abii.* Act. ix, 6. Saulus ait : *Domine, quid me vis facere?* Secunda indicatur *Luc. x, 16* : *Qui vos audit, me audit.* Et iterum Paulo dicitur, *Act. ix, 7* : *Surge, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi per Ananiam quid te oporteat facere.* Unde S. Bernardus, *Serm. xxviii, in Cant.*, ait : « Quam beatus, qui ait : Ego autem non contradico, ubi et voluntarie habes obedientiæ formam, et longanimitatis exemplum. » Et Patres Ægypti probatori spiritum S. Simeonis Stylitæ, jusserunt ut statim de columnâ descenderet, in quâ austeram vilam ducebat, quo subito descensum parante, approbato ejus spiritu, eum in sancto suo vitâ insititio perdurare permisissent, arbitrans id non nisi a Deo procedere.

COROLLARIA.

EX QUO VARIJ BONI SPIRITUS DISCERNUNTUR.

Scholium. Proinde 1. Spiritus bonus est, qui se in omnibus prosperis et adversis voluntati divinæ accommodat, adinstar infantis, qui non observat an pretiosis aut vilibus panis involvatur, in paupere domunculâ aut regio palatio enutriatur, ut filius regis honoretur, aut ut vilis servus contemnatur. 2. Spiritus bonus est, si quis etiam in acquisitione christiânæ perfectionis et gratiæ se divinæ voluntati conformet et dirigat secundum divinam inspirationem et gratiam, secundum Spiritus S. impulsum, nec velit citius, vel tardius ire, quam ipsa velit, cum non secundum gratiam aliorum sed suam unusquisque se dirigere debeat. 3. Spiritus bonus est, si quis in omnibus ad Patrem spiritualem a voluntate propriâ, et sui confidentiâ, confugiat, ejusque monitis et præceptis fideliter et humiliter obediat.

§ 432.

SEXTO: EXTRAORDINARIÆ INSPIRATIONES NON FACILÈ APPROBANDÆ.

Sexta Regula. Inspirationes extraordinariæ ultra, vel etiam contra leges ordinariæ divine Providentiæ, juxta datas modo

regulas, probari quidem, et ut a spiritu bono profectæ approbri possunt, uti in capite sequenti ostendetur, et in allato mox exemplo S. Stylite visum fuit: communiter tamen non facile ut divinae et ut spiritus boni approbandæ sunt. Nam 1° Rom. xiii, 1, dicitur: *Quæ autem sunt, a Deo ordinata sunt.* Et Cant. ii, 4, ait sponsa: *Introduxit me in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem.* Hinc 2° S. Augustinus, l. 13, de Civit., c. 22, docet: «Amor ipse ordinatè amandus est, quo bene amatur quod amandum est, ut sit in nobis virtus, quæ vivitur bene. Unde mihi videtur, quod definitio brevis et vera virtutis, ordo est amoris.» Et S. Bernardus, *Serm. xlix, in Cant.*, omnino necessariò charitatè esse ordinatam dicit: «Importabilis siquidem absque scientiâ est zelus. Ubi ergo vehemens emulatio, ibi maximè discretio est necessaria... Discretio quippè omni virtutì ordinem ponit, ordo modum tribuit, et decorem, etiam et perpetuatam... Tolle hanc, et virtus vitium erit.» 3° Ratio est quia spiritus cum sit discretus et moderatus, ordinariè non movet, nisi ad res ordinarias, et ejusque viribus sine miraculis accommodatas, ducendo nos per vias rectas, planas et tritas, ac propterea securiores, quam sint extraordinariæ et insinuate, in quibus majora sunt pericula et malignus spiritus majores tentat assultus.

COROLLARIUM.

NISI FORTE SATIS DE HIS CONSTET.

SCROLLUM. Hæc discretio ob oculos habenda est a Directore, ut faciat discretionem spiritus, nec facile probet inspirationes quantumvis vehementes, et ex bono titulo divini amoris, nisi congruant viribus corporis, proprio statui, edificationi aliorum, et proportioni ad præhabitas debitas dispositiones. Quod præcipuè tenet quoad opera externa virtutum. Nam Deus inspirat quidem omnibus, magis ac magis in virtutibus interioribus, humilitatis, patientiæ, obedientiæ, charitatiæ erga Deum et proximum proficere, sed in externis harum virtutum effectibus, licet nusquamque, prout potest et expedit, exerceri debeat, non tamen sine mensurâ, maximè cum sæpe Deus quædam ejusmodi externa inspiret, non ut effectu, sed solo affectu fiant: sic enim ad Religionem, ad Martyrium, ad

Indorum conversionem vocare consuevit etiam illos, quos impedit ab executione, vel aliunde, vel directoribus, aut superioribus inspirando, ne licentiam concedant.

§ 455.

DISCRETIO MALORUM SPIRITUM NECESSARIA EST.

Non minis necessarium est rite discernere et reprobare spiritus malos, seu suggestiones quæ a Deo non sunt, sed ab ejus inimicis, maximè a diabolo. Prob. 1° ex S. Scripturâ. Is. v, 20, dicitur: *Væ, qui dicitis malum bonum, et bonum malum!* Prov. xvii, 15: *Qui justificat impium, et qui condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum.* II Cor. xi, 3: *Timeo ne, sicut serpens Evam seduxit astutiâ suâ, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate, quæ est in Christo.* Et v. 13: «Satanas transfiguratur se in Angelum lucis.» Et I Tim. iv, 1: *Spiritus manifestè dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum, in hypocrisis loquentium mendacium.* Ergo cavendum ne malum bonum dicatur; impium justificetur, per astutiam: demonis sensus corrumpantur, Satan pro Angelo lucis habeatur, ut spiritus erroris et mendacii evitetur, ad quæ discretio malorum spirituum necessaria est. 2° Ita docent PP. S. Chrysostomus, *Hom. x, ad Rom.*, corripens socordiam in repellendo demonis insidias, ait: «Caveto igitur, te undique spiritualibus armis sapiens, illius commenta atque artes exactè perdiscito, ut cum te ille capere nequeat, tu verò non magno illius negotio capias.» S. Hieronymus, in Is. v, 29, dixit: «Unde cavendum est ne pro veritate sequamur mendacium, ne pro lumine tenebras.» S. Cyrillus Ieros. *Catech. 4*, monet: «Opus est cum divinâ gratiâ, sobriâ mentè, et vigilantibus oculis, ut zizania vitemus pro tritico, pro ove lupum, diabolum pro Angelo bono. S. Gregorius, l. 23 *Mor.*, c. 22, inquit: «Leviathan isto aliter religiosas hominum mentes, aliter verò huic mundo deditas tentat: nam pravus mala, quæ desiderant, aperte ob-

jicit, bonis autem latenter se insimans sub specie sanctitatis illudit.» S. Laurentius Just. in *Cast. Connub.*, c. 2, inquit: «Primo omnium expedit, ut ignara non sit anima celestium inspirationum: super hoc plurimum eam vigilare oportet, alioquin seductorios multimodè admittet spiritus, et saepe sponsi resistet adventu.» 3° Ratio est, cum dæmon, cura et mundus tibi sunt, ut non, tentando ad malum, in perditionem precipit; ergo nisi vigiles et oculati simus in observandis eorum suggestionibus, facile in omne malum ruemus, adeoque discretio malorum spirituum omnino necessaria est.

§ 434.

REGULÆ PRO DISCERNENDO MALO SPIRITU.

Proinde *regula* nunc statuendæ sunt ex quibus malos spiritus, et dæmonis, carnis ac mundi pravas suggestiones cognoscere et declinare possimus.

PRIMO: SI SIT CONTRA FIDEM ET BONOS MORES.

Prima Regula. Quòd si opus, ad quod quis movetur, vel in minimo sit *contra fidem aut bonos mores*, certè tenendum est oriri a spiritu malo, a quocunque demum et cuicumque suggeratur. Nam, *Matth. vii, 8: Non potest arbor bona malos fructus facere.* Et *Eph. i, 8: Licet per nos, aut Angelus de celo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Non enim Spiritus S. potest sibi esse *contrarius*, nec inspirare quod contradictum iis que in S. Scripturâ revelata, et a sacris Conciliis, ac Christi Vicario declarata, et in totâ Ecclesiâ recepta sunt. Et qui ab hac regulâ receperunt, decipiuntur a diabolo, et instinctum falsum cœ regulam suæ credulitatis constituunt, nihil curantes quid Deus revelaverit, et per Ecclesiam credendum proponat, et ideo non illuminati, uti volent, sed potius obtenebrati vocandi sunt.

COROLLARIA.

EX QUO VARI MALI SPIRITUS EMERGUNT.

SCHOL. I. Igitur 1. Missis procul Gentilium, Turcarum et Judæorum pessimis spiritibus, Christiani baptizati malus spiritus est, qui res mundi detorqueat in fractionem legis Dei, per plurima peccata gravia, cum obstinatione. 2. Malus spiritus est hæreticorum, pseudoulluminatorum et schismaticorum, qui a supremo Ecclesiæ Capite separantur, velut putrida membra: et prava dogmata docent fides et bonis moribus adversa. 3. Malus spiritus est qui malè sentit, et pejus loquitur de imaginibus, indulgentiis, reliquiis, Agnis Dei, etc. Quæ sunt media sancta pietatem fidelium foventia qui his externis rebus meliùs ad Deum manducantur.

NOTANDA DE USU ES. IMAGINUM.

SCHOL. II. Licet sacræ imagines, ex modò dictis, ad pietatem, meditationem et alia exercitia christiani juvent, curandum tamen est ne in hoc ipso abusus obrepat. Circa quod plura docet S. Joannes a cruce, l. 3 *Ascens. ad mont.*, c. 34, dicens: «Quantum ad id, quod attinet ad imagines et effigies Sanctorum, in hoc etiam potest esse magna vanitas, et complacentia vana. Quandoquidem etiã tales imagines adeo conferant cultui divino, atque adeo sint necessaria ad movendam voluntatem ad devotionem, uti approbatio, et usus, quem de ipsis retinet nostra mater Ecclesiæ catholica, bene demonstrat (quare semper oportet ut illis proficiamus ad nostram tepiditatem inflammandam) nihil tamen minus multis reperiantur personæ, quæ suo gustu hærent potius in picturâ, ipsiusque elegantia et ornatu, quàm in Archetypo, aut re representatâ.» Unde ille Sanctus monet, præferendas esse imagines nature magis conformes, et devotionem excitantes: et graviter reprehendit quòd ad normam mundi sacræ imagines fiant et ornentur, imò in nimia multitudine, curiositate et adhesionè ad suas imagines, et modo sui Rosarii aliquid reprehensibile invenit: quod cum S. Theresia fortè in libris hujus Sancti legisset, explicationem a Deo accepit, curiositatem et ornatum marginalem a Religiosis in imaginibus solitari vitari debere, dicente Domina: «Quidnam meliùs? Paupertas, an charitas? siquidem ergo melior est amor, ne tolleret, sed sincerè Monialibus suis quidquid amorem divinum excitaret.» In *Append. ad vit.*, sub iuit. Cavendum tamen ne arte dæmonis in ipsis sacræ imaginibus perniciēs animæ inferatur, maxime cum

inuitatis circumstantiis figurantur. Haec iterum bene notat S. Joannes a Cruce, cit. l. 3, c. 35 et 36. Ut quando evenit, ut videantur sacrae imagines moveri, aut faciem mutare, loqui etc. Qui quidem effectus subinde sunt veri et ad bonum excitantes, aliquando tamen non sunt veri, et a demone ad nostrum damnum causati: « Quomiam unum ex mediis, quo demon facili trahit ad se animas incautas et in illis impedit viam veritatis spiritus, est per hujusmodi res extrarotinaras et raras, via imaginum: sive abutens illis materialibus et corporeis, quibus utitur Ecclesia, sive per illas alias, quas ipse solet imprimere in phantasia, vel Sancti aliquis, vel sui ipsius transfigurati in Angelum lucis ad seducendum. » Remedium praecribit idem Sanctus: « Habeat fidelis hanc curam, ut visâ imagine non velit, aut speret, sensum sese in talem imaginem immergere, sive illa sit corporalis, sive imaginaria, sive pulchre arte facta, sive dilata ornata, sive devotionem afferat sensibilem, sive spiritualem, nihili æstimationis hujusmodi accidentibus, et ulteriori missâ reflexione: sed factâ imagini adoratione, quam jubet Ecclesia, subito in archetypum mentem coniciat: ne quod debetur spiritui et objecto vivo, rapiatur a picturâ et sensu. » Alia dabit Raynaudus, t. 16, in *Heterocl.*, sect. 3, punct. 6.

§ 455.

SECUNDO: SI OPUS INTERNUM NON SIT MORALITER BONUM.

Secunda Regula. Quodsi opus internum seu *affectus* in aliquo *existat* contra fidem et bonos mores, vel in initio, vel medio, vel fine, vel intentione finis, vel executione *mediorum*, a malo spiritu procedit. Nam bonum et malum est in ipso spiritu vel animâ principaliter, et bonum est ex integrâ causâ, malum verò ex quolibet defectu, et est juxta illud sacrum principium, *Ps. xxxvi, 27: Declina a malo, et fac bonum.* Quod S. Thomas exponit ita, ut tam in intentione quàm executione utrumque observetur.

COROLLARIA.

ALIAS ENIM A MALO SPIRITU PROCEEDIT.

SCHOLIUM. Quare 1. Malus spiritus est, quorundam hominum in particulari, qui pervertunt spiritum perfectionis regularis in mo-

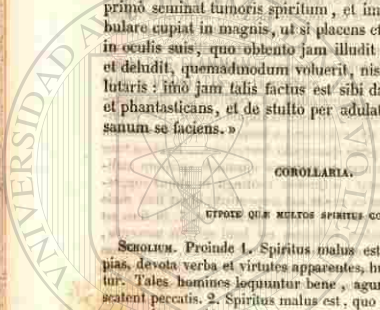
dum vivendi temporalem, intendentes commoditatem potius quàm sanctitatem. Hi secretis et publicis peccatis abundant, eorumque aliqui tanquam incarnati demones abutuntur mediis religionis ad propriam damnationem. 2. Spiritus malus est abusus quorundam Sacramentorum, aliarumque piarum rerum, ad lucrum temporale captandum. 3. Spiritus malus est, cuius effectus exterior est, turbare pacem et seminare discordiam, siquidem pax est propria Deo et discordia diabolo. 4. Juxta S. Ignatium, in *E. Exerc. Spir. de disc. Spir.*, Reg. 4: « Id moris est spiritui maligno, ut in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis piis anime votis primum obsecundet, mox inde ad perversa sua desideria illam allicit. » 5. Juxta eundem, Reg. 5: « Sedulo et accurate excutienda sunt cogitationes nostrae, circa principium, medium et finem, quae tria si recte se habeant, Angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: sin autem per discursum mentis aliquid offeratur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel avocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quàm anima prius cogitando decrevisset... Evidens tunc erit iudicium auctorem esse cogitationis ejusmodi spiritum malignum. » 6. Reg. 6, notat: « Quoties contingit in aliqua suggestione deprehendi hostem ex caudâ suâ serpentinâ, id est fine malo quem nobis insinuarum studet, » malus spiritus est. 7. Si finis est honestus, magnum quidem iudicium est boni spiritus moventis, non tamen sufficiens, nisi etiâ materia, seu objectum, aut medium cum talibus circumstantiis propositum, nec per se malum nec prohibitum sit, et major bonitas seu perfectio non impediatur.

§ 456.

TERTIO: SI SUPERBIA INTERVENIAT.

Tertia Regula. Inter omnia quibus spiritus vitari potest, etiam ceteroquin bonus maxime attendendum ne *vitetur superbia*, etiam occultâ et spirituali. Si enim vel sola humilitas est sufficiens signum boni spiritus, superbia subrepens signum mali spiritus erit: quæ superbia potissimum viris perfectis contemplatione, aliisque Dei donis ornatis latenter imminet, a quo etiam periculo S. David summo per te timebat, *Ps. cxxx,* dicens: *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus*

super me : 'si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam. Ex quo inferi tibi S. Augustinus : « Quam ergo timenda sit superbia de dono Dei, etiam atque etiam commendandum est charitati vestra. » Videndi etiam Cassianus, l. 12 *Inst.*, c. 4, 3, 6; et S. Isidorus, l. 2 *Sent.*, c. 38. Et Gerson, in *Centilog. de impuls.*, dec. 9, advertit : « Fictus lucis Angelus... primo seminat tumoris spiritum, et impellit ipsum, ut ambulare cupiat in magnis, ut si placens et sapiens in semetipso in oculis suis, quo obtento jam illudit et adulatur, impellit et dehilit, quemadmodum voluerit, nisi succurrat gratia salutaris : imò jam talis factus est sibi demon, se decipiens, et phantasticans, et de stulto per adulationem propriam insanum se faciens. »

COROLLARIA.

ETPORE QUI IN MULTOS SPIRITUS CORRUPT.

SCHOLIUM. Proinde 1. Spiritus malus est, qui per ceremonias pias, devota verba et virtutes apparentes, humanas laudes accipatur. Tales homines loquantur bene, agunt male, et in occulto secenti peccatis. 2. Spiritus malus est, quo moventur aliqui homines vani, superbi, ambitiosi, in multa effusi et sese ingerentes, ac turbulenti, qui cum trium aut quatuor virtutum apparentiam habeant, ter duodena immiscent vitia, et peccata secreta et publica, et in personas pessimas degenerant. 3. Spiritus, qui affectat sui compositionem, mendaciola, fisiones et ceremonias, est spiritus hypocrisis, qui per id quod est in externo virtutis splendidus, propriam quærit estimationem : unde multis vitis oculis laborat. 4. Spiritus austerus et valde preteritis, si populari auro insecutus, vanus et invidiosus evadit, malus est, quatenus ejus poenitentia in vano glorioso vertitur factumiam. 5. Spiritus malus est, si quis sibi premedat eam diligentiam sanctitatem, quam in se supponit, acquirere, et eam majorem esse, quam revera est, vel quod in ea alius excedat, et melius ipsi utatur : vel si optet dona extraordinaria, aut in illis habitis gloriari, magni seipsum faciat, alios sostenant, et sub pretextu utilitatis proximi sui sensa facile manūest.

§ 457.

QUARTO : SI QUIS IN CONTEMPTU CONTRISTETUR.

Quarta Regula est, si quis tristetur et animum abjiciat, cum ab aliis contemnitur, indicium est, si non mali, saltem imperfecti spiritus, presertim in illis qui maximis donis a Deo ornati putantur. Nam verè tales non tam de ejusmodi donis et favoribus, quam ærumnis et contemptu gaudent, et per mortificationem se abnegare student; sicuti Apostolus de suis sublimissimis visionibus et revelationibus coacte loquens, II *Cor.* xii, 5, subjungit : *Pro me nihil gloriabor, nisi in infirmitatibus meis.* Et v. 9 : *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis : ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo.* Ubi S. Augustinus, *Serm.* clx, ait : « Poterat dicere : in sapientia D. N. Jesu Christi, et verum diceret : in majestate, et verum diceret : poterat in potestate, et verum diceret : sed dixit, in Cruce : ubi mundi Philosophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit. »

COROLLARIUM.

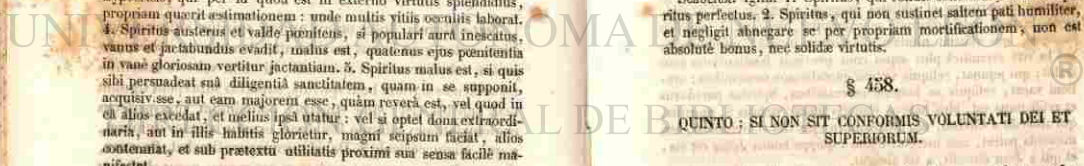
ALIAS ENIM SPIRITUS PERFECTUS NON ERIT.

SCHOLIUM. Igitur 1. Spiritus, qui resultat contemni, non est spiritus perfectus. 2. Spiritus, qui non sustinet saltem pati humiliter, et negligit abnegare se per propriam mortificationem, non est absolute bonus, nec solide virtuosus.

§ 458.

QUINTO : SI NON SIT CONFORMIS VOLUNTATI DEI ET SUPERIORUM.

Quinta Regula. Nequit esse spiritus bonus, nedum perfectus, qui, sub pretextu inspirationis privata, *discedit a volum-*

tate Dei communiter omnibus expressâ, vel hic et nunc per legitimos Superiores et animæ Directores approbata. Ita conformiter S. Bonaventura, in *Stim. amor.*, p. 3, c. 8, agens contra malam interpretationem illius textûs, I *Cor.* II, 15: *Spiritualis iudicat omnia, et ipse a nemine iudicatur*, quo pseudoluminali se munire solent, ait: « Sed o pestis! atque mors gravissima et occulta! hæc Deum fugat, præsumptionem pessimam inducit abhorrentissimam: hæc fraternam lacerat charitatem: hæc vescentem in croceis facit stercora amplari: hæc spirituali lætitiâ plenum ad aediam ducit: hæc cuncta ad honorem Dei referenda facit diaboliæ fraudi dari. O miser homo! Numquid in altum contemplationis ascendisti, ut te faciens aliorum iudicem, debeas majus ceteris præcipitium suslinere? »

COROLLARIA.

HECUS CONFORMITATIS DEFECTUS VARIOS SPIRITUS MALOS PROBIT.

SCHOLIUM. Quare 1. Spiritus etiã virtuosus, nimis tamen addictus propriæ voluntati, licet multa maceretur penitentia, et orationi mentali longas horas impendat, imperfectus et malus redditur: siquidem id quod minus est, scilicet exterioritatem actionis Deo cedens, propriam voluntatem quæ potissimum est, sibi reservat: nam multum propriæ voluntatis, venenum est perfectionis. 2. Spiritus multe positentia, modica verbø obedientiæ, imperfectus est, et in malum tendit. 3. Spiritus imprudens evadit plerumque importunus et addictus propriæ voluntati; si fidat sibi, perit: si verò patri spirituali se committat, subsistit. 4. Spiritus exoticus, qui affectat nimiam solitudinem in vitâ Communitatis, vel in vitâ eremiticâ plus æquo cum proximis familiaritates contrahit; qui jejuna, reliquis victum quotidianum sumentibus; orationi vacat, reliquis se honestè recreantibus, Spiritus paradoxus et artificiosus est, plus habens tumoris quàm virtutis. 5. Spiritus, qui abscedit à Christo, nec mediatur in ejus vitâ et virtutibus, etsi miracula patret, non meretur fidem: quippe bonus Jesus est vitâ, et qui à Jesu discedit, a vitâ aberrat.

§ 439.

SEXTO: SI AD EXTRAORDINARIA MOVEAT.

Sexta Regula. Sufficit aliquem de seipso dicere quòd moveatur ad extraordinaria, ut censetur a spiritu non bono sed malo moveri, nisi sit homo specialissimæ solidæ virtutis, humilitatis et obedientiæ. « Cùm enim sit Deus auctor viæ ordinariæ ad cælum, per quam majores nostros deduxit, inspirat nobis, ut per eandem incedamus, nec transgrediamur terminos antiquos, quos posuerunt et triverunt patres nostri. Dæmonis autem spiritus inducit ad hos terminos transgrediendos, instigando ad res novas, curiosas, singulares, prodigiosas et inusitatas, quæ admirationem et stuporem præstant mundo, ad consequendum honorem sanctitatis. » Ita Ludovicus a Ponte, in *Duce spir.*, Ar. 1, c. 23. Unde tenenda est illa discretio, ab antiquis Patribus tantopere commendata apud Cassianum, *Coll.* 2, c. 2, ex cujus neglectu plurimi austerissimi miserrimè lapsi sunt. Et Gerson inter diaboli tentationes hæc ponit: « Hortatur nonnunquam hostis agredi alta quedam et difficilia virtutum opera, sicuti immoderata jejunia, peregrinationes maximas, vel simile quoddamque, sive ut homo succumbat oneri, neque ullo pacto ipsum ferre valeat: sive ut ex ipso sequatur deterius aliud: puta ex immoderatione jejunii cerebri vacuitas, melancholia, tristitia vehemens: ex nimia peregrinatione grandis impatientia, ex valle alios eminenter docere, ingens tumor, hæresis, excessivum nature gravamen. »

COROLLARIA.

ALIAS ENIM SPIRITUS A DEO NON ERIT.

SCHOLIUM. Igitur 1. Spiritus malus est, si quis in humilitate, obedientiâ alisque virtutibus non solidè fundatus, sub prætextu imitandi Sanctos, in his, quæ magis admirationi quàm imitationi proposita sunt, extraordinariæ vitæ, orationi, contemplationi,

jejunio et penitentis se committat. 2. Spiritus multarum revelationum, visionum, raptuum, aliorumque favorum, sine multâ penitentia, humilitate et obedientiâ, plus habet spiritus fallacis quam veracis; nec enim proprium Dei sed diaboli est, deaurate superedificare visionum capitella, sine fundamento solido virtutum moralium. 3. Spiritus extraordinarius, qui vulnera præfert in manibus et pedibus, et per æra fertur extaticus; qui pluribus annis dicitur non gustasse cibum, qui sanguinem sudat et miracula facit, si magnis excipitur laudibus, plausibus et estimatione, si a magnatibus sub titulo sanctificatus invidetur, si honore oblectatur, ægrè fert contemptum, et publicationem appetit, neque in favoribus secretum observat: talis, etsi bene coeperit, malè tamen finit. Signum omninosum præfert spiritus extraordinarius multum plausu et laudibus elatus, et omnino necessaria sunt secretum, silentium, solitudo, contemptum, et soli Patri spirituali manifestatio. 4. Spiritus multarum revelationum, quæ dogmaticæ sunt et doctrinales, aut prophetiæ, quanquam bonus, periculosus tamen est. Quodsi revelatum sit aliquid aberrans a S. Scripturâ, traditionibus, ritibus Ecclesiæ, et morali Patrum doctrinâ, erit Spiritus illusus pseudo-illuminatorum. 5. Spiritus, cujus exultans, raptus et revelationes non perferunt mores et vitam, nec hominem faciunt sibi diffidentem, et propriam imbecillitatem timentem, spiritus malus et illusus est, præsertim, si hæc impedimento sicut rebus obligatoriis, vel strepitus, lites et discordias generent.

§ 460.

DISCRETIO INTER SPIRITUS BONOS ET MALOS, IN DUBIO NECESSARIA EST.

Denique necessarium est bene discernere inter spiritus bonos et malos, cum *inceps* et ambiguum est an spiritus bonus vel malus sit. Nam 1° hoc innuit S. Scriptura, *Prov. xiv, 12: Est via qua videtur homini justa; novissima autem ejus deducunt ad mortem.* Item *xxi, 2: Omnis via viri recta sibi videtur; appendit autem corda Dominus.* *Jer. xv, 19: Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris.* *I. Thess. v, 20: Omnia probate; quod bonum est, tenete: ab omni specie malâ abstinete vos.* Ergo non prodest homini, si via sua sibi justa videatur: quia finis ejus ad mortem ducere potest, et solus

Deus in veritate corda appendit, cujus os sunt Directores spirituales, pretiosum a vili separantes, qui omnia probare et bona tenenda præscribere debent. 2° Hoc docent PP. S. Chrysostomus, *Hom. ii, in I. Thess.*, ait: « Omnia probate, tum falsa, tum vera, ut cum certâ probatione discernatis, et ab illis abstinatis, istis verò adhaeratis. Nam ita et vehementer erit illorum odium, et istorum dilectio, si quando non temerè et in expensè, sed diligenter et exactè omnia fecerimus. » S. Ambrosius, *l. 2 de Off.*, c. 8, allegans judicium Salomonis inter duas mulieres, III Reg. ix, subdit: « Sapientia igitur fuit latentem distinguere conscientias, et oculis eruerè veritatem, et velut quædam macherâ, ita spiritus gladio penetrare non solum uteri, sed etiam animæ et mentis viscera. » S. Gregorius, *Hom. v, in Ezech.*, inquit: « Prima ergo in nos cogitatio inquisitionem nostri cordis debet excutere, ne ad quedam, quæ agimus, per apertum carnis impetum ducamur, nec pravæ cogitationibus animus seductus, mala esse cognoscat, nec lamen faciat. Secunda verò nos cura debet vigilantes reddere, ne se impetus carnis quasi impetus spiritus latenter subjiciat, et culpas quas agimus, nobis virtutes fingat. Sciendum verò est, quia graviores culpe sunt, quæ superductâ specie virtutes imitantur, quia illæ in aperto cognite animum in confusionem dejiciunt, atque ad penitentiam trahunt; istæ verò non solum in penitentiam non humiliant, sed etiam mentem operantis elevant, diâ virtutes putantur. » El Card. Bona, *de Discret. spir.*, c. 7, ait: « Totius doctrinæ de discretionè spirituum caput est, ac veluti fundamentum, quo uno hujus lucubrationis structura nititur, non solum bonos instinctus a malis distinguere, quod supra notatum est, sed dubios quoque et incertos dignoscere, et unamquamque motionem illi, a quo provenit, spiritui assignare. » 3° Rationem subdit citatus Cardinalis: « Multorum enim mentes ita excæcat amor sui, ut falsâ persuasionè existimè se per viam salutis tuto incidere, cum cæteri cursu iter perditionis arripuerunt. Et item affinitas inter quosdam affectus virtutis et vili quâdoque intercedit, ut sæpe contingat nos iram pro zelo, per-

finaciam pro constantiâ, et pro Dei amore philautiam amplecti. Fovent hunc amorem carnis sagacitas, perturbationum commotio, imbecillitas intellectûs, quibus fit ut ponamus tenebras lucem, lucem tenebras; amarum veritatis in dulce, dulce in amarum... Alta est hæc profunditas, quam nemo potest sine Dei gratiâ penetrare. »

MONITA PRO DISCRETIONE SPIRITUM.

Scholium. Ut motus boni a malis ritè discernantur per regulas paulò post tradendas, nonnulla monita ex *Exerc. spir.* S. Ignatii hic præmittenda sunt : sic 1. admonet ille, Reg. 1, quòd illis, qui faciliè mortaliter peccant, solent diabolus illecebras sensuum objicere, ut peccata eorum foveat et accumulè : cum e contra spiritus bonus conscientias eorum assidue pungat, et per synderesis rationisque officium a peccando deterreat. 2. Reg. 2. Advertit quòd illis, qui sollicitè curant se a vitis purgare, et in virtutibus proficere, dæmon immittit scrupulos et alias perturbationes, quibus profectum impedit, cum e converso spiritus bonus rectè agentibus animum et vires addere, eosque consolari solet. 3. Reg. 12. Monet hostem nostrum ad instar femine cum viro constanti et animoso rixantis terga vertere, qui tamen, si enim timido agit in extremam audaciam insurgit. 4. Reg. 13. Ait dæmonem vel maxime indignari, si anima, quam circumvenire studet, Confessori vel viro spirituali molimina sua destegat. 5. Reg. 14. Docet dæmonem ad instar belli ducis animam nostram in eâ potissimum parte invadere, quam minus firmatam et custoditam reperit. 6. Reg. 7 inter 8, ait diverso modo bonum et malum spiritum se animis ingerere, qui proficent in bono salutis : bonum quidem placide ac leniter, malum verbò importunè et violentè : et vice versâ respectu illorum, qui in dies in deterioribus tendunt, prout scilicet uterque Angelus bonus aut malus similem sibi aut dissimilem invenit dispositionem.

§ 461.

REGULÆ PRO DISCRETIONE SPIRITUM.

Redeundum nunc est ad *Regulas* in antecedentibus § datas, quas, pro majori cautelâ, ad discernendos bonos a malis spiritibus, maxime ambiguis, ad magis speciales et sequentes restringere juvat.

PRIMO : EX PRINCIPIO ET EFFECTU DISCRETIO FACIENDA EST.

Prima est illa Salvatoris Regula : *A fructibus eorum cognoscetis eos*, quæ tamen non sine discretionè in praxin deducenda est. Si enim opus aliquod, vel in minimo, aliquo errore vel pravitate laboret, secundum hoc quidem et secundum principium suum a malo spiritu oritur : quia Spiritus Dei summè verax et sanctus nullum, vel levissimum, falsum aut malum inspirare potest. At verò quoad alias operationes sepe a principio et spiritu bono procedere potest : nam et homo malus potest aliquid boni facere et bonus potest facere aliquid mali. Peccator etiam sine gratiâ habituali sacrificante bonum aliquod morale ordinis non tantum naturalis, scilicet per gratiam actualem, perficere potest; adeoque non omnia peccatorum opera sunt peccata. *Luc. xviii, 13.* Publicanus laudatur ob humilitatem suam et dolorem, tanquam opera ad justificationem suam disponentia. Hoc confirmat Christus in citato textu *Math. vii*, collato cum c. *xiii*; nam c. *vi* loquitur de falsis prophetis, et tamen de Scribis et Phariseis super cathedram Moysi sedentibus, *xxiii, 2*, jubet : *Omnia quæcumque dixerint vobis servate et facite, secundum opera verò eorum nolite facere.* Quæ duo effata ut conciliet S. Augustinus, *tr. 46, in Joan.*, ait : « Botrum carpe, spinam cave... Quia botrus aliquando de radice vitis exortus pendet in sepe... Doctrina vera per mulos, palmes in sepe : botrum inter spinas cautè lege, ne, dum quæris fructum, lacrus botrum. »

COROLLARIA.

MALI ENIM A MALO, BONI A BONO PROCEUNT. ®

Scholium. Proinde 1. Spiritus qui scit et salis bene loquitur de virtutum excellentiâ et perfectione, sed, occurrente occasione, in praxin eas non redigit : qui probè scit in quo patientia consistat, et quando injuriâ allicitor, conqueritur et irascitur : qui novit in quo humilitas sita sit, sed a vanitate se teneri nescit, est quidem substantialiter quoad speculationem bonus : sed malus quoad exe-

cautionem. 2. Qui sunt præditi nonnullis virtutibus, sed cum vitiiis permixtis, sunt recollecti et modesti, sed simul invidi et inobsequio zelo correpti, jejuniis addicti, sed simul detractores: in his bonum astimandum, malum reprobandum est. 3. Qui frequenter operatur perfectè: spiritus perfectus censendus est, etsi non sit talis in hac vel illa operatione. 4. Qui justè sine gravi noxâ operatur, sed adhuc more incipientium aut proficientium. spiritus bonus, licet imperfectus, censendus est. 5. Qui vel in minimum errorem aut defectum incidit, multoque magis, si error aperte contra fidem aut bonos mores fuerit, et hoc spiritui bono attribuit, non nisi spiritus malus et illus est.

§ 462.

SECUNDO: INTENTIO ET AFFECTUS INTERNUS
ATTENDANTUR.

Secunda Regula est: Interni affectus præcipuè inspicendi sunt, an effectus externos, bono spiritui proprios, producant, et inter affectus ante omnia bona intentio pura soli Deo placendi attendenda est. Nam si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit, ait Christus de bonâ intentione, Matth. vi, 22. Et S. Bernardus, Serm. 85 in Cant., dicit: « Pulchritudo anime palam erit, si tamen non sit in spiritu ejus dolus: potest enim fieri ut simulentur omnino hæc, et non ex abundantia cordis falsia moveantur. » Et Auctor l. de Imit. Christi, l. 3, c. 54, inquit: « Natura callida est, et multos trahit, illaqueat et decipit, et se pro fine habet: sed gratia simpliciter ambulat, ab omni specie malâ declinat, fallacias non præterdit, et omnia parè propter Deum agit, in quo finaliter requiescit. » Rationem dat a Ponte quia spiritus bonus semper impellit in bonum finem, gloriam scilicet Dei, absque finis alicujus mali aut obliqui permissiõne: cum enim universa propter semetipsum operatus sit Dominus, Prov. xvi, 4, ob suam scilicet gloriam, ita quidquid ipse inspirat, ad eandem tendit, et quidquid est contra hanc, proficiscitur a malo spiritu, hoste divinæ gloriæ, qui semper querit quod sibi est proprium in honore aut voluptate.

COROLLARIA.

NE SCILICET MALUM OCCURRUM IBI REVERTASCAT.

SCOLARUM. Quare 4. In ipsis etiam donis celestibus, et dulcedine spirituali, vel verè a Deo immissa, vel a tentatore simulata, si anima non in Deo, sed in seipsâ complectat, a spiritu Dei perniciosissime aberrat. 2. « Dæmon nonnumquam ingenient mirabilisq; dulcedinem in modum et similitudinem devotionis inducit, ut in hujusmodi suavitate hominis tota conquiescat fruitio: neque Deum amare, neque aliud sibi obsequi velit, nisi solum, ut hoc potiatur. » Ita monet Gerson. 3. S. Theresia, *Mans.* 3, c. 4, docet, quomodo anime etiam in perfectione provecete astu dæmonis, et amore proprio intentionem vitante, seducatur: Nam « accedit dæmon quibusdam subtilitatibus magnis, et sub colore boni extrahit animam parumper in rebus paucis, inducendo ipsam in alias, quas non esse malas sanadet, paulatimque obscurando intellectum, et tepescendo voluntatem, et amorem proprium gliscere faciendo, devenit a gradu in gradum usque ad evertendum animam a voluntate Dei, et adherendum proprie voluntati. » 4. S. Joannes a Cruce, in *Ascens. mont.* l. 3, c. 9, docet, quod dæmon, sive abutendo verâ dulcedine divinâ, sive falsam præstando, animam ad gulam spiritualem trahat, « ad hoc ut anima illo melle inescata, et obcecata eo gusta, intendat oculos politis in dulcedinem hujusmodi quam in amorem Dei. »

§ 463.

TERTIO: ATTENDERE QUINAM SPIRITUS COR HUMILIT.

Tertia Regula est: Sicuti Spiritus Dei solet per sua dona cor humiliare, ita spiritus diaboli per hæc ipsa dona cor in presumptionem evehere contendit. Primam partem probat a Ponte, c. 24: « quia Dei dona interna et extraordinaria magnam solent secum lumen asferre: quod profundam imprimat cognitionem nostri nihili et indignitatis, simul cum insigni confusione et pudore ob nostra peccata: qui pudor omnino excludit inanem gloriam vanatque complacentiam. » Unde etiam B. Angela de Fulgino, dubitans de suo spiritu, hoc a

Domino signum boni spiritūs accepit, quòd tempore locutionum divinarum non posset ad aliquid aliud cogitandum divertì, nec ob dona accepta inani gloriā affici; nam cum hoc ipsa experiri vellet, ait: « Inter hæc reducebantur ad memoriam omnia mala mea, et videbam peccata mea, propter quæ digna erant inferno. » In *Actis SS. Antwerp.*, 4 jan. *Secunda pars* patet ex eo, quia hæc viâ presumptionis ausus est diabolus ipsum Christum tentare, statuens eum supra pinnaculum templi, et dicens: « Si *Filius Dei es, mitte te deorsum*, ab angelis sustentandum juxta illud: *Angelis suis mandavit de te, et in manibus tollent te. Psal. xc, 11.* In quem locum S. Bernardus, *Serm. 14*, inquit: « Omnis qui de virtutum eminentiâ ad inanis gloriæ sese demittit et deicit appetitum, hand dubium quin Domino virtutum, qui tanta inter nos toleravit, ut nobis formam hujus imprimeret sanctitatis, pro gratiâ contumeliam reddat. »

COROLLARIA.

HIC ENIM DONTIS EST.

SCHOLIUM. Proinde 1. Notandum ex Gersono, in *Centilog. de impuls.*, c. 9: « Fictus lucis angelus pascit aliquando suos familiares tibi delicatissimis, qui non carnales apparent, sed omnino spirituales.... quia plus aliter concedunt, quam satis est, et cùm fuerint saturati, dicunt elati per superbiam: Quis noster Dominus est? dicunt: Non sumus sicuti ceteri homines peccatores: *væ, væ, væ tibi!* » 2. Monet S. Theresia, *Mans.* 3, c. 3: « Tam subtilia sunt demonis stratagemata, ut facturus quòd existimemus nos habere unam aliquam, nullam habentes virtutem; milites sicut circumacturus infernum; nec irritò nisi: est enim res noxia supra modum: nec enim istius modi fictæ virtutes interveniunt absque aliqua vanâ gloriâ, utpote ab hac radice germinatæ: quo modo vice versâ illæ, quas Deus infundit, liberæ a tali vitio sunt et superbiæ. » 3. S. Joannes a Cruce, *cit. l. 3, c. 8*, signa quædam affert ex quibus spirituales in donis suis spiritualibus latentem superbiam possint cognoscere: scilicet ex displicentiâ ex eo proveniente, quòd alius quis pius spiritum suum non approbet: item quòd agrè ferant audire aliis acq̃e aut magis specialia dona esse communicata.

§ 464.

QUARTO: EX SPIRITU MORTIFICATIONIS DISCERNENDUM EST.

Quarta Regula est: Spiritus Dei est semper *spiritus Christi, crucis et mortificationis*, a quo semper recedit spiritus diaboli, etiam dum spiritum Christi amulari videtur. Nam *Joan. xiv, 26*, Christus ait: *Spiritus S. quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia quæcumque dixerò vobis.* Ergo fieri non potest ut Spiritus S. unquam aliquid inspiret quòd a vite ratione alienum fuerit, quàm Christus nos in suo Evangelio, vitæ suæ decursu, et demum in cruce suâ docuit, scilicet mortificatiō. Unde etiam Apostolus, *1 Cor. ii, 2*, dicebat se nescire aliquid aliud prædicandum, nisi *Jesus Christum, et hunc crucifixum.*

COROLLARIA.

HIC ENIM SPIRITUS CHRISTI EST.

SCHOLIUM. Quare 1. S. Theresia, in *Vid. perf.*, c. 36, bene docet, perfectæ contemplationis ac perfectionis effectum et signum esse, non solum sibi proponere, sed etiam datâ occasione actu contenti potius quàm honorari velle; in laboribus et ærumnis potius quàm in quiete gaudere. « Ita ut veri contemplativi majori pretio habeant ærumnas, quàm alii aurum et gemmas: sunt quippe certiores facti, exinde verè esse ditandos. » 2. Monet argumentum esse animæ adhuc imperfectæ Deo unitæ, injurias sibi illatas agrè ferre: de eis autem gaudere, ita esse proprium animæ perfectam unionem consequente, ut si hoc desit, verendum sit, ne, quos in oratione favores putat, sint demonis illusiones. 3. Repliat, c. 38, animarum perlectarum esse proprium, non petere liberari ab ærumnis, tentationibus, et præliis, sed potius hæc desiderare, petere et amare. « Quia est effectus oppido certus et notorius Spiritus Dei et non illusionis in contemplatione favoribusque a sua majestate divină susceptis... Tales animæ sunt ut strenui milites, quibus magis placet bellum, quia inde majus lucrum sperant. » 4. Gerson, in *Centilog. de impuls.*, decad. 9, notat ipsum etiam fictum angelum lucis celare

subinde laqueos suae nequitiæ sub imagine crucis Christi, Religionis et pietatis in Sanctos et Sanctas, sed addit: « Non autem placet Deo vir superbus, etiamsi ascendat in celum sub titulo devotionis, sub titulo crucis, et sub titulo B. Virginis et Sanctorum: superbia est quia eo ipso fictus est, et si fictus, ideo hypocrita. Quare hoc? quia suam, non Dei gloriam querit. » 5. Idem Gerson observat quod demon a nonnunquam, scilicet sub humilitatis specie, sese custodiendi, faciat ut quis sileat ex contemptu, iracundiâ, vel superbiâ, vel, cum loqui deberet, ex recordi pusillanimitate metu reticeat. »

GALERIE PLANMARIE
VERITATIS

§ 465.

QUINTO EX SEXTO : AD DOCILITATEM SPIRITUS
ATTENDERE.

Quinta et sexta Regula, § 451, 452 et § 458, 459 traditæ et probatæ, hic etiã replicandæ sunt, quatenus pro discretionem faciendâ, maxime in casibus difficilioribus, multum omnino refert explorare si spiritus sit *docilis*, ita ut Ecclesiæ ac *Directoris iudicio* se conformet, et si discretè etiã illa inspiret, quæ statui, cæterisque circumstantiis congrua sunt: si enim ab his regulis abhorreat, sub pretextu inspirationis suæ private, non boni sed mali spiritus vehementissimum signum est.

COROLLARIA.

ET AN HOMINIS ECCLESIE HOMINES CONVENIAT.

SOLUTIO. Huc spectat 4. Quod Card. Bona, c. 8, notat, nimirum eas inspirationes esse communiter proprias boni spiritus, quæ illi aetati temporum, in quâ degimus, magis sunt accommodatæ: et argumentum mali spiritus esse communiter loquendo, si nullus aetatum et rerum delectus habeatur. Visum est enim aliter atque aliter Deum in transcurso temporum viam salutis inspirasse. Sic ab exordio mundi per plura sæcula ductu luminis rationis; deinde lege scriptâ, et variis ceremoniis; demum in adventu Christi per evangelicâs et heroicâs virtutes, homines regebat; et quidem in primis sæculis legis evangelicæ: visibilis erat missio Spiritus S. cum donis

suis; mox prævaluit fortitudo Martyrum contra tyrannos; postea zelus et sapientia Doctorum adversus hæreticos: successit austeritas Anachoretarum et Monachorum. Accessit denique norma sætati nostræ conformior, cuius magis proprium est, tum a miris et insolitiis abstinere, tum a nimis Veterum austeritate aliquantulum recedere, tum profectui animarum, promovendo frequentiam Sacramentorum et aliarum devotionum, incumbere. Dictum est autem, *communiter loquendo*: nam semper excipiendæ sunt viæ extraordinariæ, quibus Deus nonnullos deducit. 2. In motu de se bono, sed dubio, a quo spiritu proveniat, docet Ludovicus a Ponte, l. c., c. 23, concedendum esse fructum bonum, exercendo bona manifestè opera, quæ inspirantur, sine ullâ sollicitudine: quia sic quis immunis erit ab omni deceptione. Ubi tamen subdit: « Nihilominus in multis aliis rebus refert multum, scire absque deceptione, quando hujusmodi motus et verba, sive colloquia, sint inspirationes Spiritus S., ut locum illis demus; quando verò a malo spiritu, simulante speciem virtutis, ut illos rejiciamus. » Tunc nimirum hoc scire refert, quando motus non est circa opera manifestè bona, sed de hoc ipso dubitatur. » 3. Item a Ponte, l. c., hanc regulam tradit: « Si studeas humiliter et velociter obedire inspirationibus quas apertè cognoscis esse Dei, moxque resistas suggestionibus quas deprehendis esse demonis, non permittit Deus te in ruliq; decipi: nam qui facit bonum quod novit esse tale, meretur adjvari a Deo ad assequendum quod non novit: et qui semper resistit hosti manifesto, meretur non permitti decipi ab oculo. »

§ 466.

SEPTIMO : ORANDUM A DIRECTORE PRO DISCRETIONE
RECTE FACIENDA.

Septima Regula est: *Orandus* est sedulo *Deus*, et instanter, pro ratione dubii, ut in illo spiritu bonum cum suis inspirationibus, a malo cum suis suggestionibus possimus discernere. Nam ita Salomon, III *Reg. iii*, 9, petit a Deo cor docile, ut edoctus a Domino populum suum iudicare possit, et discernere inter bonum et malum: Ita Rex Josaphat, II *Par. xx*, 12, monet: *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* Si quidem juxta Tridæntinum, sess. 6, c. 11. « Deus impossibilia non ju-

bet, sed jubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis. » Item S. Laurentius Just., *Serm. in Pentecost.*, ait : « Quia quid nobis expediat ignoramus, implorandum est Paracliti hujus suffragium, atque ex omnibus medullis cordis dirigenda est ad illum interioris hominis cuncta intentio, quatenus voce pariter et affectu humiliter clamet, et dicat : *Veni S. Spiritus* etc. Et ratio est quia in hac discretionē magnum est errando periculum, nec curvis datur donum discretionis spirituum, ideo saltem per orationem, maxime mentalem, quae inspirationibus Spiritūs S. praeter petitionem abundat, auxilium divinum implorandum est, ut nos illustrare, in tentationem non inducere, sed a malo liberare dignetur.

§ 467.

OCTAVO : ORANDUM A DISCIPULO PRO ILLUSTRATIONE DIRECTORIS.

Octava Regula est : Orandum etiam est Deus, ut nobis de idoneo Patre spirituali provideat, cumque convenienter illuminet, quod et ipse Pater orare debet, pro discretionē in directione spiritūs feliciter exercendā. Nam, Sap. ix, 6 : Et si quis erit consummatus inter filios hominum, si ab illo obfuerit sapientia tua, in nihilum computabitur. Et Jac. i, 5 : Si quis vestram indiget sapientia, postulet a Deo. Quippe cum in hac re periculum imminet, tum in eo, quod quis in discretionē spirituum semper se regere velit lumine privato, sine subsidio Patris spiritualis : tum in eo, quod Patrem eligat, ex defectu scientiae, pietatis, aut ex malitia imparem suae directioni ; tum in eo, quod Patri ut homini nimium fidat, vel Pater ipse nimium de se praesumat, cum tamen a divino lumine tota felicitas bonae discretionis dependat. Ideo ad omne periculum declinandum recursus ad Deum per orationem opus est, et cum Ecclesiā orandum : O Lux beatissima, reple cordis intima tuorum fidelium! Sine tuo Numine, nihil est in homine, nihil est innoxium.

ADHORTATIO AD DISCRETIONEM RECTAM.

COROLLARIUM. Oremus itaque cum S. David, *Ps. xliii, 43* : *Emitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.* Oremus cum S. Paulo, *Act. ix, 6* : *Domine, quid me vis facere? Oremus cum sponsa, Cant. ii, 14* : *Sonet vox tua in auribus meis.* Ita quidem : Sed addimus etiam nos quid loquatur in nos Dominus Deus. Est autem iuxta S. Gregorium, *l. 5 Mor., c. 49* : « Absconditum verbum audire, locutionem Spiritūs S. corde concipere, quae profecto sciri non potest, nisi a quo haberi potest. » Quia verò Deus nobis etiam per Patres spirituales loquitur : *Attendamus a falsis Prophetis, qui veniunt ad nos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, Matth. vii, 15* : Nam ejusmodi pseudo-apostoli sunt operarii diaboli, transfigurantes se in apostolos Christi, *II Cor. ii, 13.* Vigilemus ergo, et oremus ut bonum probatorem spiritūs nostri nobis concedat : sed et Director in conspectu Altissimi pro recta discretionē faciendā deprecetur, et si Dominus magnus voluerit, spiritus intelligentia replebit illum. Et ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientiae suae, et in oratione confitebitur Domino, et ipse diriget consilium ejus et disciplinam, et in absconditis suis consiliabitur, *Ecc. xxxix, 8.*

§ 468.

ILLUSIO QUID.

Inter malos spiritus vel maxime periculosus est spiritus illusio. Est autem illusio deceptio in rebus spiritualibus. Cogitare ac sibi persuadere quod aliqua res spiritualis bona sit mala, aut aliqua mala sit bona, illusio est ac deceptio.

EXPLICATUR.

Schol. I. Sicuti spiritus simpliciter bonus potest esse malus secundum quid, et spiritus simpliciter malus, bonus secundum quid, ita et illusio, et non illusio : qui enim spiritus bonus est, eo modo, quo bonus est, certe non est illusio, licet in aliquo non bene, sed male agere, et ita illudi possit : et vice versa, qui est

spiritus malus, eo modo, quo malus est, cum persuasione boni erit illusio: sicuti autem in aliquo non male sed bene agere potest, ita in hoc non illuditur. Illud insuper notandum, ut quis dicatur in agendo simpliciter, vel secundum quid illusio, non sufficere quod utcumque male agat, si ex fragilitate vel malitia id faciat, quod bene novit esse malum; sed requiritur ut agat deceptus, per errorem cogitando ac sibi persuadendo malum esse bonum, vel bonum esse malum. Quae deceptio etiam non debet esse qualiscumque hominis cogitatio de bono ut malo, vel malo ut bono, sed cum assensu intellectus ex imperio voluntatis: alias foret pura suggestio, seu tentatio, non vero illusio.

Sciol. II. Illusio potest esse vel *materialis*, quando deceptio contingit ex ignorantia invincibili, et prorsus involuntaria, dum quis vel non tenetur, vel, adhibita debita diligentia, non potest assequi veritatem; vel *formalis*, et levis peccaminosa, aut ratione levitatis materic, aut ex semiplena deliberatione, etiam in causa; vel *gravior* peccaminosa, quando materia est gravis cum plena deliberatione. Haec gravitas subinde est *dubia*, et a peritis etiam Doctioribus difficulter cognoscibilis: aliquando *aperta*, et felle cognoscibilis, quo quandoque cum obstinatione ad crassos errores contra fidem et mores, haeresi, seu alia censurâ dignos progreditur, quales sunt illi, qui in sectas illuminatorum et quietistarum labuntur.

§ 469.

JUSTI ILLUSIONIBUS SUNT OBNOXII.

Illusiones vel materialiter tales, vel etiam ex culpa levi imputabiles, etiam Justi, inô et perfecti incurrere possunt. Patet 1° ex S. Scripturâ, Sap. ix, 13, dicitur: Quis hominum poterit scire consilium Dei? Cogitationes enim mortalium timidae, et incerta providentia nostra. Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam, et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.... Sensum tuum (Deus) quis sciat, nisi tu dederis sapientiam, et miseris Spiritum S. tuam de altissimis: et sic correctæ sint semitæ eorum, qui sunt in terris, et quæ tibi pla-

*cent; didicerint homines? Et Rom. vii, a v. 18. Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio, jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Et S. David, Ps. xxxvii, 7, deplorat: Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus. Ergo cum cogitationes etiam justorum sint timidae, providentia incertæ, corpus animam gravet, et sensum deprimat, ac fomes in perfectis adhuc maneat, et S. David ipse de suis illusionibus doleat, etiam justî et perfecti eas incurrere possunt. Id quod insuper exempla scripturistica probant. Sic S. Nathan Propheta, II Reg. vii, illusio fuit, dum Davidi prædixit eum templum edificaturum. Sic alter Propheta sanctus ab alio Propheta seductus fuit, III Reg. xii, ut contra præceptum Domini in viâ concederet. Sic Apostol. Luc. xxiv, 2, nuntium resurrectionis a mulieribus allatum pro deliramento, et Matth. xiv, 26, Christum super aquas euntem pro specto habentes, illusi fuerunt. 2° Constat ex PP. S. Augustinus, in Ps. xxxvii, ait: « Tristitia nobis sit, donec et anima nostra exuatur illusionibus... Quanta sint autem illusiones anime, si voluero dicere, tempus quando sufficit? Cujus enim animâ ista non patitur? Breve est, quod admoneo, quomodo anima nostra completa est illusionibus. » Et Cassianus, Coll. 1, c. 21, exemplum Abbatis Joannis, viri sancti, refert, cui diabolus ipse confessus est quod eum ad indiscretum jejunium seduxerit. Nam uti S. Bernardus, *Serm. 24 de Dier.*, observat, *demon suadet nonnullis singularia jejunia quaedam, unde ceteri scandalizantur: non quia jejunium diligit, sed quia scandalo delectatur.* 3° Ratio est: Nemo justus et perfectus, exceptâ B. Virgine, liber est a fomite peccati, et immunis ab omni culpa veniali. Ergo nec ab omni illusionibus tum materialibus, tum venialiter culpabilibus: nam fomes peccati, prout includit motum inordinatum contra rectam rationem sive indeliberatum et materiale, sive secundò primum, semiplenè deliberatum et venialem, etiam ad illusiones se extendit, utpote quæ magis difficulter deteguntur, et ob vulnus*

ignorantia a peccato originali nobis inflicto facilius incurrantur.

ILLUMINATI.

Sanctus. Illuminati sunt quoddam hominum genus, quod multum tractat de oratione mentali, et de apice contemplationis, de suspensionibus, visionibus, miraculis, raptibus et illuminationibus: id quod in vita spirituali nobilissimum et splendidissimum est, verendo in operimentum vitiorum et magnorum scelerum. Hi magnam vite spiritualis partem relinquant ad illusiones phantasticas sui insani cerebri. Eorum plerique bene ceperunt, et, ad tempus, solidarum virtutum iter prosequerentur: at vero cum forti orationis vino ejusque dulcedine inebriarentur, evanuerunt in cogitationibus suis, et in occultam superbiam, persuadendo sibi se eximie sanctos esse, prolapsi sunt: cumque Deus superbos derelinquat, sine mora eos diabolus arripit, et oratione, solitudine, penitentia, simulibusque actionibus inescatos, primum eorum intentionem corrumpit, ut gustum et honorem in actionibus suis quarant; postea eos illusionibus et fictis revelationibus opplet, sicque multas falsas doctrinas ingerit, et in gravia occulta peccata precipitat, ita ut exterius hypocrita; interius heretici sint. Tales pseudoilluminati, post alios antiquiores, fuerunt Boguardi et Beguinae, quorum errores damnavit Clemens V, in Concilio generali Viennensi, saeculo XIV; et habentur in Clem., de Heret., c. Ad nostrum. Item qui signanter dicitur sunt illuminati, dammati sunt cum suis erroribus ab Inquisitione Hispana sub initium saeculi XVIII, quos refert Sallèles, in *Tribun. pd.*, l. 3, reg. 325. Qui denuo suscitati sunt sub nomine Quietistarum, et cum Michaelo Molinos ab Innocentio XI dammati fuerunt. Miserabilium horum Illuminatorum revelationes sunt demonis illusiones, eos adeo excecantis, ut faciat eos credere bonum esse malum, et malum bonum, et totum hoc sub pallio perfectionis et orationis. Querunt hi discipulos spirituales; quarant, sequantur, et plaudant ipsis: plausum quippe deponent popularem. Sunt in suis actionibus propriae voluntati addicti; sunt pertinaces, et duri iudicii; alios volunt sibi esse subiectos, humiles, obediētes, quin ipsi exemplo suo precant, quod melius in subiectione aliena propria auctoritate, et in aliena humilitione suam superbiam exerceant. Verbo, sunt heretici plurimis secretis et publicis peccatis infecti.

§ 470.

ILLUSIONES CAVENDE SUNT.

Proinde cavere sedulo debent et timere *justi*, quin et *perfecti*, vel qui se tales esse putant aut praesumunt, ne forte incurrant aut incurserint *illusiones* tum materiales, tum formales, non solum leviter, sed etiam graviter peccaminosas. Nam 1° S. Scriptura, *Prov. xiv, 12*, monet: *Est via, quae videtur homini justa; novissima autem ejus deducunt ad mortem. Job. ix, 28, Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti. Ps. xviii, 13: Delicta, vel, juxta hebraicum, ignorantias quis intelligit? Ab occultis meis munda me. Jer. xvii, 9: Pravum est cor omnium et inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, et probans renes. Ps. lxxiv, 3: Cum accepero tempus, ego justitias judicabo. I Cor. iv, 4: Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. Et Apoc. ii et iii, Episcopo Sardis scribitur: Scio opera tua, quia nomen habes quid vivas, et mortuus es. Et Episcopo Laodiceae: Dicit quod dives sum et locupletatus, et nullus ego: et nescis quia tu es miser, et miserabilis, et pauper, et caecus, et nudus. Ergo si datur via apparenter recta, si SS. Job et David ab occultis timebant illusionibus, et ipse S. Paulus se justificatum asserere non audebat; etiam *justi* et *perfecti* in oculis suis iudicium Episcoporum Sardis et Laodiceae timere, et ab illusionibus etiam culpabilibus sibi cavere debent. Accedunt exempla scripturistica, *Oza*, *Araam* periclitantem sustentantis, II *Reg. viii*; *Saulis* in discrimine populi Domino sacrificantis, I *Reg. iii*, et Regi *Amalec* ac melioribus spoliis Deo immolantis, *parcentis*; et David populum numerantis, II *Reg. xxiv*, qui omnes putabant se bene agere, et tamen culpabiliter illos, et severe puniti sunt. 2° S. Basilii, in *Const. Mon.*, c. 2, ante med., docet: « Cum multis in rebus offendamus omnes, majorem tamen offensarum partem ne intelligimus quidem. Idcirco Apostolus dicebat: *Nihil mihi con-**

sciens etc., quod idem est ac si diceret: Multa debita committo, quae me committere non intelligo. Propter hanc causam etiam propheta ait: *Delicta quis intelligit?* S. Hieronymus, in *Dial. adv. Pelag.*, l. 4, fusè probat per ignorantiam et errorem, etiam putando eum esse veritatem, graviter peccari posse. S. Augustinus, l. 22 *de Civit.*, c. 23, ait: *Vigilis confinis excubantes, ne opinio verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus, ne se tenebre alicujus erroris offundant; ne quod bonum est, malum, aut quod malum est, bonum esse credatur.* S. Gregorius, l. 9 *Mor.*, c. 17, infert: *«Quid ergo est, quod mira opera faciens, hæc ipsa etiam veretur pavens (S. Job.)... nisi quod in sancti viri actibus verbisque colligimus, ut, si placere Deo veraciter cupimus, postquam perversa subegimus, ipsa etiam in nobis bene gesta timeamus.»* Et S. Isidorus, l. 2 *Sent.*, c. 27, ait: *«Sæpe, quæ apud hominum iudicium bona apparent, apud examen diligentissimi et acutissimi iudicis reproba deteguntur. Ideoque omnis Sanctus veretur ne forte bonum quod agit, pro aliquâ animi intentione, in oculis Dei reprobum sit.»* S. Theresia, in *Via perf.*, c. 38, docet: *«Ubi diæmon ingens potest inferre dumnum, quin sit recognitus, est, faciendo nos credere virtutes habere quas non habemus, quod est dira pestis.»* 3° Ratio est quia nisi homo in initio, medio et fine vite spiritualis perpetuò in cognitione sui invigilet, nihil mali est quod timere non debeat, cum ex se non nisi deficere et peccare possit: ergo se nec justum et perfectum temèrè præsumere, sed cavere ac timere debet, ne vel illusiones culpabiles incurrat, vel jam incurrit.

CONFIRMATUR.

Soluti. Inde arguit Director quantâ prudentiâ procedere debeat vite spiritualis in operationibus suis, ut non illudatur, quantâ diligentâ examinare debeat an materia sanctorum actionum sit ex omni parte bona, vel ex aliquâ parte mala an usus in agendo finis, rectus sit et sincerus an non; num in operibus suis non irrepserit quid passionis, ita ut vitium colorem virtutis induat: videat

inprimis quàm accurate examini submittere debeat actus suos, postquam eos perstravit, ut si quid in eis deprehendat fraudulentum, seipsum illuminet, oculos aperiat et in posterum cautus fiat; quia reverà istiusmodi illusiones, nisi in principio eradiceantur, crescant et irremediabiles evadunt. Cornelius à Lapide explicans verba hæc, *Cont.* II, 45: *Capite nobis culpes parvulas, quæ demoluntur vitæ.* «Vulpes sunt, inquit, suggestiones fraudulentæ, quas diæmon, caro et mundus animæ suggerit sub specie boni ut eam ad malum inducat: vitium enim palliat velo virtutis et Satanas se transfigurât in angelum lucis. Quare hæc illico, dum oriuntur, et parvula sunt, capiendæ sunt, ut earum fraus dolus et error detegatur: ne adultæ et corroboratæ capi et evelli nequeant.» *Corn. à Lap. in text. cit.*

§ 474.

RADICES ILLUSIONUM.

Ut autem istiusmodi illusionis eò meliùs caveantur, præcipuas earum radices indicare et nosse expedit: quarum

PRIMA EST NEGLIGENTIA IN REBUS DIVINIS.

Prima est, et valde frequens, negligentia in rebus divinis. Nam non solum conscientia laxa, sed et mediocriter timorate, sæpe ea scire culpabiliter negligunt, quæ scire et facere tenentur: unde pro ratione et mensurâ negligentia, ignorantia, illusio directè aut indirectè, leviter vel graviter culpabilis evadit. Tales sunt ignorantia, de quibus Apostolus, I *Cor.* XIV, 38, ait: *Qui ignorat, ignorabitur.* Et Christus D., *Luc.* II, 47, in parabolâ duplicis servi, quorum unus cognitam Domini voluntatem non faciens, *vapulabit multis*, alter non cognoscens, et digna plagis faciens, *vapulabit paucis.* Ubi ad nos Theophilactus ait: *«Sunt qui querant: Esto, bene puniatur is qui scit voluntatem Dei, et non facit; qui autem nescit, quare puniatur? eo quod potuisset etiam ipse discere, et noluit, sed piger fuit, quò ipse in causis suis, ut minus didicerit, quapropter puniendus est quòd non spontè didicit.*

Timeamus, fratres, etc.» Videri etiam potest S. Chrysostomus, *Hom. ad Rom.*, et S. Thomas, 1, 2, q. 76, a. 2 ad 1.

QUOMODO HEC RADIX PRÆCAVERI POSSIT.

Scholium. Notat hic Ludovicus a Ponte, *Tr. 1 duc. spir.*, c. 23, quod admodum intersit, sine negligentia correspondere inspirationibus divinis aperit latibus, et resistere apertis suggestionibus diabolicis: si enim non permittit Deus aliquem, saltem culpabiliter, occulte decipi. Nam omnis ignorantia culpabilis fundatur in aliqua culpa ex malitia, v. gr. in aliqua negligentia satis cognita vel cognoscibili. Interim tamen in sancto timore vigilandum, et duplex extremum vitandum est. Aliud nimii furoris et anxietatis, quæ obstat fiducia in Deo habenda, qui suâ sapientiâ supplebit quæ quis ex propria imbecillitate ignorat: imò nimius ejusmodi timor facile ad deceptiones disponet, et divinam inspirationem pro illusionem habebit, ubi contigit Apostolis, *Matth. xiv. 26*, quando mirum meticolosi Christum ambulantes supra mare phantasma esse putaverunt. Aliud extremum vitandum est: nimia securitas. Qui enim non timet, non se præparat; qui autem imparatus est, facile decipitur.

§ 472.

SECUNDA EST DEFECTUS RECTÆ INTENTIONIS.

Secunda radix est defectus rectæ intentionis. Dantur enim conscientie mediocriter virtuosæ, in propria tamen suâ estimatione perfectæ, quæ, cum putent se magna Dei dona habere, et magna pro Deo facere, reverâ tamen non ex pura, Deo placendi, sed occulte superbi et spiritualiter luxuriosâ intentione ducuntur, dum in eorum corde non amor Dei, sed proprius; non gloria Dei, sed sua; non divinum beneplacitum, sed gustus privatus, directè vel indirectè regnat, id quod ex eo possent cognoscere, quod, dum pati et contemni eos contingit, statim exasperentur; tristentur, si vel eadem, vel meliora ab aliis fieri videant, et animo cadant, si consolationes dispareant, et ariditates succedant: «unde eorum vitata opera ob illusionem culpabilem coram Deo vitantur.» Si

namque oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrorum erit. Matth. vi. 22. Et tunc fit, quod Richardus Victor, in *Cant.*, c. 7, ait: «Laet in animâ superbia, et hoc ipsa nescit, sed Deus hoc videt: quia occulta conspicit, et propterea gratiam suam subtrahit, vel non concedit.»

ETIAM IN SPIRITUALIBUS BONA INTENTIO DRESSE POTEST.

Scholium. Ad hoc etiam spectat, quod in Sacris litteris docemur, ne scilicet in devotione, latitanti vel gaudio spirituali sistamus, sed totum ad Deum autorem referamus. Ideo vera devotio, ad *Rom. xiv. 17.* vocatur *gaudium in Spiritu Sancto.* Et S. Paulus, *Philip. iv. 4.* hortatur: *Gaudete in Domino semper.* Et, *Ps. xxxvi. 4.* dicitur: *Delectare in Domino.* Ubi etiam Ludovicus a Ponte, *Tr. 1 duc. spir.*, c. 23, ad consolationem infirmorum bene advertit, non esse illico tribulationi illusioni, quod subinde in rebus spiritualibus nonnullæ tentationes vanitatis et superbiæ immisceantur, si illis viriliter resistatur. Sicuti S. Vincentius Ferrerius de se narrasse refertur, vana gloriâ ire ac redire, sed non hæreo in corde suo. Imò nec mirandum, si interdum leviter aliquid adhaerescat, quod non probat spiritum esse illusum, sed tantum esse imperfectum, sicuti aliqui dicunt, Patriarcham Joseph in sua juventute fratribus suis somnia sua narrantem in aliquam jactantiam lapsum fuisse: quæ incuria ob excitatum in se fratrum suorum invidiam carô illi stetit, *Gen. xxxvii.*

§ 475.

TERTIA EST PRÆCIPITATIO.

Tertia radix est præcipitatio et defectus consilii: qui defectus, licet in conscientiis laxis, etiam circa intentionem debiti finis habendam, versari possit, sæpius tamen in conscientiis imperfectè virtuti deditis, et non semel etiam in aspirantibus ad perfectionem, versatur circa electionem mediorem ad bonum finem majoris Dei beneplaciti conducentium; ad quæ cognoscenda, inter alia Spiritus S. dona, donum consilii præstitulum est, tam precibus, quam consideratione implorandum et exercendum: si enim vel nullâ, vel modicâ, vel insuffi-

ciente, pro ratione materie, consultatione, hæc electio mediocrum fiat, sibi quis imputet quod in electione mediæ, decipiatur: hoc quippe est vitium precipitacionis, quod facit ut quis, cæco modo procedens, in eo quod ignorat aut illusor operatur, a culpâ non excusetur. Talis est via illa in via impiorum, de quâ, *Proc.* iv, 19, dicitur: *Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corrumpant.* Et est illius viri miseria, de quâ S. Joh. in, 23, testatur: *Luxus abscondita est via, ac circumdedit eum Deus tenebris.* De quo etiam videri potest S. Thomas, 2, 2, q. 53, a. 3.

§ 474.

QUARTA EST ALIOS NON CONSULERE.

Quarta radix est, alieno competenti *consilio non uti*, quando Deus in genere ad bonum aliquid inspirat, nondum tamen in specie ad media determinatè suscipienda. Id quod subinde contingere patet ab exemplo Sauli, *Act.* ix, 6, cui Christus Jesus inspiravit quiddam a viâ suâ malâ recedere, non statim tamen ostendit quem sibi via tenenda esset; sed rogante illo: *Domine, quid me vis facere?* missus est ad Ananiam, a quo, nomine Dei, de divinâ voluntate plenè edoctus fuit. Idem docemur ab exemplo vitando Jephthæ, *Jud.* ii, cui Spiritus Domini, juxta communem Doctorum sententiam, inspiravit votum sacrificandi Deo quod sibi, de victoriâ Ammonitarum reversuro, domi primùm occurreret: occurrentem autem filium suum temerè sacrificandum censuit, non implorato Dei lumine et ministrorum ejus consilio, ut sciret an exceptio filie fieri debuisset, prout reverè excepta erat. Ideoque culpabiliter Jephthæ illusum fuisse communis sententia tenet cum S. Ambrosio, in *Exhort. ad Virg.*, circa med. unde etiam S. Laurentius Just., i. *de Obed.*, c. 26, monet: « Qui a semetipso loquitur, frequenter sententias profærendo precipitat, sibi que coherentis errare facit. »

§ 475.

QUINTA EST REVELATA AD PROPRIUM SENSUM DETORQUERE.

Quinta radix est, ad proprii judicii sensum flectere et aptare, quæ a Deo vel inspirate, vel revelata sunt. Sic illud, *Ps.* xc, 11: *Angelis suis mandavit de te etc.*, allegavit diabolus, *Matth.* iv, 6, ut, verba illa in sensu diabolico sumendo, Christum ad se precipitandum e pmissio Templic tentaret. Eodem modo non solum inter multa, quæ Deus verè inspirat, aliqua de suis, quasi non diversa, suggerit; sed etiam multa verò quandoque diabolus proponit, inquit S. Gregorius, i. 4 *Dialog.*, c. 48, et S. Thomas, 2, 2, q. 172, a. 6, nempe, ut sic eum securum reddat, cum quo agit, quod spiritus suus bonus sit: deinde verò aliquid malum, continens errorem, ut peccatum, de suo proprio malo spiritu addit.

DEMONI NON CREDENDUM.

Scholium. Ex hoc infer Ludovicus a Ponte, l. c. c. 23, § 3: « Maligno spiritui, quando talis esse cognoscitur, non esse habendam fidem, etiam in veris quo dicit, propterea quod ille dicit: nec obtemperandum in bono quod precipit, propterea quod ille precipit: sed quia ipsa ratio aut fides sic dicit, « Nec permittendus est aliquid nobis dicere, exemplo Christi Dr. N., qui damnat eucharistiam, quia tu es filius Dei, interpretans, non simebat ea loqui: quia quæcumque dicant aut faciant, eo dirigunt ut nos decipiant, et in superbiam ac in perniciem nostram deducant, quodsi demon, aut passio aliqua tua, furioso aliquo impetu ad bonum aliquod opus, etiam præceptum, impelleret, non est sciendum ut pareas suggestioni, sed ut simpliciter legem Dei, reprimendo furiosum impetum et perturbacionem quam sui suggestione demon affert.

SEXTA EST EXTRAORDINARIA APPETERE.

Sexta radix est extraordinaria potius appetere quam ordinaria et communia in viâ spiritûs; quod est proprium spirituum illorum, de se et virtutibus suis, quibus tamen carent, præsumentium. Unde regularia et sui statûs propria fastidiunt, et toti sunt, ut ea faciant quae alii non faciunt, sive in multâ oratione, sive in jejuniis et penitentis, sive in appetendo Martyrium, aut miraculosa faciendo pro mundi reformatione. Si quae insolita ex speciali Dei inspiratione a Sanctis patrata in eorum actis legunt, mox ad similia se accingunt, ipsamque improportionem virium suarum, litterarum et virtutis pro motivo accipiunt, putantes se ad magna eligendos ex abusu illorum textuum S. Scripturae: Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini. Potens est Deus, de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis.

EXTRAORDINARIA IN SANCTIS ADMIRANDA, NON IMITANDA.

Scholium. Bene proinde iterum monet citatus Ludovicus a Ponte: « Hujusmodi inspirationes accipiendae non sunt in regulam nostram actionum, nec exempla haec sunt imitanda, sed admiranda, et laudandus est Deus in Sanctis suis et operibus suis. Opus est autem magnâ attentione in rebus hujusmodi: nam demon, qui, instar simiae, vult imitari quod facit Deus, hinc accipit occasionem ad ignorantes et superbos decipiendos, eos permovens ad res rationi contrarias, fingens quod Deus cum ipsis dispenset, et internâ illâ inspiratione potestatem faciat ad ea exsequenda. » Quod exemplo illius Monarchae probat, qui, teste Cassiano, *Coll. II, c. 7*, filium suum, nisi auferisset, decollasset, quasi eodem, quo olim Abraham, spiritu duceretur.

IGNORANTIA CULPABILIS AB ILLUSIONE NON EXCUSAT.

Illusiones haec, et radices earum, eò sollicitius cavendae sunt, quòd non sufficiat ignorantia, etiam positiva, si culpabilis sit, ut excuset aliquem ab illusione formali, etiam in quavis materia gravissimâ et turpissimâ. Nam 1° S. Scriptura, *Eccel. viii, 14*, ait: *Sunt impii, qui ita securi sunt, quasi justorum facta habeant, sed et hoc vanissimum iudicio. Soph. I, 17. Et ambulabunt ut caeci, quia Domino peccaverunt. Is. vi, 10, Ecce cor populi hujus, ne forte videat oculis suis. Et Rom. x, 12, reprehenduntur ii, qui aemulationem Dei habent, sed non secundum scientiam.* Ergo dantur impii culpabiliter ignorantes, et securi apud se, non verò apud Deum; ambulantes enim ut caeci: quia Domino peccaverunt, et ob hoc caecitatem voluntariam contraxerunt, quos etiam Deus permissivè excæcat, ita ut rectè agenda non videant, et ignorent culpabiliter. Unde, licet etiam ex rectâ intentione, cum aemulatione placendi Deo, procedant, tamen a culpâ non excusantur, si talis intentio non sit secundum scientiam legum Divinarum, quam habere possunt et tenentur. Hæc etiam redeunt exempla Ozae, Saulis, David, Angeli Laodiceae, quibus accedunt ethnici Philosophi, de quibus S. Paulus, *Rom. I*, ait esse a peccato inexcusabiles, licet obscuratum est insipientis cor eorum, et non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte. Imò ipse S. Paulus testatur de seipso fuisse blasphemum, persecutoremque Ecclesiae, sed misericordiam consecutum: quia ignorans fecit in incredulitate. De crucifixoribus suis suppositi Christus eos peccasse licet ignoranter, dum oravit Patrem, *Luc. xxiii, 34: Quia nesciunt quid faciunt.* Sic ut etiam peccarunt persecutores Apostolorum et Martyrum, licet putarent se obsequium prestare Deo, *Joan. xvi, 2. 2°* Ita docent PP. S. Augustinus, sive alius, in *Quest. V. et N. Test.*, q. 67, ait: « Non omnis ignorans immunis est a peccatâ. »

S. Chrysostomus, *Hom. 26, in ep. Rom.*, hoc multis probans subdit: «Neque putandum ad apologiam sufficere ignorantiam; erit enim, erit inquam, quando et ignorantia penas dabimus, quando scilicet et ipso ignorantia veniam non habebit.» Quod in Judeis, Graecis et Ethnicis ostendens, hanc regulam tradit: «Quod si ea ignoraveris, quae sciri non possunt, praeter culpam erit: si vero, quae scitu et possibilia sunt, et facilia, extremas penas merito dabis.» Et S. Thomas, *Lect. 7 in c. 1 Rom.*, docet: «Tunc ignorantia culpam excusat, quando sic procedit et causat culpam, quod non causatur a culpa: si vero ignorantia causetur ex culpa, non potest subsequentem culpam ignorantia excusare. 3° Ratio est quia ignorantia in causâ imputabilis non antecedit omnem libertatem, adeoque est ad culpam imputabilis, uti quando quis nescit ea, quae ad statum suo satisfaciendum sunt necessaria: quando quis negligit passiones suas mortificare, orare pro illustratione Divinâ, etc. Ergo ab illusionem formali et culpabili non excusat,

NONNULLA PECCATA IGNORANTIAE IN VIRIS SPIRITUALIBUS.

Scholium. Nonnulla sunt peccata magis subtilia, interna et occulta, in quibus qui Deo servire cupiunt lapsi jaecnt, et quae ex negligentia propria non agnoscent: quae licet non semper sint mortalia, semper tamen sunt periculosa et fugienda. Hujusmodi sunt 1. superbia spiritalis, quâ homo seipsum internis nimis estimat: unde in suo judicio est nimium pertinax, et quod ipse vult inordinatè, impleri desiderat. 2. Fidia in viribus praesumptiosa. 3. Curiositas temeraria circa opera et judica divina. 4. Indiscretio in vigiliis et penitentibus contra iudicium Patris spiritualis. 5. Appetitus vitiosus ad externa singularia.

§ 478.

REMEDIA CONTRA IGNORANTIAM: PRIMUM: CONSULERE DOCTORES.

Remedia, quibus quis ad praecavendas et delendas ignorantias juvari potest, sunt *primò*: *Consulere lumen rationis, li-*

bros evolvere, Doctores, Directores et Praelatos interrogare; nam uti ex S. Augustino, *c. Quæritur*, 22, q. 3, refertur: «Nemo debet tentare Deum suum, dum habet quid rationabili consilio faciat.» Hoc ipsum autem ex sincero veritatis amore faciendum est, non ex passione, non ex indocili pra-judicio, non illos studiosè quaerendo, qui ex scientia et pietatis defectu, potius falsa quàm vera dicant et nobis placenta loquantur. «Nam si sapientia, ait S. Augustinus, l. 1. *de Mor. Eccl.*, c. 17, et veritas non lotis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest.» Et S. Chrysostomus, *Hom. 44, in Math.*, inquit: «Non potest eis esse excusatio condemnationis, quibus fuit inveniendi facultas, si fuisset quaerendi voluntas: nam si veritas salus et vita est, cognoscentium se, magis debet queri quàm quaerere.» Plura habet *Hom. 40, in Joan.*, in illud: *Scrutamini Scripturas.*

§ 479.

SECUNDUM: EXPIATIO CONSCIENTIAE.

Secundum remedium est *expitatio conscientiae* propriae, vitando et delendo peccata cognita, edomando passiones, obsequendo Divinis inspirationibus, studendo et exercendo se in virtutibus, maxime in amore Dei super omnia, et nos sollicitos facit, et vel ignorantias detegit, vel cavet, ne culpabiles fiant. Alias enim terribilis illa poena nobis timenda erit, quam S. Gregorius, l. 14 *Mor.*, c. 19, minatur: «Ex poena etiam culpae est videre bonum, quod agere debeat, et tamen implere non posse: et rursus ex graviori poena culpa est, quod agere debeat, nec videre.»

§ 480.

TERTIUM: EXAMEN QUOTIDIANUM CONSCIENTIAE.

Tertium remedium est solers et *quotidianum conscientiae*

examen, juxta illud, *Ps. LXXVI, 6: Meditatus sum nocte cum corde meo, et exercebar, et scopebam Spiritum meum.* Ut enim de seipso aiebat S. Bernardus, vel alius, in med. c. 5: « Quò diligentius meipsum examino, eò plures defectus in conscientia mea angulis reperio. » Ideo sancta praxis est quotidie, saltem ante cubitum, per horæ quadrantem seipsum exactè examinare, sicut quis brevi a Deo examinandus et judicandus erit. Id quod etiam ante prandium, per singulas horas et ante opera alicujus momenti laudabiliter fiet.

§ 481.

QUARTUM : ORATIO.

Quartum remedium est *oratio* tam mentalis, seu meditationis, quàm petitionis. Sepe enim non sufficiunt vires nature, ad sciendum quæ faciendæ sunt, nisi subveniant vires gratiæ, quæ a Deo per orationem obtineri debent. Nihil magis exprimit S. Scriptura. Sic Habacuc in titulus est: *Oratio Habacuc pro ignorantis.* Totus Psalmus cxviii est continua petitio et meditatio Legis Dei. *Ps. xviii, 13, orat S. David: Delicta (vel, juxta Hebræicum, ignorantias) quis intelligit? ab occultis meis munda me. Ps. xxiv, 7: Ignorantias meas ne memineris.* Et S. Jacobus 1, 5, docet: *Si quis vestrum indiget sapientiâ, postulet a Deo, qui dat omnibus affluentem.* Hinc S. Augustinus, *1. de Nat. et grat.,* reprehendit Pelagium, peccatum ignorantie admittere recusantem, quòd non peteret a Deo: *Da mihi intellectum, ut discam mandata tua.*

ADHORTATIO AD CAVENDAS ILLUSIONES.

COROLLARIUM. Cupimus igitur vitare illusiones et ignorantias, et studeamus vitam mandatorum Dei alacriter currere, ut sic ab illis, saltem culpabilibus, magis nobis cavemus, dolendo insuper de omnibus quas fortè incurrimus. Recogitemus omnes annos in amaritudine animæ nostræ, et non queramus excusationes ignorantie in peccatis. Discamus, ante omnia, illa quæ ad salutem nostram

eternam nos conducunt; nam ut S. Isidorus, *1. de Synon., § de Sap. et ignar.,* bene docet: « Ignorantia mater errorum est, ignorantia vitiorum nutrix; peccatum magis per ignorantiam prevailet: ignorans enim quid sit culpe dignum non sentit, nec quando delinquit agnoscit.... Sapienter omnia prudenter examinat; inter bonum et malum sapiens discedit. Summum bonum est scire quid caveas, summa miseria nescire quò tendas. Dilige ergo sapientiam, et manifestabitur tibi; accede ad illam, et appropinquabit; assidue esto illi, et instruet te. » Ut autem sapientiam inveniamus, queramus illam in oratione et meditatione: nam, teste S. Augustino, *1. de Quant. anim., c. 14:* « Fieri non potest ex quâdam divinâ Providentiâ, ut religiosus animus seipsum, et Deum suum, id est, veritatem, piè, castè, ac diligenter quærentibus facultas inveniendi desit.

§ 482.

ILLUSIONES PARTICULARES SPIRITUALIUM.

Ut verò homines, presertim orationi dediti, *illusiones* eò melius præveant, nonnullas in particulari hic annotare juvat.

Primo. Longa et recollecta oratio, quam multa devotio, lacrymæ, favores et gratiæ comitantur, si ex aliâ parte non accedunt penitentia, ærumnæ, dolor et mortificatio, non perseverat; sed, vel est privilegium, vel miraculum, vel illusio.

Secundo. Oratio impediens obligationem, est illusio; et oratio quæ nescit relinquere Deum propter Deum, nec subvenire fraternæ charitati obligatorie, et penitentiam præfert obedientiæ, vel amentia est, vel manifesta illusio, § 458.

Tertio. Oratio vitia non exstirpans, nec virtutes implantans, vel nulla est, vel illusio.

Quarto. Oratio, quantumvis favoribus, visionibus, raptibus et extasibus recreata, sine fundamento virtutum moralium, humilitatis, patientiæ et obedientiæ, clara est illusio: fallitur enim manifestè, qui putat Deum (nisi fortè aliquando per miraculum) spirituales favores solido fundamento virtutum moralium ordinariè superstruere.

Quinto. Persuadere sibi vitam spiritualem, vel principalem aliquam illius partem, sitam esse in paradoxis, nimicis labiorum compressionibus, delicatulis fastidiis, fictis et affectatis gestibus et compositionibus, illusio est et deceptio.

Sexto. Qui censet propria et naturalia sensa esse inspirationes divinas et supernaturales, dicitque omnes locutiones internas esse locutiones Dei et semiprophetias, vel qui sibi persuasum habet de imaginacionibus suis esse totidem visiones ac revelationes, illusio est.

Septimo. Oratione removens hominem a vocatione sua, vel exercitium sui instituti et propriæ professionis impediens, uli si faciat solitarium se in rebus proximi intronittere, vel hominem vitæ activæ aut mixtæ reddat nimis solitarium, cum ostensione exoticâ aut plausibilis singularitatis in aliquâ Comunitate, illusio est.

QUINAM MAGIS ILLUSIONIBUS SUNT OBNOXII.

SCHOLION. Ex his patet eos qui orationi vacant valde obnoxios esse illusionibus, et illos quidem præ cæteris, qui dulcedines spirituales degustarunt: sunt devoti, teneri, et singularem mulieres modici intellectus, item juvenes insanentes et paradoxî, propriæ voluntatis ex natura ingenio tebaes et novatores: omnes hi magnis illusionibus subiecti sunt, et si boni Magistri ductu careant, perditum erunt. Hi tales virtutibus sua obligationis contenti esse debent, quin se in perfectiones plurimas aspererogationis ingerant: dum enim nimis solitudinis se decant, abeunt in melancholicos, et ab oratione facile migrant ad illusionem.

§ 485.

EFFECTUS ILLUSIONUM.

Illusiones hæc et aliæ in personis, præconi, recollectionis et spiritui debilis varios effectus habent. *Primus* est reddere viros spirituales propriæ voluntati nimium addictos, duros iudicio, et in suâ sententiâ obstinatos, frequentissimè se Prælati et Patribus spiritualibus opposantes: undè Deus manum

suum ab illis subtrahit, ita ut in multa et gravia occulta peccata protabantur.

Secundus est cæcitas mentis, iudicando malum pro bono: quare sæpe illusio in gravia peccata ruit.

Tertius est magna sui æstimatione, magna in seipso fiducia, magna vanitas, et superbia: hinc illusio citò abit in hæresin Illuminatorum, quia illusio magnam secum affert presumptionem.

Quartus est illusos, in rebus spiritualibus, esse etiam plerumque paradoxos et fictos, amicos virtutum strepitanium et plausibitium, quibus humanas laudes occupantur.

§ 484.

REGULÆ PRO CORRIGENDIS SPIRITIBUS VITIATIS. PRIMA: OBSERVATIO INGENII.

Superest modò ut nonnullas *Regulas* speciales tradamus, quibus Magister spiritualis spiritibus vitiatis mederi possit.

Prima est: Observet Pater spiritualis *indolem subditi*, et, si cognoverit nature ingenium, ut plurimum etiam eius spiritum cognoscat. Si est ingenium fatuum et tardum, spiritus propendebit in fatuitates et tarditates. Si agreste et rusticum, spiritus proferet incivilitates, ineptias, immunditiam et neglectum, quas res pro punctis spiritus mortificati habebit: cum tamen nihil aliud sint quam inurbanitates, a rustico ingenio ortæ. Si fuerit ingenium paradoxum et fictum, erit spiritus imprudens, importunus et novator. Si callidum, tetricum et malignum, spiritus etiam in bono erit insidiosus, simulatus, et tortuosus implexisque intentionibus coeuptus: politici seculariter in humanis respectibus, et in communi commercio versatus. Si fuerit delicatulum, spiritus erit deliciosus. Si superbum, spiritus erit vanus et ambitiosus. Si cholericum, spiritus erit tumultuosus. Denique spiritus in pueris est puerilis, in paradoxis insanus, et in feminis debilis iudicii affectatus, et ferè sine fundo; in rudibus tardus, in

callidis proditor, in superbis vanus, in prudentibus discretus, in doctis solers, in sanctis sanctus. Et licet spiritus supernaturalis naturam elevet et perficiat, non illam tamen auferit, imò ipsam plerumque non occulat.

§ 485.

SECUNDA : OBSERVATIO RECREATIONIS.

Secunda Regula est : Si Magister spiritum in genere cognoscere desiderat, observet *actiones naturales* edendi, loquendi, ridendi, ambulandi, etc., maxime quando natura in aliquâ honestâ *recreatione* animum tantisper relaxat; tunc haud difficulter naturale cujusque ingenium cognoscat, juxta quod plerumque spiritus erit.

§ 486.

TERTIA : INSTRUCTIO BONA.

Tertia Regula est : Si defectus, quibus aliquis spiritus laborat, sunt imbecillitates ignorantiae, imprudentiae aut excessus, his facile remedium adhibere poterit Pater spiritualis, per *instructionem* suam, illorum ignorantias illuminando, et excessus ac imprudentias refrenando : si verò moralis defectus alicujus hominis spiritualis oritur ab aliquo defectu naturali, rarè remedium proficit, maxime si semel intentio vitiosa sit. Sic spiritus affectans hypocrises, si cum ingenio subdolo et novalore conjungatur, parum juvatur. Sic spiritus vanitatis et superbiae, cum ingenio insaniente et modici judicii, difficulter curatur. Spiritus penitentiae cum ingenio jactabundo, et aуре popularis cupido, agrè modicam admittit. Rarè etiam est delicatulus seu deliciosus penitens. Cavillosus nescit sinceritatem in commercio, et vix veritatem novit in conversatione otiosa. Spiritum rusticum et agrestem vix disertissimus etiam Magister civilem efficit.

§ 487.

QUARTA : IN HUMILITATE EXERCEATUR.

Quarta Regula est : Magister *rem cum Deo enizè transigat*, et si spiritus quem manuducit sit peregrinus, strepitans, acclamatus, in ore vulgi celebris, a Magistratibus sub titulo sanctitatis visitari solitus, si SS. Vulnera præfert, si per annos a cibo abstinet, et solo SS. Sacramento alitur; si fertur per aera, et quotidie extra se rapitur; quantumvis bonus talis spiritus fuerit, illum Magister *commiseratione prosequatur* : nisi enim tempestivè se contrahat, retrahat, fugiat, abscondat, taceat, et secretum celet; sed visitationibus, plausu et astimatione delectetur, sine dubio cadet : et quò majores fuerint plausus, eò frequentius relabatur, etiam in peccata pudenda et scandalosa, ut reluciat humilitas quod infecti vanitas.

§ 488.

QUINTA : SANCTITATIS FUNDAMENTUM VIRTUS EST.

Quinta Regula est : Magister hujusmodi discipulos doceat sanctitatem non consistere in raptibus, visionibus, lacrymis, suavitatibus et favoribus, sed in multâ erga Deum et proximum *charitate*, magnâ in contemptu *humilitate*, patientiâ in laboribus, obedientiâ erga Praelatos. In quibus *virtutibus* nisi hi favores fundentur, aut illusiones sunt, aut exiguae durationis.

§ 489.

SEXTA : MAGIS VIRTUOSUS MAGIS SANCTUS.

Sexta Regula est : Magister crebrò inculcet eum qui magis *virtuosus* est magis sanctum esse, non verò eum qui pluribus

favoribus abundat; plures personas esse favoribus inopes, et sanctitate locupletes, nullamque, quantumvis plena sit favoribus, absque virtutibus sanctam esse.

§ 490.

SEPTIMA: DÆMON DULCEDINES INTERNAS DARE POTEST.

Septima Regula est: Non excedit demonis artes dũre lacrymas, sanitates, raptus, visiones, uti suo loco probabitur; nequit tamen solidas virtutes eam puri intentione dare; imò dat interdum appetitum, gustum et robur pro penitentia et abstinentia, si per hoc possit eripere obedientiam: dat castitatem inalterabilem, si possit auferre humilitatem et charitatem; sinit libenter virtutes exteriores, si hoc modo possit debilitare vel eripere virtutes interiores fidei, spei et charitatis. Hæc illius ars est, dare minus, ut rapiat majus.

§ 491.

OCTAVA: DISCIPULUS A MAGISTRO IN FACIEM NON LAUDETUR.

Octava Regula est: Licet Pater spiritualis discipulum in Christo amet, caveat tamen ne illum apud alios celebret, aut in faciem laudet, ne ostendat se magnam habere rationem de ejus favoribus et revelationibus: imò illi persuadat favores respectu virtutum esse orichalcum vitæ spiritualis, cujus fundamentum est gratia; muri, solidæ virtutes; picturæ, revelationes et visiones; tectum, virtutes theologice. In quâ proinde domo Deus securè habitat.

REGULA SPECIALIS.

SCHOLAST. P. Godínez, *Th. Myst.*, l. 9, c. 11, refert se aliquam personam tractasse, cujus spiritus multum negotiũ illi fecerunt:

rapiebatur in altum; non edebat: obediens erat; libertinũ fcebat, erantque recessus amanatissimi. Sed cum nihil mali cuiquam inferret, hoc solum observavi; Communiter in quâ degelat, in partes esse divisam; alius pro, alius contra hunc spiritum stantibus. Ex quo sola tandem detectum est pravum spiritum fuisse: agebatur pacto cum dæmone, defecti a sua vocatione, atque tragicis successibus miserè famosa facta fuit. Erat hæc persona vani ingenii et obtusi intellectus. Verum cum hæc diverso opinio, etiam in ipso Christo D. N. et aliis sanctis observata fuerit, quorum tamen spiritus erat optimus, ideo notat hic P. Reguera, contradictionis et dissidiorum effectum, si modo sanatus, esse regulam æquivocam pro discretionem boni aut mali spiritus; sed soletur inspicendum esse an sint effectus per se aut per accidens, et ex motivo colligendum an sit vel non sit præter intentionem ejusmodi persone. Item an soli mali et tepidi stent contra, et boni potius pro sanctitate. Quodsi hoc ipsum ambiguum sit, satius erit interim iudicium suspendere, et timere, usquequæ alia indicia et probationes rem manifestent. Unde P. Godínez bene se gessit; cum enim signa alia sufficienter bonum spiritum manifestantia non videret, meritò timere cepit, an forte discordie ex præva intentione astu dæmonis, supereminantis zizaniam, ortu essent, uti postea comperit fuit.

§ 492.

APHORISMI PRO AGNOSCENDIS SPIRITIBUS RECTIS.

- I. Fundamentum est virtus omnia honestatis, et ubi deest virtus, nihil perfectionis est et sanctitatis.
- II. Qui errare non vult in examinanda vitæ perfectione, incipiat examen a debite obligationis completionem.
- III. Spiritus ignorantis malus potest esse in eo quod est intellectuale, ac simul intentione bonus, quod est principale.
- IV. Penitentia brevi festinamentem, et spiritum dubium citò qualificantem.
- V. Multitudo revelationum, nec utilium, nec necessaryrum, in animabus imbecillibus varietatum mater est plurimarum.

VI. Reprobatio alicujus revelationis fiat sufficienti urgente ratione : quia levitas est approbare vel reprobare res grandes, non præmissâ maturâ consultatione.

VII. Spiritus modicæ virtutis, et plurimæ revelationis, meritò censetur illusor dictamine recte rationis.

VIII. Spiritus rectus, fidens in propriâ discretionè, parum abest a suâ totali pèrditione.

IX. Omnis spiritus discordiarum causâ et strepitu famosus, solet ob secretam superbiam, esse periculosus.

X. Spiritus multis commoditatibus affectus, utut virtuosus sit, non penitens erit neque perfectus.

XI. Spiritus propriæ voluntati addictus potius quàm obedientiæ, tantum habebit de perfectione nonnihil apparentiæ.

XII. Aliqua commoditas quæsita cohæret cum virtutis aliquâ ratione : sed commoditas cum adhesionè a paupertate abhorret ac perfectione.

XIII. Aliquid affectionis inordinatæ stat cum virtutis mediocritate, sed nihil ambitionis cum consummatâ humilitate.

XIV. Spiritus contradictionis, quantumvis aliàs rebus polleat bonis, in re tamen istâ est spiritus illusionis.

XV. Tumultus, discordiæ, lites ac dissensionis non sunt effectus Dei, sed diabolicæ inventiones.

XVI. Spiritus maliâ et artificio velatus, spiritus est hypocrite facile declaratus.

XVII. Sanctitas plausibilis, popularis, et cum ostentatione, utut vera sit, non procul est a pèrditione.

XVIII. Laborantium melancholiâ revelationes, interdum sunt diabolicæ inventiones.

XIX. Extraordinarias misericordias sine virtute solidâ et verâ experiri, non indicat spiritum Dei, cum sit turrim super arenam ædificare adoriri.

XX. Spiritus divinus debet secum afferre devotionem : contra spiritus malignus dubia, suspiciones et perturbacionem.

XXI. Animæ apprimè sanctæ, quæ bonas recipiunt revelationes, quandoque sustinent permixtas, ut zizaniam inter triticum, aliquas illusiones.

XXII. Plerumque spiritus vanus imprudens est ac profanus.

XXIII. Spiritus prudentiæ defectu gravatus, necessariò erit ineptiâ notatus.

XXIV. Spiritus impetuosus impatiens est et bellicosus.

XXV. Ex spiritu puerili solent alii moveri bili.

XXVI. Spiritus amans in deliciis propensionem, incapax est ad penitentiam et perfectionem.

XXVII. Spiritus se accommodat qualitatibus ingenii naturalis, utut videatur esse supernaturalis.

§ 495.

MAGISTERII SPIRITUALIS ARCANA.

I. Magisterium spirituale est quedam altissima sapientia, quæ multam requirit scientiam et experientiam; cùmque idiota omni scientiâ destituitur, ineptus erit huic magisterio. Tales boni sunt ad loquendum de Deo et rebus spiritualibus, ad danda aliqua pauca consilia in materiâ spiritus; boni sunt ad dirigendum in rebus spiritualibus ovis; caveant tamen a profundis et subtilibus, ne perdanter.

II. Sancti austeri, sunt boni ad prædicandam penitentiam et timorem inferni, ac horrorem peccati incutiendum: quod ad convertendos peccatores conducit; at verò perfectio, cum, suppositâ virtute, principaliter in amore Dei et proximi con-

sistat, non agetur et crescit timore, sed amore. Unde Sanctus austerus ad virtutes alii ingenerandas aptus erit; sed Sanctus humilis, pacificus, mansuetus et amabilis, ad docendam et promovendam perfectionem aptior erit.

III. Magni doctores scholastici, si non sint spirituales, vel omni rerum spiritualium experientia careant, non solent esse Magistri spirituales idonei; nam Theologia scholastica est perfectio intellectus; Mystica, perfectio intellectus et voluntatis: unde bonus Theologus scholasticus potest esse malus Theologus mysticus. In rebus tamen difficultibus, dubiis, spiritalibus, Theologum praeferat medicocriter spirituales consulere, quam spirituales idiotam.

IV. Nemo estimat orationem mentalem tepidam, distractam et imperfectam: verum Magistri solertiores majori in pretio habent unam orationis mentalis horam siccam, insulsam et obscuram, variis sed repulsis tentationibus oppugnata, quam orationem per quatuor horas lacrymis irrigatam, tum quia sic exercetur solidissimum vitae spiritualis, nempe penalis caritas: tum ne quis putet in sola oratione vitam spirituales consistere. Veniet enim tempus quo anima illi vacare non poterit, sed loco ejus exsurgent derelictiones, ariditates, melancholiae, furia: quo tempore cum gratia divina, humilitas, patientia et aliae virtutes communes exercendae sunt.

V. Omnis Magister virtutis debet quidem ad eam perficiendam contendere, non tamen omnis Magister virtutis intra terminos mediocritatis est semper Magister perfectionis. Ille docet bellionem ut sit temperans; iste ultra temperantiam docet addere jejunium nunc obligatorium, nunc spontaneum. Magister virtutis docet distractum, ut in se recollectus orationi attendat; Magister perfectionis informal de his quo in oratione et recollectioe sublimissima sunt.

VI. Magistri spirituales plerumque carnalium persecuciones et obtreccionis sustinent, tum ne ob dona sua extollan-

tur; tum ut bona sua consilia aliis data opere confirmet; tum ut magnitudo penitentiae in innocentia practicae reluceat; tum ut eorum imprudentia puniatur, dum aliorum defectus volunt corrigere, quando ad eos non pertinet.

VII. Gratia spirituali praeditus magisterii non dominum, sed administratorem se noverit. Discipulos non quaerit, sed hi ipsum. Sectas, coetus et concursus non studioso apud se instituat. Curet ut discipuli sui imprimis obligationes status sui rite impleant, etsi lacrymae, devotio sensibilis, etc., deficiant. Si oratio deficiat, non deficiat virtuosa occupatio: erit enim tempus in quo discipulo magnum quid erit vivere, quin valeat orationi vacare. Sermo de raptibus, visionibus aliisque gratis extraordinariis frequens non sit. Exhortationum argumentum sit humilitas, patientia, recollectio, paupertas, obedientia, fuga mundi, cognatorum et peculiarium pravatum amicitiarum. Conetur alere truncum virtutum theologicarum et moralium, ut sic arbor vitae spiritualis ex eo adolescat, et florem perfectionis ac fructus solidae sanctitatis progerminet.

CAPUT IV.

QUOMODO MAGISTER SPIRITUALIS VISIONES, LOCUTIONES, REVELATIONES, PROPHECIAS, RAPTUS ET EXSTASES SUORUM DISCIPULORUM DISCERNERE VALEAT.

Discretio spirituum non solum ad discernendos spiritus bonos a malis et illusis, sed etiam ad discernendas visiones, seu apparitiones, revelationes et locutiones divinas, prophetias, raptus et exstases veras a falsis se extendit; quã proinde Magister spiritualis instructus esse debet. Quare modò de his agendum est. Et primò quidem de visionibus. Duo autem vitanda sunt pericula in hac materiã visionum quam suscipimus tractandam : unum in quod incidunt persone nimis credule, omni visioni que ipsis refertur a quacumque mulierculi, vel viro rudi, sine prævio ac diligenti examine, fidem præstant, eam admirantur, approbant, et parum abest quin tanquam articulum fidei admittant; alterum periculum est in eo quod aliquæ persone nimium incredulæ, omnem visionem aut apparitionem supernaturalem tanquam vanum somnium et imaginacionis pactum rejiciunt. De primis agit Spiritus S. his verbis : *Qui cito credit, levis est corde.* Eccl. xix, 4. Alios sic redarguit Augustinus : *In homine carnali tota regula intelligendi est consuetudo cernendi.* Serm. 147, de Temp. Quæ verba significant istius modi personas non sequi

rationis normam ut sciant quid credere debeant, sed, sicut bruta, nihil nisi quod vident, credere.

Non nego materiam visionum periculis plenam esse, quia dæmonis illusionibus, imaginacionis propriæ erroribus, et etiam hypocritarum fraudibus valde obnoxia est. Non ideo tamen incredulità esse debemus, sed cauti, prudentes, discreti, talis materiæ experti et periti, in ipsa rite examinandã diligentes. Scimus enim aliunde multas narrari visiones ac revelationes in S. Scripturis, in historiã Ecclesiasticã, apud SS. Patres : non possunt igitur omnino rejici nisi a protervis spiritibus, aut fide, aut ratione privatis. Fuitne unquam vir adeo stultus ut, quia novit inter veras margaritas et monetas legitimas, falsas aliquas inveniri posse, omnes suas et monetas, et margaritas, adulteratas reputans, in mare projiciat? Sic ageret ille qui sciens visionibus veris falsas misceri, cunctas ideo visiones contemneret, easque omnes tanquam diaboli vel imaginacionis illusiones haberet. Sicut igitur non omnes rejicimus monetas eo quòd falsæ existant monetæ, sed eas attentè examinamus ut veras a falsis secernere possimus, sic eo quòd quedam adsint visiones diabolicæ aut humanæ inter supernaturales et divinas, non negamus omnes visiones; sed sedulò tales materias perpendimus et examinamus ut in errorem non inducamur et ut inde sequatur justa discretiò. Id est scopus presentis tractacionis in quã, pro meã tenuitate, eam lucem Magistro spirituali afferre conabor, quæ necessaria est ad intelligentiam et practicam directionem visionum, locutionum et revelationum quibus discipulus suus a Deo donari potest.

Est autem visio cognitio nobis indebita quæ fit cum representatione objectorum caelestium, seu divinorum. ®

DIVISIO VISIONUM.

Socor. I. Juxta S. Augustinum, S. Isidorum, S. Thomam, Ricardum a S. Victore, S. Bonaventuram et communiter SS. Patres ac Theologos, visiones dividuntur 4° in corporeas seu sensibiles, quæ visùs corporei ministerio contingunt. 2° In imaginariis

aut spirituales et ait Augustinus, l. 10 *Confess.*, c. 35, quæ sunt per species seu figuras et imagines rerum in phantasia existentes: quod vel in vigiliâ vel in somno evenire potest. 3° In *Intellectualibus*, quæ sunt clarissima rerum divinarum manifestatio, quæ in solo intellectu absque figuris et imaginibus perficitur. S. Augustinus fasè dissertit de his tribus visionum speciebus, l. 12 de *Genesi ad litteram*; de eis agit S. Isidorus, l. 7 *Etymol.*, ut refert S. Thomas, 2, 2, q. 175, art. 3, dicens de S. Isidoro: «Ponit tria genera visionum, unum secundum oculos corporis; alterum secundum spiritum imaginarium; tertium per intentum mentis. » Idem S. Thomas, loquens de tertio celo ad quod raptus est D. Paulus, sic ait *loco cit.*: « Per tertium celum potest intelligi aliqua visio supermundana, quæ potest dici tertium celum triplici ratione. Uno modo secundum ordinem potentiarum cognoscitarum, ut primum celum dicatur visio supermundana corporalis, quæ fit per sensum, sicut visa est manus scribentis in pariete, *Dan.* v. Secundum autem celum sit visio imaginaria puta quam vidit Joannes in Apocal. Tertium verò celum dicatur visio intellectualis, ut Augustinus exponit *sup. Genes. ad litt.* » Denique omnes præternaturales visiones, de quibus solis modò sermo est, in *simplicibus* et *symbolicis* dividuntur, de quibus nunc agendum est. Priusquam autem ulterius progrediamur, notandum est primam visionis speciem duobus aliis inferioribus esse, quia sensu exteriori perficitur; secundam primâ nobilioribus esse, quia fit in phantasia, quæ est potentia inferior; tertiam omni exceptione excellentioribus esse quia formatur in intellectu: et anima quæ talibus fruatur visionibus, modo angelico, et in similitudinem animarum quæ extra corpus in collis beant, operatur, ut ait Angelicus: « Manifestum est autem, inquit, quod manifestatio divinus veritatis, quæ fit per nondum contemplantionem ipsius veritatis potior est quàm illa quæ fit sub similitudine corporaliarum rerum: magis enim appropinquat ad visionem patrie, secundum quam in essentia Dei veritas conspicitur. Et inde est quod propheta per quam aliqua supernaturalis veritas conspicitur secundum intellectuales veritates est dignior quàm illa, in quâ veritas supernaturalis manifestatur per similitudines corporaliarum rerum secundum imaginariam visionem. » 2, 2, q. 175, art. 2.

AN VISIO AB APPARITIONE DIFFERAT.

Schol. II. Card. Bona, in suo *Tr. de disc. spirit.*, c. 15, n. 2, ait visionem et apparitionem pro eadem resumî, differentiam tamen esse in eo, quod apparitio dicatur quando sola species apparentis

se nostris obtutibus ingerit, sed quæ appareat ignoratur. Visio verò dicatur, quando externa apparitioni ejus intelligentia conjungitur. Dordonus verò, *Medit.* 13, de *miracul. apparitione SS.*, n. 20, rem sic explicat ut apparitionis dicatur ex parte objectorum apparentium, visiones verò ex parte illa objecta mirabilia videntium. Et quia hoc modo et apparitio et visio ad unum actum visionis concurrunt, de visionibus et apparitionibus simul, veluti eadem re, agemus.

§ 495.

VISIO SIMPLEX QUID?

Visio simplex est quæ modo simplici, non verò metaphorico, rem præcipuè significantam representat.

QUOTIFLEX.

Scholium. Proinde sub visionibus simplicibus, objectivè acceptis, comprehenditur Deus prout saltem abstractivè in via videri potest, Christus Dominus, Deipara, Angeli homi et mali, Sancti, et anime defunctorum, de quibus tractabitur: quæ etiam visiones, ex dictis § 494, schol. 1. objectivè sumptæ, apparitionis promiscuè appellantur. Porro visio simplex vel sensibilis, vel imaginaria, vel intellectualis; § 494, schol. 2, esse potest: quam divisionem tradunt ut dictum est in schol. 1, § 494, S. Augustinus, l. 12 de *Gen. ad litt.*; S. Isidorus, l. 7 *Etym.*, c. 8; S. Thomas, 2, 2, q. 175, a. 1, ad 3; Bona, de *Disc. spirit.*, c. 15, 20; Petrus Thyraeus, de *Apparit.*; ubi etiam illud recogitandum, visiones simplices sensibiles et imaginarias, vel a Deo, vel a demone esse posse.

§ 496.

DANTUR VISIONES SIMPLICES SENSIBILES SUPERNATURALES DEI.

Visiones simplices exterius sensibiles, ipsius Dei instructivæ et supernaturales, sunt quandoque a Deo, ut Auctore supernaturali. Sic 1° ex Veteri Testamento Deum invisibilem sub visibili et spectabili formâ aliquando hominibus apparuisse cer-

lum est. Per undecim vices id contigisse dicitur. 1. Cùm primis parentibus, *Gen. iii, 9*, facie, a quâ se Adam abscondebatur, apparuit. 2. Caino apparuit, *Gen. iv, 3*. 3. Noe, *Gen. vi, vii, viii, 4*. Agar ancillæ, *Gen. xvi, 13*. 5. Abraham, *Gen. xviii, 6*. Lot, *Gen. xix, 7*. Jacob, *Gen. xxxii, 39*: *Vidi Dominum facie ad faciem*. 8. Moysi, *Exod. iv* etc. 9. Josue, qui, levatis oculis, vidit in specie virum strenuum, quem ut Dominum adoravit, *Jos. v, 13*. 10. Gedeoni, qui, licet de apparente sibi tanquam Angelo dixerit: *Vidi Angelum Domini facie ad faciem*; tamen in eo Deum recognovit, et sacrificium illi obtulit, *Jud. v, 22*. 11. Parentibus Samsonis, *Jud. xii, 22*. In Novo etiam Testamento Deum, saltem in Personis divinis, præcipuè in humanitate Christi, sensibiliter apparuisse probat Thyraeus, *de Appar.*: nam, præter illam Patris in voce, *Matth. iii, 17*, et xvii, 5 et S. Spiritus in specie columbæ, *Matth. iii, 16*, de quibus veluti symbolicis inferiùs agetur, habemus multas Christi Domini apparitiones: se quippe visibilem tribus temporibus exhibuit: primò post Nativitatem; secundò post Resurrectionem; tertio post suam ad cælum ascensionem. Post Nativitatem apparuit in præsepio Pastoribus qui eum adoraverunt, *Luc. ii*; Magis qui munera obtulerunt, *Matth. ii*; Judæis et principibus Synagogæ qui eum in Templo disputantem audierunt, *Luc. ii*. Item claudis, cæcis et surdis, qui ab eo gressum, lumen et auditum receperunt; mortuis, quos ad vitam revocavit, ut cæteros silæmus, qui illum ante resurrectionem personaliter conspexerunt: corpus quippe habebat verum, non phantasticum, et per virtutem suam animam poterat manifestare se quoties volebat. Post resurrectionem Christum sæpe sensibiliter apparuisse, patet ex Evangelio S. Matthæi xxvi, S. Marci xviii, S. Joannis xx. Rodolphus, in *Vita Christi*, p. 2, c. 81, quatuordecim ejus apparitiones, Maldonatus verò in *Matth. xxvii* tredecim numerat. Illud certum est, has apparitiones personales fuisse: licet enim discipulis in Emmaus euntibus in formâ peregrini, et Magdalene in formâ hortulani apparuerit, sola tamen ejus voluntas sufficiebat, ut corpus suum gloriosum sine ullo novo miraculo

intuentium sensus immutaret, uti advertit Durandus, *Tr. de vision.*, c. 4. Post ascensionem Christi in cælum admodum verosimile est apparitionem ejus S. Paulo factam, *I Cor. xv*, fuisse personalem utpote de quâ ipse, *I Cor. ix*, dicit: *Nonne Christum Jesum Dominum nostrum vidi?* Licet probabiliter alie ejus apparitiones post ascensionem impersonales fuerint, uti probat Thyraeus, *de Christi appar. imperf.*, c. 8, sicuti et illa apparitio S. Petro Roma facta, et a S. Ambrosio, in *Auxent. conc.*, 1, relata, quâ Christum sibi apparentem S. Petrus Româ fugientem interrogavit: *Domine, quò vadis?* Et ille: *Venio iterum crucifigi*, quam historiam contra nonnullos defendit Tillement, not. 39 ad *Vit. S. Petri*, probabiliter personalis fuit, uti videri potest apud Pignatellum, *Consult.* 99, n. 8, tom. 9. De aliis apparitionibus et visionibus Dei quæ in Historicis Ecclesiasticis leguntur, multa habentur apud Martinum del Rio, l. 2, *Disq. mag.*, q. 26. Et Gravina, in *Lapide Lydio*, a pag. 29. Accedunt his apparitiones Christi Domini in SS. Sacramento Altaris sub speciebus et formis peregrinis et imitatis, ut infans, sanguinis, carnis etc., quarum exempla exhibent Thyraeus, *de Appar. Sacram.*, c. 11, Theophilus Raynaudus, t. 6 de *Appar. in Euchar. Sacr.*, Christianus Lupus, t. 11, *Oper. orat. de mirac. Sacram* etc. Denique Christum in judicio universali personaliter apparituro credimus in illo symboli articulo: *Inde venturus est judicare vivos et mortuos.* 2. Patres probant Deum in formâ oculis sensibili apparuisse: et quidem hoc ostendunt S. Augustinus, *ex Gen. iii*, in l. 2 de *Trin.*, c. 10. S. Isidorus, l. 7 *Etymol.*, c. 8, et S. Gregorius, l. 28 *Mor.*, c. 2, dicens: « Aliquando imaginibus, et ante corporeos oculos ad tempus ex aere assumptis per Angelos loquitur Deus. » Similiter Deum invisibilem apparuisse ut visibilem probat, ex cit. textu *Gen. xxii*, Joannes Legatus Orientalium Patriarcharum in Synodo II Nicænâ, *Act. 4*. Pro cujus testimonii allegatione bene ab ipso facta stat Adrianus Papa, in *Ep. de imagin. ad Carolum M.* Stant etiam Patres universi: uti rursus ait S. Augustinus, l. 2 de *Trin.*, c. 18; l. 3, c. 10; l. 10 de *Civ.*, c. 13,

cum Sanctis Athanasio, Nazianzeno, Ambrosio, Hieronymo, quos laudatus Joannes adducit. Quibus addi possunt S. Hilarius, l. 4 de *Trin.*, in med., S. Leo, *Ep. 13, ad Puleher.*, S. Thomas, 1 p., q. 54, a. 2 et alii. 3^a Ratio est tantum benignissima Dei providentia, qui ad docendos et illuminandos homines illis apparere dignatus est.

APPARITIONES DEI IN V. T. FUERUNT IMPERSONALES.

Schol. I. Dei apparitiones in veteri lege, juxta communem Theologorum sententiam, non fuerunt personales, sed impersonales, ut loquuntur: nec enim Deus apparuit in corpore immediate et per se assumpto, sed id effectus per Angelos, qui suam personam susceperunt. Desumitur hoc ex S. Dionysio, c. 4. de *caelst. Hier.*, dicente: « Hujusmodi celeberrimi illi Patres nostri ministerio caelestium virtutum edicebant. » Et S. Augustinus, l. 2, 3 et 4, de *Trin.*, fusa hoc ostendens, concludit: « Si quis a me querat quomodo facte sunt sensibiles formae ante incarnationem Verbi Dei, quae hoc futurum praefigurarent: per Angelos ea Deum operatum esse respondeo. » Cumque ita expressè doceatur in S. Scriptura factum esse, ac nunquam negetur, bene arguitur ipsam saepe contigisse, accedente ratione hierarchici ordinis, quo Deus res medias per supremas, et infimas per medias administrat, quando convenienter fieri potest, sive homines per Angelos ministerialiter illuminat. Plura habet Thyraeus, *Tr. de appar. visib.*, l. 1, c. 23. Praeterea quidem Petrus Ganeus, l. 3 de *Republ. Hebr.*, c. 23, quod, quando in Sacris Litteris dicitur Deum apparuisse, id non sit intelligendum de Angelo tanquam Dei legato, sed potius de Verbo Divino, seu secundà SS. Trinitatis Personà, quae sub specie humana sese Patriarchis jam tunc visibilem ostendebat: quem sequitur Bernardus Lamy, in suo *Apparatu Biblico*, p. 26, et adhaeret P. Graveson, in *Hist. Eccles. V. T.*, colloq. 2. Verum a priori sententià non est discedendum, utpote a Patribus et Theologis late propugnata; unde Patrum testimonii recitatis subdit Card. Bona, de *Discr. spirit.*, c. 19, n. 3: « Quaecumque leguntur divinae manifestationes, sive Theophanie, per Angelos factae sunt, eorumque ministerio ad Patres nostros dimanarunt. Summa in hoc veterum Patrum concordia, nec discrepant ab eorum sententià principes scholasticorum. »

APPARITIONES CHRISTI POST ASCENSIONEM NULTE IMPERSONALES SUNT.

Schol. II. Apparitiones Christi post suam in caelum ascensionem, exceptis nonnullis, pleraque fuerunt impersonales, ministerio Angelorum, visibiliter nomine Christi intervenientium, ut probat Suarez, de *Angel.*, l. 6, c. 21, quia quoad hanc partem eadem est ratio Christi, quae de apparitionibus Dei modo data est. Solam exceptionem disparitatis in eo facit, quod in his apparitionibus Christus penes suam humanitatem, quando per Angelum apparet, non solum representetur, ut in se occultus, sed etiam loco distans, et absens, quo modo cogitari debet ab eo cui apparet, ne decipiatur, quod etiam monet Thyraeus, de *Chr. app. impers.* An verò in personalibus apparitionibus post ascensionem Christus e caelo in terram descenderit, disputant Theologi: S. Thomas, 3 p. q. 57, a. 6, ad 3, non improbabile putat Christum ad tempora caelum reliquisse, et ad terram descendisse: licet enim in Scripturis legamus Christum ad caelum ascendisse, sedere ad dexteram Dei, et descensurum in die judicii, Act. 1 et iii, hae tamen solum probant, caelum esse proprium et permanens Christi domicilium ubi nunquam in proprio throno residet; non tamen inferunt eum ibi immobiliter permanere. Joannes Major in 4, d. 10, q. 4, putat Christum, ex quo in caelum ascendit, nunquam illud deservisse, et tamen subinde verò et corporaliter in terrà apparuisse, existendo simul in duobus locis, modo, ut aiunt, quantitativo et circumscriptivo. Suarez, l. 2, in 3 p., q. 58, a. 4, ait: « Simpliciter et absolute verum esse Christum post ascensionem aliquando in terrà fuisse, incertumque sibi esse an tunc a caelo abfuerit, necne. »

QUALES SUNT APPARITIONES CHRISTI IN SS. EUCHARISTIA SUB SPECIE CARNIS, ETC.

Schol. III. Apparitiones Christi Domini in SS. Eucharistia sub specie pueri, sanguinis, carnis, juxta S. Thomam, 3 p., q. 76, a. 8, dupliciter contingere possunt: primo ex parte videntium, facta in eorum oculis tali immutatione, ac si expressè viderent carnem, vel sanguinem, vel puerum, nulla ex parte Sacramenti existente mutatione. Secundo, facta mutatione in ipsis speciebus sacramentalibus. Primus modus contingit, quando minus videt apparitionem, et alii non vident; secundus vero modus accidit, quando sub tali specie carnis, etc., caro ab omnibus longo tempore videtur: et utroque modo docet S. Thomas, Christum in Sacramento remanere: nam

primo modo nulla fit immutatio ex parte Sacramenti; et secundo modo, remanentibus dimensionibus, quæ, juxta S. Doctorem, sunt aliorum accidentium fundamenta, Corpus Christi sub Sacramento remanet, absque eo, quòd ulla deceptio ex utraque apparitione proveniat, cum apparitio fiat ut manifestetur Corpus Christi verè esse in Sacramento. Hanc doctrinam S. Thomæ illustant Theophilus Raynaudus, l. 6 de *Appar.*, in *Sacram. Euch.*, Philippus Maria a S. Paulo, *Tr. de sacr. appar.*, Card. Cienfuegos, de *Vit. abs. seu spec. Euch. velat.*, d. 2, sect. 6, et in *Conf. Lucionens.*, conf. 12, p. 2. Postquam probatum fuit hominem, nature viribus, non posse Corpus Christi in SS. Altaris Sacramento videre, eadem S. Thomæ doctrina fuisse confirmatur.

QUOMODO IMPERSONALES DEI APPARITIONES SENSIBILES FIANT.

Schol. IV. Quando Angelus apparet non in personâ suâ, sed Dei, Deus ipse principaliter apparere dicitur ac videri: nam etsi tunc Deus non tam propriè dicatur assumere corpus visibile, quàm Angelus, qui illud, ut causa particularis, conficit, et in eo operationes potius aut, quam Dei proprias elicit: tamen satis propriè dicitur Deum apparere, ac videri, utpote qui principaliter, sicut Cæsar in sui imagine videtur. Quare licet Deus in se oculis corporis sit invisibilis, in sano tamen sensu S. Scriptura dicitur verè visibilis imperfectè, et in specie externâ, tanquam in imagine, videri potest, et bene coheret, quòd Deus simul et Angelus in externâ corporis specie appareant et represententur, ille ut Deus, hic ut Dei minister: ut proinde bene dixerit S. Augustinus, l. *contr. Adomant.*, c. 9, ut quod apparet ac dicit Deum propter inhabitantem personam Dei, et Angelum ex personâ servientis creature. » Unde etiam quando Christus in SS. Eucharistiâ sub specie pueri apparet, hoc Angelorum ministerio fieri censet Reguera, *Th. myst.*, t. 2, p. 589, n. 101; quando verò caro et sanguis in specie visibili apparent, tunc jam certum est non esse verè et substantialiter Corpus et Sanguinem Christi, sed miraculosam eorum representationem et figuram, et variationem in accidentibus factam, remanentibus tamen, ut paulò ante dictum est, verè Carne, et verò Sanguine ac Corpore Christi in SS. Sacramento. Porrò quomodo Angeli corpus assumant, paulò post dicitur.

ANGELI BONI SENSIBILITER APPARERE POSSUNT.

Angeli boni etiam sensibiliter hominibus apparere possunt, uti dictum fuit. Nam 1° in Veteri etiam Testamento frequentes erant hujusmodi apparitiones, non solum quando Angeli gerebant vices Dei, sed dum in sui personâ apparebant. Sic David Angelum occisorem vidit, II *Reg.* xxiv, 17, et Angelus Raphael, uti in libro Tobie narratur, utriusque hujus nominis patri et filio non modo in transitu apparuit, sed etiam per multos dies et varia itinera filium comitatus est. In Novo verò Testamento Angelus Gabriel visibiliter sine dubio apparuit et locutus est B. Mariæ Virgini, *Luc.* 1, et de Nativitate et Resurrectione Christi similes apparitiones angelicæ narrantur, *Luc.* 11, et *Matth.* xxviii. Item similes de aliis rebus, *Act.* 1, 10, et v, 19, et xii, 7, referuntur. 2° Patet ex PP. S. Augustinus, l. 10, de *Civ.*, c. 43, ait: « Apparuisse hominibus Angelos in talibus corporibus, ut non solum videri, verum etiam tangi possint, eadem verissima Scriptura testatur. » Præverant S. Cyprianus, l. de *Card. Christ. oper.*, in præf., in med., S. Athanasius, *Serm.* 4 *contr. Arian.*, post init., et secuti sunt S. Damascenus, l. 2 *Fid.*, c. 3, S. Isidorus, l. 1 *Sent.*, c. 12; et S. Bernardus, *Serm.* 5, in *Cant.*, juxta illud: *Omnes sunt Administratores Spiritus, Hebr.* 1, 14, ait: « Et hinc est, quòd visi sunt Patribus, et ad eos intraverunt. » Accedunt S. Thomas, l. p., q. 51, a. 2, S. Bonaventura, in 7 *Proc. Rel.*, c. 18, docens: « Quædam visiones corporales vigilantium corporaliter ostenduntur, ut sepe Angeli Patribus, » et S. Theresia, c. 29 *Vit.*, de Angelo suum cor mirificè jaculo igneo transigente ait a se visum in formâ corporali, etsi rarò admodum in genus visionis corporeæ Angelorum sibi contingeret. 3° Ratio est: Angeli in corpora agere possunt, ut patet ex S. Scripturâ, *Matth.* xxviii, 2; *Act.* xii, 7. Ergo ex certâ materiâ, illis satis cognitâ, corpus visibile formare et homi-

nibus sensibilibus apparere possunt. Accedunt rationes congruentiæ a S. Thomâ, l. c., allatæ, ut sic Angeli naturam humanam, quam etiam Verbum Divinum assumpsit, honorant; nobis pignus æternæ nostræ futuræ cum Angelis societatæ detur; et ipsi Angeli suum erga nos amorem nobis manifestent.

ANGELI BONI, IN APPARITIONIBUS, ALIQUO MODO, CORPORA VERÈ TALIÀ ASSUMUNT.

Schol. I. Angeli boni, sive representant principaliter Deum, Christum, sive dum se solos visibiles reddunt, corpus aliquo modo verè tale ab ipsis confectum assumunt: nam hæc corpora non sunt prestigiosa aut illusoria, aliis enim visio eorum foret imaginaria; quod etiam ex eo patet quia pluries ab omnibus circumstantibus videntur; et sine hoc dicta SS. PP., imò ipsius S. Scripturæ narrationes, de apparitionibus Angelorum deceter sumi non possent, et propriè dum eos oculis visos et manibus contractatos refert; imò per solam illusionem Angelus Beatissima Virgini Mariæ, Apostolis et S. Magdalene apparuisset, quod nec in has personas cadere decet, nec respectu Christi fieri potuisset; cum deceptionis incapax fuerit.

QUÆRITUR EK QUO ILLA FORMENTUR.

Schol. II. Angeli boni in figurâ humanâ, uti communius fit, sensibilibus apparentes, non assumunt corpus verè humanum organizatum, sed corpus hoc est quedam corporis humani effigies, sufficiens ad illas operationes, quas Angeli ibi exercere debent; tum quia talia corpora humana viventia et ad vivendum organizata fieri nequeunt ab Angelis, et non est ratio cur juventur supernaturaliter a Deo, quando ad operationes aliquas id totum non est necessarium: tum quia corpori humano perfectè organizato animatio deberetur, quod iterum necesse non est, et in animâ rationali tunc creandâ, vel adstruendâ, multa inconvenientia occurrerent, satisque absurdum foret, quod veri homines ibi apparenter et viderentur, et non tantum Angeli sub figurâ humanâ, uti S. Scriptura in historiâ Tobie assertit. Quare S. Thomas, l. 1. p., q. 54, ad 3, censet hæc corpora fieri ex aere condensato, et cum S. Bonaventurâ, in 2. dist. 8, a. 2, q. 2. Scholastici vocant hæc corpora aerea. Quibus PP. S. Gregorius, l. 28 *Mor.*, c. 2; S. Isidorus, l. 1

Sent., c. 12; V. Beda, q. 9, *variar.*, suffragantur. Qui cum aliis PP. dicunt ea de *caelesti elemento* esse, et phantastica, quatenus nec verè humana, nec terrena sunt. Recentiores Philosophi, quibus Jamdudum P. Suárez, de *Ang.*, c. 33, n. 6, præluxit, dicunt cum eodem: « Hæc substantiam non esse aerem, nec semper habere propriam substantiallem formam communium vaporum aut nubium, sed alterius mixti imperfecti nobis ignoti. »

AN APPARITIO ANGELOREM BONORUM SENSIBILIS SIT MIRACULOSA.

Schol. III. Angeli boni communiter, quoties visibilibus apparent juxta Bordonum, de *Miracul.*, medit. 13, miraculosè apparent: « Esto enim, ipsi possint condensare aerem, et formare corpus aliquod non verè tale, in quo apparent, non ideo per hoc tollitur hujusmodi apparitionibus ratio miraculi, cum sint insolite, et præter ordinem naturæ: nec propriâ auctoritate, sed ex divinâ ordinatione appareant hominibus, et locutio in eis non sit naturalis, eùm corpus assumptum ab illis careat veris organis ad promendam vocem et loquelam, et nihilominus ipsi articulatè loquuntur. Ergo hæc ab illis præstantur ex speciali Dei jussione, ac proinde miraculosè, eùm non sint actus vitales. » Hucusque Bordonus, cum quo sentit Benedictus XIV, de *Serv. Dei Beatif.*, l. 4, p. 1, c. 32. P. Reguera, *Th. myst.*, t. 2, p. 591, n. 3, cum P. Suárez, l. c., n. 4, censet Angelos visibilibus apparentes corpora per motum localem, applicando activa passivis, conficere virtute suâ naturali, aliquando adjutâ virtute supernaturali Dei: nec enim virtutem excedit naturalem, quod Angeli po pacto corpora effingant, saltem ut modo sufficienti, ad communiter intentos effectus, appareant et videantur: ad hoc verò, ut etiam contricerentur, vel ut ad exquisitam perfectionem corpus aereum, vel alterius ignotæ materie perducatur, ad divinam elevationem recurrendum esse videtur, quo sensu S. Thomas, l. 1. p., q. 54, a. 2, ad 2, merito dicit *divinâ virtute* corpora sensibilia ab Angelis formari, nimirum in quantum sola virtus angelica non sufficit. Sic fortasse contigit in Gabriele, ut pro dignitate nuntium Incarnationis Dominicæ representaret, et in Raphaelæ Tobie comite. Communiter autem virtus angelica sufficit, sive ad humanam figuram, sive ad aliorum imperfectionum viventium aut non viventium figurâ efformandas.

ANGELI, QUOMODO CORPORA ASSUMUNT UNASTR.

Schol. IV. Angeli boni, ut censentur assumere corpus, debent saltem aliquo modo illi uniri, non unione informativâ, quia nec

unam naturam tanquam substantiâ simplex cum corpore facere possunt; nec unam: suppositam, quia unio hypostatica nulli extra Christum competi. Non unione moventis cum mobili, quia solo impetu Angeli raperunt Habacuc et Philippum Diaconum, quin corpora assumpserint; sed unione assumptivâ, quâ Angelus assumpto corpori est intimè præsens, et ita illo utitur, ut per illud et in illo tanquam intrinsecam principium operari videatur.

OPERATIONES ANGELORUM IN ASSUMPTIS CORPORIBUS NON SUNT VITALES.

SCHOL. V. Operationes Angelorum in assumptis corporibus non sunt formaliter vitales, sed vel purè similitudinariè, vel solum ex eâ parte, quâ fieri possunt non vitaliter: tum, ex dictis, defectu organorum, tum ex defectu principii vitalis informativi. Sic tales Angeli solum similitudinariè vident, vel audiunt per oculos et aures similitudinariè tales. Sic manu et pedibus, licet ex parte apparentibus, veros motus eliciunt, quibus veram scripturam forment, et verè locum mutant, non autem verè vitaliter, sed similitudinariè. Sic sonum verè talem et locutioni similem edere possunt, non tamen locutione propriâ et vitali. Sic non propriè ac vitaliter comedere possunt, licet verè divisione cibi, cum apparent in os ac in ventrem traiectione, comedere videantur, cum interim cibus in minutissimas particulas non amplius sensibiles in auras abeat, uti habetur, *Job. xii, 19.*

§ 498.

DÆMONES ETIAM SENSIBILITER APPARERE POSSUNT.

Angeli etiam mali, seu demones, hominibus sensibiliter apparere possunt. Patet 1° ex S. Scripturâ. Sic in Veteri Testamento dæmon in corpus veri serpentis intravit, et quasi in organo certâ ratione moto, colliso et modulato, vocem humanam, ut potuit, effinxit, prout exponit S. Chrysostomus, Procopius, et S. Augustinus apud Cornelium a Lapide, in cap. 3 *Gen.*, et in Novo Testamento, *Matth. iv, et Luc. iv*, Christo Domino apparuit, ostendens et promittens regna mundi, si eum adoraret. Hanc autem apparitionem assumpto a dæmone corpore contigisse docet Arauxo, in *Dec. mor.*, tr. 3,

q. 23. Et latè prosequitur Durandus, *de Vision.*, c. 2 et 5, quibus adhæret Rocca, *de Canoniz. SS.*, c. 15. Idem 2° docent Patres: S. Damascenus, l. 2, *de Fide*, c. 4, et S. Athanasius, in *Vitâ S. Antonii*, n. 9, ubi enarrat varias animalium species ac figuras, in quibus demones S. Antonii apparentes ipsum sensibiliter cruciabant. 3° Ratio est quia virtus angelica sufficit ad ejusmodi corpora efformanda, et Deus hoc demoni tum ad terrorem impiorum, tum ad exercendam patientiam proborum, permittit.

QUOMODO APPAREANT.

SCHOLIUM. Angeli mali seu demones, sive terrifici horrorem incutientes appareant, sive gloriosi, simulando se Angelos lucis, corpora aliquo modo vera assumunt non tamen vera humana organizata. Et licet eorum virtus ad figuram humanam, vel alterius cujusdam viventis imperfecti, vel non viventis, formandam sufficiat, sicuti virtus honorum Angelorum; minis tamen perfectè hi mali quàm boni Angeli id prestare possunt, quia nihil possunt supernaturaliter, et vel in poenam peccati, vel ob denegandam a Deo facultatem minis etiam naturaliter. Unde Suarez, *de Ang.*, c. 34, n. 7, verisimile putat, ab Angelis sanctis materiam assumpti corporis ex puriori quâdam superioris aeris substantiâ sumi, a dæmonibus verò, ex cœnensis. Et, c. 35, n. 5, non recedit ab illis qui putant dæmonem nunquam assumere simulacrum corporis humani quoad omnes partes illi simile, sed vel in pedibus, v. g. caprimis, vel aliâ parte ab eo discrepare. Quomodo verò demones corpori assumpto uniantur, et operationes vitales in eo exercent, patet ex dictis § 498, schol. 4 et 5.

§ 499.

ANIMÆ BEATORUM APPARERE POSSUNT.

Sancti item in Cælo existentes, seu animæ Beatorum hominibus sensibiliter apparere possunt. Prob. 1° ex S. Scripturâ: *1 Reg. xxviii, 14*, legitur Samuelem excitatum a mortuis Sauli apparuisse: quod juxta multos interpretes non per incarnationes Pythonissæ factum est, sed per verum Samuelem, assumpto aereo vel alterius materiæ corpore, jubente Deo, apparitio-

nem, uti apud Calmetum, in *Dissert. de Samuele*, etc., videri potest. *Matth.* xvii, in gloriôsâ D. N. Jesu Christi transfiguratione *apparuerant eis Moyses et Elias cum eo loquentes*. Ubi S. Thomas, 3 p., q. 45, a. 3, docet animam Moÿsis suum corpus non resumuisse, sed apparuisse per aliquod corpus assumptum, sicuti Angeli apparent: Eliam verò in proprio corpore apparuisse, non quidem allato de cœli empyreo, sed de aliquo eminenti loco, quo curru igneo raptus fuerit. 2. Innumera sunt Sanctorum etiam manifestorum apparitionum exempla, de quibus non solum historicis, sed etiam de non paucis Patres testantur. S. Gregorius, in *Vita S. Benedicti*, c. 34, refert: « Cùm ecce post triduum in cellâ consistens, elevatis in aera oculis, vidit ejusdem sororis suæ animam de ejus corpore egressam in columbe specie cœli secreta penetrare. » Et, c. 35, narrat de eodem S. Benedicto: « Dum intentam oculorum aciem in splendore coruscæ lucis infingeret, vidit Germani animam, Capuanæ Episcopi, in spherâ igneâ ab Angelis in cœlum deferri. » Et, c. 38, describens obitum S. Benedicti, visionem duobus Monachis ostensam refert: « Videndum namque quia stratâ palliis, atræe innumeri coruscâ lampadibus viâ recto orientis tramite ab ejus cellâ in cœlum usque fendebatur. Cui venerando habitu vir desuper clarus assistens, cujus esset viâ, quam cernerent, inquisivit. Illi autem se nescire professi sunt. Quibus ipse ait: Hac est viâ, quâ dilectus Domino cœlum Benedictus ascendit. » S. Hieronymus, in *Vita S. Pauli Eremitæ*, narrat S. Antonium vidisse S. Paulum defunctum inter Angelorum catervas, inter Prophetarum et Apostolorum choros, niveo candore fulgentem, in sublime conscendere. Et de apparitione S. Bernardi post mortem Fratri Guillelmo de Monte Pessulano, quæ ei suam beatitudinem in cœlo revelavit, testatur Albauus, in *Secundâ vitâ S. Bern.*, c. 31. Et S. Thomas, in *Suppl.*, q. 69, a. 3, docet animas existentes in Paradiso ad tempus exire posse, et probat, quia « S. Augustinus narrat de Felice Martyre, qui a barbaris Nolanis visibiliter apparuit, cùm a barbaris oppugnarentur. » Item de Sanctorum apparitionibus audi-

tores Rota, in *Relat. S. Caroli Borrom.*, 3 p., de *Mirac.*, asserunt id, pro subventione hominum, Beatis et Sanctis quodammodo familiare et usitatum esse. Plura passim acta Sanctorum et eorum Canonizationis suppeditant, et licet Ecclesiæ mos non ferat ut ejusmodi apparitiones canonizet, tamen vel ab ipsâ non reprobatione post rigidum examen, in judicio Canonizationis, specialem sibi notam, ut piè credantur, conciliant. 3. Ratio est voluntas Dei, et specialis Illius providentiâ, tum ut animæ Beatorum aliquos de sua felicitate certiores faciant, tum ut Dei mandata ad nos perferant, tum ut ad virtutem adhortentur, tum ut agris et morientibus assistant, aut alia nobis beneficia exhibeant.

QUOMODO ANIMÆ BEATORUM APPARENT.

Schol. I. Quæritur an animæ Beatorum appareant per eorum presentiam, an verò personas eorum Angeli in assumptis corporibus representent. S. Augustinus, 1. de *Cura pro mortuis ger.*, c. 13, ad hanc questionem de mortuis apparentibus in genere ita ait: « Cùm homines mortui sive vivi hominibus dormientibus vel vigilantibus apparent, non in ipsis rebus, ut sunt, videntur, sed in quibusdam similitudinibus rerum. Istud autem angelicæ operationibus fieri credimus per dispensationem providentiæ Dei, benevolentis bonis, vel malis, secundum inscrutabilem altitudinem judiciorum suorum, sive hinc instruunt mentes mortalium, sive fallantur, sive consulantur, sive tercantur, sicut unicuique, vel prebenda est misericordia, vel irroganda justitia ab eo, cui misericordiam et judicium non inanimè decantat Ecclesiæ. » Hucusque S. Augustinus, qui postquam mortuorum vel vivorum apparitiones in corporibus ministerio Angelorum formatas et assumptis fieri explicavit, dicta sua confirmat his verbis: « Ibi siquidem sunt spiritus defunctorum, ubi non vident neque audiunt, quæ aguntur aut eveniunt in istâ vitâ hominibus. Ita tamen est eis cura de vivis, quamquam quid agant omnino nesciant, quemadmodum est nobis cura de mortuis, quamvis quid agant nique nesciamus. Nesciunt quidem mortui quid hic agatur, sed dum hic agitur, postea audire possunt ab eis qui hinc moriendo ad eos pergunt, non quidem omnino, sed quantum sinitur eis indicare, et eos oportet audire. Scire etiam possunt ab Angelis, qui hic nobis præsto sunt, et animas nostras ad illos deferunt. Spiritu etiam Dei revelante cognoscere

possunt quæ hic aguntur, quæ necessarium est eos cognoscere. » Num autem apparitiones mortuorum fiant per eorumdem presentiam, an verò personas mortuorum representent Angeli in corporibus assumptis, S. Augustinus dubitat, dicens: « Quidam etiam ex mortuis ad vivos rapi possunt, non per propriam naturam, sed per divinam potentiam. Utrum tamen ista fiant per eorum presentiam, aut per Angelos suscipientes eorum personam, affirmare non audeo: Deus enim omnipotens, qui est ubique præsens, per angelica ministeria usquequaque diffusa potest præbere ista hominibus solatia, quibus in hujus vite misera iudicat esse præbenda. » Martyres quoque subvenire vivorum necessitatibus, idem S. Augustinus, c. 18, se nosse fatetur, sed quomodo, se nescire dicit: « Res hæc altior est, quam ut a me possit attingi, et abstrusior, quam ut a me valeat perscrutari; et ideo quid horum duorum sit, an verò fortassis utramque sit, aliquando ista fiant per ipsam presentiam Martyrum, aliquando per Angelos suscipientes personam Martyrum, definire non audeo: mallem a scientibus ista perquirere. » S. Thomas, in *Suppl.*, q. 69, a. 3, ad 3, docet, apparitiones hæc contingere operatione honorum vel malorum spirituum, ad instructionem vel deceptionem viventium; et *in corpore* ait, id interesse inter Sanctos et damnatos, quòd Sancti, cum voluerint, apparent, secus damnati: sicut enim Sancti viventes in carne, per dona gratiæ gratis datæ accipiunt, ut sanitates et signa perficiant, quæ nomenis divini virtute mirabiliter fiunt, quæ quidem signa ab aliis hoc dono carentibus perfici non possunt: ita etiam non est inconveniens, ut ex virtute gloriæ aliqua potestas animabus Sanctorum detur, per quam possint mirabiliter apparere viventibus, cum volunt quod illi non possunt, nisi interdum permisi. » Interim tamen, l. c., ad 2, etiam docet, quòd etsi mortui apparere possent, quando volunt, se tamen confirmant divini voluntati, et non apparent, nisi quando id Deo congruere videtur. Ex his cum P. Regneri, *Th. myst.*, t. 2, p. 588, n. 101, concludere licet, apparitiones SS. Deipare aliorumque Sanctorum communiter tantum esse impersonales, et per Angelos, frequenter Angelos custodis, substitutionem, nisi forte ex speciali privilegio in propria personâ fiant. De quibus vide Thyraum, l. de *Spirit. appar.*, c. 10.

VIVENTES IN ALIO LOCO SUBINDE APPARENT.

Schol. II. Viventes etiam existentes in uno loco, in alio distanti vivis apparuisse, *Acta Sanctorum* testantur. S. Bonaventura, in *Legenda vite S. Francisæ Assisii*, c. 4, narrat prædicti S. Fran-

cisci apparitionem in Capitulo Fratrum ejus Ordinis Arelate celebrato secutum, dum S. Antonius concionem de Titulo Dominica Crucis haberet. Item in *Bullâ Canonizationis S. Petri de Alcantara* legitur cum adhuc viventem S. Theresiæ pluries apparuisse: et corporaliter videndum se præbuit plurimis procul distantibus. Similiter in *Bullâ Canonizationis S. Philippi Neri* refertur: « Iterumque cum in urbe maneret, tunc in humanis agentem Catharinam Ricciam, sub regulâ S. Augustini monialem, Prati in Etruriâ commorantem, longo temporis spatio est allocutus. » Quæ apparitiones etiam ministerio Angelorum corpus assummentium, vel forte per replicationem corporis subinde contigisse censetur.

APPARITIONES SANCTORUM CORPORALES SUNT MIRACULOSÆ.

Schol. III. Apparitio corporalis Sanctorum inter miracula recensenda est, uti communiter tenent Doctores cum S. Thomâ, l. p. 89, a. 8, ad 2, cujus doctrinam fens illustrant Magnanus, in *Dissert. de lacrym. S. Mariæ de gratis Pinnæ Billorun*, p. 1, q. 2, sect. 1, § 6, dist. 1, n. 34. Matthæus, in *Pract. Th. canon. ad caus. Beatif.*, tit. 3, c. 3, a. 2, § 6, n. 78, quod probat ex eo: « Tum quia sunt insolite, tum quia rare et arduæ vel difficiles quæ in admirationem rapiunt, tum quia supra opem naturæ, vel vires naturæ, vel vires naturæ excedentes, cum nunquam Angeli, vel animæ separatæ appareant, etc., nisi Deus specialiter eis permitteret, ac supra ordinem usitatum. » Quod idem docet Bordonus, de *Mirac.*, medit. 13, ex quo inferi Sweerts, non solum curiositate, sed etiam implicatâ superstitione eos peccare, qui persciscuntur ut qui prior moritur, si permittatur, superstiti appareat, summq; statum indicet. Ex iisdem rationibus patet quòd apparitio vivorum in alio loco miraculosa sit.

ANIMÆ PURGANTES APPARERE POSSUNT.

Præterea animæ etiam purgantes, in Purgatorio existentes, Deo permittente, pro nostrâ instructione, et ad petenda suffragia hominibus *apparere corporaliter possunt*. Ita docet 1° S. Thomas, in *Suppl.*, q. 69, a. 3, dicens eas quandoque visibiliter apparere: « Aut etiam ad suffragia expetenda

quantum ad illos qui in Purgatorio detinentur. » Item Thomas Cantipratensis, cujus elogium celebrat Jacobus Echard, in *Script. Ord. Præd.*, t. 1, in vitâ S. Lutgardis, apud *Bolland.*, ad diem 16 jun., narrat Innocentium III Papam visibiliter S. Lutgardi apparuisse, et nuntiâsse se per intercessionem B. V. Mariæ æternam mortem evasisse, atrocissimis tamen penis diu cruciandum esse, et ideo suffragia petitorum accessisse. Quam apparitionem ut verosimilem admittunt Spondanus, ad an. 1216; n. 13, Pagi, in *Breviar. Rom. Pont.*, t. 3, in *Vitâ Innoc.*, n. 110, Fleury, in *Hist. Eccl.*, t. 77, Burias, in *Brevi not. Rom. Pont.*, et Raynaldus, in *Ann.*, ad an. 1, 2, 16, n. 12. Aliæ hujusmodi apparitiones videri possunt apud Del Rio et Bagatam, *de Admir. Orb. Christ.*, l. 8, c. 1.

QUOMODO FIAT.

SCHOLIUM. Apparitio hæc animarum purgantium committitur fit per sanctos Angelos, maxime custodes; in assumptis corporibus suffragia pro defunctis clientibus expetentes; et sunt miraculose, uti § præc., schol. 1 et 3, dictum fuit.

§ 501.

DAMNATI ETIAM VISIBILITER APPÄRERE POSSUNT.

Denique animæ etiam damnatarum tanquam præcones diviniæ justitiæ, et ut nos doceant ita vitam nostram instituire, ne pari penâ plectamur, præcipiente Deo, hominibus vivis visibiliter apparere possunt. Ita docet S. Thomas, in *Suppl.*, q. 69, a. 3, dicens: « Et hoc etiam credi potest, quod aliquando damnatis contingat, quod ad eruditionem hominum et terrorem permittantur viventibus apparere. » Item Baronius, ad an. 1044, narrat Benedictum IX P. hortatâ B. Bartholomæi Abbatis Cryptæ Ferratæ summum Pontificatum penitentis causâ demisisse, iterumque per Simoniam nulloque

jure invasisse. Et, ad an. 1034, addit eundem Benedictum jam defunctum cuidam Vasconi sub inhumani monstri specie apparuisse, sequæ manifestâsse perpetuo ob bestialem tractatam vitam damnatum esse. Hanc apparitionem Baronius desumpsit ex S. Petro Damiano, qui illam a Cardinali Humberto audiverat, et licet Sicomarus ex variis monumentis Monasterii Cryptæ Ferratæ, in *Vitâ S. Bartholomæi Abb.*, not. 25, Benedictum in dicto Monasterio penitentem obisse demonstrat, et inter fabulas hæc visionem rejiciat, aliæ tamen apparitiones damnatorum non desunt, assumptum comprobantes: de quibus apud citatum Bagatam, *de Admir. Orb. Christ.*, l. 1, c. 1, uti notat Benedictus XIV, *de Serv. Dei Beatif.*, l. 4, p. 1, c. 32.

QUOMODO APPARENT.

SCHOL. I. Apparitio damnatorum communiter etiam fit per Angelos malos, in corporibus ab eis assumptis, et quia ex speciali Dei providentiâ, præter et supra ordinem usitatum, contingunt; ideo ab eodem Benedicto XIV, l. c., inter miracula recensentur.

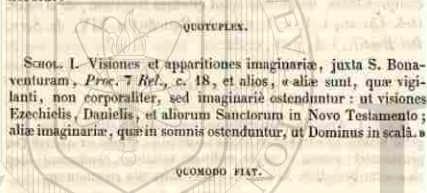
INFANTES SINE BAPTISMO MORTUI NON APPÄRERUNT.

SCHOL. II. Nupiam legimus apparuisse animas infantium qui cum solo peccato originali decederent, cum suffragiis nostris juvari non possint, nec in earum apparitionibus inesse posse videatur utilitas aut virtutis exemplum, uti notat Card. Bona, *de Disc. spirit.*, c. 19, n. 8, et latius prosequitur Thyreus, *de Spirit. appar.*, c. 11, n. 22, dicens: « Damnatorum spirituum duo genera possumus constituere: quidam sunt, qui præter penam damni, etiam experiuntur penam sensus; quidam, ut infantium non reatorum, solum damni sustinent. Hos hominum colloquiis sese miscere conpertum est nemini: posse, si is qui omnia potest ita jubeat, nemo dubitat: verisimile tamen putamus Deum id nunquam, vel rarissime juberet, et ipsos id nunquam expetere; ut qui nullam ex hac re ipsi fructum capere nec aliis, nisi rarò admodum, afferre possunt. »

§ 502.

VISIO SIMPLEX IMAGINARIA QUID.

Aliud genus visionis, seu apparitionis simplicis, et quidem perfectius, est illud, quo imaginationi aliquid spectandum proponitur: est autem *visio*, seu *apparitio imaginaria*, quæ aliquid divinum, celeste, aut aliud imaginationi videndum proponitur non minus clarè, quàm si oculis corporeis cerneretur.

Sciot. I. Visiones et apparitiones imaginariae, juxta S. Bonaventuram, *Proc. 7 Rel.*, c. 18, et alios, et alia sunt, quæ vigilantium, non corporaliter, sed imaginariè ostenduntur: ut visiones Ezechielis, Danielis, et aliorum Sanctorum in Novo Testamento; et alia imaginaria, quæ in somnis ostenduntur, ut Dominus in scalâ.

Sciot. II. Visio simplex imaginaria duobus modis fieri potest: I. Imagines vel species per sensus externos haustas, ita Deo disponente et ordinante, ut id referant quod ipse intendit. II. Novas species Deo formante, per quas illustrat intellectum ad cognoscendum et penetrandum quo illas representant. Et quia Deus hoc communiter per Angelos facit, Angeli homines illuminare dicuntur, quatenus licet per se phantasmata non imprimant; movent tamen humores et spiritus vitales, quibus commotis, phantasia ad operandum exaltatur, et per illam intellectus ordinatè et convenienter ad distinctè cognoscendum movetur.

§ 505.

VISIO SIMPLEX IMAGINARIA DEI DARI POTEST.

Visiones et apparitiones simplices imaginariæ Dei ipsius dari possunt. Sic 1° Gen. xxviii, 12, vidit Jacob in somnis Do-

minum innixum scalæ. Item Salomon, II *Par.* 1, 7, in somnis cum apparente sibi Domino colloctus est: *Ecce in ipsâ nocte apparuit ei Deus.* Item in raptu correpti, atque ideo imaginariè, visiones Dei non tantum symbolicas, sed et simplices habuerunt Prophete, uti Isaias, c. 5, de gloriâ Dei; Jeremias, c. 1, de Domino tangente os ejus et monstrante visiones; Ezechiel, c. 8, de Spiritu per similitudinem manûs illum elevante. In novâ etiã lege duæ illæ Christi visiones S. Paulo factæ, Act. xviii, 9: *Dixit autem Dominus per visionem Paulo;* et xxii, 11: *Sequenti autem nocte assistens ei Dominus ait:* non immeritò imaginariæ et in somnis factæ censentur. Item in Apocalypsi visiones Christi jure putantur imaginariæ, utpote S. Joanni factæ, dum raptus esset in spiritu, 1, 10: *Fui in spiritu*, etc. 2° Patet ex PP. S. Isidorus, 1. 7 *Etyrn.*, c. 8, post visionem secundùm oculos ponit: «visionem secundùm spiritum, quo imaginamur ea quæ per corpus sentimus.» S. Bernardus, *Serm.* 41 in *Cant.*, ait: «Et fortasse hinc est illud speculum et ænigma, ut dixi, per quod videbat Apostolus, ex istiusmodi puris pulchrisque imaginationibus, Angelorum quasi manibus fabricatum: quatenus et Dei esse, quorum purum, et absque phantasiâ corporearum imaginum cernitur, sentiamus, et elegantem quamlibet similitudinem, quâ id dignè vestitum apparuerit, ministerio deputemus angelico.» Item visionem Jacob in somnis, Gen. xxviii, de visione imaginariâ Dei explicat Joannes, Legatus Orientalium Patriarcharum in Synodò Nicenâ II, cum Adriano Papâ et aliis citatis PP.; et S. Thomas de imaginariâ visione Dei, 2, 2, q. 183, a. 3; ait: «Altior gradus prophetia est, si illi videatur in specie Angeli, non hominis; et adhuc altior, si in specie Dei.» S. Bonaventura, paulo antè allatus, visionem Dei in scalâ imaginariam dicit. Denique S. Theresia, in *Vit.*, c. 28, ex professo agit de visione imaginariâ S. humanitatis Christi primùm secundùm manus, postea secundùm faciem, post dies secundùm totam speciem Christi resurgentis: quam non fuisse intellectualem patet ex eo, quia ait: «Modo, quo depingi solet Dominus in resurrectione;» nec corporalem,

quia subdit: « Constituit eam Dominus ita celeriter, ut nequidem vacaret tempus oculis aperiendi, si hoc opus esset. 3° Ratio est quia visio imaginaria perfectior est corporali, et bonitas Dei sine limitibus hoc etiam perfectiori modo animas suas dilectas recreare dignatur, tum ut naturam humanam sentis sequenti se accommodet, tum ut imago Christi in mensis tenacius hæreat, et eam ad majorem amorem accendat. Plura dabit Thyraus, l. 3 de *Appar. imag. Dei*.

VISIO IMAGINARIA DEI FIT PER ANGELOS.

Schol. I. Quoties in S. Scriptura vel alibi dicitur Deus invisibiliter imaginariè apparuisse, intelligendum est hoc factum fuisse a Deo, ministerio Angelorum, invisibiliter nomine Dei intervenientium, uti dictum est § 496, schol. I: quod fit: vel præcisè applicando activa passivis interioris in preparatione imaginum, ad formanda phantasmata, virtute angelicâ naturali, vel, si quando opus fuerit, additâ virtute supernaturali, quas tales Angeli, ut instrumenta et Ministri, Deus verò ut causa principaliâ supræma, simul cum imaginatione intellectum et voluntatem confortent: id quod etiam inquit S. Augustinus, l. 12 de *Gen. ad litt.*, c. 30, dicens: « Sunt quædam excellentiâ et merito divina, quos demonstrant Angeli miris modis: utrum visa sua facili quâdam et præpotenti conjunctione vel commixtione etiam nostra esse facientes, an scientes, nescio quomodo, nostram in spiritu nostro informare visionem: difficultis percepti et difficilior dicti res est. Ex quibus pars prior de illuminatione angelicâ naturali, posterior de supernaturali congruè intelligitur. »

HÆC VISIO NON EST FALSA, SED PERFECTA.

Schol. II. Deus et Christus per imaginariâs visiones videntur quidem alter ac sunt in se, sed sine falsitate, saltem ex parte intelligentis: sic non fingimus, nec falsi sumus, quando spiritualia instar materialium cognoscimus: nec enim quando Deum ut solent, Christum ut infantem, in SS. Eucharistiâ nobis imaginamur; credimus Deum esse solem, vel Christum infantem, sed per solem Deum, et per infantem Christum nobis representari. Imò visiones imaginariæ objectum suum perfectiùs representant, quam visiones externæ et corporales: quia hic solus imaginationis, quæ est sensus

perfectior, negotiatio intervenit per ministerium angelicum, opè, saltem quoad modum, vel etiam substantiam, supernaturali. Unde etiam S. Theresia, *Vit.*, c. 28, de visione Christi resurgentis habita testatur: « Aliquoties ita ego confundebar, ut mihi apparet imago, non ut imagines nostræ, quantumvis perfecte, quarum plures mihi affatim elegantes contigit videre: ineptia est cogitare istud imaginum genus cum illo esse æquabile: minime gentium; hæud aliter ac respectu visæ persone imago ipsius si confectur, utut oppidò exacta, non valet unquam adeo esse vera effigies, ut demum non pateat, emortuam esse imaginem. »

§ 504.

ANGELI BONI IMAGINARIÈ APPARERÈ POSSUNT.

Angeli etiam boni imaginariè visione simplici apparere hominibus possunt. Et quidem de Angelis bonis constat 1° ex S. Scripturâ: *Gen.* 28, Jacob ait se quâdam visione Angelos in somnis vidisse per scalam ascendentes et descendentes. Et *Zach.* 1, 13, refertur: *Dixit ad me Angelus, qui loquebatur in me; et 19: Et dixi ad Angelum, qui loquebatur in me.* Quod non nisi de Angelo imaginariè apparente intelligi potest. In Novo etiam Testamento, visiones illas quibus S. Josepho B. V. Mariæ sponso Angelus primò, secundò et tertio apparuit, *Matth.* 1, 20; II, 13 et 19, et magis v, 12: item apparitiones Angelorum in Apocalypsi S. Joanni factæ, tantum imaginariæ fuerunt. 2° Suffragantur PP.: S. Augustinus, l. 12 de *Gen. ad litt.* et *Ep.* 100 et 101 ad *Evod.*, ubi hoc, et ex citato textu Zachariæ, confirmat, dicens: « Neque enim forinsecus voces ad aures corporeas Propheta venisse credendum est, cum dicit *loquebatur in me, non ad me.* Affertque Josephi sponsi B. V. Mariæ exemplum. Et S. Gregorius, l. 4 *Dial.*, c. 2, inquit: « Unde fit, ut Prophetarum sensibus, ipsa, ut est, subtilitas Angelicæ virtutis appareat, et, quo subtili spiritu tangitur, levetur. » Nimirum, uti antè præmisserat: « Ut ipse quoque Angelus mentis oculis representatur. » Et S. Thomas, 2, 2, q. 172, a. 3, docet: « Ostenditur altior esse gradus prophetiæ, quando Propheta non solum videt signa verborum

et factorum, sed etiam videt in vigilando vel dormiendo aliquem sibi colloquentem, aut aliquid demonstrantem : quia per hoc ostenditur quod mens Prophetae magis appropinquat ad causam revelantem. » Ratio data fuit in § præc.

QUOMODO FIANT, ET AN OPERA DEMONUM FIERI POSSINT.

SCHOL. I. Quomodo apparitiones imaginariæ Angelorum bonorum fieri possint, et an sint veræ, colligi potest ex dictis, § præc., schol. 1. 2. Posse etiam imaginarias visiones et apparitiones fieri operâ demonum, docet Card. Bona, de *Discr. spir.*, c. 16: « Habet quoque diabolus Prophetas suos et somniores, quorum ipse phantasiam commovet, nullaque in eâ representat et suggerit; » et, c. 19, n. 7, « in vivos etiam transfigurantur, spectrasque obijciunt seu ocalis, seu phantasias, et simulacra atque imagines rerum, personarum, et sicut de Proteo fabulantur Poete, in omnes formas se vertunt, ut miseris mortales seducant et perdant. » De quâ re plura legi possunt apud Pignatellum, consult. 35, n. 2 et 3, t. 4.

BEATI IMAGINARIË APPARERE POSSUNT.

SCHOL. II. Etiam Beati in cælo, animæ purgantes et damnati, vel ad nostram instructionem, vel ad suffragia nostra expetenda, vel ad justitiæ divinæ terrorem nobis mœtendum, et speciali Dei providentiâ, apparere imaginarië possunt.

§ 505.

DATUR VISIO PURË INTELLECTUALIS.

Tertium genus visionis simplicis, omnium visionum præcipuum, est *visio intellectualis*, quæ est clarissima rerum divinarum manifestatio, quæque in solo intellectu, absque figuris et imaginibus, perficitur.

QUOMODO FIAT OSTENDITUR.

SCHOL. I. Visio hæc *intellectualis* vocatur, quia non fundatur in aliquo medio sensibili: licet enim omnis vera visio, corporalis

etiam et imaginaria, per actum intellectualem perficitur, fondatur tamen in aliquo medio externis vel interius sensibili, secus verò visio purè spiritualis, quæ, si etiam alterius visionis inferioris consortium admittat, ab illâ tamen minime dependet. Fit autem spiritualis visio *intellectualis*, vel cum mens Spiritûs S. gratiâ vel lumine illustratur, ut eâ intelligat quæ corporali vel imaginariâ visione sensibiliter representata sunt, vel quando immediatè per speciem a Deo infusam divina mysteria percipiuntur. Quare ad hæc extraordinariè sublimem visionem duo debent concurrere, nimirum ex parte subjecti, seu intellectûs videntis auxilium supernaturale actuale, seu lumen speciale et extraordinarium: et ex parte objecti speciem per se a Deo infusam, et intrinsicè supernaturalis, siquidem acquisita, etsi per accidens infusa, nequit sufficere pro cognitione independenti a materiâ, vel purè intellectu.

SOLUS DEUS EST CAUSA VISIONIS INTELLECTUALIS.

SCHOL. II. In visione intellectuali solus Deus est causa principalis, non verò Angelus nec bonus, nec malus, nequidem mediâtè. Dico: causa principalis, quia, ut causa elevata etiam physici, anima, utpote vitaliter agens, ad has prævias illuminationes et subsequentes voluntatis affectus concurrit, et solum ad recipiendas species infusas purè passivè se habet. Angeli verò boni, nequidem mediâtè, virtute propriâ, applicando activa passivis, concurrunt, quia visio hæc utpote a phantasmatibus independentis, a spirituum et humorum agitatione non pendet: solummodo ut causa purè instrumentalis, virtute divinâ elevata, immediatè concurrere possent, quod an de facto aliquando fiat, ignotum est, cum etiam de visionibus imaginariis hoc se nescire S. Augustinus profiteatur. Angeli mali nihil omnino ad visionem intellectualem conferre possunt, neque propriâ virtute, ut patet ex ratione pro Angelis bonis mandatâ: neque virtute Dei, utpote qui pessimis hisce instrumentis ad res adeo sacras non utitur. Ex quo Mystici inferunt quod dæmon in has visiones minus quam in alias se intrudere et illusiones immiscere possit.

VISIO INTELLECTUALIS NON POTEST VERBIS EXPRECARI, NISI SENSIBILE SUBSEQUATUR.

SCHOL. III. Aliquando proceditur a visione intellectuâ ad sensibilem imaginariam, vel corpoream; aliquando verò de visione sensibili rapitur anima ad purè intellectualem, et nisi Deus ultra

gratiam visionis intellectualis, concedat etiam gratiam visionis inferioris imaginariae vel sensibilis aut corporalis, tunc anima non poterit id quod intellectualiter vidit illis explicare: quia illi deerunt conceptus et termini apti, ut ab aliis capiat, cum hi non nisi dependenter a phantasmatis et per species rerum materialium intelligere possint. Sic S. Paulus non poterat eloqui illa quae in eorum raptus vidit: et B. Angela de Fulgino, *Vit.*, c. 11, dicebat se non potuisse loqui quae de Deo viderat, quia sibi deerant verba et imaginatio.

VISIO INTELLECTUALIS NEGATIVE ET POSITIVE FIERI POTEST.

Schol. IV. Visio intellectualis potest fieri vel negative et obscure, quando animus non videt in qua forma sit objectum; videt tamen in qua non sit, scilicet non eo modo materiali, quo res materiales, et, adinstar eorum, res spirituales communiter concipiuntur, vel positive et clare, quando anima videt aut potius experimentaliter sentit objecti formam, sub modo spirituali: qui uterque modus ad duos illos gradus contemplationis, clare, et in nebula, seu caligine, revocari potest.

§ 306.

DATUR VISIO PURÉ INTELLECTUALIS.

Visiones simplices puré intellectuales supernaturales ad nostram instructionem a Deo quandoque conceduntur. Prob. 1° ex S. Scriptura, ubi de Moysse, *Exod.* xxxiii, 11, dicitur: *Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Et Num.* xii, 6: *Si quis fuerit inter eos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. Et non talis Servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: ore enim ad os loquor ei; et palam, et non per aenigmata, et figuras Dominum videt. Cum igitur Moysi Deus per visiones corporeas et imaginarias in vigilia vel somniis, non per aenigmata et figuras, seu rerum corporearum species, et dependenter a phantasmatis locutus fuerit, id non nisi de visione puré intellectuali intelligendum est. Item de S. Paulo, *II Cor.* xii, habetur: *Scio hominem in**

Christo ante annos quatuordecim sive in corpore nescio, sive extra corpus, nescio, Deus scit raptum huiusmodi usque ad tertium caelum. Et scio huiusmodi hominem sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit quoniam raptus est in Paradisum, et audivit arcana verba, quae non licet homini loqui.

Quae visio sublimissima plane puré intellectualis et independens ab omni sensibili fuit: alias enim S. Apostolus se in corpore fuisse facile nosset. Sanè multi Theologi, ex his citatis textibus, Moysi et S. Paulo transeuntem intuitivam Dei visionem concessam fuisse arguunt: si ergo ita fuit, a fortiori potuit esse alia visio intellectualis inferior, vel si non fuit, saltem haec inferior negari nequit. Plura habet Thyraeus, *de App. Dei intellect.*, l. 4. Prob. 2° ex PP.: S. Augustinus, l. 12 *de Gen. ad lit.*, c. 26, ait: « Porro si quis, quemadmodum raptus est a sensibus corporis, ut esset in istis similitudinibus corporum, quae spiritu (vel imaginatione) videntur: ita ut ab ipsis rapiatur, et in illam quasi regionem intellectualem vel intelligibilem subvehatur, ibi sine ullâ corporis similitudine perspicua veritas cernitur, nullis opinionum falsarum nebulis obscuratur... Videt per speciem, non per aenigmata, quantum ea capere mens humana potest, secundum assumptis Dei gratiam, ut os ad os loquatur, quem dignum tali Deo colloquio fecerit, non os corporis, sed mentis. » Talem Moysi visionem censet, c. 27, et S. Pauli, c. 28, talisque censenda est visio ipsius S. Augustini cum S. Matre sua, de qua, l. 9 *Conf.*, c. 10, testatur: « Si continetur hoc et subtrahantur aliae visiones longè imparis generis, et haec una rapiat et absorbeat, et recondat in interiora grandia spectatorem suum, ut talis sit sempiterna vita, quale fuit hoc momentum intelligentiae, cui suspiravimus: nonne hoc est, intra in gaudium Domini tui? » S. Bernardus, *Serm.* 32 *in Cant.*, ad hanc visionem aspirans, ait: « Corporum similitudinibus speculando non involvi, Angelice puritatis est... Nondum elongasti, nisi et irruentia undique phantasmata corporearum similitudinum transvolare mentis puritate praevealeas. » S. Thomas, 2, 2, q. 175, a. 1, ad 1,

docet: « Illa Prophetia, in qua revelatur nudè intelligibilis veritas, est omnibus potior. » Et a. 4, dicit Moysen cæteris Prophetis prestare quantum « ad visionem intellectualem. » Et S. Bonavent., in *7 Process. Reliq.*, c. 18, inquit: « Alia est visio intellectualis, quæ illuminatur mentis oculus luce veritatis puræ: quia ipsam veritatem in se contempletur. » 3^a Ratio est quia licet cognoscere dependenter a phantasmatis sit homini in hac vitâ connaturale, non tamen implicat cur ex speciali privilegio a Deo animabus sibi dilectis aliter sine illis fieri possit, sicuti etiam Humanitati Christi adhuc in vitâ datum est cognoscere per scientiam per se infusam purè intellectualitèr, et independenter à phantasmatis: et ipsi Sancti post universalem Resurrectionem corporis visionem purè intellectualem Deum videbunt.

DEUS CHRISTUS, SS. DEIPARA, ANGELI ET BEATI VISIONE INTELLECTUALI
VIDERI POSSUNT.

Schol. I. Nulla est apparitio Dei, Christi, Deiparæ, Angelorum et Beatorum, quæ visione intellectuali attingi non possit: sic in apparitione Dei, sive ut unius, sive triini, saltem mediati in aliquo medio spirituali, Deus videri potest; sive hoc fiat experimentalitèr negativè, quatenus anima immemor jam sensibilibus cognoscit, quidquid magis et magis bonum est, nondum esse Deum: sive positivè, cognoscendo esse Deum magis et magis bonum sine termino. Ita B. Angela Deum se vidisse ait: quatenus vidit quandam plenitudinem spirituales. Ita S. Theresia, in *Castell. mans.* vi, c. 4, inquit: « Per visionem intellectualem quoddam representatione veritatis omnes tres Personæ SS. Trinitatis illi representantur, cum inflammatione quoddam adveniente primùm Spiritui ad modum cujusdam nubecule maxime claritatis... Ita ut quod tunc habemus, ibi anima intelligat (dicere liceat) quasi videns: quæ visio non est in oculis corporis, cum imaginatio non sit. » Eodem modo anima Christi humanitatem, vel intuitivè, per speciem propriam, vel abstractivè, per speciem alienam, visionem purè intellectualem videre potest. Non enim ad videnda materialia requiritur, ut modo materiali, vel instar modi materialis cognoscatur, ut patet in Angelis materialia longe clariùs quàm nos, modo progressu spirituali cognoscentibus: qui modus, ex speciali Dei privilegio, animæ in hac vitâ transeunt, sicut in patriâ permanentes, com-

petere potest. Similiter SS. Deipara, et alii Sancti, quando personalitèr apparent, sive intuitivè in se, sive abstractivè in alio medio spirituali, visione purè intellectuali videri possunt: fortè tamen ejusmodi visiones, saltem communiter non sunt intuitivæ, nec personales, sed modo quodam mediò inter intuitionem et alias communiter abstractivas, quæ explicari possunt, quatenus per substitutionem Angeli veritatem. Quippe Angeli etiam, utpote puri Spiritus, per visionem purè intellectualem maximè ab animalibus, sive per raptum et extasim physicè, seu moralitèr per perfectam mortificationem, ab omni re sensibili abstractis videri possunt. Cùmque Angeli ad alias apparitiones communiter interveniant, in quibus, vel ipsi, vel per illos alii apparent, non est cur hoc non ad visiones intellectuales Beatorum extendatur, non quidem fabricando corpus sensibile, nec interius imaginarias apparitiones figurando, sed spiritualitèr objectivè se visibiles habendo, vi luminis, et specierum a Deo infusorum, ut illi et per illos alii intellectualitèr videantur. Sic S. Theresia, in *Append. vit.*, testatur se vidisse stipantes SS. Deiparato plurimos Angelos, « at non in formâ corporali, cùm esset visio intellectualis. »

INTELLECTUALES VISIONES NON SUNT FALSÆ.

Schol. II. Intellectualitèr quoque fieri potest, ac de facto fit, ut objectum immediatè, vel mediatiè visum, sine falsitate aliter quàm in modo, loco et tempore sit, appareat. Sic enim de Deo, Christo, Deiparâ, etc., dum ipsa intellectualitèr videmus, licet, v. g., Christus ut infans videatur, non tamen asseritur nec sumitur modò infans esse, sed quondam fuisse, licet ita vividè representetur, ac si modò et coram esset, cùm historice locutioni proprium sit stylo vel picturâ ita facta narrare, quasi modò fierent.

§ 507.

VISIO SYMBOLICA QUID.

Præter visiones simplices, considerandæ sunt *visiones symbolice*. Est autem visio symbolica quando Deus, mediantibus quibusdam rebus aliquam habentibus symbolizationem aut similitudinem cum aliis, res alias modo supernaturali nobis manifestat.

QUID AD EAM REQUIRATUR.

Scholium. Ad visionem symbolicam requiritur 1. Ut fiat per revelationem: alias enim non sacra, sed profana foret. 2. Similitudo, quæ res aliæ per res alias explicantur, non debet esse univoca, sed æquivoca: non formalis, sed metaphorica: non facilliter, sed difficulter inventibilis: alias vel erit revelatio simplex non videnti, sed audienti facta: vel erit visio simplex ipso primo intuitu rei primariæ intentæ manifestativa: imò ipsa difficultas similitudinem inveniendi, visionem in ratione symboli constituit, quæ propterea *enigma*, vel *enigmatica* vocatur. Unde non est hic sermo de visionibus, quæ univocè rem primariam figurant, uti Christum D., SS. Deiparam aut alium Sanctum: nec etiam de his quæ primario representant in se satis conspicua, licet aliena figuræ, ut Angelum instar juvenis: sed sermo est de visionibus, quæ vel inanimata figurant, ut representent animata, vel corpora, ut spiritualia, vel alia primo intuitu processu aliena, indeque difficilem cognitionem parant. El quia hæc visiones possunt fieri, vel exterius ad oculos corporis, vel interiori ad imaginationis aut intellectus aciem, in vigiliâ et in somnio, de his omnibus agitur, imò non modo, quæ visui, sed etiam auditui et aliis sensibus competere possunt: de quibus fusi tractat Sandæus, *Tr. de Theol. Symbol.*, l. 6.

§ 508.

DATER VISIO SYMBOLICA.

Visiones symbolice ad nostram instructionem supernaturales sunt subinde a Deo, ut auctore supernaturali operante supernaturaliter quoad substantiam, vel saltem quoad modum, aut per se solum, aut per ministerium Angelorum. Prob. 1° ab exemplis S. Scripture. *Exod.* iii, 3, apparente Domino Moysi in flammâ ignis de medio rubi non comburentis, dixit Moyses: *Vadam, et videbo visionem hanc magnam.* Abrahamo sacrificante, *Gen.* xv, 17, factâ jam dissectione animalium, cum occubisset sol, facta est caligo tenebrosa, et apparuit cibus fumans, et lampas ignis transiens inter divisiones illas. *Jacob, Gen.* xxvii, 12, vidit in somniis scalam stantem super terram,

et cacumen illius tangens caelum. *Joseph, Gen.* xxxvii, 6, de manipulis a se visis in somno aiebat: *Audite somnium quod vidi.* Et rursus, v. 9, de alio somnio: *Vidi per somnium quasi solem et lunam, et stellas undecim adorare me.* Item, *III Reg.* xix, 12, Eliâ vidente et audiente mirabilia, narratur: *Non in Spiritu grandi Dominus, non in commotione, non in igne: et post ignem sibilus aura tenuis.* Jeremias de seipso, i, 2, testatur: *Virgam vigilantem ego video.* Et v, 13: *Ollam succensam ego video.* Et *Zacharias*, iv, 2, ait: *Vidi, et ecce candelabrum aureum totum.* Et v, 2: *Eecce, video columnam volans.* Accedunt, præter alias ejusmodi visiones symbolicas, somnia Pharaonis de septem vaccis et spicis a Josepho; *Gen.* xli; de statu Nabuchodonosoris, *Dan.* ii, 19; de arbore ejusdem, c. v; et de manu scribente coram Balthasare a Daniele explicatâ. » In Novo Testamento, *Matth.* xvii, 5, in Dominicâ Transfiguratione: *Eecce nubes lucida.... Et ecce vox de nube.* *Marc.* i, 10, Inter baptizandum vidit Joannes Spiritum tanquam columbam. Idem Spiritus S., *Act.* ii, 2, visus et auditus est descendere in Apostolos sub signis venti vehementis et linguarum ignis. *Ibid.*, x, 41, S. Petrus vidit caelum apertum et descendens vas quoddam, etc. Tota Apocalypsis referta est visionibus symbolicis, agni, libri, candelabrorum, animalium, etc.; quibus aliæ ejusmodi in *Historiâ Ecclesiasticâ* et *Actis SS.* relatæ addi possunt. 2° Patet ex PP. S. Dionysius, c. 3 *Th. myst.*, testatur se alium librum *symbolicæ Theologiæ* confecisse, in quâ docuit: « Quænam nomina divina e rebus sensibilibus translata sint... Et quotquot aliæ sunt effigiationis Dei sacra formationes ac figurationes. » Qui tamen liber adhuc desideratur. Et *Ep.* 9 ad *Til.*, inquit: « Nec in sanctissimis Mysteriis, in Scripturâ revelatis, sancti Magistri, sive nostri, sive Mosæicæ disciplinæ a symbolis Deo conventibus abstulerunt: quin potius videmus Angelos omni sanctitate plenos per ænigmata res divinas mysticè promovere, et Jesum in parabolis divinis loqui, ac deificæ Sacramenta per typicum mense apparatus tradere. Et S. Thomas, 2, 2, q. 174 a. 1, ad 3, Prophetiam agnoscit, in quâ manifestatur

veritas, «secundum impressionem formarum, quæ fit per sensibilia signa,» exemplo nubis ad Moysen. Et S. Bonaventura, in *7 Proc. Relig.*, c. 18, in figuris corporeis Apocalypsis hoc illustrat, dicens: «Non enim verum est substantialiter esse boves in celo, vel leones, vel aquilas, et alia quæ in Apocalypsi et aliis Prophetarum visionibus describuntur: sed ibi sunt celestes virtutes, quorum merita, vel officia istarum bestiarum vel aliarum rerum proprietatibus figuratiter præsignantur. 3. Ratio congruentiæ est cur Deus his symbolis cum suis amicis colloquatur, tum ut homo hoc modo per sensibilia ad spirituaia facilius trahatur, sicut etiam Christus ipse doctrinam suam celestem per parabolas et symbola sæpe proposuit; tum quia symbola reverentiam et cultum adaugent, ut quæ homo timoratus non capit, divina verò esse præsentit, magis colat et reveratur; tum quia sic a profanorum contemptu mysteria arcuerunt, et desiderium tales veritates assequendi acutit; tum quia in animabus, detecto harum veritatum velo, illæ altiùs memoriæ imprimuntur, et affectus vehementiùs inflammantur.

AN VISIO DEI ET SANCTORUM IN CORPORE SIT SYMBOLICA.

Schol. I. Visio Christi D., SS. Deiparæ, vel alicujus Sancti, quia etiam visio Angeli, ut juvenis, et visio Dei sub humana specie, licet non in proprio corpore appareant, et sint impersonales, quia tamen simpliciter hæc ipsa symbola personas istas significant, et minùs quàm metaphoricè, ac quando vel insensibilem vel brutorum symbola exhibentur, adeo merito hæc visiones reductivè simpliciter annuntiantur.

AN DEUS IN VISIONIBUS SYMBOLICIS APPAREAT.

Schol. II. Deum in visionibus pure symbolicis aliquando apparere negat Thyraeus, l. 1 de *Appar. Spirit.*, c. 2, et de *Appar. Dei*, c. 4: vult enim nunquam Deum, ut Deum, apparuisse, nisi tantum in figurâ humana, quæ apta est ad Dei significationem, licet figuræ insensibilem et brutorum etiam aliquid Dei significant. Nihilominus interpretes et Theologi communis id concedunt; cumque

reverà, hæc lis sit de nomine, quia omnes concedunt quòd per ejusmodi visiones symbolicas Deum significetur, sive in illis apparere dicatur, sive non: satis tamen, propriè loquendo, sine scrupulo dicere licet Deum in symbolis etiam non humanis apparere, quando hæc nullam indecoram et incongruam figuratorem habuerint: tum quia etiam humana symbola longè sunt a Deo, et nonnisi metaphoricè illius significativa, quod etiam non humanis convenire potest: tum quia si in non humanis apparere possunt attributa Dei, cur non ipse Deus? Tum quia simpliciter in S. Scripturâ dicitur Deus apparuisse in rubo, in nube transfigurationis Patrem æternum locutum esse, Spiritum S. in die Pentecostes in vento vehementi et linguis igneis descendisse, Dominum in visione Eliæ in sibilo auræ tenuis fuisse.

AN VISIO SYMBOLICA PURÈ INTELLECTUALIS SIT POSSIBILIS.

Schol. III. Visiones symbolicae possunt esse vel sensibiles, vel imaginariæ, non verò, regulariter loquendo, prout fundantur in figurâ rerum corporearum, purè intellectuales, uti ex terminis patet. Admitti potest alia rarò possibilis, quæ, independens a speciebus et figuris rerum corporearum, fundetur in similitudinibus rerum creaturarum spiritualium, et per earum species per se a Deo infusas, in quibus anima extimè perfecta symbolice, vi luminis supernaturalis, alias res superiores et ipsum Deum videre poterit: licet illam subinde visio symbolica imaginaria per alium actum comitetur vel subsequatur, ut visa aliis per verba proportionata exponi possint.

§ 509.

VISIO SYMBOLICA IN SYMBOLO NON SISTIT.

Visiones symbolicae, quæ tantum in simbolo sine ejus intellectâ significatione sistunt, vel a Deo non sunt, vel saltem perfectâ visionis supernaturalis ratione carent. Ita eruitur 1.º ex S. Scripturâ, Dan. x, 4: Intelligentiã opus est in visione. Et Prov. i, 6: Sapiens animadvertet parabolam et interpretationem, verba sapientum et enigmata eorum. Accedunt exempla: nec enim Pharaon, qui vincta et spicas in somnio vidit, fuit verus Propheta, sed potius Joseph, qui has visiones iu-

terpretatus est. Nec Nabuchodonosor statuum et arborem, nec Balthasar manum scribentem videns, sed Daniel harum visionum interpres: imò nec S. Petrus viso lineo de caelo perfectè revelatione gauderet, nisi postquam in adventu Cornelii a Spiritu S. plenè edoctus fuit. Sic nec profuit Judæis Christi parabolas audire, quarum interpretationem ob sua peccata percipere non meruerunt; et non nisi Pseudopropheta in S. Scripturâ illi habentur, qui videbantur sibi videntes, et a Deo tales non erant. 2° Prob. ex PP. S. Dionysius in hunc finem totam suam Theologiam symbolicam direxit, ut symbola sacra interpretaretur. S. Augustinus, l. 12 de Gen. ad litt., c. 9, ait: « De quibus signa per aliquas rerum similitudines demonstrabantur in Spiritu; nisi accessisset mentis officium, ut etiam intelligerentur, nondum erat Propheta: magisque Propheta erat, qui interpretabatur quod alius vidisset, quam ipse qui vidisset. Et S. Thomas, in I Cor. xiv, l. 1, docet: « Nisi ad similitudines sensibiles in imagine formatas intelligendas adsit lumen intellectuale; ille, cui similitudines hujusmodi ostenduntur, non dicitur Propheta, sed potius somniator. » 3° Ratio est quia nisi ultra symbola res significata intelligantur, nihil aliud erit, quam intelligere sensibilia et phantasmata, absque eo, quod mens et cor ad divina traheretur; qui tamen est finis a Deo intentus in visione symbolica.

SYMBOLICÆ FIGURÆ SUNT TANTUM SEPE APPARENTES.

SANCTÆ: Communiter non est putandum figuræ symbolicas esse veras et in re tales, sed sufficit quòd sint apparentes, ut ad aliqd aliud significandum assumantur: quis enim animalia a S. Joanne in Apocalypsi visa realia fuisse dicit? Et quamvis S. Petrus in sua visione lineæ ab initio putaverit animalia ibi figurata esse realia, etiam tamen edoctus est; et aliquando erga symbola deceptionem facio quis pati potest?

§ 510.

REGULÆ PRO DISCERNENDIS VISIONIBUS INTER SE.

PRIMA: VISIO SENSIBILIS SEU CORPORALIS AB ALIIS VISIONIBUS DISCERNITUR, SI AB OMNIBUS PRESENTIBUS VIDEATUR.

Ex dictis colligi poterunt signa, quibus visiones corporales, seu sensibiles, imaginariæ, et intellectuales; tum simplices, tum symbolicae, a se invicem distingui possint. 1^a Enim si visio vel apparitio ab omnibus presentibus indifferenter percipitur, ferè evidens signum est visionem seu apparitionem esse exterius sensibilem, seu corporalem. Ita S. Thomas, l. p., q. 51, a. 2, dicens: « Illud, quod imaginariâ visione videtur, est in sola imaginatione videntis: unde non videtur indifferenter ab omnibus. Scriptura autem divina sic introducitur interdum Angelos apparentes, ut communiter ab omnibus viderentur, sicut Angeli apparentes Abrahami visi sunt ab eo et totâ familiâ ejus, et a Lothi, et a civibus Sodomorum; similiter Angelus qui apparuit Tobiae ab omnibus videbatur. Ex quo manifestum sit hujusmodi contigisse secundum corpoream visionem, quâ videtur id quod positum est extra videntem, unde ab omnibus videri potest: tali autem visione non videtur, nisi corpus.

AN HÆC REGULÆ SIT UNIVERSALIS.

Schol. I. Bene observat Benedictus XIV, de Serv. Dei Beat., l. 4, p. 1, c. 32, hanc regulam non esse perpetuam et universalem, cum S. Paulo Christus apparuerit corporaliter. Act. ix: « Viri autem qui comitabantur eum non stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes; » et quamvis propriâ virtute non possit Angelus bonus corpus assumptum uni ostendere, et alteri occultare, id tamen potest virtute divinâ, uti bene ponderat Card. Bona, de Discr. spirit., c. 19, n. 6. Unde inferitur quòd, si probata sit fides ejus, qui sibi factam apparitionem refert, esto

eam alii presentes non viderint, veritas tamen ejus firmiter oppugnari nequeat: quia vel potuit esse imaginaria, vel, si corporalis fuit, Deus facere potuit ut unus videret, cæteri verò non viderent, uti Sulpitius Severus, in *Dial. 2, de Virt. S. Martini*, refert in magnâ populi multitudine globum igneum supra caput S. Martini sacrificantis tantum ab unâ Virgine, uno Presbytero et tribus Monachis visum fuisse.

QUOMODO DIVINA AN ANGELICA APPARITIONE SEGRATUR.

SCHOL. II. Theologi nonnullas regulas tradunt, quandonam apparitio sit ipsius Dei representatio ministerio Angelorum exhibita et quando sit solius angeli absque Dei representatione. *Prima* desumitur ex re quæ in visione et apparitione geritur: si enim ea propriè Deo competit, judicandum est Angelum in personâ Dei apparuisse, uti quando Deus in Paradiso, ex suprêmâ judicariâ potestate, protoparentibus nostris delinquentibus poenam dictavit. Si autem res propriè competat Angelo in personâ suâ, tunc Angelum in sui personâ apparuisse dicendum est, uti quando Angelus Tobiam comitatus est. *Secunda* desumitur ex modo et auctoritate verborum. Exemplum habetur, *Gen. xvi*, ubi Angelus Agar apparens sic ei locutus est: *Multiplicans multiplicabo semen tuum, et non numerabitur præ multitudine*. Quod cum Deus solus polliceri possit, Angelus in personâ Dei apparuit, unde Agar dixit: *Th, Deus, vidisti me*. Sic etiam divinam et non purè angelicam visionem fuisse faciam Abrahamo, quando jussus est filium suum immolare, deducunt Theologi ex modo et auctoritate verborum. Vid. Durandus, *Tr. de vision. c. 4*.

AN CHRISTUS IN JUDICIO PARTICULARI PER SE APPAREAT.

SCHOL. III. De Christo Domino queritur, quomodo judicium particulare exerceat, an per se, an verò per Angelum ejus nomine sententiam dicentem. Ita nonnulli autumant. Alii verò, animadvertentes necesse non esse quòd presens sit iudex ut sententiam ferat, item necesse non esse ut feratur per sensibilem vocem, volunt cum Abulensi, q. 23, in c. 24, *Mati*, Christum venire in morte uniuscujusque, non secundum presentiam vocalem, sed secundum efficaciam, per quam fit ut quisque statum suum agnoscat, et imperium et sententiam iudicis audiat, et ex vi illius statim tendat in locum suis meritis debitum et competentem, uti latè prosequitur Thyreus, de *Appar. Christi in Judic. particul.*, c. 26.

§ 511.

SECUNDA: VISIO IMAGINARIA CENSENDA EST, SI NULLUM OBJECTUM IN SENSU EXTERNOS INCURRAT.

Secundo. Quando visio, vel apparitio, sive in vigiliâ, sive in somno contingit internè, sine omni objecto exterius in sensu externo occurrente, vel si etiam exterius in sensum externum fieri videatur, totum tamen in sensu externo præstigiolum est, *imaginaria* censenda est. »

§ 512.

TERTIA: VISIO PURÈ INTELLECTUALIS EST, SI FIAT SINE MEDIO SENSIBILI.

Tertio. Quando visio vel apparitio non fit dependenter ab aliquo medio sensibili, seu phantasmate, purè *intellectualis* habenda est. De quâ bene Alvarez, de *Vit. spirit.*, l. 5, c. 12, notat: « Quia non facile est cognoscere quando visio purè intellectualis sit, et absque ullâ admixtione imaginationis; idcirco omnes visiones cautè suspiciendæ sunt, et cum prudenti Doctore et magistro spirituali communicandæ, et ad regulas infra ponendas examinandæ, ne in aliquo ab adversario decipiamur. »

§ 513.

QUARTA: VISIO SYMBOLICA EST QUANDO RES REPRESENTATÆ ALIUD SIGNIFICANT.

Quarto. Quando imagines, quæ in aliquâ visione aut apparitione monstrantur, non sunt qualescunque aut quovis modo significativæ, nec tantum sunt simplices personarum aut rerum demonstrationes, sed ex Dei ordinatione aut placito, ad representandas res alias, modo quasi hieroglyphico,

uti apud Ægyptios figuræ rerum ad significationes, vel enigmatico, quo res aliud quidem sunt, et aliud representant, assumuntur, tunc erit visio *symbolica*.

§ 514.

REGULÆ PRO DISCERNENDIS VISIONIBUS VERIS A FALSIS.

Superset nunc ut *signa et regulæ* tradantur, quibus visiones et apparitiones verè divine a naturalibus, falsis et diabolicis discernantur: quas, pro majori charitate, in eas quæ 1. circa rem ipsam visam, seu ipsam visionem aut apparitionem, 2. circa personam videntem, 3. circa effectus visionum observanda sunt, dividemus.

QUOMODO ORDINARI POSSINT.

Sciatur. Pro discernendis visionibus et apparitionibus verè divinis a naturalibus et diabolicis discretionem spirituum quàm maximè opus est. Nam cum visiones nunquam desint, alie verè divine, alie non, sed vel diabolicæ, vel imaginariæ, discernere alias ab aliis, hoc opus, hinc labor est; maximè cum iudicium non semper suspendere liceat, sed iudicium ferri debeat, sive a personâ cui facta est visio, sive a Directore conscientie illius, seu Confessario, sive a Prælati cum consilio Theologorum in foro externo, sive a iudicibus fidei cum suis Consultoribus, sive a Congregationibus Cardinalium S. Officii et Sacrorum Rituum cum suis pariter Consultoribus, sive demum immediate vel mediate a S. Sede, et Summo Christi in terris Vicario. Prodest hoc iudicium discretivum, ut decidatur an anima sit sancta aut illusa, et in causis Beatificationis et Canonizationis Sanctorum. Et quia gratis data discretionis spirituum non omnibus data est, necesse est ut in hac ardua materia, viâ discretionis doctrinalis procedamus, et ex regulis moralibus ac signis, ad normam S. Scripturæ, Patrum et cœlestis illuminatorum spirituum, ea desumatius, ex quibus prudens iudicium efformetur. In hunc finem nulla inter alios coaceravimus Gersoni, de *Prob. spirit. et de dist. vision.*; Durandus, de *Vision.*; Gravina, in *Lap. lyd.*, p. 2; Card. Bona, de *Discr. spirit.*, c. 20; Scächus, de *Sign. sanct.*, sect. 8; c. 4; Samaniego, in *Prob. Galeat. ad Myst. civit.*; Casnedi, t. 4 *Cris.*, d. 4; Benedictus XIV, de *Serv.*

Dei Beat., l. 3, c. 84. Ad vitandam autem confusionem horum signorum Gerson illa hoc metro conclusit: « Tu quis, quid, quare, cui, qualiter, unde require. » Samaniego juxta quatuor rerum causas, materialem, formalem, efficientem et finalem procedit. Bona reducit ad tria capita, scilicet ad personam cui facta est apparitio, ad ipsam apparitionem, et ad ejus circumstantias. Casnedi conatur seligere certa præ incertis, et regulas colligere pro iudicio formando. Nos, cum P. Regnerâ, visiones considerabimus prout examinandas primùm ex parte ipsarum, dein ex parte personarum, demum ex parte effectuum. Et quia hæc signa et regulæ non solum pro visionibus, seu apparitionibus, sed etiam pro revelationibus discernendis servire possunt, ideo modò solum eas attingemus, quæ utrisque vel communes, vel pro visionibus speciales sunt, reliquas verò pro revelationibus inferius suo loco trademus: et quia facilius reperuntur signa, quæ ostendunt visiones non esse divinas, illa prius dabimus; mox ea quæ indicant esse divinas, fundando signa quæ graviora sunt, et deinde leviora assignando.

§ 515.

SIGNA APPARITIONIS FALSÆ EX PARTE SUI IPSIUS.

Signa igitur visionis seu apparitionis non divina ex parte ipsarum sunt.

PRIMO: SI SIT CONTRA FIDEM.

Primò. Si res apparens sit *Deum non decens, contra fidem* et bonos mores, etiam in minimo; contra *Ecclesiæ traditiones* et definitiones, contra unanimum Patrum et Theologorum consensum, visio certò falsa erit. Hoc signum inferius de revelationibus fusiùs probabitur.

§ 516.

SECUNDO: SI QUID INDECENS ET IMPUDICUM INCLUDAT.

Secundò. Si visio in suâ formâ aliquid indecens aut impudicum contineat, non divina, sed falsa erit. Ita S. Bonaven-

tura, in 7 *Proc. Relig.*, c. 18, docet : « Non videtur præmittendum quòd quidam decepti a seductoris spiritibus, vel propriis falsis opinionibus, putant sibi apparere in visione vel ipsum Christum, vel ejus gloriosam Genitricem, et non solum amplexibus et oculis, sed etiam aliis indecentioribus gestibus et actibus ab eis demulceri, ut, sicut spiritus ipsorum interioribus ab ipsis consolatur spiritualiter, ita et caro exterius sibi congruo oblectationis sensu sensibiliber demulceatur et carnaliter consoletur : quod non solum esse falsum et seductorium, sed etiam blasphemia gravis esse comprobatur. Spiritus S. visitatio sicut contra omnia vitia reprimenda et detestanda infunditur, ita et singulariter contra carnales illecebras opponitur : et ubi spiritus mundities suo jubare resplenderit, continuo omnes pravie voluntatis motus evanescere, et velut tenebras, subveniente lumine, disparere necesse est. » Alia inferioris de revelationibus dabuntur.

§ 317.

TERTIO : SI FORMA SIT DEFORMIS.

Tertio. Si forma corporis apparentis non sit humana, sed *deformis, bestialis, et figuræ fictitiæ*, probabiliter visio Divina non erit : uti enim cum aliis observat Suarez, l. 4 de *Ang.*, c. 35, dæmon nunquam assumit simulacrum corporis humani quoad omnes partes illi simile, sed saltem ex pedibus, alteri animali propriis, discerni potest. Et Delrins l. 2, q. 26, sect. 3, cum Thyraeo, de *Appar. Spirit.*, l. 1, c. 9, tenet non modo dæmonem non permitti formam humanam omni ex parte perfectam et speciosam referre, sed nec columba, agni, aut oviculæ, quæ sunt Spiritus S., Christi, et Evangelicæ simplicitatis symbola : obstat enim illi Dei voluntas, ut semper aliquid adstet quo ejus impostura delectatur, ne mortales justam ignorantia excusationem prætexant.

HOC SIGNUM NON EST INFALLIBILE.

Schol. I. De hoc signo notat P. Reguera, *Th. myst.*, t. 2, p. 666, n. 534, esse levius, nec semper tenere : nam licet, dum appareret demoni terrorem incurreretur, aut in idololatram inducturus, figuras deformes et poetice fictionibus similes induat, tamen cum Christi, vel Angeli lucis figuram refert, ut talis erodatur, et Sanctos etiam decipiat, sicuti reipsa S. Catharina Bononiensis ab eo in specie Christi sibi apparente delusa per quinquennium fuit, in *Act. SS.*, 9 mart., c. 3, opus est ut nullam saltem exterius improprietatem præ se ferat. Et e converso, licet homi Angeli communiter speciem formosam juvenis induant, tamen nihil obstat, imò de facto constat, aliter contingere, vel figurando se tanquam animalia symbolica, uti in visionibus Ezechielis et Apocalypseos ; vel tanquam senes, pueros, feminas, dum Patrem æternum, puerum Jesum, SS. Deiparam, aliosque Sanctos vel Sanctas representant : imò pulchritudinem seponunt, dum vices animarum purgatorii gerunt.

QUOMODO IN DUBIA APPARITIONE PROCEDENDUM.

Schol. II. Quando dæmon transfiguratur se in Angelum lucis, v. g. figurando se Christum in cruce pendentem ; si dubium angat an sit Angelus bonus aut malus, non est probandum consilium ut ex abrupto fiant signa contemptus erga Ialem spiritum, quicumque sit, v. g. expuere in faciem ejus, etc. hoc enim esset non probare, sed spernere spiritum, ante probationem, contra præceptum Apostoli, et quidem cum sacrilego contemptu Dei, si forte sit spiritus Dei. Unde merito reprehensus Confessorius ille S. Theresia fuit, qui initio visionem ejus, de quibus saltem dubitare debuisset, jussit manu signum contemptus non satis honestum edere ; aliud enim fecit, si de illusionem diabolicâ certò constaret, sicuti B. Jordanus, teste Cantipratano, expuendo in faciem dæmonis illudentis, eum fugavit. Melius et decentius explorandi remedium est ad orationem confugere, et se visionibus celestibus indignum humiliter profiteri.

AN DÆMON IN SPECIE CRUCIFIXI APPARENS LICITE ALIQUANDO ADORARI POSSIT.

Schol. III. S. Thomas, in 3, d. 9, q. 1, a. 2, questione, 6, ad 3 ; S. Bonaventura, *ibid.*, a. 1, q. 6, et universi antiqui, et

cum eis Card. Bona, de *Discr. spirit.*, c. 19, docent nunquam contingere posse ut demoni se in speciem crucifixi transfiguranti licite præstetur adoratio, quia in hac re periculosè potest quis suspendere assensum, et pro illustratione ad orationem et doclos confingere: admittunt tamen sub expressâ solùm, non verò tacitâ conditione: Si es verus Deus, ego te adoro, adorari posse. P. Vasquez, in 3, d. 108, c. 3, hæc sententiam refutat, tum quia potest alieni nullum dubium occurrere, et ita intervenire error omnino inevitabilis: tum quia illa adoratio, solùm in verum Deum directa, religiosa foret. P. Reguera, *Th. myst.*, p. 670, l. 2, n. 537, putat, independentè etiam à conditionibus adjectâ fieri aliquando posse ut adoratio hæc et fides præstita culpâ vacet. Si nimirum in exordio apparitionis, nullo occurrente dubio, et quidem sine propriâ culpâ, nec aliquo malo, nec in Spiritus prævi apparentiâ, nec in ejus diæti detecto, quis deciperetur: sic fortè S. Catharine Bononiensi in sua visione ab initio contigit, quamvis cum aliquâ culpâ præsumptionis processerit, et tandem illuso duraverit, saltem in progressu venialiter culpabilis fuerit. Nec est, cur conditio semper abicienda sit, eò quòd sit casus insolitus: aliis enim, dum anima de veritate divinæ apparitionis certa est, hæc conditionem deberet adjungere, quod irreverentiam potius argueret. Interim tamen non ita frequenter talis illusio et adoratio inculpabilis erit, uti bene S. Thomas docuit, quia certè Deus hoc demoni sine culpâ hominis non permitteret: nam etiam in hoc casu adoratio in hunc spiritum tanquam ministrum sanctum veri Dei, vel tanquam verum Deum tenderet, quod utrumque falsum est, et idololatria vel materialis, si sine culpâ, vel formalis, si cum culpâ fiat. Hinc S. Theresia, in *Fructu.*, c. 8, ait: « Persuasum habeo non permissurum Dominum nostrum, nec potestatem illi facturum, ut talibus figuris quæquam illudat, nisi ob culpam istius, sed ipse potius illudatur: dico autem non illudendam animam, si humilitate non careat. »

§ 518.

QUARTO: HIS EXCLUSIS, APPARITIO EX PARTE MATERIE DIVINE EST.

Quarto. Ex his sequitur, quòd si in apparitione nihil Deum non decens, nihil contra fidem, bonos mores, traditiones, et definitiones Ecclesie, nihil indecens aut impudicum, nihil in formâ deformeprehendatur, saltem negativè convincitur

ex parte materie nihil esse, cur visio et apparitio non sit divina et celestis: imò ex omnibus conjunctim exclusis, unum quoddam signum efficacæ consurgit, positivè moraliter visionis divinæ judicium persuadens, maxime si talis apparitio sit frequens, et nunquam in prædictis deficient, præsertim si alia signa ex parte personæ et effectuum adhuc explicanda accedant. Talis enim visio non esset diabolica, quæ semper eò tendit, ut mendaciter animas decipiat, et ad malum seducat: nec imaginaria humana, cum imaginatio suis viribus, sicuti nec intellectus sine lumine fidei supernaturali mysteria illius attingere non possit. Ergo ex parte materie divinæ censenda est.

§ 519.

SIGNA APPARITIONIS FALSÆ EX PARTE PERSONÆ.

Signa visionis et apparitionis non divinæ ex parte personæ *videntis* sunt:

PRIMO: SI SIT ACATHOLICA.

Primo. Si visiones et apparitiones fiant personæ *acatholicae*. Nam, cum teste Apostolo, *Hebr.* II, 6: *Sine fide impossibile est placere Deo*: quâ ratione infidelis sic placebit Deo, ut ab eo signa visionum, delicias animarum sibi amicissimarum, recipiat?

SOLVITUR OBJECTIO.

Solvitur. Potest quidem in hoc signo fieri aliqua exceptio, ut patet in visionibus Nabuchodonosoris, Balhisaris, et fortè uxoris Pilati, quæ verè visionibus Dei sunt admodum. Verum hi casus rari non offendant regulam morali de opposito, quæ prosedit ex plerumque veris. Deinde aliud est, quando hæc visiones fiunt, uti communiter contingit animabus à Deo separatis defunctis, et quibus hic sermo est; aliud quando fiunt subdite inimicis: ut à malo deterreantur, et stimulentur ad bonum, uti in casibus adductis.

§ 520.

SECUNDO : SI SIT PECCATRIX.

Secundo. Signum apparitionis non Divinae est si fiat personae peccatrici, tepidae, aut moribus a specialibus Dei favoribus alienae. Nam in malevolam animam non introibit sapientia. Sap. 1, 4. Et de tepidis dicit Deus, Apoc. 17, 16 : Quia tepidus es, ... incipiam te emovere ex ore meo. Quippe peccatores sunt inimici Dei, qui tepidos aversatur, adeoque favore visionum divinarum indigni sunt.

SOLVENTUR OBJECTIONES.

Scholium. Dicitur : etiam Sancti falsis visionibus illusi fuerunt : sic S. Secundellus, socius S. Friderici, delusus fuit a demone, Christum figurante, qui, sub praetextu alius beneficii, relicta cellula insulari, ivit ad populos, infirmos sanaturus, quod etiam in nomine Christi praestitit, in Act. SS. 4. Aug. Item B. Jordanus saepius delusus est a demone, sibi sub specie Christi apparente, ut sub praetextu majoris austeritatis, a victu et lecto etiam agrotus abstineret, et ad sua ministeria inutilis fieret, uti refert Cantipratanus, in Act. SS., 13 Febr. Et S. Catharina Bononiensis per quinquennium a demone in Christum se transfigurante delusa fuit, qui eam sub praetextu propriae confusionis ad desperationem inducebat. Resp. Secundellus plures culpas admisit, quas tamen postea per penitentiam delevit, tum quia credidit se sanctum, ex sola non bene pensata ingentis se Christum assertionem; tum quia temere deservit sua vocatione et proposito in cella perseverandi; tum quia inconsulto suo Magistro clam omnia fecit : nec satis potuit fidere sanationibus a se factis, quae vel a demone fieri poterunt, vel cum fuerint in nomine Christi, solum sanatorum, aut suam in Christum fidem probabant. B. Jordanus non fuit immunis ab omni culpa, sive facilius credendo illi ficto Christo, sive in non consulendo Priori, cujus hortatu in lecto decubebat, ideoque nullo fletu obedientiae se committens cautiorem effectus est. Idem dicendum de S. Catharina Bononiensi, quae ipsa in opusculo suo fatetur et dolet se causam dedisse ex quadam praesumptione habitae de se, quod a diabolo deciperetur.

§ 521.

TERTIO : SI SIT SUPERBA.

Tertium signum visionis non divinae est, si in personam visionum superbiae, quantumvis occultissimum, detegatur, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, Jac. 17, 6 : quod ex Proc. 11, 34, juxta LXX desumptum est, ubi nostra Vulgata legit : « Ipse deludet illosuros, » quasi superbiorum proprium sit devenire in illosos et illudentes.

§ 522.

QUARTO : SI VISIONES DESIDERET.

Quartum signum est quod ex priori sequitur, si persona ejusmodi visiones petierit et desideraverit : « Nam, inquit Alvarez de Paz, part. 3, l. 5, c. 19, 20, indicium est superbiae, aut saltem vanae curiositatis, vel leves res extraordinarias experiri. » Et S. Bonaventura, Tr. 7, de Proc. relig., c. 20, docet : « Aliis autem videtur securius talia non petere, oblata nec cito credere : aliquando etiam oblata velut minus fructuosa parvi pendere, ut, si vera sint, se habeant indifferenter ad ea; si falsa, non innitantur eis, nec decipiantur. » « Tales visiones, ait idem S. Doctor, vel apparitiones potius sunt formidandae quam desiderandae, Sent. Dist. 9, art. 1, q. 9. » Et Gerson, Tr. de prob. spir., ait : « Dicatur reverenter cum Petro : Exi a me, Domine, quia peccator sum, quia vilis sum, quia visionibus tuis indignus sum, quia hic neque quaero, neque accepto, sed repello. Sit in caelo, non in hac terra visio tua : tota merces mea Dominus Deus meus, et sufficit. Quid ad me visionibus tuis in hac vita? » Opponet forsitan aliquis ex Apostolo, 1 Thessal. v. jubente : Nolite spiritum extinguere. Si sit ergo visio a Spiritu S. quae nihilominus repellitur, quid hoc est, nisi Spiritui S. resistere, suam-

que nascentem gratiam suffocare? Sed profectò Spiritus S., qui se dat humilibus, nequaquam ex humiliatione quam prædiximus se subtrahat; intrabit potius, et in beneplacito suo deducet victor ad excelsa animam hanc in oculis suis vilem, et absque ullâ rugâ fictionis. Et S. Vincentius Ferrerius, *Tr. de vit. spir.*, c. 12, subdit: « Tale namque desiderium non potest reperiri absque radice et fundamento superbiæ et presumptionis, imò tentationis vel curiositatis erga res divinas, nec sine aliquâ vacillatione et fluctuatione fidei. »

§ 325.

QUINTO : SI SIT ARREPTITIA, VEL DELIRA.

Quintum signum apparitionis non divinæ est si persona sit *arrepitio*, vel à demone obsessa, vel *delirio obnoxia*: licet enim arrepitii ne deliri, cum non sint semper mente capti, saltem tunc visionum divinarum sint capaces, communiter tamen id etiam in hincis intervallis facile sperari non potest, tum quia facile demon, vel læst phantasiâ falsas visiones immiscere possit; tum quia hoc raro vel nunquam in animabus sanctis, hoc favore à Deo decoratis, experimur.

§ 524.

SEXTO : SI SIT MELANCHOLICA.

Sextum signum saltem levius est, si persona sit nimis *melancholica*, vel alio ejusmodi morbo laboret. Nam in agrotis et phreneticis, in his qui humore melancholico affecti sunt, in his qui atrâ bile abundant, in his qui vehementibus cogitationibus et affectibus agitantur, facile contingere potest ut putent se aliqua videre quæ non sunt, et quæ sibi oculis demonstrata predicare consueverunt: uti bene observat Card. Bona, *de Discr. spir.*, c. 20, dicens: « Consideranda corporis constitutio, ex quâ plerumque animi mores pendunt.

Etenim facile decipi possunt, qui parum firmâ valetudine utuntur, qui turbide ac vehementes imaginationis sunt, qui atrâ bile abundant, quæ depravare phantasiam solet, variasque imagines turbatis sensibus imprimere, adeo ut vigilantes sibi somnia fingant, atque ea se videre et audire existiment, quæ nec visu nec auditu percipiunt. Ex longâ item inediâ, crebrisque jejuniis, ac immoderatis vigiliis, ex siccato cerebro, dissipatisque spiritibus, inania phantasmata representantur, quibus illusa mens tanquam divinis revelationibus pertinaciter inhæret. »

HOCC SIGNUM EST LEVIUS.

Solutum. Hoc signum non immeritò levius et non universale dicitur, uti etiam notat Delrins, l. 4, c. 4, q. 3, s. 2, quia, absolute loquendo, Deus ad hæc supernaturalia non ligatur mensurâ dispositionum naturalium, cum, juxta S. Thomam, 2, 2, q. 172, a. 2: « In effectibus supernaturalibus non præexigit Deus aliquam dispositionem, sed potest simul cum effectu spirituali inducere dispositionem convenientem, qualis requiritur secundum ordinem nature. » Scilicet removendo virtute divinâ impedimenta visionis divinæ, et relinquendo ea naturæ et consuetudinis, quæ ad hoc sunt indifferentia. Unde etiam Jeremias, licet melancholicus, divinas visiones habuit.

§ 525.

SEPTIMO : SI SIT NOVITIA.

Septimum signum item levius visionis non divinæ est si persona sit in viâ spiritus adhuc *novitia*. Ita Torre, in 2, 2, q. 95, a. 3, *Disp. in 3ª classe sign.* Unde S. Landovicus Bertrandus, narrante Bartholomæo Avignone, in *Vit.*, c. 6, cuidam Novitio, eum de magnâ revelatione habitâ consulenti, dixit: « Siccine revelationibus jam frueris? citò habitum religiosum depones. » Quod etiam paucis post diebus contigit. Et ratio est, quia Novitiorum in vitâ spirituali est extirpare

vitia et implantare virtutes, priusquam extraordinariis his favoribus perfruantur.

QUOD NON EST UNIVERSALE.

SCOLIUM. Hoc signum iterum non est omnino generale, quia legitur etiam Novitios spiritualibus visionibus jam a Deo dignatos fuisse, uti inter alios de S. Stanislao Kostka narratur, qui sanctitate et favoribus ejusmodi extraordinariis præventus fuit.

VALERE FLAMMAM VERITATIS § 526.

OCTAVO : SI SIT PAUPER, DIVES; JUVENIS, SENEX.

Octavum signum, sed etiam levius, est si persona sit pauper, vel dives, vel juvenis, vel nimium senex. Ita Card. Bona, *Discr. spir.*, c. 20. Nam in paupere timenda est fictio, in divite ambitio, in juvene levitas imaginosa ex nimia illius ætatis humiditate, in nimis sene initium aut progressus delirii, ob cerebri debilitatem.

QUOD GENERALITER NON VALET.

SCOLIUM. Hoc signum item generaliter non tenet, quia ex Sacris Litteris constat quod Samuel a primâ pueritiâ usque ad ultimam senectutem, pauperes Apostoli, David dives, ejusmodi gratis a Deo ornati fuerint: tum quia etiam *Acta Sanctorum* plura nobis hujusmodi exempla ostendant, uti inter alios de B. Hermanno Josepho in vita ejus, in *Act. SS. Ant.*, 7 april. Auctor illi cœcæ, c. 1, exclamât: « O vera beata pueri innocentis infantia, quæ tam tempestivis revelationibus meruit consolari! »

§ 527.

NONO : SI SIT FEMINA.

Nonum denique signum apparitionis non divinæ, sed deum levius et fallibile est, si persona sit *sex femineo*. De qui-

bus S. Theresia, in *Fundat.*, c. 8, monet: « Simus bene conscii, naturæ debilitatem esse maximam, in feminis sigillatim, atque in istâ orationis viâ magis demonstrari: unde oportet ut non fingamus de re quavis minimâ subito esse visionem. » Cum enim feminæ sint naturæ humidioris, et ex vehementiâ cogitationum et affectuum putent se videre quod cupiunt, et quod ab animi perturbationibus nascitur, quæ in ipsis vehementissimæ sunt, illud a veritate oriri credunt, uti bene perpendit Valgoner, in *Th. myst.*, q. 3, disp. 5, a. 6; Card. Bona, de *Discr. spir.*, c. 20, n. 4; Delrio, *Disq. mag.*, l. 4, c. 2, a. 3, sect. 3, et latè prosequitur P. Antonius ab Annuntiatione in *Discept. myst. de orat. et contempl.*, tr. 4, q. 2, a. 5.

QUOD TAMEN NON SEMPER TENET.

SCOLIUM. Hoc signum rursus non semper valet: nam non omnes visiones et apparitiones quas feminæ sibi referunt contigisse inter naturales recenseri debent; scimus enim plures, easque supernaturales, contigisse SS. Birgittæ, Catharinæ Senensi, Theresiæ, Mariæ Magdalænæ de Pazzi, Rosæ Peruvianæ, BB. Angelæ de Fulgino, et Catharinæ de Riccis. Unde Matthæus, in *Pract. Theol. Canon. ad caus. Beatif.*, tit. 3, c. 3, a. 2, bene subdit: « Non sunt apparitiones et visiones improbandæ, ex quo mulieribus accidunt, » et latè prosequitur Tanner, in *Exam. prud. P. Lud. de Ponte in examinand. Revel. Mariæ de Escobar*, tr. 1, c. 7. Interim tamen accuratum examen requiritur quando de apparitionibus feminis factis agitur. Celebre est exemplum S. Monicæ. Piissima hæc mulier optabat et libidinis cæno Augustinum, filium suum educere, et de futuro ejus matrimonio cogitans desiderabat aliquid per visum sibi ostendi: et teste eodem S. August., l. 6 *Conf.*, c. 13, « videbat quædam vana et phantastica; quò cogebat impetus de hac re satagens spiritus humani, et narrabat mihi. » Et quamvis subdat: « Non cum fiducia, quæ soletat, cum tu, Deus, demonstrabas ei, sed contemnens ea, » id tamen factum est, ex quo gratiâ discretionis prædita erat, et sciebat quid interesset inter Deum revelantem et animam somniantem: quod non omnibus datum est.

73 ANTONIUS AB ANNUNTIATIONE

SIGNA VISIONIS DIVINÆ EX PARTE PERSONÆ.

Ex dictis, *signa divinæ apparitionis* et visionis, ex parte personæ, colligi possunt : Si enim 1. persona sit Catholica ; 2. a peccatis etiam levioribus abhorrens ; 3. si virtutibus, maxime humilitate, excellat ; 4. si visiones non desideraverit sique eo indignam reputet ; 5. si non sit arreptitia, sed sanæ mentis prædita, prudens iudicium pro visione et apparitione divinâ formati potest, maxime si aliâ signa leviora ex parte personæ accesserint, scilicet, si nec excessus melancholiæ, nec novitiûs ejus spiritus, nec paupertas, nec divitiæ, nec juvenus, nec senectus, nec sexus aliquam prudentem falsitatis suspicionem excitent. Nam ad divinam Providentiam spectat quod animam sanctam sibi dilectissimam et amicissimam non permittat continuo a demone vel imaginatione suâ illudi, sed ad summum ad tempus, vel rarius, ad continentiam eam in humilitate, vel ad alicujus culpæ commissæ punitionem.

SIGNA VISIONIS NON DIVINÆ EX PARTE EFFECTUUM.

Signa denique visionis, vel apparitionis non divinæ, ex parte effectuum, sunt :

PRIMO : SI AD INDEGENS VEL IMPUDICUM EXCITET.

Primo : Si visto vel apparitio ad aliquid *indegens* aut *impudicum* excitet, non est divinâ. Nam, Jac. iii, 17, dicitur : *Quæ desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suavis, bonis consentiens, plena misericordiâ et fructibus bonis, non judicans sine simulatione.* Et

S. Bonaventura, in *Proc. Relig.*, 7, c. 18, de visionibus ait : « De his verò, qui aliquando dulcedinem spirituales sentiunt, continuo etiam carnalis delectationis pruritu illecti fedantur, nescio quid judicem, nisi quod potius eligo, illis carere floribus, quos de luti sordibus legere deberem. » Quippe in visionibus divinis, etiam dum per corpora aerea vel imaginaria perfecta sponse cum sponso Divino unio figuratur, nihil libidinosum intervenit, ut S. Gertrudis osculo hoc divino dignata, l. 2 *Revel.*, c. 22, testatur, illudque vocat osculum non corporis, sed animæ.

OBIECTIONES SOLVUNTUR.

SCHOLÆM. Dicit : S. Paulus, II *Cor.* xii, narrans suas visiones et revelationes, addit : « Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. » Et S. Bonaventura, in 7 *Proc. Relig.*, c. 18, ait : « Sicut illos damnare non audeo, qui inviti quandoque in hujusmodi spiritualibus affectionibus carnis fluxus liquore maculantur : ita etiam excusare nescio, qui tali fluxu in consensu delectantur, qualiscumque eorum intentio videatur. » Et S. Joannes a Cruce, l. 1 *Noct. obs.*, c. 4, inquit : « Accidit sæpe in ipsis exercitiis spiritualibus, quin prædicti incipientes cavere possint, excitari et sentiri motus fœdos sensualitatis : atque interdum adhuc ubi spiritus in nullâ exercetur oratione, vel in susceptione Sacramentorum Penitentiae vel Eucharistiæ. » Quod ait, licet raro, et in naturâ debilitibus, oriri ex gustu quem tales in spiritu simul et sensu appetunt ; sæpius autem a demone, ut a sanctioribus exercitiis eos removeat. Consonatque S. Theresia, *Ep.* xxxiii, ad suum fratrem, cui consultit, hos motus in oratione quietis contempnere, dicens : « Judicio, posse ex hoc nasci, quod cum tam sit magna delectatio animæ, devotio queat ad excitandum aliqualem motum in parte adhuc naturali, » et utitur exemplo ejusdem, de quo scivit, ex debilitate, fluxu venero agi, quoties ad sacram Synaxim accedebat : quod etiam de aliquo Monacho narrat Cassianus, *Coll.* xxii, c. 6, cum quo procedit S. Thomas, 2, 2, q. 153, a. 5, imputans hoc versutia diaboli, qui æque visionibus divinis, maxime personarum pulcherrimarum alterius sexus, sicut sacrarum imaginum ad impudicâ tentare posse videtur. Respondet ad hoc Grævina, in *Lap. Lyl.*, p. 4, l. 2, c. 21, et Casnedi, d. 6 sue *Cris.*, sect. 7, sibi non probabile videri

in contemplatione aut communionem futurum ejusmodi fluxum inculpabilem, imò Casnedi nec se crediturum ait, licet patientes jurent: sed vel in se, vel in causâ erunt culpabiles, quatenus eorum phantasia et mens a superbâ lasciviâ excitantur, ne suam culpam agnoscerent. P. Reguera, *Th. myst.*, t. 2, p. 669, n. 546, respondet 1. fieri non posse ut visio Divina per se directè ad libidinem excitat: id quod omnino tenendum contra errores Beguardorum, Illuminatorum et Molinistarum. 2. Ad summum indirectè, vel ob naturæ debilitatem, vel diaboli tentationem, et faciliùs purè concomitanter, non quidem pro tunc temporis, sed continuè postea, talis effectus sequi poterit, scilicet quando sancti affectus perfectè univivi cum visione cessarunt. Quare S. Paulus minime pro tempore actuali suarum visionum stimulus carnis sentiebat, sed solum post illud, nec hoc directè vi illarum. S. Bonaventura distinctionem datam clarè innuit: imò mallet etiam has visiones non habere, si etiam impure illecebæ, invito ipso, sequerentur. S. Joannes a Cruce expressè loquitur de concomitantia indirectâ, et quidem in solisimperfectis, quam tamen pro casu perfectæ unionis excludit, licet talis effectus indirectè etiam tempore affectuum spiritualium non vi contemplationis perfectè univivi excitatorum, sequi possit. S. Theresia pariter intelligenda est, de casu indirectè contingenti, sive concomitanter, sive postea: nec enim constat fratrem suum hos motus in ipsi oratione quietis passum fuisse, nec an hæc oratio ad perfectam unionem ascenderit.

§ 530.

SECUNDO: SI EXCITET AD SUPERBIAM.

Secundum signum visionis non divinæ est, si excitet ad *superbiam*, *presumptionem* et *complacentiam* in hujusmodi donis, ut sibi tanquam personæ sanctæ factis, et ad contemptum erga alias personas, quibus hæc gratiæ non contingunt. Ita docet Gerson, in *Alphabet*. 19, lit. O: « Est igitur hominibus saluberrimum consilium, contra tales demonum illusiones pondus humilitatis observare, se reputare intellectu pariter et affectu indignissimum, qui super alios homines revelationem accipiat, qui præ aliis a Deo mirabiliter visitetur: et si que alia præter solitum evenire circa eum contigerit, rejiciat a se cum sancto, humili, verecundoque pudore. De-

putet talia vel læsioni propriæ phantasie, et se habere aliquid simile phreneticis, maniacis, aut melancholicis: reformidet, vel caveat, non propter enormitatem præcedentium peccatorum datus sit in reprobum sensum, ut talibus visionibus seducatur. Si talia sint diaboli machinationa, seu tentamenta, ex humilitate hujusmodi evanescent, aut, si veliti Deus quod in his exerceatur, non nocebunt. Si verò sit divina revelatio, non ficta humilitas, piè reitens magis præparabit locum ad ipsius susceptionem, et audire meretur: *Amice, ascende superius*, quanto in loco plus infimo recumbere conabitur. » Et B. Angela de Fulgino de suis visionibus dubitanti Deus ita dixit: « In hoc cognosce, me esse, qui te alloquor, quod pro eo tempore nec diverti poteris ad aliquid aliud cogitandum, etsi velis, nec inani gloriâ affici, ob id quod accipis. »

§ 531.

TERTIO: SI VISIONES PATRI SPIRITUALI PRO CONSILIO NON REVELET.

Tertium signum visionis non divinæ est, si quis renuat visiones suas *superiori* vel *directori* manifestare, aut eorum iudicio vel consilio se submittere. Ita docet S. Bonaventura, in *7 Proc. Relig.*, c. 20, dicens: « Quarrat super his consilium sapientium solum et paucorum. » Et Card. Bona, de *Discr. spir.*, c. 20, de S. Theresiâ commendat, quod semper a spiritu sibi apparente audiebat ut communicaret cum viris doctis, et quod suis Directoribus exactissimè obediebat, et quod libentius cum illis agebat qui erant minus creduli, et eos diligebat, qui persecutionem sibi inferebant. Et inter cætera signa, quibus visiones S. Birgittæ inter divinas relate sunt, Card. Turrcerematâ, in *Prol. ad direct. revel.*, c. 2, scribit: « Omnia examini, iudicio et correctioni Patris spiritualis et aliorum Patrum spiritualium et sapientium Prælatorum Ecclesiæ offerens humiliter submittebat. » Et Gerson, *Alphabet*. 17, lit. X, monet Directores ut tali personæ non subito

applaudant, sed subinde durius cum eā agant. Et, *de Distinct. vis., sig. 2*, invehitur in eos qui Doctores consilere non curant, et consultos spernunt, dicens : « De talibus pronuntio, quòd citò prolabantur in omnem demonum illusionem, citò impingunt ad lapidem offensionis, quòd cæcâ præcipitatione et nimâ velocitate rapiuntur : propterea quicquid de revelationibus insolitum pronuntiauerint, habeto suspectum. » Concordant Philomarinus, *de Div. rev.*, tr. 1, c. 3, et Gravina, in *Lap. Lyd.*, p. 2, c. 1.

WALERE FLAMMAM
VERITATIS § 552.

QUARTO : SI VISIONES SUAS FACILE PROPALET.

Quartum signum visionis non divinæ est, si quis facile aliis visiones suas *propalet*. Ita monet Gerson, *de Distinct. vis., sig. 1* : « Si cognoveris aliquem... qui in talibus de se narrandis gloriabundus delectetur, scitò quoniam illud meretur, neque magni pendas, si aliquam habuisse revelationem jactanter affirmet. » Et occurrens his, qui, exemplo S. Pauli, suas revelationes propalantis, abutuntur, respondet cum S. Chrysostomo aliud esse quod fit sine suâ vel aliorum necessitate, sed solâ loquacitate, per inanem gloriam : aliud quod fit ex quâdam necessitate, vel petendi consilium, vel audientes edificandi. Sic B. Virgo, qua *conservabat omnia verba hæc conferens in corde suo*, postea tamen Apostolis, et præsertim S. Luca, sacra mysteria sibi soli credita communicavit, ad Ecclesiæ edificationem : quæ item causa S. Paulum ad hanc propalationem permovit.

§ 553.

QUINTO : SI AD MORTIFICATIONEM NON EXCITET.

Quintum signum est visionis non divinæ, si quis *castigationi et mortificationi carnis non studeat*. Nam Gravina, in

Lap. Lyd., p. 2, l. 1, c. 17, bene observat : « Insuper discernendum est an hæc asserta dona et charismata cum mortificatione et cruce sint conjuncta : nam si nec antecedenter, vel concomitanter, vel saltem subsequenter, sint hæc ad invicem connexa, valde suspectæ sunt tales Revelationes et Prophetiæ. Fundamentum : quia hæc dona dantur ad manifestationem Fidei, et utilitatem Ecclesiæ : Fides autem maxime ostenditur super omnia alia signa ex mortificatione et patientiâ christianâ ; his enim maxime crevit Christiana Religio, quibus mundus victus est et proculcatus... Ipse fidei nostræ Auctor Jesus Christus, Apostoli, Doctores Ecclesiæ nihil de ejusmodi visionibus prædicarunt, scripserunt, inculcârunt, sed totam Christiani edifici basim in charitate, in humilitate, mortificationibus et persecutionibus perferendis constituerunt. »

§ 554.

SEXTO : SI ANIMAM INQUIETAM RELINQUAT.

Sextum signum apparitionis non divinæ est, si animam ab initio suaviter demulceat, in fine verò *perturbatam et inquietam relinquat*. Ita docet S. Diodochus, l. *de Perf.*, c. 75, dicens : « Anima, cum afflatu veri et Sancti Spiritus cietur, tota extra nebulas dæmonis posita est : rursus verò, cum a spiritu erroris vehementer inflatur, tota nubibus peccati obtegitur. » Et de Zachariâ Sacerdote, *Luc. 1*, legitur, quòd cum vidisset juxta aram Templi Angelum, *turbatus est, et timor irruit super eum*. Et B. V. Maria, ab Angelo salutata, *turbata est in sermone ejus*. Item Pastores, Angelo sibi in Nativitate Christi apparente, *timuerunt timore magno*. Sed hi timores statim cessarunt; nam Angelus Zachariæ dixit : *Ne timeas, Zachariâ*. Et B. Virgini : *Ne timeas, Maria*. Et Pastoribus : *Nobis timere*. Quod ex S. Athanasio confirmatur, in *Vita S. Antonii*, dicentis : « Horum Angelorum apparentiam tanta benignitas est, ut si quis pro fragilitate conditionis hu-

mane miro fuerit eorum fulgore perterritus; omnem continuo ex corde auferant metum... Metus enim non tantum ex pavore animi, quantum ex magnarum rerum saepe incutitur aspectu. Si igitur post timorem horrore conceptum successerit gaudium, et ad Deum fiducia, atque ineffabilis charitas, venisse sciamus auxilium: quia securitas animae praesentis Majestatis indicium est. » Sequitur S. Thomas, 3 p., q. 30, a. 3, ad 3, *Dei Rio, Disp. mag.*, l. 2, q. 26, sect. 3. Et rationem dat Villalpaudus, in *Jur. spir. pract.*, l. 1, c. 4: « Nam cum consolatio ad animae interiora fiat, a demone non potest prestari: ideo post ejus apparitionem, quantumvis in speciosa forma videatur, non consolatio, sed horror solet remanere. »

§ 555.

SEPTIMO : SI AD SIGNUM CRUCIS FUGETUR.

Septimum signum visionis non divinae, licet non omnino infallibile, est si apparitio ad *signum crucis* factum, ad *invocationem nominis Jesu*, ad ostensionem *SS. Reliquiarum, Agnus Dei et aquae benedictae* subito fugetur. Ita Thyraeus, *de App. Spir.*, l. 1, c. 9. Verum *Dei Rio*, q. 26, observat quod, licet, si demon in Angelum lucis se transformet, et per praedictas res sacras fugetur, certe non sit Angelus lucis, sed tenebrarum, non raro tamen inde fugam hic tenebris non capit, cum etiam in Crucifixum se quandoque transfiguret.

§ 556.

SIGNA VISIONIS DIVINAE EX PARTE EFFECTUUM.

Ex his *signa apparitionis divinae* colligi ex parte effectuum possunt. Si enim 1. visio ad aliquid indecens et impudicum non excitet; 2. si ad profundam humilitatem per sui contemptum et reverentiam Dei provocet; 3. si anima, etsi reluctans ob suam confusionem, nihilominus pro sua directione supe-

riori suo vel Magistro spiritali eam exponat, ejusque iudicio obedientes se submittat; 4. si de cetero sit tacita, nisi dum jussu Dei, approbante Directore, opus sit, aliquid aliis notum facere; 5. si mortificationi sedulo studeat; 6. si, quantumvis in exordio visionum sacrum quendam timorem experiat, mox sedetur, et mira cum tranquillitate coelitus instruitur; 7. si ad signum Crucis, etc., cum vera fide et oratione, non fugiat, prudentissimè ex parte effectuum pro apparitione Divina haberi poterit; sic enim benignissimus Deus non permittet ut anima vel ab imaginatione sua illudatur, vel a demone seducatur: nam, uti docet S. Theresia, *Vit.*, c. 25: « Quando demon est, non modo bonos non relinquit effectus, sed potius malos... Quoniam tamen diabolus plures habet seducendi artes, nihil in re est adeo certum, ut certius non sit timere, cautè semper incedere, duceque Magistro bene docto, cui nihil non aperiat: quo positò nullum damnum potest evenire. » Ne autem fortè Magister ipse erret, regulas pro veris a falsis discernendis visionibus, revelationibus et Prophetiis suo loco inferius prescribemus.

ADHORTATIO AD BONUM USUM VISIONUM.

COROLLARIUM. Visiones igitur extraordinariae, si quae nobis a Deo mittantur, ita acceptandae sunt, ut non in illis sistamus, sed fructum spirituale exinde colligamus: ita cum omnibus mysticis hortatur P. Alvarez, l. 3 *de Vita spir.*, l. 5, p. 5, c. 10: « Se ad Domini et Sanctorum amorem afficiat, et quid boni et utile sibi dicatur, quisque sit finis illius revelationis, attendat. An ipsum in tribulatione consolari, an tepidum excitare, an strenuè se gerentem magis ac magis animare, an arribam quandam futurae vitae praehere, an tenerrimum et fidelissimum Domini erga se timorem ostendere.... Postmodum, quandoquidem ad celestem conversationem admittitur, curet vitam coelestem emulari, et ita vivere, ut modo mortuus; Deo verò vivus sit et appareat, et per omnimodam sui abnegationem magis ac magis ad celestia dona se disponat. Sic fiet ut apparitiones istae et intuitiones rerum divinarum, quae in illis contingunt, animae utiles efficiantur. » Ut enim observat S. Joannes a Cruce: « Re sic facta, sumitur ex his quod Deus intendit et vult, hoc est spiritus devotionis, nec enim ob alium

finem principalem reliqua donat. » Quodsi ergo in hanc finem animus intendatur, mirum est quantum ad hoc imagines seu sensibiles, seu spirituales, rerum supernaturalium conferant.

§ 557.

POST VISIONES, LOCUTIONES DIVINÆ EXAMINANDÆ.
LOCUTIO DIVINA QUID.

Post visiones et apparitiones, locutiones divinæ examinanda veniunt, ut nimirum verè divinæ a non divinis rite discernantur. Est autem *locutio divina*, quando aliquid vel a Deo, vel nomine Dei, dici audimus, sive nihil videndo, sive aliquid extraordinarium simul videndo.

QUOT MODIS NOBIS DEUS LOQUITUR.

Scholium. Deus multarum, multisque modis, tam intrinsecus quam extrinsecus, nobiscum loquitur. 1. Loquitur exterius tum naturaliter per omnes creaturas, que facili voce clamant: *Ipsè fecit nos, et non ipsi nos*, Ps. lxxix, 3, tum supernaturaliter per verba sua in utroque Testamento, et S. Scripturæ aut traditione nobis transmissa. 2. Loquitur exterius per Ecclesiam suæ Ministros, et pios libros verbum Dei scriptum aut traditum nobis exponentes: nam *qui vos audit, me audit*, Luc. x, 16. 3. Loquitur interius tum naturaliter per synderesin et diclam conscientie: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine*, Ps. iv, 7, tum supernaturaliter per actus supernaturales cogitationum indeliberatos, qui fiunt in nobis sine nobis, et excitant ad salutariter credendum et bene operandum, et dicuntur illuminationes supernaturales, vel etiam inspirationes: licet hoc nomine intelligi solent affectio movens voluntatem, vel cogitatio ad hanc affectionem inducens. 4. Loquitur subinde Deus ad suos dilectos locutione propriâ, prout in viâ haberi potest, quatenus fit non per præcisam insinuationem aut inspirationem, sed per verba formata et expressa: unde hic modus est extraordinarius, de quo hic agimus; et prout a visione distinguitur, definitus fuit; et prout delegit aliquid, quod antea latebat, dicitur revelatio; prout vero aliquid futurum revelat, dicitur prophetia: de quibus in sequentibus tractabitur. Hæc eadem extraordinaria locutio vel vocalis, vel imaginaria, vel intellectualis esse potest. De quibus modò agimus.

§ 558.

LOCUTIO DIVINA VOCALIS QUID.

Locutio divina extraordinaria vocalis est, quæ fit verbis expressis externo sensu auditus perceptis.

QUOMODO FIAT.

Scholium. Deus vel se solo, vel ministerio Angelorum, locutionem vocalem facere potest. Nam Deus, prout omnino evidens est, et Angeli, naturæ suæ viribus, vel, si opus sit, Dei auxilio, applicando localiter activa passivis, vel figurato simul corpore humano, alteriusque rationis, vel non figurato, facere possunt ut aer articulâtè insonet, eo soni tenere quo volunt, et modo illi omnino simili quo nos homines voces elicimus et verba pronuntiamus. Nec obstat quòd explicari vix possit quomodo spiritus in corpora agant: nam hæc eadem difficultas in animâ nostrâ corpus movente nostros etiam Philosophos adhuc premit.

§ 559.

DEUS SUBINDE PER EXTERNA VERBA VOCALITER CUM HOMINIBUS LOQUITUR.

Deus, subinde, præcipuè cum animabus contemplativis, per externa verba, sensu auditus perceptibilia, loquitur. Nam primò in Veteri Testamento passim legitur Deum cum Patriarchis et Prophetis et aliis locutum fuisse, petique sensus obvius ut de locutione externâ, vocali et audibili intelligatur; et licet sæpe Deus fuerit, aut Angelus nomine Dei in figurâ humanâ, vel aliter, ut simul visibilibus, v. g., per nubem, per rubum ardentem, per ignem, in turbine, in sibilo, de Propitiatorio, per Urim et Thummim, subinde tamen sola vox audita esse narratur. Sic, Gen. iii, 8, de Adamo et Evâ post peccatum dicitur: *Cùm audissent vocem Domini Dei, etc.*

dixitque Adam: *Vocem tuam audivi*. Item, *Gen. xxii, 11*, de Angelo sacrificium Isaac suspendente dicitur: *Ecco Angelus Domini de caelo clamavit*; nec Abraham dicitur vidisse, sed audisse Angelum, vidisse verò arietem. Et, *I Reg. iii*, Samuel ter Dominum audisse narratur, non autem vidisse. In Novo etiam Testamento idem observamus, *Matth. iii, 17*, baptizato Domino: *Ecce vox de caelis dicens: Hic est Filius meus*. Et, *xvii, 5*, in Transfiguratione: *Ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus*. Et, *Joan. xii, 28*, Christo clarificari petente: *Venit vox de caelo: et clarificavi, et iterum clarificabo*. Item, *Luc. i, 28*, in B. Virginis annuntiatione: *Ingressus Angelus ad eam dixit*. Et, *ii, 10*, Angelus cum pastoribus locutus est, et facta est cum illo multitudo militiæ celestis, *laudantium Deum, et dicentium: Gloria in altissimis Deo*. Et, *Act. ix, 4*, in conversione Sauli: *Cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule*, etc. Præterea quot verba D. N. Jesus Christus in vilâ suâ protulit, tot Dei loquentis verba fuerunt; imò uti notat Thyræus, *l. 2 de Appar. Div.*, c. 18, tantum in Christo fuerunt verba, quibus Deus, seu instrumento sibi conjuncto, utebatur. Quod verò hodiecum Deus ad dilectos suos adhuc subinde vocaliter loqui dignetur, et Actis Sanctorum et causis Canonizationis eorum apparet, quas non nisi lemerarius in dubium vocare potest. 2° Probatum ex PP. S. Dionysius, c. 4 *de Cali hier.*, docet Deum Angelis uti ad illuminandas animas sanctas humano modo per apparitiones sensibiles, visui et auditu accommodatas, quod in lege Moysi per Angelos traditâ exemplificat. S. Cyrillus, vel alius, *de Card. oper.*, in prol., ait: « Qui circa ipsum Deum sunt Angelici spiritus, licet invisibilis nature sint, in legationibus tamen suis se auditu manifestant et visu. » S. Augustinus, *l. 16 de Civ.*, c. 6, tres Dei ad extrâ loquentis modos assignat, et in tertio illum, quod loquitur *corporalibus vocibus corporis sensui*, collocat. Ita etiam docent S. Gregorius, *l. 28 Mor.*, c. 2; S. Thomas, 2, 2, q. 174, a. 1, ad 3; S. Bonaventura, in 7 *Proc. Relig.*, c. 19; et S. Bernardus, *Serm. 411 in Cant.* Item V. Blossius, *Inst. spir.*, c. 8, dicens: « Aliquando per verba...

perdiscunt veritatem. » Et S. Joannes a Cruce, in *Ase. ad mont.*, l. 2, c. 27, dicit de revelationibus divinis: « Aliquando solis fiunt verbis. » 3° Ratio est benignissima Dei voluntas, de qua non ex ratione, sed testimoniis S. Scripturæ et Patrum, nobis constat, uti modò probatum est, præsertim cum nulla in hac locutione divinâ vocali sit indecentia, nec implicantia.

LOCUTIONES DIVINE AN SINT PROPRIÆ TALES.

SCHOT. I. Locutiones hæ, etsi sint reales, et ab imaginariis distinctæ, præsertim si ab omnibus circumstantibus audiantur, non tamen sunt tales cum omni proprietate: nam neque strictè et philosophicè loquendo sunt locutio divina, quia Deus per quæcumque verba exterius prolata, ut per sua verba, formaliter non loquitur (si verba Christi in propriâ suâ humanâ natura prolata excipias); nec sunt locutio angelica, quia verba materialia non possunt esse Angelo propria; nec sunt locutio humana, quia nequit loqui formaliter ut homo, qui non est reipsa homo, cum locutio hominis sit actio humana vitalis et rationalis, quæ principium vitale non præcisè assistens sed informans requirit. Quia tamen hæc locutio divina vel angelica externa constat verò sono, verè articulata, verè humane articulationi similimodo, verè cum intentione loquentis, illud significandi, quod sonat: idco æquivalenter satis propriè vocatur locutio, quæ Deus, vel Angelus, mentem suam quasi humano modo hominibus exprimit.

AN LOCUTIONES ILLÆ SINT PERSONALES.

SCHOT. II. Locutio divina vocalis plerumque fit ministerio Angelorum, uti de visionibus sensibilibus dictum fuit, § 496, schol. 1, sqq. Qui Angeli modò nomine Dei, modò nomine proprio, cum hominibus loqui vocaliter possunt, subinde quidem per vires naturales; sæpius tamen cum locutiones hæc aliquid verè divinum important, ut a Deo elevati. Quare locutiones divine vocales tum in Veteri, tum in Novo Testamento reales communiter ita explicantur (exceptis tamen locutionibus a Christo factis in suâ humanitate quamdiu mortalis erat, vel etiam quamdiu immortalis post suam Resurrectionem; in posterum enim raro personaliter præsens loquitur) ut Angeli loquantur cum hominibus, vel ut eos nomine proprio missi a Deo instruant, vel ut vices Dei, modo ut Trini,

vel ut alicujus et divinis Personis, vel ut Christi tanquam presentis gerant, et nobiscum nomina Dei loquantur : sicuti etiam frequenter Beatissimæ Virginis aut alicujus Sancti vices gerant, et loquantur.

UTRIUS COGNOSCATUR ANGELUM NOMINE DEI LOQUI.

Schol. III. Ut cognoscatur an Angelus nomine Dei, an vero proprio nomine loquatur, circumstantiæ attendende sunt : si enim dicat : *Hæc dicit Dominus*, aut quid simile, planum est Angelum loqui ut præcisum nuntium : si vero dicat : *Ego sum Dominus*, aut aliud quid simile, quod soli Deo convenire potest, nomine Dei loquitur. Quod si verò nulla adsint signa, ex quibus constet an Deus, vel SS. Deipara, vel Angelus, vel Beatus in personâ propriâ aut nomine proprio loquatur, an non, nihil de hoc curandum est, sed solum, an ex signis sit doctrina Deo digna, sive detur per Deum ipsam, sive per alium nuntium, suo vel illius nomine proponatur.

DEUM ETIAM HOMINI SUBINDE LOQUI POTEST.

Schol. IV. Etiam dæmon, qui veluti Dei simia divina emulatur, verba humanis similia formare potest : licet enim sæpe in hæc re Angeli mali potius quam boni a Deo coercentur, et impediuntur ab his quæ naturaliter possunt, et supernaturaliter nunquam juvantur : Deo tamen ob justas causas id permitte, hæc et plura alla in nostram perniciem diabolus facere potest, ita ut non solum ficitur et appareat, sed reipsa sonos excitet, qui voces humanas imitentur, ut tradit Thyraeus, de *Loc. infest.*, c. 20.

§ 540.

LOCUTIO IMAGINARIA QUID.

Altera locutio divina est *imaginaria*, que fit verbis solâ imaginatione, sive in vigiliâ, sive in somnio perceptis.

QUOMODO FIAT.

Scholium. Locutio imaginaria nec strictè constat verbis, nec voce, nec sono, et tantum æquivalenter in aliquo vero sensu est

locutio. Nec locutio divina est purè imaginaria, quin aliquid locutionis intellectualis immisceatur. Unde bene notat Thyraeus, de *Appar. div.*, l. 3, c. 1. : Non idcirco vocatur imaginaria apparitio atque locutio quòd omnis occupatio sit imaginationis : occupatur hic quoque sæpe intellectus : quinimo ipsam hæc operam intellectui præstat. Nomen igitur hic habet a primâ et præcipuâ impressione, quam Deus homini affert, cum se suasque vult hominibus immotescere : prima hæc in imaginationem fit, non in sensum exteriorum, non in intellectum. Porò locutio imaginaria potest fieri vel a solo Deo, imprimendum phantasmata, quæ sine voce et verbis externis eadem representant ac si reverè externè prolata et audita fuissent ; vel saltem per Angelos, qui licet externè prolata non imprimant, humores laneæ et spiritus vitales illa commovere possunt, ut phantasia per sensum auditus se excitari et ordinatè percipere, et proinde intellectus illud cognoscere valeat. Sanè hic modus locutionis imaginariæ nec a modernis nostris philosophis omnino explicari poterit, utpote in quo ipse S. Augustinus, l. 12, de *Gen. ad litt.*, c. 30, quasi manu palpans procedit.

§ 541.

DEUS SUBINDE PER IMAGINARIAM LOCUTIONEM LOQUITUR.

Deus quandoque, maxime cum animabus contemplativis, non verbis externis, sed internis, et *per solam imaginationem* perceptibilibus loquitur. Nam 1º Num. xii, 6, dicit Deus : *Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad eum.* Quod utique fit per locutionem imaginariam : nam in somnio præcipue vim suam imaginatio exercit. Accedunt exempla S. Scripturæ. Sic, *Gen. 1, 21*, fuit sopor quem immisit Dominus in Adam, et in quo cum de arcanis mysteriis instraxit. *Gen. xxviii, 13*, Jacob dormienti Dominus innoxius scalæ locutus est. *III Reg. iii, 5*, locutus est Dominus cum Salomone per somnium. *Math. i, 20*, et *ii, 13* et *19*, primò, secundò et tertio Angelus in somnio Joseph apparuit, et Domini mandata intimavit. Et *Act. xvi, 9*, similiter in somnio Paulus admonitus fuit. Accedunt etiam locutiones factæ vel in extasi, ut Petro, *Act. x, 13*, et Joanni in suâ Apocalypsi, et ordinariè Prophetis ; vel sine

extasi vigilantibus, uti videtur accidisse Zachariae, 1, 9, unde Thyraeus, de Appar. div., l. 3, c. 3, de locutionibus imaginariis inquit: « Extra somnium quoque plurimas accidisse, dubium non est: et fortassis, quae Prophetis acciderunt, pleraque in imaginariarum numero reponimus, quamvis de omnibus iudicium ferre sit difficile. » De iis vero, quae in somnio acciderunt, videri potest Bened. Pererius, l. 1 in Dan. 2° Prob. ex PP. S. Cyprianus, de Card. oper. in prol., ait: « Dicuntur tibi quaedam verba arcana intrinsecus, quae efferi non sufficiunt, ut dubitare non possis, quia iuxta te est, imò intra te, qui sollicitat. » S. Augustinus, l. 16 de Civ., c. 6, secundum modum locutionis divinae ponit, prout distinguitur ab intellectuali, quo Deus loquitur per mutabilem creaturam *spirituibus imaginibus nostro spiritus*, id est imaginariè. S. Thomas, 2, 2, q. 174, a. 3, inquit altiore esse gradum Prophetiae, « quando Propheta non solum videt signa verborum, vel factorum, sed etiam videt in vigilando vel in dormiendo aliquem sibi colloquentem, aut aliquid demonstrantem: quia per hoc ostenditur quòd mens Prophetae magis appropinquat ad causam revelantem. » 3° Ratio iterum ex sola Dei voluntate, amicos suos summè diligentis, pendenda est.

QUOMODO IMAGINARIA LOCUTIO AB EXTERNA DISCERNATUR.

Schol. I. Locutio imaginaria ab externâ locutione facillè distinguitur, quando imaginaria datur absque ullâ externâ, ut sepe contingit. Sed locutio externa dari nequit absque internâ, quia sensus externus sine cooperatione sensus interni, seu phantasiae aut imaginationis operari nequit: dicitur tamen externa locutio potius quàm imaginaria, propter praecipuam impressionem. Econtra locutio reducitur ad imaginariam potius quàm ad externam, quando, licet in externo sensu fiat, totum tamen prestigiosum est, sine ullo objecto reverè exterius posito.

QUOMODO ANGELI AD LOCUTIONEM IMAGINARIAM CONCURRANT.

Schol. II. Ad locutionem imaginariam plerumque concurrunt Angeli, vel nomine proprio, vel nomine Dei loquentes, et semper

ut ministri ipsius, et quidem concurrunt coefficientes, saltem quatenus applicando activa passivis naturaliter aliquid coefficere possunt: lumen tamen propheticum supernaturale, vel species infuso etiam per accidentales tales, v. g. species colorum in caeco a nativitate, a solo Deo fiunt, non verò ab Angelis: nequidem dispositivè, aut, eo modo, quo circa species acquiruntur, vel de novo per sensus habendas, vel habitas, excitandas et coordinandas proportionatè ad finem revelationis faciendae, Angeli se gerere possunt, uti docet S. Thomas, 1° p., q. in, a. 3; loquor autem de coefficientiâ naturali: nam loquendo de Angelis tanquam ministris supernaturaliter et miraculosè elevabilibus ad coefficendum, certum est fieri posse: licet certum non sit an S. Angeli subinde phantasmata virtute supernaturali per se efficiant, ut P. Suarez, l. 6 de Ang., c. 16, n. 9, observat. Dæmon etiam applicando activa passivis, in quantum hoc naturæ vires non excedit, imaginariè loqui potest; imò saepius, quae putantur exterius dicta, nonnisi phantasticè et prestigiosè dicta erunt, ut phreneticis et somniantibus contingit: et arte dæmonis facillimè fingi potest.

LOCUTIONES IMAGINARIAE VIGILANTIBUS FIUNT.

Schol. III. Locutiones divinae imaginariae possunt fieri vigilantibus, imò constitutis in contemplatione et perfectis frequenter fiunt. Sed de illis notat S. Theresia, Vit. c. 1: I. Tales locutiones non contingere, durante brevi tempore strictae unionis actualis, sed durante raptu, extasi, vel excessu spiritus. II. Antequam anima in gradu contemplationis multum profecerit, facillè his internis locutionibus seduci potest, et ipsa S. Theresia de se testatur, se nonnisi semel hac locutione recreata fuisse, antequam ad orationem unionis devenisset. III. Anima seduci potest non solum a dæmone, sed etiam a seipsâ, dum putat interius sibi aliquid à Deo dici, quod ipsa vehementer apprehendit, et secum loquitur, maxime si Deo aliquid exiit et cum propensione ad partem determinatam commendat. IV. Potest tamen vera locutio divina a phantasticâ discerni, praesertim si quis divinam expertus fuerit: nam phantastica quasi arte propria, valde jejunè, confusè, cum incertitudine et more somniantis aut delirii praecedit: quibus phantasticis locutionibus persone debilis imaginationis et melancholicæ potissimum sunt expositae, quae profundè leniter suscendendae sunt ut talia non curent, utpote deceptioni facillè obnoxia: sed insistant vite activae cum humilitate, et orationi vocali potius quàm purè mentali.

LOCUTIONES IMAGINABILE ETIAM IN SOMNIO FIUNT.

SCHOL. IV. Locutiones hæ imaginariis frequenter etiam fiunt dormientibus, non purè somnio quiescentibus, non omni sensu impedito, sed solis sensibus externis, laborante tamen et agente phantasia, vel imaginatione; non casu, nec temerè, nec vitio naturæ, nec diaboli tentatoris atu, sed a Deo vel Angelo, excitato et directo somnio. De his locutionibus notandum : I. Quòd si verè sint divine, minimè possint fieri a dæmone. saltem quatenus supernaturales sunt. II. Etiam quatenus naturales sunt, non videntur posse a dæmone fieri; hoc enim foret, dæmonem homines illuminare; et ad Deum ordinare, quod ob suam perversitatem in eum cadere nequit, ut S. Thomas, 1^a p., q. 109, a. 3, docet. Et nullò minùs hoc nomine Dei vel ut minister jubentis facere potest. III. Si hæ locutiones sint falsæ, possunt quidem a dæmone fieri, ut Ministro Dei, non tamen ut Dei jubentis, sed purè permittentis. Confirmat hæc S. Gregorius, l. 4 *Dial.*, c. 48, ubi sex somniorum modos distinguit: vel enim fiunt 1. a ventris plenitudine; vel 2. a ventris inanitate; vel 3. ab illusionè; juxta illud, *Eccl.* xxxiv, 7: *Multos enim errore fecerunt somnia, et exciderunt sperantes in eis.* Vel 4. a cogitatione simul et illusionè, dum scilicet illusio in somniis excitatur secundum vitiosas in vigilià cogitationes, juxta illud *Eccl.* v, 2: *Multas vias sequuntur somnia.* Vel 5. a revelatione, uti in somniis utriusque Josephi; vel 6. a cogitatione simul et revelatione, dum cogitationi vigilantis correspondet revelatio somniantis, uti Nabuchodonosori Daniel dixit. Et denique S. Doctor concludit: « Sancti autem viri inter illusiones ac revelationes ipsas visionum voces aut imagines quodam intimo sapore discernunt, ut sciant vel quid a bono spiritu percipiant, vel quid ab illuso patiantur. »

§ 542.

LOCUTIO INTELLECTUALIS QUID.

Denique subinde Deus cum animabus presertim contemplativis, verbis purè intellectualibus, sive locutione independente a sensibus externis loquitur. Est proinde *locutio purè intellectualis* illa quæ fit verbis solum intelligibiliter perceptis,

independenter a sensu externo auditùs et interno phantasia, seu imaginatiõis.

LOCUTIO INTELLECTUALIS EXPLICATUR.

SCHOL. I. Præter modum auditu auris verba articulata percipiendi, dantur alii modi verba faciendi et percipiendi, et universaliùs capiendi sensibilia vel insensibilia. Sic in ipsis sensibus externis sensibilia aliter percipit auris audiendo, et oculus videndo. Item in sensibus internis phantasia sic imaginatur quasi audiat, et aliter imaginatur quasi videat, et ita quasi audit et videt, et quidem suo modo perfectiùs quàm sensus externi: quia ad plura et etiam absentia se extendit, quàm tamen interius audit et videat, prout per alios sensus externis contingit. Denique etiam intellectu nostro quasi audimus, loquimur et videmus longè perfectiùs, alio tamen modo quàm sensibili, etiam dum sensibilia percipimus, vel insensibilia adinstar sensibillum: nam juxta S. Augustinum, l. 13 *de Trin.*, c. 10: « Etsi verba non sonent, in corde suo, dicit utique, qui cogitat. » Bene autem distinguendus est modus cognoscendi quasi audiendo, a modo cognoscendi quasi videndo: quod ita explicat Ludovicus a Ponte, tr. 1 *Duc. spir.*, c. 22: « Intellectus simul est auditus et visus animæ; auditus est quatenus a Deo accipit instructionem, attendique quid sibi dicatur; visus est quatenus illud intelligit asequitur. »

AN ET QUOMODO FIAT.

SCHOL. II. Potest fieri ex specialissimo privilegio, ut Deus anima purè intellectualitèr loquatur, independentè a speciebus rerum sensibillum acquisitis, vel per accidentis infusus, et consequenter a phantasmatibus; potest autem hæc locutio fieri per species per se infusas, sicuti cognoscere potest anima separata, vel conjuncta, post resurrectionem, et anima Christi, quando simul fuit vivator et comprehensor; et talem locutionem sibi factam esse testatur S. Theresia, in *Vit.*, c. 27, quando donata est visione intellectuali humanitatis Christi ad se loquentis, de qua ait: « Est adeò celestis loquela, ut egre possit humanitus capi, quantumvis enitumur, nisi Dominus edoceat experimento. Infradit Dominus quod vult capi ab animâ, in istius intimum, et illud ibi representat sine imagine, formæ verborum, sed adinstar predictæ visionis... Quod mihi videtur, est, velle Dominum omnibus modis animam istam habere

aliqualem notitiam rei hujus, ut peragitur in caelo: mihi enim videtur, sicut ibi mutua fit sine locutione intellectio conceptuum (de quo asserit se coelitus in extasi edoctam fuisse), similiter hic sese intelligunt Deus et anima, tantum volente Majestate sua ut haec intelligat, absque alio artificio, quo significant quali sese hi duo amici amore prosequantur. Quemadmodum in humanis, si duae personae se multum diligunt, et homo pollent intellectu, adiuce absque signis, solumque intuitu videntur sese capere. » Ex quo prudenter Magister spiritus locutionem pure intellectualem ab imaginariâ discernere poterit: si enim interroget quâ formâ Christum, Angelum, vel alium loquentem discipulum viderit, et ille dicat, se illum sine omni formâ sensibili, vel simili sensibili vidisse. Aut audivisse, visio et locutio pure intellectualis erit: quam nec Angelus bonus, nec malus, sed solus Deus principaliter causare potest, uti de visione pure intellectuali dictum est.

QUOTIPLIX SIT LOCUTIO INTELLECTUALIS.

SCHOL. III. S. Joannes a Cruce, l. 2 *Ascens. in mont.*, c. 28 et 32, triplicem locutionem pure intellectualem assignat: 1. Eam quae fit per verba successiva, quae anima semel a Spiritu S. per verba intellectualia excitata mutuo quasi colloquio prosequitur. 2. Illam quae fit per verba formalia, qua anima, quasi praesens audit, perspicue percipit, et quae eam uno, paucis, vel multis verbis conspicuis continuatim instruit. 3. Eam quae fit per verba substantialia, quae non sunt praesens instructiva, sed operativa, et faciunt quae dicunt, et falsitati non facili sunt obnoxia. Item locutio intellectualis clara multiplex esse potest. 1. Ratione sul, ob clariorem modum loquendi, vel luminis, vel gradus contemplationis, in quo anima versatur. 2. Ratione materiae, quae vel sensibilis, uti humanitas Christi; vel spiritualis, uti Dei vel Angeli esse potest.

QUOMODO DISCERNATUR.

SCHOL. IV. Locutio pure intellectualis, licet independenter ab omni operatione imaginationis et sensuum externorum fiat, non tamen hanc operationem ita excludit, ut eam concomitari non possit. Unde fit ut independentia illa difficulter, et vix nisi per experientiam operantis discernatur, et quidem clariori superno lumine illustretur. Locutio autem pure spiritualiter facta verbis externis intelligibilibus aliis explicari non potest, nisi eam imaginaria vel externa comitetur aut subsequatur, uti de visione pure intellectuali notatum fuit.

DEUS SUBINDE LOCUTIONE PURE INTELLECTUALI PERFECTIS LOQUITUR.

Deus, quandoque ex specialî privilegio cum animabus perfectis et contemplativis pure intellectualiter loquitur. Ita 1° colligitur ex S. Scripturâ, II *Reg. xxii, 2*, ubi S. David, exponens modum suae Prophetiae, ait: *Spiritus Domini locutus est per me. Et, v. 4: Sicut lux aurora, oriente sole, manet absque nubibus rutilat.* Id est, juxta expositionem Lyrani, « visione spirituali instruit me, absque visione imaginariâ. » Exempla hujus locutionis in Moysè et S. Paulo, § 516, relata sunt. 2° Prob. ex PP. S. Augustinus, l. 15 *de Trin.*, c. 15, ait: « Non quia dicimus locutiones cordis esse cogitationes, ideo non sunt etiam visiones, exortae de notitiâ visionibus, quando verae sunt. Foris enim cum per corpus haec fiunt, aliud est locutio, aliud visio, intus autem cum cogitamus, utrumque unum est. » Quas locutiones cordis magis explicat S. Doctor, l. 12 *de Gen. ad litt.*, c. 26, dicens: « Videt per speciem, non per aenigmata, quantum ea capere mens humana potest, secundum assumptis Dei gratiam, ut os ad os loquitur, quem dignum tali Deo colloquio fecerit, non os corporis, sed mentis. » Pro quo exemplum Moysis et S. Pauli adducit. S. Gregorius, l. *Mor. xxvii, c. 2*, ait: « Cum per semetipsum loquitur Deus, de verbo ejus sine verbis ac syllabis cor docetur. Sine strepitu sermo est, qui et auditum aperit, et habere sonitum nescit... Spiritum enim Dei quasi quaedam nobis verba dicere, est occultâ vi ea quae agenda sunt intimare, et cor hominis ignarum, non adhibitis strepitu et tarditate sermonis, peritum repente de absconditis reddere. » Accedunt testimonia S. Theresiae, *Vit.*, c. 27, et S. Joannes a Cruce, in *Ascens. ad mont.*, c. 28, § 542, schol. 2 et 3, et alia, § 516, allegata. 3° Ratio est, praeter voluntatem Dei, quia non implicat elevari mentem hominis in hac vitâ supernaturaliter,

ex speciali privilegio, a modo regulari cognoscendi dependent a phantasmatibus, ad cognoscendum sine illis, per species infusus supernaturales: ergo non est cur admitti non debeat.

SOLVENTUR OBJECTIONES.

Scholium. Dicitur 1. S. Thomas, l. c., expressè cum omnibus Philosophis et Theologis docet quòd illustratio divini radii in hac vita non fit sine velaminibus phantasmatum: quia connaturale est homini secundum statum presentis vite, ut non intelligat sine phantasmate; Quandoque tamen sufficiunt phantasmata, quæ communi modo a sensibus abstrahuntur, nec exigitur aliqui visio imaginaria divinitus procurata. Et sic dicitur: revelatio prophetica fieri sine imaginariis visionibus. Ubi Cajetanus notat: « Manifestè habes, quòd, quantumcumque sit excellens intellectualis visio prophetica absque imaginariis visionibus, nunquam tamen est sine phantasmatum ministerio. » Respondet: S. Thomas solum loquitur de modo ordinario, non verò extraordinario per speciale privilegium; unde dicit: « Quia connaturale est; » ubi ipse Cajetanus observat: « Nec extensas hæc ad raptum Pauli et Moysi: quoniam non loquimur de hujusmodi singularibus, sed de prophetiis visionibus regulariter. » H. Idem S. Thomas, 1. p., q. 84, a. 7, docet: « Impossibile est intellectum secundum presentis vite statum, quo passibili corpori conjungitur, aliquid intelligere in actu, nisi convertendo se ad phantasmata. » Respondet S. Doctorem non loqui de impossibilitate metaphysicâ, sed physicâ, quæ supernaturaliter et miraculose tolli potest.

§ 544.

SIGNA LOCUTIONIS DIVINÆ EX PARTE MATERIÆ.

Porrò ut locutiones verè divinæ a falsis distinguantur, cautio maximâ opus est, et ad certa signa imprimis attendere oportet, quibus hæc ab illis discernantur, quæ eadem sunt ac illa, quæ pro discernendis visionibus veris a falsis, § 524, sqq., assignata sunt. Et imprimis se tenere possunt ex parte materiæ ipsarum locutionum; scilicet: 1. Ut nihil Deo indignum, contra fidem et bonos mores, etiam in minimo, contra

traditiones et definitiones Ecclesie, contra unanimum Patrum et Theologorum consensum contineant, § 525. 2. Ut nihil impudicum præferant, § 526. Unde bene monet S. Theresia, in *Castell. mans.* vi, c. 3: « De nullâ tali locutione contra S. Scripturam, etc., majorem habeatis rationem, quàm si ab ipsomet demônio audiretis. » *Psid.* § 543.

§ 545.

SIGNA LOCUTIONIS DIVINÆ EX PARTE PERSONÆ.

Signa locutionis divinæ, ex parte personæ cui fit, sunt:
1. Si persona sit devota catholica. 2. Si non sit peccatrix, non tepida, nec moribus a specialibus Dei favoribus aliena. 3. Si nullo modo sit superba, sed verè humilis. 4. Si ejusmodi locutiones divinas non petierit aut desideraverit. 5. Si non sit arreptitia, aut a demone obsessa, vel deliriis obnoxia. 6. Si non sit melancholica, aut alio morbo laborans. 7. Si in viâ spiritus jam multum profecerit. 8. Si non sit pauper, vel dives, aut juvenis, vel nimium senex. 9. Si non sit femina levis, et facile credula.

§ 546.

SIGNA EX PARTE EFFECTUUM.

Signa locutionis divinæ, ex parte effectuum subsequentium sunt: 1. Si locutio ad nihil indecens aut impudicum excitet. 2. Si in superbiâ, vanam complacentiam aut presumptionem non attollat. 3. Si quis locutiones has suo Directori humiliter manifestet, ejusque judicio et consilio libenter se submittat. 4. Si quis has locutiones palam non propelet. 5. Si mortificationem carnis post se trahant. 6. Si ab initio terreant, postea verò quietem relinquunt. His signis S. Theresia, in *Castell. mans.* vi, c. 3, de locutionibus divinis agens, se-

quentia addit : 1. Si locutionem statim effectus sequatur. Sic in casu desolationis uno solo Domini verbo : *Noli anziari*, anima subit quiete et luce perfunditur melius quam si ab omnibus mundi litteratis consolationem quaereret. Sic in casu dubietatis de suo spiritu, dum Confessarius et alii decernunt esse spiritum diaboli, solo illo verbo : *Ego sum, noli timere*, anima manet secura, nec ab ullo perturbari potest. Sic in casu alicujus gravis negotii, dum anima anxia de effectu angitur, si audiat : *Quiesca esto, prosperè omnia fient*, subito quietatur, et certa redditur. Secundum signum est magna quedam quies in animà manens, cum recollectione devota et pacifica, et cum propensione ad laudes Dei. Tertium signum est, quòd hæc verba longo tempore, vel etiam nunquam memoriâ evellantur, nullâ habitâ ratione dictorum hominum, utut gravium et litteratorum, et quantumvis interim omnia in oppositum vergere videantur. His tamèn non obstantibus, si res sit gravis, quam ipsa persona exsequi debet, vel si sit de negotiis ab aliis personis dependentibus, eadem S. Theresiâ enixè commendat ne quis aliquid facere cogitet, vel faciat, sine consilio Confessarii docti, prudentis, et servi Dei: siquidem hoc etiam vult Deus, qui etiam talem Confessarium illuminabit, et tandem faciet ut consentiat, quando efficaciter vult. Unde concludit : « Facere contra quod dico, et aliquem duci per iudicium proprium in rebus hujusmodi periculosissimum duco. »

ADHORTATIO AD AUDIENDAS LOCUTIONES DIVINAS.

COROLLARIUM. Audiamus igitur, quid loquatur in nobis Dominus Deus, *Psal. lxxvii, 9*. Et licet locutiones Dei extraordinarias hucusque explicitas inordinatè desiderare non debeamus, quod temerarium sæpe foret, ad illas tamen nos non indispositos reddamus per spiritus ad inutilia distractionem, imaginatiôni luxu indulgendo, ut pro suo fatuo ingenio phantasmata quælibet concervet: per aures obstructionem passionum et viliorum intemperie, per garrulitatem et fugam silentii: sed insistamus mortificationi, fugiamus ab omni curiositate ac tumultu animum distrahente, imponamus phantasiæ modum, non recedamus a præsentia Dei per

fidem; præsertim tempore orationis, et si beneplacitum illi fuerit, audiemus vocem ejus. Maximè verò locutiones Dei ordinarias seu inspirationes attentis auribus excipiamus; nam ut S. Bernardus, *Serm. de Div.*, vehementer hortatur : « Quantæ temeritatis, imò quantæ insanie est, si fortè, dum alloquatur nos Dominus Majestatis, nos insensati avertamus aurem, et ad nescio quas ineptias convertamur?!. Propterea obsecro vos, dilectissimi, qui reminiscimini Domini, ne læcetiis, et ne detis silentium ei, audientes jugiter quid loquatur in vobis Dominus Deus, quoniam loquetur pacem. » Nec audiamus solum, sed executioni insuper inspirationum ejus demus : *Simus factores verbi, et non auditores tantum, fallentes nosmetipsos, Jac. i, 22*. In his, monet iterum S. Bernardus, *Serm. 24 de Div.* : « Atque hujusmodi persevera in talibus jugiter exercere, donec jam dicat spiritus ut requiescas a laboribus tuis. In hoc verbo quiesces dulciter, ac suaviter soporaberis, donec veniat hora, cum omnes qui in monumentis sunt, audient vocem ejus. Sed quòd? alii quidem in iudicium, alii verò in vitam æternam. »

§ 547.

LOCUTIO DIVINA ALIQUID OCCULTUM DETEGENS DICITUR REVELATIO. — REVELATIO QUID.

Locutio divina, quæ aliquid detegit, quod antea latebat, dicitur *Revelatio divina*, quæ est illustratio alicujus persone private, quæ Deus illi aliquid occultum præteritum, absens vel præsens manifestat, eamque instruit, vel ad suam, vel ad aliorum salutem.

EXPLICATIO.

Schol. I. Revelatio, prout hic sumitur, restringitur ad eas locutiones divinas, quibus non solum ex parte modi, sed etiam ex parte materiæ occulta et naturaliter non attingibilia Deus, quibus vult, aperit et revelat. Unde etiam P. Suarez, *prol. 3 de Grat., c. 5*, hanc revelationem ad gratiam gratis datam fidei reducit: nam quoties fit, vel frequentius propter aliquam communem Ecclesiæ utilitatem conceditur; quare ratione materiæ et specialis revelationis, est quedam manifestatio spiritus ad utilitatem, adeoque

inter gratias gratis datas recenseri potest, et per hoc a revelatione, quæ proprie est actus fidei theologice, et ad gratias gratum facientes spectat, adeoque primario ad propriam uniuscujusque utilitatem ordinatur, distinguitur. Differt autem revelatio divina a visione divina, tum quia revelatio procedit per viam locutionis quæ auditur, visio vero per viam rei quæ conspiciatur; tum quia revelatio auditiva, se sola potest sufficere, ut res perfecte manifestetur; visus verò sola visio, nisi accedat locutoria revelatio.

REVELATIO QUOTUPLEX.

Schol. II. Revelationes 1. Alia sunt canonice, quæ habentur in S. Scripturâ, vel Traditione, et ab Ecclesiâ ut de fide credende sunt propositæ; de quibus hic non agitur: alia verò, de quibus modò sermo est, sunt privatæ, quæ fiunt alicui personæ in particulari, sive id quod revelatur, in bonum commune Ecclesiæ cedat, sive non. 2. Revelationes privatæ triplicis generis esse possunt, scilicet, *divinæ* et *caelestes*, quas modò definivimus; *demoniacæ* et *naturales*, de quibus in sequentibus tractabimus: ubi illud notandum, quòd revelationes ad solam manifestationem occultorum, tum præteritorum, tum absentium, tum presentium omnino latentium restringamus, ut eam a Prophetiâ, quæ ad futura se extendit, distinguamus, de quâ postea sermo erit.

§ 548.

DANTUR REVELATIONES DIVINÆ PRIVATÆ.

Revelationes divinæ et caelestes privatæ aliqua semper a Deo factæ sunt, et aliquibus personis Ecclesiæ privatim subinde adhuc fiunt. Prob. 1. ex S. Scripturâ, quæ ejusmodi privatæ revelationes jam ab initio nascentis Ecclesiæ a Deo factas refert. Sic testatur S. Paulus, 1 Cor. xiv, ubi, juxta observationem Estii, loquitur de dono Prophetiæ, quod non in id solum consistebat, ut quis futura prædiceret, sed etiam ex inspiratione divinâ cognosceret et proferret occulta quedam, sive illa futura essent, sive essent Scripturarum difficultium et obscurarum, maxime propheticarum, explanationes, sive alia quedam ad christianam doctrinam illustrandam aut pietatem

promovendam pertinentia. Nam his saltem modis Prophetæ nisi fuerunt, de quibus, Act. xiii, 1, dicitur: *Erant in Ecclesiâ Antiochenâ Prophetæ et Doctores, in quibus Barnabas et Simon.* Tales filie Philippi *Virgines Prophetantes*, uti dicitur, Act. xxi. 9, Talis et ipse eorum pater, quando locum Isaïæ exposuit Eunucho Candaciæ Reginae, Act. viii. De hoc etiam prophetandi modo, seu revelationibus divinis privatis circa occulta quedam mysteria, loquitur S. Paulus, *Thess. v. 20*, dicens: *Prophetias nolite spernere.* Et quòd etiam de his revelationibus privatis loquatur, 1 Cor. xiv, patet ex eo quòd, v. 3, dicit taliter prophetantem loqui, *ad edificationem, exhortationem et consolationem*, nullâ factâ mentione predictionis futurorum. Et, v. 30, ait: *Quod si alii revelatum fuerit sedenti, prior tacet.* Et, v. 26, dixerat: *Cùm convenitis, unusquisque (id est alius) vestrum Psalmum habet, doctrinam habet, Apocalypsin habet;* id est revelationem occultorum mysteriorum. Confirmatur hæc pro omnibus subsequentibus Ecclesiæ sæculis ex Tridentino, sess. 6, c. 12, definiente: « Nisi ex speciali revelatione sciri non potest quos Deus elegerit. » Et, c. 16, nullam infallibili certitudine presumere posse se in bono perseveraturum: « Nisi hoc ex speciali revelatione didicerit. » Ergo privatam revelationem de secreto predestinationis mysterio dari posse supponit, et consequenter etiam de aliis veritatibus minoris momenti. Item Gelasius Papa, c. S. Rom. Ecclesiæ, d. 15, novellas etiam revelationes non rejiciendas censuit, sed probandas. Et Pius Papa, c. *Nosse eos, de Cons.* d. 2, ex quâdam revelatione Hermeti factâ roborat quòd Pascha die Dominicâ celebrari debeat. Et Gravina, in *Lap. Lyd.* l. 1, c. 2, per omnia sæcula ex Historiâ ecclesiasticâ ejusmodi privatæ revelationes et Prophetias contigisse invictè ostendit. Exstant demique revelationes B. Hildegardis, B. Lutgardis, B. Angelæ filie Regis Bohemiæ, SS. Gertrudis, Birgittæ, Theresiæ, de quibus videri potest Larrea, p. 1 *Devis. Granat.*, dec. ult., de *Revel.* n. 5. Et latè prosequitur Theophilus Raynaudus, in *Heter. spirit.*, t. 15, punct. 5. 2. Probatum ex PP. S. Justinus, *Dial. in Tryph.*, ait de fidelibus sui tem-

poris : « Qui etiam pro se quisque, ut digni sunt, dona accipiant per nomen Christi illuminati, atque hic quidem accipit intelligentiæ spiritum... Quidam præcognitionis, » id est, revelationis et prophetiæ. S. Gregorius totos quatuor libros *Dial.* replet miris visionibus, revelationibus et prophetiis. S. Thomas, explicans illud Joan. xv, 14: *Vos autem dicitis amicos, quia omnia quæcumque audivi a Patre meo nota feci vobis*, ait : « Hic ponit vere amicitiam signum ex parte suâ... Quod amicus amico suo cordis secreta revelat. » Unde bene concludit Ven. Blosius, in *Moniti spirit.* « Præmonendus lector est, ne perversum quorundam hominum iudicium sequatur, qui, revelationes ac visiones divinas seu vanissima somnia contemnendo, se parùm spirituales et humiles esse ostendunt. Neque enim parvi pendendæ sunt revelationes divinitus exhibitæ, quibus Ecclesia Dei mirificè illuminatur. » 3° Ratio est, tum quia ipse revelationes canonicæ, antequam per Scriptores Canonicos publicarentur, et ab Ecclesiâ in Canonem redigerentur, privatæ erant; tum quia etiam in ipsâ S. Scripturâ plurimæ revelationes habentur de rebus, nec universalibus, nec ad cultum Dei spectantibus, sed privatis et humanis, temporalibus et minimis, v. g. de cane Tobie: quæ tamen omnes revelationes verè divinæ sunt.

HERESIS LUTHERANORUM.

SCHOL. I. Centuriatores Magdeburgenses, privatarum revelationum extra Canonicos libros vagantium hostes infensissimi, eas penitus eliminare conantur, et Melancthon eas inter fabulas et superstitiones enumerat. At Gravina, in *Disp. Lyd.*, adversus eos ostendit frustra alios hereticos id ipsum tentasse, et quasdam privatas revelationes a multis impostoribus fuisse confectas, nonnullas tamen ex Historiâ ecclesiasticâ deumptas esse admittendas, earumque donum subsecutis temporibus perseverasse, ac id solum bene pendendum esse, quantum privatis revelationes verè ad Deum referri possint; quæque per visiones et plerumque per locutiones, vel sensibiles, vel imaginarias, aut intellectuales fiant; de quibus in antecedentibus egimus.

AN REVELATIONES DIVINE PRIVATE SINT OBJECTUM FIDEI.

SCHOL. II. Private revelationi divinæ firmiter assentiri debet si cui facta est. Arauxo tamen putat, *Decis. mor.*, tr. 3, q. 23, cum nec posse, nec debere credere fide catholicâ: quia in ambitu objecti formalis illius non continetur, sed ex alio speciali lumine supernaturali, vel fidei particulari, vel Prophetiæ, vel discretionis spirituum procedit. Verùm eidem revelationi credendum esse fide theologicâ docet Card. Gotti, *Th.*, t. 10, q. 1, dub. 3, § 2, sive revelatio respiciat bonum commune, sive privatum: quia prima veritas revelans est ratio assentiendi. Et Joannes Salas, 1, 2, tom. 1, tr. 8, disp. un., sect. 5, putat sufficere probabilitatem revelationis, ut quis ei credat, et ei actiones suas conformet: adeoque Sacerdos probabiliter iudicans sibi revelationem esse, ut matrimonium contraheret, hac dispensatione divinâ probabiliter, ineundo matrimonium, uti posset. Hurlado verò, *Resol. mor.*, tr. 5, c. 6, eandem sufficientiam admittit, si revelatio tendat ad bonum faciendum, vel malum vitandum, non verò, si aliquod præceptum solvat: quo in sensu etiam locutus videtur Savonarola, in *Comp. Revel.* Joannem Salas acriter impugnat Torre, in 2, 2, q. 95, a. 3, disp. 2, affirmans ejus sententiam jussu SS. Inquisitionis expunctam fuisse. Evidentia ergo divinæ revelationis requiritur, ut quis ei credat, præcipit, si contra præceptum Dei aut Ecclesiæ aliquid reveletur. Quare Propheta Dei, III *Reg.* xii, occisus est a leone: quia contra certam divinam revelationem sibi factam, ne comederet in Bethel, voluit ibidem comedere, sentus alterius Prophete probabilem revelationem, uti docet Tostatus, q. 15. Quinimo proscripta dici potest a Concilio Tridentino, sess. 6, cap. 9, decernente nos non posse fide supernaturali credere nos esse gratiam consecutos, licet hoc ex probabilis propositione, quod simus contriti, eruat; et ab Innocentio XI, damnante sequentem propositionem 25: « Assensus fidei supernaturalis stat cum notitia solum probabilis revelationis, imò cum formidine, quâ quis formidet ne non sit locutus Deus. » Quod verò attinet ad alios, quibus privata revelatio immediâtè non fit, Card. Lugo, *de Fid.*, disp. 1, sect. 11, docet eum ad quem illa dirigitur debere illi credere, si illi cum sufficientibus motivis proponatur: quia Deus illi scilicet mediâtè loquitur; alios verò non debere credere, et si credant, eorum assensum non esse fidei catholicæ aut divinæ: quia non resolvitur immediâtè in ipsam præteritam revelationem factam personæ private, cum non constet nisi ex solâ narratione referentis: neque

in revelationem mediatam, quia non dirigitur ad illos, nec Deus cum illis loquitur: resolvitur ergo in solum testimonium humanum referentis, et deficit objectum formale fidei divine.

AN PRIVATE REVELATIONES APPROBATE SINT CREDENDÆ.

Senor. III. Privatis revelationibus etiam a Sede Apostolica approbatis, v. g., B. Hildegardis, et SS. Birgittæ et Catharinæ Senensis, non debet nec potest a nobis adliberi assensus Fidei Catholicae, sed humana juxta regulas prudentiæ, secundum quas illas sunt probabiles et piæ credibiles, uti docet Canus, de *Loc. Theol.*, l. 42, c. 3. cui addi potest Card. a Turrecrematâ, qui in approbatione librorum revelationum S. Birgittæ ait: « Se nullum eorum piæ et modestè intellectum reperisse S. Scripturæ et SS. Patrum adversum sententiis, adeoque posse legi in Ecclesiâ ex modo, quo aliorum Doctorum libri, et Sanctorum historie et legenda licentiantur legi fidelibus. » Hinc scripserit unumquemque, salvâ Fide Catholica, postè prædictis revelationibus assensum non præbere, modestè tamen, rationabiliter, et citra contemptum. Pater laudatus Card. Turrecremata per illa verba: *piæ et modestè intellectum*, fortè respexit ea que in citatis revelationibus de malis Sacerdotibus dicuntur, scilicet l. 4, c. 132: « Quod perdidit clavem; » et l. 7, c. 7: « Quod conficiunt corpus Christi, qui non sunt hæretici, quamvis aliis sint pleni multis aliis peccatis. » Hæc enim benignâ indigent interpretatione, id est malis Sacerdotibus jure prohiberi administrationem Sacramentorum, et hæreticis exercitium consecrandi, uti explicat Durandus, ad cit. capit.

AN INTER REVELATIONES APPROBATUS APOCRYPHE DENTUR.

Senor. IV. Inter revelationes approbatas nonnulli apocrypha irreperunt: nam omnis aliis, quæ inter approbatas non recensentur, uti ex quæ dicuntur Pauli, Thomæ, Stephani, quæ sine dubio apocryphæ sunt, uti ostendit Joannes de Haguisio, in *orat. habita in Conc. Basil.*, apocrypha censetur revelatio B. Coleta de tribus maritis S. Annæ, uti probat Camisius, l. 1 de *B. Virg.*, c. 4. Apocrypha quoque declarata fuit revelatio quæ a S. Michaelis et Elisabethæ facta assertur S. Birgittæ, uti probat Card. Albicius, de *Inconst. in fide*, part. 4, c. 40, n. 130; et Card. Gotti, de *Ver. Eccl.*, t. 4, c. 3, § 7, inter apocryphas recenset eam que inter revelationes S. Catharinæ Senensis de Conceptione B. Virginis in

peccato originali circumferitur. Gerson, in *Exam. Doctr.*, p. 2, cons. 3, refert Gregorium XI mortî proximum adstantes monuisse, « ut caverent a viris et mulieribus loquentibus visiones sui capitis: quia per tales ipse seductus, dimisso suorum rationabili consilio se traxerat, et Ecclesiam ad discrimen schismatis imminentis, nisi misericors provideret sponsus Jesus. » Spondanus, ad *an. Christ.* 1378, putat hanc Gregorium ad suasiones Petri Aragonii, et SS. Birgittæ, et Catharinæ Senensis alluisse: verum Natalis Alexander, in *Vitâ Greg.*, hanc narrationem Gersonis falsam esse existimat: quia in primâ ejus vitâ, ab auctore conyvo scriptâ, non habetur, et Gregorius ipse spiritum S. Catharinæ probavit, dum occultum suum votum de petendâ urbe divinitus cognovit: imò nequidem Gerson S. Birgittam nominavit, neque S. Catharinam, quam proinde impius Apostata Marcus Antonius de Dominicis immeritò, impudentissimè traducit; contra quem Aranao, *Devis. mor.*, tr. 3, q. 23, probat Gregorium in translatione Sedis deceptum non fuisse, cum ad eam teneretur: eam causam schismatis non fuisse, et ipsam schisma a S. Catharinâ predictum fuisse.

DANTUR ETIAM REVELATIONES, QUÆ A SANCTIS DIVINÆ PITANTUR ET NON SUNT.

Senor. V. Contingere potest ut aliquis Sanctus ex anticipatis opinionibus aut ideis aliquid sibi a Deo revelatum esse putet, quod revelatum non est. Ita sentit Hurtado, *Revol. mor.*, tr. 5, c. 6, et affert revelationem S. Birgittæ, cum Christus, cum flagellaretur et crucifigeretur, verenda velamine obtexerit. Nam Menochius, de *Republ. Hebr.*, l. 6, c. 2; Tostatus, *Paradozo* v, c. 42; Salmoner, t. 10, tr. 35, eos qui flagellabantur et in crucem agebantur scribunt flagellatos et crucifigendos hoc facere consuevisse, atque ex eorum præconcepâ opinione illam revelationem ortam esse vel orti potuisse putat Hurtado, licet plures SS. Patres, quos refert et sequitur P. Suarez, t. 2, in 3 pæ, disp. 36, sect. 4, contrarium teneant. Idem de revelatione S. Catharinæ Senensis circa B. Virginis conceptionem in peccato originali asserit P. Lancisius, *Opusc.*, t. 2, pag. 49, et Bollandiani, ad diem 25 maii, in *Purgation. S. M. Moyd. de Pozz.*, probant rapinæ esse posse substantiâ divinus, sed in circumstantiis ad speciem naturaliter perceptas conformatos: et afferunt SS. mulierum revelationes, in quibus Christus modò tribus, modò quatuor clavibus crucifixus apparuit. Item alios, in quibus S. Hieronymus leone comitatus, aut S. Jacobus Apostolus peregrinationis insignibus indutus apparuit: nam putant a Deo

quidem processisse ferventissimas illas meditationes Christi, et pios illos affectus erga SS. Hieronymum et Jacobum, sed Spiritum S. noluisse ulteriorem historiarum veritatem patefacere; nam S. Hieronymus ob rugitum suum contra hereticos cum leone, et S. Jacobus ob peregrinationes ad Compostellam, sub specie peregrinantis depingitur. Et Cornelius Curtius, lib. *de Clavis Dom.*, ostendit quatuor hos clavos fuisse, non obstante quòd in corde, B. Clare de Montebaleo tres tantum videantur, et ait: « An, quia diva illa talem de Crucifixo meditationem instituit, status talem quoque crucifixionem fuisse? Non arbitror, si sensu tantum communi non carere. Hæc instrumenta non ad Christi passionem demonstrandam, sed ad ferventem Clare amorem posteris declarandum calata sunt. »

§ 549.

REVELATIONES DÆMONIACÆ QUID.

Præter revelationes divinas et cælestes, aliæ sunt *dæmoniæ*, quæ a dæmone procedunt, cum dæmon non modo mala, sed etiã quandoque nonnulla bona revelat, ut vel incautos decipiat, vel a majori bono avertat, vel ad malum impellat.

QUOMODO FIANT.

SCHOLIA. Dæmon revelationes fingere potest, vel exterius, voce aliquâ sensibili, quam facili formare potest, vel solam, vel simul cum corpore assumpto, ut et videatur et loquatur, vel interius commovendo humores et spiritus, seu succum nervæum, quibus in phantasiâ excitentur species, seu ideæ, ac phantasmata, ac actus intellectuales objecti alicujus occulti. Et quidem dæmon subinde utitur corpore verè tali et naturali, in quo format artificiosam locutionem, uti communiter consueti usus fuisse corpore ac lingua serpentis in colloquio cum Hevâ. Subinde corpus æreum, vel ex aliâ materiâ efformat, ut in illo verba faciat, quo modo fecit, Christum tentans, subinde facit hoc solum præstigiöse, alterando sensus externos per deductionem alicujus humoris, cum spiritibus et speciebus, ad illorum organa, ut quis videatur sibi videre aut audire quæ non sunt, ita certus ut jurare possit: qualiter fieri censentur multe, quæ de sagis narrantur. Denique frequenter re-

velationes dæmoniæ fiunt in vi phantasiæ, sive sensibus externis vigilantibus, sive somno aut morbosò raptu ligatis, uti modò explicatum est ex S. Thomâ, 4 p., q. 3, a. 3 et 4.

§ 550.

REVELATIONES DÆMONIACÆ FIERI POSSUNT.

Revelationes dæmoniæ opere diaboli factæ subinde contingere possunt. Prob. 1° ex S. Scripturâ, II *Cor. ii, 14*: *Ipsè Satanas transfiguratur se in Angelum lucis*. Ergo sicuti Angeli lucis, vel per illos Deus, revelationibus homines illuminant in bonum, sic Angeli tenebrarum, transfigurantes se in Angelos lucis, fictis revelationibus homines ad malum seducunt. Plura de dæmoniacis revelationibus collegimus Larrea, part. 4 *Decis. Granat.*, dec. ult.; Del Rio, *Disq. mag.*, sect. 2, et Philomarinus, *de Div. revel.*, tr. 1, c. 2. Inter quas recenseri possunt quæ ab hæreticis, tum antiquis, tum recentioribus, tanquam sibi factæ, narrantur, nisi potius inter ipsorum mendacia sint ascribendæ. Celebres illæ sunt quas protulerunt Cerinthus, Montanus, et ejus Prophetissa; necnon Lutherus, Carolostadius, Thomas Münzerus, Anabaptistæ, etc. 2° Prob. ex PP. S. Antiocho, *Hom. lxxxiv*, narrat de quodam Monacho: « Qui multifariis revelationibus diaboli, et in somniis illusus, ad Judaismum delapsus est, et carnis circumcisionem. » S. Augustinus, l. 12 de *Gen. ad litt.*, c. 13, docet: « Discretio sanè difficillima est, cum Spiritus malignus quasi tranquillius agit, ac sine aliquâ vexatione corporis, assumpto humano spiritu, dicit quod potest; quando etiã vera dicit, et utilia prædicat, transfigurans se, sicut scriptum est, in Angelum lucis, ad hoc, ut, cum illi in manifestis bonis creditum fuerit, seducat ad sua. » S. Thomas, in II *Cor. ii, 14*, ait: « Notandum autem est quòd Satanas transfiguratur se aliquando visibiliter, sicut B. Martino, ut deciperet eum, et hoc modo multos decipit.... Aliquando autem transfiguratur se invisibiliter, et hoc, quando ea, quæ in se mala sunt, facit appa-

re bona, pervertendo sensus hominis, et inflammando concupiscentiam. Harpius, l. 3, *Theol. Myst.*, ait: « Angelus Satanae se transformans in Angelum lucis, ad deceptionem insipientium, incautorum vel elatorum, qui pleni sunt vanitate et vacui charitate, lumen quoddam phantasticum infundit intrinsecus, a quo se sentiunt veluti sacco penitis obvolutos. Et quia semper ad tales novitates et revelationes aspirant, in hoc lumine multa mirabiliaque per imagines phantasticas percipiunt... advertens ergo Satanas miscellum fatum vanis visionibus delectari, vires multiplicat, visiones ingeminat, ut infelicem illudat, donec tandem immissionibus frivolis ingesta veraciter asserere et pertinaciter defendere non formidet, simul cum meritorum suorum fructibus in barathrum serpentine seductionis et maledictionis ruiturus in aeternum. » *Tertio*. Ratio est ex S. Thomá, 2, 2, q. 95, a. 4, dicente: « Dæmon enim, qui intendit perditionem hominum ex hujusmodi suis responsis (seu revelationibus occultorum) etiáms aliquando vera dicit, intendit homines assuefacere ad hoc quod ei credatur, et sic intendit perducere in aliquid quod sit saluti humane nocivum. »

QUENAM OCCULTA DEMON REVELARE POTEST.

SCHOLIUM. Dæmon occulta per se, uti secreta cordium et occultas hominum cogitationes nec cognoscere, nec revelare potest, licet illas ex effectibus externis subinde per actum exteriorem, ut per immutationem vultus, et a medico per arteria pulsum conjectantur. Per accidens vero occulta, ratione loci vel temporis, scire et revelare potest: sic dæmon præterita omnia memoria retinere potest, quæ vel alienâ relatione percipit, vel coram eo gesta fuerunt: potest etiám res præsentés occultas scire, quæ actu externo prodita sunt, putá secreta furta, et similia, quæ hominum cognitionem fugiant: potest etiám incredibili celeritate ea, quæ in remotis regionibus geruntur, tam subito denuntiare, ut diu ante prædicta ab ignavis putentur, uti probant Delrio, *Disq. mag.*, l. 4, c. 2; Thyreus, *de Appar. intell.*, l. 4, c. 13, et alii.

REVELATIO NATURALIS QUID.

Tertía species revelatum est *revelatio naturalis*, quæ originem habet a causâ naturali, ab atræ videlicet bilis abundantia, a corporis inedia, a nimis vigiliis, a cerebro læso, a turbidâ et plus æquò vehementi imaginatione.

REVELATIO NATURALIS FIERI POTEST IN SOMNIIS.

SCHOL. I. Revelationes naturales de occultis, saltem verè existimate, fieri possunt in somniis: quippe, præter somnia divina et demoniaca, naturalia dantur, et sicuti a Deo, et suo modo a dæmone immitti possunt, ita etiám a causis merè naturalibus, et vario motu et dispositione spirituum vitalium et humorum oriri in somnio possunt, in quibus quis somniat, se videre quæ non videt, vel audire occulta quæ non audit, maxime si somniis naturalibus accedant somnia animalia aut moralia, quæ ex vehementi cogitatione aut appetitione alienius rei oriuntur: sic enim naturaliter et facili continget, ut qui ex nimia curiositate cupit scire aliqua occulta, mox in somniis ea videre vel audire sibi videatur. Quare, si etiám verè subinde aliquid in somniis reveletur, merè casuale erit; quò spectat ille casus singularis a S. Augustino, l. *de Curâ pro mort.*, c. 2, relatús, ubi de quodam suo discipulo in Africâ commorante refert, quòd ab eodem Augustino, tunc Mediolani edoceret, in somnio solutionem veram dubii de aliquo loco Ciceronis, de quo angelatur, accepit.

REVELATIO NATURALIS IN VIGILIA FIERI POTEST.

SCHOL. II. Naturaliter etiám fieri potest, ut aliquid non dormientes, sed vel mente non sanâ vigiles, et integris sensibus, aut arreptiliis, et sui non composites, occulta reveletur, sed vel falsò, vel merè casualiter: nam ejusmodi homines plerumque dicunt ea quæ nesciunt, et cum sint admodum loquaces, mirum non est quòd, juxta illud adagiúm: *quò multa facit tela*, etc., scopium aliquando feriant, sed merè casualiter. Quod verò Carlanus refert, aliquem valde melancholicum, cum esset Italus, et neque per

somnium germanicam linguam calleret, germanicè locutum fuisse, negandum esse videtur, cum Zacchias, l. 4 *Quest. medic. leg.*, l. 1, q. 3, et Fracastorius, l. 2 *de Intell.*, lesentur, nunquam se in talibus linguæ peregrinæ perfectionem, sed confusam solummodo loquacitatem deprehendisse.

REVELATIO NATURALIS EX DEBILITATE SENSUS ET COMPLEXIONIS ORIRI POTEST.

Schol. III. Sufficit etiam quandoque sensus, aut complexio debilis, ut quis videtur sibi videre quæ non videt, aut audire quæ non audit, uti Gravina, in *Lep. Lyd.*, p. 2, l. 1, c. 2, variis exemplis probat. Aristoteles etiam, l. 3 *Meteor.*, c. 4, narrat, de Antiphrante, qui ob visus debilitatem, dum ambulabat, semper videbat imaginem sui ipsius oppositam, et ante se ambulantem. Organo auditus patente inmania nos audire experimur: imaginatio nihil non phantasticè nos sentire facit: ut alia tacem, quæ in amentibus et maniacis observantur, et quæ Zacchias, l. 2, t. 4, q. 3, percurrit. Ad rem etiam facit, quod S. Franciscus Salesius, l. 2, ep. 24, de quâdam suâ cognatâ refert, quæ per menses quatuordecim per solam imaginationem se esse gravidam firmissimè existimavit. Tractabat autem illi S. Presul, de quâdam bonâ Moniali, cujus tamen multitudo revelationum nunquam solum imaginariarum sibi suspecta erat, et subditi: « Bene potest fieri ut malignus spiritus partem habeat aliquam in illusionibus istiusmodi; at equidem potius credo illum sincere imaginationem operari, non ultra quàm per simplices suggestiones cooperando. »

REVELATIO IMAGINARIA EX INDISCRETIS MORTIFICATIONIBUS ORIRI POTEST.

Schol. IV. Revelationes tales imaginariæ etiam ex indiscretis penitentia operibus oriri possunt, quibus imaginatio languescens nihil non confingit: quam circumstantiam attendendam esse monet Gerson, de *Dis. revel.*, sign. 2: « Morbos enim affert incurabiles ex lesione cerebri et rationis perturbatione; quo fit, ut per maniam, aut furiam, aut cæteras passiones melancholicas sic perfundantur, et intimè radiocuntur phantasmata interius reservata in cerebro, quod esse reputantur verè res extrinsecus apparentes, et audire se putat homo videre, vel tangere, quod nullo sensu percipitur. » Exempla profert de insanientibus vel ex toto, vel in certâ materiâ; et observat de magicis traditionibus: « Plurima ibidem observanda proponi super immoderatis jejuniis et aliis, non ad

aliud quàm ad sensus et rationis perturbationem, quo fit ut etiam plerumque talibus dediti cadant in insaniam, et vultus oculorumque horrore terrificum patiantur. » Id quod ex S. Hieronymo, *Ep. 4 ad Rust.*, confirmat: « Sunt qui humore cellarum, immoderatisque jejuniis, tedio solitudinis ac nimia lectione, dum diebus ac noctibus auribus suis personant, vertuntur in melancholiam, et hypocrisis magis fomentis quàm nostris monitis indigent. »

REVELATIO IMAGINARIA EX INDISCRETA ORATIONE ORIRI POTEST.

Schol. V. Revelationes imaginariæ, juxta Del Rio, *Disq. mag.*, l. 4, c. 1, q. 3, sect. 2, quandoque etiam ex indiscretionem in orando, maxime per otiosam et indispositam contemplationem, oriri possunt; nam inter hujusmodi illusorum scopulos: « Alter est valetudinis debilitatio, et cerebri læsio, non in mulierculis tantum, sed etiam in viris, aliis non levibus, nec insipientibus, sed dulci hoc et venenato otiose contemplationis, ab omni voluntatis cooperatione vel intellectus adminiculo remota et infructuose ipsorum corporeorum sensuum stillatorii influxus poculo ebriis. » Tale pseudocontemplationis genus facile imaginariis revelationibus abundabit. Unde S. Theresia, *Mans. vi.*, c. 3, ejusmodi melancholicis et debilibus imaginationis personis ait: « Oportet his subtrahere orationem, et quantum fieri queat, inducere ad non curandas tales locutiones: quia solè diabolus ex his illa infirmis animabus proficere, si non in dampnum ipsarum, saltem ad nocendum aliis. » Et quidem his imaginariis revelationibus femine sunt obnoxie, et somnia sibi somniant: quia, ut ait Del Rio, « abundant passionibus acerbis et vehementibus; quare quod a passione natum, id a veritate profectum putant: sunt etiam femine nature humidioris et viscosioris; humidum verò facile commovetur, et varias figuras recipit, ægrius autem ar serius a motu cessat: ideo mulieres citius imaginantur, sed viri minus pertinaciter imaginationes fovent: cùmque ille minus ratione pollent, minus etiam prudentia habeant, proclivius est demoni eas similitudine falsæ et apparente decipere. »

COROLLARIA.

Schol. VI. Ex his sequitur 1. Quando imaginationes naturales et imaginariæ tribui possunt soli physice debilitati, non est cur statim tribuantur extraordinariæ demonis seductioni. 2. Non quidem desistet demon ex his imaginariis revelationibus malum

per hanc debilitatem et suas tentationes elicere, sed non omnia a Deo illi permittuntur, praesertim extraordinaria. 3. Revelationes imaginariae non statim adscribende sunt amentiae formali, quam libertatem tollat, ne alias omnia a tali persona facta aut credita amentis inculpate tribuantur.

§ 532.

REVELATIONES NATURALES IMAGINARIE DARI POSSUNT.

Ex modo dictis apparet, saepe ejusmodi *revelationes naturales et imaginarias* in explicatis paulo ante circumstantiis contingere posse, quae tamen vel omnino non, vel merè casualiter aliqua occultata manifestent. Prob. ex S. Scripturâ, in qua docemur continere somnia, ut vana, imò ut noxia, si velimus ex his occultata manifestare, nisi forè sint divina, *Eccl. xxxiv. 1, sqq. : Vana spes et mendacium viro insensato, et somnia extollunt imprudentes. Et : Quasi qui apprehendit umbram, et persequitur ventum : sic et qui attendit ad visa mendacio. Et : Hoc secundum hoc visio somniorum : ante faciem hominis similitudo hominis.* Id est, somnium est, ut facies hominis in speculo representata similis rei, in re nihil. Et : *Sicut portuerentis cor tuum phantasias patitur.* Ex quibus omnibus clarè patet revelationes imaginarias dari posse, quae tamen vanae et conlemnendae sunt. 2° Patet ex PP. S. Augustinus, toto ferè l. 12 de *Gen. ad litt.*, plura de hac re tractat, et, c. 12, ostendit, non solum interveni mali vel boni ejusdem spiritus, sed etiam vel nimia cogitationis intentione, vel vi morbi, ut in phreneticis, corporaliu reru imagines percipi, quasi res ipsae essent : « Ita ut simul cernatur, et homo aliquis praesens oculis, et absens alius spiritus tanquam oculis; nam experti sumus sic affectos, et cum eis locutos qui verè aderant, et cum eis qui non aderant. » Cujus rei exemplum affert, c. 17, de quodam, qui febricis, et tanquam in phrenesi, uti forè reipsa erat, licet ob hoc daemone habere putaretur, absentia multa videbat et nuntiabat, quae vera

esse inveniebantur. Et, c. 18, licet fateatur ignotas sibi esse hujus rei causas, ait tamen tam parum de eâ quam de somniis et fictionibus voluntariis dubitandum esse, et subdit : « Ego verò multò amplius admiror, multoque magis stupeo, quantâ celeritate ac facilitate in se anima fabricet imagines corporum, quae per corporis oculos viderit, quam somniantium, vel etiam in extasi visiones. » S. Thomas, 2, 2, q. 171, a 5, docet, etiam Prophetas subinde discernere non posse an per spiritum proprium cogitent. S. Bonaventura, in 7 *Proc. Rel.*, c. 19, docet plures in revelationibus seduci, « putantes spiritum esse quod proprius sensus finxerit. » S. Theresia, in *Castell. mans.* vi, c. 3, ait : « Aliquoties, quin et multoties potest esse vehemens quaedam apprehensio, maxime in personis debilis imaginationis, aut melancholicis, notabili inquam melancholiâ : de quo duplici personarum genere, ut opinor, nulla est ratio habenda, quantumvis dicant videre, audire, ac intelligere.... Nec prodest dicere illis, esse melancholiam; nunquam enim finem facient, jurejurando attestantes, videre se, audire se hoc, et illud; ita enim putant. » 3° Ratio patet ex dictis, quia revelationes naturales tum in somniis, tum in vigiliâ fieri; item ex debilitate sensus et complexionis, ex indiscretis mortificationibus, et ex indiscretâ oratione oriri possunt.

REVELATIONES SCIENTER CONFICTAE BANTUR.

SCIENTER Aliquoties, nec admodum rarò, revelationes scienter sunt confictae, et purum putantur mendacium, uti probat pluribus exemplis Lauræa, de *Revelat.*, et Gravina, in *Lep. Lyd.*, p. 1, l. 1, c. 1, ubi tamen notandum quod licet revelationes scienter mendaces retribuuntur daemone tanquam tentatori, non tamen sint opusculi tanquam auctoris eas extraordinario modo fingentis. Item magnum discrimen est inter revelationes ex ignorantia culpabili fallaces, et ex malitia mendaces : illae illudiculae, haec illudentes; istae deteriores faciunt, iam difficillius curabiles : non tamen facilè praesumendum quod deterius est, scilicet, fictam esse revelationem nisi ex vehementibus indicis appareat.

SIGNA REVELATIONIS DIVINÆ EX PARTE MATERIE SUNT,
PRIMO : SI NON SIT CONTRA FIDEM.

Jam nunc ad *signa* progrediendum est, quibus revelationis divinæ, seu celestes et veræ, a dæmoniis, imaginariis et falsis discerni queant; quæ demò, vel ex parte materie revelatæ, vel ex parte persone cui sit revelatio, vel ex parte effectuum subsequendum attendi possunt. *Signa ergo ex parte materie* revelationis divinæ sunt : *Primo*, Si res revelata cum *Sacris Litteris*, cum divinis et apostolicis *traditionibus*, cum bonis *moribus* et definitionibus Ecclesiæ consentiat, non quòd hic consensus statim revelationem esse divinam et celestem evincat, sed quòd statim ac aliquid in revelatione appareat, quòd prædictis adversatur, inter mendacia et dæmonis illusiones rejicienda sit : Apostolus enim, *Gal. 1*, iquit, quodsi Angelus de celo nobis evangelizet, præter id quod accepimus, anathema sit. Et idem Thessalonicensibus, *II Thess. II*, 15 : *Tenetis traditiones quas didicistis*. Et ad Hebræos *xiii*, 9 : *Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci*. Idem quoque dicendum, si revelatio unanimi SS. Patrum et Theologorum Scholasticorum sententiæ adversetur : nam unanimis SS. Patrum sententiæ est infallibilis in materiâ fidei : et quando Theologi Scholastici summo consensu aliquam doctrinam ex principiis fidei deducunt, eis contradicere saltem heresi proximum foret. Unanimis verò Patrum consensus intelligendus est moraliter, id est ferè omnium, uti Card. Perronius, in *Resp. ad Reg. Angel.*, exponit.

QUID DE REVELATIONIBUS IN REBUS CONTRA COMMUNEM THEOLOGORUM SENTENTIAM NECQUE DEFINITIS, ET DISPENSATIONIBUS DICENDUM.

SCHOLIUM. Revelationes illæ, in quibus aliquid revelatum asseritur, quod quidem non unanimi, sed communi Patrum et Theologorum sententiæ adversatur, novitatemque confinet, et in quibus

aliquid quod adhuc est sub judicio Ecclesiæ, et in quibus quis asserit sibi a Deo dispensatum esse in lege communi, naturali aut ecclesiasticâ, cautè examinandæ sunt. Hurtado, de *Vitiis generant. nusp. in fide*, tr. 5, c. 6, § 14, et Del Rio, *Disp. mag.*, l. 4, c. 1, q. 7, sect. 4, docent non rejiciendam tanquam diabolicam, sed severè examinandam esse illam revelationem, quæ non quidem unanimi, sed tamen communi Patrum et Theologorum sententiæ repugnat, cum piè et prudenter intellectum suis quoque probatis auctoribus et rationibus non absurdè stabililatur. Et Matthæus, in *Præfatiõ. Theologo-Canon.*, tit. 3, c. 3, art. 3, n. 6, contendit falsas vel dõsas non esse censendas revelationes adstruentes mysterium, vel aliquam circumstantiam etiam de Christo vel Beatissimâ Virgine expressè non declaratam per S. Scripturam, Traditiones, vel Sedis Apostolicæ definitiones, aut in scriptis Patrum non contentam, adeoque non repugnare quin alicui particulari persone aliquid reveletur, quod adhuc est sub judicio Ecclesiæ. Quodsi dicatur in his revelationibus contineri novam doctrinam, respondet cavendam esse novitatem illam, quæ aliam fidem aut vivendi regulam prescribit, aut dissolvit christianam disciplinam, aut nocet animarum salutî. P. Joannes Cordesius Ossorinus S. J., in suo voto super revelationibus servæ Dei Mariæ a Jesu de Agredâ, idem sentit. Econtra Arauxo, q. 23, et Gravina, in *Lap. Lydt.*, l. 2, c. 5, censent rejiciendas esse revelationes de re quæ adhuc est sub opinione. Denique veræ possunt esse revelationes, in quibus Deus dispensasse dicitur in lege communi, sive naturali, sive ecclesiasticâ : Deus enim Abrahamo concessit ut filium suum occideret. His tamen publicæ fides non esset adhibenda nisi miraculo aut S. Scripture testimonio firmaretur, uti definit Innocentius III, c. *Cum ex injuncto, de Her.*, quod latè probat Torre, in 2, 2, q. 95, a. 3, disp. 2, assert. 3. Protectò rejectæ fuerunt nonnullæ privatae revelationes alicujus Eremitæ Angli contra electionem Urbani VI, alata, atpote nullo miraculo vel S. Scripture testimonio suffulge, apud Balutium, t. 2 *Vite pap.*, et Raynaudum, ad an. 1386.

SECUNDO : SI AD MALUM NON PROVOCET.

Secundò. Si revelatio malum aut bonum impediens majus bonum, vel malis admixtum, suadeat, divina non erit. Nam

Christus, *Matth. vii*, docens attendere a falsis Prophetis qui veniunt ad nos in vestimentis ovium, intrinsicus autem sunt lupi rapaces, utilis similitudine arboris, quæ si malos fructus facit, mala erit, et pro regulâ tradit, v. 16: *A fructibus eorum cognoscetis eos*. Ergo si revelatio vel mala suadeat, vel majus bonum impediât, vel bonis mala misceat, nec bona nec a Deo erit. Nec obstat, quod forte omnia, quæ suggerit diabolus, vel hypocrita, bona sint: quia hoc moraliter fieri non potest, ut observat Maldonatus in hunc locum, ut diu sub ovina pelle lateat, quin aliquando delitescens lupus appareat.

SOLVUNTUR OBJECTIONES.

SCHOLIUM. Dicis I: in S. Scripturâ videntur aliqua inspirata et revelata esse a Deo de re intrinsicè malâ. *Gen. xii*, 2, quando Deus jussit Abrahamo immolare filium suum; *Exod. iii*, 22, ut Israelitæ spoliarent Aegyptios; *Osee i*, 2, ut Propheta faceret filios fornicarios; *II Reg. xx*, ut Prophetam suus socius percuteret. Item *Samson, Jud. xvi*, 30, concussis columinis cum Philistæis obiit; et, *Mach. vi*, 46, Eleazar sub elephante regio cum hostibus ex instinctu Dei se occidit. Resp.: Deus, ex justis causis transferendo suum mortis et vitæ dominium in homines, tanquam executores, fecit ut Abraham sine parricidio posset filium occidere: vel solam etiam obedientiam tentavit; ut Israelitæ spoliarent Aegyptios, maxime cum ob tyrannicam ablationem bonorum propriorum jus ad eorum bona habuerint; ut Osee sine fornicatione uteretur alienâ muliere, vel potius meretricem in uxorem acciperet; ut socius Prophetam adinstar chirurgi vulneraret; ut Samson et Eleazar indirectè more militum in bello se occiderent. II. S. Apollonia ex instinctu Spiritus S. in rostrum seipsam occidit. Abbas Mucius jussu senioris Monachi filium suum in Hæmum projecisset, nisi a præmissis fratris impeditus fuisset, et hæc sua obedientiâ scopus Abrahæ implevisse seniori revelatum est, teste Cassiano, l. 4 *Inst.*, c. 27. Item in vitis PP., l. 5 *Libell.*, n. 14, aliud simile factum narratur; et n. 18, aliud de projiciente ex obedientiâ filium suum in furnum necensum, et l. 4, c. 11, de projiciente se ex obedientiâ in cibarium ignis, qui ambo per miraculum et flammam illæsi evaserunt. Resp.: Hæc omnia processerunt ex motione Spiritus S. extraordinariâ, qui vitæ necesse Dominus est, ad probandam nonnullorum obedientiam ex speciali divino instinctu, ut miraculum illusionis eorum comprobavit.

§ 555.

TERTIO: SI REVELATIONES INTER SE NON SINT CONTRARIÆ.

Tertio. Si revelationes sint inter se *contrariæ et contradictoriæ*, pro divinis haberi non possunt. Nam spiritus veritatis, qui docet unam veritatem, sibi ipsi contradicere non potest, *Joan. xvi*, 12: adeoque nisi tales revelationes inter se conciliari possint, vel una præ alterâ careat exceptionibus, nihil probant, et judicium, seu assensus melius suspenditur de revelatione divinâ, cum potius sit instinctus inferior, vel existimatio ex propriâ inclinatione, aut præconceptâ opinione.

§ 556.

QUARTO: SI REVELATIONES NON SINT NIMIS MULTÆ.

Quarto. Si revelationes sint *nimis multæ*, suspecta esse possunt: quæ enim sunt adeo extraordinaria, etiam rara sunt. Unde S. Franciscus Salesius, l. 2, ep. 23, et cum eo Card. Bona, de *Discret. spirit.*, c. 20, n. 5, de quâdam feminâ, virtutum exercitio utcumque dedit, quæ multis revelationibus abundabat, hoc judicium tulit: « Quantum ad istius visiones, revelationes et prædictiones, sunt mihi admodum suspectæ, utpote inutiles, vanæ, ac nullius dignæ considerationis: quoniam unâ ex parte sunt adeo frequentes, ut vel sola frequentia et multitudo reddat illas suspitione dignas. » Et S. Theresia, in 9 *ex Monitis spirit.*, dicitur apparuisse Catharinæ a Jesu, et inter alia monita Provinciali referenda hoc posuit: « Ut nihil scribatur revelationis, neque rei hujus habeatur ulla ratio: licet enim veritas sit, multas esse veras, attamen scitur etiam, non paucas esse falsas et mendaces, estque improbus labor desudare in eruendo veritatem ex centum mendaciis. »

HOEC SIGNUM NON EST UNIVERSALE.

SCHOLICUM. Multitudo revelationum non semper est signum falsitatis earum, ut patet ab exemplo Prophetarum majorum, S. Birgittæ et aliorum. Ideo bene S. Salesius ex solâ hac multitudine aliqualem solum suspicionem cepit. Nec S. Theresia illud monitum dedit, nisi modificatum ad circumstantias, quando incipiebat prevalere abusus, Provinciali applaudente, revelationes nimio in pretio habendi. Neque Gerson ejusmodi revelationes absolutè et semper contemnendas esse censuit, sed eas solum in suspicionem vocat, ut abusus exinde orituros præoccupet.

§ 557.

QUINTO : SI NON SINT DE VANIS ET INUTILIBUS.

Quinto. Revelationes de rebus inutilibus, frivolis et vanis, admodum suspectæ sunt : quia non decet Deum loqui nisi gravia et utilia. Quare etiam S. Salesius, l. c., eas tanquam suspectas habet. Et Gerson, de *Dist. vis.*, signo 4 monet, licet quæ revelantur aliquando non sint palàm S. Scripturæ, aut omnipotentiae Dei contrariæ : « Sunt nihilominus refellenda tanquam inanità et fatua, et divinæ sapientiae incongrua, nec testimonio veritatis legitimè firmata, sed aliunde pertracta : quemadmodum si quis diceret, sibi esse revelatum quòd totus mundus movebitur cras motu recto, quòd unus Angelus annihilabitur, et postmodum recreabitur, non adducendo aliam utilitatem. » Potest tamen dari revelatio de rebus in se levibus, dummodo, saltem respectivè, ad aliquid utile conducant, ut in exemplo vulgari canis Tobiae ac motu caudæ ipsius appareat : in quo nec ipse Gerson contrarius est.

§ 558.

SEXTO : SI REVELATA NATURALITER COGNOSCI NON POSSINT.

Sexto. Revelationes, quæ sunt de rebus aliàs ratione hu-

manâ cognoscibilibus, vel quæ ingenio diaboli sciri possunt, aliquando suspicione non carent, quia non videtur adesse semper sufficiens ratio, cur a Deo specialiter revelentur. Possunt tamen a Deo esse : nam multa ejusmodi de rebus aliàs scibilibus in S. Scripturâ occurrunt.

§ 559.

SEPTIMO : SI NON SINT CIRCA STATUM ANIMÆ VIVORUM, AUT MORTUORUM.

Septimò. Revelationes de statu viventium in peccato mortali, vel mortuorum in inferno, aut in purgatorio, sæpe suspectæ esse possunt, nisi alia signa evidentiora suspicionem excludant : quia tales revelationes, præter alia inconvenientia, periculum delinquendi contra charitatem afferunt : quia tamèn hæc etiam utiliter, non contra, sed juxta charitatem revelari possunt, uti ex *Dialogis* S. Gregorij et *Actis Sanctorum* apparet, hoc signum pro universali accipiendum non est, et suspicio falsi ab aliis signis certioribus simul concurrentibus elidi potest.

§ 560.

OCTAVO : SI NON SINT DE REBUS RARIS REVELARI SOLITIS.

Octavo. Revelationes de rebus et arcanis rarè revelabilibus, uti de prædestinatione, confirmatione in gratiâ etc., præjudicio omni non carent et cautè examinandæ sunt : uti enim notat S. Salesius, l. 2, ep. 23 : « Aliâ ex parte afferunt manifestationes quarundam rerum, quas rarò Deus declarat, ut sunt securitas salutis eterne, confirmatio in gratiâ, gradus sanctitatis plurimum personarum, et centum res aliæ ejusdem furfuris, quæ ad nihil deserviunt. » Interim tamen quia prædestinatio, status gratiæ et perseverantia juxta Tridentinum,

sess. 6, c. 12, revelari possunt, absolute de illis private revelationes dari possunt, uti etiam ex *Actis Sanctorum* apparet.

§ 561.

NONO : SI EA SOLUM, QUÆ VIDENTUR DEUM DECERE, NON REVELENTUR.

Nono. Revelationes, in quibus aliquid revelatur *S. Scriptura aut Patribus nullatenus consonum* et a quâdam tantum decentiâ deductum, periculis plenas sunt. Ita monet Gerson, in *Ep. de suscept. humanit. Christi*, ubi ait : « Decima nona veritas : Christus si asseritur aliquid ad extrâ facere debere, quia decet eum sic facere, fallitur id asserens; quia presupponit quod est reque plus ignotum : ut si quis ita paralogizet : Christus potuit communicare Matri suæ quod gloriosâ et consummatâ felicitate nasceretur, et hoc decuit eum facere, quia decuit eum Matrem honorare : ergo sic fecit. Constat quod conclusio est hæreticalis, et tamen præmissee assumuntur a nonnullis in assertionibus suis confirmandis... Christus si perquiratur a talibus, cur honoravit Matrem suam in gratis istis, et non in aliis omnibus, quibus poterat? Respondetas, quis es homo, ut investigates sensum Domini? quis es, ut præsumas dicere : Cur ita facis? Ponat ergo humana loquacitas digitum ori suo, et terminis suis contenta sit. »

§ 562.

SIGNA REVELATIONIS DIVINÆ EX PARTE PERSONÆ.

Signa revelationis divinæ ex parte personæ cui fiunt, eadem sunt, quæ in superioribus, de visionibus et apparitionibus tractantes, assignavimus, a n. 519 ad 528.

REVELATIONES FEMINARUM DILIGENTIUS EXAMINANDÆ SUNT.

Scholium. Revelationes feminarum diligentissimè examinandas esse monet Benedictus XIV, de *Serv. Dei Beat.*, t. 3, c. ult., non quasi sexui femine revelationes divine negande sint, cum fortè plures ex his quàm ex viris eas experire sint, uti innuit S. Theresia, *Virg.*, c. ult., ex testimonio S. Patri de Alcantara : et probat S. Thomas, 2. 2, q. 82, a. 3, ad 3, ex eo, « quod scientia, et quiddam aliud ad magnitudinem pertinet, occasio est, quod homo consideret de seipso, et ideo non totaliter se Deo tradat. Et inde est, quod huiusmodi quandoque occasionaliter devotionem impediunt, et in simplicibus et mulieribus devotio abundat, elationem comprimendo. Si tamen scientiam, et quancumque aliam perfectionem homo perfectè Deo subdat, ex hoc ipso devotio augetur. » Verum ex hoc non sequitur, quod major diligentia in revelationibus feminarum quàm virorum examinandis adhibenda non sit, ob debilem sexum, et illusionibus magis obnoxium, uti inter alios notat Grævina, in *Lep. Lyd.*, p. 2, l. 1, c. 2.

§ 565.

SIGNA REVELATIONIS DIVINÆ EX PARTE EFFECTUUM.

Signa revelationis divinæ ex parte effectuum subsequentium jam etiam allata sunt, a § 529 ad 536 cum de Visionibus et Apparitionibus ageretur.

ABROGATA AD RORUM REVELATIONUM USUM.

Consolatorum. Quantum anima humilis corde fuerit, securâ in revelationibus procedet. Hoc quippe privilegium veræ humilitatis est, infallibiliter teneri a Deo, ne cadat, et illuminari, ne seducatur, imò ipsas, si quæ sint, illusiones in animæ utilitatem convertere. Nam, *Eccl.*, iii, 20, dicitur : *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam.* Unde bene monet Gerson, de *Dist. revel.*, sign. 4 : « Monitiones omnes intrinsece, omnes instinctus vehementes, omnis revelatio, omne miraculum, omnis amor exaltativus, omnis contemplatio, omnis raptus, omnis denique nostra interior exteriorve operatio, si humilitas præcedit,

et comitetur, et sequatur, si nihil eam perimens miscetur, crede mihi, signum habent, quod a Deo sunt, nec falleris. » Quod si igitur anima aliquod tangatur typo superbia, quam ultra admittit, hoc unum sufficit, ut in revelationibus astatim periclitetur; ut enim notat S. Theresia, in *Fundat.*, c. 8 : « Si Dominus noster ob suam bonitatem vult se representare alicui anime, ut hæc illam magis cognoscat et amet, vel aperire illi aliquod secretum suum, vel singularibus eamdem deliciis ac beneficiis emulare, illa tamen, ut dixi, exinde, unde confundi debuerat et agnoscere quàm parum sua vitia talia mereatur, subito se sanctam æstimat, putans ob aliquod servitium suum hoc retribui, clarum est, bonum grande, quod inde reportare posset, aranea more, convertere in malum. »

§ 364.

REVELATIO FUTURORUM DICTUR PROPHETIA.
— PROPHETIA QUID.

Revelatio, per quam futura manifestantur, dicitur *Prophetia*, quæ proinde est futurorum præcognitio : juxta illud, I *Petri*, 1, 10 : *De quâ salute exquisierunt, atque scrutati sunt Prophetae, qui de futurâ in vobis gratiâ prophetaverunt.*

PROPHETIA PROFERRE EST DE FUTURIS.

Schol. I. Prophetia subinde in S. Scripturâ etiam extenditur ad præterita, uti *Joon*, iv, 19, ubi mulier Samaritana Christi sibi dicens quod quinque viros habuerit : dixit : *Propheta es tu.* Nonnunquam est de presentibus oculis ; nam, *Luc*, vi, 39, Plurisibus intrâ se dicebat de Christo : *Hic, si esset Propheta, sciret quæ et qualis est mulier quæ tangit eum.* Interim S. Thomas, 2, 2, q. 171, a. 3. Prophetiam propriè vult esse de futuris, quod probat auctoritate S. Gregorii, in *Ezech.*, idemque latè prosequitur Gravina, in *Lap. Syd.*, l. 2, de *Vis. Proph.*, c. 23, quos et nos hic sequimur.

PROPHETIA COGNITIONEM ET MANIFESTATIONEM INCLUDIT.

Schol. II. Prophetia consistit in cognitione et cognitorum manifestatione. Sed Card. Lauræa, in 3 *Sent.*, t. 4, d. 19, a. 9, ostendit manifestationem præcellere cognitionem, cum gratiæ gratiæ

datur sicut manifestationes spiritûs in aliorum utilitatem. Item juxta S. Thomam, l. c., a. 2, ad Prophetiam requiritur lumen supernaturale. Unde cognitio Prophetarum ex parte Dei continet quoddammodo divinam et incretam actionem, quæ *revelatio seu locutio Dei* appellatur; ex parte Prophetae verò, quatenus ab ejus intellectu vitaliter elicitur, dicitur juxta diversum modum revelandi vel *visio*, vel *auditio*.

QUOMODO FIAT REVELATIO PROPHETICA.

Schol. III. Ut Propheta cognoscat, opus est ut ejus intellectui represententur ea quæ debet cognoscere et manifestare; quæ quidem representatio fit vel sensibiliter per sensus externos, vel imaginariè per sensum internum; vel omnino independentè a quocumque sensu, et est representatio purè intellectualis, qui tertius gradus Prophetiæ est perfectissimus, in quo nulla est cum sensu communicatio; modus verò est, qui dependet a sensu interno; infimus, qui a sensibus externis oritur. Ut jam alibi de Visionibus et Locutionibus factis ostensum fuit, ubi etiam notatum est, hos gradus distingui, non quatenus, secundùm aliquem eorum, cognitio Prophetæ consistit in solâ sensatione externâ; semper enim debet perfringere ad intellectum; sed quia in supremo cognitio non oritur a sensibus, neque ab illis dependet, uti in aliis duobus.

PROPHETICA REVELATIO FIT PER ANGELOS.

Schol. IV. Prophetica revelatio fit per Angelos : sic, *Gen*, xvi, Angelus loquitur ad Agar; *Gen*, xix, Angeli Lot alloquuntur; *Gen*, xxvi, 4, Angelus loquitur ad Abraham : *Multiplicabo semen tuum*; *Luc*, 1, 19, Angelus apparuit Zachariæ dicens : *Missus sum loqui ad te, et hæc tibi evangelizare.* Et multa alia collegit Olivarius, *Tr. de Prophetiâ*. Divinam tamen dicendam esse docet S. Thomas, 2, 2, q. 172, a. 2, cum Angeli illuminationes et revelationes divinas tanquam Dei ministri ad homines deferant. Sed Card. Lauræa, l. c., § 2, ait non repugnare ut Deus ipse per se Propheta loquatur, ostendens ei quæ manifestare debet, juxta illud, *Is*, vi, 8 : *Audies vocem Domini dicentis : Vade, et dices populo huic.* Admittit tamen Deum regulariter Prophetas allocutum esse, et nunc alios alloqui per Angelos. Vide quæ de hæc in superioribus, de Visionibus et Locutionibus dicta sunt.

PROPHETIA QUOTUPLIX.

SCOL. V. Prophetia ex parte lamine dividitur in *perfectam*, per quam cognoscitur res revelata, revelatio, et Deum esse qui revelat; et in *imperfectam*, per quam non ita certò cognoscitur veritas, neque a quo talis revelatio, et utrum spiritus propheticus, an proprius loquatur, et hæc dicitur *instinctus propheticus*, cui falsum subesse potest. Ex parte objecti cogniti dividitur in Prophetiam *comminationis*, per quam Deus revelat aliqua futura conditionata in decretis suo modo conditionatis, quæ per alia decreta absoluta impeditri possunt; unde sensus revelationis non est quòd talia absolute erunt, sed solum quòd erunt, quantum est ex vi causarum ad eam determinatarum, in quo includitur hæc conditio: nisi desperet impediantur: quamvis Prophete sæpe hanc conditionem non explicant, sed videntur loqui absolute. Alia est Prophetia *præsentis*, per quam Deus revelat futura dependentia a libero arbitrio creato, quæ videt presentia in æternitate. Alia est Prophetia *predestinationis*, cum revelat quæ ipse duntaxat facturum est, certaque presentia in æternitate et decretis absolutis. Ex parte medi, seu specierum, quibus revelata representantur, dividitur Prophetia in *intellectualem, imaginariam et sensibilem*, seu corporalem. Ex parte modi cognitionis Prophetia dividitur in eam que fit *absque alienatione a sensibus*, quæ nomen commune Prophetiæ retinet, et in eam que fit *cum tali alienatione* et dicitur *Raptus*, de quo inferius. Quæ omnia fuscè explicant Salmanticenses, t. 3, n. 173, et Torreblanca, de Magiâ, l. 4, c. 1, de Proph. Et præter hæc divinas et veras Prophetias, dantur etiam fictæ et existimatae Prophetiæ, fictæ per diabolum, existimatae per imaginationem propriam, quæ non absolute, sed pseudoprophetiæ sunt.

SUBJECTUM PROPHETIÆ.

SCOL. VI. Subjectum Prophetiæ sunt Angeli boni, demones, viri, mulieres, pueri, Ethnici: neque in hominè, ut sit prophetie subjectum, vel aliqua naturalis dispositio vel morum probitas requiritur, licet hæc Prophetia multum conferat. Angelus quidem futura libera et contingentia cognoscere nequit, ut contra Durandum docent Theologi. Nihilominus fit Prophetia, si illi Deus hæc revelet. Nec quidem obstat, quin Deus possit uti demone ut futura manifestet. Et quod attinet ad mulieres, pueros et Gentiles, Maria, soror Moysis, Anna, Samuelis mater, Elisabeth, mater

S. Joannis, Prophetissæ fuerunt; Samuel et Daniel, adhuc pueri, Prophetiæ claraverunt; Balaam Gentilis inter alia adventum Messie; vastationem Assyriæ et Palestinæ prædixit; *Nam. xxiv*, uti latè probat Gotti, de *Ver. Reliq.*, c. 3, etc. Item S. Thomas, 2, 2, q. 172, a. 6, ut eadem Ethnicos esse capaces Prophetiæ, utitur exemplo *Sibyllarum*, quas, licet gentiles, in premium virginitalis dono Prophetiæ insignitas fuisse putat S. Hieronymus, l. 1 *Adv. Jovin.* Antiqui Patres et Auctores Ecclesiastici laudant earum oracula; ut videtur apud Nat. Alexandrum, *Hist. Eccl.*, sec. 1. Casaubonus et Blondellus earum veritatis asserunt refragantur; sed Eudemon; l. 1 *pro Baronia*, Joannes Cicerius, apud Huetium, in *Demost. Evang.*, 9, § 10, et ex Sectariis, Isaac Vossius, l. de *Sibyll. aruc.*, eos strenuè refutant. Exstant quidem Sibyllarum carmina a multis sæculis interpolata; sed hoc non officit, quominus multa, præsertim quæ a Patribus laudantur, genuina sint.

AD PROPHETIAM NON REQUIRITUR NATURALIS DISPOSITIO, NEC MORUM PROBITAS.

SCOL. VII. Quod spectat ad naturalem dispositionem ad prophetandum, S. Thomas, 2, 2, q. 172, a. 3 et 4, docet Deum posse animam in creatione disponere ad prophetiam, eique conferre gratiam prophetandi. Quare Gravina, in *Lap. Lyd.*, l. 2, de *Vis. Proph.*, negat dispositionem naturalem requiri ad Prophetiam, nisi quantum ad usum, quod etiam desumitur ex S. Gregorio, *Hom. 30 in Evang.*, ubi ait: «Implet Spiritus S. citharædum puerum, et Psalmistam facit pastorem armentorum, et asynomos vellicentem Prophetam facit.» Et Card. Lauræa, d. 19, hoc ipsum ex eo inferit, quòd Deus Prophetiam hominibus omnis sævis et ætatis communicaverit. Pro usu tamen Prophetiæ requiruntur intellectus et sensus interni, et aliquis externus, cum ea sit manifestatio spiritus in utilitatem aliorum. Unde Deus ad manifestanda futura vel occulta nunquam usus est irrationali aut mortuæ creaturæ, licet usus sit semel asina, ut Balaam corripere, *Nam. 22*. Interim S. Thomas, l. c., ex S. Hieronymo, *super Matth.*, ait usum Prophetiæ impediri posse per naturalem indispositionem, licet hæc virtute divini removeri possit. Quoad morum bonitatem, idem S. Thomas, l. c., ait Prophetiæ donum per se non requirere conjunctionem cum Deo per charitatem, adeoque etiam peccatoribus aliquando communicari: addit Prophetiam dari, et pertinere ad intellectum, et in utilitatem Ecclesiæ, sicut dantur etiam gratiæ gratis datæ; et aliquem ob morum malitiam impediri posse ne prophetet,

quia elevato mentis requisita ob vehementiam passionum deficere potest: quæ omnia confirmantur, c. *Multe*, c. 1, q. 1, ubi dicitur: «Prophetia, quæ in malis hominibus etiam fieri solet.» D. Calmet, in *Prod. ad Proph.*, narrat: Rabbinorum sententiam fuisse, quod spiritus Prophetiæ tantum resederit super homines sapientiâ, divitiis et potentiâ præstantes, gratiam vero Prophetiæ retulisse ad indolem, studium, et similia quos iudicio strenue redarguit. Notum est quantum res Galliæ sub Carolo VII juverit Joanna Darcia, Aurelianensis puella dicta; sed quomodo factum sit, ut virgini rustica commissa sit cura ducendi exercitum, explicari nequit, nisi ad spiritum propheticum referatur, quo præditam fuisse solidis fundamentis censuerunt Theologi et Doctores Parisienses. Indubitatum quoque est eam bonis moribus claruisse, uti ostendit Spondanus ad an. 1430; cùmque de ejus sanctitate necdum actum sit, inferitur Prophetiæ donum a sanctitate sejunctum esse posse.

PROPHETIA NON DATUR IN HABITU.

Schol. VIII. Nullus purus homo (adoque excipitur Christus ratione unionis hypostaticæ) habuit cognitionem prophetiæ in habitu vel potestate suâ, ita ut quancumque rem occultam cognoscere, et de eâ pro libitu prophettare posset, ut patet *IV Reg.* iv, 27, ubi Eliseus dixit: *Dominus celavit a me*: Et Prophetiæ communiter sic incipiunt: *Factus est verbum Domini*, etc. Quodidem probant S. Thomas, 2, 2, q. 173, a. 2, et D. Calmet, *Prod. ad Proph.*

§ 565.

SPIRITUS PROPHETIÆ FUIT SEMPER IN ECCLESIA.

Fuit semper a temporibus Apostolorum in Ecclesia, ac perseveravit in posterum spiritus Prophetiæ. Prob. 1° ex S. Scripturâ, ubi S. Apostolus, *I Cor.* xii, 28, ait: *Deum in Ecclesia dedisse, primum Apostolos, deinde Prophetas.* Et v. 10, inter gratias gratis datas datur *alio Prophetia*. Et ex *I Cor.* xiv, et *Eph.* iv, aperte patet multos fuisse in primitivâ Ecclesiâ Prophetas. Unde, dum, *Matth.* xi, 13, dicitur: *Omnes Prophetæ et Lex, usque ad Joannem, prophetaverunt*, intelligendum est quod Legis et Prophetarum ordo cessaverit in Joanne per adimplerionem, non verò per destructionem. 2° Patet ex

PP. Saeculo II° S. Justinus, *Dial. in Tryph.*, ait: «Apud nos hucusque etiam prophetica existunt dona: unde et vos intelligere debetis, quæ olim in genere vestro fuere esse in nos translata.» S. Irenæus in exitu sæculi II°, l. 2. *Adv. har.*, c. 57, inter gratias gratis datas tunc inter fideles frequentes inquit: «Alii et præsentiam habent futurorum, et visiones et dictiones propheticas.» S. Augustinus, sæculo IV°, l. 2. *Contra advers. Leg. et Proph.*, ait: «Nesciens (est) eos Prophetas illic commemoratos esse ab Apostolo, *I Cor.* xii, 28, qui post Christi adventum fuerunt.» S. Hieronymus, in *Matth.* xi, 13, illud: *Omnes Prophetæ, etc.*, exponit: «Nonquod post Joannem excludat Prophetas, sed Christi tempus ostenditur, ut quem illi dixerunt esse venturum, Joannes venisse ostenderet.» S. Thomas, 2, 2, q. 174, a. 6, ad 3, docet: «Singulis temporibus non defuerunt aliqui Prophetæ spiritum habentes, non quidem ad novam doctrinam Fidei depromendam, sed ad humanorum actuum directionem.» Item in actis Canonizationis SS. Petri de Alcantara, Xaverii, Paschalis de Baylon, etc. In causâ quoque S. Pii V ritè probatum est ipsum divinitus rescivisse diem et horam victoriæ a christianis ad Echinadæ insulas contra Turcas obtentæ. Et in causâ S. Catharinæ Bononiensis constitit eam prædixisse Hannibalem Bentivolum de Philippo duce Mediolanensi triumphaturum, et Constantinopolim in manus Turcarum casuram, prout etiam cecidit. 3° Ratio est: Prophetia est una ex potissimis et antiquissimis gratiis gratis datis, quæ Deus maxime usus est ad fidem stabilendam, uti ait Suarez, de *Fide prol.*, vi, et signum et nota veræ Ecclesiæ, uti probant Bellarminus, l. 4 de *Ecl.*, c. 13, et Bozius, l. 6 de *Sign. Ecl.* Sicut enim Christus, *Marc.* ult. promittit Ecclesiæ donum miraculorum, ita etiam, *Joel* n, juxta expositionem S. Petri, *Act.* ii, promittit donum Prophetiæ: Ergo donum Prophetiæ hodieum in Ecclesiâ perseverat.

PROPHETIA DIVINA EST INFALLIBILIS.

Scholium. Prophetia strictè talis divina est infallibilis veritas;

quia divinae revelationi infallibili inmittitur. Unde excludenda est haeresis Apellii, qui apud Castro, l. 9 *Haeres.*, 4, docuit Prophetas etiam sacros fides docuisse, et inter se contraria, quae insolentissima est blasphemiam contra Deum ipsam insurgens, qui locutus est per Prophetas suos juxta illud, *Luc.* 1, 70: *Sicut locutus est per os Sanctorum qui a saeculo sunt Prophetarum ejus.*

§ 566.

DANTUR ETIAM PSEUDOPROPHETIAE IMAGINARIAE.

Demon etiam, divinae gloriae amulator, saepe *fetas Prophetias et oracula fundere et edere consuevit*. Prob. 4° ex S. Scriptura. *Deut.* xviii, 11, inter abominaciones Chanaaneorum, a quibus Deus populo suo cavere jussit, haec habetur, ne in illo inveniantur qui *Pythones consulat, nec divinos*. Et *Lev.* xx, 27: *Vir, sive mulier, in quibus pythoneus vel divinationis fuerit spiritus, morte moriatur*. Et *Is.* viii, 19, increpatur consilium impiarum, qui dicebant Israelitis in conflictu positis: *Querite a Pythonibus, et a divinis, qui strident in incantationibus suis*. Accedunt exempla, I *Reg.* xxxviii, 7, ubi Saul jam reprobis, in magno belli conflictu, videns se ab omni oraculo Dei derelictum, dixit: *Querite mihi mulierem habentem Pythonem, et vadam ad eam, et seiscitabor per illam*. Item IV *Reg.* 1, 2, impius Ochozias ex casu de loco sublimi egrotans dixit servis suis: *Ite, consulite Beelzebuth deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea haec*. Et *Act.* xvi, 16, dicitur S. Paulo cum socio occurrisse puellam habentem spiritum pythoneam. Et de Prophetis a daemone illis manifeste patet, III *Reg.* xxii, 22, ubi Deo permittente dixit unus de malignis spiritibus: *Ero Spiritus mendax in ore omnium Prophetarum ejus*, et daemone ex antris vel status responsa dedisse pluribus ostendit Villalpandus, t. 4, p. 1, in *Ezech.*, c. 2. 2° Patet ex PP., quos per singula saecula collegit Gravina, in *Lap. Syd.*, t. 1, c. 6. Inter quos Tertullianus, in *Apol. contr. Gent.*, c. 22, ait: « Emulantur daemones divinitatem, dum furantur divinationem. » S. Cyprianus,

l. de Idol. van., inquit: « Illi ergo Spiritus sub status atque imaginibus consecratis delitescunt: hi afflatu suo vatum pectora inspirant... Oracula efficiunt, falsa veris semper involunt, nam et falluntur et fallunt. » Similiter Origenes, in *Num.*, hom. 16; Minutius Felix, in *Octav.*, post. med.; Arnobius, l. 8 *Contr. gent.*; Clemens Alex., in *Admon. ad gent.*; S. Gregorius Naz., or. 1, *ad Eunom.*; S. Hieronymus, in c. 23 *Jer.*; Lactantius, l. 2, *Div. Inst.*, c. 15; et Eusebius Caesar, l. 5 de *Prap. Evang.*, c. 4, ex confessione Plutarchi convincit, daemones consuevisse in status oracula dare, et ex confessione Porphyrii, c. 1 et 8, oracula post Christum defecisse: id quod tamen non omnino admittit P. Graveson, *de Myster. et ann. Christi*, diss. 8. Testatur tamen S. Athanasius, l. de *Incar. Verbi*, n. 46, dicens: « Quando apud Graecos et ubique gentium oracula cessaverunt, et in nihilum redacta sunt, nisi cum usque ad terram sese manifestavit Dominus? Et, in *Vit. S. Anton.*, n. 33, habet: « Haec gentilitatis fuere principia, his presagatorum dolis apud delubra daemonum quondam credebantur oracula, quae adventu D. N. Jesu Christi indicto sibi silentio obmutuerunt, suosque perdere captivos. » Et S. Augustinus, l. de *Divinat. dam.*, c. 6 et 7, probat ipsa oracula, praesertim daemonei Serapidis, futuram ipsorum stragem juxta veram Sophonia ii, 11, Prophetiam dissimulare non potuisse. Quod idem docet S. Thomas, 2, 2, q. 94, a. 1. Et S. Bonaventura, in 7 *Proc. Rel.*, c. 48, dolet quod vaticiniis a spiritu erroris procedentibus usque ad fastidium replati simus. 3° Ratio est quia daemones ex superbia luciferiana ut Deus estimari et coli ambunt: quod per viam divinationis et pseudoprophetarum non raro a sceleratis hominibus oblinet.

QUOMODO DAEMON SUAS PSEUDOPROPHETIAS EBAT.

Solutum. Certum est non posse daemones vi sua naturali futura contingentia libera praedicere, utpote quod soli Deo competit, *Is.* xli, 23: « Annuntiate quae ventura sunt in futurum, et sciemus quia dicitis vos. Licet ea in causis suis certo vel conjecturaliter

cognoscere possit, prout hæc cause vel necessarie, vel contingentes fuerint. Interim tamen, quando demon etiam non certo attingit scientiâ suâ futura, solet tamen prædicere illa ut certa: cum enim sit mendax, de veritate non est sollicitus, cùmque sit superbus et malignus, eò solim intendit, ut pro divino vel Deo habeatur, et vanâ credulitate animas perdat. Ne verò in falsitate deprehensus a magis cordatis contemnatur, solet prædicationes suas vel misistando non satis perceptibiles, vel utendo verbis ambiguis et ænigmaticis, ad quemlibet effectum accommodare, uti observatum est in celebrioribus veterum oraculis: et ut animas eò facilius seducat, subinde etiam plura sancta revelare et prophetizare non veretur. Respectu summium tamen demon nonni per imaginarias visiones et locutiones, divinationes suggerere potest; non potest tamen mortuum suscitare verè, sed solum apparenter aut prestigiosè, vel in illo loqui, ut in status aut aliis rebus inanimatis. Item proprium est divinatorum diabolicorum, ut nonni extra se rapti, et nihil eorum capientes que dicunt, divinare soleant, sicut fit in enigmatis, cum hoc solo discrimine, quòd in his sæpe demones nec eurent, nec permittantur futura prædicere: que omnia ex dictis Patrum paulò ante citatis colliguntur, et de iis videri potest Pignatelli, *Consultat.*, 81 et seq.

§ 567.

DANTUR ETIAM PSEUDOPROPHETIÆ IMAGINARIÆ.

Subinde etiam *revelationes divinatoriæ*, tantum *imaginariæ* existimate, et pseudoprophetiæ *contingere possunt*. Prob. 1° ex S. Scriptura. Sic Ezechiel xii, 3, contra pseudoprophetas Israel, prophetantes de corde suo, clamat: *Vae Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suam, et nihil vident!* Et 7: *Numquid non visionem cassam vidistis, et divinationem mendacem locuti estis? et dicitis: Ait Dominus, cùm ego non sim locutus.* Similiter, a v. 17, adversus pseudoprophetissas, de corde suo prophetantes, vana videntes, et divinationes divinantes, invenitur. Id quod Cornelius a Lapide de iis exponit qui sequuntur id quod suggerit et inspirat non Deus, sed phantasia, humana cogitatio, appetitus et concupiscentia, idque venditant pro Dei oraculis. Tales etiam fuerunt illi

pseudoprophetæ Judææ, de quibus, *Thren.* ii, 14, dicitur: *Prophete tui viderunt tibi falsa et stulta: viderunt tibi assumptiones falsas et ejectiones.* Id est, juxta Sanctium, « que humana potius cogitatio, et mens omnino cæca fundebat: » Denique multoties a Deo in Scripturâ, *Lev.* xix, 26; *Deut.* xviii, 10; *II Paralip.* xxxiii, 6; *Jerem.* xxix, 8, divinationes per somnia prohibentur, que sunt pseudoprophetiæ imaginariæ. 2° Patet ex PP. S. Augustinus, l. 12 de *Gen. ad litt.*, c. 17, narrat de quodam puero egrotante, qui perturbatâ phantasiâ aliqua prædixit. S. Gregorius, *Hom.* 4, in *Ezech.*, etiam de veris Prophetis ait: « Sciendum, quòd aliquando Prophete Sancti, dum consuluntur, ex magno usu prophetandi quedam ex suo spiritu proferunt, et se hæc spiritu prophetiæ dicere suspicantur. » Quod exemplo Prophete Nathan confirmat. Cui etiam S. Thomas, 2, 2, q. 171, a. 5, suffragatur. 3° Ratio est quia vel in somniis vel in vigiliâ aliqua apprehendi seu imaginari possunt, que aliquos futuros effectus significant: quia verò cum sua causâ nullam necessariam connexionem habent, ideo vel solum casualiter subinde reipsâ eveniunt, vel ferè semper nonniis falsa prænuntiant.

ANIMÆ HUMANÆ NULLA INDITIA EST VIS FUTURÆ PRÆSCIENDI.

Solutio. Nonnulli ex philosophis divinandi munus animæ adscripserunt, quasi illa ex suis principis vim quandam adjunctam haberet, futura præscienti. Nonnulli etiam docuerunt animam a sensibus expeditam, ut in somno præsertim, et in moribundis, mirabilia sentire et non raro loqui futura, que vera esse eventus subsequens comprobavit: quod idem ad melancholicos extendunt. Verum hi sufficienter ex præcedentibus refutantur, imò ipse etiam philosophi christiani efficaciter probant hominis animæ nullam inditam fuisse facultatem futura cognoscendi, tum quia futura libera nec in se, nec in suis causis existunt: sed a voluntate et decreto Dei nobis incognito dependent: tum quia illius necdum species existant, ut ita futura libera a solo Deo, non verò ab hominè cognosci possint: unde rectè Philostratus subdit: « Omnis divinandi æs nature metas excedit, et humane menti nullo modo pervia est, cùm ad hujusmodi ascensum impossibile sit ut feratur, nisi dicente Deo, aut demone plerumque falsa suggerente, licet

aliquando vera, ut stultis arcibus irretiat. » Admittunt quidem Philosophi aliquem solertissimum et rerum usu expertum posse, ex causis aliquo modo manifestis, vel non omnino occultis, iudicium de venturis proferre, et explicant quomodo id possint melancholici, aut morientes, quin tamen inde inferatur insitam esse animæ facultatem prædicandi futura, aut eorum cognitionem soli Deo non esse reservatam: de quo legi possunt Valesius, in *Sacr. Philos.*, c. 30, et Zacchias, *Quest. medico-leg.*, l. 4, q. 5, a. 1. Equidem S. Gregorius, l. 4 *Dial.*, c. 26, ait: « Ipsa aliquando animarum vis subtilitate quædam sua aliquid prævidet. » Et in eodem et sequenti capite quosdam casus proponit, quibus ostendit moribundos aliquando futura prænovisse et prædixisse. Quod ipsum Plato, in *Apol.*, jam antea docerat; et Cicero, l. 1 *de Divinat.*, inquit: « Divinare autem morientes etiam illa exemplo confirmat Possidonius, quo affert Rhodium quemdam morientem sex aequales nominasse, et dixisse, qui primus eorum, qui secundus, qui deinceps moriturns esset. » Imò Plato et Aristoteles majorem divinandis dispositionem futuris, stupidis et melancholicis attribuerunt. Sed hæc de divinationibus cum suis causis naturalibus connexionem habentibus bene explicat de Torre, in 2, 2, q. 95, a. 1, disc. 2, dicens: « Non abnuimus esse quosdam homines magis dispositos ad divinandum, id est, ad prædicandos eventus naturales ex agnitione eorum causarum naturalium, cum quibus habent naturalem connexionem. Nam sicut bruta divinatione naturali magis pollent quàm homines, utpote a quibus solent homines signs eventuum naturalium desumere: pisces quidem nativis incantis signa eventuum præmonstrare; aves agriculis, armenta bubulcis, pecora pastoribus; nam datus est brutis instinctus quibusdam naturæ pro prudentia: sic inter homines, fatuus, et ruidus, ac amentibus, data est divinatione naturalis pro prudentia. Causa hujus est, qui sicut bruta majorem habent affinitatem cum causis corporalibus, sic, inter homines, ii qui fatui et stupidi sunt parum dissident a brutis in suis actionibus. De moribundis dicimus, si divinant quæ per naturam scire non possunt, ea prænoscent et præsentiant, Deo illustrante eorum mentes divinitus. et hoc est quod loco citato probat Gregorius, adductis tribus aut quatuor exemplis. Sic legitur Jacob egisse, c. 44, jam morti appropinquans, et Moyses, *Deut.* xxxiii. At verò si morituri prædicant futura, quæ certas causas naturales habent, id faciunt quia aliquando, ea horâ impeditis sensuum motibus, mens ad intrâ colligitur, et melius ac exactius contemplantur: quia variis multiplicibus motibus sensuum neque perturbatur, neque distrahitur. »

SIGNA VERÆ PROPHETIÆ EX PARTE MATERIÆ.

PRIMO: NON SIT CONTRA VERITATEM ET PIETATEM
CHRISTIANAM.

Signa, quibus veræ Prophetiæ a pseudoprophetiâ distingui valeant, iterum vel ex parte materiæ, vel personæ prophetantis, vel effectuum subsequentium desumi possunt. Et quidem ex parte materiæ. Primo perpendendum est an ea cum veritate et pietate christianâ fuerint conformia quæ prophetantur, juxta dicta, § 563.

SECUNDO: SI NON SIT CIRCA RES CURIOSAS ET INUTILES.

Secundo, Prædictiones vanitatum, insaniarum falsarum, curiosarum et rerum inutilium verum Prophetam non decet. Nam, Is. xlviii, 17: *Hæc dicit Dominus Redemptor tuus docens te utilia, gubernans te in via quâ ambulas.* Et I Cor. xiv, 3, dicitur: *Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad edificationem, et exhortationem, et consolationem.*

VNE PRÆDICTI PASSIM SINE DISCRETIONE NON CREDENDUM.

Scholium Cajetanus, 2, 2, q. 174, q. 6, ostendit, dicenti se esse Prophetam non esse credendum in rebus publicis, quales sunt prædicare, celebrare, sententias in judicio ferre, nisi miraculo aut speciali S. Scripturæ testimonio missionem suam confirmet, c. *Cum ea in puncto, de Heret.* Eundem verò posse audiri a privatis personis, si earum privatis actus dirigit juxta universales Ecclesiæ regulas, juxta illud, 1 *Thessal.*, 19: *Prophetias nolite spernere*; aliter, si malum et regulis Ecclesiæ difforme suadeat.

TERTIO : SI VEILA OCCULTA CERTO ET NON
CONJECTURALITER PRÆDICANTUR.

Tertio. Ponderandum, an quas prædicta sunt reverà humanam cognitionem laturerint, uti futura contingentia : et an prædicens conjecturalem eorum scientiam habere potuerit ; an dubitando, adhibitis verbis : *Fortè, poterit esse*, futura revelaverit ; aut prædicendo, pro dictorum confirmatione, humanis ratiociniis usus fuerit. Nam uti D. Calmet, *Proleg. in Proph.*, a. 4, ait : « Ad prophetiam spectat, res prorsus latentes apertè quædam, certaque fide revelare, quanquam alioquin nullam habeant cum causis secundis ac naturalibus conjunctionem. Nihil enim contra naturæ leges audet astronomus, si futuram solis eclipsin ; nihil philosophus, si pendente a causis sibi exploratis effectum prædixerit. Verùm si Valem prædicentem audiamus fortuitum quemdam effectum ex causis liberis et in utramque partem dispositis pendente, id autem pluribus ante sæculis ab illo revelatum constat : si ortum hominis, cujus ipse nomen, victorias, res gerendas, obitumque prænuñtaverit : si prodigium aliquid presentis temporis circumstantiis prorsus repugnans ; nihil ego tunc humani suspicor, sed omnia ad Deum duxerim referenda. » Et Scæchus, *de Not. Sanct.*, sect. 8, c. 2, inter alias, sequentes circumstantias assignat : « Si prædictioni addita fuerint particula *fortè*, etc., et alie hujus modi, quas formidinem de opposito subindicant, etc. Quæ verò conjecturaliter prædicuntur ex antecedentibus, vel similibus, etc., vel rationibus formati per aliquem discursum ex antecedentibus et consequentibus, cuncta conjecturalem cognitionem fuisse subindicant, non autem spiritum propheticum. »

QUARTO : SI PROPHETA VATICINIA SUA CERTO
COGNOSCAT.

Quartò. Attendendum, an *Propheta* verè, si non omnia, saltem aliqua cognoverit eorum quæ *prophetavit* ; docet enim S. Thomas, 2, 2, q. 173, a. 4, mentem in revelatione prophetica diversimodè a Spiritu S. moveri : quando autem aliquis cognoscit se a Spiritu S. moveri, ad aliquid verbo vel facto significandum, hoc propriè pertinere ad Prophetiam, et quando non cognoscit, tunc esse instinctum propheticum.

QUINTO : SI PRÆDICTUM EVENERIT.

Quintò. Ut tutum de verè Prophetia feratur judicium, advertendum, an futurum contingens prædictum evenerit. Ita desumitur ex *Deut.* xviii, 21 et 22, ubi Deus ita loquitur : *Si tacità cogitatione responderis : Quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus ? Hoc habebis signum, quòd in nomine Domini Propheta ille prædixerit, et non evenerit : hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui Propheta confinxit, et idcirco non timebis eum.*

EXIPIUNTUR PROPHETIÆ COMMINATORIÆ ET CONDITIONALÆ.

SCHOL. I. Hæc regula nonnullas admittit limitationes. *Prima* est, si Prophetia non fuerit absoluta ; sed comminativa et conditionalis ; vera est ac divina, licet non acciderit quod Prophetia prædixerat ; hæc enim profertur a Prophetis juxta leges divine Justitiæ, attentis presentibus circumstantiis ; et hominum demeritis, quibus immutatis, Deus avertit quod fuerat prædictum. Exempla suppeditant Jonas prædicens Ninivitis eversionem, et Isaias prænuñtians Regi Ezechie, lethaliter decumbenti, mortem : quorum neutrum

evenit, sublati culpis ac mutatis circumstantiis a quibus predictio pendebat. Id quod Deus ipse declarat, *Jer. xviii*, 7 et 8, dicens : *Repente loquar adversus gentem, et adversus Regnum, ut eradicem, et destruiam, et disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo, quod locutus sum adversus eam, agam et ego penitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei.* De his Prophetiis comminatoriis et conditionatis agit S. Thomas, 2, 2, q. 171, a. 6, ad 2, et Cajetanus, 2, 2, q. 173, a. 4, ubi docet Prophetam, cui aliquid revelatur futurum in causis illis, evidenter illud in iisdem cognoscere, sed non oportere quòd sciat an actu eventurum sit, et quantum est ex vi illius propheticae cognitionis, ambiguum remanere in ejus mente, an illud sit futurum, necne : et ad verum Prophetam sufficere quòd cognoscit evidenter se prophetae de illo quòd sibi revelatum est, licet cætera non cognoscat.

ITEM PROPHETIE NON RITE EXPLICATAE.

Schol. II. *Secundò*. Non repugnat revelationem veram esse et a Deo, et falsam esse ejus explicationem ab homine, eam aliter quam Deus intelligit interpretante. Idcirco etiam veri Prophetae, inquit S. Thomas, 2, 2, q. 173, a. 4, non omnia cognoscunt, quæ in eorum visis, aut verbis, aut etiam factis Spiritus S. intendit. a Profectò S. Bernardus, teste Olbone, l. 1 de Fide, c. 34, a Ladvico juniore, Francorum Rege, consultus, ut auctoritate Eugenii Pape suffultus, multas Christianas nationes, predicando, ad sacram expeditionem Jerusalemitanam excitavit : sed in hac victi Christiani milites Juo Dei iudicio interierunt. Quapropter S. Bernardus, quem prius Gallie et Germania populi tanquam Apostolum et Prophetam venerabantur, postea ut impositor et pseudopropheta traductus fuit. Porro ipse reposuit, l. 2 de Cons., se non temerè in hoc opere curruisse, sed jubente Deo, et miraculis ejus predicationem confirmante. Vera itaque fuit revelatio et Prophetia, sed ab hominibus non intellecta : hi enim gloriam, divitias et regni Jerusalemitani receptionem sibi proposuerant, sed Deus eternam eorum, qui in illa expeditione pro fide et Ecclesiâ mortui sunt, salutem intendit, ut S. Bernardo aperuit Joannes Casemarii Venerabilis Abbas, ep. 333, inter *Ep. S. Bern.* Hoc exemplo in presenti utitur Card. Bona, de *Discr. spir.*, c. 47, eoque Gravina, in *Lap. Lyd.*, p. 2, l. 2, c. 4, vindicat Prophetiam S. Vincentii de fine mundi et Antichristo imminente, quam jubente Christo, et illum in visione emanante, suscepit; imò super hac re Salmantice concionando suscitavit mortuum in testem, quòd ille idem esset Apocalypticus Angelus qui Judicium promulgabat,

Apoc. xiv; còmq; delatus esset ad Papam, libellum defensorium ei misit, et predicare perrexit, quia huicque iudicium extremum apparuerit. Verùm S. Vincentius, ubi docet, solum predicavit extremum iudicii diem còd statutum, et in suo libello solas rationes attulit, quibus movebatur ut probabiliter hoc ostenderet. Et quod Salmantice dicitur, tantum ex traditione constat, et S. Vincentium solum symbolice dictum Angelum se fuisse probat, quod non tam fuit prophetae quam predicare eam SS. Patribus et ipso S. Paulo, *Philip. iv*, 5 : *Dominus prope est.*

ITEM EXCIPITUR INSTINCTUS PROPHETICUS.

Schol. III. *Tertiò*. Quia Prophetia non datur per modum habitus; § 564, schol. 8, ideo potest contingere, ut quæ a vero aliquo Propheta predicta sunt, non vera reperiantur, quòd ipse videlicet putaverit se ex revelatione divinâ aliqua predicare, licet instinctu tantum prophético vaticinatus fuerit : Otho enim, non admodum favere solitus S. Bernardo, l. de *Gest. Frederici*, c. 20, ut infelicem exitum memoratæ expeditionis excuset, inter alia inquit, Prophetarum spiritum non semper subesse Prophetis. Quod etiam docet S. Gregorius, l. 2 *Dial.*, c. 21, dicens : *Prophetia spiritus videntes Prophetarum non semper irradiat.* a Quem S. Thomas, 2, 2, q. 171, a. 5, sequitur.

NONNULLA HIS EXCRETIONIBUS ADDENDA.

Schol. IV. Huicque dicta vera quidem sunt, sed ne in discernendis veris a falsis Prophetiis, maxime in discussione causarum Beatificationis et Canonizationis ambigendi occasio subrepat, Benedictus XIV, l. 3, c. 47, n. 10, sequentia addit. *Primò*. Prophetia comminativa et conditionata non respiciunt res præteritas aut presentes, sed tantum futuras, quæ ab hominum meritis vel demeritis pendet, uti explicat Thyrens, de *Appar.*, l. 4, c. 14. Docet verò Camus, de *Loc. Theol.*, l. 2, c. 4. Prophetias comminativas mutatis moribus, mutari posse, bene cognovisse Prophetas : ob eam enim causam Jonas notebat Ninive subversionem pronuntiare, quòd Divinam putabat misericordiam Ninivitis penitentibus esse stentendam. Thyraus verò, l. c., nulli non omnes Prophetas cognoscere absolutam Dei voluntatem in rebus ab hominum meritis dependentibus. Nihilominus in causis præsertim Beatificationis non erit habenda ratio Prophetia comminativa, nisi ostendatur Dei servum cognovisse indolem et exitum Prophetia : alioquin epim

errori facile via aperiri posset, uti ostendit Gravina, *Lap. Lyd.*, l. 2, c. 23. *Secundo*, quod spectat ad Prophetas, in quibus Propheta rem juxta Dei mentem non intelligit adeoque eventus prædictioni non respondet, ne quid erroris subrepat, eam non admittende videntur, nisi Deus subsecutus miraculis eas illustraverit, uti explicat Thyraeus, *de Appor.*, l. 4, c. 48. Ita contigisse in Prophetâ S. Bernardi, de memoratâ expeditione, ex ejus vitâ a Gaufrido monacho scriptâ, l. 3, c. 4, colligitur. *Tertiò*. In instinctu prophetico, cui eventus non respondet, ut quis excusetur, et verò prophetas habeatur, opus est ut constet de ejus correctione, quâ, juxta S. Gregorium, *super Ezech.*, c. 17, veri a falsis Prophetis distinguuntur. Nathana enim Propheta, postquam Davidi templum Domini ædificare cogitanti, II *Reg.* vii, 3, dixit: *Vade, fac quia Dominus tecum est*: eadem nocte, jubente Domino, reversus nuntiavit illi templum a filio edificandum fore. Ut pluribus Cajetanus, 2, 2, q. 171, a. 5, prosequitur. Alia signa veræ Prophetiæ, in antecedentibus de visionibus, locutionibus et revelationibus allata sunt.

§ 575.

SIGNA VERÆ PROPHETIÆ EX PARTE PERSONÆ.

PRIMO : SANCTITAS MORUM.

Signa veræ Prophetiæ ex parte personæ prophetantis eadem sunt, quæ de visionibus, locutionibus et revelationibus assignavimus, inter quæ nonnulla hic paulò fusiùs explicanda sunt. *Primò*. « Prophetica prædictionis ex parte personæ prædicentis notæ et signa sunt *pietas*, et *sanctitatis fama* certa, saltem ex moribus. Inter quæ signa præcipuum locum tenet terrenorum honorum et divitarum contemptus, honorum et dignitatum fuga. » Ita Scacchus, *de Not. sanctit.*, sect. 8, c. 2. Quippe jam olim in Republicâ Hebræorum nihil augustius fuit quàm Prophetarum dignitas: « Ipsi eis erant philosophi, ipsi Sapientes, ipsi Prophete, ipsi Doctores prohibitatis ac pietatis, » ait S. Augustinus, l. de *Civit.* xviii, c. 14. Lucri amor, et auri sacra fames eos absque dubio non invasit, cum a cogendis divitiis animum adeo habuerint alienum, ut ex

amore muneris sui obeundi quandoque necessariorum pro vite sustentatione oblitii fuerint, et si aliqui secus se gesserunt, Pseudoprophetis adscripti sunt, de quibus Michæas iii, 3, ait: *Comederunt carnem populi pellem eorum desuper excoriarunt, qui in pecuniâ divinant, qui mordent dentibus suis, et prædicant pacem: et si quis non dederit in ore eorum quidpiam, sanctificant* (id est indicant) *super eum pratum.*

§ 574.

SECUNDO : MENS SANA ET PACATA.

Secundo. Card. Bona, *de Discr. spir.*, c. 17, ex parte personæ prophetantis hoc signum assert: « Falsi Propheta mente commotâ loquuntur, quia demonis impetum, a quo impelluntur, ferre non possunt. At qui a Deo aguntur, *placide, humiliter et modestè* profertur. » Id quod confirmat auctoritate S. Chrysostomi, *Hom. 29 in I Cor.*, dicentis: « Proprium est falsi Prophetae, emolte esse mentis, vim pati, ac necessitate pelli, trahi, raptari tanquam furentem: verus autem Propheta non sic; sed cum mente sobriâ, ac cum modestâ et temperant constitutione, et sciens quæ loquitur, dicit omnia. » Sanè mentis et sensuum impoles erant Sacerdotes et feminae sacris deorum initiati, nec loquendi quidem liberam habebant facultatem, sed tanquam mera automata agebantur. Veri autem in Lege Dei Prophete quietum et placidum Spiritus S. illapsum recipiebant, sui compotes erant, in tranquillo et sereno mentis culmine manebant: debiti in Deum observantiâ inducti loquebantur, et Spiritus S. ductum sequebantur, ut pluribus exponit Calmet, in cil. *Prof. ad Proph.*, c. 3.

§ 575.

SIGNA VERÆ PROPHETIÆ EX PARTE EFFECTUUM.

Denique *signa veræ Prophetiæ ex parte effectuum* subsequentium eadem assignari possunt, quæ pro discernendis

veris a falsis visionibus, locutionibus et revelationibus in prioribus tradita fuerunt.

§ 576.

REGULÆ DISCRETIONIS PRO VISIONIBUS ETC.

PRIMO : NON OMNES VISIONES STATIM REICIENDÆ.

Ex omnibus hucusque dictis nonnullæ *Regula discretionis* pro Magistrò spirituali erui possunt, quibus juxta perpensa signa, circa visiones, locutiones, revelationes, etiam Prophe- tias veras a falsis sive in seipso, sive in alio prudenter discernere valeat. Unde sit.

Primâ Regulæ : Visiones, locutiones, revelationes et prophætie, vel ex solo earum nomine, vel ratione personarum, vel ratione talis materiæ, *universaliter non sunt rejicienda*. Nam S. Theresia meritò miratur quòd nonnullos Confessarios « non tam terrest. audire a pœnitente dæmonem sibi repræsentare, plurimo lentandi genere, blasphemias et inepta quædam ac inhonestas, quàm scandalizentur, si a pœnitente dicatur se vidisse, vel sibi locutum esse Angelum, vel apparuisse Jesum Christum D. N. in cruce. » Rationes hujus Regulæ videre licet, a § 496 et seq., ubi de visionum, locutionum, revelationum, et prophetiarum existentia actum fuit.

§ 577.

SECUNDO : NON OMNES PASSIM REVELATIONES ADMITTENDÆ.

Secundâ Regulæ : *Neque per aliud extremum, seu ex falsâ pietate, seu ex vanâ curiositate assentiendum est quibuslibet sine discretionè privatis revelationibus etc.*, utpote quæ, ex dictis, etiam a dæmone, vel humanâ imaginatione oriri possunt.

§ 578.

TERTIO : VERITATEM REVELATIONIS ALIQUIS IN SEIPSO PER DONUM DISCRETIONIS SPIRITUUM COGNOSCERE POTEST.

Tertiâ Regulæ : Potest quis subinde in se ipso veram revelationem a falsâ discernere per *gratiam gratis datam discretionis spirituum*, per quam quis claro, et quasi prophætico lumine infallibiliter de veritate revelationis certificatur, ob quædam signa credibillatis, potissimum spiritualia, quæ a Mysticis reducantur ad quemdam experimentalem modum spiritualem videndi, quasi tangendi, et dulcissimo sapore gustandi, quo deprehenditur loquentem non alium quàm Deum esse posse. Ita docet Gerson, *de Dist. vision.*, sign. 4 : « Queris quid agit donum quod discretionem spirituum appellamus ? Agit equidem, ut sapere quodam intimo et illuminatione quâdam experimentalis sentiat homo differentias inter veras revelationes et deceptorias illusiones. » Et concludit, mirum non esse, non posse regulam universalem et doctrinam certam et infallibilem tradi super hac materiâ de discretionè spirituum, aut de revelationum veritate, cum ista res plus in experientia, et conditionum particularium, quæ infinite sunt, concursu, quàm in arte versetur.

NON TAMEN SINE CONSILIO ALIENO.

Scholæ. Ex hac notâ Gerson prudenter monet, neminem soli suæ putatæ revelationi fidere debere, contempto alieno consilio, quo vel maximè in re adeo difficili indiget : imò suspendendum esse assensum, si materia revelata aliquid contra leges communes vel rarò a Deo dispensabiles contineat, usque dum clarissimis signis illustretur.

§ 579, ita et de alio ad ejus directionem. Quod declarat S. Bonaventura, in *Proc. 7 Rel.*, c. 19, dicens: « Est et alius modus revelationis per Spiritum S., cum homo ex Dei inspiratione orat Deum pro alia speciali causa, vel propria, vel aliena, et per affectum devotionis intelligit se exauditum in hac petitione. Ergo orans Director pro divino lumine ad discretionem Spiritus in aliena persona, illuminari poterit per instinctum, qui pro judicio prudenti, de approbando vel reprobando ejus Spiritu valde conducat, et ad donum consilii pertinet, quod prudentiam perficit, et in instinctu Spiritus S. fundatur.

QUI DIVINUS ERIT.

Scholium. Licet hæc discretio per solum instinctum non sit ex parte motivi infallibilis, sicuti illa, quæ fit prophetice, sed tantum ex signis predictis morali simul cum speciali lumine consideratis, hoc tamen sufficit, ut in casu, quo moralis certitudo non fallit, revera per instinctu divino habeatur, maxime si fallibilitas motivi per discretionem doctrinalem adjuvetur.

§ 582.

SEPTIMO : DISCRETIO FIERI POTEST PER DISCRETIONEM DOCTRINALEM.

Septima Regula: Defectus doni discretionis spiritus, vel specialis instinctus pro discernendis veris revelationibus, suppleri potest per *discretionem doctrinalem*. Ita docet Richardus Victorin., *de Præp. ad contempl.*, c. 67, dicens: « Nulla quidem de discretione legendo, multa discimus audiendo, multa ex insito nobis rationis ratiocinio: verumtamen nunquam de hac ad plenum erudimur sine experientia magisterio. Post omnes sequi oportet, qui de omnibus judicare debet. « El Delrio, *Disq. mag.*, l. 4, c. 1, q. 3, ait: « Tertius modus discernendi spiritus, quem vocant doctrinalem, est per diligentem et piam S. Scripturæ tractationem, quæ regulas præbet falsos Prophetas a veris discernendi: lectio

quoque SS. Patrum et Historiæ Ecclesiasticæ multum confert... His si adjungatur observatio virorum spiritualium et experientiæ: et in ambiguis obscurisque consulatur viri docti et pii, et in viâ salutis longè progressi, in militiâ verò contra dæmonum astus exercitati, veteranique, sperandum est, posse deceptiones sic sentirî et vitari. » Uti enim observat Suarez, *prol. 3, de Grat.*, c. 5: « Non expectanda semper est specialis gratia gratis data: hæc enim non promisit Deus omnibus, nec semper illam præbet, sed quibus et quando vult, et nihilominus omnes possunt cum morali et practica certitudine prudenter judicare, et discernere inter hos spiritus... Aliàs non moneret S. Joannes: *Probate spiritus, etc.* »

QUOMODO HEC FACIENDA SIT.

Scholium. Igitur, ut in aliis revelationes veræ a falsis discernantur: I. Attendendum est ad signa ex parte materiæ, personæ et effectuum, quæ in superioribus de visionibus, locutionibus, revelationibus et prophetiis assignata sunt. Notat tamen Gerson, *de Prob. spir.*, fallere unum signum, vel pauca, nisi plura in unum conglobentur: et quod plura in bonam partem convenerint, eò certior res erit. Froot ergo ex horum signorum collatione, vel certitudo fallibilis, vel infallibilis, aut mera probabilitas major, minor, aut æqualis, aut sola ratio dubitandi vel suspicandi colligitur, ferendum est prudenter judicium aut certum, aut probabile, aut suspiciosum, aut omnino suspendendum. Gradalipe, *Th. myst.*, t. 3, c. 9, vult suspendi judicium, quando solum probabile ferri potest. II. Si doctrinam utilem, ad bonum aut nihil laborandum, an sit propria revelatio, sed suspensio, vel factio iudicio probabiliori a Directore, discipulo solum commendetur doctrina, tanquam a bonâ inspiratione habita. III. Si revelatio sit prophetica de futuro eventu contingenti, iudicio suspensio, et suspensio etiam relicto discipulo, eventum expectare congruum erit, ac tandem ad preces pro bono exitu, si hoc materia postulet, eum adhortari. IV. Si revelatio dirigatur ad aliquid faciendum, et illud regulare sit, prescendendo a revelationis proprietate, nisi omnino certa sit, et eam manifestare expediat, juxta regulas severiores prudentiæ ad praxin, vel non, deducenda erit. V. Si revelatio sit contra præceptum, aut dispensans in eo, docet Benedictus XIV, *de Beatif.*, l. 3, c. ult.,

n. 13. : « Non sufficit probabilitas, sed requiritur certitudo (in 2ª edit. *evidentia*) divine revelationis: et eo magis, si in materia revelatâ aliquid continetur contra præceptum Dei aut Ecclesie. » Id quod jam alibi, § 553, schol., paulò fusiùs notatum et explicatum fuit.

§ 585.

OCTAVO : AUTHENTICA DISCRETIO HABETUR A JUDICIO ECCLESIE.

Octava Regula : Discretio authentica revelationis, quando hæc est necessaria, cum debita certitudine *ex judicio Ecclesie* haberi poterit. Authentica quippe discretio illa dicitur, quæ fit judicio Ecclesie per suos ministros secundum ordinem hierarchicum. Hanc Gerson, de *Prob. spir.*, sub init., discretionem officialem vocat, utpote ex officio hierarchico et spirituali dono concessam; quæ ultra preces, prudentiam et doctrinam includit etiam varia experimenta sui et aliorum, et solet a Deo maximè illis concedi, quibus ratione officii aut dignitatis animarum cura incumbit: nisi enim esset hæc providentia Dei regens Ecclesiam suam in ordine ad fidem et mores per suum in terris Vicarium Papam, Episcopos et Doctores etc., Ecclesia non esset columna et firmamentum veritatis, 1 *Tim.* iii, 15, nec Spiritus S. docere pergeret in illâ omnem veritatem, *Joan.* xvi, 13, nec immunis foret a prævalentiâ portarum inferi, *Math.* xvi, 18. Unde S. Thomas, *Quodlib.* 9, a. 16, docet: « Pontifex, cujus est canonizare Sanctos, potest certificari de statu alienjus, per inquisitionem vitæ et attestacionem miraculorum, et præcipuè per instinctum Spiritûs S. qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei, » quare sicuti in ordine ad canonizationem examinantur et approbantur miracula, ita et revelationes, cum non minus miraculum, seu virtualis Dei locutio, quàm revelatio, seu formalis Dei locutio, sit attestatio sanctitatis et gloriæ alicujus servi Dei; et de facto sine alio miraculo in vi solius revelationis Ecclesia non semel, saltem olim, processit ad

Sanctorum canonizationem, ad festorum celebrationem, ad reliquiarum cultum, et similia, ut bene probat in causâ canonizationis S. Aloysii Gonzagæ Postulator, a pag. 166 sui scripti.

QUE RATIO REVELATIONUM HABEATUR IN CAUSIS CANONIZATIONIS.

Schol. I. Que ratio habeatur de revelationibus ab Ecclesiâ, in ordine ad Beatificationem et Canonizationem, egregiè tradit Benedictus XIV, cit. opere, l. 2, c. 32, ubi, n. 10, habet, prævis per Revisores eas solum examinari quantum ad doctrinam, an non sint fortè fidei et moribus contrarie, reservato Promotori fidei ulteriori examine qualitatis, dum de virtutibus agitur. N. 11, notat approbationem earum ordinariè non dari, nisi solum permissivam, non verò positivam, cum ad communem utilitatem approbatio permissiva, seu negativa, quæ facilis et certius haberi potest, de eo quòd nihil contra fidem et mores contineant, sed potius utilem doctrinam, sufficiat quicquid sit, an revelationes illæ strictè tales fuerint. N. 12 ostendit in utroque judicio prævis et principali solum agi communiter de revelationibus in genere, prout virtutes in gradu heroico illustrent, et in genere solum deocurrat, animam habuisse gratiam Prophetiæ, discretionis spiritum, etc., quia cum istæ gratiæ non sint habituales, sed actuales, sufficit aliquoties, licet non semper, verè tales in actu fuisse; subinde tamen ad instantiam Postulatorum de approbatione alicujus particularis revelationis agitur, et tunc visio aut prædictio approbatur quidem in particulari, non tamen integrum volumen revelationum, nisi modo dicto generico.

QUID DE ILLIS GENSSENDUM.

Schol. II. Factâ igitur discretionè juxta præmissas regulas, revelationes, vel piè credendæ, vel suspensio judicio transmittendæ sunt, juxta decisionem Ecclesie, vel privatas regulas prudentiæ. Ubi bene notandum decretum Urbani VIII, qui, a. 1623, statuit revelationes, miracula et alia hujusmodi beneficia, in vitis Sanctorum relata, nullo modo approbata censeri, nisi juxta decretum Leonis X, in *Conc. Lateran.*, sess. 10, publicentur cum præmisso examine a Sanctâ Sede, vel urgente necessitate ab Episcopo; de quo plura videri possunt apud Benedictum XIV, de *Beatif.*, l. 2, c. 11, n. 7, 8, 9, post Baldellum, l. 3 *Th. moral.*, d. 13, ubi, n. 21,

notanda declaratio, quæ idem Urbanus, 5 Jul. an. 1631, induluit, posse præfatos libros edi, sed cum *protestatione in principio, quòd iis nulla adsit auctoritas ab Ecclesiâ, sed fides tantum sit penes auctorem*, et hæc est praxis inexcussa, ita ut opera ipsa sic edita, inquit citatus Benedictus XIV, n. 43, semel et iterum de novo, in ordine ad beatificationem et canonizationem, revideantur : et quando post hæc revisiones datur approbatio permissiva, solum permittitur ut præfate revelationes ad fidelium instructionem et utilitatem post maturum examen edantur, quibus quidem non debetur fidei Catholice assensus; sunt tamen pie credibiles.

ADHORTATIO AD BONUM USUM PROPHETIARUM.

COROLLARIUM. Teneamus ergo illam a S. Paulo et S. Joanne præscriptam regulam, Ecclesiæ praxi roboratam, ut non spernamus in genere privatas Prophetias et revelationes, sed probemus, et post jam probatas, quod in illis hominum est teneamus. Sequamur regulam S. Thomæ, *de Verit.*, q. 12, a. 2, ubi ex eo, quòd, I Cor. xii, *domum Prophetia* detur ad utilitatem Ecclesiæ, infert : « Unde omnia illa, quorum cognitio potest esse utilis ad salutem, sunt materia Prophetiæ, sive sint præterita, sive futura, sive æterna, sive necessaria, sive contingentia. » Mirum autem erit, si quis putet ea potius, quorum cognitio non pertinet ad mysteria, quàm quæ pertinent, et ea, de quibus non disputatur, quàm de quibus disputatur, esse utilis ad salutem et revelabilia. Quid utilius, quàm de mysteriis nostræ fidei cogitare? quòd si vel disputare ac opinari circa inserta de his mysteriis ad salutem conducere potest, quare privatam revelationem de his factam inutilem habeamus, per quam tamen devotio fervet potest? Sequatur Magister spiritualis in huiusmodi rebus exemplum Jacob, *Gen. xxxvii, 10*, ubi, cum Joseph sincero animo patri et fratribus visum a se de sole, lunâ et stellis, se adorantibus, propheticum somnium narraret, *inrecepit eum pater suus, et fratres quidem ob hoc invidabant ei; pater verò rem tacitus considerabat*. Ecce Joseph cum soli patri in secreto visionem suam revelare debuisset, palam coram fratribus hoc fecit; unde invidia orta est: sicutque fiet, si hodie revelationes præterquam Patri spirituali secreto manifestentur. Pater verò in puero meritò expressavit, quod iam in pueritia revelationibus se dignum putaret, easque palam parùm humiliter narraret: nihil tamen minus, consideratis fidei innocentia et morum candore, rem tacitus fuisse dederat. Eodem modo se prudentes Patres spirituales gerant.

§ 584.

EXTASIS QUID.

Visiones, locutiones, revelationes et Prophetias frequenter comitantur extases et raptus. Est autem *extasis* in genere, juxta S. Augustinum, l. 2, ad *Simplic.*, q. 1, *mentis alienatio a sensibus corporis*.

CUJUS NATURA EXPLICATUR.

SCHOLIUM. *Extasin ergo pati aliquis dicitur*, inquit S. Thomas, 1, 2, q. 28, a. 3, *cum extra se ponitur; quod quidem contingit et secundum vim apprehensivam, et in hac facultate dicitur Extasis esse formaliter, et secundum vim appetitivam, et in hac dicitur esse causaliter.* « Secundum quidem vim apprehensivam aliquis dicitur extra se poni, quando ponitur extra cognitionem sibi propriam, vel quia ad superiorem sublimatur; sicut homo, dum elevatur ad comprehendenda aliqua quæ sunt supra sensum et rationem, dicitur Extasin pati, in quantum ponitur extra connaturalem apprehensionem rationis et sensus; vel quia ad inferiora deprimitur, puta, cum aliquis in furiam vel amentiam cadit, dicitur Extasin passus. Secundum appetitum verò partem dicitur aliquis Extasin pati, quando appetitus alienus in alterum fertur, extens quodammodo extra seipsum. Primam quidem Extasin facit amor dispositivè in quantum scilicet facit meditari de amato; intensa autem meditatio unus detrahit ab aliis; sed secundam Extasin facit amor directus. » Hanc doctrinam illustrat Alvarez, *de Grad. cont.*, l. 5, p. 3; c. 8. Anima etiam in Extasi omni sensuum usu frequenter et ordinariè destituitur, ut explicat Harpius, *Th. myst.*, l. 2, p. 3, c. 27, et inferius explicabitur, et in ea sola potentia vegetativa, ordinariè loquendo, ab acibus suis non cessat, cum non sit cognoscitiva; præterquam quòd, cessantibus quibus operationibus, cessaret nutritio, quæ semper animali est necessaria: ut docent citatus S. Thomas, 2, 2, q. 172, a. 5, ad 3, Gravinia, in *Lap. Lyd.*, l. 2, de *Extasi*, c. 30, et Thyraeus, *de Appar. intell.*, l. 4, c. 4.

§ 585.

RAPTUS QUID.

Raptus juxta S. Thomam, 2, 2, q. 175, a. 2, supra Extasim addit *quandam violentiam*, et juxta ejus mentem differentiam inter Raptum et Extasim explicat Scacchus, *de Not. sanct.*, sect. 8, c. 3, et Card. Bona, *de Discr. spir.*, c. 14, ait: « Hoc autem est discrimen, quo inter se distinguuntur Raptus et Extasis: nam hæc suavius mentem a sensibus abstrahit, ille fortius, et cum quadam violentiâ. » Quam violentiam mystici intelligunt de violento corporis motu, cum videlicet alienati in altum elevantur: cui explicationi Card. Lauræa adhæret, *Opusc. 3, de Orat.*, c. 6; qui tamen cum aliis notat Extasim et Raptum passim promiscuè sumi.

DIVISIO.

SCHOLIUM. Lauream, Durandum, *de Vision.*, c. 3, et alios nos quoque sequemur, et nomina *Extasis*, et *Raptus* promiscuè usurpabimus, nisi quando fortè dicendi ordo dati discriminis meminisse poposcerit. Et cum S. Thomâ, 2, 2, q. 175, a. 1, Extasim et Raptum in naturalem, demoniacam, et divinam dividimus.

§ 586.

EXTASIS NATURALIS.

Extasis naturalis est, quæ a causis naturalibus, v. g. morbo, vel vehementi animi quadam imaginatione, vel aliâ vehementi animi applicatione, ad res sublimiores oritur.

QUOMODO A MORBO CAUSETUR.

SCHOLIUM. I. Extasis naturalis oriri potest primò a morbo quem medici *Catochen* seu *Catalepsin* vocant: nam eo correpti omni sensu et motu destituuntur, ac in eo situ quo deprehensi fuerint,

rigidi et immobiles manent, aperti et immoti oculis, vigilantis figuram retinentes, licet omnis sensuum functio sopita sit. Id quod Zacchias, *Quest. medico-legal.*, l. 4, q. 6, explicat, dicens: « Faciunt ad Extasim durationem et extensionem cerebri ipsius debilitas et fortitudo, et ipsorum quoque spirituum quantitas et qualitas. Extasis enim effectus vel symptoma est in genere lesionum facultatum principum, animalium nempe, ut ex superioribus patet. Itaque ad ejusmodi symptomata, cerebri, secundum ejus ventriculos, debilitas contingit, et non naturalis quedam sanguinis et spirituum constitutio... Inque, si simul debile fuerit cerebrum, spiritus multi, crassi et melancholici, Extasis non solum interdum multum durabit, sed etiam in apoplexiam, morbum sibi congenentem, et ipsam mortem terminari poterit: est enim affectus hic apoplexiæ adeo similis, ut uterque eodem nomine *apprehensionis* et *detentionis* insigniatur. »

QUOMODO A VEHEMENTI IMAGINATIONE CAUSETUR.

SCHOLIUM. II. Extasis naturalis secundò etiam ex vehementi imaginatione oritur: tunc enim confluit spiritus animales in cerebrum, et sensuum exteriorum functiones impediunt, et quò intensior imaginatio est, eò major spirituum copia cerebrum obsidet, et sic fortior et longior Extasis evadit. Unde legitur Platonem philosophicæ speculationibus ita quandoque inlentum fuisse, ut sensuum usu careret, et nota est S. Thomæ Aquinatis abstractio et Extasis naturalis, qui, regis mensæ accumbens, conclusum esse adversus Manichæos exclamavit. Id quod Philosophi Conimbricenses, etc., fusiùs exponunt.

§ 587.

DATUR EXTASIS, ET RAPTUS NATURALIS.

Extases et *Raptus* quandoque *naturaliter* fiunt, licet respectu *Extasium* divinarum nonnisi improprie tales sint. Hoc 1° colligitur ex factis a S. Scripturâ narratis. De Isaac, postquam loco Esau benedixerat Jacob, *Gen. xxvii, 33*: *Expavit Isaac stupore vehementi, et ultra quàm credi potest, admirans*. Ubi LXX legunt: *Raptus est Isaac in extasim magnam vehementer*. Et I Reg. xxv, 37, de Nabal dicitur: *Emortuum est cor ejus*.

®

intrinsicus, et factus est quasi lapis. « Quia, ait Sanctius, sic obstupuit, ut omnem amiserit sensum; quod saepe in motu atque dolore contingit. » 2° Probatur ex PP. S. Augustinus, l. 14. de *Civ.*, c. 24, de quodam Parocho, nomine Restituto, narrat: « Quando ei placebat, rogabatur autem ut hoc faceret ab eis qui eum mirabilem coram seire cupiebant, ad imitatas quasi lamentantis coequislibet hominis voces, ita se auferbat a sensibus, et jacebat simillimus mortuo, ut non solum vellentes atque pungentes nimio sentiret, sed etiam aliquando igne uretur admoto, sine ullo doloris sensu, nisi postmodum ex vulnere: non autem obviando, sed non sentiendo, non movere corpus, eo probabatur, quod tanquam in defuncto nullus inveniebatur anhelitus: hominum tamen voces, si clarius loquerentur, tanquam de longinquo se audire postea referebat. » S. Thomas, 2, 2, q. 175, a. 1, docet Extasin fieri « uno modo ex causâ corporali, sicut accidit in his qui propter aliquam infirmitatem alienationem patiuntur. » Et S. Salesius, l. 7 de *Amore Dei*, c. 6, ait: « Philosophi ipsi certas quasdam species Extasium naturalium factas per vehementem applicationem animi ad res sublimes cognoverunt. » 3° Palet ab exemplis. Plato, de *Conviv.*, Alcibiade in tectum abducto, de Socrate narrat quod, in medio militum caeno, cogitatione quâdam abductus, steterit immobilis eodem vestigio, a primo mane per totam diem et noctem; usque ad ortum solis sequentem. Marsilius Ficinus, l. 3 de *Immort. anim.*, c. 2, illa facta percurrit: de Epimenide, qui per quinquaginta annos dormierit, seu a sensibus remotus vixerit; de Pythagorâ, qui per decem annos, de Zoroastro, qui per viginti annos latuit; de Platone, qui frequenter in contemplatione recesserit a corpore, ac demum sic obierit; de Xenocrate, ejus discipulo, qui per horam singulis diebus similiter se gesserit; de Archimede, qui suis demonstrationibus intentus nec patriâ tumultus nec se occidi persenserit; de Plotino, qui saepe â se corpore solvi, mutare vultus, et mira invenire que scriberet, notabatur; de illius discipulo Porphyrio, qui semel raptus est contemplando. Quae exempla inferius accuratius examina-

buntur. 4° Ratio est ex S. Thomâ, 2, 2, q. 175, a. 2, quia quando appetitus ad aliquid vehementer afficitur, homo ab omnibus aliis alienari potest, dum, uti explicat Zacchias, l. 4, *Quaest. medico-legal.*, q. 6, factâ vehementi imaginatione, ac fixâ erga rem aliquam, omnes in cerebrum confluant animales spiritus, externis ac internis sensibus et motui destinati: unde contingit, ut multo magis quam in somno ipsi externi sensus et ipsium animal omni motu careere appareant. Accedit, quod etiam in somno sensus externi ligari possunt. Ergo etiam in Extasi et Raptu, sive vi imaginationis intensius in aliquo defixâ, sive ex aliquâ corporis infirmitate, iidem motu suo privari possunt. § 586, schol. 1 et 2.

COROLLARIA.

Schol. I. Ex dictis patet: 1. Quod quando vel vi solum imaginationis, vel alicujus vehementis affectionis, unus sensuum externorum impeditur, is qui ita afficitur Extasin vel Raptum pati dici possit. 2. Talis tamen Extasis imperfecta erit, si cum supernaturali comparetur, ut ex discendis apparet. 3. Si somnus sit precisè somnus, non miretur dici Extasis ne quidem imperfecte, tum quia dormiens interius vel nihil cogitat, vel si somniat, somnium est casuale, ac frequenter insanis simile; tum quia somnus est effectus ordinarius ex naturæ indigentia, non verò extraordinarius vi vehementis cogitationis aut affectus, qualis est Extasis. 4. Nec apoplexia, nec alii morbi illi similes Extasis vocari mereantur, ne quidem imperfecte, non solum quia nihil cogitare, aut non nisi contra ordinem rationis permittunt, sed quia sunt effectus humoris physice peccantis, non verò causa intentionalis, sicuti ad Extasin requiritur.

AN IN EXTASI NATURALI ANIMA CORPUS DESERERE POSSIT.

Schol. II. Vi Extasis naturalis fieri non potest ut quis reipâ penes animam corpus deserat, et deinde ad illud revertatur: quod merito ut errorem, contra Bodinum, l. 2 *Deipnon.*, c. 3, et Caballistas habent Delrio, *Diag. mag.*, l. 2, q. 29, Zacchias, l. 4, q. 6, et Bona, de *Discr. spir.*, c. 14. Nec enim fieri potest, nisi a solo Deo per miraculum, ut homo semel mortuus reviviscat, et animam a corpore non separatam, alio, sine corpore, physice migrare,

aequale miraculum, vel chimera foret. Unde Tertullianus, l. de *Anim.*, c. 44, ait: « Omnia magis conjectanda, quam hanc licentiam animae sine morte fugitivae. » Ideoque vel mors interveniet, a qua nemo nisi Deus liberare poterit, vel phantastica est, et sola imaginatione quasi facta omnis alia separatio animae a corpore. Ita S. Augustinus, l. 48 de *Civ.*, c. 18, et *Epist.* 101, ad *Evodium*. Quo modo facta de Platone et Plotino § praecedenti citata explicari debent: reliqua verò de somno quinquaginta annorum Epimeuidis, decem annorum Pythagorae, et viginati annorum Zoroastri, fabellae sunt: neque enim sine omni nutrimento vitam agere potuissent. Quod autem Plato, dial. 10, de *Republ.*, narrat de quodam Ero Armenio, qui inter occisos in praesidio integro corpore repertus, decimā post obitum die revixit et mirā quae viderat de praemio et poenā animarum narravit; ille verè mortuus fuit, et non ad nutum proprium revixit: et si vera est narratio, salus est putare illam resurrectionem a Deo factam fuisse, pro attestatione animae immortalitatis, et futuro ejus praemio aut punitione. Item quod Plinius, l. 7 *Hist. nat.*, c. 52, refert de quodam Aristodē, qui, multoties mortuus, quoties voluit revixit, ejus animam adstantes sub cervi effluve avolantem viderunt, factum purè imaginarium, si non omnino fabulosum fuit: ille enim mortuus non fuit, et nominis prestigiosè annua ejus ex ore avolabat, uti Delirio, l. c., ostendit.

DIFFERENTIA INTER SOMNUM ET EXTASIS NATURALEM.

SCHOL. III. In Extasi naturali a vehementi imaginatione aut applicatione oritā, cessante usu sensuum externorum, imaginatio non cessat, et in illā quae a morbis inducitur, phantasia etiam, licet saepe inordinatē, operatur: et juxta Zacchiam, l. 4, q. 6: « Nihil differt naturalis Extasis a somnio, nisi quòd illa vigilantī, hoc autem dormientī accidat. »

§ 588.

SIGNA EXTASIS NATURALIS.

PRIMO: MORBUS PRAECCEDENS.

Signa Extasis naturalis sunt, primo, si praecesserit aliqua *infirmetas*, vel *morbus*, ex quo Extasis naturalis causari po-

test. Tales morbi, juxta Zacchiam, l. 2, q. 2, sunt apoplexia, epilepsia, lethargia, sive catache, aut catalepsis, et similes somnulosi dicti, ex eo, quòd homines vel perpetuò dormire cogant, vel similes dormientibus efficiant, imò quandoque ita ex parte laedunt, ut non secus quam insensati lapides evadant. Et S. Augustinus, l. 12 de *Gen.*, c. 19, testatur quòd nonnulli sensibus « penitus interclusi, sicut saepe male affecti morbo aliquo ingravescente, praesente corpore, diu absentes, deinde hominibus redditi, multa se vidisse dixerunt. »

§ 589.

SECUNDO: DETERMINATUM TEMPUS EXTASIS.

Secundo. Si Extasis *determinatum tempus sui insultus* servet, plerumque Extasis naturalis erit; illa enim, si a morbo oritur, supponit peculiare in humoribus et phantasia dispositiones, ut notat Zacchias, l. c., quo certo tempore suae crises modò occurrunt, ut in febribus et aliis morbis chronicis observamus, cum contra Extasis divina, utpote gratia gratis a Deo data, nulli tempori determinato alligetur.

§ 590.

TERTIO: MORBUS SUBSEQUENS.

Tertio. Si *extaticus in paralysisi*, vel *apoplexiam*, vel alium consimilem morbum *labatur*, signum Extasis naturalis erit. Ita observat Zacchias, l. c., dicens quòd Extasis naturalis « in apoplexiam, morbum sibi congenerem, et ipsam mortem terminari possit. » Nam, ut S. Theresia, in *Vit.*, c. 20, docet, in Extasi divina corpus non subest damno aegrotationis, sed sapienti sanum exinde fit quòd aegrotabat. Et Alvarez, de *Vit. spir.*, t. 3, l. 3, p. 3, c. 9, notat: « Quòd valde mirum est, cum homo ad se revertitur, corpus non imbecillum,

quod consequens videbatur, sed validum, et ab asgritudinibus assiduis, quasi relevatum experitur.»

§ 591.

QUARTO: LASSITUDO MEMBRORUM SUCCEEDENS.

Quartò. Si post Extasin lassitudo quedam et membrorum pigritia succedant, Extasis naturalis signum erit. In hoc enim Zacchias, l. c., q. 6, discriminat Extasin naturalem a supernaturali, quòd in illa, secus ac in ista, necesse est corpus ab ejus invasione aliquid perpeti, uti pigritia membrorum detineri, etc. Concordat Durantus Consalvus, de Vision., c. 3, dicens: «Corpus ejus, qui ad divina contemplanã sic elevatur, non ex tunc, quemadmodum videbitur, imbecillum ac debile, sed robustum ac viribus sepeinmodò potens relinquì.» Et bene animadvertunt Rote auditors, in Relat. caus. servì Dei Nicolai Factor. tit. de Donis: «Et postquam in Extasi perseveraverat, cum ad suos sensus redibat, sed cum integrã valetudine et robore ad quoscunque labores perferendus.»

IN IPSA EXTASI TAMEN CORPUS IMBECILLUM EST.

Scholium. Dieta modò explicanda sunt, ut procedunt in corpore, post Extasin aut Raptum, secus autem loquendo de corpore, dum Extasin aut Raptus durat. Juxta illud Doct. x, 8: *Vidi visumque grandem, et non remansit in me fortitudo, sed et species mea immutata est in me, et emareta, nec habuit quidquam virum.* Vi etiam mentis in rerum divinarum maximè vel etiam humanarum contemplatione defixã, et calorè vitali ad mentis functiones contracto, ac vehementiã amoris in partem sensitivam redundante, necesse est obtundi vires corporis, et illud frigescere, pallescere et infirmari. Et Cassianus, Coll. xix, c. 4, abbatem Joannem ita loquentem inducit: «Itaque pro Domini nostri munere memini me in hujusmodi raptum frequenter excessisse, ut obliviscer me sarcinã corporeã fragilitatis indulum mentemque meam ita omnes exteriores sensus subito respuisse, et a cunctis materialibus rebus

omnimodis exulãsse, ut neque oculi, neque aures mee proprio fungerentur officio, et ita divinis meditationibus ac spiritualibus theoriis animus replebatur, ut saepe ad vesperam cibum me percipisse nescirem, ac sequenti die de hesternã solutione jejunii penitus dubitarem.» Et S. Theresia, in Cast. mans., 6, describens pathemata hominis in Extasin rapti, ait calorem defecere, intercepti respiracionem, nec minimum halitum sive motum percipi, accedere omnium membrorum rigorem et frigus, pallorem in vultu et omnia mortui vel morientis symptomata.

§ 592.

QUINTO: OBLIVIO RERUM PRÆTERITARUM.

Quintò. Si post Extasin mentis et intellectus obfuscatio et rerum præteritarum in Extasi oblivio sequatur, plerumque naturalis fuit. Ita Arauxo, Dec. mor., q. 23, n. 40; et S. Theresia, in Cast. mans., 6, observat in extaticã suspensione «non esse ut cum deliquim vel paroxysmus invadit aliquem, qui nihil interius et exterius intelligit.» Et certè excusatio hæc, quòd aliquis ea quæ in Extasi contigerunt oblitus sit, possit esse prætextus fictus ab eo qui nihil omnino intellexit, cum tamen optimum signum sit ut saltem negativè convincatur Extasin aut Raptum non esse divinum, si nihil mente percipiatur, et solummodo dubitare possit an sit Extasis pure naturalis aut dæmoniaca, vel ficta: quod ex aliis indicis tum theologicis, tum juridicè pelenum est. Si natura tribui possit, non est cur dæmoni tribuatur, et si dæmoni, personã purè passivè se habentem, non est cur tribuatur ejus fictioni, ad ancipitandam famam sanctitatis.

HOC SIGNUM NON EST UNIVERSALE.

Scholium. Hoc signum oblivionis rerum que in Extasi sunt cognita non est universale, quia ex inferius dicendis potest contingere ut quis in Extasi, vel ex toto, vel ex parte edicere non possit, ob rerum et visionis sublimitatem: aledque est æquivocum et per alias circumstantias judicium de ea ferendum est.

§ 595.

SEXTO : AMOR TERRENORUM.

Sexto. Si quis extaticus fiat, dum actu *rem aliquam terrenam concupiscit*, Extasis naturalis erit. Extasis enim divina tantum ab amore supernaturali oritur.

§ 594.

SEPTIMO : EXTASIS A PAVORE ORTA.

Septimo. Extasis, quæ ex subito alienius eventus *pavore aut tristitia* oritur, naturalis est, uti de Extasi Jacob et Nabal, § 587, visum fuit.

§ 595.

OCTAVO : EXTASIS A MUSICA INDUCTA.

Octavo. Ad Extasin naturalem pertinet, si quis alienetur a sensibus, et extaticus fiat, dum *musicam* audit: de similibus enim *musicæ naturalibus effectibus* testantur Cassiodorus, *Variar.*, l. 2, c. 5, Seneca, l. 3 de *Iro*, c. 9, et D. Calmet, *Dissert. in music. vet.*

§ 596.

EXTASIS DÆMONIACA.

Altera species Extasis et Raptus est *Extasis dæmoniaca*, quæ a dæmone, ligatis sensibus externis, causatur.

QUOMODO FIAT.

SCOLIUM. Modum quo dæmon Extasin causare potest, explicat Delrio, *Disq. mag.*, l. 2, c. 2, q. 25: « Extasin sive Raptum potest

diabolus in homine efficere, ligando vel solvendo sensus exteriores, idque modis duobus. Prior est, quando illos tramites obstruit, quibus a cerebro spiritus sensitivi se ad exteriores sensus penetrant, veluti contingit in somniantibus. Posterior, quando eosdem spiritus sensitivos ab exterioribus sensibus ad interni sensus organa retrahit, ibique retinet, ne ad externorum sensuum organa queant descendere. Ita enim contingit, ut in Baptis, ob nimiam internarum virium sensitivarum applicationem, ad se impediuntur sensuum externi sensus organa confluxum, adeo impediuntur sensuum externorum munia, ut corpus vivum cadaveris mortui et immobilis speciem præ se ferat. Hæc raptus naturalis causa vera diaboli vires non excedit. »

§ 597.

DATUR EXTASIS DÆMONIACA.

Extases et Raptus ope dæmonis subinde evenire possunt. Quæ tamen Extases, relatæ ad divinas, nominis improprie tales sunt. Colligitur: 1° ex S. Scripturâ, ubi, *Deut. xviii, 2*, et *Lev. xx, 27*, severissimè contra illam procedebatur, qui vel consuleret *pythones*, vel in quo spiritus *pythonicus* reperiebatur: sub quo nomine Delrio, l. 41 *Disq. mag.*, c. 2, q. 6, simul cum aliis, a dæmone afflatis, fanaticis, enthusiastis, pseudopphetis idolorum, etiam intelligit extaticos: « Qui a dæmone extra se rapti, motu, sensuque, privati, et mira putantes inter ea sese aspiciere, quæ futura postmodum enuntiant, » 2° Probat ex PP. S. Augustinus, præter illam historiam de Restituto § 587 relatam, quam Consalvus Durantus, *de Vis.*, c. 3, ad Extasin dæmoniacam refert, l. 12, *de Gen.*, c. 13, describens Extasin: « Quando penitus avertitur, atque abripitur animi intentio a sensibus corporis, » notat eam etiam a spiritu malo fieri posse. Et, c. 19, agens iterum de animabus, quæ sensibus corporis penitus avertuntur, nihil per eos sentientes, et spirituali visione in similitudinibus corporum habitantes, subdit: « Sed cum malus in hæc arripit spiritus, aut dæmoniacos facit, aut arreptitios, aut falsos Prophetas. » S. Thomas, 2, 2, q. 175, a. 1, docet: Extasin contingere posse

ex virtute demonum, sicut patet in arreptitiis. Ets. Salesius, l. 7 de Amore Dei, c. 5, ait: « Malignus spiritus potest intellectum trahere in Extasin, ei representans cognitionem rerum admirabilem, quae cum supra vires naturales suspensus tenent, et per tales cognitiones et notitias potest etiam attribuire voluntati aliquid genus vani, molliis, teneri et imperfecti amoris. » 3^a Patet ab exemplis. Sic Tertullianus, l. de Anim., c. 9, refert de quadam, ut ipse putabat, Prophetissâ, qua in Ecclesiâ, inter Missarum solemniam prophetae solebat; post ea per Extasin in spiritu patitur, ubi Priscillam, Montani sociam, pseudoprophetissam, a spiritu nequam actam intelligit. De quo Pamelius, qui sex libros Extasis a Tertulliano jam Montanistâ facte editos discutit. Delrio, l. c., ex Olao refert de Magis Lappis, quorum incantator, ut responsa dei de rebus arcanis, collabitur et examinator, nec spiritus, nec sensus in eo restare videtur. Torrebianca, l. 2. de Mag., c. 10, affert exemplum ejusdem virginis Cordubensis, Magdalene a Cruce, quae ob frequentes Extases et Raptus daemónicos ab imperitis sancta reputabatur. Cui duas alias similes addunt Gerson, de Exam. doct., p. 2, post. 6 consid., et Alvar. Pelagius, de Planet. Eccl., c. 43. De quibus exemplis subiungit S. Salesius, l. c., c. 6: « Mirandum videri non debet, si malignus spiritus sinum agendo, ad decipiendas animas, ad seducendos homines debiliores, aut transformandum se in Angelum lucis, operetur raptus in his, qui, minus bene ac solide instituti sunt in verâ pietate christiana. » 4^a Ratio est: Extasis et Raptus naturalis vires demonis non excedit, qui, ex dictis § 396, sensus ligare et vias obstruere potest, per quas spiritus a cerebro in ipsos sensus exteriores diffunduntur, et in phantasiâ ac cogitativâ alicujus objecti sive negotii vehementem cogitationem mediâtè saltem excitare. Ergo Extasis daemónica subinde contingere potest, quae tamen non absoluta et propria, sed cum addito, pseudoextasis erit, ut ex dicendis apparebit.

AN IN EXTASI DAEMONIACA CORPUS IN ALIUM SUBLVARI POSSIT.

SCHOL. I. Sicuti in Extasi et Raptu naturali anima corpus deserere, et ad illud naturaliter redire nequit, § 587, schol. 2, ita nec in Extasi daemónica. Sed licet in Extasi naturali fieri non possit ut corpus a terrâ sublevetur, in Extasi tamen daemónica elevatio corporis a terrâ contingere potest. Nam Jamlicus, de Vit. Pythagorae, c. 28, interprete Ludolpho Kuster, edit. Amstelod., an 1707, tanquam factum notorium refert, Pythagoram nâ eademque die a remotis regionibus in Italiam, et ab Italia in Siciliam, quo utique daemónis, translatum, suos discipulos in illis locis existentes allocutum fuisse: Deoque permittente, Simon Magus a daemone in aera evectus est, ita ut volare videretur, quem tamen ad B. Apostoli Petri preces a daemónibus, Deo jubente, destitutum in terram statim precipitem corruisse, atque extinctum debitas prenas persolvisse scimus. Legi potest Cardinalis Baronius, in Annal., ad an. Christi 68, n. 13. Equidem Henricus Valesius, in Not. ad c. 15, l. 2, Hist. Eccl. Eusebii Caesar., de volatu Simonis Magi subdubitare videtur, ob silentium Eusebii, Irenaei et Justin. At Tillemontius, l. 1, p. 3, in Vit. S. Petri, ejusdem doctrine veritatem plurimis tum Patrum, tum Historicorum testimonis doctè confirmat, asseritque nullo nixo solido fundamento nonnullos de eâ re dubitare, et subdit se male cum Arnobio, Cyrillo Jerosol., Legatis Liberii, Ambrosio, Augustino, Iudoro, Palusiotâ, Theodoro, ceterisque Patribus decipi, quàm eosdem indiscretè incredulitatis insimulare; et bene prosequitur D. Calmet, in Diss. de Simone Mago. Addit Torrebianca, l. c., antea memoratam Magdalenam de Cruce et terrâ per daemones, spectantibus omnibus, fuisse elevatam. Ita Benedictus XIV. de Beat., l. 3, c. 49. Supius etiam in diabolicis elevationibus a terrâ praestigium et mera imaginatio occurrit, nisi nonnulla experientiae Maleficarum probant, quae credentibus, praemissi quadam unctioe, se in longinqua loca rapi, et tamen in loco ubi manebant alio somno corrupte reperiebantur, uti siquet ex cau. 26, q. 3, c. Episcopi.

DAEMON SUBINDE CADAVERA AB ALIQUA SPECIE INCORRUPTIONIS PRÆSERVARE POTEST.

SCHOL. II. Etsi, ex regulâ generali, mortuorum corpora quantum primum in pulverem abeant, juxta sententiam Dei, Gen. iii, 19: Pulvis es, et in pulverem reverters, in dubium tamen est, cadavera

quandoque longo tempore incorrupta servari, sive naturæ beneficio, sive ratione complexionis, aut paritatis in victu, aut humi, aut soli, ad id congruentis, aut artus subsidio per condimenta corruptionis præservativa, in quo Ægyptii et Perani excelluerunt, et morem perficere, non destruere, minuere aut violare nata est: et propterea alienatio a sensibus, cum cordis statu sensibilibiter vehementi, cum deordinationem naturæ contineat, non est a Spiritu S., et similiter si cum denudatione pudendarum partium fiat, ex parte personæ alienatæ, nisi adscent operantes: hoc enim et contra honestatem morum, et contra naturæ ordinem est, quoniam motus talis membrorum ad deordinationem naturæ spectaret, etiamsi nudatio pudendorum non esset nata sequi. Unde oportet advertere in huiusmodi alienationibus, si interveniat aliquid indecens secundum motus intrinsecos vel extrinsecos, sive sit indecentia naturæ, sive indecentia moris: quoniam non est alienatio prophetica, sed infirmitatis, vel fictionis, vel illusionis diabolicæ, aut naturaliter animalis, ex nimia meditatione alienus. Eodem modo sentiunt Gravina, in *Lap. Lyd.*, l. 2, c. 28, Thomas a Jesu, t. 2, c. 8 *Disp.*, et Larrea, in *Decis. de Revel.*, p. 1, n. 57.

HOC SIGNO CAUTÈ UTENDUM.

§ 598.

SIGNA EXTASIS DIABOLICÆ.

PRIMO: MALA VITA.

Signa Extasis demoniaca sunt primo: Si homo perdidit vitam, et in actu peccaminoso in Extasim aut Raptum alienatur, § 519 et 520.

§ 599.

SECUNDO: INDECENTES CORPORIS MOTUS.

Secundo. Si Extasis fiat cum maximâ humanorum membro-

*rum deordinatione, et incompósito corporis motu, plerumque diabolica erit. Ita Cajetanus, in 2, 2, q. 173, a. 3: « Quoniam gratia secundum genus suum et naturam, et morem perficere, non destruere, minuere aut violare nata est: et propterea alienatio a sensibus, cum cordis statu sensibilibiter vehementi, cum deordinationem naturæ contineat, non est a Spiritu S., et similiter si cum denudatione pudendarum partium fiat, ex parte personæ alienatæ, nisi adscent operantes: hoc enim et contra honestatem morum, et contra naturæ ordinem est, quoniam motus talis membrorum ad deordinationem naturæ spectaret, etiamsi nudatio pudendorum non esset nata sequi. Unde oportet advertere in huiusmodi alienationibus, si interveniat aliquid indecens secundum motus intrinsecos vel extrinsecos, sive sit indecentia naturæ, sive indecentia moris: quoniam non est alienatio prophetica, sed infirmitatis, vel fictionis, vel illusionis diabolicæ, aut naturaliter animalis, ex nimia meditatione alienus. » Eodem modo sentiunt Gravina, in *Lap. Lyd.*, l. 2, c. 28, Thomas a Jesu, t. 2, c. 8 *Disp.*, et Larrea, in *Decis. de Revel.*, p. 1, n. 57.*

SCHOLIA. Dieta modo cautè sunt intelligenda, ita ut non quilibet insolitus corporis motus tanquam inordinatus et indecens habeatur. Nam Richardus Victorin., *de Contempl.*, l. 5, c. 14, extaticum pisci in aquis ludenti, et supra aquas exsultanti comparat. Et in vita S. Philippi Nerii, l. 2, c. 1, refertur quòd, dum Missam celebraret, subinde adeo corpore agitarctur, ut suppedaneum altaris tremeret, et quòd ad offertorium tanto gaudio exsultaret, ut quasi paralyticus videretur, et nonnisi admodò ad altare brachio aquam vino miscere posset: item quòd in elevatione Sacræ Hostiæ brachia elata manerent extensa; ita ut ea retrahere non posset, et quòd aliquando post consecrationem adeo spiritu exsultaret, ut extreme parti digitorum pedum iunxisset, choreas ducere videretur. Alia in eadem vita occurrunt, sicut et in vita S. Magdalene de Pazzi, ex quibus aptè discitur non omnes corporis motus insolitos, sed tantum verè indecentes, maximè verò inhonestos, Extasis diabolicæ signum esse.

§ 600.

TERTIO : SI QUIS PRO SUO LIBITU EXTASIN PATIATUR.

Tertio. Si *Extaticus rapiatur*, aut alienetur, *quoties vult*, signum Extasis diabolicae erit : nemini enim datur Extasis per modum habitus, sed divina gratia, prout et quando vult, animum ad se trahit, § 564, schol. 8, ex quo capite, Extasis illius Restituti, de quo, § 387, a Consalvo Duranto, in *tr. de Vision.*, c. 3, ad diabolicas refertur, ubi fuscè impugnat sententiam Cardani, docentis posse hominem vi suâ naturali, quoties vult, in Extasi rapti. Item de quadam puellâ Casar-Augustanâ narrat Delrio, l. 2, q. 25, ad libitum eam in Extasin raptam fuisse : quod ex pacto cum dæmone inito, dum oves pasceret, processisse Casar-Augustanus Episcopus detexit. Et Zacchias, *Quæst. medico-legal.*, q. 6, l. 3, testatur se feminam vidisse hypoceritam, extensis brachiis, immobilibus palpebris, fixis oculis, per hoc spatium corpus attolentem, et mirificè extendentem, vultum et varios colores in lecti oculi mutantem, quasi morlua langueret, et mox rubore suffusam, quasi animo deficientem, et ad se de simulatâ hæc Extasi redeuntem. Quibus similita de quadam Magdalenâ a Cruce, Cordubensi famosâ Sagâ, refert Scacchus, *de Not. sanct.*, sect. 8, c. 3.

§ 601.

QUARTO : SI AB EXTASI PRO LIBITU CESSARE POSSIT.

Quarto. Si Extaticus ab Extasi suâ pro arbitrio suo cessat, vel ad certam vocem, nisi forte sit vox Superioris ex obedientiâ vocantis, ad sensus redeat, signum Extasis diabolicae erit. Ita Raphael della Torre, in 2, 2, q. 94, a. 6, disp. 46, cum enim cessato ab Extasi a causâ superiori proficisci debeat, vel a Deo, vel a dæmone, et a Deo proficisci non possit, cum ad nihil aliud quàm vanam vulgî admirationem proficiat, infert eam dæmoni adscribendam esse.

QUID DICENDUM, SI AD VOCEM SUPERIORIS CESSET.

Scholium. Quod attinet ad extaticos, qui, Prælati jubente, ab Extasi revertuntur, gladius della Torre subdit cautè procedendum esse, nisi ex reliquis circumstantiis Extasis divina colligatur : cum subinde Prælati hæc vocem ostentationis gratiâ, sine ullâ necessitate, proferant. Ubi notandum venit exemplum a P. Ribadeneira, in *Vitâ S. Ignati Loj.*, l. 3, c. 10, relatum, ubi narrat P. Reginaldum Dominicicum Romæ S. Ignatii convenisse, eique coram se exposuisse : Bononiâ, in quodam Monialium cenobio, suis cure commissam esse feminam orationis virtute præstantem, quæ sæpe alienabatur a sensibus, ut nec admotum ignem sentiret : in manibus stigmata habere, perossum latus, caput veluti spinis transfixum, ex quo sanguis manabat : et a S. Ignatio quævisse ejus desuper iudicium, ipsumquæ respondisse, ex signis expositis de illo tantum rationem habendam esse, quòd Virgo illa, uti narratum fuerat, promptissimam exhiberet Superiorum mandatis obedientiam : cumque Reginaldus deinde discessisset, et inceptum dicendum S. Ignatius prosecutus esset, addit Ribadeneira, eum conclusisse eum sermonem dicendo, quòd hæc signa possent esse a Deo, vel etiam a dæmone, qui simulatis rebus et admirabilis imaginibus, mortalium mentes vanitatum spectatrices sæpe deludit. » Subjungitque historicus, uti audivit, dictam virginem pessimum exitum habuisse, et forum ex fulgore dedisse.

§ 602.

QUINTO : SI EXTATICUS LOQUATUR MENTE TURBATA.

Quinto. Si is qui Extasin patitur in Extasi loquatur mente turbata, quasi ab alio actus, qui per eum loquitur, pro Extasi diabolica haberi potest. Ita Cajetanus, 2, 2, q. 173, a. 3, ad 4, cum S. Thomâ, ubi subdit : « Et hinc patet, quòd personæ in Extasi posite, loquentes in personâ Christi, vel alterius Sancti, quasi actæ ab illo, et non ex proprio sensu pronuntiantes, aut seducuntur, aut seducant. Et tamen mundus stultus miratur, stupet, adorat hujusmodi verba, hujusmodi actus, hujusmodi personas. »

QUID SI IN PERSONA CHRISTI ETC., LOGATUR.

SCHOLIUM. Hoc signum suam patitur exceptionem, in nonnullis circumstantiis, saltem quoad illud, quod modò ex Cajetano subditum fuit. Talis fuit casus singularis S. Catharinae Senensis, in eius Actis, l. 3, April., *Bolland.*, p. 875, quando suo Confessario apparuit, sua facie in faciem Salvatoris transfigurata, et illo attento rogante: Quis est, qui me respicit? Illa reposuit: Ille, qui est. Tales quoque fuerunt singulares doctrinae, quae S. Magdalena de Pazzia, cit. tom. 6, p. 262, in suis raptibus dictavit, nunc loquens in personâ propriâ, nunc in personâ Patris aeterni, nunc Verbi, nunc Spiritus S.

§ 605.

SEXTO : SI QUIS NON RECORDETUR PAETERITORUM IN EXTASI.

Sextò. Si Extaticus non recordetur eorum quae durante Extasi dixit, vel ea quae dixit repetere nesciat, subinde concurrentibus aliis signis, Extasis diabolica, vel saltem naturalis erit, ut dictum fuit, § 592.

§ 604.

SEPTIMO : SI SAEPÉ IN LOCIS PUBLICIS RAPIATUR.

Septimò. Si in locis publicis, ubi major est hominum concursus, quis frequenter in Extasin rapiatur, signum diabolicae Extasis saepe adest, uti observat Benedictus XIV, *de Beatif.*, l. 3, c. 49, n. 6; daemonis enim proprium est, in nonnullis externis, quae in oculis hominum occurrunt, gloriam quaerere.

§ 605.

OCTAVO : SI EXTATICUS CLAMORES BRUTALES EDAT.

Octavò. Extatici, qui in Extasi positi *ejulatus non humanos*, sed brutales, emittunt, qui horrorem inducunt, cavendi sunt, juxta Card. Lauræam, in *3 Sent.*, t. 4, disp. 20, a. 33, qui has extases daemoniacas esse censet, et ait, se hoc asserere experientiâ edoctum.

NON VERO, SI MODESTOS.

SCHOLIUM. Gravina, in *Lap. Lyd.*, l. 2, c. 28, dicit, inter extaticos nonnullos dici *Jubilarios*, nonnullos *Eruptores*: Jubilarios, qui in Extasi et Raptu saliant; Eruptores, qui in verba erumpunt. Citatus Card. Lauræa, l. c., narrat S. Josephum a Cupertino consuevisse quandam clamorem emittere, cum in Extasin aut Raptum elevatur, et tum Gravina, tum Laurea clamorem in Extasi divinâ tanquam ineffabilis gaudii et alacritatis signa admittunt, si clamores et ejulatus horrorem non incutiant.

§ 606.

EXTASIS DIVINA QUID.

Tertia species Extasis et Raptus est *Extasis divina*, quae a P. Alvarez, t. 3 *de Vit. spir.*, l. 5, p. 3, c. 8, definitur: «Elevatio mentis in Deum, cum abstractione a sensibus exterioribus, ex magnitudine ipsius elevationis procedens.» Eodem modo Extasin divinam describit Card. Bona, *de Discr. spir.*, c. 14, et Mystici communiter, et sumitur ex S. Augustino, l. 2, *ad Simplic.*, q. 1, docente: «Extasis est mentis alienatio a sensibus corporis, ut spiritus hominis divino spiritu assumptus, capiendis atque intuendis imaginibus vacet.»

QUORUMDAM FIAT.

Schol. I. Ad intensè aliquid cognoscendum, et vehementer amandum, valde conducit abstractio a sensibus externis, upote a quibus interna vehemens cognitio et amor magis dissipatur quam juvatur. Aliunde vero ipsa cognitio et amoris vehementia sensus externis a suis operationibus impedit: cum enim anima sit virtutis limitata, quò magis uni operationi intendit, eò magis ab altera abstinet, maxime, si ab eà in præcipuè suà operatione non dependeat, sicuti ab actuali aliquà sensatione externa operationes anime spirituales non dependent, cum etiam ad internas sensationes non requiratur actualis externa sensitio, sed sufficiat eam adfuisse. Quando igitur intellectio et amor supernaturalis, a Deo excitatus, et præcipuè in contemplatione, vehementissimus est, perfectissimam a sensibus alienationem cum, perfectè Extasi facere poterit. Proinde ad Extasim perfectè talem, seu divinam, ambæ partes contemplationis requiruntur: et quidem ex parte intellectus, ut illustratus extraordinariè rapiat in admirationem, et pariter excitet in amorem: ex parte verò voluntatis, ut extraordinariè accensa, effectivè in ardentissimum amorem rapiat, qui deinde ad magis cognoscendum excitet: non enim potest amor magis inflammari, sine aliqua intensione cognitionis, nec excedere cognitio, sine aliquo excessu amoris. Prout tamen Extasis in uno vel altero magis excedit, modo intellectualis potius quam affectiva, vel e converso dici potest.

QUONDAM EXTASIS CONTINGAT? AN SIT MIRACULOSA, ET SEMPER OMNES SENSUS SUSPENDAT.

Schol. II. Neque in omni contemplatione, neque in aliquo certo ejus gradu, saltem nobis cognito, Extasis contingit: siquidem aliqui, maxime contemplativi, raro vel nunquam Extasim patiuntur, cum contra alii minus contemplativi, vel parè mediativi, finè et incipientes et peccatores, inopinatè etiam extra orationem in Extasim rapiantur: est enim Extasis gratia gratis data, quam Deus cui et quando vult largitur, ut docet Laureæ, *Oppos. 5, de Orat.*, c. 6. Quando autem Deus vult, per Extasim, sensuum externorum suspensionem inducere, sufficit ut talem contemplationem largiatur, que connaturaliter spiritus vitales et animales ad motum sensuum externorum necessarios, ad cerebrum vel cor retrahat, quo fiet, ut licèt contemplatio sit in se supernaturalis, vel etiam miraculosa, suspensio tamen sensuum solùm sit supernaturalis quoad

modum, in substantià verò naturalis, ex illà contemplatione veluti causà connaturaliter necessariò illata: sicuti circum recuperare potentiam visivam est miraculum, eàntem recuperare videre, tantam quoad modum miraculosum est. Porro suspensio sensuum externorum in Extasi divinà aliquando est omnium, aliquando non omnium, vel non omnimodò: nec semper ex minori Extasi perfectione oritur, quòd in eà usus visus, auditus, loquela, etc., licèt cum aliquà difficultate, adinstar semidormientis remaneat: potest enim Extasis esse perfecta, et nihilominus dare locum locutioni, gemitibus, lacrymis, exclamationibus, quæ ex abundantia spiritualium luminum et affectuum erumpunt; et internam cum Deo unionem magis fovent quam impediunt.

AN SENSUS INTERNI SUSPENDANTUR, ET EXTASIS IN SOMNO DARI POSSIT.

Schol. III. Quando Extasis divina oritur vi contemplationis imaginariæ, sensus interni nec suspenduntur, nec suspendi possunt: quia hæc contemplatio dependet a phantasmatibus: si verò oritur vi contemplationis merè intellectualis, que a phantasmatibus non dependet, et fit per species infusas, et etiam quoad modum purè spirituales, sensus interni suspenduntur per gradum extraordinarium supra supernaturalitatem contemplationis, licèt subinde phantasia aliquid adhuc operari permittatur. In somno etiam Extasis divina contingere potest, uti patet in somno extatico Adami, quando ex ejus latere Eva formata fuit; differt autem somnus extaticus a naturali, quòd somnus naturalis suavi, faciliè solubilis, et ad evigilandum apto modo sensus suspendat; cum contra somnus extaticus fortiori residentià sensus liget, non ad requiem, uti somnus naturalis, sed divinas intelligentias capiendas.

COROLLARIA.

Schol. IV. Ex dictis colligi potest: 1. Quando sensus externi suo usu destituuntur; et simul etiam sensus interni et potentie, non est Extasis sed purum deliquium. 2. Neque Extasis perfecta censenda est, quando quis solùm actu usu sensuum destituit, non verò aptitudine, uti in somno. 3. Nec sufficit quòd suspensio usù sensuum aliqua interna operatio cogitationis et affectionis accedat: si enim hæc tantùm sit in appetitu sensitivo, non censetur Extasis propria et spiritualis; que actus spirituales cogitationis et affectionis requirit. 4. Nec censetur Extasis sacra et divina,

si actus, quantumvis spirituales, non sint supernaturales, et extraordinariè, ad faciendam hanc suspensionem, a Deo immissi, ut anima sibi magis uniatur.

§ 607.

DATUR EXTASIS DIVINA.

Extases et Raptus propriè tales non rarò animabus sibi prædilectis supernaturaliter *Deus immittit*, ut suspensio sensuum externorum usu, Deo intus loquenti aures mentis et cordis accommodent. Prob. 1^a ex S. Scripturâ, plures ejusmodi Extases et Raptus Sanctorum enarrant. Sic, *Gen. II, 21: Immisit Dominus Deus soporem, LXX, Extasin, in Adam. Et, xv, 12: Sopor, LXX, Extasis, irruit super Abraham. Psal. cxv, 2: Ego dicei in excessu meo, LXX, in Extasi. Dan. x, 8, Propheta Extasin suam describit: Non remansit in me fortitudo sed et species mea immutata est in me, nec habui quidquam virium. Act. x, 10, de S. Petro dicitur: Cecidit super eum mentis excessus. Et, II Cor. xii, 2 et 3, S. Paulus de seipso testatur: Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, sic in corpore nascio, sive extra corpus nescio, Deus scit: raptum hujusmodi usque ad tertium caelum. Et scio hujusmodi hominem, sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit, quoniam raptus est in Paradisum: et audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Et, Apoc. i, 17, S. Joannes de se dicit: Et cum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus. Omne annua de Extasi divinâ interpretes intelligunt. 2^a Probatur ex PP. S. Augustinus, l. 2, ad Simpl. q. 1, Extasin divinam definit, uti dictum est, § 606, et eam assertit, in *Psal. 115. Item, Serm. de Verb. Dom. c. 6, etc. S. Isidorus, l. 7, Etym.* c. 8, inter varia Prophetiarum genera: «Primum genus, inquit, Extasis, quod est mentis excessus.» S. Bernardus, *Serm. 52, in Cant.*, ait: «Istius modi vitalis vigilique sopor sensum interiore illuminat, et morte propulsatâ vitam tribuit sempiternam; reverâ enim*

dormitio est, quæ tamen sensum non sopiat, sed abducat.» S. Thomas, 2, 2, q. 175, a. 1, ultra modos Extasis naturalis et diabolicæ docet Extasin et Raptum fieri: «Tertio modo ex virtute divinâ: et sic loquimur nunc de Raptu, prout scilicet aliquis Spiritu divino elevatur ad aliqua supernaturalia, cum abstractione a sensibus.» Videri etiam possunt S. Bonaventura, *de 7 gr. contempl.*; Gerson, in *Myst. Theol.*, p. 7; Harpiscus, *Th. myst.*, l. 3, p. 3, c. 39; S. Joannes a Cruce, *Concion.*, 13; S. Theresia, *Vit.*, c. 18, et S. Salesius, l. 7 de *Amore Dei*, c. 4. 3ª Ratio est, quia si ex solâ contemplatione naturali, vi vehementis applicationis ad cogitationem internam, suspensio sensuum externorum sequi possit, § 587; si etiam dæmon Extases inducere, et sensus externos ab usu suo impedire possit, § 597, quantò magis fiet, ut in contemplatione supernaturali, per vehementem cogitationem et amorem totus animus in solum Deum, usque ad perfectam Extasin, cum suspensione sensuum externorum rapiatur.

AN ANIMA IN EXTASI DIVINA CORPUS DESERAT.

Schol. I. In Extasi divinâ anima a corpore non separatur: licet enim certum sit, in eâ, virtute divinâ animam a corpore separari, et ad illud redire posse, quod, an in Extasi et Raptu S. Pauli contigerit, ipse se nescire professus est, necesse tamen non est ut fiat, cum Deus, ratione immensitatis suæ, omni anime sit præsens, et illi in Extasi quæ vult revelare possit, absque eo quidam a corpore separet, et cum de tot Prophetis et aliis Sanctis Extasin passis nunquam legamus earum animas a corpore separatas fuisse, ut ostendunt Card. Bona, *de Discr. spir.*, c. 14; Gravina, in *Lap. Log.*, l. 2, etc.

AN EXTATICUS MEREAUTOR.

Schol. II. Card. Laurens, in 3 *Scot.*, t. 4, d. 20, a. 23, docet extaticum mereri in actibus Extasin præcedentibus, quando liberi sunt, et ab objecto, sine et circumstantiis boni, sicuti sunt cæteri actus fidei et Religionis; non mereri autem in actibus qui in extasi contingunt, cum non sint liberi. Econtra Suarez, l. 3 de *Act.*,

l. 2, c. 20, stat pro libertate actum, et eorum merito, quem sequitur Antonius ab Annuntiatione, in *Discept. maget.*, tr. 4, q. 2, a. 9. Et adheret Gravina, l. 2, c. 48, ejus rationem dat P. Suarez, l. c.: « Nam divina gratia non destruit naturam; sed perficit. Unde licet in altissima contemplatione Deus moveat et excipit affectum ad sui amorem per inspirationes divinas, quas gratias excitantes appellamus, quæ sunt actus necessarij, quatenus per illos Spiritus S. cor tangit: tamen nunquam excludit liberum consensus in amore perfecto et obedientiali, a Cujus ulteriori rationem affert: « Quia libertas in hoc amore exercito per talem contemplationem pertinet ad perfectiorem viam, et est necessaria, ut sit actus meritorius: non est autem verisimile Deum privare hominem justum, cum cum elevat ad exitum contemplationem, hæc perfectione et hoc fructu qui in hac viâ maximè expetendus est. »

§ 608.

EXTASIN DIVINAM SUBINDE COMITATUR RAPTUS
CORPORIS IN AERA.

Extasin divinam variz aliæ gratiæ et favores divini subinde comitantur. Et *primò* quidem *Raptus* seu *elevatio corporis in aërem*, uti constat ex Actis et Causis Sanctorum: de quo Lauræus, l. c., ubi tanquam testis oculatus confirmat ejusmodi Raptus S. Josephi a Cupertino: et idem de se testatur S. Theresia, in *Vit.*, c. 20, et patet etiam ex Raptu S. Pauli usque ad tertium cælum, II *Cor.* XII. Etsi enim dubitet, fueritne in corpore, vel extra corpus, supponit tamen utroque modo fieri potuisse; imò Cornelius a Lapide eum reipsâ corpore et animâ raptum fuisse existimat.

QUOMODO FIAT, EXPLICATUR.

SCHOLIUM. Frequenter quidem, attentâ etiam S. Scripturâ, Raptus ejusmodi in altum aut in cælum non sunt locales, sed imaginarii, ut in visione quâ Ezechiel vii, 3, ductus est a Babylone in Jerusalem in cincinno capitis, sed tantum in *visione Dei*, uti ipse ait; et *Apoc.* IV, licet S. Joanni dictum sit, v. 4: *Ascende hæc*, id est in cælum apertum, tamen, v. 2, subditur: *Et statim*

fui in spiritu, id est: non localiter; uti notat Cornelius a Lapide. Sæpiùs tamen ejusmodi Raptus localiter miraculosè fiunt, et quidem, vel a Deo per seipsum, aut per Angelum corpus elevante, quomodo fecit cum Henoch, *Gen.* v. 24; cum Eliâ, II *Reg.* 11; cum Habacuc, *Dan.* xiv. 35, et cum Philippo, *Act.* viii. 39. Vel fit per quandam participationem dotis agilitatis, quâ post resurrectionem corpora Beatorum fruuntur, et vi cujus immediatè postquam resurrexerint raptiorum ad iudicium, juxta illud, I *Thess.* iv. 17: *Rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aëre*. Sive hoc sit, Deo utente corpore ipso bene preparato, eoque per virtutem elevatam extrinsecus concurrente, sicuti miracula explicantur; sive sit, Deo imprimente corpore supernaturalem aliquam qualitatem, quâ illud etiam contra exigentiam gravitatis ad obediendum animæ disponitur: uti vult S. Augustinus, l. 43, *de Civ.*, c. 18, et expendit Suarez, l. 2, in 3 p., d. 48, sect. 4; facilius tamen hic Raptus in altum explicatur per virtutem corporis miraculosè extrinsecus elevatam, eo modo quo S. Thomas, in c. xiv *Matth.*, illud de Christo D. ambulante *supra mare*, rejectâ opinione quòd tunc Dominus donum agilitatis acceperit, ait: « Sed hoc non credo: credo enim quòd miraculosè fecit. » Et, q. 10, *de Verit.*, a. 11, expressè docet: « Potest Deus aliqua corpori perducere ad effectus, quorum dispositio in predictis corporibus non invenitur, sicut Petrus fecit super aquas ambulare, sine hoc, quòd ei donum agilitatis tribueret. Sed, uti in initio cap., ait: sic quòd principium operationis vel motus sit a principio, sicut est in motibus violentis, et sicut est in operibus miraculosis, que non fiunt nisi virtute divinâ. » Ideoque quicquid in Raptibus corporis contingit, expeditius explicatur per solum Dei miraculosum concursum, motum illum violentum sursum inducendo, et gravitatem suo effectu privando, ad exigentiam moralem animæ, quam actu vehementissimo amoris ad se trahit.

§ 609.

EXTATICI SUBINDE SPLENDORE FULGENT.

Secundò. In Extasi divinâ subinde corpus extatici radiis, splendore, aut lumine oratur; et illustratur. Longum nimis esset lumina et splendores recensere, qui in Sanctorum, dum viverent, facie apparuerunt. Moysis facies de monte Sinai cum duabus Testamenti tabulis descendentis, *Exod.* xxxiv,

cornuta apparuit, id est, splendida, uti explicat S. Thomas, in II Cor. iii; quem splendorem usque ad ejus mortem perseverasse putat S. Ambrosius, in *Psal. cxviii*. De aliis Sanctis exempla cumulant Bozius, l. 15; de *Sign. Eccl.*, c. 5; Cornelius a Lapide, in *Exod. xxxiv*; eaque passim occurrunt in *Actis SS. Bolland.* et in pluribus causis Canonizationis, de quibus Benedictus XIV, l. 4, p. 1, c. 26.

QUOMODO FIAT.

Schol. I. Theophilus Raynaudus, t. 9, punct. 3, cum de fulgore disserit, qui in S. Francisci Paulini viventis facie apparuit, et ostendit lucem Christi D. transfigurati ob animam ejus beatitudinem fuisse veram et dotem claritatis corporis gloriosi, qua contra connaturale debitum grandi miraculo suspendebatur, ne in sanctum Dei redundaret, concludit fulgorem in Sanctis viventibus subinde quidem aut reale esse, sed intrinsecâ radice prodire, nec positivum quid aut reale esse, sed meram apparentiam. Pignatellus verò, t. 3, consult. 43, docet hujusmodi splendores, diu et a multis visos, esse qualitatem physicam a Deo, vel ab Angelis, applicatione activorum idoneorum passivis, impressam, ad Sanctorum dignitatem manifestandam: eos autem, qui brevi tempore et a paucis conspiciuntur, esse meram lucis apparentiam a Deo aut Angelis, per aliquam mutationem, viventibus proportionatam, excitatam, Gaspar a Reyes, q. 26, vult eos posse et aliquando fuisse demonis commentum, uti in Marco, duce romano, teste Livio, l. 25, et in nonnullis aliis ante Julii Casaris mortem apparentibus.

QUANDOMAM SPLENDOR MIRACULOSUS SIT.

Schol. II. Ut autem scilicet quandomam illa lux et splendor in Sanctorum viventium corpore apparens naturam vel miraculo adscribi debeant, laudatus Benedictus XIV, l. c., sequentia observanda prescribit. 1. De facti veritate per idoneos testes de visu vero constare debet; nonnulli enim sunt, qui se splendores videre, et ab his objecta illustrari dicunt, sed hallucinantur, idque Galemus, l. de *Arte curæ*, explicat per sanguinis abundantiam, et evaporationem e ventre ad caput. Donatus, de *Medic. Hist.*, l. 2, qq. 9, id a spiritibus animalibus visioni inservientibus, vel etiam a visionis instrumentis malè affectis repetit. Accedit quassam flammam

circa hominum capita naturaliter apparere; subinde etiam circa totum hominem ignis emicat, et interdum flammæ et splendores vestibus aut baculo adherent. Quò spectant ea que de Ascanio cœcinit Virgilius, et de Servio Tullio, cujus dormientis caput ardere videbatur, refert Livius, l. c. *Decad.*; necnon que de Alexandro Magno cum Judæis pugnante, flammam a se emittente, narratur. Alia verò de flammis e corpore humano erumpentibus apud Nierembergium et Colhausen, in *Tr. Nov. lan. Phosphoribus uscentium* etc. legi possunt. Vocantur hi ignes lambentes, et ob suam raritatem sunt innoxii, ac juxta Senertum, *Phys.*, l. 4, c. 2, ex subtili et pingui exhalatione per aerem dispersa, et animalium pilis aut vestibus adhærente; vel ex sudoribus animalium calidioris temperamenti aut vehementi motu calefactorum oriuntur. Quare, si qui testes se lucem et splendorem vidisse testentur, de eorum sanitate erit inquirendum, an scilicet aliqui ex illis morbis laboraverint, quibus affecti splendores se videre falsò dicuntur. Tunc de eorum phantasiâ indagandum erit, cum juxta S. Thomam, 1 p., q. 112, a. 3, sensus, et ab exteriori sensibili, et ab interiori, perturbatis scilicet speciebus et humoribus, perturbentur, ita ut quis putet se videre quod non videt. Quam ob rem Aurelius Baecius, cum caput S. Philippi Neri Missam celebrantis vidisset aureo splendore circumfusum, plura tentavit experimenta, ut certior fieret an a propriis oculis deciperetur, uti in ejus vitâ, l. 3, c. 1, legitur. Prohibitioni pondus accedet, si plures testes rem viderint, uti notavit Philippus Maria a S. Paulo, *de Sacr. appar. in carn. S. Joan. a Cruce*, c. 5, et erudit ex vitâ S. Salesii: unus tamen testis sanctitate insignis et prudentiâ clarus potest sufficere. 2. De lucis naturâ inquirendum est, quæ pro miraculo haberi poterit, si cæteris splendidioris et prudentiâ fuerit: si pluries ac præcipuè interdum, aut in concione, aut in aliâ sanctâ actione visa fuerit: si luce coruscans, sanctis moribus excelluerit, si videntium conversio, aut aliud spirituale bonum subsistentum sit, si ea coruscans aliis signis et miraculis claverit, quæ omnia probant memoratos splendores miraculosè a Deo provenisse, ad servi sui sanctitatem patefaciendam, uti desumitur ex S. Gregorio Turonensi, *de Glor. Conf.*, c. 21.

§ 610.

EXTATICI SUBINDE DIU AB OMNI CIBO ET POTU
ABSTINENT.

Tertio. Nonnunquam extatici ad longam tempus abstinen-

tiam et jejunium ab omni cibo et potu *prohabere consueverunt*. R. Nicolaus de Flue Eremita viginli duobus annis sine cibo et potu corporeo vixisse traditur, quod etiam Michael Angelus Lapius, fidei olim Subpromotor, fuisit descripsit in sua ad Michaelen Abbatem Justinianum epistolâ. Alia exempla passim in ecclesiasticis historiis occurrunt. Apud Bollandianos, in *Actis SS.*, Raynaldum, in *Annal.*, aliosque, aliqui Sancti integras quadragesimas, aliquando septem aut etiam duodecim annos nullo præter SS. Eucharistiam sumpto cibo transegerunt. Nemo hæc jejunia a potu abstinere remove potest, ex eo quod sacramentalis species juxta S. Thomam, 3 p. q. 77, a. 6, nutriant, nam adeo exigue sunt, ut vitæ tam diu conservandæ omnino non sufficiant. Nec obstat quod juxta Græcos Eucharistia sumptio jejunium frangat. Hunc enim errorem Humbertus Cardinalis, in *Opus. contr. Nicetam*, t. 18 *Bibl. PP.*, doctissimè refutat.

QUOMODO FIAT.

SENTENTIA. Jejunium Christi D., Moysis et Eliæ quadragesima diem miraculo non carnis, omnes Theologi affirmant. Quantum verò ad reliqua jejunia vera et diuturna attinet, Hippocrates, lib. de *Carnibus*, avertat eis « qui septem diebus absque ullo cibo permanserint, dehinc non posse cibis subveniri; quia jam venter eos non admittit. » Alii verò pro temperantia, ætatis, regionis, temporis, et consuetudinis ratione perfectum jejunium ad plures dies, menses et annos protrahi posse asserunt. Exempla apud Albertum Magnum, Poggium Florentinum, aliosque legi possunt. At Joannes Vicius de *Lamiis*, et cum ipso Richardus Holdwort, hujusmodi naturalia jejunia rejicit, addens jejunium ad septem dies absque virum amissionis productum, si demons frans desit, miraculo esse adscribendum: quos tamen acriter reprehendit Rejes, in *Elys. camp.*, c. 38, cum fieri possit ut per aqua potum, aut per terræ aut herbarum comestione illa contingant. Sed his omissis, Fortunatus Licetus, de his qui diu vivunt sine alimentis, contendit, animalia longo tempore sine alimento vivere posse per caloris et humiditatis radicalis aequalitatem: Zachias verò fieri vult per humorem crudum et pituitosum in corpore congregatum: quod, ut contingat, nonnullas circumstantias requirit; nempe, ut calor

nativus non acer, nec validus, sed debilis sit respectu copię et qualitatís humorum: ut cutis pori sint constricti, utque pituita et crudi humores quoddam acreum et unctuosum in se habeant. Et ipse Rejes prodigiosam naturalem diem ad Extaticum quemdam statum caloris naturalis in corde refert. Verum sicut Liceti sententiam improbat Zachias, sic hujus sententiam rejicit Card. Lauras, in 3, t. 4, d. 20. Et Rejes de propriâ dubitat. Ex dicit tamen colligitur, longa jejunia alia esse supra, alia intra naturam: quod Zachias resolvit ex concursu vel defectu circumstantiarum recentiarum. Scribes plures inodias miraculo adscribit, sed signa non affert. Scribentes de Canonizatione nonnullas circumstantias attendendas dicunt: si enim servus ad aliquem fidei articulum, petierit jejunium a Deo, ad probandum aliquem fidei articulum, petierit, illudque integris viribus peregerit: si heroicis virtutibus fulserit: si illud sumptâ solâ SS. Eucharistia sustinuerit, jejunium miraculis accensendum erit: imò Lauras, l. 4 *Consult.*, 4, 3, distinguit inter profanos et Sanctos, ac profanorum jejunium nature, Sanctorum verò miraculo tribuendum esse censet, dummodo de eorum virtutibus heroicis consilerit. Benedictus XIV, l. 4, p. 1, c. 27, nonnulla adhuc ad miraculosum jejunium requirit. 1. Temporis diuturnitas; quâ totâ quis ab omni cibo et potu abstinerit, consideranda est. 2. Observandum an jejunium a morbo coeptum fuerit: tale enim ad quatuor annos aliquando protrahitur, cujus rei insigne exemplum videri poterit in tom. 4, *Supplem.*, ad hist. P. le Brun de *Superstit.*. 3. Si a morbo non provenerit, indagandum est, an Dei servus jejunans bene se habuerit, uti de Christo D. notavit Scheuchzerus. 4. Suscepti jejunii causa investiganda erit: Christus enim, aliique, tum in Veteri, tum in Novo Testamento, res magnas aggressuri, a jejunio inaeperunt. 5. Videndum an jejunans a cæteris piis operibus tempore jejunii abstinerit, que exercere tenebatur: cum juxta Mysticos laudandum non sit jejunium quod alia pia opera impediât; quod etiam S. Hieronymus, *Ep. ad Demetriad.*, monuit. 6. Jejunantis virtutes et mores considerandi sunt, sine quibus jejunium nihil prodest, uti bene docuit S. Paulinus, *Ep. quib. ad Cætantium inter Ep. S. Hieron.* His omnibus concurrentibus, jejunium miraculosum habendum erit. ®

§ 614.

EXTATICIS NONNULLIS SS. STIGMATA IMPRESSA SUNT.

Quartò. Nonnullis etiam Sanctis, in Extasi, sacra quinque

Stigmata D. N. Jesu Christi impressa in corpore suo fuerunt. Notissimum prodigium Stigmatum S. Francisci Seraphici a S. Bonaventurâ refertur, qui etiam narrat, Gregorium IX, P., ipsi viventi familiariter conjunctum, dubitantem de vulnere laterali, quod oculis non viderat, fuisse celesti visione de vulneris veritate edoctum. Tiburtius Navarrus ex *Annalibus Wadingi* vitam S. Francisci fideliter desumpsit, recitatisque S. Bonaventuræ et aliorum testimoniiis amplissimè confirmavit, uti videri potest l. 4, c. 3 et 17. Item in *Novâ Collectione Priv. Apost.* à Roderico editâ reperitur summorum Pontificum Constitutiones, scilicet Gregorii IX, Alexandri IV et Nicolai III, de veritate Stigmatum S. Francisci, et eorum miraculosâ impressione; et in *Const.* 8 et 9 Gregorii contrarium asserentes reprehenduntur, utpote quorum rationem ipse in Canonizatione S. Francisci habuit: et Alexander, in *Bullâ ad omn. Præl.*, testatur se S. Francisci familiarem ante Papatum fuisse, tutamque horum Stigmatum notitiam habuisse, imposita penâ in eos qui contrarium docerent, aut Stigmata a picturis S. Francisci abradere. Bullam Gregorii IX Nicolaus III confirmavit; et Benedictus XI festum impressionis SS. Stigmatum S. Francisci instituit, cuius officium Paulus V ad universam Ecclesiam extendit. Item de S. Catharinâ Senensi, ex testimonio B. Raymundi ejus Confessarii, et aliorum apud Theophilum Raynaudum, l. 13, de *Stigmatismo sacro et prof.*, et ex officio quod in universâ Ecclesiâ recitatur, constat beatam hanc Pisis commorantem, et in Extasin raptam, vidisse Jesum Christum crucifixum, e SS. suis vulneribus quinque radioscoloris sanguinei emittentem, qui ad suas manus, pedes et cor dirigebantur, eumque humillimè exorasse ne in suo corpore cicatrices apparerent, adeoque radios colorem puræ lucis assumpsisse, et ad manus, pedes et latus ejus maximo cum dolore pervenisse. Severam quidem censuram hæc SS. Stigmata inter Franciscanos et Dominicanos subierunt; imò Sixtus IV, in duabus editis Constitutionibus, excommunicationis penam in eos sancivit, qui S. Catharinam SS. Stigmatibus insignitam fuisse assererent, aut ejus imagines cum

ipsis depingerent. Verum hoc eousque solùm prohibitum fuit, donec Sedes Apostolica hoc approbaret: quam approbationem etiam a S. Pio V, Clemente VIII et Urbano VIII, meruerunt: imò Benedictus XIII officium horum Stigmatum cum lectionibus secundi Nocturni propriis Ordini Prædicatorum concessit: quod deinde ad Diocesin Senensem et Pisanam extensum fuit. Quæ omnia fusius legi possunt apud Benedictum XIV, l. 4, p. 2, c. 8, qui etiam notat quòd S. Catharina de Ricciis, et B. Lucia Narniensis sacris Stigmatibus decorata fuerint, uti in eorum officio proprio Ordini Prædicatorum et aliis locis concessio habetur.

QUOMODO FIAT.

Schol. I. Franciscus Petrarcha, l. 2, de *Vit. solit.*, c. 11, loquens de Stigmatibus S. Francisci, ea stupendum insignie Sacrorum Stigmatum appellat. Sed. l. 8, *Ep. senil.* in 3, ad *medicum Florent. Thomam de Garbo*, eorum impressionem imaginationi, sive, uti ait, opinioni ascribit, et ait: « Profectò Francisci stigmata hinc principium habuere, Christi mortem, tam jurgi et validâ meditatione complexi, ut cum eam in se jaudidum animo transtulisset, et cruci afflixus ipse sibi suo cum Domino videretur, tandem ab animo in corpus veram rei effigiem pia transferret opinio. » Adhæsit illi Pomponatius, l. de *Incantat.*, c. 6, ubi inquit, Stigmata S. Francisci posse ad vim naturalem imaginationis revocari, et ita esse affirmandum, nisi Ecclesia aliud statuat. At hoc tanquam error fusè convincitur à Liceto, de *Quæst. per ep.*, c. 29, et à Theophilo Raynaudo, l. c. Et F. Bartholomæus de Pisis Ord. Min., an 1385, in l. de *Conform. B. Franc. ad vitam D. N. J. C.*, in prol. 2, ita habet: « Quod hujusmodi prodigium, scilicet impressio SS. Stigmatum, divinâ solùm potentia sibi peractum, non naturâ, nec arte, seu quavis aliâ fortè imaginatione, patet, si forma Stigmatum in manibus et pedibus Sancti facta cogitetur: nam in manibus et pedibus ejus sunt facti clavi, sive de nervis, sive de carne; qui quidem clavi despererant quoad capita solidi, grossi, et obtusi, erant longi, et extra manus et pedes protendebantur, et recurvabantur, intra quorum recurvationem actualium ipsorum digitus manibus immitti valebat, sicut dixit D. F. Bonaventura Episc. Alban. S. R. E. Cardinalis in *tertiâ* parte *Legende majoris*, se habuisse ab illis, qui hoc viderunt et palpaverunt, et

sic esse juramento firmaverunt. Modò dato quòd natura, vel imaginatio haberet vim aperiendi carnem; facere tamen clavos de nervis sive de carne sic duros, et tali formà dispositos, adjuvèntà arte quacumque, facere nullatenus posset. Patet etiàm hoc idem, si consideretur materia de quà tales clavi sunt facti; cùm materia pedum et manuum, et præcipuè in loco ubi fuerunt Stigmata impressa, sit tota nervosa, et durior quàm in aliis partibus corporis. Similiter de vulnere laterali, in tali formà et locali, præfatis de causis, fieri non potuit vi nature, nec imaginationis; nec virtute nature tanto tempore impatibile potuisset conservari, sicut fuit in ipso Patre, quia per biennium, etc. Vehemens imaginatio Passionis Jesu, si haberet Stigmata naturaliter imprimere, hoc præ omnibus in Beata fuisset Marìa Matre ipsius Domini Redemptoris, et in ejus corpore, quæ præ cunctis Christum amavit, et de ejus Passione condoluit. Ex quibus apparet hanc impressionem miraculosam esse. Quia tamen in impressione invisibili imaginatio aliquid valere potest, et in visibili fraus tum humana, tum diabolica intervenire potest, cautè in hac re procedendum: omnes circumstantiæ bene considerandæ, virtutes hereticæ, vel alia miracula insigniter attendendâ, et judicium Sedis Apostolicæ requirendum et expectandum erit.

SANGUINEUS SUDOR EXTATICORUM.

Schol. II. Quodsi subinde in Extaticis sudor sanguineus, aut sanguineus lacrymæ a corpore et oculis emanare deprehendantur, ea in causis Canonizationis inter miracula non admittuntur, uti notat Benedictus XIV, l. 4, p. 1, c. 26, quia etiàm sudor sanguineus Christi D. in horto naturalis fuit, ex maximo moreore ortus, uti demonstrat D. Calmet, in *diss. de sudor. sang.*, ubi varia exempla sudoris sanguinei et sanguinearum lacrymarum citra ullum miraculum perfluentium affert, ac phys. cis et anatomicis rationibus confirmat.

§ 612.

SIGNA EXTASIS DIVINÆ.

PRIMO: SUSPENSIS SENSIBUS ANIMA CONTEMPLATUR DIVINA.

Denique signa *Extasis divinæ* nunc afferenda sunt, quæ,

præter illa quæ pro discernendis visionibus et Prophetiis in antecedentibus allata fuerunt, sunt sequentia.

Primò. In Extasi divinâ, suspensus sensibus externis, non debet suspensio sequi mentis et cordis, sed hæc potentie interim in actibus stricte contemplationis, cum Deo unientis, exerceri debent: hæc enim contemplatio debet esse causa suspensionis sensuum; alias tantum erit deliquium, ex solâ virium debilitate ortum: uti patet ex definitione Extasis divinæ ex S. Augustino depromptæ, § 606. Et S. Theresia, in *Cast. mans.*, 6, c. 4, monet de Raptu divino: « Non is est, ut quando deliquium ingruit, aut paroxismus, nihil interius exteriusque intelligentiæ relinquens: sed quantum capio de casu isto, nunquam anima tam vigil existit ad res divinas, nec tam eximiâ luce fruens et cognitione divinæ Majestatis. »

QUANDONAM REVELATA IN EXTASI POSTEA NARRARE POSSIT.

Scholium. Ex hoc sequitur extaticos supernaturaliter raptos eorum quæ in Extasi contigerunt memoriam habere, § 592. Sed ne hæc aliqua æquivocatio contingat, notat S. Theresia, l. c.: Si per visionem imaginariam Deus aliqua extatico revelat, ea memoriæ impressa remanent, et postea ab eo narrari possunt: si verò ea revelat per visionem purè intellectualem, ea quidem remanent in mente impressa, ut in oblivionem non cadant; at ea extaticus ad se rediens enarrare nescit, sed solum confusè eorum recordatur; ut si quis infirmum Regis cubiculum, vasis, tabulis, statuis, aliisque pretiosissimis mirâ arte dispositis ornamentis refertum ingressus fuerit, eaque omnia simul in oculos incurrant, fieri non potest, ut de singulis postmodum in tantâ rerum copiâ recorderet, nisi fortè Deus extatico facultatem ea ad utilitatem aliorum referendi concedat, unde S. Paulus ipse ait, se in Raptu suo vidisse, quæ non licet homini loqui. Vide, § 405, schol. 2.

§ 615.

SECUNDO: EXTASIS DIVINA DECENS EST, ET VERBA CAELESTIA PROFERT.

Secundò. Extasis divina fit cum maximâ ordinatione loquus

hominis interni et externi, § 599. Et Extaticus in Extasi non loquitur, nisi coelestia, quae adstantes ad Dei amorem invitant. Cùm enim Extasis divina a magnitudine admirationis et amoris divini oriatur, non nisi in divina lingua se resolvere sinit. Unde, *Jer. xxiii, 28*, dicitur : *Propheta... qui habet sermonem meum, loquitur sermonem meum verè.*

EXTATICI SUBINDE LOQUUNTUR.

Scholium. Negari non potest quod in Extasin divinam rapti aliquando loquantur, sicuti etiam dormientes subinde loquuntur. P. Ceparius, Confessarius S. Magdalene de Pazzi, vitam S. Aloysii a se conscriptam et cum parte digiti ejusdem dedit; cùmque Sancta Reliquia particulas sorocibus divideret, repente in Extasin divinam raptus, per intervalla, mirabilia verba protulit, quae supremum gloriae gradum S. Aloysio in coelo concessum amplissimè patefecerunt. Octodecim testes factum retulerunt ex Monialibus presentibus. Nonnulla ex his verba scripserunt, quae a S. Magdalena prolata fuerant, exhibitoque ipsi folio in quo notata erant, multum illucrymans, quod oculata Dei dona vulgare cogereetur, jussu Archiepiscopi Florentini, qui ideo in cubiculum egrotantis venerat, cum juramento confessus est, omnia in folio descripta vera esse, prout in eo narrabantur, prout in process. Canoniz. S. Magd. et S. Aloys. habetur. Illud hic notandum, ut verba observentur quae ab extaticis proferuntur, una cum omnibus circumstantiis, ut ostendit Pignatellus, t. 8, cons. 231.

§ 614.

TERTIO : EXTASIS DIVINA EST ARDENTER AFFECTIVA.

Tertio. Non sufficit ut in Extasi divina *actus interni* sint intellectuales, sed requiritur ut sint *ardenter affectuosi*, ut satis certò de Extasi divina constet. Aliàs enim magis erit Extasis philosophica quam mystica. Unde, *Jerem. xxiii, 20*, dicitur : *Nonne verba mea quasi ignis, dicit Dominus, et quasi malleus conterens petras.* Et S. Salesius, l. 7 de *Amor. Dei*, c. 6, ait : « Si Extasis sit pulchrior quam melior, lumi-

nosior quam calidior, magis speculativa quam affectiva, admodum est dubia... Verendum est ne aliquid subsit periculi, ne Extasis ista falsa sit, neve eam hominem habentem inflet potius quam edificet. » Agnoscit quidem S. Presul in Extasi posse aliquid verè a Deo revelari etiam non habenti charitatem; sed hoc rarum est, et per imperfectam revelationem, cujus expositio alicui Sancto reservatur, ut Danicli in somniis Nabuchodonosoris. Non obstat quòd Extasis divina tam intellectualis quam affectiva esse possit : quia haec distinctio solum secundum excessum unius vel alterius attenditur, licet in eà et illuminatio et ardor adesse debeat, § 608, schol. 1; eò tamen certior erit quò magis affectiva fuerit.

UNDE A CHARITATE DIVINA ORIRI DEBET.

Scholium. Meritò proinde in causis Canonizationis non admittuntur Extases ut divinae, nisi probetur eas a redundantia divinae charitatis provenisse. Tunc verò meritò assumuntur ut confirmativae heroicæ charitatis, et orationis sine vitio circuli : quia non proceditur tanquam ab unica probatione heroicæ charitatis, sed tanquam ab adminiculo comprobante heroicam charitatem, prius jam probatam. Quando verò locutio aut visio divina in Extasi fit ad correctionem aut correptionem tepidi vel peccatoris, clarum est quòd charitatem non supponat, aliunde verò ab effectibus probari potest divinam esse, si contritio aut fervor singularis subsequatur, aut comminatio impleatur, uti ex historicis sacris et ecclesiasticis, maxime Dialogis S. Gregorii apparet.

§ 615.

QUARTO : EXTASIS DIVINA PLERUMQUE IN SANCTIS EXERCITIIS CONTINGIT.

Quarto. Extatici plerumque *in oratione positi*, vel *inter audiendum Sacrum*, vel post sumptam *SS. Eucharistiam*, aut sermones de Deo vel celesti gloria auditos, in Extasin rapiuntur. Delrio, l. 2, q. 23, narrat quandam Dei servam Burgis in Castellà, an. 1585, saepe in Raptum elevatam fuisse, cùm

SS. Eucharistiam receperat, et ad se reversam, erubescens plenam et pudoris, consuevisse se celerim in conclave recipere. Scacchus quoque, de *Not. Sanct.*, similia de S. Catharina Senensi refert.

§ 616.

QUINTO : EXTASIS DIVINA SÆPE BREVIS EST.

Quinto. Divini raptus non sunt protixi, sed sæpe breves, juxta ea que habentur apud Card. Bonam, de *Diser. spir.*, c. 14, et apud Thomam a Jesu, *Oper.* 1. 2. disp. 3, c. 8.

§ 617.

SEXTO : EXTASIS DIVINA VITAM SANCTAM POST SE TRAHIT.

Sexto. Extasis divina securò erit, si illi effectus vitæ perfectæ correspondeant, nam a fructibus eorum cognoscetis eos. Et hæc notam præcipuè assignat S. Salesius, de *Amor. Dei*, c. 7: « Quando igitur in oculos incurrit quispiam, qui in oratione habet Raptus, per quos egreditur extra se, et ascendit supra seipsum in Deo, et nihilominus non habet vitam sublimem, et Deo confixam, per abnegationem mundanarum concupiscentiarum et mortificationem propriarum voluntatum, et inclinationum naturalium cum suavitate quâdam interiori, cum simplicitate et humilitate cordis, præcipuè autem cum continuâ charitate: crede mihi, Theolime, ejus Raptus sunt admodum suspecti et periculosi. Sunt ipsi Raptus propriè ad inducendos homines in admirationem, non autem ad sanctitatem. In summa, est vera nota, quòd hujusmodi Raptus et Extases non sint, nisi occupationes mentis humanæ, et deceptiones spiritûs maligni. » ELS. Theresia, in *Vit.*, c. 20, effectus Extasis divinæ tres præcipuos assignat, scilicet cognitionem magnitudinis Dei, profundam humilitatem, et sui

ipsius cognitionem, et contemplum rerum terrenarum. Et, in *Cast. mans.*, 6, c. 14, concludit: « Nullum autem certius indicium Extasis veræ ac supernaturalis est, quàm si mores ejus qui rapitur cum hoc divino munere consentiant, ut supra diximus: si nimirum mundum contemnit, si ejus pompas et vanitates detestatur, si efficac Deo serviendi propositum habet, si se indignum eâ gratiâ reputat, si majorem in dies progressum facit, si ex intimâ cum Deo unione crescit in eo humilitatis abnegatio, odium sui et amor Dei. »

ADHORTATIO AD EXTASIS AMORIS.

COROLLARIUM. Quanquam igitur Extases et Raptus non desiderandi sint, minimè tamen nec in nobis, nec in aliis contemnendi sunt, quia celerrimè animam a terrenis elevant, et Deo acerrimè conjungunt: imò, uti notat Richardus Victorin., l. 5, de *Cont.*, c. 5: « Quamvis hujusmodi excessus in nobis minimè sentimus, quid aliud quàm... de nobis sentire debemus, nisi quia minus diligimus. Si enim, quisquis es, plenè, perfectèque diligeres, forte dilectionis tue nimietas, astuantisque desiderii anxietas in ejusmodi te raperet excessus... Item sanè si divinâ dilectione plenè dignus existisses, si tantâ dignatione te idoneum exhiberes, forte tantâ luminis sui claritate intelligentiæ tue oculos irradieret, tantâ intimitate suæ dulcedinis suavitate cordis tui desiderium increbruiet, quâ teipsum supra temetipsum raperet, et per mentis excessum in superna elevaret. » Universum verò desideranda et totis gratiâ viribus Extasis amoris procuranda est, quæ si adsit, ad omnem perfectionem sufficit, licet aliæ visibiles Extases et Raptus desint: illa quippe et perfecta impletio primi et maximi præcepti de dilectione Dei super omnia, in quâ substantialiter omnis perfectio Sanctorum in viâ et patriâ consistit: quod man datum omnes obligat, et si perfectè adimplatur, mortuus quisque erit terrenis, et vivus in Deo. Uti enim S. Salesius, l. 7 de *Amor. Dei*, notat: « Complures Sancti gloriosè vivunt in cæcis, quòd nunquam rapti fuerunt, nec Extases, nec Raptus contemplationis senserunt: nam quàm multos Martyres, quàm illustres Sanctos et Sanctas legimus in historicis, qui in suis orationibus aliud non habuerunt privilegium, quàm devotionis et fervoris? At nunquam Sanctus exsistit quispiam, qui non habuerit Extases et Raptus vite et operationis, superando seipsum, et suas inclinationes naturales. » Et juxta illud: *Virgò ego, etc.*, practicè exponit quomodo

haec Extasis et Raptus vite et operationis fiant in Christo Jesu, moriendo rebus cæteris, et ad novam Jesu vitam resurgendo. Et, c. 8, ad eandem praxim excitat verbis Apostoli, II Cor. v: *Charitas enim Christi urget nos, æstimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sumus, et pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed et qui pro ipis mortui est et resurrexit.* Ubi subdit S. Presul: «*Jesus lotus meus est, et ego illius vivam, et moriar super pectus ejus: me neque mors, nec vita unquam separabit ab illo.*» Ac demum: «*Atqui hoc modo fit sancta Extasis veri amoris, quando non amplius vivimus secundum rationes et propensiones humanas, sed secundum nobiliores, et super illas longo intervallo exaltatas, secundum inspirationes et instinctus divini animarum nostrarum Salvatoris.*»

§ 618.

ARCANA CIRCA EXTASES ET RAPTUS.

I. In extaticis raro adhibenda sunt probationes violente, uti ligamine pedum, manuum torsione, punctione usque ad sanguinem, et perscriptione pupillæ oculi ex flammulâ caudela; miseri enim patientes nimium vexati manent. Si suspicio sit vel esse fictiones, vel mera deliquia personarum spirituum, satius erit illa contemnere, nullâ talium rerum habitâ ratione.

II. Non repugnat quidem, physicè loquendo, ut aliquis in Extasi moriatur; quia ex aliqua meatuum obstructione symptomata sequi potest, quod vitam adimat: moraliter tamen loquendo, hoc vi Extasis, nisi Deus ob alias rationes velit, est impossibile, nec enim Dei dona sunt congrua media, ut per ea fines adeo infelices inducantur.

III. Quando ligamine torquentur extatici, subinde ad se redeunt, cum natura ita provida sit, ut spiritus vitales mandet parti debiliori, ut illi subveniant; cumque pars ligata adeo vexetur, spiritus vitales in cerebro vel corde collecti citatim prosiliant, in auxilium partis exterioris oppressæ, sicque ita

se ipsos revertuntur extatici: quanquam hoc sæpe non prosit, eo quod Raptus sit valde supernaturalis.

IV. Neque Christus Dominus, neque Beatissima Virgo Maria in Evangelio Raptus vel Extases habuisse leguntur, neque hujusmodi rebus opus habebant.

V. Si Raptus et Extases oriuntur a principio infusus, ubi parte inferiori sensibus privatâ, pars superior intellectus et voluntatis Deo unita orationi vacat, valde conferunt ad vitam in melius promovendam: si verò in solâ parte inferiori sistunt, sine usu sensuum et oratione, uti non raro fit, computandi veniunt in temporis jacturam.

VI. Dantur etiam deliquia extatica, seu Extases deliquis similes, quæ a principio interiori oriuntur, quales plerumque contingunt in personis orationi deditis, maxime in feminis infirmi capitis, modici cordis, ac debilis complexionis. Cujus ratio est quod cum quavis internâ operatione vehementi et suavi habitâ, subito privantur usu sensuum externorum, et simul oratione, quæ utpote dependens a principio acquisito per sensus externos, his deficientibus etiam deficit. Requiritur a talibus in se reversis, an remaneat in ipsis aliqua remniscentia in memoriâ intellectivâ rerum quæ egerint aut passi sint, et fatebuntur nihil recordari: quod secus evenit his, quorum Extases ab infuso principio dependent: recordantur enim favorum, quibus in Extasi a Deo sunt donati.

VII. Illos qui rapiuntur identidem, in se reversi aliquantulum quamprimum desinituntur sensibus, pauca edicunt, et iterum rapiuntur, et quin possint edere, bibere, aut dormire, per plures dies continuò subsistunt, consultissimum est in aliquo cubiculo collocare, illis assistere, atque utut liceat delicate tractare jusculisque reficere, donec plene ad se revertantur; at si signa Extasis divinæ adsint, nec medicos, nec medicinas, nec rumores plausibiles, nec concursus hominum, nec strepitus admittere. Deus, quem ad hoc extremum redegit, ab ipso redimet, cum non satis constet ullum hoc

mortis genere obiisse : quod si hac viâ e vitâ excederet, felix ille; siquidem extinctus foret vi amoris divini, cujus excessus talium effectuum causa foret.

VIII. Personis, quæ frequenter afficiuntur deliquis extaticis, quæque sensuum usu identidem vi internâ orationis mentalis privantur, cibus et somnus solito præscribatur, plinque orationis vocalis quàm mentalis. Solent tamen ejusmodi persone suæ voluntati esse addictissime, et rarò adducuntur ut obediant et suo modo vivendi reantient.

IX. Via revelationum et raptuum divinorum bona quidem est, sed satis periculosa : similis est funambolorum gressui per funes, qui etsi non labuntur neque fracturam pedis manusve sustineant, expositi tamen sunt casui et perditioni. Cùm, econtra, qui sub humilitate per viam regiam obedientie incedit, patienter adversa perferit, et exercitio virtutum studet, solidè sanctas evadat, neque similes ruinas timeat. Quia viâ prior, viâ bona, sed periculosa; posterior, secunda et fructuosa est.

CAPUT V.

DE BONO REGIMINE RELIGIOSO.

§ 619.

REGIMEN RELIGIOSUM QUID.

Cùm Theologia mystica practica de vitâ Christianâ perfectâ agat, jure merito in specimen status Religiosus proponitur, cujus est, illos peculiari studio huic perfectioni incumbere, qui se totos in illo in holocaustum divine Majestati consecrant, et illis Christi D. Evangelicis consiliis inherant, *Matth. xix, 21 : Si vis perfectus esse, vade, vende qua habes... et veni, et sequere me.* Quia autem juxta S. Thomam, 2, 2, q. 186, a. 5: « Status Religionis est quedam disciplina, vel exercitium, tendendi in perfectionem. Quicumque autem instruatur, vel exercitatur, ut perveniant ad aliquem finem, oportet directionem alicujus sequantur, secundum cujus arbitrium instruatur, vel exercitatur, ut perveniant ad aliquem finem quasi discipuli sub Magistro. Et ideo oportet quòd Religiosi in his quæ pertinent ad Religiosam vitam alicujus instructioni et imperio subdantur. » Hinc cùm in tomo primo de vitâ spirituali pro Religiosis subditis sufficienter actum sit, in præsentî tomo de Magisterio, seu Regimine Religioso, et quomodo Prelatus suos Religiosos subditos sanctè et bene regere et instruere debeat, quæque ad hoc in eo qualitates et virtutes requirantur, tractandum erit. Quapropter *Regimen religiosum* est practica quedam prudentia, quæ bonâ cum pro-

mortis genere obiisse : quod si hac viâ e vitâ excederet, felix ille; siquidem extinctus foret vi amoris divini, cujus excessus talium effectuum causa foret.

VIII. Personis, quæ frequenter afficiuntur deliquis extaticis, quæque sensuum usu identidem vi internâ orationis mentalis privantur, cibus et somnus solito præscribatur, plinque orationis vocalis quàm mentalis. Solent tamen ejusmodi persone suæ voluntati esse addictissime, et rarò adducuntur ut obediant et suo modo vivendi reantient.

IX. Via revelationum et raptuum divinorum bona quidem est, sed satis periculosa : similis est funambulorum gressui per funes, qui etsi non labuntur neque fracturam pedis manusve sustineant, expositi tamen sunt casui et perditioni. Cùm, econtra, qui sub humilitate per viam regiam obedientie incedit, patienter adversa perferit, et exercitio virtutum studet, solidè sanctas evadat, neque similes ruinas timeat. Quia viâ prior, viâ bona, sed periculosa; posterior, secunda et fructuosa est.

CAPUT V.

DE BONO REGIMINE RELIGIOSO.

§ 619.

REGIMEN RELIGIOSUM QUID.

Cùm Theologia mystica practica de vitâ Christianâ perfectâ agat, jure merito in specimen status Religiosus proponitur, cujus est, illos peculiari studio huic perfectioni incumbere, qui se totos in illo in holocaustum divine Majestati consecrant, et illis Christi D. Evangelicis consiliis inherant, *Matth. xix, 21 : Si vis perfectus esse, vade, vende qua habes... et veni, et sequere me.* Quia autem juxta S. Thomam, 2, 2, q. 186, a. 5: « Status Religionis est quædam disciplina, vel exercitium, tendendi in perfectionem. Quicumque autem instruatur, vel exercitatur, ut perveniant ad aliquem finem, oportet directionem alicujus sequantur, secundum cujus arbitrium instruatur, vel exercitatur, ut perveniant ad aliquem finem quasi discipuli sub Magistro. Et ideo oportet quòd Religiosi in his quæ pertinent ad Religiosam vitam alicujus instructioni et imperio subdantur. » Hinc cùm in tomo primo de vitâ spirituali pro Religiosis subditis sufficienter actum sit, in præsentî tomo de Magisterio, seu Regimine Religioso, et quomodo Prelatus suos Religiosos subditos sanctè et bene regere et instruere debeat, quæque ad hoc in eo qualitates et virtutes requirantur, tractandum erit. Quapropter *Regimen religiosum* est practica quædam prudentia, quæ bonâ cum pro-

portione dirigit media in ordine ad Religiosam communitatem cum pace conservandam juxta institutum quod ipsa proficitur.

EXPLICATUR.

SCHOLIUM. Nomine Regiminis religiosi comprehenditur tam Regula scripta a Fundatoribus, suis Religiosis tradita, quam regula viva Prælati, seu Superioris : prout enim cum prudentiâ practica, per mediâ et institutum Regulâ, Superior suam Communitatem ordinaverit, eadem in Regularitate forebit. Et sicuti Apostoli vocati sunt ut primam Religionis ideam exhiberent, vivendo juxta regulam perfectionis evâgelicæ, sub obedientiâ et peculiari directione Christi Domini, ita et Apostolos imitantur, qui ad varias Religiones vocantur, ut juxta regulas suas, et sub suis Prælati, Christi vices gerentibus, Christum sequantur. In Regimine autem religioso, Superiores potius quam subditi considerantur, et illorum prudentia potius quam istorum : quia a Superioris bonitate bonum Regimen Communitatis, sicuti proficua salus corporis a capitis idoneitate, maxime dependet. Unde de Superioribus Religiosis, et proportionate de aliis etiam Superioribus Ecclesiasticis principalis tractatur, et consequenter tantum de iis que ex parte subditorum ad bonum Regimen religiosum conferunt.

§ 620.

SUPERIOR RELIGIOSUS QUID.

Superiores Religiosi dicuntur illi quibus Communitatis alicujus Religiosæ directio incumbit, et qui gubernationem ac Regimen suum ad subditorum suorum salutem referunt.

VARIA NOMINA SUPERIORUM RELIGIOSORUM.

SCHOLIUM. Superiores, quibus Religiosi parent, pro diversitate Ordinum, variis nominibus insigniuntur : alii *Abbat*es, alii *Præpositi*, alii *Prævost*es, alii *Rectores*, alii *Guardiani* vocantur; inter quos nonnulli *Provincialibus*, hi vero *Generalibus* subsunt. Hic non tractatur de Prælati intra Religiosos Ordines específicos, prout sunt hujus potius, quam alterius Religionis, nec cum ordine inter se intra eandem Religionem, sed sub nomine generico Prælati Religiosi tractatus hic procedit.

§ 621.

PRÆLATUS RELIGIOSUS EST MAGISTER.

Prælati religiosus est in sua Communitate omnium suorum subditorum *Magister*. Colligitur 1° ex S. Scripturâ, *Eph. iv. 11*, ubi dicitur Deum in Ecclesiâ suâ dedisse *alios autem Pastores et Doctores*. Cum ergo Prælati sit pastor, uti inferius videbitur, patet quod etiam esse debeat Doctor, seu Magister. Unde Apostolus hic non, uti ad alia munera, numerat alios et alios, sed eosdem ad utrumque munus, uti notat ad hunc locum S. Hieronymus; dicens : « Non ait, alios autem Pastores, et alios Magistros; sed alios Pastores et Magistros; ut qui pastor esse debeat et Magister : nec in ecclesiis, quamvis sanctus sit, Pastoris sibi nomen assumere debet, nisi possit docere quos pascit. » Id ipsum notant S. Augustinus, *Ep. iix ad Paulin.*, q. 4, S. Thomas, ad l. c., Es-tius etc. Idem erigitur ex illo, *Luc. x. 16* : *Qui vos audit, me audit : et qui vos spernit, me spernit*. Ubi Christus D., summus Prælati et Magister, juxta illud, *Joan. xiii. 13* : *Vos vocatis me Magister, et Domine : et bene dicitis, sum etenim*, suos discipulos, quos fidelibus præfecit, tales fecit Magistros, ut in illis Christus ipse audiendus foret, uti notat ibi Card. Toletus, *annot. xxii*. Idem 2° docent S. Hieronymus, *Ep. iv ad Rustic.*; S. Gregorius Naz., *Or. 1. de sua fuga*; et S. Gregorius M., in *Pastor.*, p. 1, c. 1; Climacus, in suo *Pastore*, c. 1. 3° Rationem dat S. Thomas quia status Religionis est disciplina et exercitium tendendi ad perfectionem, quæ utique Magistrum, qui est Prælati Religiosus, requirit.

§ 622.

SCIENTIA PRÆLATI.

Quia igitur Prælati Religiosus suorum subditorum Magister est, ideo *primò*, ad explendas rite sui Magisterii partes,

debita et competente scientiâ et doctrinâ instructus esse debet, et eò quidem majori, quò Magister discipulos suos superare debet. Sumitur 1° ex S. Scripturâ, I Tim. iii. Apostolus ab Episcopo et ab omni Prælatò requirit ut sit doctor : et, I Tim. iv. Timotheum monet : Attende lectioni et doctrinæ. Et, ad Tit. 1., requirit ut potens sit exhortari in doctrinâ sana, et eos qui contradicunt, arguere. 2° Patet ex PP. S. Gregorius, in Pastor., c. 1., ait : « Ab imperitijs ergo pastoribus magisterium pastorale suscipitur in magnâ temeritate... et tamen sæpe, qui nequaquam spiritualia præcepta cognoverunt, cordis se medicos profiteri non metuunt : dum, qui pigmentorum vim nesciunt, videri medici carnis erubescant. » Et S. Benedictus, Reg., c. 64, de Abbatè statuit : « Oportet ergo eum esse doctum lege divinâ, ut sciat, et sit, unde proferat nova et vetera. » S. Bernardus, Serm. 3, de Circumcis., ait : « Nunquid eliget esse Magister, qui nondum discipulus fuit, et docere quod didicisti nunquam. » Et S. Thomas, 2, 2, q. 185, a. 3, ad 2, docet de Prælati : « Debet enim ad hoc intendere, ut talem se exhibeat, ut ceteros et scientiâ et sanctitate præcellat. » 3° Ratio est : quia erubescit homo sensatus Magistrum agere in scientiis humanis et profanis, easque docere quas non perfecte didicisti, partemque honoris non exiguam reputat docere cum perfectione, ad quod indefesso studio laborat : ergo multò magis Prælati tanquam Magister spiritualis ad munus suum rite obeundum competenti scientiâ imbutus esse debet, et quidem multò magis quàm Episcopus, vel Parochus, vel alii animarum curam habentes : quia agitur de Magisterio erga discipulos, qui tendunt ad specialem perfectionem.

QUALIS SCIENTIA REQUIRATUR.

SCHOLARUM. Insignis quidem literatura et eruditio in scientiis quibuscumque Prælatò Religioso apud subditos suos magnam auctoritatem præstare potest, in scientiâ tamen Sanctorum præ primis excellere debet, quas est scientia practica, quâ quis studet per omnia servire et placere Deo, quas non est mundanorum, non

politicorum, non Philosophorum, non Theologorum, sed Sanctorum : nec enim gubernare debet mundanæ, nec politice, sed sanctæ, tanquam Magister illius scientiæ practicæ quâ subditi sui per omnia Deo servire et placere student, quâ et ipse Prælati res sacras et Myseria Dei ac vitæ spiritualis bene calleat, ut in eâ subditos suos bene erudire valeat, utpote qui ad sanctitatem toto conatu aspirare tententur.

§ 625.

ORATIO ET STUDIUM PRÆLATI.

Secundò. Ut Prælati Religiosus hanc scientiam Sanctorum sibi acquirat, orationi et studio rerum divinorum indefessò incumbere debet. Nam 1°, Jac. 1, 5, dicitur : *Si quis vestrum indiget scientiâ, postulet a Deo.* Et S. Paulus, I. Tim. iv, monet : *Attende lectioni.* Et, Eccl. xxxix, dicitur de Doctoribus : *Cor suum tradet, ad vigilandum ditaculo ad Dominum, qui fecit illum... Si enim Dominus magnus voluerit, spiritus intelligentiæ replebit illum.* » 2° S. Gregorius, in Pastor., p. 2, c. 11, ait : « Quia valde inter verba humana cor nostrum deluit, et usus humane conversationis indesinenter destruit vim sollicitudinis, atque providæ circumspectionis erga coelestem vitam, oportet quòd per meditationem sacròrum eloquiorum iugiter restauretur... Nunquam Rector a sacra lectionis studio recedat. » Et S. Isidorus, I. 2 Offic., c. 5, de Prælato ait : « Cujus præ cæteris speciale officium est, Scripturas legere, percurrere Canones. » 3° Ratio est tum quia sine oratione virtutes sibi necessarias Prælati comparare non poterit ; tum quia sine studio rerum divinarum subditos suos in dubiis, difficultatibus, illusionibus etc., in vitâ spirituali occurrentibus rite et securè gubernare non valetit.

QUOMODO HUC STUDIO INTENTUS ESSÉ DEBEAT.

SCHOLARUM. Igitur Prælati Religiosus vacare debet intentissimè rerum divinarum studio, et Theologia mysticæ non tantum spe-

culacioni, sed etiam gustari, quoad poterit, seipsum vite puritate et amore unionis divinae coaptet. Nec dicat sibi non sufficere tempus ad spiritalia negotia: nonne enim multi sancti Prælati Religiosi, non solum tempus ad orandum, meditandum et sacrificandum, sed etiam ad scribendum plures libros inveniebant? Ven. Bartholomæus à Martyribus, l. de mor. Prælat., c. 4, hic bene notat: a Triplex est status mentis in homine implicato negotiis, simulque Deum querente: Primus, quando habet otium; tunc enim mente et affectu vehementer debet in Deum ferri, atque operam dare et inagere que tunc, velimus, nolimus, sese ingerunt trahant cor post se; sed etiam si circumvolent nos, mens tamen super omnia temporalia stabilitur. Secundus, quando vacat negotiis omnino ebibentibus attentionem omnem, ut quando quis supputat aut legit aliquid difficile intellectui, aut audit negotium varis modis implicitum, quod oportet rectè intelligere, ad sententiam justè ferendam etc., quo tempore quamvis non maneat actualis amor Dei, neque simplex ille intuitus ipsius; manet tamen quedam impressio amorosæ relictæ ex frequentia actualis amoris, quæ magnam pacem et quietem affert exercitatis, quam non omitunt etiam in ipso negotiorum turbine, et per quam, illis transactis, mox redeunt ad centrum ac thesaurum suum, immitiendo sagittas actualis amoris. Tertius verò status est, quando intendit communibus negotiis, quæ non ita magnam exigunt attentionem, quibus non ita magna pars cordis tribuenda est, ut non etiam sua particula Deo reservetur. Quid stultius dici potest, quam quoniam officium pastorale est multis negotiis implicitum, ideo non sit quotidie celebrandum? Imò quia tale est, oportet vel spatium celebrationis separare Domino, ad munimen contra tentationes, ad lumen in negotiis, ad consolationem inter tot afflictiones, ut vel tunc respirare liceat. In pastoralis officio nulla sunt, quæ devotionem nutriunt, scilicet continue vexationes et angustie... Et attende quod sicut Judæi tantum colligebant de illo suo Manna, quantum erat necessarium atque sufficiens ad totam diem: ita oportet virum diurnis hœc occupatum tantum nocturnis vacare exercitiis, quantum sufficiat ad ferenda dulciter officii onera propter Deum. »

§ 624.

PRÆDICATIO ET EXHORTATIO.

Tertiò. Scientia Prælati Religiosi non debet illi soli, sed maximè suis subditis esse proficua, adeoque ut Magister eo-

rum, frequentibus exhortationibus et prædicationibus eos erudire tenetur. Ita 1° S. Paulus, I Tim. iv, scribit Timotheo: *Attende tibi et doctrinæ, insta in illis: sic enim te saluum facies, et eos qui te audiunt.* Et, II Tim. iv, eum obtestatur: *Testificor coram Deo et Jesu Christo, qui judicaturus est vivos et mortuos; prædica verbum, insta oportune, importune, etc.* Et instantiam suam in verbo Ephesius, Act. xx, testatur: *Per triennium non cessavi die et nocte cum lacrymis monens unumquemque vestrum.* Unde etiam Frid., sess. 5, c. 2, de Reform., docet, prædicationem Evangelii esse præcipuum Episcoporum munus, et omnes alios Ecclesiarum Prælatos teneri per seipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum S. Jesu Christi Evangelium. Id quod, sess. 24, c. 4, de Ref., de Parochis; et, sess. 23, c. 1, de Ref., universaliter statuit: a præcepto divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissa est... verbi divini prædicatione (eas) pascere. Quare etiam antiqui SS. Ordinum Prælati in his prædicationibus et exhortationibus indefessi fuerunt, uti inter plures vel ex solis Sermonibus S. Bernardi ad suos Religiosos apparet. 2° Patet ex PP. S. Gregorius, l. 2, ep. 39, de Episcopis, et consequenter de omnibus Prælati, ait: a Episcopi est de prædicationis ministerio semper cogitare, intensissimo timore considerans, quod recessurus ad percipiendum Regnum Dominus, et talenta servis distribuens, dicat: *Negotiamini, dum venio.* Quod protectio negotium tunc verò nos agimus, si vivendo et loquendo animas lucramus; si infirmos in superno amore roboramus, si protervos et tumidos gehennæ supplicia terribiliter insonando flectimus, si nulli contra veritatem parcimus, si superbis amicitias dediti humanas inimicitias non timemus. » S. Bernardus, l. de Cons., ad Eugenium ait: « In his duobus mandatis, verbi scilicet atque exempli summam tui officii ad conscientie securitatem pendere intellige. » 3° Ratio est ex S. Thomâ, in c. 19 Math.: « Quia status Prælationis non est ad acquirendam sibi perfectionem, sed ad habitam communicandam... Unde talis est differentia inter perfectionem Religiosorum et Prælatorum,

qualis inter discipulum et Magistrum. Unde discipulo dicitur: Si vis addiscere, intra scholas, ut addiscas; Magistro dicitur: Lege, et perface.»

PRÆLATI A PRÆDICATIONE SE NON SUBTRAHANT.

SCHOLIAM. Proinde Prælati Religiosi animas sue cure commissas prædicationibus domesticis in communi, seu privatim præ cæcis indigentibus, seu aliis modo pascere debent, prædicationibus Domini Dei, vel proprii fassitati Regule, aut laudabilibus consuetudinibus præscripserint. Et quidem si Prælati laici fuerint, saltem suo modo familiari observantiam mandatorum Dei, et regule sue, per exhortationes sibi competentes promovere debent, id quod etiam Superiores feminae juxta modum suum prestare debent. Sane nihil intolerabilius est, quin Prælatum Religiosum totum tempus in œconomicis et aliis secularibus negotiis prodigere, et exiguum aut nullum sacris lectionibus et meditationibus tradere, quatenus sanctis sermonibus et exhortationibus ovium suarum animas ad terrenorum contemptum et cœlestium amorem inflammare possit. Concilium Carthaginense IV statuit ut etiam Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed orationi et lectioni, et verbi Dei prædicationi tantummodo vacet: Quod Patres illi ab Apostolis, Act. vi. v. acceperunt, dicentibus: *Non est æquum nos develinquere verbum Dei, et ministrare mensis etc.* Et in hoc præter alios Prælatos Religiosos secutus est eos S. Anselmus, qui dum Beccensis Abbas esset, Monasterii negotiis sollicitudini fratrum, quos ipse strenuus et idoneus noverat, delegatis, tunc eruditioni, admonitioni et correctioni fratrum, divinæque contemplationi vacavit: id saltem exemplo suo docens, ne Prælati Religiosi, quibus cura temporalium incumbit, spiritualia et exhortationes, etc., negligant. Nec dicant quod per alios sibi subordinatos hoc munus committendis exercent, maxime cum hoc perfectionem sacram suis Religiosis præscripam, suppleri possit. «Nam etsi fors Prælati sit minus doctus, aut minus eloquens, habet tamen aliquid et majus et fortius verbum pastoris: sicut hæc matris utilis esse censetur lacte nutricis. Audiant igitur Episcopi (seu Prælati) consilium Jethro, et eis dictum a Domino putent, quod Moysi ille suggestit his verbis: *Exod. xviii: Esto tu populo in his que ad Deum pertinent, ut referas que dicuntur ad eum, ostendosque illi ceremonias, ritumque ostendi, et viam, per quam ingredi debeant. Provide autem viros tinentes Deum, in quibus sit veritas, et qui*

oderint avaritiam, et constitues eos judices minorum, majora verò ad te adferant. Hucusque Ven. Bartholomæus a Martyr, de Mor. Præl., c. 7.

§ 625.

EXEMPLUM BONUM.

Quartò. Ut verò Prædicatio et Exhortatio Prælati, tanquam Magistri, magis sit efficax, suis Religiosis bono exemplo in omni genere virtutum prædicere debet. Ita 1° jubet Christus D. Apostolos suos, *Matth. v. 14: Neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in celis est.* Et Christus ipse, *Act. i: cepit facere et docere.* Et S. Paulus, ad *Tit. ii*, Titum monet: *Teipsum præbe exemplum bonorum operum.* 2° Subscribunt PP. S. Augustinus, in *Reg.*, Prælatum monet: «Circa omnesseipsum bonorum operum præbeat exemplum.» S. Basilus, in *Reg. fasilor. interrog.* 43, ait: «Oportet igitur, ut si quis Præfectus est, memor præcepti Apostolici, qui ait: *Exemplum esto fidelium, vitam suam efficiat quicumque præcepti Domini evidens exemplum.*» S. Gregorius, *Pastor.*, p. 2, c. 4, minutim persequitur, quibus Prælati excellere debet; c. 3, probat « ut Rector sit semper operatione præcipuus, nec inter malos tantummodo, que recta sunt, faciat, sed bene quoque operantes subditos, sicut honore ordinis superat, ita etiam morum virtute transcendat.» Ut nimirum juxta illud, *1 Petr. v. 3, gregem Dei pascat, formæ factus gregis ex animo.* Et S. Benedictus, *Reg.*, c. 2, Abbatem ita instruit: «Ergo cum aliquis suscipit nomen Abbatis, duplici debet doctrinâ suis præcesse discipulis, id est, omnia bona et sancta factis amplius quam verbis ostendere... omnia verò que discipulis docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda, nequando dicat illi Deus peccanti: *Quare tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os*

tuum? Tu verò odisti disciplinam, et projecisti sermones meos post te. Et qui in fratribus tui oculo festucam videbas, in tuo trabem non vidisti. 3° Ratio est ex S. Gregorio, l. 2. Past., c. 3: «quia grex per exempla melius quàm per verba graditur. Et bona, vel mala habitu do capitis in universum corpus redundat,» uti ait S. Ignatius Loyola, *Const.*, p. 9, c. 2.

QUOMODO BONO EXEMPLO PRÆLATUS DEBEAT.

SCHOLIUM. Quare, Prælati Religiosus bono exemplo suo et continuo virtutum exercitio suos Religiosos erudiat; licet enim Superior sit, Religiosus tamen esse non desinit, adeoque ad perfectionem religiosam secundum Regulam quam professus est continuò, imò magis quàm alii, tendere tenetur, neque a disciplinâ regulari se eximere potest: et licet secum ipso impune dispenset, quia forte non est qui eum corrigat aut puniat, non tamen legitime, quia lisdem votis, eadem Regulâ et isdem obligationibus, quibus subditi sui, ligatus est, a quibus eum Prælatiura nedum liberat, quin potius arctius ad eas astringit. Quid, quæso, magis absolum quàm Prælati, qui observantiam Regulæ secundum omnem rigorem urget et predicat, quam tamen prius ipse transgreditur? Estne hoc exemplum quod dare debet, et quod alii ab eo expectant. S. Paulus, I Cor. ii, 1, fideles hortabatur: *Estote imitatores mei, sicut et ego Christi.* Quod ipsum suis subditis Prælati dicere in veritate debet. Verùm quo fructu hoc illis dicit? Quomodo ad paupertatem religiosam sectandam suos adhortabitur, si ipse luxu intentus nulla prorsus re indigere velit? Quomodo mortificationem sensum suis commendabit, si viderint quòd ipse sibi omnia sensum oblectamenta procurat et indulget? Quomodo exactam observantiam exercitiorum regularium tum externorum, tum internorum, a suis exiget, si videant quòd ipse per abusum suæ auctoritatis pro libitu suo vivat, et vanis prælectibus suis evagationes excuset? Sanè vel ipse tacere debet, vel si cum ad loquendum extrema necessitas et periculum presentissimum ruinæ totius disciplinæ adigat, illi obijci poterit: *Aedico, cura te ipsum.*

§ 626.

HUMILITAS PRÆLATI.

Quintò. Ut dignitatem et auctoritatem Magistri Prælati religiosus sustineat, eam in humilitate veluti basi et fundamento fundare debet. Huc 1° spectat illud Salvatoris nostri, *Luc. xxii, 26*, ad Apostolos suos monitum: *Qui major est in vobis, fiat sicut minor; et qui præcessor est, sicut ministrator.* Hæc Jesus dixit, et suo simul exemplo confirmavit: nam discipulis accumbentibus Magister humilitatis ministravit. Et, *Matth. xx, 28*, dicit: *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Hoc ipsum in sacris Litteris frequentissimè inculcatum reperies; uti, *Ecd. ii, 20*: *Quantò magnus es, humilia te in omnibus.* Et *xxxiii, 7*: *Rectorem te posuerunt? noli extolli: esto in illis quasi unus ex ipsis.* Accedunt 2° PP. S. Gregorius, *Past.*, p. 2, c. 6, ait: «Pastor tantò apud Dominum obligatior est ad sui ipsius correptionem et humilitatem, quantò apud homines nemo est qui eum corripiat. Et iterum: «Rectores quibusdam signis decenter erumpentibus, eos apud se esse humiles etiam subditi deprehendant.» S. Bonaventura, in *Legend. S. Francisci*, de eo scribit: «Hæc igitur de causâ, humilitatis formâ, Franciscus Fratres suos voluit Minores vocatos, et Prælati sui Ordinis dici Ministros, ut et verbis uretetur Evangelii, quòd observare promiserat, et ex ipso nomine discerent discipuli eum, quòd ad descendendam humilitatem, ad scholas humilis Christi venissent.» 3° Ratio est tum quia sine humilitate, potestate et dignitate Magisterii sui abutetur Prælati ad propriam gloriam et commodum, et non ad quòd data est ei, uti observat S. Bonaventura, *De sex Aliis Seraph.*, c. 3; tum quia sine eâ, sapientiâ celestis, ad obendum ritè suum Magisterium, non imbuetur, que solis parvulis et humilibus in oculis suis a Deo conceditur, *Matth. xi, 25*.

QUOMODO HUMILITAS EXERCENDA.

SENOR. I. Necessitatem humilitatis pro quocumque Prælo Ecclesiastico cum sanctissimi etiam Episcopi perspectam habent, in Clero suo non aliter quàm universorum Ministros et gregis Domini servos sese gesserunt: imò ipse Summus Pontifex se servum servorum Dei nominat, et S. Petrus reliquos animarum Pastores ad custodiam gregis cohortans subjungit, ut illud præsent, *non ut dominentur in Cleris, sed forma facti gregis ex animo, 1 Petr. v. 3.* Quomodo autem, qui dignitate sua supra ceteros eminent, forma et exemplum gregis fieri poterunt, nisi per humilitatem ac modestiam ad universos se demittant, et inferioribus similes reddantur? S. Augustinus, ad Clericos suæ Diocesis schibena, illos *Frates*, nunc *Magistros* suos et *Dominos* vocat. « S. Carolus Borromeus, quantumvis dignitatis suæ contra Magnates terre, ubi res posebat, intrepidus assertor, nihilominus erga inferiores tantæ animi demissione et indulgentiâ utebatur, ut domesticis suis inservire non dubitavit: ipse enim primus omnium manè surgere, famulos excitare et lumen cubiculo inferre solitus erat. Similia de S. Francisco Salesio memorantur, qui noctu surgens focum ipsemet instruebat, ut domesticos eo labore ac molestiâ sublevaret. Quosdam summi isti Præsules, ut Jesu Christi erga discipulos suos benignitatem imitarentur, partium suarum esse duxerunt, ad tam humilia sese ministeria demittere, quid non faciendum est Superioribus Religiosarum Familiarum? P. Surinus, *in med. Ascet.*, t. 2, p. 4, c. 3.

EXCUSATIONES PRÆLATORUM ELIDUNTUR.

SENOR. II. Joannes Gerson, in *Opus. de temper. et modest. Prælat.*, statuit melius et efficacius esse Prælatum declinare ad austeritatem, vilitatem mensuræ, vestibus et numero servitorum, et reliquis pertinentibus ad statum suum, quàm hominibus secularibus in tablis conformari: quod ita probat: 1. Quia manifestum est hoc non placere Deo, cum sit contra exempla Christi et Sanctorum, et plus placeat Deo opera pietatis, in quibus ea expendi possunt, quæ in prædictis expenduntur. 2. Hæc non proficiunt ad spirituum profectum subditorum, cum hujusmodi pompa plus eos scandilicet, maximè seculares et Principes, quam edificent: ex hoc enim concitantur ad murmuracionem, invidiam, cupiditatem, indignationem etc. Viventes enim fastuosè Prælati non sunt subtilis forma sobrietatis et humilitatis, sed ambitionis et vanitatis.

Nam unde tanta devoto Principum et aliorum secularium erga veteres Prælatos, nisi quia hæc pompa contemnebant, et bona ab eis Ecclesie et Monasteriis donata fideliter et sanctè ab illis dispensari videbant? que ubi in pompam converterunt, manum suam retraxerunt, et ipsa bona ecclesiastica invasērunt. Sed forè dicunt Prælati: Sic vivimus, ut nos aliis conformemus. Verum ad hoc respondet Apostolus, *Rom. xii: Nolite conformari huic sæculo.* Dicunt: Sic vivimus ne inter alios erubescamus. Ad hoc dicitur quòd non est erubescenda humilitas Christi, neque vilitas; que propter eum sustinetur. Dicunt etiam: Sic vivimus, ne reptemur avari et hypocritæ, si in his, ceteris parciores fuerimus. Sed hæc nota per largas elemosynas, et misericordiam erga egenos facillè evitare poterunt. 3. Ad splendidiàm vivendi genus Prælatos movere non potest dignitas sui Ordinis, vel Auctoritas Ecclesie, ne forè vilescent, tum quia honorem suum non in fastu, sed virtutibus quærere debent, uti faciabant Apostoli, tum quia seculares et hostes Ecclesie hunc fastum potius irascunt, despiciunt et avertantur, quàm venerantur; pauperes verò ei invident, et detrahunt, qui eorum Prælatos humiles amant, et eorum exemplo suis miseris et labores equanimiter sufferunt: tum quia non debent quærere honorem, quem mundus dominis, Principibus, secularibus et divitibus exhibere solet, sed eum, quem homines viris sanctitate conspicuis præstare solent: alius enim, licet non incidant in contemptum, priori honori contrarium, alium tamen secundo contrarium non devitant: imò homines videntes eos splendide vivere, eos mundanos et filios hujus sæculi reputant. Quòd si contingat eos ob sanctioniam contemni, nonne scriptum est *Luce. vi: Beati eritis, cum vos oderint homines etc.*

§ 627.

PRÆLATUS RELIGIOSUS DUX EST.

Alterum munus Prælati religiosi est, quòd in *Communitate* sit omnium suorum subditorum *Dux*. Ita 4° inquit *Eccl. xxxii, 1: Rectorem te posuerunt? ubi S. Hieronymus, l. 13 in Ezech., c. 45, legit: « Ducem te posuerunt. »* Et licet Textus ad litteram loquatur de Rectore in conviviis, moraliter tamen, et a fortiori adaptatur quibusvis Rectoribus et Superioribus religiosis. Idipsum patet ex *Joan. x, 4, ubi*

Dominus sub figurâ boni pastoris hanc ejus proprietatem allegat : *Et cum proprius oves emisit, ante eas vadit : nimirum ut dux eorum.* 2° S. Basilius, in *Reg. fusior. interrog.* 27, ait : « Praefectus in omnibus dux esse debet... veluti vite nostrae regula est. » S. Hieronymus, *Ep. 4 ad Rustic.*, Praelatum ducem velut Nautclerum habens, de eo dicit : « Latentibus saxis vadisque durissimis plena sunt omnia : ita ut spectator docuus in summâ mali arbore sedeat, et inde regendâ et circumflectendâ navis dictata praedicit. » De eodem ut duce militari loquitur S. Basilius, c. 18 *Const. Monast.* 3° Ratio est quia Praelatus non solum incipientes, sed et proficientes, et perfectos, per vias incognitas, periculosas, hostibus obsessas dirigere debet : quod ut praelat, fidelis Dux viae, peritus Nautclerus navis in procelloso mundi mari, et fortis militis Imperator contra insurgentes animae hostes sit, necesse est.

§ 628.

PRUDENTIA PRAELATI.

Ex munere Ducis fluit primò, quòd Praelatus religiosus insigni *Prudentiâ* debeat esse praeditus, quae est bona quaedam dispositio mediòrum practicozum, ad assequendum finem intentum. Nam 1°, *Math.* xxiv, 43, Dominus dicit : *Quis putas, est fidelis servus, et prudens, quem constituit Dominus suus super familiam suam?* Et praeter alios multos S. Scripturae Textus, *Prov.* xxvii, 16, dicitur : *Dux indigens prudentiâ multos opprimit per calumniam.* Et *Math.* x : *Estote prudentes sicut serpentes.* Id est servantes caput, seu charitatem, et attendentes ne in eo quod pelitur venenum latent. 2° Conc. Carthaginiense iv, cui S. Augustinus interfuit, statuit : « Qui Episcopos ordinandus est, antea examinetur, si sit prudens etc. » S. Prosper, 1, 2 de *Vit. contempl.*, ait : « Sacerdotes prudentissimè debent discernere, quos debent temperatâ severitate corripere, et quos debent sacerdotali magnanimitate portare. » S. Thomas, 2, 2, q. 47, a. 10,

docet : « Quia ad prudentiam pertinet rectè consiliari, judicare et praecipere de his, per quae pervenitur ad debitum finem, manifestum est quòd prudentia non solum se habet ad bonum privatum unius hominis, sed etiam ad bonum commune multitudinis. » 3° Ratio est quia, duce prudentiâ, fere semper optatus finis a Praelato obtinetur, qui si etiam non sequatur, saltem ille temeritatis vel praecipitantis argui non poterit ; cum eontra per imprudentiam totum perdi et animae in aeternam ruinam precipitari possint.

QUALIS PRUDENTIA IN PRAELATO REQUIRATUR.

Schol. I. S. Thomas, l. c., q. 50, a. 2, etiam in subditis prudentiam admittit, quam politicam vocat, et per quam seipsos dirigunt in obediendiâ praecipientibus ; a. 3, notat quòd per prudentiam communiter dictam regit homo seipsum in ordine ad proprium bonum, per politicam verò, de qua hic sermo est, in ordine ad bonum commune ; a. 1, ponit prudentiam regnativam in illo, qui Communitatem perfectam, v. g. Regnum, Civitatem etc. regit, et, ad 2, eam proportionatè ad omnia regimina recta extendit. Addit, a. 3, economicam, quae est erga familiam, et, a. 4, militarem erga copias militares. Quibus addi potest prudentia legislativa, quâ legum conditores decernunt quid agendum sit ; et purè gubernativa, quâ Magistratus instanti executioni legum jam conditarum. Quae omnia facile adaptantur Regimini religioso, et prudentiae ad illud requisite, quâ et subditi politico-religiosè non tam se dirigunt, quam se a Superioribus in ordine ad bonum commune dirigi sinunt, et Superior gubernativè non solum se, sed etiam Communitatem regit sive monarchicè, aliove recto Regimine pro totâ aliquâ Religione, sive quasi economicè, pro aliquibus Provinciis aut Monasterii familia ; sive quasi arte militari, copias instruendo, sive leges ferendo, et regulas praescribendo ; uti Ordinem Fundatores, sive legum et regularum executioni insistendo ; uti Praelati eis succedentes. Porro prudentia Praelati religiosi non debet sola naturalis esse, quam et Philosophi agnovimus, et quae ex synderesi cum virtutibus moralibus naturalibus, usu et experientia comparatur ; sed prudentia supernaturalis, quae limites naturales excedit, et ex fide, aliisque virtutibus moralibus supernaturalibus, seu infusus, dependet.

QUOMODO PRUDENTER PROCEDAT.

SCHOL. II. Prudentia Prælati religiosi partim fundatur in gratia Dei, quatenus donum est desuper concessum, partim innitur experientie variorum eventuum, per quas docetur, quid in similibus casibus faciendum sit; partim denique juvatur a bonâ indole, ad praxin rerum gravium idonea, maxime si sit Prælati mansuetus, quietus, maturo et pacato iudicio præditus, intellectu magis profundo et comprehensivo, cum discursu magis practico quàm speculativo, seu acuto, subtili et vivaci pollens; si sit patiens in adversis et parcus in prosperis. His enim dotibus ornatus, subveniet per prudentiam malis presentibus, præcavebit futura, non propalabit occulta, dissimulabit medicabilia, sciet multa, silentio præteribit plura, non offendet verbo, non exprobrabit sine fructu præterita; licet omnia nôrit, quæ in sua Religiosa Communitate fiunt, mala et bona, virtutes et vitia, non tamen ideo exterius in vultu et verbis quidquam eorum manifestabit que in corde gerit, quin potius ad se, si oportet, bonos et malos, amicos et inimicos, spirituales et carnales admittit, ut omnes inter se uniat et lucrificet. Ante correptionem animæ per captam benevolentiam demeritibus: nocentibus sepe parcet, aut penam ad opportunum tempus differet; abotentes veniam plectet; quæ agenda sunt, non facile preannuntiabit, ne malignos impellantur: consiliarios pios et prudentes sibi adiunget. Acceptor personarum non erit; graviora solam negotia sibi reservabit, levioribus aliis commissis, ne multitudine eorum obstruatur; salubria monita libenter acceptabit. Adulatores et susurrans non audiet: in naturalibus defectibus conivertit; morales corriget; incipientibus, qui sine indulgentiâ aliquibus temporalis solati ad perfectionem Christianam agrè tendunt, se accommodabit: ab usu recreationum in sua Communitate rescebat superfluum, non tollet necessarium: subditos suos ad officia applicabit que ipsorum talentis conveniunt, sciens nullum in ullo genere magnum esse contra ictum nature: ingenia vivida, cholericâ, hilaria, habilia, arguta, ad Cathedras et pulpita applicabit: viros prudentes, graves, mites, ad regimen destinabit: fervidos, orationi vocali et mentali; robustos, laboribus corporalibus; graciles, mentalibus addicet: ad poenitentiam et mortificationem multum hortabitur, in executione tamen fervorem excessivum reprimet: non semper cum suis subditis reperietur, ne illis ex continuâ sua presentia molestiam creet; interdum oppido singularis, exterius facilis et communis, tractabilis cum doctis, urbanus cum nobilibus: et omnibus omnia factus erit.

QUOMODO EXECUTIO RESE FACIENDA.

SCHOL. III. Inter actus prudentiæ, difficillimus est executio, ut nimirum id, quod prudenter deliberatum ac resolutum est, opportunè executioni mandetur. Nulla res est naturæ nostræ, vanitatis vitio corrupta, magis conformis, quam jubere, nec ulla, quam vanitati nostræ magis repugnans, quam exsequi, si difficultas intercedat. Ideo in omnibus rebus publicis bene ordinatis, unus est qui jubet, et alter qui exsequitur. Qui jubet, prudentior esse quàm fortior; qui exsequitur, ut plurimum fortis esse debet quàm prudenter, et qui magis excedat magnanimitate quàm ignaviâ: plus etenim timor valet quàm amor in rerum arduorum executione. Rigor jubentis per alienam manum sentiatur, favores verbò dispensent manu propria. Cum malevolis et fraudulentis a longe agat, et per alios: etenim beneficia eos non emolliunt, poenisque irritantur. Tandem si jubens ipse mandata sua exæquat in rebus arduis, plerumque nil aliud quàm lites, afflictiones, odia, dissidia et detractiones obtinet. Ut igitur executio ritè fiat, sequentes Regulas Prælati observet. 1. Rem Deo in precibus commendet, et cum fideli aliquo et prudenti consiliario conferat, etsic eam fideli executori demandet. 2. Querelas, murmurationes et lædia subditorum in executione arduorum et eorum ingenio repugnantium prudenter aliquantulum dissimulet, et patienter ferat; indignitibus in necessariis libenter subveniat, leniter eos alloquatur; paternè cum eis conversetur, licet se illis invisum, et objectum odii et detractionum esse non ignoret. 3. Subinde toleret mala minora pro viagiis majoribus: sepe enim in arduis negotiis non est conveniens executio, quin aliqua inconvenientia in applicatione mediocum occurrant. 4. Quia curatio et medicina subinde majora inconvenientia secum afferit, quàm agritudo sananda, ideo pro minorj inconvenientie habetur relinquere malum ut insanguine, quam noxia adhibere medicamina; maxime, si persona sint adeò perversa; et ab omni ratione aliena, ut in illis medicina veritatur in virus. 5. Ad bonam executionem vigilantia, zelus, fortitudo, patientia et constantia Prælati requiruntur: de quibus in sequentibus agetur. 6. Prælati seipsum in executione rei præceptæ ut exemplar imitandum proponat, et ab obligationibus Communitatis in nulla re deficiat: si enim jubeat quod non facit, mallet subditi ejus exempla emulari, quàm verbis obedire. 7. Studet eorum benevolentiam tum sibi, tum inter se conciliare, et subinde aliqua solatia, sine superfluitate tamen, iis indulgere. 8. Caveat concedere licen-

tias generales, quae independentiam a Superiore in subditis alunt, de quo alibi.

DISCRIMEN INTER PRAELATUM PRUDENTEM ET IMPRUDENTEM.

Schol. IV. Ex diets discrimen inter Praelatum prudentem et imprudentem assignat P. Godinez, *Th. myst.*, l. 2, c. 6, dicens: « Praelatus imprudens, cum sit homo modici intellectus et omnium facile inscius; putat se nihil non capere, super quo principio struit reliquas alias inscitias: se disertum existimat, prudentem, cum primis intelligentem, perspicacem, ac propria dictamina normam praestare actionibus aliorum. Hinc magnum Reformatorum se praestat, et quasi publicum Praemotorem fiscalem: sicque constituitur criminatus, litigiosus, plumbeusque toti Communitati: sollicitus de honore debito suae personae, commovetur vel ad umbram defectus in debitis sibi obsequiis: pungitur alte murmurationibus de ipso, nec dissimulare novit vel levisculos in re ista defectus: ad mentem propriam facile loquitur, et cum scateat inscitias mens, his abundat in verbis. In hoc sita est hominis imprudentis natura: et quidem nulla gravior crux emanetque naris subdito, quam vitam agere sub regimine ejusdem imprudentis Praelati, qui solet in omnibus suis actionibus esse molestissimus. At verò prudens Praelatus quatuor his conditionibus insignitur. 1. Multa cum sciat, loquitur pauca. 2. Penetrat bene, meliusque dissimulat. 3. Tolerat opprobrii conditiones aliorum vitiosus. 4. Beneficiis pugnat contra maleficia; et licet a multis consilium capiat, credit se paucis. Reservat seite secreta. In re licita praefert proprio gustum alterius. Imprudens totus est voluntas, prudens totus intellectus. Imprudens intelligit parum, et appetit multum: prudens intelligit multum, et appetit parum. Officia magna in viris prudentibus eodem faciunt magnos, aut inventiunt: contra imprudentes summa in illis demonstrant miserum talentum. Prudens patientia pollet aequae ac prudentia: illaque illum praestat incolumem a magnis litibus, contradictionibus, oppositionibus et persecutionibus, quae reddunt illum majorem: cooperit ridenti vultu, quod ipsum torquet interius. Imprudens nescit unquam servare secretum, et nunquam fruatur divina pace. Prudens potest tolerare quod non est potens medari, usque ad datam occasionem congruenter: ex propriis seductionibus elicit documenta: ex erroribus de presentis colligit scientiam futurorum. Imprudens frequenter est propriae voluntatis servus, et tantum bene capit quod cupit: terribilibus ligatur passionibus, quae modicum ejus lumen rationis obaeceant, quo fit suis

subditis odii illis, et ab exteris derisus ob suas, quibus scateat, imprudentias. »

MEDIA PRO ACQUIRENDA PRUDENTIA.

Schol. V. Licet autem prudentia sit donum Dei, nihilominus cum gratia illius etiam acquiri potest. 1. Per frequentes reflexiones super se et actiones suas. 2. Per memoriam praeteritorum, et providentiam futurorum effectuum forte secutorum. 3. Per consilium seniorum experientia, virtute et bono iudicio pollentium. 4. Per orationem pro eâ a Deo obtinendâ fusam in suis deliberationibus, conceptibus et propositis, per quam saepe suppletur quod naturae deest, et optatus finis feliciter obtinetur.

§ 629.

VIGILANTIA PRAELATI.

Secundo. Ad officium Praelati, cum Ducis prudenter obendum, requiritur *Vigilantia*. Ita 1° jubet S. Paulus, *Act.* xx, 31, majores natu Ecclesiae et omnes Praelatos: *Propter quod vigilate*. Et II *Tim.* iv, 5, Timotheum hortatur: *Tu vero vigila, in omnibus labora* etc. Et *Apoc.* iii, 2, Episcopo Sardensi dicitur: *Esto vigilans, et confirma caetera quae moritura erant*. Et v. 3: *Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, et nescies quâ hora veniam ad te*. 2° Idem docent PP. S. Hilarius, in *Matth.* c. 26: « *Quantum in commune nos ad indefessam vigilantiæ curam adhortetur, specialem tamen populi principibus, id est Episcopis (adeoque etiam caeteris) in expectatione, adventuque suo sollicitudinem mandat: hunc enim servum fidelem atque prudentem propositum familiae significat, commoda atque utilitates commissi sibi populi curantem.* » S. Ephrem, l. 1, c. 20, de *Vit. spirit.*, n. 33, ait: « *Eum, qui caeteris praest, peritissimum esse convenit, et ad consulendum saluti subditorum vigilantissimum.* » S. Bernardus, *Serm.* xix, de *Mod. bene vic.*, inquit: « *Boni Pastores, dormientibus subditis, ibi pervigilant, tan-*

quam rationem pro eorum animabus redditori : pernoctant in orationibus, hostium insidias sagaciter explorant, anticipant consilia, malignantium deprehendunt laqueos, cor suum tradunt ad vigilandum dilecto ad Deum qui fecit illos, cognoscentes suam insufficientiam in custodiendâ civitate. Igitur quicumque opus ministerii lupus sortiti estis, attendite vobis, et pretioso deposito quod vobis creditum est. Civitas est, vigilate ad custodiam; concordiamque; sponsa est, studete ornari: aves sunt, infundite pastum. » 3^a Ratio est: Praelatus religiosus rationem Deo reddere tenetur, de omnibus animabus sibi commissis, adeoque tanquam Pater super suam familiam, tanquam dux super gregem, sub gravi obligatione vigilare tenetur, ne familia percat, populus a rectâ vi aberret et in manus hostium incidat, et grex a lupis infernalibus rapiatur.

QUOMODO VIGILANDEM.

SCIENTIUM. Vigilantia Praelatorum ab illis Superioribus certe non observatur, qui in suis Conventibus non resident, continuo evagantur, vel si etiam resident, omnem subditorum curam a se abijciunt, et de eorum vitâ, moribus et actionibus se non informant: ea nihil curant, et in otio ac luxu tempus consumunt; cum tamen interea temporalia suae Religiosae domûs male administrantur et dissipantur, mille abusus irrepant, qui in pravam consuetudinem degenerant; sacra Regula sine remorsu violatur, disciplina regulari pessumdetur, recolectio evanescat, fervor religiosus refrigerat, servitium divinum languescat, silentium, solitudo, oratio etc. contemnantur, de quibus omnibus Praelatus non vigilans coram Deo reus erit. Nec juvat illi eum ignorantia, quae omnino in eo culpabilis est, cum haec omnia scire et potuisset et debuisset. Nihilominus cavendum etiam est Praelato, ne per excessum vigilantiae in anxiam et turbulenta in quietudinem abeat, quae in minimis utiam defectibus, sine causâ rationabili, statim ruinas ultimam perhorrescat. Prudentia vigilantiam Praelato medium inter defectum et excessum demonstrabit.

§ 650.

ZELUS, FORTITUDO ET MAGNANIMITAS PRAELATI.

Tertiò. Vigilantia Ducis et Praelati Religiosi eò tendere debet, ut Zelum justitiae, Fortitudinem et Magnanimitatem contra peccata exerceat. Nam 1^a, Ezech. ii, 17, Dominus dicit: *Fili hominis, speculatorem domus te domus Israel: et audies de ore meo verbum, et annuntiaabis eis ex me.* Quodsi vero Propheta illud impio inveterato, aut justo lapsu, non annuntiaret ut convertatur, v 18 et 20, minatur illi Deus: *Sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Et S. Paulus, ad Tit. ii, eum monet: *Loquere, et exhortare, et argue cum omni imperio; nemo te contemnat.* Et II ad Tim. iv, ait: *Increpa in omni patientiâ.* Ne scilicet Praelatus sit similis canibus mutis non valentibus latrare, Ps. lvi. 2^a Palet ex PP. S. Augustinus, *Tr. de Pastor.*, ait: « Cum fuerit negligens, non admonente illo, qui ad hoc est praepositus, et speculator, ut admonet, et ille (impius) justè moritur, et iste (Pastor) justè damnatur. S. Gregorius, in *Past.*, c. 13, ait: « Saepè Praelati improvidi humanam gratiam amittere formidantes, loqui liberè recta pertimescunt. In hoc jam non Pastores, sed mercenarii: quia lupo oves vorante silent, assimilati canibus mutis non valentibus latrare, quibus ab increpatione debita silentibus dicitur, Ezech. i: *Non ascendistis ex adverso, nec opposuistis vos murum pro domo Israel, ut staretis in praelio, in die Domini.* Denique S. Benedictus, *Reg.*, c. 2, Abbatem hortatur: « Neque dissimulet peccata delinquentium, sed mox, ut ceperint oriri radicibus ea, ut pravalet, amputet, memor periculi Heli Sacerdotis de Silo. » 3^a Ratio est, quia sine Zelo, Fortitudine et Magnanimitate contra irrepenes abusus, defectus et peccata, Praelatus religiosum suam familiam, ubi ferè semper boni cum malis sunt commixti, non tutabitur; mali enim insolescunt, boni vero pravo eorum exemplo ad vitia quae impunè grassari vident sensim declinant, vel saltem graviter scandalizantur et contristantur.

QUOMODO ZELUS EXERCENDUS.

SCHOLIUM. S. Gregorius, 3 p. *Post.*, varios modos, zelum in arguendo et admonendo juxta varias delinquentium conditionem describit. Quippe juvenes peccantes plerumque sunt increpandi, senes blando sermone attrahendi. Sapientes efficacibus rationibus sunt superandi; inveterandi duris increpationibus compescendi, verecundi modestâ exhortatione componendi, protervi aperi-
 tius rationibus confundendi. Pusillanimes leniter reprehendiendi, astuti artificiali-
 refutandi, obstinati acriori invectivâ, cum spe tamen obtinende veniæ datâ, feriendi; irâ commoti tranquillè et lenibus verbis tangendi, usque dum ad mentem redeant et ac-
 tiores monitiones tranquillè excipiant. Elati utiliter corripiuntur, si correptionibus quædam laudum fomenta immisceantur. Denique idem S. Gregorius, l. 9, ep. 8, *ad Abbat. Lirinens.*, ita monet: « In correctione hic est ordo servandus, ut personas diligas, et vitia persequaris, ne fortè aliter agens transeat in crudelitatem correctio, et perdas quod emendare desideras. » Hoc igitur modo Prælati zelum suum exerceat, nec pertineat ne hoc fortè suis delinquentibus subditis molestus fiat, quia in hoc molestus esse ad procurandam eorum salutem debet: nec murmura eorum perhorrescat, quæ injusta sunt, dum Prælati conscientia et obligationi suæ satisfacit; nec odia eorum curet, cum eorum amore per damnablem indulgentiam sibi conciliare non liceat: nec contemptum eorum reformidet, nam subditi immorigeri et delinquentes ipsam etiam Superiorem nimis indulgentem et timidum in corde suo, tanquam regimini ineptum, despiciunt.

§ 651.

PATIENTIA ET CONSTANTIA PRÆLATI.

Quartò. Ad exercendum fortiter et magnanimiter zelum Ducis Prælati religioso *Patientia et Constantia* in adversitatibus et persecutionibus tolerandis necessaria est. Ita 1° S. Paulus, II *Tim.* iv, testificatur: *Argue, obsecra in omni patientiâ.* Et *Proo. xix.* dicitur: *Doctrina viri per patientiam nascitur, et gloria ejus est iniqua prætergredi.* Et I *Tim.* vi, 11, dicitur: *Tu autem, o homo Dei... sectare... patientiam.* Et *Apoc. ii,* 19, laudatur Episcopus Thyatirensis: *Novi*

opera tua, et fidem, et charitatem tuam, et patientiam tuam. 2° S. Gregorius, l. 2, ep. 24, scribit: « Non est grande, iis esse humiles, a quibus honoramur, quia hoc etiam sæculares quilibet faciunt, sed illis maximè humiles esse debemus, a quibus aliqua patimur. » Et l. 7, ep. 3, Episcopo Antiocheno scribit: « Si enim inter contradicentes in his, quæ sunt mel, persistis, tunc verus operator probaris. » S. Chrysostomus, l. 3 et 6, *de Sacerd.*, Sacerdotium vocat « pelagus laborum, et abyssum arummarum. » S. Bernardus, *Ep. lxxiii*, ad Remaldum Abbatem, qui de suis inquietis Monachis conque-
 rebatur, rescribit, ne omnia mala, quæ ferebat, ei significet, ne adderet tristitiam super tristitiam. 3° Ratio est quia Prælati debet æquanimiter ferre proprias tristitias et insipientias alienas: debet tolerare varias querelas, murmurationes, lites, amaritudines, tam circa temporalia, quam circa spiri-
 tualia: perferre debet aspera aliorum ingenia et plurimos defectus, quos medicare nequit, tacitus præterire: videre debet, quomodo vita, mores et actiones ejus discutiantur, zelus pro conservandâ vel restaurandâ disciplinâ taxetur etc.: ad quæ omnia æquanimiter perferenda patientia illi necessa-
 ria est.

QUOMAM PRÆLATUM ACERBIUS TORQUEANT.

SCHOLIUM. Cogitationes quæ acerbis Prælatum religiosum ex-
 cruciant, juxta P. Godinez, *Th. myst.*, l. 11, c. 1, sunt: 1. « Un Religio ex culpa ipsius deficiat et relaxetur. 2. Quomodo compo-
 nere possit mille lites, amaritudines et defectus, qui in magnâ
 Communitate frequenter eveniunt; quo fieri modo gravibus non
 semel peccatis, nunc secretis, nunc publicis remediis adhibebit,
 præsertim si doctorum hominû sint, quorum littera sunt magis
 vitæ subsidium. 3. Quomodo sese opponat discipulis, protervis et
 immedicabilibus, maximè si homines sint docti et graves, intellectus
 boni, pravi tamen judicii; peiorisque voluntatis. 4. Quomodo
 scire debeat lites, defectus, aversiones et exacerbationes suorum
 subditorum: redditor nempe suum pectus velat sterculinum,
 ubi colligitur et asservatur fæa defectuum illorum: utque omnes
 istiusmodi arumnas ferat, et pacato vultu eos excipiat, qui eum

odio prosequuntur, magnâ opus habet capacitâ, consistente in eo, quod multa sciât, pauca loquatur: opus etiam habet magnâ fortitudinē, ad naturales sensus comprimendos: quandoquidem plus est, vincere seipsum et proprios superare sensus, quàm magna perpetrare.»

§ 652.

PRÆLATUS RELIGIOSUS EST PASTOR.

Tertium denique inimus Prælati religiosus est, quod in Communitate suorum subditorum *Pastor* sit. Quod enim I^{us} Christus D. S. Petro, suo in terris Vicario, Joan. xxi, 15, tertio dixit: *Pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas*: hoc, ex consequenti, de quibusvis inferioribus etiam Religiosis Prælati intelligendum est. Quinimo S. Petrus idem, sicuti a Pastore divino edoctus fuerat, sic et omnes inferiores Prælatus tanquam Pastores instruit in suâ I^{us} ep. v, 2, dicens: *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei.* 2° Hoc docent PP. S. Climacus, c. 1 *Pastor*; Cosnobiarcham Pastorem ascutit, et hanc rationem dat: « Pastor ille verus est, et germanus, qui gregem rationis quidem non expertem, sed per simplicitatem perditum, industriâ suâ et precibus quaestum reportumque curare potest ac restituere. » S. Bernardus, *Serm.* 100, *de Dic.*, ait: « Quantum distat inter pastorem et gregem, tantum debet distare inter Episcopum (vel alium Prælatum proportionatè) et plebem: stat ille sublimis et rectus, curval iste caput, solo depressus... Ille regit, iste regitur: ille pascit, iste pascitur, ut ex ipsâ formâ et habitu uterque discernatur: habet ille in manu virgam, quâ feriat, vel potius ducat et reducat ovem... habet etiam baculum quo feriat lupum: virga ovem, baculo lupum. » Et S. Benedictus, *Reg.*, c. 2, de Abbate dicit: « Tantum iterum liber erit, si inquieto vel inobediens gregi Pastoris fuerit omnis diligentia attributa, et morbidis earum actibus universa fuerit cura exhibita, Pastor earum in iudicio Domini absolutus dicat cum

Propheta Domino: Justitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam et salutarem tuam dixi: ipsi autem contententes spreverunt me. Et tunc demum inobedientes: cura suæ ovibus pœna sit eis prævalens ipsa mors. » 3° Ratio est quia Prælatus religiosus curam habet animarum sibi commissarum, quas regere, seu pascere, iuxta Hebræorum phrasin, « ut oves Christi, et non ut proprias custodire debet, » ut notat S. Thomas, in *Joan.* xxi. Ergo earum Pastor est.

§ 655.

UNDE PRIMO CHARITATEM HABERE DEBET.

Ex officio Pastoris Prælatus religiosus primò supra subditos suos debet potissimum excellere in virtute *Charitatis*, quæ est apex omnis perfectionis. Nam I^{us}, *Joan.* xxi, 15, Christus D. traditurus S. Petro primo Ecclesiæ suæ Pastori oves suas, requisivit ab eo: *Diligis me plus his?* nec antea tradidit quàm post ejus lesificationem: *Etiam, Domine, tu scis quia amo te.* Ecce quomodo Christus in Pastoribus animarum charitatem Dei et consequenter ovium suarum exposcat, quas in charitate tum agnellos, seu incipientes, tum agnos, seu proficientes, tum oves, seu perfectos, debet pascere. 2° S. Gregorius, p. 2 *Pastor*, c. 3, Pastorem flammam ita instruit: « Auro, hyacintho, bisso ac purpure, in superhumerali Sacerdotis, *Exod.* xxviii, 6, bis tinctus coccus adjungitur, ut ante interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur; et euncta, quæ coram hominibus titulant, hæc in conspectu oculi arbitrî flammæ intimi amoris accendant. Quæ scilicet charitas, quia Deum simul et proximum diligit, quasi ex duplici tincturâ fulgescit. » S. Thomas, in l. c., *Joan.* v, docet: « Qui non amat Dominum, non est idoneus Prælatus, sed magis ille qui non querit quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, et hoc amore ejus. Congruit etiam officio, quantum ad utilitatem proximorum: et ideo necessaria est examinatio de dilectione ad Prælatum. » Et S. Benedictus, *Reg.*, c. 2,

Abbatem instruit : « æqualis sit ab eo omnibus charitas. » Et c. 24 : « oderit vitia, diligat fratres. » Ratio est 3ª quia Prælati Religiosis sine amore Dei in officio suo se potius quam Deum quæret : et sine amore proximi officium Pastoris, fideliter gregem pascentis, et officium Patris, et Matris, subditos suos, ut filios suos, imò Dei, perfectè amantis, explere non poterit.

QUALIS CHARITAS ESSE DEBEAT BENEFICA.

SCIOCIUM. Charitas boni Pastoris religiosi 1. debet esse benefica, ita ut Religiosis suis subditis omnia solatia quæ Regulæ eorum et statuti non sunt contraria, largiter indulgeat, ne iugum Religionis, quod ex amore Dei, non durâ necessitate adacti susceperunt, ultra modum aggravet et illi succumbere cogat. 2. Debet esse universalis, ita ut omnes sine distinctione et acceptione personarum in Deo complectatur, et si fortè ob eximiam virtutem, ingenij perspicaciam, aut alias gratias vel nature dotes, se in aliquam propensionem quam in alios fieri sentiat, caveat ne amoris modum excedat, neve singulari verborum et operum ostensione aliquem se præ aliis amare, præsertim in presentia aliorum, ostendat. 3. Debet esse mansuetæ, patiens et misericors : de quo paulò post plura, ut nimirum reciprocum subditorum amorem et confidentiam sibi conciliet. 4. Denique charitas Prælati tanta esse debet, ut tanquam *bonus Pastor animam suam det pro ovis suis*, Joan. x. 11. Exponendo scilicet vitam suam periculo pro ovibus curandis, dum nimirum pestis, vel alia hostium tum spiritualium, tum corporaliu adversitas ingruit, ut docet S. Thomas, 2. 2. q. 184, a. 1 et lect. 3 in Joan. x. ubi ait : « Quia spiritualis gregis salus præponderat corporali vite Pastoris, ideo cum periculum imminet de gregis salute, debet quisque spiritualis Pastor corporalis vite sustinere dispendium pro gregis salute. »

§ 654.

MANSUETUDO PRÆLATI.

Secundò. Charitas Pastoris et Prælati Religiosi, eum erga suos subditos *mansuetam*, suavem et *afabilem* reddere debet.

Ita 1° Christus Princeps Pastorum docet, *Math. n : Discite a me, quia mitis sum*. Et *Ecl. vi*, dicitur : *Verbum dulce multiplicat amicos, et mitigat inimicos, et lingua gratiosa in bono homine abundat*. Et, ad *Gal. vi, 1*, jubet Apostolus : *Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne et tu tenteris*. 2° S. Gregorius, *Ep. 39*, docet quòd cum Pastor a subditis de aliquo reprehenditur, non debet ex potestate respondere, sed cum mansuetudine et tranquillitate reddere rationem facti, afferens ad hoc exemplum S. Petri, *Act. xi*, qui argumentibus quòd domum Cornelii ingressus fuerit, non dixit : Ego sum Pastor vester, scio quid facio ; « Si enim in querelâ fidelium aliquid de suâ potestate diceret, profectò Doctor mansuetudinis non fuisset. » Et S. Benedictus, *Reg., c. 64*, Abbatem monet : « Studeat plus amari quam timeri. » Quod sane per mansuetudinem obtinebit. 3° Ratio est tum quia officium Prælati religiosi in regimine ingeniorum diversorum, in curâ spiritualium et temporalium, admodum laboriosum et molestum est, adeo ut illi ad supprimendos iræ et tristitiæ motus mansuetudo omnino necessaria sit : tum quia sine hac virtute, in quotidianis ferè molestis occasionibus, iram in consuetudinem vertet, et animos suorum subditorum per verborum et operum asperitatem a se alienabit.

QUOMODO MANSUETUDO EXERCENDA.

SCIOCIUM. Mansuetudo Prælati in eo consistit, ut gubernet non imperiose ac severe, sed eo modo quo Deus mundum gubernat, qui licet interdum exemplo severitatis edat, plerumque tamen mundi cursum admirabili suavitate et indulgentiâ moderatur. Exhibeat igitur Prælatiis nullam semper hilarem et mitem, qui subditorum animos afflicti, et nullis eorum culpis irritatus, nullis importunitatibus victus, nulla fragilitate commotus, nullam rudiatem fastidiosus, ita se gerat, ut nullas quantumvis morosas, rudis, scrupulosus et fragilis eum quocunque tempore adire veareatur. Quod ad sermonem spectat, studeat, sive in privatis col-

loquis, sive in publicis exhortationibus, verba melle charitatis imbueret, et sermonem spiritus lenitatis temperare; certoque sibi persuadet verborum asperitatem etiam in correptionem culpatorum, nedum contumeliosas increpationes, spirituali profectui viam praecludere: nam in animis superbis cor magis induram, et corruptoris odium in palentibus timorem solum servilem, generant. Si vero culpo, ut decet, corrigenda sunt, culpam sic a persona secerant, ut dum culpam reprobandi, personam diligere videatur: quod fiet, si abstracte culpo deformitatem representet, ut personam displicat, et personam intercalat verbis blando allocutur. Vitet, quoad salva gravitate poterit, verba imperiosam auctoritatem, et velut unus e discipulis, non quasi jam perfectionem adeptus, sed tanquam in agone contendens, et sequens, si quomodo comprehendat comitem, et participem laborum se illi adiungat.

§ 653.

MISERICORDIA PRÆLATI.

Tertio. Benigna et mansueta Pastoris Religiosi charitas Misericordiam et compassionem erga oves suas in corde ejus generare debet. Exemplum hujus in omnibus Prælatibus Christus, Luc. X, proposuit in misericordia Samaritano, qui fecit misericordiam in hominem incidit in latrones. Et Hebr. iv, 15, Apostolos nobis Christum Principem Pastorum proponit Pontificem, qui possit compati infirmitatibus nostris. 2° S. Ambrosius, l. 2, c. 21, ait maxime Sacerdotibus: « Compatiamur alienis calamitatibus, necessitates aliorum, quantum possumus, juvemus, et plus iudicium, quam possumus; melius est enim, pro misericordia causis prestare, vel invidiam perpeti, quam pretendere inclementiam. » S. Hieronymus, in Ep. ad Gal., ait: « Qui clementiam non habet, nec indutus est viscera misericordie et lacrymarum non habet, quibus spiritualis sit, non adimplet legem Christi. » Ratio est 3° quia Prælati subditos suos non solum ut proximos, sed etiam ut filios amare eorumque necessitatibus paternè subvenire tenetur: ad quod illi misericordia et paterna compassio necessaria est.

QUOMODO MISERICORDIA EXERCENDA.

Scholium. Misericordia et compassio Prælati 1. consistit in eo, ut in corporalibus necessitatibus subditis suis misericorditer succurrat, sive valeant, sive, et maxime, si egrotent. Unde S. Benedictus, Reg. c. 36, hanc curam tanquam maximam Abbati inculcat: Imo P. Bourdaloue, *Pensées sur divers sujets*, etc., t. 2, *Gouvernement Rel.*, vult, ut, si Superior etiam adverteat subditum de curâ suæ sanitatis corporalis fortè plus aquo occupatum esse, nisi omnino de excessu certus sit, plus propendat ad ea illi concedenda, quæ, salvo statu suo, et indulgere potest, quam ad ea deneganda, quæ ille putat sibi esse necessariâ: « nam in periculo deceptionis melius erit, beneficiendo et misericordiam exhibendo, quam subditum contristando, mortificando, et fortè immisericorditer necessaria subtrahendo, falli; et licet Superior per nimiam indulgentiam nunquam peccare debeat, putat tamen citius Auctor eum minus fore damnum, si per nimiam aliquantulè bonitatem et misericordiam quam excessivam severitatem peccaverit. 2. Misericordia Prælati ab eo exigit, ut in spiritualibus necessitatibus suis subditis misericorditer succurrat, ut dicere cum Apostolo possit: *Quis infirmatur, et ego non infirmor? qui scandalizatur, et ego non uror?* Il quod vel maxime curâ peccantes observandum esse docet S. Benedictus, Reg. c. 27, dicens: « Omni sollicitudine curam gerat circa delinquentes fratres, etc. » ubi etiam exemplum boni Pastoris ei proponit: « Qui, relicta nongula oculis in montibus, abiit, unam ovem, quam perierat, querere: ejus infirmitati in tantum compassus est, ut eam in sacris humeris suis dignaretur impotere et sic reportare ad gregem. » 3. Misericordiam erga pauperes extraneos exercere debet Prælati, ut præcibit S. Benedictus, Reg. c. 4: « Pauperes recreare, nihil vestire. » Et, c. 53: « Pauperum et peregrinorum maxime suscepto omni curâ sollicitè exhibetur: quia in ipsis magis Christus suscipitur. » Imò hæc obligatio pauperibus subveniendi gravis est, quia ex mente priorum fundatorum descendit, ut enim S. Bernardus, ep. 24, ait: « Clamant pauperes ad Pontifices: cur in superfluitatibus vestras conspuitis quæ nostris debentur necessitatibus?... bona nostra sunt. » Et Conc. Aquisgranense, a. 817, c. 49, statuit: « Ut de omnibus in elemosynam datis tam Ecclesie, quam fratribus, decime pauperibus dentur. »

ADHORTATIO AD PAVENDAM PRAELATURAM.

CONOLLARUM. Ex omnibus hucusque dictis apparet, pavendam potius quam appetendam esse Praelaturam religiosam: si quis enim qualitates modo recensitis et gravissimas minas in S. Scripturâ Superiorem illis destitutis intentatas serio perpendat, sacro quodam timore omnis illius cupidus subito diffugiat. Horrende enim et citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum his qui præsentur fiet, ait *Hebr.* vi, 6. Ubi S. Gregorius, l. 24 *Mor.*, citato huic loco subiungit: «Penset ergo, qui ad satisfaciendum districto iudici dei suâ tantummodo animâ vix sufficit, quia quod regendis subditis præest, reddendæ apud eum rationis tempore, ut ita dicam, tot solus animas habet.» Vehementius instat S. Chrysostomus, *Hom. 34 in ep. ad Hebr.*: «Pæpe quantum periculum! Quid dicemus infelicibus illis et miseris, qui semetipsos ad alios regendos præcipitant, et se in taurorum suppliciorum abyssum jactant! omnium; quos regis, mulierum, puerorum atque virorum tu rationem redditurus es; tanto igni tuum subiectis caput. Miror, si potest salvari aliquis Rectorum.» Hinc etiam Sancti Praelaturam timeant, uti constat de S. Theresiâ, quæ, *Vit. c. 33*, sub med., de se narrat: «Admonita sum, aliquas Moniales mei Monasterii velle me Praelatum nominare: quod vel cogitare mihi erat magnus cruciatus, etiamque facilis ad quodcumque martyrium pro Deo sustinendum; ad istud verò nullâ ratione poteram accommodari.» Et, c. 38, sub fin., refert quòd post auditam mortem alicujus sui Ordinis eximie virtutis Provincialis magna eam turbatio inceserit: «Timuit quippe salutem anime illius, eò quòd per annos viginth Praelatus existisset... Magis siquidem illi videbatur periculum, habere curam animarum.» Cùm igitur pro ejus animâ preces multiplicasset, post quindecim ab ejus obitu dies eam e profundo in celum evolare vidit. Nihilominus timor hic a bonis et sanctis Praelatis per fiduciam temperari potest, quòd nimirum ex ipsâ Praelatione magnam spirituales profectum capturi sint: nam, *Matth.* xxv, 46, servo fidei et prudenti super familiam Domini constituto, et danti illi cibum in tempore, promisit Christus: *Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituit eum, id est:* «Super omnia præmia Sanctorum;» ut illi exponit S. Thomas.

§ 656.

VOCATIO DEI AD PRAELATURAM REQUIRITUR.

Præter qualitates et virtutes ad Praelationem religiosam necessarias, et hæcenus explicatas, ad eam rite obtinendam specialis Dei vocatio requiritur. Nam 1°, *Matth.* xxiv, 45, fidelem et prudentem servum constituit Dominus super familiam suam. Ubi S. Thomas addit: «Non quòd ipse precuret muneribus, vel precibus.» Et, *Hebr.* v: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron.* Ubi iterum S. Thomas addit: «Tales debent assumi, qui non se ingerunt.» Et, *Ephes.* iv, 11, Christus dedit alios Pastores, id est, juxta S. Thomam: «Curam scilicet Dominici Gregis habentes.» Et, *Joan.* x, 2: *Qui intrat per ostium* (id est, juxta eundem, «per Christum, scilicet, secundum ejus veritatem, voluntatem et ordinationem) *Pastor est ovium.*» Accedunt exempla Moysis, ad regimen populi, *Exod.* in, 10; Aaronis, ad Sacerdotium, *Exod.* xxvii, 1; S. Petri, ad gubernacula Ecclesie, *Joan.* xxi, 17; S. Matthie, ad Apostolatum specialiter a Deo vocatorum: cum contra Core cum sociis, *Nam.* xvi, in penam ambitiosè, sine vocatione divina, affectati Sacerdotii, vivum terra absorberit. 2° S. Chrysostomus, *Hom.* 8, in *ep. Hebr.*, ait: «Illic mihi videtur etiam Judæorum Sacerdotes taxare, tanquam præter vocationem insipientes, et Legem a Sacerdotium corruptentes.» S. Basilii, in *Constit. monast.*, c. 9, de Praelato religioso ait: «Quodsi Deus aliquando eligat quempiam ad ejusmodi munera, novit, cùm sit industrius et sagax, quemadmodum etiam ipsum præstiturus est dignum; nos autem conscii esse debemus nobismetipsis, nunquam nos aliquid tale accepisse... Nam et hic animi morbus gravissimus est, et facit ut a bonis excidamus.» S. Bernardus, *Serm.* 58 in *Cant.*, requirit ut anima etiam perfectior «id muneris sortita sit, non suâ ambitione, sed vocata a Deo tanquam Aaron.»

3^a Rationem dat S. Thomas, *Quodlib.* 2, a. 11: « Quia qui appetit Prælationem, aut est superbus, aut injustus. Injustitia enim est, quod aliquis velit sibi plus de honore accipere, aut de potestate, aut de aliis bonis, nisi sit majoribus dignus: quod autem aliquis aestimet, se magis dignum Prælatione omnibus aliis, super quos Prælationem accipit, superbie et præsumptionis est... Unde patet quod quicumque Prælationem appetit, aut est injustus, aut superbus. Et ideo nullus suo appetitu debet ad Prælationem pervenire, sed solum Dei judicio, secundum illud Apostoli: *Nemo sibi assumit honorem, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron.* » Accedit, quod sine vocatione divinâ speciali, aliquis appetendo Prælationem gravissimo periculo salutis se exponat, ob maximas et difficillimas obligationes Prælati, maxime Religiosi, qui subditos suos ad specialem perfectionem conducere debet; præterquam quod hæc ambitio, in Religioso humilitatem et paupertatem proficitur, ad honorem sibi a subditis exhibendum, et bona ac divitias Monasterii in proprium luxum, commoditates et delicias perverso usu convertenda sæpius gravissima scandala generet: nam cum hic excessus (ambitio) « in laicâ conversatione culpatur, quis dubitat quin Religiosis et Deo servientibus inculat opprobrium? » ait Symmachus, c. 118, caus. 1, q. 1.

QUALE PECCATUM SIT APPELIERE PRÆLATURAM.

Schol. I. Ex his apparet, semper illicitum esse, si quis sine vocatione divinâ ad Prælationem religiosam adducatur; cumque hæc res sit gravis, scribâ quisque cogitet ac timeat an solius culpæ venialis apud Deum se reum faciat. Licet se cum Dei auxilio suæ obligationi satisficere fore obtineat: nisi enim a Deo ad hoc inducatur, de habendo ejus speciali auxilio temerè presumat. Quia tria motiva in affectandâ Prælatione juxta S. Thomam, 2, 2, q. 185, a. 1, occurrere possunt: « 1. Appetere proximis prodesse: quod est secundum se laudabile et virtuosum: verum quia, prout est Episcopalis actus, lubet annexam gradus celsitudinem, præsumptuosum videtur, quod aliquis præcipue appetat ad hoc, quod subditis prosit, nisi manifestâ necessitate. » 2. Appetere aliis præferre

gradu superiori: quod item est præsumptuosum, juxta illud, *Matth.* xx, 23: *Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum.*

3. Appetere Episcopatum (vel quancumque Prælaturam) ratione hujusmodi circumstantium honorum (scilicet honoris cum aliquâ utilitate habendi) manifestè est illicitum, et pertinet ad cupiditatem vel ambitionem. » Quod probat S. Doctor, ex reprehensione Christi ad Phariseos, *Matth.* xxiii, 6: *Anant primos vocabitis in canis, et primos cathedras in Synagogis, et sublationes in foro, et vocari ob hominibus Rabbi.* Ex quo colligitur quod appetere Prælationem, nisi fiat ex solo motivo salutem animarum procurandi, moraliter non possit excusari saltem a culpâ præsumptionis; cùmque materia de se sit gravis, et appetitus hic in gravem deordinationem pravi motivi converti possit, semper gravior culpa timenda est, quàm que ab amore proprio fingitur, nisi appetitus habendi Prælaturam, in puram resignationem eam ob Deo beneplacitum et vocationem acceptandi transcat. Quæ culpa gravior tunc magis timenda erit, si hic appetitus per opera externa in apertum prodeat; agendo, procurando, et prætendendo talem Prælationem religiosam: quia, juxta S. Basilium, in *Conat. Monast.*, c. 9: « Nequaquam convenit ut Aescæ cupiat unquam ingredi in clerum, aut fratrilium prædici. Nam diaboli ista pestis labeque libidinis domiandi: que res summe diaboli nequitia insignis est... Deinde quos occupat morbus ille, eos invidos, contentiosos, etc., facit. » Quodsi verò ambitus domesticorum Prælatorum in suo Ordine religioso adeo periculosus et fugiendus sit, multò magis illi cavendum erit, ne externas a suo Instituto et vocatione ambiat.

SOLVUNTUR QUÆSTIONES.

Schol. II. Dicis I, 1ª Tem. in 4, dicitur: *Qui Episcopatum desiderat, hominum opus desiderat.* Et, I *Petr.* v, 2, habetur: *Pascite, qui in vobis est gregeem, providentes non cocete, sed spontaneo servitio utimur.* Unde etiam Isais se ultra ad prædicationem obtulit. *Is.* vi, 8: *Ecco ego, mitte me.* Respondet S. Chrysostomus, in primo textu laudari Episcopatum, non verò desiderium illius, nisi fiat ob unam et solam animarum salutem procurandam. Deinde in secundo textu hecitur S. Petrus ut, suppositâ vocatione divinâ, Pastores animarum libenter opera et pericula vitæ, eo tempore, cum curâ hæc, ob persecutionem, conjunctâ; supportent. Isais verò vocationem suam ex voce illâ Domini: *Quem mittam?* et purgâtus ab Angelo labiis suis sufficienter agnovit. II. Licet appelere Cathedras Theologicas in Universitatibus? sistere se in concursu

ad obtinendam Parochiam? Resp. Doere est aliquid naturale, et pretio aestimabile: præse verò et curam animarum gerere, præsertim in ordine ad perfectionem religiosam consequendam, est aliquid spirituale, ad quod non sine presumptione se aliquis per ambitionem dignum iudicare potest. Ad officium Parochi etiam specialis Dei vocatio requiritur: concursus autem solum instituitur ad pugnam scientiam a Collatore magis probandam, non aliquem cogit, ubi tamen etiam intento purificanda est.

§ 657.

VOCATIO AD PRÆLATURAM NON MANIFESTATUR
ELIGENDO, SED ALIIS.

Vocatio ad Prælationem religiosam, communiter non manifestatur ipsi eligendo ad Prælationem; sed aliis: neque Deus illum movet, ut eam appetat, sed potius, ut, quantum in se est, promotioni suæ resistat. Ita 1^a innuit S. Scriptura, Eccl. vii, 34: Nolite querere a Domino ducatum, neque a Rege Cathedram honoris. Et, Matth. xxii, 6, reprehenduntur Scribæ et Pharisei, qui amant primos recubitus in crinis, et primas Cathedras in Synagogis, et salutationes in foro et vocari ab hominibus Rabbi. Vos autem nolite vocari Rabbi. Id est, juxta S. Thomam: « Quod laudentur ut Magistri, Origenes refert illud ad illos, qui dignitates appetunt in Ecclesiis: est enim quædam dignitas Archidiaconorum, Diaconorum, Sacerdotum, Episcoporum. » Et ad illud: Nolite vocari Rabbi, notat S. Doctor: « Nolite, id est, non ambiatis. » Accedunt exempla Moysis, Exod. 3, etiam post vocationem divinam et miracula regimen populi humiliter deprecantis, Aaronis, cui per Moysen vocatio divina ad Sacerdotium innouit, Exod. 28; S. Matthei, per inspirationem non sibi, sed S. Petro et multitudini factam ad Apostolatam evocati; imò ipsius Christi D., qui, teste Apostolo, Hebr. v. 5, Non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu. Id est, uti notat hic S. Thomas: « Non solum non fecit se Pontificem, sed nec clarificavit. Et hoc

est verum, in quantum homo: quia in quantum Deus habet eandem gloriam cum Patre. » 2^a Palet ex PP. S. Cyprianus, Ep. 52, de S. Cornelio P. laudat: « Episcopatum ipsum nec postulavit, nec voluit... Sed ipse vim passus est, ut Episcopatum coactus exciperet. S. Leo, Ep. 87, ad Episc. Afric., c. 1, ait: « Principatus autem, quem aut seditio extorsit, aut ambitio occupavit, etiamsi moribus atque actibus non offendi: ipsius tamen iniiu sui est pernitiosus exemplo: et difficile est, nec voluit... Sed ipse vim passus est, ut Episcopatum principio. » S. Bernardus, Sermon. 30 in Cant., ait: « Ego loci huius occasione me ipsum reprehendere soleo, quod animarum susceperim curam, qui meam non sufficere custodire. » Et postquam seipsum humiliter ut imperfectum descripsit, subdit: « Sic eram, et nihilominus tamen posuerunt me custodem in vineis. » Et S. Laurentius Justin., de Inst. Prælat., c. 2, ait: « Qui ad regimen vocantur animarum, summâ cum diligentia observare debent a quo vocatione, quove ad illud moveantur affectu. » 3ª Ratio est ex S. Thomâ, 2, 2, q. 185, a. 2: « Quia in assumptione Episcopatus (vel alterius Prælatuæ) duo sunt consideranda: primò quidem, quid deceat hominem appetere secundum propriam voluntatem. Secundò, quid hominem deceat facere ad voluntatem alterius. Quantum ergo ad propriam voluntatem, convenit homini principaliter insistere propriæ salutis: sed quòd alicuius salutem intendat, hoc convenit homini ex dispositione alterius potestatem habentis. » Cui nimirum, non verò ipsi eligendo, ordinariæ hanc vocationem Deus manifestat.

VIRLATURAM LÆSTANTER ACCEPTARE PLERUMQUE NON BONUS ZELUS EST.

Scholium. Igitur, universaliter loquendo, læstanter et ultroneè, etiam sub prætextu alius proficiendi, acceptare Prælationem religiosam, illius potius quam zelus est, utpote sub quo facillimè ambitio occultatur, uti bene notat S. Gregorius, Past., p. 1, c. 9, dicens: « Plerumque qui subire Magistrerum pastoralæ cupiunt, nonnulla quoque opera bona animo proponunt: et quamvis hoc elationis intentione appetunt, operaturos se magna pertractant....

Nam sæpe sibi de seipsâ mens mentitur, et fugit se de bono opere amare, quod non amat; de mundi autem gloriâ non amare quod amat... Sed repente perveniens jure sibi hoc debitum, ad quod pervenerit, putat; cumque percepti Principatus officio perfrui seculariter cœperit, libenter obliviscitur quidquid religiosè cogitavit. »

§ 658.

DIGNIOR ELIGENDUS EST.

Ut autem vocatio divina per alios eligendo ad Prælationem religiosam legitime immutescat, si vocatio *per electionem* fiat, præter formam electionis ab Ecclesiâ præscriptam, ritè observandam, sub gravi obligatione ab eligentibus *dignior*, omnibus inspectis, *eligendus est*. Ita de promovendis ad curam animarum statuit Tridentinum, sess. 24, c. 1, de *Ref.*, dicens: « Omnes, et singulos, qui ad promotionem præfectorum quodcumque jus quæcumque ratione a Sede Apostolica habeant, aut aliquâ operam suam præsentent, nihil in iis præ præsentit temporum ratione innovando, hortatur et monet S. Synodus, ut imprimis meminerint, nihil se ad Dei gloriam et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores et Ecclesiæ gubernanda idoneos promovendi studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores et Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum existentibus meritis, præfici diligenter curaverint. » Debet autem per digniorem, non solus dignus, seu non indignus intelligi, uti declaravit Innocentius XI, *prop. 47 damn.*, scilicet juxta S. Thomam, 2, 2, q. 188, a. 3, dignior, non in eligendi, sed eligentis existatione: nec scemper dignior, quia melior et sanctorum, sed quia Ecclesiæ utilior. Cujus rationem dat Lugo, d. 35, de *Just. et Jur.*, sect. 2 et 3, quia cura animarum tantum oneris est, ut vix ad illam omnibus numeris dignus absolutè reperitur, adeoque respectivè solum dignus ille censetur, qui

minores defectus habet, et quo melior non occurrit: quòd si verò talis melior occurrat, sine gravi damno Communitatis prætermitti nequit, cui nec bonus, nec minus malus Prælati daretur: quod damnatum in Communitate religiosâ adhuc magis foret, cum tam difficile sit absolutè dignum reperire, qui suâ prudentiâ et exemplo subditos suos in disciplinâ religiosâ continere, eam relaxatam ad debitum rigorem reducere, et alios ad religiosam perfectionem promovere possit.

ELIGENDUS SE DIGNIOREM REPUTARE NON DEBIT.

Scholux, Dignitas major eligendi in Prælatum Religiosum ab eligentibus ex qualitatibus boni Prælati, a. § 611 et seqq., colligi poterit, qui licet meliorem querere teneantur, eligendus tamen se digniorem reputare non debet: a hoc enim esset esse superbum, ait S. Thomas, l. c., et præsumptuosum; sed sufficit quòd nihil in se inveniat, per quod illicitum ei reddatur assumere Prælationis officium, a v. g. irregularitas, excommunicatio, suspensio, etc. Quod S. Doctor ab exemplo S. Petri probat: a Unde licet interrogatus esset Petrus, an Dominum plus cæteris diligeret, in suâ responsione non se prætulit cæteris, sed simpliciter respondit quòd Christum amaret. »

§ 659.

VOCATUS VOCATIONI OBSTINATE NON DEBET RESISTERE.

Factâ proinde bonâ et legitimâ electione ab illis ad quos ipsa pertinet, et per quos Deus voluntatem suam et vocationem demonstrare solet, si quis ad Prælationem Religiosam propriâ inclinatione non feratur, re cum Deo et Directore suo perpensa, *melius faciet, si se huic oneri honorato humiliter subiciat*, quam si obstinatè resistat. Colligitur hoc 1° ex Parabolâ de Talentis, *Math. xxv*, ubi ille qui unum talentum accepit, et abscondit pecuniam Domini sui, severè punitus est. 2° S. Athanasius in *Ep. ad Dracontium*, fugientem Episcopatum, cum Monachus esset, ait: « Non valet culpâ id quod agis,

carissime Draconti : non enim fas est eum qui hanc gratiam accepit in occultum abdi, neque prudentis est suppeditare aliis occasionem fugiendi... Melius, quam nos, nostra novit Dominus, et novit quibus suas committit Ecclesias. Quodsi quis dignus non sit, ille mihi non ad vitam suam, sed functionem suam ministeriumque respiciat, ne simul cum vitâ illâ suâ etiam negligentia maledictionem referat. » Que omnia, a fortiori, de Prælatione Religiosi tenent. *Animas eorum de manibus vestris recipiam.* Et S. Gregorius P., *Past.*, p. 1, c. 3, inquit : « Sunt nonnulli qui ex solâ humilitate refugiunt, ne eis quibus impares se æstimant, præferantur. Quorum profectio humilitas, si cæteris quoque virtutibus cingitur, tunc ante oculos Dei vera est, cum ad respondendum hoc quod utiliter sibi præcipitur, pertinax non est. Neque enim verè humilis est, qui superni Numinis arbitrium, ut debeat præesse, intelligit, et tamen præesse contemnit. Sed divina dispositioni subditus, atque a vitio obstinationis alienus, cum sibi regiminis culmen imperator, si jam donis præventus est, quibus et aliis prosit, et ex corde debet fugere, et invitus obedire. Ratio est, 3^a ex S. Thomâ, 2, 2, q. 185, a. 2 : « Quia ad inordinationem voluntatis pertinet, quòd aliquis omnino contra Superioris injunctionem gubernationis officium finaliter recuset. »

OBSERVANDA CIRCA ACCEPTATIONEM PRÆLATIONIS.

Scholium. Circa dictam modò acceptationem Prælationis nonnulla adhuc observanda sunt, 1. Si quis se agnoscat versari in periculo proximo, graviter in obeundo Prælationis officio deficiendi ex neglectu, vel mortificationis passionum, bono regimini adversantium, vel orationis necessarie, ut a Deo illuminetur, vel ignorantia rerum sui Instituti, et spiritualium, vel prave intentionis, peccat graviter illud acceptando; nam *qui amat periculum, in illo peribit.* *Ecd. iii, 27.* Quoniam, ait S. Augustinus, l. 16, *de Civ.*, c. 19 : « Si periculum, quantum cavere poterat, non caveret, magis tentaret Deum, quam speraret in eo. » Præsertim in tam gravi negotio, unde salus Religionis et tot animarum dependet. 2. Si tamen accedat præceptum ejus, qui cogere potest ad subeun-

dam Prælationem, absque eo, quòd representans proprium periculum aliquid proficiat, obediendum, et Prælati acceptanda est. Tunc enim non nisi urget ratio timendi, sed prævalere debet spes in Deo collocanda, in quo omnia possumus : imò in tali conflictu inobedientia et damnum boni communis timenda sunt. Neque tunc obstinatè resistere vera humilitas, sed defectus humilitatis erit. 3. Factâ sui periculi representatione, si quis nil efficiat, non semper opus est expectare præceptum, sed quandoque ad acceptandum sufficit, quòd obedire instanter jubeatur, tum quia bonum commune, pax electionis, aut instantia nominantis, tum notabilis perturbatio regularis Ordinis ad hoc urget potest, tum quia consilium prudentis et pii conscientia moderatoris, et spes in Deo collocata cum oratione, et novæ vitæ proposito, periculum proximum amovere potest. 4. Ex parte eligentium ad Prælatum, per se loquendo, non nisi presumptio notorie et in contrarium eliditur, communiter presumi potest, per illos voluntatem Dei innotescere, cui electus acquiescere valeat, dummodo electores non sint ex his, de quibus S. Isidorus, l. 2 *Offic.*, c. 5, conqueritur : « At nunc certumus plurimas, ob hanc rem beneficium facere, ut non quant eos in Ecclesiâ columnas erigere, quos plus cognoscant Ecclesiis prodesse, sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequis delituli, vel pro quibus Majorum quispiam rogaverit, et, ut deteriora taceam, qui, ut Clerici fierent, munus impetrarunt. » 5. Denique in Religiosis fervidis, nisi adsit motivum peculiare suam indignitatem representandi, communiter laudabilis est, sicuti humiliter desiderium Prælationis fugere, sic etiam impudenter humiliter acceptare : ita suadet S. Basilus, in *Reg. fus. inter.*, 43, dicens : « eum profectendum, qui in vitâ antecâta morum suorum speciem sufficientem edidit, et qui ejusmodi est, accipiat præfecturam : instituatque inter fratres discipulam. » Et S. Salesius, l. 4, ep. 112, occasione ejusdem in Abbatissam eligenda, ita generaliter suas filias instituit : « Nec ullam rem exigere, nec ullam recusare... Hoc unicum est documentum, quòd ego desidero retineri præcæ ab omnibus sororibus nostris. » Quippe ferventi oratione ad Deum pro illustratione præmissâ, et pio et prudenti Directore consulto, in adiutorio Dei confidere poterit.

§ 640.

PRELATUS SUÆ VOCATIONI IN REGIMINE BENE
RESPONDERE DEBET.

Vocatione divinâ dicto modo cognitâ, necessarium est ut Prelatus religiosus illi in *Regimine suo religioso*, et officio suo cum divinâ gratiâ perfecte implendo, *fideliter cooperetur*. Ita 1° jubet S. Scriptura, *Ecl. xxxii, 2: Rectorem te posuerunt? noli extollere: esto in illis, quasi unus ex ipsis. Curam illorum habe, et sic confide, et omni curâ tuâ explicitâ recumbe*. Et, I Petri v, 2: *Pasce, qui in vobis est, gregem Dei... Forma facti gregis ex animo*. Nempe, sicut S. Petrus ipse, Joan. xxi, jussus fuerat oves Christi pascere, quando a Christo in universalem Ecclesie pastorem electus fuit. 2° Hortantur ad hoc PP., principiù S. Ephrem, t. 2 in *Paran.* xv. Sic Prelatum religiosum instruit: « Frater, credidit tibi anima cingere contende sicut vir lumbos tuos: certamen quippe imminet non exiguum, siquidem perfectorum est virorum animas suscipere. Quare sobrium te præbe ac vigilantem: quoniam multam res exigit attentionem, et non despexeris; verum in omni sanctitate ac puritate sit vestra conversatio ad invicem, ne forte ex segnitie aliquid de proprio occullè superscimet inimicus, per ipsius, qui morem gerit, obedientiam. » S. Bernardus, *Serm. x, super Cant.*: « Quodsi talis ad regimen animarum assumitur, qui se neque ad congratulandum sentit primum, neque promptum ad condolendum, talis quidem aliis non prodest, sibi obest plurimum. Pascat autem gregem exemplo edificationis, verbo prædicationis, fructu orationis. Habeat tria, scilicet bonitatem, disciplinam et scientiam. Primum dat exemplum, secundum corripit, tertium instituit. » Ratio est 3ª quia ad omne opus bonum salutariter incipiendum et perficiendum, necessaria est cooperatio ad gratiam vocationis divinæ, ut definit Tridentinum, sess. 6, can. 4. Ergo etiam ad Prelationem religiosam salutariter

incipiendam et perficiendam requiritur vocati cooperatio, ipsaque specialis non desidiòsa, sed conata ferventi prestanda, ob maximas in eâ occurrentes difficultates.

ADHORTATIO AD FUGIENDAM AMBITIONEM.

COROLLARIUM. Malum igitur est ex ambitione aut spe lucri Prælationes maxime Religiosas desiderare, pejus, easdem procurare aut pretendere; pessimum tam diligentes quàm electos hoc vitio sordescere. Ex hoc enim infausto principio, quales Prælati emergent? Quo evangelico Spiritu et se et subditos suos gubernabunt? Unde sibi promittere poterunt specialia Dei auxilia, quæ ad tantum munus necessariò requiruntur? Et quanta proli dolor! mala exinde in Communitatibus Religiosis nascuntur? Deplorat illa S. Basilii, in *Const. Monast.*, c. 9: « Quos occupat morbus iste, eos invidios, contentiosos, accusatores, impudentes, calumniatores, assentatores, moliores, et præter decorum humiles, sibi liberales, arrogantes, ac innumeris turbis referios efficit. Invidet enim, qui ejusmodi est, viris claris, esoque calumniatur; imò etiam plerumque eorum mortem exoptat, ut, hominibus qui ad opus idonei sint deficientibus, suffragia ad se devolvantur. Iidem penes quos est covitio, electioque; iis adularitur, ob idque habebit animum servilem: at vero adversus inferiores, si adversentur, superbè ac insolenter invehitur. Dolos igitur consent, turbis, ac suspicionibus innumeris futurus est obnoxius, antequam dissolvat tranquillitatem: prætereaque Deus pacis fugabitur, utpote cui locus non est quiescendi. Cognitio huius detrimenti, hanc absurdam cupiditatem fugiamus. » Quodsi vero quis per viam sancte legitimè electionis, institutionis aut obedientie ad Prælatum a Deo vocatus fuerit, licet se, ut par est, tanto muneri imparè humiliter agnoscat, postulat auxilium a Deo; et dabitur illi, allaboret fideliter vocationi suæ, orei Deum pro se et subditis suis: exemplo illis præcat, vigilet pro ovibus suis, nec nimium ob humanos subditorum defectus perturbetur: hoc enim modo juxta S. Gregorij, l. 5 *Mor.*, c. 4, monitum: « Intus quidem servabit desiderium pietatis, foris autem exhibebit ministerium Ordinis, quatenus nec a perfectione per intentionem recedat, nec dispositioni Conditoris per superbiam contradicat... Et sic fiet mirâ dispositione pietatis, ut unde se destructiorem assumat, inde locupletior ad celestis patriæ constructionem surgat. »

§ 641.

POTESTAS PRÆLATI JURISDICTIONALIS ET ŒCONOMICA.

Porro ut Prælati Religiosi suo munere ritè fungì possint, duplici potestate gaudent, scilicet *jurisdictionali et œconomica*, seu dominativà. *Jurisdictionalis* seu ecclesiastica ea est, quæ ad claves Ecclesiæ pertinet, prout a Christo D. data, et ab Ecclesiâ, Summo Pontifice vel aliis Episcopis in Prælatos Religiosos derivata est; ad coercendum subditos legibus, censuris et penis severioribus. *Œconomica* seu dominativa est jus acquisitum Religioni et Prælati ejus ad imperandum Religiosis, et utendum eorum operâ, prout conveniens judicaverint, fundaturque in voluntate profitentium talem Regulam, et se Religioni donantium cum promissione et obligatione obediendi secundum eandem Regulam: estque similis illi quam habet Pater in filios, quatenus præcipiunt fundatur in amore, ad dirigendum ex amore Dei subditos ad cultum illius, quos licet non naturâ, sed voluntariè in filios spirituales suscepit. Item est similis potestati Domini in servos, quatenus nil proprium relinquit in subdito, cujus omnia sunt in arbitrio Superioris, sicut omnia servi emptitii sunt Domini; quamquam hæc subjectio non sit coacta, nec emptitia, nec ex timore servili, sed potius filiali descendat: et quia hæc potestas ad res spirituales ordinatur, etiã ipsa potestas spiritualis est.

UTRQUE POTESTAS IN OMNIBUS PRÆLATIS NON REQUIRITUR.

SCHOLIUM. Utraque hæc potestas communiter in Prælati Religiosis reperitur, absolute tamen loquendo cum solâ potestate œconomica seu dominativâ in Superiore Religioso potest subsistere: sufficit enim ad statum Religiosum solâ potestas dominativâ in vi voti obedientiæ, et traditionis per professionem, ut Superior Religiosus subditos gubernet. Sic olim SS. Antonius, Hilarius, Pachomius, utpote laici, potestate jurisdictionis carebant, et tamen Monachos magno numero, subinde plusquam mille, gubernabant:

quod idem hodie adhuc videmus in Abbatisis et aliis Præfectis Monialium, imò et in nonnullis virorum Communitatibus, ubi Superiores sunt laici, atque jurisdictioni Ecclesiasticæ vel Papæ, vel Episcoporum, vel aliorum ab eis Delegatorum subjiciuntur.

§ 642.

PRÆLATUS, VI SUE POTESTATIS, SUBDITOS IN CONSCIENTIA OBLIGARE POTEST.

Ex potestate partim œconomica, seu dominativâ, partim verò et præsertim ex potestate Jurisdictionis *Prælati* religiosus subditos suos in conscientia sub gravi aut levi peccato, pro ratione materiæ, obligare potest. Nam cum in potestate dominativâ includatur votum obedientiæ Prælato præstandæ, et traditionis propriæ Personæ ad Religionem per Prælatum, hi tituli, scilicet, unus ex Religione, et alius ex justitiâ sufficerent, ut subditus Prælato præcipienti obedire teneretur, et consequenter ut eum Prælati in conscientia obligare posset, uti patet in Abbatisis et Superioribus laicis. At pro rebus saltem gravioribus ad majorem firmitatem accedit potestas Jurisdictionis, ita ut non solum ut Paterfamiliâs, sed ut privatus Legislator sub censuris præcipere possit.

QUOMODO IN CORRECTIONE POTESTATE SUA SUPERIOR UTI DEBEAT.

SCHOLIUM. Correctio subditorum, quæ est una ex præcipiis curæ animarum partibus, per prædictam duplicem potestatem completur. Hæc enim potest esse vel paterna, vel judicialis: et licet paternâ satis exerceri possit potestate dominativâ per Superiorem ut Patrem, correctio tamen judicialis propriè exerceri nequit, nisi per Superiorem ut iudicem potestate jurisdictionis. Prior usus correspondet correctioni fraternæ, vel evangelicæ, aut correctioni secretæ in delictis secretis: quantum verò ad delicta publica, pro publica etiã vindictâ infligendâ, monet Innocentius, c. 24 de accusat., licet judicialiter procedendum sit, cum memoratis ibi juris circumstantiis: « Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque servandum, quæ cum causa requirit, faciliùs et liberris a suis possint administrationibus amoveri. » Servari tamen debent quæ sunt de jure naturæ necessaria.

§ 645.

UTRAMQUE POTESTATEM IN OFFICIO CONTINEAT
PATERNA LENTITAS.

Duplex verò hæc potestas dominativa et jurisdictionalis ita Prelato Religioso competit, ut *primò* utramque in officio semper combinere debeat *paterne lenitas*. Meminerit quòd, quicquid dominationis habet in suos subditos, ortum habeat ab eorum spontanea propter Deum voluntate, quâ, per obedientiæ votum et voluntariam suarum personarum traditionem, se totos in holocaustum charitatis tradiderunt: adeoquæ tractari merentur non ut servi coacti, sed ut filii voluntarii. Item meminerit jurisdictionem suam in subditos emanare à Christo Jesu bono Pastore, qui pascendas suas oves S. Petro tradidit; unde Episcopos monet Tridentinum, sess. 1, c. 1, de Ref. « Ut se Pastores, non percussores esse meminerint, atque ita præse subditis oportere, ut non in illis dominentur, sed illos tanquam filios et fratres diligant, elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint, debitè eos poenis coercere cogant. Quos tamen, si quos per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli servanda præceptio tangit, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientiâ: cum sæpe plus erga corrigendos agat benevolentia quàm auctoritas, plus exhortatio quàm comminatio, plus charitas quàm potestas. » Quæ omnia Prelato Religioso multò magis dicta sunt, de quo S. Augustinus, in Regulâ suâ ep. 109 comprehensâ, ait: « Ipse verò, qui vobis præest, non se existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem. »

§ 644.

POTESTAS DOMINATIVA PATERNA PRÆFERENDA EST.

Secundò. Prelatus Religiosus, licet utraqûe potestate gaudeat, communiter tamen dominativam *paternam præferre*

debet, ac si more antiquo hæc solâ præstaret. Ita 1° S. Petrus omnes Prelatos, 1ª Pet. v, 2, instruit: *Neque ut dominantes in clericis: scilicet despotice, uti Principes laicis dominantur, et Domini mancipis.* 2° S. Gregorius Naz., *Orat. 1, de Fuga*, de Antistite dicit: « Non per vim coercet, sed persuasione allicit; nam quod necessitate extorqueat, præterquam quod tyrannicum est et improbandum, ne firum quidem ac stabile est. Quidquid enim violenter cogitur, non secus ac planta per vim manibus inflexa atque distracta, simul ut missum factum est, rursus ad se redire consuevit. Quod autem à liberâ voluntate profisciscitur, æquissimum simul ac certissimum esse solet, ulpote benevolentie vinculis adstrictum atque conservatum. » Ratio asserti vel ex nomine Prelatorum Religiosorum apparet, qui vocantur Abbates, seu Patres, Ministri, Priores, Præpositi, Guardiani, Rectores, quæ nomina nihil auctoritatis redolent judicarie, sed paternum et simplicem modum gubernandi significant.

§ 645.

USUI POTESTATIS JURISDICTIONIS LENTITAS INMISCENDA.

Tertiò. Licet Prelatus Religiosus potestate jurisdictionis aliquoties uti cogatur, in ejus tamen usu *paternam lenitatem* immiscere debet. Ita 1ª quoties in S. Scripturâ mentio fit jurisdictionis Ecclesiasticæ, lenitas in ejus usu observanda notatur. Sic, *Math. xvi, 19*, S. Petro à Christo illa promissa est sub nomine clavium, non gladii, ad solvenda ligamina, non ad carenas confringendas, quasi Paterfamilias esset futurus, curam clavium Ecclesiæ habens. Et, *Joan. xxi, 15*; hæc cura illi ut Pastori actu commissa fuit, qui *Oves*, quarum Christus Pastor, et *Agnos*, quorum Christus Pater est, pasceret. Unde Tridentinum, cit. sess. 13, c. 1, Episcopos et omnes Prelatos hortatur: « Sin autem ob delicti gravitatem virgâ opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordiâ

judicium, cum lenitate severitas adhibenda est; ut sine asperitate disciplina populi salutaris et necessaria conservetur, et qui correcti fuerint, emendantur aut si respicere noluerint, ceteris salubri in eos animadversionis exemplo a vitis deterreantur. Cùm sit diligentis et pii simul Pastoris officium, morbis ovium levia primum adhibere fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulet, ad acriora et graviora remedia descendere: sin autem nec ea quidem proficiant illis submovendis, ceteras saltem oves a contagionis periculo liberare.» 2° S. Chrysostomus, l. 2 de *Sacerd.*, post. init., ait: «Exteri quidem iudices, eum facinorosos homines leges transgressos fuisse deprehenderint, magnâ se præditis auctoritate ac potestate ostendunt, eosdemque, vel invitos, suos ipsorum mores mutare cogunt. Hoc verò non vim afferre sed suadere tantum oportet, atque hac ratione meliorem efficere, quem emendam suscepis. Neque enim nobis facultas tanta a legibus data, ad delinquentes coercendos, ac ne si dedissent quidem haberemus; ubi vim hujusmodi, potentiamque exercere possemus: cùm Christus eos aeternâ coronâ donet, non qui coacti, sed qui certo animi proposito a peccato abstinent.» Et S. Benedictus, *Reg.*, c. 27, instruit Abbatem qualiter debeat esse sollicitus circa excommunicatos, «immittere quasi occultos consolatores, Sempeclas, id est seniores sapientes fratres, qui quasi secretè consolentur fratrem fluctuantem.» Ratio est 3^a quia etiam in rebus gravioribus, quando ad coercendos duros et improbos Religiosos, ad præceptum formale, censuras excommunicationis et suspensionis, aliasque penas spirituales, quin in corporales usque ad incarcerationem adveniendum est, hoc nonnisi coactè, et in quantum fieri potest, duriora lenioribus temperando, fieri debere, et status religiosus, et character Patris in Prælato Religioso moraliter indelebilis requirit.

IN CORRECTIONE PIA ZELUS ABESSE NON DEBET.

Quarto. Quantum ad correctionem, illi pariter ita pietas miscenda est, ut supus laudem locus *zelo animarum*, qui Prælato Religioso proprius est, relinquatur. Ideam exitiam hujus correctionis ex zelo et mansuetudine servandâ habemus 1° in S. Paulo, 1 *Cor.* iv, ubi fideles illos corrigens, ait, v. 14: *Non ut confundam vos, hæc scribo, sed ut filios meos carissimos moneo.* Et v. 21: *Quid vultis? in virgâ veniam ad vos, an in charitate et spiritu mansuetudinis?* Contra unum verò ex illis ob delictum enormius et non occultum, cap. seq., excommunicationem fulminat: ubi primò paternâ correctione utitur, deinde coercionem mansuetè minatur, denique ad severius excommunicationis iudicium progreditur. 2° S. Chrysostomus, *Hom.* 13, in *cit. ep. Cor.*, ait: «Multa hoc in loco gravitas et reprehensio: non enim locutus est ut Magister, neque ut Apostolus, neque ut tantum habeat quod esset dignitatis, sed ut filios meos moneam.» Consuli etiam possunt S. Basilus, in *Reg. fus. inter.*, 46, 50, 51, S. Augustinus, in suâ, *Reg.*, c. 7 et 10. S. Thomas, 2, 2, q. 33, a. 3, et S. Bonaventura, *De sex Alis Seraph.*, c. 4. Ratio est 3^a quia quando paternâ correctio nil proficit, Prælatus ad speciem iudicis plus minusve severam, et ad penas etiam publicas pro ratione circumstantiarum et materiæ gravitate transire debet, ne levitas in mollitiem et charitas in humanum timorem degeneret, cui utique timor Dei prævalere debet, cui ratio omissâ correctionis a Prælato ob detrimentum boni communis et violationem justitiæ reddenda est.

§ 647.

MEDIA AD CONSERVANDAM, AUGENDAM ET REFORMANDAM RELIGIONEM PRAELATUS ADHIBERE DEBET.

Ex recto usu duplicis potestatis dominativae et jurisdictionalis bonum Regimen Praelati Religiosi dependet, sicuti e converso ex neglectu ipsius, vel perverso ejusdem usu familia religiosa aut omnino perditur, aut saltem spiritualis illius incrementum impeditur: quod ne contingat, Praelatus media illa nosse et in praxin deducere debet, quibus Religio in suo vigore conservari, augeri et ab interitu preservari, vel si ad eum vergat, reformari valeat: quae proinde modo indicanda et exponenda sunt.

MEDIA HEC ENUMERANTUR.

Secundum Media haec praecipua sunt imprimis accurate votorum religiosorum observatio, et maxime 1. Voti obedientiae. 2. Voti paupertatis. 3. Custodia Regularum. 4. Recepto, seu admisso hominum bonae indolis. 5. Constitutio boni Magistri Novitiorum et Patris spiritualis. 6. Bonum exemplum Superiorum. 7. Studium orationis. 8. Amor soliditatis. 9. Occupatio honesta. 10. Electio bona Religiosorum Officialium. 11. Fuga ambitionis. 12. Præterita charitas, et omnis discordia inter fratres exspiratio. 13. Capitulum celebratio. Et 14. Frequens domorum religiosarum visitatio.

§ 648.

PRIMUM MEDIUM EST OBEDIENTIA.

Primum itaque medium conservandae, augendae aut reformandae Religionis est accurata votorum religiosorum observatio, et imprimis voti *Obedientiae*. Nam 1. Christus D., *Math. xix, 21*, sequelam sui specialem non solum imitatione, sed etiam personali famulatu, qualis est in Religioso,

consulens, ait: « Si vis perfectus esse; vade... et veni, sequere me. » Ubi clarè indicat perfectionem religiosam non posse sine obedientia regulari subsistere. Unde, *Ecl. iii, 1*, dicitur: *Filii sapientiae, Ecclesiae iustorum; et ratio illorum obedientia et dilectio*. Et, *Matth. xii, 23*, ait Christus: *Omnia regnum divisum contra se desolabitur, et omnis civitas, vel domus divisa contra se non stabit*. Quodsi igitur regna ipsa divisione inobedientiae discissa desolantur; si civitates integre, domusque seculares, scissione hac admissa stare nequeant: qualis erit domus religiosa, a religando membra cum capite sic dicta, si obedientia vinculum relaxetur? 2. S. Basilius, in *Const. Monast.*, c. 22, ait: « Si non perfecte obedire inutile est, opera proutiam est persequi nos quod magis expedit: nam, in ea quidem sententia, hoc quod dicitur inutile, magni ejusdem detrimenti, reique poenitendae significationem habet. » S. Augustinus, *l. de Mor. Eccl.*, c. 31, veterum Conobitarum sanctam vitam obedientiae eorum erga suos Praelatos adscribit, « magna sua in jubendo auctoritate, magna illorum in obtemperando voluntate. » S. Benedictus, *Reg.*, c. 5, 7 et 71, de obedientia tractat, et D. Calmet, *Comment. in Reg.*, c. 5, notat, quotquot in investiganda Regula et mente S. Benedicti accuratiores fuerit, sentiant obedientiam esse singularem, et praecipuum suorum discipulorum characterem. 3. Rationem dat P. Alvarez, *de Vir. spir.*, l. 2, l. 5, p. 3, c. 3, his verbis: « In Religioso statu obedientia adeo necessaria est, ut ea subtracta penitus stare non valeat. Nam Religio est congregatio multorum tendentium ad perfectionem, peculiaribus institutis et legibus, sub unius Capituli directione ordinata. Tolle obedientiam, ita ut quisque suo arbitrio vivat, et suo, prout libet, modo procedat: et auferes certas leges, multitudinem continentes, et tolles ordinem; ac ex consequenti auferes unitatem et Religionem. Et ibidem datam rationem ita arguit. Status religiosus sine pace et concordia multorum stare non potest; nam pax, ut Augustinus ait, est tranquillitas ordinis: ordine autem et tranquillitate sublati, non manet spiritualis hominum con-

gregatio, sed manifesta confusio. Pacem verò obedientia efficit, obedientia custodit, quam si repellas, pacem quoque rejicies; pax enim subjectionem requirit inferioris ad Superiorem, ut secundum istius voluntatem ille disponatur ac paret: si ergo absulderis obedientiam et subjectionem, tolles et pacem, » et consequenter Religionem.

§ 649.

IN QUIBUS PRLATO OBIEDIENDUM.

I. Obedientia hæc Religiosa, ut Religionis incremento et conservationi proficiat, Praelato non est præstanda, si quid, quod est certò peccatum, vel certò contra Regulam præcipiat. Nam, primò, si res præcepta certò sit peccaminosa, subintrat illa Regula, Act. v, 29: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus*. Si autem sit certò contra Regulam, obedire esset saltem impedire majus bonum, et Praelatus suâ auctoritate uteretur non ad edificationem, sed ad destructionem, nisi justam dispensandi causam haberet. Secundo, ita docet S. Augustinus, *Serm. vi, de verb. Dom.*, c. 5, dicens: « Quid si illud jubeat, quod non debeat facere? Ille sanè contemne potestatem, timendo potestatem, » scilicet divinam. Et S. Bernardus, *de Prev. et disp.*, c. 9, obediendum suadet, « ubi tamen Deo contraria non præcipit homo. » Et S. Thomas, l. 10, a. 10, ex communi docet: « Quòd enim Religiosus non teneatur Praelato obedire in his quæ sunt contra Deum vel contra Regulam, vel quantum ad ea, in quibus Praelatis dispensatio non committitur, omnes communiter dicunt. »

II. Obedire Praelato in omnibus quæ non sunt contra Deum vel contra Regulam, perfectionis quidem est, sed non obligationis in subdito, nisi quoad ea quæ Praelatus jubet *juxta Regulam*. Ita docet S. Thomas, 2, 2, q. 104, a. 5, dicens: « Dicendum quòd Religiosi obedientiam profiterentur, quantum ad regularem conversationem, secundum quam suis Praelatis subduntur, et ideo quantum ad illa sola obedire tenentur,

quæ possunt ad regularem conversationem pertinere. Si autem etiam in aliis obedire voluerint, hoc pertinebit ad cumulum perfectionis. » Et S. Bernardus, l. c. c. 4, ait: « Is, qui proficitur, spondet quidem obedientiam, non tamen omnimodam, sed determinatè secundum regulam, nec aliam quam S. Benedicti; ut oporteat eum, qui præest, non fræna suæ laxare voluntati super subditos, sed præfixam ex Regula sibi scire mensuram, et sic demum sua imperia moderari circa id solum quod rectum esse constiterit: nec quodlibet rectum, sed hoc tantum, quod prædictus Pater instituit, aut certè quod sit secundum quod instituit. » Verùm, c. 6, notat, hanc obedientiam necdum esse perfectam, licet sufficientem; nam « Perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, neque contenta angustiis professionis, largiori voluntate fertur in latitudinem charitatis: et ad omne quod injungitur spontanea, vigore liberalis, alacrisque animi modum non considerans, in infinitam libertatem extenditur. »

AN IN DUBIO OBIEDIENDUM.

SCOLIUM. Quòd si subditus dubitet an illud quod Praelatus jubet sit honestum et licitum, necne, juxta communem Theologorum sententiam, non potest quidem obedire Praelato, retento dubio propriè tali, seu practico; tenetur tamen illud deponere, et ita obedire: nam si antecedens dubium sit negativum, potius est nescientia, aut ignorantia honestatis, quæ cedere debet præsumptioni de honesto, quando illud Praelatus jubet: si verò positivum sit, in aquè, vel inaequaliter probabili sententiâ fundatum, iterum judicio Praelati cedere debet, quia, in concursu judiciorum probabilius justus et rationalius est ut subditus accommodetur Praelato, quàm converso.

§ 650.

QUOMODO OBIEDIENDUM.

Ut verò Religiosa Obedientia perfectè præsetur, I. Moveri debet ex eo quòd Praelatus, sive sit bonus, sive non, Christi

personam gerat. Nam, *Luc. x, 16*, ait Christus: *Qui vos audit, me audit. Et, Matth. xxiii, 2*, dicitur: *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ et Pharisei: omnia ergo quaecunque dixerint vobis servate et facite: secundum verò opera eorum nolite facere, dicunt enim, et non faciunt.* Et S. Bernardus, *de Prae. et disp.*, c. 9, ait: « Sive Deus, sive homo Vicarius Dei mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ, pari reverentià deferendum. Et S. Bonaventura, *de Grad. viii.*, c. 2, docet: « Altissimus videtur gradus obedientiæ, cum obediunt homini indiscreto et discolo, et despecto, in Personâ Dei, qui multa imperat cum impetu, et sine discretione et liberatione. »

II. Ut hæc obedientia sit acceptabilis Deo, et dulcis hominibus, S. Benedictus, *Reg.*, c. 5, sequentiâ prescribit: « Quod jubetur, non trepidè, non tardè, non tepidè, aut cum murmure vel cum responsione nolentis efficiatur.... Et cum bono animo à discipulis præberi oportet, quia hilarem datorem diligit Deus. Nam cum malo animo si obedit discipulus, et non solum ore, verum etiam in corde si murmuraverit, etsi impleat jussionem, tamen acceptum jam non erit Deo, qui cor respicit murmurantis. Et pro tali facto nullam consequitur gratiam, imò poenam murmurantium incurrit, si non cum satisfactione emendaverit. »

QUOMODO OBEDIENTIA MALÈ PRESTITA RELIGIOSEM PERDERE POSSIT.

SCHOLIA. Hæc omnia fuis explicata legi possunt passim apud Ascetas, et quantum ad obligationem voti obedientiæ consulti possunt Moraliste. Illud solum hic notare juvat, cavendum esse ne, sub pretextu obedientiæ, ipsa obedientia et observantia regularis, et leges charitatis erga Deum et proximum relaxentur: qui abusus contingere potest primò ex parte subditi, si Prælatum circumveniat, illius voluntatem ad propriam trahendo, sive ut jubeat quod lubet, sive ut facili seipsum dispenset, sive fingendo causam pro dispensatione, sive Prælatum nimâ cecitate obediendo, quando subito satis certò constat Prælatum aliquid contra legem Dei, aut vota religiosa, aut Regulam prescribere. Tum ex parte Prælati, si se circumveniri sinat, si dispenset sine causâ, vel facili sit in

dispensando; vel temerè jubeat aut dispenset, absque eo quòd prudenter certos sit se legitime dispensare posse. Ita monet S. Bernardus, *Serm. 35, de Div.*, dicens: « Quisquis vel aperte, vel occultè satagit, ut, quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater injungat, ipse se seducit, si forte quasi de obedientiâ blandiatur: neque enim in eâ re ipse Prælato, sed magis ei Prælatu obedit. »

§ 651.

SECUNDUM MEDIUM EST PAUPERITAS.

Secundum medium conservandæ Religionis est exacta voti Paupertatis observantia. Ita 1° Christus consulti, *Matth. xix, 21*, juveni ad evangelicam perfectionem aspiranti: *Si vis perfectus esse, vende, et vende quæ habes, et da pauperibus.* Et, *Luc. xiv, 33*, a discipulis suis, adeoque potissimum à Religiosis, requirit: *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Consequenter sine paupertate nec Christi discipulatus, nec status religiosus potest subsistere. Secundo, idem sentiunt PP. S. Basilii, in *Reg. brev.*, ait: « In societate fratrum nihil privatim haberi debet: qui enim suum dicit aliquid esse, is seipsum alienum reddit ab Ecclesiâ Dei et charitate Domini. » S. Gregorius, *l. 10, Ep. xxii*, dicit: « Si pecuniaritas à Monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere. » Cassianus, *l. 7, Inst.*, c. 6, proprietatem a receptaculum vitiorum, malorumque omnium, et inextricabilem malitia fontem vocat. S. Benedictus, *Reg.*, c. 33, statuit: « Principè hoc vitium amputetur de Monasterio, etc. » S. Bonaventura, *de Inform. Novit.*, p. 2, c. 9 et 14, docet: « Cum paupertas voluntaria sit totius spiritualis ædificii primum fundamentum, idcirco toto tempore vite tue in omnibus transitoris rebus strictam paupertatem observa, ut nihil sub celo habeas, nisi ea quæ necessitati tue per Regulam conceduntur. Tertiò. Ratio est tum quia tibi est mentis se tuum, tibi necesse est adesse lites, dissidia et graves defectus fraternæ

charitatis : quod est initium perditionis in Religione. Deinde per marsupia privatorum nequeunt non exanguia reddi bona communia : unde bonum publicum semper pari passu deperit, quo bonum peculiare pravalet. Rursus subditus bona peculiaria habens non indiget Prelato in re temporalis, et ad illius contemptum devenit. Communiter enim non curantur illi, quibus aliquis non indiget. Item subditus ejusmodi per ejusmundi bona habet ad manum media, ut exsequatur vitia, quae, si religiosam paupertatem exacte observaret, in opus redigere non posset; unde plerumque obedientia et castitas cum ficta suâ paupertate pari passu ambulant, et sic tota Religio destruitur. Unde etiam Sancti Ordinum Reformatores strictam religiosam paupertatem per divitiarum et bonorum etiam communium abusum saepe valde labefactam, pro fundamento suâ Reformationis posuerunt, et vigori suo restituerunt.

§ 652.

VITA COMMUNIS SERVANDA.

Ut igitur per religiosam Paupertatem Religio in suo flore conservetur, et ab interitu vindicetur, imprimis *vita communis*, quâ omnibus Communitatis membris ex communi in necessariis providetur, sub gravi a Praelatis, ubi adest, retinenda, et ubi adest, superfluis amputatis, in quantum fieri potest, procuranda est. Ita 1° de primis fidelibus, *Act. iv*, dicitur: *Nec quisquam eorum quæ possidebat suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Quippe possessiones suas vendebat, et dividebatur singulis, prout cuique opus erat.* Eosque SS. PP. Hieronymus, Cyrianus et Basilius jam tunc votum paupertatis emisisse, ex morte Ananiae et Sapphirae, in penam retentæ pecuniæ ex agro vendito inflictiâ, probant, exprobrante S. Petro, c. 5, v. 4 : *Non ex mentibus hominibus, sed Deo.* unde Tridentinum, sess. 23, c. *de Reg.*, statuit, ut Regulares ad communem vitam, victum et vestitum conser-

vanda pertinentia observent... Si enim quæ bases sunt et fundamenta totius Regularis disciplinae, exacte non fuerint conservata, totum corruat ædificium necesse est. » Et, c. 2, præcipit : « Nemini igitur Regularium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia et mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus, possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. » Quod etiam statuit Clemens VIII, in Const. *Nullus omnino*, ubi prædictis verbis Concilii addit : « Quo communis inde victus et vestitus omnibus suppeditari possit. » *Secundò* SS. Patres potiore etiam vim Religionis in communi vitâ constituerunt S. Basilius, *Serm. 1 Ascet.*, ait : « Apotheca communis omnium sit, nec quidquam ceu enjusvis proprium nominetur, non vestimentum, non calecamentum, non quidvis aliud, quod ad necessarium corporis usum pertinet, sed usus sit penes Praefectum, ita ut quod cuique convenit, id ex communibus tribuatur juxta moderatori præceptum. » Et, in *Const. Mon.*, c. 34, proprietarium Monachum cum Judâ fure et proditore comparat. Et S. Benedictus, *Reg.*, c. 33, jubet : « Omniaque omnibus sint communia, ut scriptum est, nec quisquam suum esse aliquid dicat aut presumat. » Videri etiam possunt S. Laurentius Just., *de Paup.*, c. 4, et Gerson, vel alius, *Contr. proprietar. reg. Aug.*, p. 2. *Tertiò*, Ratio est quia Religio est fidelium ad christianam vitæ et charitatis perfectionem tendentium, editis tribus votis substantialibus, et stabilis in *communi vivendi* modus, ab Ecclesiâ approbatus. Ergo deficiente vitâ communi, ejus essentia subvertitur.

LICENTIAE GENERALES NON CONGRUENDÆ.

SCHOLIUM. Vita communi et Paupertati Religiosæ nihilim præjudiciale sunt licentiae generales, ad dandum et recipiendum, quæ a Praelatis prudenter restringendæ, et a subditis nullo modo sollicitandæ sunt : quia per tales licentias solam nomen paupertatis remanet, et omne illius meritum exstinguitur, et subditus, qui a nutu Praelati omnino dependere debet, iudex in

propria causâ constituitur. Inde amor proprius facile in usus superfluos, et Christi pauperes minus decentes, imò illicitos et inhonestos prolabitur. Inde abusus opinionum vel minus fundatarum, vel minus bene pro praxi intellectarum oritur, ita, ut iuxta S. Bernardum, *Serm. 4 Adv.*, hi sint, « qui pauperes esse volunt, eo tamen pacto, ut nihil illis deat; et sic diligunt pauperem, ut nullam inopiam patiantur. » Certe per licentias generales inevitabiliter superflua inirepere necesse est.

§ 635.

VITA COMMUNIS IN VICTU ET VESTITU.

I. *Vita hæc communis* tum a Prelatis, tum a subditis Religiosis *in victu et vestitu* observanda est. Ita enim statuit Concilium Tridentinum paulò ante allegatum, et Clemens VIII, in sua constitutione citatâ. Et quidem quoad victum communem S. Bernardus, *Serm. 30 in Cant.*, probat quantum ejus observatio ad conservandam disciplinam regularem conferat, dum ita unumquemque Religiosum omnem negligentem alloquitur. *Pæce, obsecro, præmium quæsi quidem tuæ, quæ per affectum ad singularia in victu turbatur. Pæce labori ministrantium, scilicet coquarum servitorum mensæ. Pæce gratiam in domo, quæ novos sumptus et onera ad satisfaciendam appetitui particulari sulsere debet. Pæce conscientia, conscientia dico non tuæ, sed alterius; Fratris, scilicet, tibi assidentis et communia comedentis, qui tuâ in cibo singularitate scandalizatur, vel contra te, vel contra Superiorem murmurando. Quæ communis vita non solum a Religiosis, sed eorum etiam Prelatis observanda est, nû statuit Conc. Aquisgranense, a. 817, c. 25, dicens: « Eâ, quam Monachi sui habent, mensurâ sint Abbates contenti in manducando, in bibendo, in dormiendo, in vestiendo, in operando, si in aliis utilitatibus non sint occupati. » Plura præsertim pro Prelatis quoad hoc legi possunt in *Ep. Past. Joannis ab Annum.*, t. 2, p. 3, § 2, ubi de his singularibus Prelatis ait: « Qualis in hoc casu potest esse pax? quæ confidentia? qualis Religio? Certus sum,*

tales Priores, si qui reperiantur, et hæc destruere, et semotipso.

II. Quoad vestitum Religiosis et Prelatis communem, præter Tridentinum, S. Augustinus, *Serm. 50, de Div.*, ait: « Qualem potest habere Presbyter, qualem potest habere Diaconus, vel Sublicianus, talem volo accipere vestitum, quia in communi accipio. Si quis meliorem dederit, vendo, quod et facere soleo: et quando non potest esse vestis communis, pretium vestis sit commune. Vendo, et erogo pauperibus. Si hoc eum delectat, ut ego habeam talem, del, unde non erubescam. Fateor enim vobis, de pretiosâ veste erubesco, quia non decet hæc professionem, hæc admonitionem, hæc membra, hos canos. » Et S. Petrus Damianus, l. 6, ep. 14, dicit: « Eat ergo Monachus vanæ gloriæ deditus, et togâ radiante conspicuus, nitore vestium aspectantium pascat illecebras oculorum, sed dum vestibus fulget, iniquorum spirituum deceptionibus patet. Divinæ præterea indignationis adversum se sententiam provocat, dum solis exterioribus deditus, oculos hominum, ut se admirentur, invitat, tantopere despiciabilis, Deo superbiæ reprobrante, contemnitur, quanto coram oculis intentuum cultoribus induvii amicitur. » Unde merito, ad vitandum scandalum sæcularium et ruinam Religionis, S. P. Benedictus, *Reg.*, c. 53, pro vestimentis Monachorum præscribit: « Quod vilius comparari potest.

SENTENTIA DE MENSA PRIVATA PRAELATORUM REFELECTORUM.

SACRILEGE. Experientia docet Regulari disciplinæ vehementer prodesse, si Prelatus Religiosis communi mensæ Fratrum suorum in Refectorio sine ulla singularitate in victu intersit: id quod etiam jam olim Concilium Aquisgranense, a. 817, pro reformatione Ordinis Monastici celebratum, c. 27, his verbis statuit: « Abbas, vel quispiam fratrum, ad portam Monasterii cum hospitibus non relictur; in refectorio autem omnem eis humanitatem manducandi ac bibendi exhibeat. Ipse tamen eâ cibi potisque mensurâ contentus sit, quam reliqui fratres accipiunt. Si verò propter hospitem voluerit ad solitam mensuram fratribus sibi quæ augere aliquid, in

suâ maneat potestate. » Equidem et nunc, et olim, uti videre licet in *Comment. D. Calmet*, quidam objicere solent, hoc esse contra textum *Regulæ S. P. Benedicti*, ubi, c. 56, mensam Abbatis cum hospitibus et peregrinis esse debere præcipitur. Quibus, ait *Cæronomiale Benedicti*, p. 3, c. 2, non aliter quam ipsi verbis S. Petri Mauriti Cluniacensis Abbatis, qui ante quingentos annos vixit, respondere volumus. « Mensam Abbatis, inquit, juxta Regulam cum hospitibus et peregrinis non esse causamini, sed justè inde arguimini. Est quippe cum peregrinis et hospitibus semper, quoscumque enim Abbas substantiâ monasterii reficit, nonne propriæ mensæ participes facit? Et certè per Dei gratiam omnibus pauperibus, omnibus hospitibus sufficiens apud nos pro posse charitas exhibetur, et unicuique congruus honor defertur. Quodsi isto impleri a nobis *Regula* secundum vos minime potest, et hoc esse mandatum, ut cum Abbate manducet, affirmatur, sit et hoc aliquando de honestis personis. Nam indecens credimus ut, præsentis Conventu, quarumlibet personarum non cunctis placitura incongruentia indiscretè introducat, et ipsis fortè bonis inde scandalum oritur. Si verò opponitis, non in Conventu, sed extra Conventum mensæ Abbatis hospites satuari debere, respondemus, hac occasione Abbates a Fratribus alim se sequestrare solere, et sub prætextu hospitum lautioribus cibis et familiaribus epulis indulgere, neque de ovium suarum pastu curare, et secundum Prophetam, quod salvo mystico intellectu dicimus, quod crassum videbant, assuuebant, et quod debile erat, projiciebant: et cum limpidissimam aquam biberent, reliquam pedibus suis conturbabant, et gregem homini invidiâ et comosâ aquâ potabant, hoc est, optime sibi providentes, de cæteris non curabant. Qui quia præcepto bono malè utebantur, novo ulceri novum emplastrum superponendum fuit et præceptum, quod aliquando salubre fuerat, salubriori consilio commutandum. Ea propter ut vitium de virtute ortum, rursum virtute extingueretur, cum de communi mensâ ad singularem *Regula* transmississet, iterum de singulari ad communem *Regula* rationis et charitatis reduxit. Unde et Abbates nostri, nisi infirmitas obstiterit, nobiscum semper comedunt: a communi tamen mensâ nunquam, vel rarò, discedunt: hospitibus autem et peregrinis nihil deesse patiuntur, etc. » Hæc ille aliquam *Regulæ Benedictinæ* rigidissimus observator.

§ 634.

SUELLEX ET PRETIOSA ÆDIFICIA VITANDA.

Denique, ad conservationem Religiosis, *Paupertas* religiosa in ædificiis et habitatione, ac reliquâ suppellectili, a Prælati Religiosis, et eorum subditis observanda est. Ita denno statuit Tridentinum, sess. 25, c. 2, de *Ref. Reg.*, dicens: « Mobilium verò usum ita Superiores permittant, ut eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat, nihilque superflui in eâ sit, nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. » S. P. Benedictus, *Reg.* c. 55, suis discipulis sequentia concedit, *cultellum, graphium, acum, mappulam, labulas*, et omnia, quæ necessaria sunt. Et de pretiosis ædificiis et superfluo eorum ornatu S. Bernardus, in *Apolog.*, l. 4, ait: « Video et alios, quod non sine dolore videri debet, post aggressam Christi militiam rursum secularibus repleri negotiis, rursum terrenis cupiditationibus immergi, cum magnâ curâ erigere muros, et negligere mores. » Persequitur Nebridius, *Antiq. Monast.*, ep. 19: « Quam longe abfuit omnis magnificentia ab antiquorum habitaculis? Si quid superfluum habebant, distribuunt in egenos. Hodie corrundunt opes, et vel concluduntur in arcas, vel, ne offuscè sint, impenduntur in ædificia, vel non necessaria, vel contra monasticam professionem nimis ambitiosa. » Et S. Bonaventura, *Ep. ad Provinc. sui Ord.*, t. 2 *Oper.*, inter alias causas relaxationis, refert curiositatem et magnificentiam ædificiorum; tum quia turbat pacem Superiorum, et eorum qui super ea constituti sunt, examinando et exsequendo eorum constructionem, procurando necessariis sumptis, et secularium tumultus in claustris, cum detrimento disciplinae regularis, introducendo: tum quia ipsi seculares per ejusmodi superbas structuras graviter scandalizant. Rigidior erat S. Joannes Gualbertus, qui Mosetanum Monasterium visitans, grandiores ejus domos videns, Rudolpho ejus loci Abbati dixit: « Tu in hoc loco

magnis expensis, quibus pauperes plurimi refoveri potuissent, ex propria voluntate palatia fabricasti. » Et conversus ad rivulum praterfluentem, adjunxit : « Deus omnipotens, qui de minimis magna facere consuevit, videam per hujus rivuli parvitatem ipsius enormis edificii cito vindictam. » Et subito rivulus intumescens, saxa et arbores secum abripiens, predictas domos funditus subvertit.

MONITUM CAROLINAE BENEDICTINAE.

SCOLIIUS. Optime proinde monet *Carolinale Benedictinum*, p. 3, c. 2, § 1 : « Meminerit Albas honorum et fructuum Monasterii non dominum, sed tantum dispensatorem se esse, nec proinde pro arbitrio et voluntate, sed secundum piorum Fundatorum intentionem et Ecclesie, pro utilitate et necessitate Monasterii, bona Monasterii dispensare posse ac debere. Caveat ergo ne superfluo famulatu, nimio aut non necessario equorum numero, sumptuosis et inutilibus edificiis Monasterii redditus consumat; interim vero nonnisi paucos Conventuales non sine summae cultus Divini diminutione aliat. » Et, in 4, statuit : « Ad providendum periculis futuris, ad tollendum insuper justam Pratorum quietem juxta Apostolica quatuor, saltem semel singulis annis, coram certis de Conventu Fratribus de perceptis et expensis rationem faciat. » Et p. 2, c. 3, § 2, n. 2, vult ut magnarum expensarum edificatio cum omnibus Capitularibus deliberetur.

§ 355.

TERTIUM MEDIUM : CUSTODIA REGULARUM.

Tertium medium pro conservanda disciplina Regulari est accurata *Regula* et *Constitutionum* uniuscujusque Religionis observantia. Sic *Primo* illud Jacob, 1, 25 : *Qui perpexerit in legem libertatis, et permanserit in ea, non auditor obliuiscios factus, sed factor operis; hic beatus in facto suo erit.* Hugo Victorinus id applicat *Regula* S. Augustini. Et S. Bonaventura illud, *Gal. vi, 16* : « Quicumque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illos, et misericordia, et super Israel

Dei, » applicat *Regula* S. Francisci. Et Tridentinum, sess. 25, *de Reg. c. 1*, precipit : « Ut omnes Regulares, tam viri quam mulieres, ad *Regula* quam professi sunt prescriptum vilam instituant et component. » *Secundo*. S. Bernardus, ep. 321, ait : « Rogo vos, fratres, et multum obsecro, sic agile, et sic state in Domino dilectissimi, solliciti semper circa custodiam Ordinis, ut Ordo custodiat vos. » Et S. Antoninus, 2 p., t. 1, § 2, c. 23, ruina Religionum hanc unam causam affert : « Quia prefatae Religiones, quae cum magno fervore et vite sanctimoniam initium habuerunt, minima negligentes paternarum traditionum, in processu temporis paulatim deflexerunt, et exinanite sunt usque ad fundamentum in eis. » Quare S. P. Benedictus, *Reg. c. 64*, Abbati precipit : « Ut presentem Regulam in omnibus conservet. » Ratio est 3^a quia sine accurata observatione *Regulae* et *Constitutionum* nullus Religiosus exacte sua vota observabit, cum *Regula* ad accuratam votorum observationem a SS. Fundatoribus ex instinctu Spiritus S. conscripta fuerint : et deflectere a *Regula*, est deficere a perfectione, ad quam quis Religiosus vi suae Professionis tendere tenetur; praeterquam quod talis negligens pravo suo exemplo alios corrumpat, et totam paulatim Religionem relaxet.

COROLLARIA.

SCIENTIA. Ex hoc sequitur : 1. Valde errare illum Religiosum, qui solum timet ea transgressi quae in *Regula* sub gravi peccato precipiuntur, et caetera negligit; ut jam notatum fuit, t. 1, § 22, seqq. Certè miser erit Religiosus, et vix tendat ad perfectionem, si, nulla habita ratione *Doctrinae* *Assestiae*, de soli *Morali*, et fidei satis laxa, in rebus suo statui essentialibus alicquem rationem habeat, licet ipsi *Moralistae* monent, ejusmodi probabiles sententias in praxi vix esse omni culpa vacuas. Sic, licet juxta multos *Moralistas* fieri possit, ut transgressio *Regulae*, ad nullam culpam obligantis, per se loquendo, non sit culpa venialis, monet tamen P. Suarez, 1. 3 *de Rel.*, tr. 8, l. 1, c. 3 : « Quia verò raro contingit Religiosum operari ex motivo honesto, quando operatur contra *Regulam*, sed ex aliqua otiositate, vel debilitatione, ideo frequenter hoc non fit sine culpa veniali. » 2. Non solum autem

in subditis, sed multò magis in Superioribus; omnem habitalem inobservantiam circa vota et Regularum conventibus relaxatio et ruina disciplinae regularis timenda est, etiamsi solum in levioribus, v. g. neglecto silentio, committat: sic enim negligentes subditi alios suos fervidos confratres et saeculares scandalizant. Praelati verò, quibus ex iustitiâ zelus disciplinae incumbit; si, velut canes muti taceant, vel factò prave suo exemplo favent; relaxationi latam portam aperiant. Ideo S. Bonaventura, *De sex. Alis Seraph.*, c. 3, graviter Praelatos Religiosos monet, ut cavent transgressiones mandatorum Dei et Ecclesiae, ac sui Ordinis, sicut et votorum, deinde transgressiones disciplinae Regularis in officio divino, silentio, victu, habitu, labore, vigiliis etc. de quibus inquit: « Si Praelatus non corrigit delinquentes, si permittit sub se vitia crescere, et consuetudines malas oriri, et jam exortas roborari et dilatari; si videt regulares observantias dilabi, et transgressiones multiplicari, et pro posse non obviat tam presentibus malis quam imminuentibus, triplicem Deo reddet rationem, primò pro sua negligentia... Secundò, quòd omnia peccata subditorum, quae poterat et debuerat correxisse et praecavisse, imputantur ei... Tertio, pro abusione honoris et potestatis sibi collata, quam ad propriam gloriam et commodum retorsit, et non ad quòd data est ei. » Unde communis est Theologorum sententia, Praelatum graviter peccare, si culpas veniales et transgressiones S. Regulae, alioquin fortè sub peccato non obligantis, corrigere negligat, quia ait Lugo, d. 9, *de Just. et jur.*, sect. 2: « Per huiusmodi defectus toleratos observantia regularis maximè labefactatur. » Cujus exempla adest in transgressione silentii, lectionis, ingressus in aliorum cellas, etc. 3. Inter ipsas transgressiones Regulae, et, sive a subditis, sive a Praelatis, majori zelo curandae sunt illae, quae magis inmediate spiritum internum religiosum nutriunt. Sic idem S. Bonaventura, l. c., taxat insipientiam illorum Praelatorum, qui pro imà inclinatione in Choro neglecta plus accenduntur puniendo, quam pro longè detractae altioris, et gravius indignantur pro versiculo aut rubricatà neglectà, quam pro magnà perturbatione cum scandalo causatà. Cavendam quidem docet exterioris disciplinae negligentiam, maximè si prava consuetudo deformitatem et dissimulatio negligentiam nutriat: « Principaliter tamen cavenda et dolenda est transgressio Praeceptorum Dei; deinde invariabilium preceptorum S. Ecclesiae; deinde illorum, quae sub voto voluntario sibi meti quisque fecit necessaria, ut regulares observantiae, maximè quae sub praeepto sunt statuta; deinde omnia scandala speciem mali quancumque habentia, nempe avaritiæ, superbiæ, etc. Deinde

cavenda est perturbatio studii devotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, et omne victus exercitium impingatur. » 4. Quando relaxatio disciplinae regularis vel latius serpit, vel jam invaluit, Superiores aequè ac subditi ad reformationem faciendam obligantur, uti jubet Tridentinum, sess. 25, c. 1, *de Reg.*, quod vult, « ut omnis cura et diligentia a Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus et Provincialibus, quam in eorum visitationibus, ut a substantialibus votorum et praceptorum non recedatur. »

§ 656.

QUARTUM MEDIUM : ADMISSIO HOMINUM BONÆ INDOLIS.

Quartum medium pro conservando bono statu Religionis est *admissio hominum bonæ indolis* ad eam, et divissio matura eorum qui pravi sunt ingenii ab illà. Ita, ad periculum destructionis tam Religionis, tum ingrelientium maximè Monialium, praecavendum, Tridentinum, sess. 25, c. 17, *de Reg.*, statuit, « ut puella, quae habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non antea enim suscipiat, nec postea ipsa, vel alia, professionem emittat quàm exploraverit Episcopus, vel, eo absente aut impedito, ejus Vicarius, aut aliquis, eorum sumptibus, ab eis deputatus, Virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat. Et Clemens VIII, in *Decr. pro Nov. recept.*, § 23, mandat: « Ut Superiores diligenter inquirent, quo spiritu, quâ mente ac voluntate id regularis vitae genus elegerint, quem sibi finem proposuerint, num zelo melioris frugis ac perfectionis vita, et ut Deo liberius famulari possint, an potius levitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi motu ducantur. » Et, in *Bullario Rom.*, p. 3, p. 128, dicit: « Nihil ad gravem illam ac laudatissimam Priscorum Patrum vivendi rationem majorem vim habuisse, quàm vel nimiam in recipiendis Novitibus facilitatem supra numerum quem capere aut alere Monasteria ipsa possent; vel negligentiam in probando et examinando eorum spiritu, an verè esset ex Deo, atque ex praecipuo desiderio illi inserviendi: vel denique incuriam in

eis educandis atque institutendis. » Eodem modo, 2° sentiunt PP. S. Basilii, in *Reg. fus. interr.*, 10, multa circa examen recipiendorum disserens, omnia ad unum reduci, quod oportet inquirere de præterita vitâ, « ne fortè simulatâ quis mente et fallaci animo ad Religionem accedat. » S. Bonaventura, in *Reg. S. Franc.*, q. 10, inter alias causas, cur non omnes in unum Ordinem recipiantur, hæc affert: « Multos enim sæpe recipimus... in compositis moribus quos vix corrigere ab incipitâ consuetudine possemus, et per tales dissolveretur Ordinis disciplina, et impediretur profectus aliorum. » Abbas Trithemius, in quâdam fusa oratione de duodecim principis statum Religiosum evertentibus, inquit: « Prima causa ruinâ Regularis observantiæ consistit in receptione personarum statui inutilium. Calumitas ista, sicut est ordine prima, ita pariter est in procurandâ totius perfectionis ruinâ potissima et fortissima, nec aliud est ineptas personas recipere, quàm anguem in sinu fovere et calefacere... Nec cæcus ergo, neque claudus in templum intrare debet: id est, nemo ad Ordinem admittendus est, qui vel intellectu sit valde debili, vel pedo minus heroicè mundum calcet. Quid enim profectus ab homine sperandum est, qui vel lebes est in intellectu, vel mundi vanitates necdum radicibus abdicavit? 3° Ratio est quia persone prave indolis ægrè, tardè aut nunquam emendantur, sed in correctione culpas duntaxat abscondunt, non delent, nec corrigunt, adeoque familias observantiores relaxant.

COROLLARIA.

SCIENTIA. Præter impedimenta Canonica, quæ aliquem ab ingressu Religionis arcent, scilicet, servitutem, res alienam, obligationem ad rationcinâ, crimen, sexum, paupertatem parentum, vitium corporis, vim aut metum, vinenum matrimonii consummati, et statum pueritatis, et præter Regulas pro vocatione Religiosâ recognoscendâ datas, § 371; præcipuè in Candidato attendendum est an vitâs, vestitus aut aliorum temporalium causâ, aut ut honorem in Religione consequatur, ad eam aspiret; talis enim statim amandandus est: nulli enim magis suis querelis Religionem per-

turbant, quàm ejusmodi homines, qui in sæculo agrè vitam sustentare, et cœceno vix emergere possissent, uti notat Trithemius, loco antea citato; et id ipsum statui Concilium Coloniense, an. 1536, p. 10, c. 4, dicens: « Qui Monasterium ingreditur alio affectu quàm simplici amore Dei ductus, veluti vel spem, vel promissionem Abbatum consequendi habens, vel in isto vivere affectans, vel temporalibus inhians, vel honores ab hominibus appetens, non Dei filius, aut Monachus, sed planè mercenarius est. » 2. Idem Concilium, c. 3, jubet: « Admonendi erunt parentes, ne liberos in Monasteria invitos detrahant. » Unde Joannes ab Annant, in *Ep. Pastor.*, t. 2, p. 1, de *Incip.*, monet: « Habeatur regulariter pro signo suspecto, si parentes instent ut filii inter Monachos suscipiantur: non enim hæc sollicitudo nascitur ex desiderio eos videndi sanctos, sed ex voluntate potius a se elongandi, et eis de victu et vestitu providendi. » 3. Diligenter attendendum est ad talentum et capacitatem Candidatorum: alias enim communibus Religionis functionibus in sacris ministeriis inepti turpi otio distillant, quod quantum Religioni obstat, inferius dicitur. Invidandum igitur juxta citatam Trithemii consilium, ne cæci isti intrent in Templum Dei. 4. In ipso Novitio requirit S. P. Benedictus, *Reg.* c. 58: « Ut sollicitus sit ad opus Dei, ad obedientiam, ad probraria: » et vult, ut ei prædicetur omnia dura et aspera, per quæ Iur ad Deum, » in observatione paupertatis, obedientie, abstinentie, solitudinis etc., in quibus observantia si sit remissus et tepidus, « id pessimum omnia esse pro certo tenet. » ait S. Bonaventura, in *Spec. discipl.* « neque enim in novitio pejus potest inveniri prognosticum, quàm si eo tempore pigritiâ et remissione torpeat, quo ardere debet per fervore. » 5. Bona valetudo corporalis etiam in Candidatis et Novitiis consideranda est: quâ deficiente, utut præclaris dotibus aliis polleant, dimittendi sunt, ne tum sibi, tum Religioni onerosi fiant, et jugum vires suas excedens sibi ipsis cum periculo corporis et animæ temerè imponant.

§ 657.

QUINTUM MEDIUM: BONUS MAGISTER NOVITIORUM.

Quantum medium pro bono Religiosis est perfectus, et, in materiâ spiritali, satis expertus *Magister Novitiorum*. De hoc jam alibi actum fuit, ubi de Magistro spiritali sermo erat, quæ potiori jure Magistro Novitiorum competunt, quem etiam

sua temporalia commoda curare cogitur, profectum suum spirituales facile negligit, uti notat S. Bonaventura, q. 19 in *Reg.*, dicens: «Sunt aliae speciales causae quorundam Ordinum, uti nimia inopia, ex qua coguntur fieri proprietarii, dum sibimet videtur quisque providere, quia non providetur eis in communi.» Et ideo Concilium Moguntinum, a. 183, c. 19, statuit: «Non plus mittatur in Monasteria Canoniorum, vel Monachorum, aut Puellarum, quam saluiter possit.» Quod decretum innovavit Tridentinum, sess. 25, *de Reg.*, cap. 3, statuens: «In predictis autem Monasteriis et Domibus, iam virorum quam mulierum, bona immobilia possidentibus vel non possidentibus, is tantum numerus constitutur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commode possit sustentari.»

§ 638.

SEXTUM MEDIUM: BONUM EXEMPLUM PRELATORUM
ET SENIORUM.

Sextum medium pro conservanda disciplina Regulari est *bonum exemplum Praelatorum et Seniorum*, uti de Praelatis ostensum fuit. De Senioribus vero probatur 1° ab exemplo generosi Eleazari, II *Mach.* vi, qui mori praecedit, quam multos adolescentum per transgressionem legis scandalizare. 2° Palet ex S. Cypriano, I, *de Abus. Sac.*, dicente: «Secundus abusionis gradus est, si sine Religione Senex esse inveniat; quò enim magis membra exterioris hominis veterascunt, eò magis vires animi, id est, interioris hominis membra, incrementa roboris capere necesse est.» Et S. Bonaventura, q. 16, in *Reg.*, ait: «Secunda causa relaxationis est defectus, sive non copia bonorum exemplorum, quia novi in Religione saepe tales fiunt, quales alios esse vident: sicut in sigillis cera talem imaginem recipit, qualis fuit impressa.» 3° Rationem dat Trithemius, quia Seniores unico nonnunquam verbulo minus religioso, et ad equitatis scrutinam non satis ponderato, sineres juniorum animos scandalizant atque corrumpunt.

DOCUMENTA PRO SENIBUS.

SCOLIUM. Ut Praelati bono suo exemplo et exacta totius regularis disciplina observantia etiam in minimis, in Choro, solitudine, silentio, victu, vestitu etc., Religiosis bonum promoveant, sat multa in praecedentibus motiva adducta sunt, et adhaec afferenda sunt. Pro Senioribus hic nonnulla particularia documenta ex chilo Joanne ab Angelo, *Ep. Post.*, l. 2, p. 2, § 10, notanda sunt. 1. Licet forte Seniores aliqui, ob aetatis incommoda, rigores Ordinis non amplius omnimode portare valeant, serviant saltem Deo, Religioni et omnibus bono consilio et rectis dictaminibus: nam hoc eorum aetatem proprie decet, quia «in antiquis est sapientia, et in multo tempore prudentia,» *Job* xi, 12. Et teste S. Ambrosio, in I *ad Tim.* v, primis Ecclesiae saeculis, «quaelibet omnino Ecclesia Seniores habuit, sine quorum consilio nihil agebatur in Ecclesia.» Caveant verò Seniores ne propter insufficientiam intellectus aut malitiam voluntatis, prava dent consilia, quibus juniores per hanc principia et dictamina ad laxitates inducant, qui illas sub specioso titulo accepti a seniore prudenti et discreto consilio liberè prosequantur. Certè tales Seniores ut plurimum causa et origo damnorum execrandi sunt. 2. Seniores sint mansueti, humiles et grati. Profecta eorum aetas plurimum humoris melancholici secum trahit, variis gravatur corporis infirmitatibus, et totalem animi deliquis ac improvisis accidentibus. Dant praeterea seniles cani certum superciliositatis genus, quò omnia sine magna virtute id efficiunt, ut senes facile accendant, de omnibus conqueantur, etiam illis qui eis obsequuntur, bene faciunt, et de eorum solatis sollicitam curam gerunt: hoc autem eos non decet, sed positus humilitas et gratissima mansuetudo. Huic humilitati, imò et prudentiae repugnat, quòd aliqui senes continuo ferè praetiorum temporum res et acta deprecant, et quidquid in praesenti sit damnum et vituperent: id quòd etiam notavit Innocentius III, l. 1, *de Contemptu Mundi*, c. 9, dicens: «Senex laudat antiquos, spernit modernos, vituperat saeculum praesens, commendat praeteritum.» Optimum sanè fuerit ut senes ab ejusmodi odiosis comparationibus abstineant: nam cum in his aliqua ex parte eorum res agatur, eos in propria causa tanquam testes sublece. fidei respicere oportet. Spiritus S. Jampriidem ejusmodi comparationes a suis eliminatas voluit, *Becl.* vii, dicens: «Nec dicas: Quid putas causa est, quòd priora tempora meliora fuisse, quam nunc sunt? Stultia est enim hujusmodi interrogatio.» Et forte hujus stoliditatis ratio in eo con-

sistit, quòd hanc diversitatem ut certam quis supponat, cum tamen dubia sit : quia usque modo tempora sunt eadem ; dantur boni, dantur mali, et simillimi praeertorum et praesentium amorum eventus. 3. Caveant Seniores, ne se a communibus Religionis exercitiis, sine gravi ratione, eximant, et temperantiam in cibo et potu excedant, ne et saepe sanitatis noceant, et junioribus scandalo et ludibrio fiant.

§ 639.

SEPTIMUM MEDIUM : EXERCITIUM ORATIONIS.

Septimum medium pro bono statu Religionis est *orationis* tum vocalis, tum mentalis *frequens exercitium*. De utriusque necessitate et utilitate fuse tractatum fuit, t. 1, a § 32-84. Quibus pro hujus loci instituto nonnulla ex S. Bonaventurà addere juvat, qui, in *Proc. Rel.*, l. 7, c. 11, ita loquitur : « Vita Religiosi sine studio devotionis internae, sicut fenus sine melle, sicut murus absque temperamento, et sicut cibus absque condimento.... Omnis Religio arida et imperfecta est, et ad ruina promptior, quae Spiritum divina suavilatis non quaerit, et praecipuum conamen ad studium internae pietatis non impendit. » Quare Praelati omnibus viribus admittant, ut Religiosis suis dulcescat oratio mentalis et vocalis, eaque cum fructu frequentetur : ita enim reformati ad intra omnem reformationem ab extra facile recipiant.

CHORI EXACTA OBSERVATIO.

Schol. I. Inter alia Religiosae orationis exercitia praecipuum est Chorus, cujus incuria manifestum Religiosi tepescens, et Religionis fatiscens indicium est, uti notat P. Bourdaloue, in *Exerc. Spie.*, ad quem proinde in suo vigore conservandum Praelati sub gravi obligatione tenentur. Hic solummodo nonnullos abusus circa frivolas a Choro exemptiones pro bono Religionis praecavendos annotare juvat. Et quidem Clemens VIII, *Const.* 60, *Nullus*, et Urbanus VIII, *Const.* 20, *Nullus*, statuerunt quòd omnes Regulares, quicumque sint, ob nullum privilegium sint exempti a Choro,

sive Generales, sive Provinciales, sive alii Officiales, Lectores etc., nisi dum actu occupantur in suo exercitio. 2. Notat P. Joannes ab Annuat., in *Ep. Past.*, t. 2, p. 2, alium abusum, quod valetudinarii, qui soli aliquà corporis indispositione laborant, tam leviter se a Choro et aliis Religiosis exercitiis eximant, in quos acriter invehitur, et Superiores monet, ut sine scrupulo parò austeriores sint, et inter alia verba S. Theresiae referunt, quae, *Vit.*, c. 13, ita ait de hujusmodi valetudinariis : « Militari quoque Sanctos possumus in solitudine sectanda, in silentio, aliisque virtutibus colendis, quae misera et probrosa haec corpora, quae tam regulatè moderatèque conducunt volunt, quò animam extra debiti regulam trahant, non enecabunt. Ipse quoque diabolus, si vel in aditu nos timore concuti videt, omnimodis ea inhabilia et inepta reddere adlaborat : neque enim aliud quam hoc timoris argumentum quaerit, ad nobis persuadendum fore ut omnia nos enecent, ac saluti noceant. Quia verò ita debilis et morbida sum, hinc semper quoadusque semel apud me firmiter statui, nullam corporis sanitatisque meae rationem habere ; velut vincula et colligata eram, nihil ut generosi facere possem, uti nec modò multum praesto : sed ex quo me Dominus hunc diaboli astum et technam intelligere voluit, quoties hic deinde aliquem mihi sanitatis amittende metum injiciebat, dicebam ipsa : Parum referit me mori. Quoties quietis et commodorum amissorum quid suggereret, oggereliam : non opus habeo quiete et commodis, sed cruce ; atque ita de aliis rebus. Vili quàm clarissime, tametsi aliquando ego satis debilis et morbida sim, id in multis nonnisi meram demonis tentationem fuisse, aut meam ipsius inertiam ; nam ex quo sanitati meae non ita cavi, nec tantam ejus rationem habui, multò meliori sum valetudine quam eram antea. »

OFFICIOREM DIVINORUM PROLIXITAS RELIGIONI NON SEMPER PRODEST.

Schol. II. D. Calmet, in *pref. Com. in Reg. S. Ben.*, n. 39, ita scribit : « Ut res sanctissimae et optime institutae non semper optatum assequatur effectum, ita prolixitas, et multiplicatio Psalmodie Officii, et Caeremoniarum, non modò devotionem et orationis spiritum non fovet, sed exhauriunt, et vix non penitus extinguunt. Celeste manna illud orationis, quod Sanctorum erat delictum, quodque novum, novumque identidem conferebat saporem, apud alios in bilium transit, fastidiosum et insipidum, praecum vocalium copià a rerum sacrarum sensu et intentione abstrahente. Et cum exercitium adeo divinum Angelos fervore

inflammatos et solo viventes spiritu efficere debuisset. in plerisque Monachis effectum produxit omnino contrarium, fastidium nempe, et si ita loqui fas est, omnimodam ab oratione et Psalmodi animi alienationem. Quare etiam non pauci sapientes officiorum et orationum multiplicationem disciplinam Benedictinam imminuentibus causis annumerarunt. Nimia quippe precum publicarum prolixitas non tantum molestiam, attentionis defectum, sacrificii hujus exercitii nauseam potest, sed et desidie, et ignorantia locum præbuit, tempus utique hisce nimium, et vix non plus æquo impensum tædium studii, lectionis, manuumque laboris relinquit, et quot viros in oratione intime collectos, Deoque conjunctos efformare debuisset, pieturque non protulit nisi homines, de quibus Propheta assertit: *Populus hic labris me honorat; cor autem eorum longe est a me.* Quibus incommodis ut occurreret, operique manuum opportunum magis ut destituere tempus, S. Bernardus Abbas, et fundator Monasterii Tironensis, consulto Deo, cognitaque SS. Ejus voluntate, Psalmos voluntariè additos, quosque sua ætate plerumque solent decantare Monasteria, rescivit, et officium Benedictinum ad propriam, pristinamque mensuram revocavit, quam sequebantur et nuper reformatae Congregationes.

§ 660.

OCTAVUM MEDIUM : AMOR SOLITUDINIS.

Octavum medium conservandæ Religionis est *amor solitudinis*. Hanc 1° veluti ad perfectionem valde conducentem commendat Jeremias Propheta, *Tkren.* m, dicens: *Sedebit solitarius, et tacabit, quia levavit se super se.* Et, *Osee.* ii, dicit Dominus Deus: *Ecce ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus.* Solitudinis etiam amorem divino suo nos exemplo Christus ipse docuit, dum in deserto jejunavit quadraginta diebus et quadraginta noctibus, *Matth.* iv, dum in monte solus orabat, *Luc.* vi, dum discipulos in deserto locum duxit, ut requiescerent pusillum, *Marc.* vi: quod exemplum omnes Cenobitæ et Anachorete secuti sunt. 2° S. Gregorius, l. 30 *Mor.*, ait: « Qui corpore remotus vivit, sed tumultibus conversationis humanæ terrorem desideriorum cogitatione se infert, non est in solitu-

dine. Si verò prematur aliquis corporaliter popularibus turbis, et tamen nullos secularium tumultus in corde patiat, non est in orbe. » Cassiodorus, *de Inst. Mon.*, l. 8, inquit: « Solitudo sicut novit emendatis moribus contemplationem purissimam reserare, et intuitu sincerissimo spiritualium sacramentorum scientiam revelare, eia eorum, qui minus emendati sunt, vita non solum servare, sed etiam exaggerare consuevit. Celebris est etiam S. Antonii M. sententia: « Monachus extra cellam aut solitudinem est sicut piscis extra aquam. » Et S. P. Benedictus, *Reg.* lxxvi, jubet: « Monasterium, si fieri potest, ita construatur debet, ut omnia necessaria, id est, aqua, molendinum, hortus, pistrinum, vel artes diverse intra Monasterium exerceantur, ut non sit necessitas Monachis vagandi foras, quia omnino non expedit animabus eorum. » Docet S. Thomas de Villanova, *Conc.* ii, *Dom. prim. Quadr.*, dicit: « Religiosus et honestus Monachus, sub charitatis pretextu, ad pacem inter fratres componendam; ad solatium infirmis exhibendum et alia pietatis opera exercenda extra Cenobium ducit Satan, ut si per plateas vagantem libidine inficiat, curiositate sauciet, ambitione insultet, curis secularibus disturbet, et a devotionis fervore distrahendo tepesciat et infrigidet. » Ubi monitum S. Basilii, *Serv.* ii, *Exerc.*, subintrat: « Si itaque contigerit, te juxta circumstantiam negotiorum aliquando et cella proficisci, armatus pectore timore Dei, et inserta in manu charitate Christi, devictisque, per omnem continentiam, voluptatum incursum, statim necessitate expleta resili. » Ergo Superiores et ratio et non nisi probos et claustrum militant, comestiones, compotationes, et inutilis conversationes prohibeant, quæ ad evagationes extra claustrum invitant, et optimè moratos corrumpunt.

CONCILIA RELIGIOSE EVAGATIONES PROHIBENT.

Schol. I. Ad solitudinem et claustrum et bonum Religionis conservandum, varia jam olim Decreta, Concilia et Pontifices ediderunt, aliæque Doctores monuerunt. Et primò evagationes extra Monasteria tam Prælati quam Monachi prohibuerunt. Ita Concil-

lium Aquisgranense, a. 802, c. 17, statuit: «*Secularem negligentiam nullatenus sibi Monachi usurpent foris Monasterio progrediendi licentiam, nisi maxima egerint necessitate: quod tamen Episcopus, in cuius diocesi erunt, omnino procuret, ne foris Monasterio vagandi usum habeant etc.*» Concilium Moguntinum, a. 813, c. 12, statuit: «*Monachi in eorum claustris permanere, nisi quae ex eis foris vadat, nisi per necessitatem ab Abbate mittantur in obedientiam. Nec foris manducant, neque bibant sine permissione Abbatis, nec ad convivia secularia vadant.*» Concilium Aquisgranense, a. 817, c. 26, jubet: «*Ut Abbates villas frequentent, et nisi necessitas cogent, non circumueant, neque suis illas Monachis custodiendas committant, et si eos ire ad eas necessitas fuerit, expleto necessitatis negotio, ad sua mox Monasteria redeant.*» Concilium Coloniense, a. 1200, c. 9, precipit: «*Ne Monachis detur frequens licentia exendi.*» Et, c. 160, «*ut haec licentia detur frequens ante Primam, et similiter post Completorium, nisi ex causa valde rationabili et necessaria, utpote si contingat ipsum extra Monasterium solum in aliquo loco Divinum Officium celebrare, vel in obitu parentum, fratrum aut sororum.*» Et Concilium Moguntinum, a. 1316, c. 3, ordinat, ut si quis Monachus cum licentia «*Monasterium egrediat, ibi sine sui Ordinis socio, praecipue in civitate nostra Moguntina, non presumat.*»

MONACHIS COMMORIATIO IN PRIORATIBUS, VILLIS, AUT ALIIS PROHIBITA.

Scno. II. *Secundo* prohibent ne Monachi, in villis, Prioratibus aut aliis, saltem soli commorentur. Concilium, vel Capitula Aquisgranensia, a. 802, c. 17, jubent: «*Foris vero pecuniam, vel res Monasterii sui Abbas cum Episcopi sui licentia ordinet, qui provideat non Monachum, nisi alium fidelem.*» Concilium Aquisgranense, ann. 817, c. 26, mandat: *Ut Abbates villas, neque suis Monachis custodiendas committant.* Et c. 41, «*ut Abbates liceat habere cellas, in quibus aut Monachi sint, aut Canonici, et Abbas provideat ne minus de Monachis ibi habitare permittat, quam sex.*» Gregorius IX, in Bulla ad Monachos Benedictinos, apud Mattheum Paris, et in aliis ad Cluniacenses, a. Nicholo IV renovata, decernit, ut in quovis Prioratu non unus solus Monachus, sed cum uno, vel pluribus sociis commoretur, aliquando ad claustrum revocetur. Et Benedictus XII in sua Constitutione confirmat Decretum Concilii Lateranensis de Monachis «*in singulis per villas, oppida et Parochiales Ecclesias non ponendis.*» Ut et Bullam Clementis V, editam in Concilio Viennensi, «*ne ipsi sin-*

guli Monachi in singulis sibi commissis administrationibus vel prioratibus habitare presument, » firmiter observari jubet. Idem in pluribus Conciliis legitur. S. Bernardus, *Ep.* 215, omnes privatas Monachorum habitationes *Satanæ Synagogas* vocat, Abbatique Garino, quod eas destruxerit, gratulatur. Abailardus, *Ep.* 8, scribit: «*Obedientias loca sua nominant, ubi nulla regula tenetur, ubi nulli rei, nisi ventri et carni obediunt, in quibus profecto impudentissimis apostatis excessus illos criminales esse dubium non est, qui in caeteris venales sunt hominibus.*» Et Joannes de Tur-recremata, in *Reg. S. Ben.*, tr. 73, ait: «*In parvis Prioratibus Religio annihilatur: ibi enim vitio propinquant, meritum obedientiae minuitur, continentia facile periclitatur. Qui solus est in Prioratu, vel cum unico socio, ut frequenter ferè est proprietarius, quae habet, pro majore parte habens sibi: obedientia ejus minus meretur, cui nullus aliquid jubet, et ideo facit quod facere libet. Continentia etiam facile periclitatur, quia opportunitas peccandi habetur.*»

FAMILIARITAS CUM SECULARIBUS ET MAGNATIBUS VITANDA.

Scno. III. *Tertio*, familiaritas cum secularibus, et confluxus eorum ad Monasteria: et affectata amicitia cum divitibus et Magnatibus saeculi prohibetur. Concilium Aquisgranense, ann. 817, c. 42, statuit: «*Ut nullus plebeius, seu Clericus saecularis, in Monasterio ad habitandum recipiatur, nisi voluerit fieri Monachus.*» Et, c. 52: «*Ut laicus causa manducandi ac bibendi in refectorium non ducatur.*» Et concilium Moguntinum, a. 1201, c. 52, vetat: «*Seculares personas ad ipsa cenobia pro commensationibus invitare.*... Si quis autem transgressor extiterit, carcerem octo dierum sustineat disciplinam.» Decreta de Monialium clausura per se nota sunt ex Tridentino, sess. 25, *de Reg.*, c. 3. Et Concilium Trevirense, a. 1549, c. 41, mandat: «*Regulares non invitent seculares ad convivia, nec ipsi in eorum domibus invitentur.*» Nimia etiam cum divitibus ac magnatibus hujus saeculi familiaritas, quae ipsi Religiosis non tantum quietem admittit, sed sua visitatione, conversatione et colloquio ac negotiis mundanis, spiritum saeculi inspirat, eosque totos saeculares efficit, improbat a Mattheo, Parisiensis Monacho Benedictine, qui, ad an. 1235, narrat, quod summus Pontifex ad F. F. Ordinis Minorum et Praedicatorum, quorum nonnulli erant Magnatum Consiliorum et Nuntii, etiam Domini Papae Secretarii, nimis in hoc gratiam sibi saecularem comparantes, torvo vultu dixerit: «*Quid est hoc, Fratres? quod*

prorumptis? nonne professi estis paupertatem spontaneam, ut discalcanti et inglori peragrantes vios et castella, et loca remota, prout opus Dei exigit, verbum Dei humiliter seminetur? Præsumitis jam iuvetis domitis tendorum mansiones vobis usurpare? Jam videtur in maenâ sui pater Religio vestra expirare. » *Consilium Ecclesiastici Religiosis bene convenit, qui, c. 13, ait: Adlocutus n̄ potent̄ ore illæde, nec hæc unguis te adlocubit. Ne improbus (id est importunus) sis, n̄ impugaris (id est expellaris), et ne longè sis ab eo, ne eam te oblitonem. Ne retineas ex æquo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius: ex multo enim loquellâ tentabit te; et subridens interrogabit te, de absconditis tuis. »*

§ 661.

NONUM MEDIUM: HONESTA OCCUPATIO.

*Nonum medium pro conservandâ Religione est occupatio honesta. Nam I^o juxta S. Scripturam, *Eccl. xxxiii, Multam malitiam docuit otiositas. Et II° Thessal. iii, Apostolus ait: Si quis non cult operari, non manducet. Et Tit. iii, inquit: Discant autem et nostri bonis operibus progredie ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. 2° S. Augustinus, *Serm. xvi, ad fratres in Erem. dicit: « Quem ledet orare, vel psallere, laborare manibus non differat, cogitans quòd quamdiu David exercitavit se in militia, non insultavit ei luxuria, sed postquam in domo otiosus remansit, laboravit adulterio, et homicidium commisit. »* Cassianus, *I. 10 Inst., c. 8, ait: « Hæc est apud Aegyptum ab antiquis Patribus sancta sententia, operantem Monachum demone uno pulsari, otiosum verò innumeris spiritibus devastari. »* S. Benedictus, *Reg., c. 48, jubet: « Otiositas inimica est animæ: et ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum, certis iterum horis in lectione divina. »* Et S. Bernardus, vel alius, *Ep. ad frat. de monte, monet: « Nunquam otiosus sit servus Dei, quamvis a Deo feriatu sit. »* Et Thomas a Kempis, *de Disc. claustr., c. 8, ait: « Tria sunt omni Religioso necessaria, sine quibus non diu stare potest in bonâ vitâ. Hæc sunt oratio,***

lectio et operatio; in istis omni die se exercere debet, et semper in aliquo horum occupari. » 3° Ratio est quia Religiosi otiosi quærent evagationes et consortia irreligiosa cum secularibus, ut solitudinis lædia vincant, et sic totam familiam quantumvis reformatam perdunt, præcipuè si aliâs deliciis sint assueti, et aliquâ auctoritate polleant. Adisti multâ occupatio, et non aderit multa perditio, ac magis proderit deesse occupationibus personis, quam personis deesse occupationes: quanto enim Religiosi magis occupati fuerint, tanto minus otiosi et minus vitiosi erunt.

DE OPERE MANUUM RELIGIOSORUM.

SEROLICUM. Antiquæ Monachorum Regule pro honestâ Religiosorum occupatione opus et laborem manuum summopere commendant. Cassianus, I. 4 Inst., c. 39, ait: « Certè neminem impugnationes solitudinis tolerare, nisi cum, qui propriis manibus victum sibi nec parare non fuerit contentus. » Prima occupatio eorum qui sæculo renuntiant erat manuum labor, sudor et vita laboriosa. Eodem teste, *I. c. 1. 2. c. 3, tanto fervore illa opera fiembebant, ut nequidem per totum diem illis laborasse sufficeret, sed nequidem per noctem laborem suum intermittere vellent, occupati nimirum iis operibus, que luminis claritate non exigerent, ut idem Cassianus, I. c. 1. 2. c. 32, testatur. Et hie officium Divinum et Psalmorum recitationem maximi facerent, non vechantur tamen dicere, ideo sibi à Deo per Angelam Trevisanum Psalmorum numerum prescriptum fuisse in comini ad vesperam recitandum, ut his plus temporis ad orationem et laborem privatim reliqueretur: nam stultim post vespertinum duodecim Psalmorum pensum, in cella suis se recipiebant, in quibus laborem stimp et Psalmodiam iterabant. Per diem nemo e cella egrediebatur, nec laborem intermittebant, sed privatim horis notatis laborantes officium persolvebant: ita narrat citatus Cassianus, I. 2, c. 2. Hæc erant professionis monastice primorum Patrum principia, que in sua S. Regula admissum sedatus est S. P. Benedictus, nihil salubrius esse reputans, quàm ad orationis labor succederet, et laborem consolaretur oratio, ac solitudinem et laborem, oratio et Psalmodia sustentarent. His gradibus talem perfectionis apicem sunt adepti, quem satis mirari non possumus: et quidem ideo hodie multi Religiosi ab hac perfectione adeo distant: quia silen-*

fium, solitudo et labor manuum sunt neglecta, eorumque loco nugurum studium, dissipatio et otiositas in claustra irrepserunt. « Omissio enim laboris manuum, seu occupationis abjecta et servilis, ut D. Calmet, *Com. in Reg. S. Ben.*, fratribus conversis potius quam Religiosis Clericis et Sacerdotibus convenientis, cum primis hercle disciplinae Monasticae remissionem innoxit. Monachi inertes et otiosi fastidium concipiunt de sacro secessu et solitudine, dumque taediis suis levamen extra cenobium quaerunt, saecularium consortia primo ambiunt, deinde ingenium et mores illorum induunt, fastum, laetitias, ceteraque ex his oriunda vitia amplectentes. Corpus interim bene pastum et otiosum, mens vacua et distracta, occasiones periculosae, timor Dei diuturna tepiditate nimium quantum debilitatus, aut pene extinctus, frequentior ejusdem pii numinis ad iram provocatio, disciplinae monasticae remissioni, regularum omissioni, immo lapsibus ad horrorem scandalosis non solent aperire, sed eliminare januam. » Hinc S. Augustinus, *l. de Oper. Monach.*, ait: « Nullo enim modo docet, ut in eâ vita, ubi saniores sunt laboriosi, ibi otioses sint otiosi. » S. Franciscus Seraph., in *Testam.*, inquit: « Et ego manibus meis laborabam, et volo laborare, et omnes alii fratres mei firmiter volo quod labore de laborio quod pertinet ad honestatem, et qui nesciunt, discant, non propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed propter bonum exemplum et ad repellendam otiositatem. » Concilium Aquisgranense, ann. 847, c. 4, statuit: « Ut Monachi in coquina, pistrino et in ceteris officinis propriis operentur manibus, et vestimenta sua opportuno tempore lavent. » Concilium Coloniense, a. 1356, p. 10, c. 16, jubet: « Regulares orationi, Scripturarum lectioni et Divino cultui vacent, et aliquid operentur propriis manibus. » Brusfeldenses, d. 3, c. 9, ordinant: « Curandum est Abbatibus, ut singuli fratres speciali aliquo assuescant exercitio manuali, ne communi deficiente labore otium amare incipiant, si non habuerint in promptu, quo se utiliter occupare possint. » Talia opera a *Constitutionali Benedictino* assignantur: « Tapis excudere libros, corrigere, vel rubricare scriptos, hortum colere, plantare, zizania evellere, hostias pinsere, flagella et funiculos conficere, succum et liquores in usu medicinae ex herbis distillare, et extractas facere, purgare Ecclesias et Claustrum, tornare rosaria, aut alia stilia conficere, excudere, vel colorare imagines, thecas pro Agnis Dei, compingere libros, etc. » Labor verò manuum suppleri potest per studia, verbi divini predicationem, librorum compositionem, vel aliud quodvis exercitium laudabile, Religioni salubre, proximo utile.

OCCUPATIO PRÆCIPUA RELIGIOSORUM EST STUDIUM S. SCRIPTURÆ.

Inter præcipuas Religiosorum occupationes studium sacrarum Scripturarum locum obtinere debet. Ita I^{us} Christus D. ipse hortatur, *Joan. v.*, dicens: *Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsa vitam æternam habere, et illa sunt quæ testimonium perhibent de me.* Et *Rom. v.*, Apostolus ait: *Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem Scripturarum spem habeamus.* Et, *II Tim. iii.*, dicit: *Omnia Scriptura divinè inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudicendum in justitiâ, ut perfectus sit homo Dei ad omne bonum instructus.* Unde merito Tridentinum, sess. 5, de *Ref.*, c. 4, statuit: « In Monasteriis quoque Monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio S. Scripturæ habeatur, quâ in re, si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum in hoc ut Sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis compellant. In Conventibus verò aliorum Regularium, in quibus studia commode vigere possunt, S. Scripturæ lectio habeatur, quæ lectio a Capitulis generalibus vel Provincialibus assignetur dignioribus Magistris. » 2us Accedunt PP. S. Ephrem, *Paran. 1.*, ait: « Exercitatio Monachi sit meditatio Scripturarum... Iners autem est Monachus, qui in his versatus non fuerit. » S. Hieronymus, *Ep. ad Flor.*, inquit: « Ama scientias Scripturarum, et carnis vita non amabis. » Et, *Ep. ad Rust.*, ait: « Sic vive in Monasterio, ut Clericus esse merearis, multo tempore discas, quæ postmodum doceas... Post S. Scripturas, doctorum hominum tractatus lege, eorum duntaxat, quorum fides nota est, quorum eruditio timorem creat, peritis confidentiam... quorum pietas non vaillat... Quæ enim potest esse vita sine scientiâ Scripturarum, per quam etiam ipse Christus agnoscitur? qui cibi, quæ mella sunt dulciora, quam Dei scire prudentiam? » S. Isidorus, de *Libr. gent.*, inquit:

« Quid prodest in mundanis proficere doctrinis, et marcescere in divinis? caduca sequi fignienta, et celestia fastidire mysteria? Cavendi igitur sunt tales libri, et propter amorem SS. Scripturarum vitandi, qui exterius eloquentiâ verborum nitent, et interiori vacui virtutis sapientiâ manent. » Ratio est 3^a ex Guilielmo Peraldo, *de Prof. Mon.*, quia ex neglecto studio S. Scripturæ in Monasteriis sequitur cæcitas ignorantie in rebus ad perfectionem status Religiosi necessariis.

QUORUMQUE UTILITAS S. SCRIPTURÆ STUDIUM SIT.

SCIENTIÆ. Ut studium Sacrarum Litterarum pro bono totius Religionis Religiosis proficiat, sequentiâ notantur a Patribus et Mysticis. 1. S. Augustinus, *Ep.* 56, *ad Diosc.*, monet: « Non aliam ad capessendam et obtinendam veritatem et sacram sapiëntiam viam munias, quam quæ humilitas est ab eo, qui gressuum nostrorum tanquam Deus videt infirmitatem. Ea est autem prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas: et quoties interrogares, hoc idem dicerem. » Hugo Victor, *L. 3. de Anim.*, notat: « Ad Sacræ Scripturæ cognitionem opus est intimâ compunctione potius quam profundâ investigatione, suspiriis quam argumentis, crebris gemitibus quam copiosis argumentationibus, lacrymis quam sententiis, oratione quam lectione, gratiâ lacrymarum, quam scientiâ litterarum, celestium potius contemplatione quam terrestrium occupatione. » 2. Joannes a S. Samsone, *de Stud. scient.*, observat: « Studium quod non ordinatur ad solam Dei gloriam, breve est ad inerositer, non præcisè propter studium, sed propter superbiam, quem parit, statum. » 3. Idem ait: « Satis mirari non possum quosdam Sacerdotes tam regulares quam seculares, qui sibi studium omne licitum putant, quantumcumque leve et præsumptivum, dicentes debere se omnia videre et scire, ut secularium difficultates super horum multitiâ aut rectitudine dissolvant. Iste sensus valde rudis est, et inconditus, et pura naturæ questio, quæ spiritualem offitium corruptioris exponit colo, quod possit dici: deiecerit est statum suum in corruptione, et non, ut patet supra Angelos extollere; justî et sancti cognoscere nolunt, nisi ut ament. » 4. Idem demque monet: « Qui vult sanctam studii operam dare, nunquam debet illo in casu appetitû sui et propensionis in Deum sensum amittere: non quod semper oporteat hoc sensu affici, sed identidem hanc attentionem ad Deum vocare, et non ex omni appetitu affectuque naturali in studiis effundi. »

STUDIA RELIGIOSO NON CONVENIENTIA RELIGIONI NOCENT.

Sicuti autem studia sacra et Religiosa bonum Religionis mirificè promovent, ita e converso *Curiositas*, seu inordinatus sciendi appetitûs, et *studium*, quod circa *inutilia* et Religioso non convenientia occupatur, vel ad superbiam, neglectum spiritualium, aut alia vitia degenerat: eorum magnus abusus Religioni multum obest, eamque destruit. Unde 1° monet Sapiens, *Ecc.* III: *In supervacuis rebus noli scrutari sensum tuum multipliciter: non est tibi necessarium ea quæ sunt abscondita videre oculis his: de eâ re, quæ te non molestat, non certaveris, et in pluribus operibus ejus non eris curiosus.* Et Apostolus ipse, *I Cor.* II, 2, ait: *Non judicavi me scire aliquid inter eos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum.* Et, *I Tim.* I, 4, *Timotheum hortatur, ut fideles, et quanto magis Religiosi, neque intenderent fabulis et Genealogiis interminutis, quæ quæstiones præstant magis quam edificationem Dei, quæ est in fide.* 2° S. Augustinus, *Ep. ad Dioscor.*, scribit: « Humilitati saluberrime, quæ Dominus noster Jesus Christus, ut docet, humilitas est, maxime adversatur quedam, ut ita dicam, imperitissima scientia, dum nos scire gaudemus quid Anaximenes, quid Anaxagoras, quid Pythagoras, quid Democritus senserint, et cæteri hujusmodi, ut docti eruditique videamur, cum a doctrinâ et verâ eruditione id longè absit. » S. Hieronymus, in *Ep. de duob. filiis*, ait: « Demorum cibus est, carmina Poelarum, secularis scientiæ, Rhetoricorum pompa verborum. Nulla ibi salutaris veritatis, nulla justitia reperitur; studiosi eorum in fame veri et in virtutum penuriâ perseverant. 3° Ratio petitur ex gravibus damnis et incommodis quæ inutilia, profana nimis, periculosa et Religioso indigna studia in claustra inveniunt: de quibus mox ageatur.

QUOMODO APPETITUS SCIENDI INORDINATUS FIAT.

Schol. I. Appetitus sciendi potest esse inordinatus, juxta S. Thomam, 2, 2, q. 166, a. 1 : 1. Si quis per studium minus utile retrahatur a studio necessario; unde S. Hieronymus conquiretur : « Sacerdotes, dimissis Evangelicis et Prophetis, videmus comedias legere, et amatoria Bucolorum versum verba cantare. »
 2. Quando quis ab eo, a quo non licet, aliquid discere studet, v. g. a daemone, vel haeretico etc. 3. Quando quis appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, scilicet cognitionem Dei; sed ad propriam gloriam et utilitatem.
 4. Quando quis studet ad cognoscendam veritatem, quae ingenii humani facultatem superat, quia in hoc facile erratur.

INCOMMODA STUDIORUM INUTILITAS IN MONASTERIIS.

Schol. II. Abusus studiorum incommoda in Monasteriis graphicè describit D. Calmet, *Pref. com. in Reg. S. Ben.*, dicens : « Quam multi, ad aliora studia inepti, dum iis operam impendant, unctiorem et devotionem tempore probationis haustam amittunt, quam, emenso studiorum suorum curriculo, tantò difficilius resumere valent, quanto periculosius officis, quibus facilius et juridicius quam sterili Philosophiae, et Theologiae Scholasticae studio annus distrahitur, occupantur. Quam multi scholares, animo leves, imbecilles, et enucleandis, quae in scholis proponuntur, difficultatibus imparis, a veritatis recto tramite recedentes, omnia problematica habent, mollaque dari questionem existunt quam probabilitate repati in utramvis partem propugnari non possit. Inde exiguus eorum sanctissimis erga veritates et religionis erga consuetudines respectus, extrema observantia. Inde etiam exigua legitima erga potestates submissio : inde denique spiritus ille libertatis, effrenatae licentiae, contemptus Superiorum, et erga regulas et constitutiones indifferencia, quae non aliter ac inventa humana spectantur, ac extra pudorem ac scrupulum ab iis infringuntur, cum de omnibus ratiocinari presumant, ac pro suo captu veniat tantum, vel meram imperfectionem, quod gravissimum saepe crimen temere audeant delinire. His accedit fastidium, quod Scholasticae difficultates innumeris pene Scholaribus generant, quo vix non ab omni studiorum genere abducti, lectionibus infuscandis, historiis, itinerum relationibus, belli rumoribus, variis curiositatibus atque novellis pascentur : dumque ad conservandum internae attentionis, compunctionis et pietatis spiritum viro Reli-

gioso et solitario adeo necessarium, seria S. Scripturae, Patrum, Conciliorum, Scriptorumque Aestheticorum studia negligunt, predominantem novitatum cupiditate, dissolutionis et nugurum amore, spiritus Religionis et diametro adverso, sacrae solitudinis et silentii periculosissimam concipiunt nauseam et horrorem. Alii, dum ingenio suo et propensioni ad studia nimium indulgent, suntuilite litterarum ebrii, devotionis et rerum spiritualium saporem amittunt, ut exhaustus studiorum exercitii animus vix deinceps ad caelestia meditando et monastica vita exercitia cum fervore et devotione obeunda redire possit. Nihil jam sapit, nisi subtile et elaboratum; omnia ad ratiocinii trutinam revocantur : de omnibus disputatur; omnia revocantur in dubium : Ascetici Scriptores, Historici sacri, libri pii, tanquam simplicioris ingenii et nimium creduli fortis negliguntur, et fortasse contemnantur. Alius abusus, qui licet studiis bene ordinatis adscribi, meo judicio, non debeat, ex iis tamen ob studentium plerumque praesumptionem emanare solet, et in eo consistit, quòd Religiosi juvenes perspicacioris ingenii et majoris industriae, ob varam de felicitati objectionum solutione gratulationem, de abundantiam jam peritiam et doctrinam sibi applaudentes, a SS. Patribus, aliisque auctoribus nonnisi facta quaedam edoceri posse arbitrantur, et neglectis illorum scriptis, praeter dogma Catholicum, haustam moralem scientiam sine ulteriori lectione, tam ad propriae vitae aliorum vite bene instituendam efformationem sufficere existant. Magnus sanè error, qui nonnisi in superbum animum cadere potest, quae vera et solida studia, quibus scholastica disciplina introductionis duntaxat loco est, nunquam assequitur. Eadem est quippe disciplina scholastica ratio, quae Grammatica, quae linguarum acquiritur scientia, ad rerum cognitionem tantummodo serviens. Qui ergo in studio scholastico haeret, nec ultra progredi caput, similis est viatori, qui in medio itineris sui neglecto subsistit termino. Ut igitur haec incommoda evitentur, studia Religiosa in Monasteriis, juxta praescriptam a D. Mabillon, in *Tr. de stud. Mon.*, normam ordinentur, et a Praelatis omnis aditus periculosis libris, quibus hodie mundus obruitur, sollicitè pracludatur.

§ 664.

DECIMUM MEDIUM : ELECTIO RECTA OFFICIALIUM.

Decimum medium pro bono Religionis est electio circumspccta probatae virtutis Officialium. Hanc circumspectionem

1° valde commendat Concilium Aquisgranense, a. 816, quod, cap. 25, fuisse ostendit, qualis Celleraria ab Abbatissâ in Monasterio constituenda sit. Et S. Basilus, in *Reg. fus.*, q. 44, monet magis expedire ut Monasterium, in rebus etiam necessariis, defectum et indigentiam patiatur; quam ut illa per Monachos procurentur, qui sine detrimento vel periculo salutis suae ad tale officium applicari non possunt. S. Bernardus, *Serm. xxvi, in Cant.*, de Gerardo laudat, et tales Officialia requirit, « qui non petulant in eo officio detineantur affectu, sed solo intuitu charitatis; qui, quantum in ipsis est, semper optent quidem sibi intendere Deo vacare: nec implicitos teneant, nisi timor Dei, voluntas fratrum, ac studium obediendi: » 2° Hoc moment omnes Constitutiones monasticæ, S. P. Benedictus, *Reg.*, c. 31, statuit: « Cellerarius eligatur de Congregatione sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non injuriosus, non tardus, non prodigus, sed timens Deum, qui omni Congregationi sit sicut Pater... animam suam custodiat etc. » 3° Ratio est: quia, ut Religiosi intra septa Monasterii in cellarum latebris perseverarent, non est opus virtute valde heroica: ipsi namque parietes eos a mille periculis tutantur; ad hoc autem, ut Officialia et Procuratores temporalium foras egrediantur, hincrentur, domos frequentent, cum secularibus agant, et negotia secularia pertractent, probatissima virtus requiritur, cum tot impingendi et cadendi occasiones ipsis se offerant, quot passus faciunt: unde publica scandala facile oriri, fama Religionis denigrari et ipsa demum periri potest. Prelati igitur gravis culpa foret, si quem in tali officio poneret, qui tali virtute destitutus est: ex parte vero electi magna temeritas, si electionem acceptaret, nec periculum suum manifestaret, ac omnem, ad id evitandum, lapidem moveret.

UNIVERSIDAD
 UN NOMA
 DIRECCION GENERAL DE

QUID IN ELECTIONE OFFICIALIUM OBSERVANDUM.

Scholium. Ut Prelatus in electione Officialium et in cura eorum non erret, nonnulla documenta observare debet. 1. Fervidâ ora-

tionem apud Deum instet, ut divinâ suâ eum luce collustret, quantum inter Religiosos suos rectum discrimen facere, et quid, vel ad quid quisque eorum sit, quam optime intelligere valeat. 2. Religiosorum suorum spiritum, orationem, virtutem, maxime propriæ mortificationis exercitia, scrutentur, S. Regule custodiam apprime perspecta habeat, ut officia Religionis pro eorum capacitate sine damno eterne salutis eorum eis imponere valeat. Sane electio Religiosorum ad Monasterii Officia omnem Prelati circumspeditionem sibi deposcit, licet hodie non raro contrarium contingat: vix enim Religiosus aliquis Sacerdotio initiatus est, mox, si nonnullis donis naturalibus polleat, ad Officia promovetur, nec attenditur quòd exiguum profectum, quem fortè in spiritu et virtutibus fecit, perditurus, et vix eorumtas suas passiones resuscitaturus sit, ita ut posteriora ejus fiant pejora prioribus. Prelatus subinde optimè novit aliquem disciplinâ adhuc egere; quia tamen, in aliquo Officio, Monasterio profecturus creditur, ab eâ eximitur, salus ejus periculo exponitur, et victima pro peccato immolatur, et ejusdem damnationis se etiam Prelatus participem et reum constituit: neque Prelatus exempla luctuosa terrent, apud quos bonum temporale spirituali praeponderat, qui pendere debent quòd, licet ejusmodi incaute expositi fortè in aperta scelera cum scandalo publico non proruant, sepe tamen occultis criminibus conscientiam commaculat: de quibus item a Prelatis Deo ratio reddenda erit. 3. Concilium Colonense, a. 1260, c. 25, statuit: « quod Monachi Officialii, ad minus semel in anno, in presentia Abbatis et Seniorum computationem vel legitimam rationem faciant; et si quid ultra suorum Officiorum administrationem super fuerit, de hoc nihil per ipsos Monachos, sed per Abbatem et Superiores sui Conventus, ad sui Monasterii utilitatem ordinetur. » 4. Plurimæ Congregationes Regulares ad spiritualem eorum profectum, qui inter temporales occupationes decrescere solet, attendentes, expressâ lege statuerunt, ut expletis in Officio tribus annis, ulterius dictam occupationem non proseguantur, sed sese recolligant, et ad quietem componant, nisi ex maxime rationalibus causis a Superioribus dispensatum fuerit. Nam Hugo Victor, *de Claus. an.*, c. 4, inter alias tentationum causas, secundam ponit, *tractare summos*: et subdit: « Timeat ergo unusquisque nostrum, ne per pecuniam desipiat, cum unus ex duodecim, illum, qui diligendus est super aurum et topazion, tam parvo mutaverit pretio. Audiant igitur hæc, ut sibi caveant, illi qui locules portant, qui pecuniam servant, qui mundanas et fora pro necessitate fratrum frequentant, qui secularium domos et curias perlustrant. Devitent

ergo personas infimes, hospitia suspecta, manuscula dare et accipere, penoniam plurimam congregare, ne in ipsâ hiquens lateat, in quo cum alio pereant, & id est cum Judâ, quocum, saltem quantum ad Officium, utcumque conveniant. 5. Superflua privilegia et exemptiones quoad chorum, victimâ, vestitum, habitaculum, suppellectilem, evagationes, titulos et præminentias officiis quibusque non facile, et sine gravi ratione boni publici, non conceduntur, quæ privilegiatis nimis periculosa, aliis scandaloſa, et Ordinis prorsus everſiva sunt. Unde S. Gregorius, relatus a S. Bonaventurâ, l. 1. *Phar. l.*, c. 32, inquit: « Si peculiaritas in Monachis habeatur, nec concordia, nec charitas in Congregatione eadem poterit permanere. » Et ex *Hist. S. Francisci*, p. 1, t. 1, c. 33, constat diabolum quemdam hujus S. Ordinis destructionem auguratum esse, eò quod plures futuri essent, qui hujusmodi immunitates a Regularibus institutis in posterum seclarentur. Ablegentur ergo pro possibili e Religionibus novæ hujusmodi exemptiones, deponantur vani tituli, imò: ut D. Calmet, *Comment. in c. 63 Reg. S. Ben.*, in illud: *Nulli liceat alium puro nomine appellare*, vult, nullus alium appellet nomine vel Offici, aut Dignitatis, ut Sacrista, Cantor, Decanus, quod sæculum... capit. « Et ut juvenum animi ad studia virtutis et doctrinæ excitentur, propugnantur non hæc ambitiosa et deliciosa titulorum et privilegiorum motiva, mentibus perennitèr exitiosa: sed potius timore novissimorum cogantur, et amore celestium ac charitate Dei et proximi, ad perfectionis et Sacrarum Litterarum studia aliantur.

§ 665.

UNDECIMUM MEDIUM: FUGA AMBITIONIS.

Undecimum medium ad præcavendam Religionis ruinam est fuga ambitionis. De hac materia plura jam dicta sunt quibus sequentia accedant. 1. Testimonium S. Ephrem, *Tit. ad Correct.*, ambitiosos Religiosos ita alloquens: « Sepe, qui ante renuntiationem domi suæ opifex fuerat, ignorabatque prorsus quæ ignis esset dextera, quæve sinistra, in Monasterio litterarum studiosus et interpres, doctorque incedit: Frater ille altioribus intentus est, et ego sublimiora spectare debeo? Frater ille honoribus ornatus est, quare non ego? Illi auctoritas commissa est, nonne et ego dignus sum,

cui hoc atque illud credatur et committatur?... Os illud terribile, et incomprehensibile ac formidandum locutum est: Qui vult, inquit, inter vos major fieri, sili omnium novissimus. At nos, cum nondum vel a limine Religionem salutarerimus, insolescimus, et unus contra alium extollimur: cuncti volumus esse duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti reprehendere, cuncti præcipere, cuncti Domini, cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi.» S. Theresia, *de Vid. perf.*, c. 7, ait: « Si fortasse quempiam verbulum aliquid durius proferre contingat, quam primum componatur, seque orationi quam maximè applicet. Idem quoque in aliis id genus verbis, quæ diutius durare possunt, fieri suadeo, uti sunt parvæ quædam contentiones, partialitates, quoddam emergendi et præ aliis eminendi desiderium, aut domum aliquod honoris punctum. Porro sanguis videtur congelascere, dum hæc scribo, cogitans hoc ipsum fortasse aliquo tempore fieri posse: video namque id maximum, ac precipuum malum, ac pestem Monasteriorum esse. Si quando autem ita futuram est, actum esse de vobis reputate, ac cogitate, et credite, vos sponsum vestrum domo suâ velut expulſisse, et eum quodammodo compellere, aliud sibi ut domicilium querat, cum propriâ eum domo ejiciatis. » 2. Ratio est quia ambitio itas, rixas, contentiones, invidias, odia etc., inter fratres suscitât; et si tales ambitiosi Superiores, vel Officiales facti fuerint, divinâ maledictione eos persequente, et spiritualia et temporalia citius intra annum pessumdant, quam eorum Patres vix multis annis maximo labore collegerunt: uti enim Rusbrochius, in *Tabor. fed.*, c. 123, notat: « Haud secus, quam si in mundo agant, bonaque Conubiorum et honor ab Antecessoribus ad ipsos, quasi jure ac successione hereditariâ, devoluta sint, supra alios se efferunt, moxque sanctitatis suæ obliiti, bona temporalia administrant, suumque exercent dominatum. »

MEDIA PRO AMBITIONE EXSTIPANDA.

Scholium. Ut ambitio e Monasteriis eliminetur, et Superioritates ac Officia magis fugaliantur quam affectentur, juvat. 1. Si Prælati communia Religionis onera cum fratribus suis fideliter portet, in nullo exemptionem præ aliis quaerat, superflua solatia sibi non indulgeat, vitam communem in omnibus sequatur, humilitatis exercitia ad exemplum aliorum obeat: hoc enim modo tot crucibus aculeatum Religionis Officium non tantâ aviditate ambiatur. 2. Si aliis Officiis superflue exemptiones, solatia et privilegia non indulgeantur, si Officiales. v. g., ad triennium solum eligantur: si ratio strictissima administrati officii ad manus semel in anno exigatur, et negligentia pœna debita infligatur. 3. Si non detur locus sermonibus: in quibus materia promotionis etiam a longè attingatur et illi reprehendantur ac castigentur, qui perverso hoc et summè nocivo ambitionis vitio tentantur: si verò remedia blanda non succiderint, sepellantur ejusmodi ambitionis dotes, etsi forte non postrema eorumque, quantum ad obtinenda officia, et Prælatras, nequidem memoria sit: agridines enim suis contrariis curare necesse est. Patet autem ambitioni nil magis adversari ac neglectum et contemptum. Fieri sic poterit, ut similes damno suo intelligant, vel ad minus experiantur, Religionem in nullâ omnino re ipsorum operâ indigere. Ita præter alios sudet Joannes ab Annuati, in *Ep. Past.*, p. 6, pond. 7, et alibi.

§ 666.

DUODECIMUM MEDIUM: FRATERNA CHARITAS, ET FUGA DISCORDIÆ.

Duodecimum medium pro bono Religionis est *fraterna charitas*, et omnis *discordiæ* inter fratres *extirpatio*. De fraternâ charitate plura alibi dicta sunt: de discordiâ nonnulla hic dicenda veniunt. Et quidem, quantum damnâni hæc Religioni inferat, patet 1° ex illo, *Matt. xii*, Christi D. effato: *Omne regnum divinum contra se non stabit*. Et, *Gal. vi*, monet Apostolus: *Si invicem mordetis, et comeditis, videte, ne ab invicem consumamini*. 2° S. Hieronymus, in *Reg. monach.*,

c. 1, ait: « Charitas Religiosus, charitas Monachos facit; sine hac, Monasteria sunt tartara, habitatores sunt demones: cum hæc verò, sunt paradisi in terris, et in eis degentes sunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent jejunia, abjecta et nigra vestis deformet, longa officiorum et operum textur series, si intus desit charitas, ad infimum nondum Religionis gradum perventum est. » 3° Ratio est: quia discordia adversatur charitati, quæ est vinculum perfectionis, sine cuius unionè cujuspiam Religiosæ Communitatis membra corpus mysticum sub uno capite Christo constituerè non possunt.

MEDIA AD VITANDAM DISCORDIAM AFFERTUR.

Scholium. Itaque Superiores invigilent, ut scintillas exorientis iræ et discordiæ mox extinguant, dissentientes e vestigio ad concordiam reducant, charitatis exercitia inter suos semper promoveant, et illud dilecti Jem discipuli sepe ingemunt: « Filii, diligite alterutrum. » Quod facilius fiet, si Religiosus illud S. Joannis a Cruce monitum studiosè observet, qui, cantel. 3, ita ait: « Hæc igitur sit cautela, ut nimirum caveas omni studio cogitare, et multò magis loqui de his que in Communitate fiunt, vel Religiosum aliquem nominatim concernunt: non de illius indole, non de conversatione, non de illius rebus, etiam gravioribus, nec sub prætexta zelii aut emendationis, aliquid dicas alteri, quàm et cui suo tempore id dicere expedit. Nonquam etiam scandalum patiaris, aut mireris, quidquid demum videas, audiasve: sed animam tuam in oblivione omnium istorum immuneserva. Licet enim vivas inter Angelos, dum alios curiosè attendis, multa libi videbuntur non bona, eò quòd illorum substantiam non percipias... » Tu verò, prout dictum est, nisi prospexeris tibi, non secus esse si non esses in Monasterio, quantumvis allabores Religiosus esse non poteris. » Item in *Vit. PP.*, l. 3, a Rufino scriptis pro discordiâ vitandâ: « Quidam senex dixit: Si quis aut de Scripturis, aut de quæcumque causâ locutus fuerit, ne contendas cum eo, sed, si quidem bene dicit, consenti ei; si verò male, dic ei: Tu seras, quando loquaris. Hoc observans et humilitatem possidebis, et odium evitabis; nam si persistas contendens, et vis defendere sermonem tuum, nascetur scandalum. De quæcumque ergo causâ si non observaveris contentiones, nullo modo requiem possidebis. » Ante omnia tollatur causa discordiæ et contentionis, scilicet su-

perbia et inanis gloria : « Melius enim est, ait Abbas Posthumus, in *Vit. PP.*, auct. S. Hieron., Monacho fraudem et injurias sustinere, quam ut audiat vox iustitiae Christi in clamore. »

§ 667.

DECIMUM TERTIUM MEDIUM : CAPITULA.

Decimum tertium medium pro bono statu Religionis conservando est *celebratio Capitularum*, in quibus Praelati cum Religiosis a Communitatibus deputatis conveniunt, et cum summa auctoritate statuuntur, corriguntur, emendantur, et disponuntur, quaecumque ad vitam monasticam commodum, et disciplinae Regularis conservationem pertinent, reformantur etiam abusus, et culpa in Regularum commissae regularibus poenis coercentur : data insuper acceptique administrationis monasticae ratione, solutis etiam circa Regulae observantiam dubiis, Superiores, vel de novo instituuntur, vel confirmantur. Haec Capitula sua antiquitate ipsa Monastici Ordinis tempora adaequant. S. Pachomius, qui plurimis Monasteriis praerat, singulis annis in Monasterio Blamensi, convocatis Abbatibus et Superioribus, graviora Ordinis negotia providè expendebat et disponebat, pacem et concordiam nihil quandoque vacillanter confirmabat, Superiores et Officiales pro conservanda disciplinae Monasterii praeficiebat, uti patet ex ejus Regula, c. 27, et *Ep. univ. Monast. prof. in Reg.*, c. 17. Petrus Venerabilis, l. 3, ep. 17, haec Capitula *magnum concensum* nominat. Concilium Lateranense, an 1215, statuit ut singulis quadrienniis haec Capitula celebrentur. Benedictus XII, in Bulla Benedictina, an. 1336, Capitularum Generalium, Provincialium et particularium celebrationem praecipit. Concilium Constantiense pro reformatione Ordinum Religiosorum, an. 1416, Capitula generalia celebranda sancivit.

CAPITULA OCTOTRIGESIMA.

Schol. I. Capitula generalia sunt, ad quae annuum Provinciarum Praefecti conveniunt, uti apud Mendicantes, vel in his Ordinibus.

qui in certas Congregationes sunt redacti, in quibus Praelati talis congregationis congregantur. Provincialia apud Mendicantes sunt, in quibus Praefecti Monasteriorum alicujus Provinciae conveniunt. Particularia sunt, quae singulis hebdomadibus pro bono disciplinae in bene ordinatis Monasteriis habentur. Quae verò forma et ritu Capitula celebranda sint, constitutiones singulorum Ordinum docebunt, dummodo semper bonum Religionis pro fine habeant.

INCOMMODA CAPITULORUM GENERALIUM.

Schol. II. D. Calmet, *prof. Comment. in Reg. S. Ben.*, de Capitulis generalibus ita loquitur : « Si Capitula generalia suam habent utilitatem, habent et sua incommoda, praesertim si saepius celebrantur, et Capitularium est frequentia major : quare etiam Congregatio Cassinensis, postquam ultra duorum vel trium saeculorum spatium, singulis annis Capitula celebrasset, ea tandem singulis trienniis habenda definiit. Ipsam imitari jam saepius tentavit Congregatio S. Vitoni, eoque tandem pervenit, ut annuente summo Pontifice, et consentientibus saeculi Principibus, summisque Magistratibus, res propediem sit executioni danda. Vix enim verò exprimi potest, quae dissipationi, perturbationi, disciplinae regularis immutationi, quam multis superfluis sumptibus, tam in Monasteriis, in quibus celebrantur, quam in illis, a quibus Superior et Monachus a Convento delegatus diu abesse coguntur, frequentes hujusmodi Conventus occasionem praebant. Multorum saepius diurnum iter agere debent, et plerumque sine fructu, nec operae pretium referentes : certum namque est, decem vel duodecim selectos spiritibus efficacis, et cordatae mentis viros tantum effecturos, quantum faciunt centum Monachi in Capitulo generali congregati : adeo ut hi Conventus ad constabendam Ordinis disciplinam instituti saepe ejusdem remissionem pariunt. Fiunt quippe plures in his mutationes minime necessariae, et interdum causa non satis cognita, nec his, quorum interest, auditis. Unde ferè semper accidit, quòd, si uni fratri fiat satis, plures alii necessario offendantur : cum etiam invitè, quò nolunt ire, mittantur, aut eo se conferre jubeantur, quò nec eorum saluti, nec Religionis honori consultum est. »

§ 668.
DECIMUM QUARTUM MEDIUM : VISITATIO.

UNIVERSIDAD

Decimum quartum medium pro conservatione Religionis est frequens Monasteriorum visitatio, qua Superioribus legitimis fit inquisitio de Statu Communitatis, tam in ratione bonorum Spiritualium, quoad observantiam Canonum Ecclesie, vel Regulæ, et Statutorum cujusque Religionis, quam in ratione bonorum temporalium, ut semper in salvo et integro permaneat. Visitationem hanc commendant et præcipiunt, c. In singulis, de Stat. Monach., Concilium Lateranense et Tridentinum. Et sanè visitationes bene institute multa pro bono Religionis commodum præstant: quippe juxta Trilhenium, de Visit., c. 1. a Visitatio si debite fiat, est Ordinis reformatio, disciplina conservatio, pacis et concordia restauratio, et totius honestatis ac pulchritudinis consummatio. Ipsa enim collapsa erigit, dispersa congregat, dissoluta reformat, contracta redintegrat, vana reducit, divulsa componit, que sancta et justa sunt, custodit. Ipsa inter caput et membra, Abbatem et fratres, unitatem et pacem reformat, et inferiora Superioribus reconciliat.

REGULA PRO VISITATIONE BENE INSTAURANDA.

Sanctorum. Sicuti visitatio rite instituta exitia bona profert, ita imprudenter, vel perfunctorie, vel perversè facta multa mala generat: triumphanti mali, afflicti boni obstupescunt. Dissidentia, aversio animorum, suspicio, discordia, detractio, susurratio, scandala multa malorum messe in ignem æternum exardescunt. Et igitur visitatio tum solemnis, tum privata, quam quilibet Prælati localis in suo Monasterio privatim sæpius laudabiliter instituere potest, optatum finem assequatur. V. Abbas Trithemius, l. de Visit., sequentes regulas generales præscribit. 1. In Visitatore eligantur viri maturi, in multis experti, non Religione Novitii, zelum Dei et animarum secundùm scientiam habentes, docti in

8. Scripturis, periti legum Ecclesie ac Instituti Regularis. 2. Prius visitent et reforment seipsos, et sibi subjectos, ne illis dicatur: Mèdico, cura te ipsum. 3. Non sint conitatu suo querosi Monasterii, victu communi contenti, et paucis diebus, licet cum summa diligentia, visitationem absolvant. 4. In scrutinio sint discreti et prudentes, ut zelum deponant, vitiam, meritum, intentionem, motiva et causas bene expendant, nè temerè credant non credenda, imprudenter credenda dissimulant, injustè sine legitimis probationibus aliquem condemnent, aut secreta revelando, diffament. Præcipuè autem Visitatores cauti et discreti sint in examinandis excessibus Prælatorum, qui cum aliorum debeant peccata corrigere, frequenter odium multorum incurrunt et insidias patiuntur. 5. Puncta, secundùm quæ Visitatores inquisitionem seu scrutinium facere debent, sumenda sunt ex Regulâ, Statutis Religionis, Ordinationibus præcedentium Visitationum, et primò generaliter a singulis quaerendum, an hæc observentur, aut contrarium fiat; deinde in specie alia a Senioribus, alia a junioribus proportionatè inquirenda sunt. Unde hujusmodi punctorum formulas Visitatores ad manus habere debent. 6. Benedictus XII. in sua Bulla Beneficentiæ, sub censura prohibet ne Visitatores invidiam quoquo modo per se vel per suos familiares accipiant, utpote que exerceant prudentes: et subvertant verba iustorum. 7. Principalis Visitationis fructus erit, si per Visitatores de dignis Superioribus Monasteria provideantur; ut enim observat Auctor 7h. Spic., p. 1. c. 1. sect. 2. sub sect. 3. § 1: o Præfector quidquid Deus, Ecclesia, Religio, Visitator, recte voluerit, constituerit, præsidentibus Communitati Superioribus probis fiet: sicut sub Pastore indocto, negligente, vel improbo, leges divine humanæque pessum eunt, et frustra Æthiops lavatur, si nec dignetur nigredinem suam: ita Superior vitiosus nullis statutis, monitis, vel nimis mutabit consuetudinem suam. Deiciendus ergo, et in locum ejus dignus Christi ovisl custos cum consilio proborum, Seniorum et aliorum substituendus.

§ 669.

BONI ET MALI REGIMINIS RELIGIOSI VARIE CLASSES.

Ex omnibus hucusque dictis colligi poterit, quondam malum aut bonum regimen in Religione emergat. Pertractat

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

(R)

hanc materiam, et *varias classes mali* et boni Regiminis Religiosi recenset P. Godinez, in *Prax. Th. Myst.*, l. 11, c. 8, 9 et 10; cuius verba, cum nonnullis notis et remissionibus ad probationes in antecedentibus hujus capituli allatas, dabimus; tum ut differentia inter malos et bonos Prælatos clarius appareat, tum ut Prælati non boni, videntes suos defectus graphicè depictos, ad semetipsos cognoscendos induci forte valeant. Tum ut illi, ad quos electio Prælatorum pertinet, paradigmata ob oculos habeant iuxta quæ cum maturâ discretionem procedant, bonosque, non bonis pretermisiss, præferant. Tum ut hæc serviant, ut indigni, qui magis huic absurdo sunt obnoxii, per fenestram ambitus in sacram Regiminis aulam intrare erubescant.

OBRECTIO SOLVITUR.

Scholium. Posset hic aliquis objicere, expellere de his silere potius, quam loqui: quid enimverò subditi dicturi sunt de Prælati suis? Quid sæculares de Prælati Religiosis? Verum subditiis jam medicina præscripta est in sanctâ obedientiâ collocanda. Sæculares verò abusus multo graviore ab ipsis in suis rebus corrigendos et evitandos cogitent. Sane Salvator mundi, *Apoç. 2* et *3*, nullum inconveniens putavit septem Prælati majoribus totidem litteras scribere ipsasque in toto Orbe Catholico publicare, in quibus defectus simul cum bonis illorum qualitatibus ad commune exemplum annotantur.

§ 670.

RELIGIO PLERUMQUE GUBERNATUR AD NORMAM
INCLINATIONIS PRÆLATI.

Ante omnia autem prælaudatus P. Godinez, c. 8, observat: « Plerumque homines in officio præminentibus constituti juxta suam feruntur naturalem conditionem et inclinationem: crudelis exsequitur ultiones; cupidus lucra querit; vanus ambit laudari; mansuetus se affabilem, facilemque demonstrat; insipiens exsequitur inscitias; ignorans, si addicitur

Regimini, subito aut Religionem spiritu indigere ac humilitate, non litteris, que homines reddunt inflatos, vanos et superbos, quasi litterati humiles non essent columnæ Religionis. Si litteratus assumitur in Prælatum, indoctos contemnit, et inquit spiritum sine litteris esse gladium evaginatum, qui potest tam esse damno, quam profectui. Rigidus et Austerus affirmat perditam ire Religionem, nisi abundant pœnæ ac penitentia; contra verò, qui naturâ est blandus et benevolus, asserit filios Dei non debere duci rigore, sed amore, quasi tempestivè rigor non interesset valde: quodque magis noxium est, quamdiu sunt Superiores, Regulas et Constitutiones explicant ad salvam suæ innatæ propensionis, semperque inveniunt, qui præsidio sint ad hæc illorum dictamina. Si Prælati sunt juvenis, zelator, bonusque Religiosus, communiter est in suorum executione dictaminum, viribus et animo prestans. Si est solitudinis amans et naturâ melancholicus, desiderat multum omnes deditos recessui, et quod subditi assuescere incipiunt solitudini. Si est criminator, amicus erit rumusculorum, fabellarum et calumniarum: facile credit aliorum culpas, nec nisi pœnis inflictiis conquiescit: amat panire magis quam emendare, quo prouide plures suscitât lites, et pace parvâ vel nullâ gaudet. Superiores suspicaces et multitiosi vivunt cruciati suspicionibus: plura sciunt, quam quæ corrigere valent: quod illos interius continenter excruciat. Qui autem sani sunt cordis, curant potius nescire quod nequeant, nec debent emendare, sicut tam secum, quam cum subditis fruuntur pace. Postremò juxta naturam indolem communiter gubernat Prælati bene aut malè. »

§ 671.

PRIMA CLASSIS MALI REGIMINIS: DEBILITAS INTELLECTUS
ET JUDICII.

His suppositis, P. Godinez, c. 9, ad varias Classes mali Regiminis Religiosi progreditur, et ait: « Prima Classis eorum

est, qui debilis sunt intellectus, minorisque iudicii. Hi, quamvis habeant ob oculos regulas omnes Regiminis boni, vix aliquid boni assequuntur; et si semel aut iterum rem attigerint, casu erit.»

§ 672.

SECUNDA : POLITICA HUMANA.

«*Secunda* est hominum, qui politici dicuntur, Religionemque gubernant humanâ status, ut vocant, ratione, modisque seculariter politicis, cogitantes sæcularem politiam miscere cum sinceritate et veritate quam requirit regimen filiorum Dei : eosque Deus solet manumittere a suâ protectione, unde fit, ipsos in gravibus negotiis a recto deviare, deveniuntque bonis in derisum.»

§ 673.

TERTIA : REGIMEN MERE SPECULATIVUM.

«*Tertia* est hominum habilium, argutorum, qui promptè discerunt, suntque magni speculativi Gubernatores, maxime damnando alienam rationem gubernandi; qui tamen in praxi solent esse oppido inscii, licet dum essent subditi, de alieno regimine censors se facerent, venditando propria dictamina. Præcæ verò labuntur : est enim facile obloqui de regimine, sed iuste in praxim deducere, difficile admodum.»

§ 674.

QUARTA : AFFECTATA GRAVITAS.

«*Quarta* Classis est hominum naturâ gravium, politicorum habitorum in existimatione : hi cum Superiores sunt, aliquoties prætextu officii superaddunt quandam gravitatem suppe-

sitiam, quâ evadunt odiosi, et alienant a se corda subditorum : sunt in obsequiis humanis retinendis morosi, nimium solliciti de personâ suâ auctoritate : iidem parvi sunt spiritus, parvi iudicii, et paucos numerant amicos.»

§ 675.

QUINTA : INDISCRETA VIGILANTIA.

«*Quinta* est quorundam hominum malè in alios animalorum, minulorumque, nihil non inquirentium, et scire volentium vel minimos defectus subditorum : hi et seipsos inquietant et subditos : nesciunt ignorare multa quæ nequeunt emendare, quâ de causâ habiles et arguti qui multa sciunt, procedunt tristes et afflicti : viri autem boni, qui plura nesciunt, pacifici et contenti indulgent genio.»

§ 676.

SEXTA : IMMATURUS SPIRITUS REFORMANDI.

«*Sexta* est quorundam Reformatorem infimæ sortis, in-tempestivè zelatorum, qui ad parvè aliquid existipandum, nihili ducunt frandare pacè totam Communitatem : hi tamen tam imprudentes sunt, quàm morosi, res turbatas relinquunt, et in hoc sistit tota ipsorum reformatio.»

§ 677.

SEPTIMA : AVARITIA.

«*Septima* est quorundam miserè tenacium qui, victum resocantes, Communitatem implet murmuracionibus : nemo est qui cum eis convivere leat, ob illorum abjectos mores et sordidos.»

§ 678.

OCTAVA : PRODIGALITAS.

« Octava est quorundam immodicè profusorum, qui fabricas strunt cariores quàm utiles aut necessarias, ut aucupentur sui in posteris memoriam : his minimè fidenda sunt aut as, aut gubernatio; quoniam as male perdent, et regimen pejus ministrabunt. »

§ 679.

NONA : SUPERBIA ET AMBITIO.

« Nona est quorundam hominum impetu corceptorum et cholera, qui propriæ superbiæ ambitionique indulgere amant, expensis alienæ obedientiæ ac humiliatiõnis : hi continuis litibus laborant et vitam agunt, ut aquè odii ac timoris objectum, tandem tragicam. »

§ 680.

DECIMA : IRACUNDIA.

« Decima est quorundam hominum tetricorum et imperiosorum in jubendo, in increpando iracundorum, disponentium ad libitum proprium : qui aptiores sunt in Dynastas ad imperandam, quàm in Superiores filiorum Dei. »

§ 681.

UNDECIMA : DEFECTUS ZELI.

« Undecima est quorundam hominum, qui sunt boni viri, humani, simplices, sub quibus subditi cum libertate vivunt

conscientiæ : hi non solent habere vim, neque mentem ad procurandos progressus in bono, et repellendos in malo; unde perditur totum. »

§ 682.

DUODECIMA : PUSILLANIMITAS.

« Duodecima est quorundam cordis pusillanimitas, qui levi de causâ conturbantur : hi mente præsentis habent subditorum defectus, quibus ut pungentibus cor eorum cruciatur : iidem bonis aliis juvenibus gubernant minùs malè. »

§ 685.

DECIMA TERTIA : PERTINACIA.

« Decima tertia est quorundam hominum cerebrorum, qui sunt tam proprii dictaminis amici, quàm inimici alieni : atque hi, propterea quod sunt imperiosi nimis, paucos habent qui promptè obediunt : iidem successus patiuntur adversos, et inimicos non paucos. »

§ 684.

DECIMA QUARTA : COMMODITAS CARNIS.

« Decima quarta est quorundam bellicosorum hominum, tumidorum, superborum, qui regimine utuntur tanquam virgâ potentiæ suæ, sicut indulgent affectionibus suis, delictis, placitis, amicitis et ambitioni : publicè colunt inimicitias privatas, officiosi sunt amici suis, prosequuntur inimicos : hi multis palam vitis tenentur et peccatis secretis. »

§ 685.

DECIMA QUINTA : CRIMINATIO.

« *Decima quinta* est quorundam hominum criminatorum, qui exegerant nimis aliorum defectus, ex levi fidem præstant susurratibus; nec remedium acceptant, quod careat supplicio: hi sunt crudeles, vindictivi, sinistrae intentionis, demonstrantque tam habere iudicium vitium, quam viscerà. »

§ 686.

DECIMA SEXTA : IMPORTUNITAS.

« *Decima sexta* est quorundam hominum paradoxorum, qui ad nutum humoris prævalentis gubernant, bene, vel malè: si veni ipsi in mentem facere quidquam modo suo, de suis amicis non curant, nec de surrecturis incommodis, dummodo intentum suum adimpleatur. »

§ 687.

DECIMA SEPTIMA : IGNORANTIA.

« *Decima septima* est quorundam spiritualium insipientium et stupidorum ignorantia: hi, ad sanctitatem apti, ad regimen sunt inepti; nec enim est perinde bonum esse, ac, quod donum distinctum est, esse bonum Prelatum. »

§ 688.

ULTIMA : COMPLACENTIA PROPRIA.

Postremò. Sunt aliqui præsumptuosi, pleni semetipsis, qui mirè suo in iudicio, intellectu et talento sibi placent; hi rem

attingunt, si facilis sit, et e trivio; in gravibus autem negotiis dilahuntur. Alique sunt inscii, cerebrosi et difficiles, qui cum intellectus sint miseri, æstimant se posse totum mundum idoneè gubernare: hi ad disertorum conspectum stupidiore comparent: demumque hoc regendi donum, quod in libris legitur et non invenitur, desuper venturum est. »

§ 689.

CLASSES BONI REGIMINIS RELIGIOSI.

« *Æcontra gubernare bene,* donum est practicum, cuius fundamentum nobiscum ortum habet, cuius complementum acquiritur longà experientià plurium negotiorum. Fundamentum nimirum est indoles quieta, mansueta, bonisque intellectus, veteri quam acutiori, maturumque iudicium. Complementum autem est, versare negotia propria status, cuius quis existit gubernator; quo fit, ut ex erroribus eliciat peritiam, ex seductionibus documenta, et practicam hauriat cognitionem cum experientià personarum, negotiorum aliarumque circumstantiarum, quæ multùm juvant ad negotia in finem præstitutum dirigenda. » *Hinc variae classes boni Regiminis Religiosi emergunt.*

§ 690.

PRIMA : PRUDENTIA.

« *Prima Classis* est quorundam hominum intellectus boni, ac boni iudicii, hi, quamvis parùm experti, si sensum procedunt, bonisque utuntur consiliariis, bene gubernant. »

§ 691.

SECUNDA : HUMILITAS.

« *Secunda Classis* est quorundam hominum humilium et mitium, qui, multùm de se diffisi, multùm fidunt Deo, atque

in rebus arduis consilium ab aliis capiunt, quorum iudicium præponunt suo: hi Deum sibi debitorem faciunt, negotiaque difficilia feliciter expediunt.»

§ 692.

TERTIA: SENECTUS EXPERTA.

«Tertia Classis quorundam senum expertorum, qui experientia norunt præterita, præcognoscunt cum quâdam scientiâ conjecturali futura, et quasi venturarum rerum videntur divini: loquuntur pauca, et multa operantur, præsentia medicant, et tempestive præservant a damno futuro; hi verè magni sunt gubernatores.»

§ 695.

QUARTA: INSIGNIS DOCTRINA.

«Quarta est quorundam hominum doctorum et spirituum, mentis capacissimæ, talentorumque insignium, ad Cathedram, Pulpitum, et ad gubernandum: hi sunt ad regendum majora opportuni: sed periculum est, ne fiant absoluti, et propriæ voluntati addicti; rarus enim ex his est, qui sibi non tribuat supra justum.»

§ 694.

QUINTA: SANCTITAS.

«Quinta est quorundam hominum non mediocriter sanctorum et amicorum Dei: qui ubi naturâ sint mediocri talenti dotati, solent valde illud gratiâ perficere: si verò naturâ sint insipientes, miseri intellectus, vel nullius iudicii, erunt sancti ordine spernentali: sed utpote insipientes, in ordine naturali, non sunt ad gubernandum idonei.»

§ 695.

SEXTA: ZELUS.

«Sexta est quorundam hominum affatim prudentum, et valde bonum commune ambientium: hos Deus magno accendit zelo faciendi ut Religio in meliùs procedat, et audacter superant difficultates quæ commune bonum præpediunt: at in hoc quod ipsis expediens est, communiter laborant aliquibus imprudentiæ defectibus.»

§ 696.

SEPTIMA: EXPERIENTIA.

«Septima est quorundam juvenum vix numerantium annos triginta, bonoque præditorum intellectu, qui optant bonum in posterum nomen comparare: sed cum experientia illis desit, prudenter modò, modò se gerendo imprudenter, obtundunt caput proprium et aliorum, in cursu rerum minuarum: atque hi sufficientes sunt pro minoribus Communitatibus, unde aliorum expensis acquirunt experientiam, evaduntque apti ad majores etiam Communitates bene regendas.»

§ 697.

OCTAVA: BONUM EXEMPLUM.

«Octava Classis est quorundam hominum spiritualium, oppido addictorum exercitiis virtutum; unde præsent exemplo non mediocri, nec aliquid jubent, quod non faciant ipsi ac in rebus Communitatis sunt primi: et quanquam hi tales ad res temporales parùm sint habiles, oratione ac vitâ sanctâ felices obtinent eventus: ex iisdem multi, licet aliquas inscientias incurrant, hoc una iisdem virtute in utilitatem, urgendi fortiter executiones.»

§ 698.

NONA : CHARITAS ET AFFABILITAS.

« Nona est quorundam hominum nobilis conditionis, verbis affluentiis, et humanissime gratie in familiari sua consuetudine, unde redduntur cari omnibus; hi, subditorum erga se benevolentia semel conciliata, plus amore proficiunt quam timore: nunquam verum sit, timore gubernari bene Communitatem, amore aptius regi personas privatas. »

§ 699.

DECIMA : PATIENTIA.

« Decima est illorum, qui et sunt cum primis intelligentes, et simul æque patientes, quæ duo raro consociantur: hi publicis in exhortationibus urgent ad summam obedientiam, perfectam mortificationem, orationem devotione præstantem; in privatis autem subditis contenti sunt cum quâdam mediocri virtute, scientes plenam Communitatem non ferre nisi perfectionem regularem, nempe insimul agere omnes, vertere, studere, orare promptos: perfectio enim personalis, quæ in magnâ quâdam sanctitate sita est, vix in aliquâ Communitate centum personarum reperitur in unâ vel alterâ, in quibus etiam deesse nequeunt aliquæ imperfectiones, quæ cum perfectione regulari permixta subreunt. »

§ 700.

ULTIMA : TIMOR ET AMOR.

« Tandem regimen consultum est donum Dei, ubi Prelatus indiget talento timoris pariter et amoris: timoris ad malos, amoris ad bonos: timoris ad Communitatem, quæ sine timore aliquo et coactione regi bene non potest; amoris ad privatos,

qui, ubi discolori non sint, amore trahuntur et ad obediendum acquiescunt. Bonus Superior a longè debet timorè acceptus esse, ac reverentiâ; prope benevolentia: in jubendo debet esse animosus, constans, honorum amicus, publicus virtutis aestimator, et virtuti addictorum; simul commivendo in mille imperfectiones, quæ in malis remedio carent; necesse quippe est in suâ Communitate bonos esse ac malos, perfectos et imperfectos; et si essent omnes boni, nulla suppresset regendi difficultas. »

§ 701.

APHORISMI AD REGIMEN RELIGIOSUM.

- I. Christum per omnia imitari, est ad regendum optimè gubernari.
- II. Non gubernat omnino ut Pater, qui viscera non habet ut Mater.
- III. Carnifex pro fine habet rei culpas castigare, Pater pro fine habet illas emendare.
- IV. Modus jubendi imperiosus in Superiore, impedimento est obediendi bene in inferiore.
- V. Si Superior sis exemplaris, mereberis ut obediaris.
- VI. In Superiore luxûs ratio est publica relaxatio.
- VII. Superior absque oratione, currus est sine timone.
- VIII. Superior sine prudentiâ, est morosus cum ineptiâ.
- IX. Superior absque experientiâ, erit mancus in prudentiâ.
- X. Qui cum violentiâ gubernat, conscientias bene non reserat.
- XI. Quando culpe sunt leviores, præstat quandoque excusatione admittere Superiores.

XII. Superior criminalis non tam Pater est pius, quam Præfectus fiscalis.

XIII. Amicus proprii iudicii, erit opere non parvi præiudicii.

XIV. Qui non gubernat in pace, censendus est pro regendi in pace.

XV. Qui est subjectus meritori, non fidet ficto et non sincero Superiori.

XVI. Politicum Regimen intra Religionem, est illam præcipitare in perditionem.

XVII. Superior, quem ira occupabit, non modicè subditum turbabit.

XVIII. Regimen affluens benevolentia, erit præditum quasi divina potentia.

XIX. Nimius regiminis rigor ad mancipia est opportunior.

XX. Superior in agendo affectatus, est quasi ad fastidium commune natus.

XXI. Ille qui necesse dare non pauper est, sed tenax avarè.

XXII. Superbus, sumptibus alienè humilitatis, dilatat phylacteria propriæ vanitatis.

XXIII. Bona opera cum animi candore, sunt magnæ, cor trahens cum certo quodam dulcore.

XXIV. Cum duriter imperatur, promptè non obsecundatur.

XXV. Ob defectum abundantia, defectus est observantia.

XXVI. Prudens quædam simulatio, est tacita quædam inceptio.

XXVII. Pro scandalis in peccatore, sint pene non sine rigore.

XXVIII. Juxta propriam quisque inclinationem, suam gubernat Religionem.

XXIX. Rigidus Superior in jubendo, afflictos facit subditos in obediendo.

XXX. Est qui curet exteriora, negligens curare interiora.

XXXI. Qui hoc procurat officium, pessimum demonstrat iudicium.

XXXII. Qui assequitur more humano, laborat ambitu vano.

XXXIII. Quia esse bonum Prælatum, est servum esse honoratum.

§ 702.

ARCANA REGIMINIS RELIGIOSI.

(EX P. GODINEZ.)

I. Principalior virtus Prælati, post prudentiam, est patientia, quæ toleret bene proprias melancholias et ineptias alienas: nam reliquæ virtutes pro unâ vel alterâ occasione necessariae sunt: at patientiâ omni horâ opus est, in omni actione, in omni occasione; maxime si Superior suis inimicis familiaris esse, sereno vultu cum eis agere, et cum bonâ gratiâ necessaria eis suppeditare debeat.

II. Religioni alicui reformato nihil magis repugnat, quam vitium non debitè punitum, ac virtus sine condigno præmio et æstimatione, præsertim si vitium exemplo virorum gravium et seniorum decoretur, et continuatâ impunitate præscribat.

III. Vitium, quod Religionem maxime relaxat, est defectus paupertatis ob generales licentias ad dandum et recipiendum: nam defectus in obedientiâ et castitate sunt personales, quodammodo regulares; defectus verò in paupertate totam regularitatem status Religiosi destruit.

IV. Dignitates et honores plerumque non mutant homines, sed quid sint intrinsecus manifestant; qui enim subditus circumspectus apparebat, factus Prælatus, si mente non viget,

ineptum se demonstrat : si subditus debili iudicio pollebat, sed ex defectu materiae non agnoscebatur, Praelatus constitutus, stupidum se ostendit. Crudelis et criminalis ignotus, quando subditus est, Praelatus, ultor in puniendo apertus evadit. Itaque plerumque honores non mutant mores, sed delegunt. Dixi plerumque : nam non omnino raro etiam homines, qui verè bonis erant praediti qualitatibus, dum erant subditi, facti Superiores degenerant, et de bonis in malos vitiantur, uti inter alios Saul, Salomon, et alii suo exemplo probant.

V. Qui sunt naturæ impetu protervi, et ingenii pravi, nunquam bene reguntur amore, sed timore ac rigore. Homines docti, si vani sint, et non boni iudicii, gravabunt utut prudentem et mitem Superiorem. Qui boni sunt intellectus, sed male voluntatis, si amori proprio inserviunt cum prava intentione, similes sunt demonibus, quorum intellectus boni sunt pessima suæ voluntatis executores : hi tam maligni sunt et protervi, ut punitionibus exacerbentur magis, beneficiis deteriores fiant : hi tales nisi vel carcerati, vel, si fieri possit, dimissi, nihil boni prestabunt.

VI. Vitia quæ ortum habent ex fragilitate vel tentatione facilem habent medicinam : at vitia moralia, quæ radices agunt in naturæ defectibus, saepenumero superant remedia ; penis enim absconduntur, sed non exulant. Qui subest ingenio naturæ vano, insano et superbo, serò, aegre vel nunquam humiliat se : qui est naturæ velerator, et tor-tuosa intentionis, erit perpetuus vitæ aliorum censor, et Superiorum detractor : qui est naturæ voracis, raro fiet po-nitens. Ita homines communiter, naturæ duce, vivunt et moriuntur sub illis defectibus, qui defectibus naturæ respondent. Deus tamen cum gratiæ suæ est super omnia.

VII. Vel Praelatus munus suum bene implebit, vel malè : si bene, suberit detractioni malorum ; si malè, detractioni bonorum. Atque adeo persuasum sibi omnes habeant, quid communiter perinde sit esse Praelatum, ac subijci censuræ

aliorum. Unde si renuat hanc pati pensionem, necesse est ut renuat ipsam praelationem.

VIII. Bona hujus mundi non adeo sunt perfecta, ut concomitanter aliqua mala non imbibant : nec ulla est res ita conveniens, ut alià ex parte aliquid inconveniens non habeat. Atque ideo (aliquas omitiendo exceptiones particulares) communiter loquendo est impossibile, ut bene gravia negotia executioni mandentur, in quorum executione aliqua incon-venientia non eveniant.

IX. Scientiæ sunt actus intellectus speculativi, et ipsius perfectio ; prudentia verò est propria intellectus practici, et ipsius perfectio : ingenio habilissimè, sunt ad Cathedras et Pulpitos valde apti, et ad gubernandum non idonei, eò quòd sint communiter novitatum conductores, et parùm constantes : at oppidò prudentes, pollent maturiore iudicio, licet non adeò ingenio et intellectus acumine ; apti sunt proinde regimini, et parùm aut minime idonei Pulpito vel Cathedra. Quod tamen communiter loquendo intelligendum est : notum enim est, viros nihilominus fuisse ingenio et doctrinà habilissimos, et simul eximios Praelatos.

X. Praelationes regulares, vel temporales, v. g. ad trien-nium, vel perpetuæ esse possunt, et de facto variè a variis Religionibus adoptantur, prout unaquamque magis expediens, aut minus sibi censuit incommodum et possibile ; quia in utroque modo possunt esse multa commoda in ordine ad bonum Regimen ; et quamvis habeant admixta incommoda, vel non sunt contra rectam rationem, vel non per se sequuntur, sed per accidens, necessariòque sunt in rebus humanis toleranda : quia non possunt omnia vitari ; et precipuum punctum humanæ prudentiæ est tunc id eligere quod minus habet incommodi.

XI. Licet aliquando Praelatus nonnulla, in virtute sanctæ obedientiæ, præcipere possit Communitati suæ, serò tamen, vel nunquam hoc facere expedit : quia est signum ultime

perditionis in aliquo individuo, vel aliquâ Communitate, quando ad hanc præcepti necessitatem devenit: siquidem præcepta hæc sunt extrema remedia, quæ non debent applicari, nisi in extremâ pariter necessitate, maximè si præcepta sint habitualia, de quibus, quantumvis strictissimis, subditî mox invenient opinioniones et doctrinas, quæ eorum obligationes evacuent, unde opinantur ea non obligare, et consequenter non esse vera præcepta. Hoc ita contingit in Religionibus, quando præceptis querantur: præterquam quòd sit certum signum fatiscens Religionis, si necesse sit ut præceptis sustententur.

XII. Cum Superior Religiosus sit iudex subditi ordinarius, potest illi imponere præceptum obedientie circa culpas ipsius proprias, vel alterius, de quibus sufficientia indicia habet, subditisque tunc sine equivocatione respondere tenetur.

XIII. Cens, quæ gravius premit subditum doctum, est Superior ineptus, cujus ratio regulatur passione, vel affectione suâ; et cum talis Superior, ob tarditatem intellectûs sui, quam tamen non agnoscit, non penetret gravia inconvenientia quæ ex pravo suo regimine proficiuntur, et suâ propriâ ignorantia eum quodammodo a nullis distortis sensis excuset: hæc recidunt in subditum doctum, qui quidem, nisi magnâ roboretur virtute, vitam æget in agone.

XIV. Quemadmodum corpus humanum evacuatum humoribus malignis manet vegetum, sanum, et boni coloris, cum viribus, nitore, agilitate; retentis verò humoribus noxiis, ut calore naturali recoquantur, citò potest fieri ut homo debilitetur et pereat: ita si corpus mysticum Religionis velle salute spirituali gaudere, splendoremque, pulchritudinem et gratiam in oculis Dei et hominum retinere, expellat a se matrem in Novitiatu filios diffidentie, incorrigibiles, vitiosos, qui eam perdant, ac nitore, venustate et bono nomine privant. Ejectis pravis, boni domi manent ad summum Religionis honorem et utilitatem. Præstant pauci boni quàm multi mali.

XV. Religio reformata est quasi Communitas quadam Patrum et filiorum, ubi justitia naturalis, agnitâ veritate, licet præter terminos juridicè legales, potest in conscientia operari quod utilitati filiorum magis convenit. Hæc justitia naturalis tutâ conscientia exercetur, quando abest scandalum. In omni bene ordinatâ familia, ubi Pater pro correptione ac punitione paternâ filii non indiget ejus defectum juridicè compertum habere, sufficit quòd eum noverit ex testimonio viri probi, qui non consuevit falsum dicere: nec multum refert si innocens filius semel aut bis sine culpa peccatum aliquam levem sustineat; deserviet enim ad perfectionem et exercitium patientiæ, parvaque jactura est, si superveniat innocenti: ut tamen ad penam graviorem deveniatur, culpa per idoneas probationes naturales et legales cognosci debet. Væ parentibus et liberis sive sæcularibus, sive Religiosis, quorum conservatio et commune bonum magis a justitiâ legali quàm naturali, dependet! nam in hujusmodi Communitatibus multò plures noxæ operiuntur, et pauca curantur.

XVI. Ad Regimen Religiosum inepti sunt stupidi, qui sunt depravati iudicii, aut intellectûs obtusi; alieni ab omni scientiâ, qui maturo iudicio carent; ignorantes, qui nihil callent; juvenes, qui nimio vigore procedunt; imprudentes, nimium senes, qui jam desipiunt et infantiles fiunt; valetudinarii, qui exemplo præire nequeunt. Si soli juvenes Religionem gubernaverint, ipsi eam perdant. Si soli senes, his morientibus, subintrant juvenes numero plures, eamque destruant. Regant igitur juvenes in consortio senum: I. Ut habeant unde addiscant; II. Ut incipiant tempestivè experientiam capere, et sua idonea talenta præmonstrare; III. Ut juvenes in consortio senum, tanquam suorum Questorum criminalium, malè operari non audeant.

UT IN OMNIBUS GLORIFICETUR DEUS.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

CONSPECTUS

CAPITUM, PARAGRAPHORUM, SCHOLIORUM ET COROLLARIORUM QUAE
IN HOC TOMO SECUNDO CONTINENTUR.

PARS II.

DE MAGISTERIO SPIRITUALI.

CAPIT. I.

*An, et qualis procurandus sit Magister spiritualis ab animabus,
quae ad perfectionem christianam aspirant.*

	Pag.
§ 338. Magister spiritualis quis.	1
§ 339. Magister spiritualis procurandus est.	2
Scholium. Referuntur errores.	4
§ 340. Magistri defectum Deus subinde supplet.	5
Scholium. Quod tamen raro fit.	6
§ 341. Magister junioribus necessarius est.	5
§ 342. Etiam perfecti magistro indigent.	7
Scholium. Nonnulla notanda.	8
§ 343. Magistro ratio lotius conscientiae reddenda est.	9
Schol. I. Quomodo reddenda sit.	10
Schol. II. Quomodo sub sigillo a Magistro retinenda.	11
§ 344. Magister sit omnibus numeris absolutus.	10
Scholium. Etiam confessarius numeris omnibus absolutus procurandus est.	13
§ 345. Magistri dotes : Primò doctrina, pietas et experientia.	13
§ 346. Doctrina in Magistro requisita.	14
§ 347. Pietas.	15
Scholium. Corollaria.	15
§ 348. Humilitas.	16
Scholium. Quomodo exercenda.	16
§ 349. Mansuetudo.	17

	Pag.
SCHOLICUM. Quomodo rigor mansuetudini jungendus.	17
350. Charitas proximi et zelus.	18
351. Donum discretionis spirituum.	18
352. Quomodo donum discretionis suppleri possit.	19
352. Temerè se quis in magisterium spirituale intrudit sine prius doliis.	20
353. Vocatus vno sancte suscipit.	21
354. Quomodo procedere debeat.	22
354. Talis Magister a Deo petendus.	22
355. Magistro electo plene obediendum.	23
356. Tentationes Magistro aperiende.	24
SCHOLICUM. Obiectio solvitur.	25
357. Non uni Magistro se pertinaciter alligandum.	26
SCHOLICUM. Quando Magister mutandus.	27
358. Nonnullæ regulæ generales pro Magistro. Primò : Perfectio in executione obligationis suæ consistit.	27
SCHOLICUM. Non verò in donis extraordinariis.	28
359. Secundò : Notet virtutis medium servare.	28
360. Tertio : Magister orationem vocalem subinde suadet.	29
361. Quarto : Orationi discipuli se accommodet.	30
362. Quintò : Non semper maximam perfectionem a singulis exigit.	30
363. Sextò : Non deproperetur negotium perfectionis.	31
364. Septimò : Voluntatem propriam abnegare doceat.	32

CAPIT. II.

Quomodo Magister spiritualis incipientes, proficientes et perfectos juvare debeat.

365. Magister spiritualis capacitatem naturalem sui discipuli bene perscrutari habeat.	33
SCHOLICUM. Qui aliquo modo ad perfectionem prodiesse potest.	33
366. In quo consistat capacitas naturalis.	33
SCHOLICUM. Quam incapaces sint naturaliter.	34
367. Capacitas supernaturalis in quo consistat.	35
SCHOLICUM. Unde hæc capacitas cognosci possit.	35
368. Vocatio definitur.	36
SCHOLICUM. Vocatio alia naturalis, alia supernaturalis.	36
369. Deus omnes ad ecclesiam vocat.	36

	Pag.
370. Deus omnes ad aliquem statum vocat.	37
SCHOLICUM. Varii status.	38
371. Deus vocat ad statum laicalem et secularem.	38
SCHOLICUM. Vocatio ad statum laicalem subinde est naturalis, subinde supernaturalis.	39
372. Vocatio ad statum secularem maturè recognoscenda.	40
373. Regula pro cognoscendâ vocatione ad statum secularem.	41
374. Vocatio ad dignitates civiles bene expendenda est.	43
375. Regula pro electione dignitatum civilium.	44
376. In statu seculari, vocationi suæ respondens perfectionem assequi potest.	45
SCHOLICUM. An in statu electo perseverandum sit.	46
377. Deus vocat aliquos ad statum clericalem.	47
SCHOLICUM. Vocatio hæc est supernaturalis.	48
378. Vocatio ad statum ecclesiasticum valde maturè expendenda est.	49
379. Signa vocationis ad statum clericalem.	50
SCHOLICUM. Monitum Catechismi romani.	51
380. Deus aliquos vocat ad statum religionum.	51
SCHOL. I. Vocatio religiosa est signum predestinationis.	54
SCHOL. II. Vocatio religiosa est quasi alter baptisus.	54
381. In vocatione religiosa maturo consilio procedendum.	55
SCHOLICUM. Propinqui in hac vocatione subinde malè consuluntur.	56
382. Regula pro cognoscendâ vocatione religiosa.	57
383. Vocatio religiosa non negligenda, nec diu procrastinanda.	58
384. Vocatio secunda est specialis gratia.	59
SCHOLICUM. Ad vocationem secundam quamnam spectent.	60
385. Secunda vocationi obediendum est.	61
386. Nonnisi ratò transitus ab unâ ad alteram religionem consulendus est.	62
COROLLARIA. Scilicet.	63
387. In religione non tepidè vivendum est.	64
SCHOL. I. Corollaria.	65
SCHOL. II. Religiosus status est continuum martyrium.	65
COROLLARIUM. Adhortatio ad sequendam vocationem religiosam.	66
388. Signa vocationis religiosæ.	66
389. Examinatâ vocatione, Magister, discipuli sui temperamentum naturale cognoscere studeat. — Temperamentum quid?	67

	Pag.
Schol. I. Quotuplex.	67
Schol. H. Signa temperamentorum.	68
390. Cholericorum affectiones.	68
391. Phlegmaticorum affectiones.	69
392. Melancholicorum affectiones.	69
393. Sanguineorum affectiones.	70
394. Cognito temperamento, attendat Magister quas amicitias discipulo permittere possit. — Amicitia quid?	70
Scholium. Amicitia quotuplex?	72
395. Amicitia prava in religione maxime fugienda.	72
396. Amicitia privata cum consanguineis vitanda.	73
CONCILIARIA. Scholium.	74
397. Amicitia privata erga contreraneos vitanda.	75
398. Mala ex amicitia provenientia.	76
398. Amicitia privata non satis decora seniorum cum junioribus vitanda.	76
399. Amicitia privata juniorum inter se vitanda.	78
400. Amicitia privata cum lepidis fugienda.	79
401. Amicitia privata prava magis secularibus fugienda.	80
402. Amicitia privata concupiscentia carnis fugienda.	81
Scholium. Amicitia etiam amoris sensibilibus periculosa est.	83
403. Amicitia concupiscentie oculorum fugienda.	83
404. Amicitia superbia vitanda.	84
405. Amicitia privata bona colenda est.	85
406. Amicitia privata sancta secularibus querenda est.	87
407. Cautela pro amicitia privata bona.	88
Scholium. Quomodo elevetur.	89
408. Amicitia privata communem non debet excludere.	89
Scholium. Amicitia erga peccatores et inimicos vera est.	90
409. Amicitia privata nullam aliam offensionem pariat.	90
410. Regula pro juvenandis incipientibus.	91
411. Regula pro juvenandis proficientibus.	92
412. Regula pro juvenandis perfectis.	91
413. Vita capitalia hominum spiritualium.	95
414. Alia vita spiritualium.	96
Scholium. Notanda de his vitis.	98
415. Frequentia SS. communionis.	98
Scholium. Decreta Ecclesie de SS. communionem.	98
416. Frequentia SS. communionis nondum perfectis expedit.	99
Schol. I. Errores circa frequentem communionem.	101
Schol. II. Objectiones solvuntur.	102
417. Quotidiana communio non omnibus expedit.	103

	Pag.
Schol. I. Error nonnullorum.	105
Schol. II. Objectiones remissive.	105
§ 418. Regula pro concedenda frequenti vel quotidiana communione. Primò : Laici non sunt absolute excludendi.	105
419. Secundò : Consensus superioris requiritur.	107
420. Tertio : Requiritur fames spiritualis.	107
Scholium. Fames hæc non sit viliosa.	108
421. Quartò : Sine scandalo aliorum.	108
422. Quintò : Opera virtutum requiruntur.	109
423. Sextò : Aspirantes ad perfectionem ad communionem occiduanam admitti possunt.	110
§ 424. Septimò : Minus perfectis menstrua communio suadenda.	111
Scholium. Notandum de menstrua communione.	111
§ 425. Octavò : Confessio laudabiliter omni communioni præmittitur.	112
§ 426. Nonò : Etiam recidivis moderata frequentia consulenda est.	113
Scholium. Notanda pro recidivis.	113
§ 427. Decimò : Subinde frequentia et abstinencia alternanda.	113
Scholium. Nonnulla monita.	114
CONCILIARIUM. Adhortatio ad discretam frequentiam communionis.	114
§ 428. Celebratio missæ.	115
§ 429. Quotidiana celebratio omnibus sacerdotibus expedit.	115
Scholium. Objectiones solvuntur.	117
§ 430. Ad quotidianam celebrationem digna preparatio requiritur.	119
§ 431. Regula pro quotidianâ celebratione. Primò : Cavendum ne quis cum mortali celebret.	120
432. Secundò : Cavendus relapsus in mortalia.	121
433. Tertio : Cavenda venialia.	122
434. Quarto : Tempore excessu ad perfectionem tendendum.	122
435. Quintò : Sacerdos perfectus quotidie cum amore et timore celebret.	123
§ 436. Sexto : Pollutio involuntaria in somnis non impedit celebrationem.	124
§ 437. Septimò : Quocumque celebratio est licita, consulenda est.	125
Scholium. Quid de imperfectis dicendum.	125
§ 438. Octavò : Subinde quotidiana celebratio ob reverentiam abstineri potest.	126

	Pag.
SCHOLIUM. Quando non expedit.	126
§ 439. Nonò : Devotio externa requiritur.	127
SCHOLIUM. Temporis spatium pro Missâ.	127
§ 440. Decimò : Celebrans non proficiens, de malo statu suo timere potest.	128
§ 441. Undecimò : Non celebrans vel communicans, saltem Missam audiat.	129
SCHOLIUM. Modus fructuosè Missam audiendi.	129
COROLLARIA. Adhortatio ad devotam celebrationem.	130
§ 442. Aphorismus pro Magistris spiritualibus.	130

CAPUT III.

Quomodo Magister spiritualis bonos a malis per discretionem spirituum discernere, et vitiatos emendare debeat.

§ 443. Spiritus et vir spiritualis explicantur.	133
SCHOLIUM. Discrimen inter spirituales et devotum	133
§ 444. Divisio spiritus.	134
SCHOL. I. Ejus subdivisiones indicantur.	134
SCHOL. II. Inspirationes et instigationes quid.	135
§ 445. Discretio spirituum definitur.	136
SCHOL. I. Alia est acquisita, alia infusa.	136
SCHOL. II. Difficultas discernendi spiritus.	137
§ 446. Necessè est bene discernere spiritus bonos.	138
SCHOLIUM. Quomodo Deus inspiret.	139
§ 447. Regula pro discernendo bono spiritu. Primò : Ex fructibus cognoscitur.	140
COROLLARIA. Scholium.	141
§ 448. Secundò : Ex operibus internis bonis.	141
COROLLARIA. Scholium.	142
§ 449. Tertio : Ex humilitate cordis.	143
COROLLARIA. Ex quâ varii boni spiritus cognoscuntur.	144
§ 450. Quarto : Anare pati et contemni.	145
COROLLARIA. Scholium. Unde varii boni spiritus procedunt.	146
§ 451. Quintò : Resignatio in voluntatem Dei et directoris.	146
COROLLARIA. Scholium. Ex quo varii boni spiritus discernuntur.	147
§ 452. Sextò : Extraordinarie inspirationes non facile approbandæ.	147
COROLLARIUM. Scholium. Nisi fortè satis de eis constet.	148
§ 453. Discretio Malorum spirituum necessaria est.	149

	Pag.
§ 454. Regula pro discernendo malo spiritu. Primò : Si sit contra fidem et bonos mores.	150
SCHOL. I. Corollaria. Ex quo varii mali spiritus emergunt.	151
SCHOL. II. Notanda de usu SS. imaginum.	151
§ 455. Secundò : Si opus internum non sit moraliter bonum.	152
COROLLARIA. Scholium. Aliàs enim a malo spiritu procedet.	152
§ 456. Tertio : Si superbia interveniat.	153
COROLLARIA. Scholium. Utpote quos malos spiritus corrumpit.	154
§ 457. Quarto : Si quis in contemptu contristetur.	155
COROLLARIA. Aliàs enim spiritus perfectus non erit.	155
§ 458. Quintò : Si non sit conformis voluntati Dei et superiorum.	155
COROLLARIA. Scholium. Hujus conformitatis defectus varios spiritus malos prodit.	156
§ 459. Sextò : Si ad extraordinaria moveat.	157
COROLLARIA. Scholium. Aliàs enim spiritus a Deo non erit.	157
§ 460. Discretio inter spiritus bonos et malos, in dubio necessaria est.	158
SCHOLIUM. Monita pro discretionè spirituum.	160
§ 461. Regula pro discretionè spirituum. Primò : Ex principio et effectu discretio faciendâ est.	161
COROLLARIA. Scholium. Mali enim a malo, boni a bono procedunt.	161
§ 462. Secundò : Intentio et affectus internus attendantur.	162
COROLLARIA. Scholium. Ne scilicet malum occultum ibi delitescat.	163
§ 463. Tertio : Attendere quoniam spiritus cor humiliet.	163
COROLLARIA. Scholium. Hic enim bonus est.	164
§ 464. Quarto : Ex spiritu mortificationis discernendum est.	165
COROLLARIA. Scholium. Hic enim spiritus Christi est.	165
§ 465. Quintò et Sextò : Ad docilitatem spiritus attendere.	166
COROLLARIA. Scholium. Et an hodiernis Ecclesiæ moribus conveniat.	166
§ 466. Septimò : Orandum a direttore pro discretionè rectè faciendâ.	167
§ 467. Octavò : Orandum a discipulo pro illustratione directoris.	168
COROLLARIUM. Adhortatio ad discretionem rectam.	169
§ 468. Illud quid.	169
SCHOL. I. Explicatur.	170
SCHOL. II. Quotuplex.	170
§ 469. Justi illusionibus sunt obnoxii.	170

SCOLIOZ. Illuminati.	172
§ 470. Illusiones cavende sunt.	173
SCOLIOZ. Confirmatur.	174
§ 471. Radices illusionum. Prima est negligentia in rebus divinis.	175
SCOLIOZ. Quomodo hæc radix præcaveri possit.	176
472. Secunda est defectus recte intentionis.	176
SCOLIOZ. Etiam in spiritalibus bona intentio deesse potest.	177
473. Tertia est præcipitatio.	177
474. Quarta est alios non consulere.	178
475. Quinta est revelata ad proprium sensum detorquere.	179
SCOLIOZ. Demoni non credendum.	179
476. Sexta est extraordinaria appetere.	180
SCOLIOZ. Extraordinaria in sanctis admiranda, non imitanda.	180
477. Ignorantia culpabilis ab illusione non excusat.	181
SCOLIOZ. Nonnulla peccata ignorantie in viris spiritalibus.	182
478. Remedia contra ignorantiam. Primum : Consulere doctores.	182
479. Secundum : Expiatio conscientie.	183
480. Tertium : Examen quotidianam conscientie.	183
481. Quartum : Oratio.	184
CAPELLANUS. Adhortatio ad cavendas illusiones.	184
482. Illusiones particularibus spiritalium.	185
SCOLIOZ. Quinam magis illusionibus sint obnoxii.	186
483. Effectus illusionum.	186
484. Regula pro corrigendis spiritibus vitatis. Prima : Observatio ingenti.	187
485. Secunda : Observatio recreationis.	188
486. Tertia : Instructio bona.	188
487. Quarta : In humilitate exerceatur.	189
488. Quinta : Sanctitatis fundamentum virtus est.	189
489. Sexta : Magis virtuosus, magis sanctus.	189
490. Septima : Demoni dulcedines internas dare potest.	190
491. Octava : Discipulus a Magistro in faciem non laudetur.	190
SCOLIOZ. Regula specialis.	190
492. Aphorismi pro agnoscendis spiritibus rectis.	191
493. Magisterii spiritalis arcana.	194

Quomodo Magister spiritalis visiones, locutiones, revelationes, prophetias, Raptus et Extases suorum discipulorum discernere valeat.

§ 494. Visio definitur.	196
SCOL. I. Divisio visionum.	197
SCOL. II. An visio ab apparitione differat.	198
§ 495. Visio simplex quid ?	199
SCOLIOZ. Quotuplex.	199
§ 496. Dantur visiones simplices sensibiles supernaturales Dei.	199
SCOL. I. Apparitiones Dei in V. T. fuerunt impersonales.	202
SCOL. II. Apparitiones Christi post ascensionem multe impersonales sunt.	203
SCOL. III. Quales sint apparitiones Christi in SS. Eucharistia sub specie carnis, etc.	203
SCOL. IV. Quomodo impersonales Dei apparitiones sensibiles fiant.	204
§ 497. Angeli boni sensibilibus apparere possunt.	205
SCOL. I. Angeli boni, in apparitionibus, aliquo modo, corpora verè talia assumunt.	206
SCOL. II. Queritur ex quo illa forment.	206
SCOL. III. Apparitio angelorum bonorum sensibilibus an sit miraculosa.	207
SCOL. IV. Angeli, quomodo corpori assumpto uniantur.	207
SCOL. V. Operationes angelorum in assumptis corporibus non sunt vitales.	208
§ 498. Demones etiam sensibilibus apparere possunt.	208
SCOLIOZ. Quomodo apparent.	209
§ 499. Animæ beatorum apparere possunt.	209
SCOL. I. Quomodo animæ beatorum apparent.	211
SCOL. II. Viventes in alio loco subinde apparent.	211
SCOL. III. Apparitiones sanctorum corporales sunt miraculose.	213
§ 500. Animæ purgantes apparere possunt.	213
SCOLIOZ. Quomodo fiat.	214
§ 501. Dammati etiam visibilibus apparere possunt.	214
SCOL. I. Quomodo apparent.	215

	Pag.
Schol. II. Infantes sine baptismo mortui non apparuerunt.	215
§ 502. Visio simplex imaginaria quid.	216
Schol. I. Quotplex.	216
Schol. II. Quomodo fiat.	216
§ 503. Visio simplex imaginaria Dei dari potest.	216
Schol. I. Visio imaginaria Dei fit per angelos.	218
Schol. II. Hæc visio non est falsa, sed perfecta.	218
§ 504. Angeli boni imaginariè apparere possunt.	219
Schol. I. Quomodo fiant, et an opera dæmonum fieri possint.	220
Schol. II. Beati imaginariè apparere possunt.	220
§ 505. Datur visio purè intellectualis.	220
Schol. I. Quomodo fiat ostenditur.	220
Schol. II. Solus Deus est causa visionis intellectualis.	221
Schol. III. Visio intellectualis non potest verbis explicari, nisi sensibilis subsequatur.	221
Schol. IV. Visio intellectualis negativè et positivè fieri potest.	222
§ 506. Datur visio purè intellectualis.	222
Schol. I. Deus Christus, SS. Deipara, angeli et beati visione intellectuali videri possunt.	221
Schol. II. Intellectuales visiones non sunt falsæ.	225
§ 507. Visio symbolica quid.	225
Scholium. Quid ad eam requiratur.	226
§ 508. Datur visio symbolica.	226
Schol. I. An visio Dei et sanctorum in corpore sit symbolica.	228
Schol. II. An Deus in visionibus symbolice appareat.	228
Schol. III. An visio symbolica purè intellectualis sit possibilis.	229
§ 509. Visio symbolica in simbolo non sistit.	229
Scholium. Symbolicæ figura sunt tantum sæpè apparentes.	230
§ 510. Regule pro discernendis visionibus inter se. Prima: Visio sensibilis seu corporalis ab aliis visionibus discernitur, si ab omnibus presentibus videatur.	231
Schol. I. An hæc Regula sit universalis.	231
Schol. II. Quomodo divina ab angelicâ apparitione discernatur.	232
Schol. III. An Christus in iudicio particulari per se appareat.	232
§ 511. Secunda: Visio imaginaria censenda est, si nullum objectum in sensu externo incurrat.	233
§ 512. Tertia: Visio purè intellectualis est, si fiat sine medio sensibili.	233
§ 513. Quarta: Visio symbolica est quando res representat aliud significant.	233
§ 514. Regule pro discernendis visionibus veris a falsis.	234

	Pag.
Scholium. Quomodo ordinari possint.	234
§ 515. Signa apparitionis falsæ ex parte sui ipsius. Primò: si sit contra fidem.	235
§ 516. Secundò: Si quid indecens et impudicum includat.	235
§ 517. Tertiò: Si forma sit deformis.	236
Schol. I. Hoc signum non est infallibile.	237
Schol. II. Quomodo in dubiâ apparitione procedendum.	237
Schol. III. Etiam dæmon in specie crucifixi apparens licitè aliquando adorari possit.	237
§ 518. Quartò: His exclusis, apparitio ex parte materia divina est.	238
§ 519. Signa apparitionis falsæ ex parte persone. Primò: Si sit acatholica.	239
Scholium. Solvitur objectio.	239
§ 520. Secundò: Si sit peccatrix.	240
Scholium. Solvuntur objectiones.	240
§ 521. Tertiò: Si sit superba.	241
§ 522. Quartò: Si visiones desideret.	241
§ 523. Quintò: Si sit arreptitia, vel delirata.	242
§ 524. Sextò: Si sit melancholica.	242
Scholium. Hoc signum est levissimum.	243
§ 525. Septimò: Si sit novitia.	243
Scholium. Quod non est universale.	244
§ 526. Octavò: Si sit pauper, dives, juvenis, senex.	244
Scholium. Quod generaliter non valet.	244
§ 527. Nonò: Si sit femina.	244
Scholium. Quod tamen non semper tenet.	245
§ 528. Signa visionis divinæ ex parte persone.	246
§ 529. Signa visionis non divinæ ex parte effectuum. Primò: Si ad indecens vel impudicum excitet.	246
Scholium. Objectiones solvuntur.	247
§ 530. Secundò: Si excitet ad superbiam.	248
§ 531. Tertiò: Si visiones patri spirituali pro consilio non revelet.	249
§ 532. Quartò: Si visiones suas facillè propalet.	250
§ 533. Quintò: Si ad mortificationem non excitet.	250
§ 534. Sextò: Si animam inquietam relinquit.	251
§ 535. Septimò: Si ad signum crucis fugatur.	252
§ 536. Signa visionis divinæ ex parte effectuum.	252
COROLLARIUM. Adhortatio ad bonum usum visionum.	253
§ 537. Post visiones, locutiones divine examinande. Locutio divina quid.	254

	Pag.
SCIENTIA. Quot modis nobis Deus loquitur.	254
§ 538. Locutio divina vocalis quid.	255
SCIENTIA. Quomodo fiat.	255
§ 539. Deus subinde per externa verba vocaliter cum hominibus loquitur.	255
SCOL. I. Locutiones divinae an sint proprie tales.	257
SCOL. II. An locutiones haec sint personales.	257
SCOL. III. Unde cognoscatur angelum nomine Dei loqui.	258
SCOL. IV. Daemon etiam homini subinde loqui potest.	258
§ 540. Locutio imaginaria quid.	258
SCIENTIA. Quomodo fiat.	258
§ 541. Deus subinde per imaginariam locutionem loquitur.	259
SCOL. I. Quomodo imaginaria locutio ab externa discernatur.	260
SCOL. II. Quomodo angeli ad locutionem imaginariam concurrant.	260
SCOL. III. Locutiones imaginariae vigilantibus fiunt.	261
SCOL. IV. Locutiones imaginariae etiam in somnio fiunt.	262
§ 542. Locutio intellectualis quid.	262
SCOL. I. Locutio intellectualis explicatur.	263
SCOL. II. An et quomodo fiat.	264
SCOL. III. Quotplex sit locutio intellectualis.	264
SCOL. IV. Quomodo discernatur.	264
§ 543. Deus subinde locutione pure intellectuali perfectis loquitur.	265
SCIENTIA. Solvuntur objectiones.	266
§ 544. Signa locutionis divinae ex parte materiae.	267
§ 545. Signa locutionis divinae ex parte personae.	267
§ 546. Signa ex parte effectuum.	267
COROLLARIUM. Adhortatio ad audiendas locutiones divinas.	268
§ 547. Locutio divina aliquod occultum detegens dicitur revelatio. — Revelatio quid.	269
SCOL. I. Explicatur.	269
SCOL. II. Revelatio quotplex.	270
§ 548. Dantur revelationes divinae private.	270
SCOL. I. Haeresis lutheranorum.	272
SCOL. II. An revelationes divinae private sint obiectum fidei.	273
SCOL. III. An privatae revelationes approbatae sint credenda.	274
SCOL. IV. An inter revelationes approbatae apocryphae dentur.	274
SCOL. V. Dantur etiam revelationes, quae a sanctis divinis pulsantur et non sunt.	275
§ 549. Revelationes daemonicae quid.	276

	Pag.
SCIENTIA. Quomodo fiant.	276
§ 550. Revelationes daemonicae fieri possunt.	277
SCIENTIA. Quanam occultis daemon revelare potest.	278
§ 551. Revelatio naturalis quid.	279
SCOL. I. Revelatio naturalis fieri potest in somniis.	279
SCOL. II. Revelatio naturalis in vigiliis fieri potest.	279
SCOL. III. Revelatio naturalis ex debilitate sensus et complexionis oriri potest.	280
SCOL. IV. Revelatio imaginaria ex indiscretis mortificationibus oriri potest.	280
SCOL. V. Revelatio imaginaria ex indiscreta oratione oriri potest.	281
SCOL. VI. Corollaria.	281
§ 552. Revelationes naturales imaginariae dari possunt.	282
SCIENTIA. Revelationes scienter confictae dantur.	283
§ 553. Signa revelationis divinae ex parte materiae sunt Primo: Si non sit contra fidem.	284
SCIENTIA. Quid de revelationibus in rebus contra communem theologorum sententiam necdum definitis, et dispensationibus dicendum.	284
§ 554. Secundo: Si ad malum non provocet.	285
SCIENTIA. Solvuntur objectiones.	286
§ 555. Tertio: Si revelationes inter se non sint contrariae.	287
§ 556. Quarto: Si revelationes non sint nimis multae.	287
SCIENTIA. Hoc signum non est universale.	288
§ 557. Quinto: Si non sint de vanis et inutilibus.	288
§ 558. Sexto: Si revelata naturaliter cognosci non possint.	288
§ 559. Septimo: Si non sint circa statum animae vivorum, aut mortuorum.	289
§ 560. Octavo: Si non sint de rebus raro revelari solitis.	289
§ 561. Nono: Si ea solum, quae videntur Deum deesse, revelentur.	290
§ 562. Signa revelationis divinae ex parte personae.	290
SCIENTIA. Revelationes feminarum diligentius examinandae sunt.	291
§ 563. Signa revelationis divinae ex parte effectuum.	291
COROLLARIUM. Adhortatio ad bonum revelationum usum.	291
§ 564. Revelatio futurarum dicitur prophetia. — Prophetia quid.	292
SCOL. I. Prophetia proprie est de futuris.	292
SCOL. II. Prophetia cognitionem et manifestationem includit.	292

	Pa.
Schol. III. Quomodo fiat revelatio prophetica.	293
Schol. IV. Prophetia revelatio fit per angelos.	293
Schol. V. Prophetia quatuorplex.	294
Schol. VI. Subjectum prophetiae.	294
Schol. VII. Ad prophetiam non requiritur naturalis dispositio, nec motum probitas.	295
Schol. VIII. Prophetia non datur in habitu.	296
§ 565. Spiritus prophetiae fuit semper in Ecclesia.	296
Scholium. Prophetia divina est infallibilis.	297
§ 566. Dantur etiam pseudoprophetae imaginariae.	298
Scholium. Quomodo daemon suas pseudoprophetae edat.	299
§ 567. Dantur etiam pseudoprophetae imaginariae.	300
Scholium. Animae humanae nulla indita est vis futura praesciendi.	301
§ 568. Signa verae prophetiae ex parte materiae. Primò : Non sit contra veritatem et pietatem christianam.	303
§ 569. Secundò : Si non sit circa res curiosas et inutiles.	303
Scholium. Unde prophetis passim sine discretionem non credendum.	303
§ 570. Tertio : Si vera occulta certo et non conjecturaliter praedicantur.	304
§ 571. Quarto : Si propheta vaticinia sua certo cognoscat.	305
§ 572. Quintò : Si praedictum evenierit.	305
Schol. I. Excipiuntur prophetiae conparatoriae et conditionatae.	305
Schol. II. Item prophetiae non rite explicatae.	306
Schol. III. Item excipiuntur instinctus prophetici.	307
Schol. IV. Nonnulla his exceptionibus addenda.	307
§ 573. Signa verae prophetiae ex parte personae. Primò : Sanctitas morum.	308
§ 574. Secundò : Mens sana et pacata.	309
§ 575. Signa verae prophetiae ex parte effectuum.	309
§ 576. Regulae discretionis pro visionibus etc. Primò : Non omnes visiones statim rejiciendae.	310
§ 577. Secundò : Non omnes passim revelationes admittendae.	310
§ 578. Tertio : Veritatem revelationis aliquis in seipso per donum discretionis spirituum cognoscere potest.	311
Scholium. Non tamen sine consilio alieno.	311
§ 579. Quarto : Discretio fieri potest per instinctum divinum.	312
Scholium. Sed deum cum consilio prudentis.	312
§ 580. Quintò : Revelatio vera in alio per discretionem spirituum cognoscitur.	312

	Pa.
Scholium. Unde quis de hac discretionem habita certioretur.	313
§ 581. Sextò : Discretio haec fieri potest per instinctum.	313
Scholium. Qui divinus erit.	314
§ 582. Septimò : Discretio fieri potest per discretionem doctrinalem.	314
Scholium. Quomodo haec faciendi sit.	315
§ 583. Octavò : Authentica discretio habetur a iudicio Ecclesiae.	316
Schol. I. Quae ratio revelationum habeatur in causis canonicationis.	317
Schol. II. Quid de illis censendum.	317
Corollarium. Adhortatio ad bonum usum prophetiarum.	318
§ 584. Extasis quid.	319
Scholium. Cujus natura explicatur.	319
§ 585. Raptus quid.	320
Scholium. Divisio.	320
§ 586. Extasis naturalis.	320
Schol. I. Quomodo a morbo causetur.	320
Schol. II. Quomodo a vehementi imaginatione causetur.	321
§ 587. Datur Extasis, et Raptus naturalis.	321
Schol. I. Corollaria.	323
Schol. II. An in Extasi naturali anima corpus deserere possit.	323
Schol. III. Differentia inter somnum et Extasin naturalem.	324
§ 588. Signa Extasis naturalis. Primò : Moribus praecedens.	324
§ 589. Secundò : Determinatum tempus Extasis.	325
§ 590. Tertio : Morbus subsequens.	325
§ 591. Quarto : Lassitudo membrorum succedens.	326
Scholium. In ipsa Extasi tamen corpus imbecillum est.	326
§ 592. Quintò : Oblivio rerum praeteritarum.	327
Scholium. Hoc signum non est universale.	327
§ 593. Sextò : Amor terrenorum.	328
§ 594. Septimò : Extasis a pavore orta.	328
§ 595. Octavò : Extasis a musica inducta.	328
§ 596. Extasis demoniacae.	328
Scholium. Quomodo fiat.	328
§ 597. Datur Extasis demoniacae.	329
Schol. I. An in Extasi demoniacae corpus in altum sublevari possit.	331
Schol. II. Daemon subinde cadavera ab aliquâ specie corruptionis preservare potest.	331
§ 598. Signa Extasis diabolicae. Primò : Mala vita.	332
§ 599. Secundò : Indecentes corporis motus.	332

	Pag.
Scholium. Hoc signo cautè utendum.	333
§ 600. Tertio : Si quis pro suo libitu Extasis patiatur.	334
§ 601. Quarto : Si ab Extasi pro libitu cessare possit.	334
Scholium. Quid dicendum, si ad vocem superioris cesset.	335
§ 602. Quinto : Si extaticus loquatur mente turbata.	335
Scholium. Quid si in personâ Christi etc., loquatur.	336
§ 603. Sexto : Si quis non recordetur præteritum in Extasi.	336
§ 604. Septimo : Si sæpe in locis publicis rapiatur.	336
§ 605. Octavo : Si extaticus clamores brutales edat.	337
Scholium. Non verò, si modestos.	337
§ 606. Extasis divina quid.	337
Schol. I. Quomodo fiat.	338
Schol. II. Quandonam extasis contingat? an sit miraculosa, et semper omnes sensus suspendat.	338
Schol. III. An sensus interni suspendantur, et Extasis in somno dari possit.	339
Schol. IV. Corollaria.	339
§ 607. Datur Extasis divina.	340
Schol. I. An anima in Extasi divinâ corpus deserat.	344
Schol. II. An Extaticus mereatur.	344
§ 608. Extasin divinam subinde comitatur raptus corporis in æerâ.	342
Scholium. Quomodo fiat, explicatur.	342
§ 609. Extatici subinde splendore fulgent.	343
Schol. I. Quomodo fiat.	344
Schol. II. Quandonam splendor miraculosus sit.	344
§ 610. Extatici subinde diu ab omni cibo et potu abstinent.	345
Scholium. Quomodo fiat.	346
§ 611. Extatici nonnullis SS. stigmata impressa sunt.	347
Schol. I. Quomodo fiat.	349
Schol. II. Sanguisus sudor extaticorum.	350
§ 612. Signa Extasis divinæ. Primo : Suspensis sensibus anima contempletur divina.	350
Scholium. Quandonam revelata in Extasi postea narrare possit.	351
§ 613. Secundo : Extasis divina decens est, et verba celestia profert.	351
Scholium. Extatici subinde loquuntur.	352
§ 614. Tertio : Extasis divina est ardentè affectiva.	352
Scholium. Unde a Charitate divinâ oriri debet.	353

	Pag.
§ 615. Quarto : Extasis divina plerumque in sanctis exercitiis contingit.	353
§ 616. Quinto : Extasis divina sæpe brevis est.	354
§ 617. Sexto : Extasis divina vitam sanctam post se trahit.	354
COROLLARIUM. Adhortatio ad Extasim amoris.	355
§ 618. Arcana circa Extases et Raptus.	356

CAPIT. V.

De bono regimine religioso.

§ 619. Regimen religiosum quid.	359
Scholium. Explicatur.	360
§ 620. Superior religiosus quid.	360
Scholium. Varia nomina superiorum religiosorum.	360
§ 621. Prælatos religiosus est magister.	361
§ 622. Scientia Prælati.	361
Scholium. Qualis scientia requiratur.	362
§ 623. Oratio et studium Prælati.	363
Scholium. Quomodo huic studio intentus esse debeat.	363
§ 624. Predicatio et exhortatio.	364
Scholium. Prælati a predicatione se non subtrahant.	366
§ 625. Exemplum bonum.	367
Scholium. Quomodo bono exemplo præcludere debeat.	368
§ 626. Humilitas prælati.	369
Schol. I. Quomodo humilitas exercenda.	370
Schol. II. Excusationes Prælatorum eliduntur.	370
§ 627. Prælatos religiosus dux est.	371
§ 628. Prudentia Prælati.	372
Schol. I. Qualis prudentia in Prælato requiratur.	373
Schol. II. Quomodo prudenter procedat.	374
Schol. III. Quomodo executive bene facienda.	375
Schol. IV. Discrimen inter Prælatum prudentem et imprudentem.	376
Schol. V. Media pro acquirendâ prudentiâ.	377
§ 629. Vigilantia Prælati.	377
Scholium. Quomodo vigilandum.	378
§ 630. Zelus, fortitudo et magnanimitas Prælati.	379
Scholium. Quomodo zelus exercendus.	380
§ 631. Patientia et constantia Prælati.	380
Scholium. Quoniam prælatum acerbis torqueant.	381

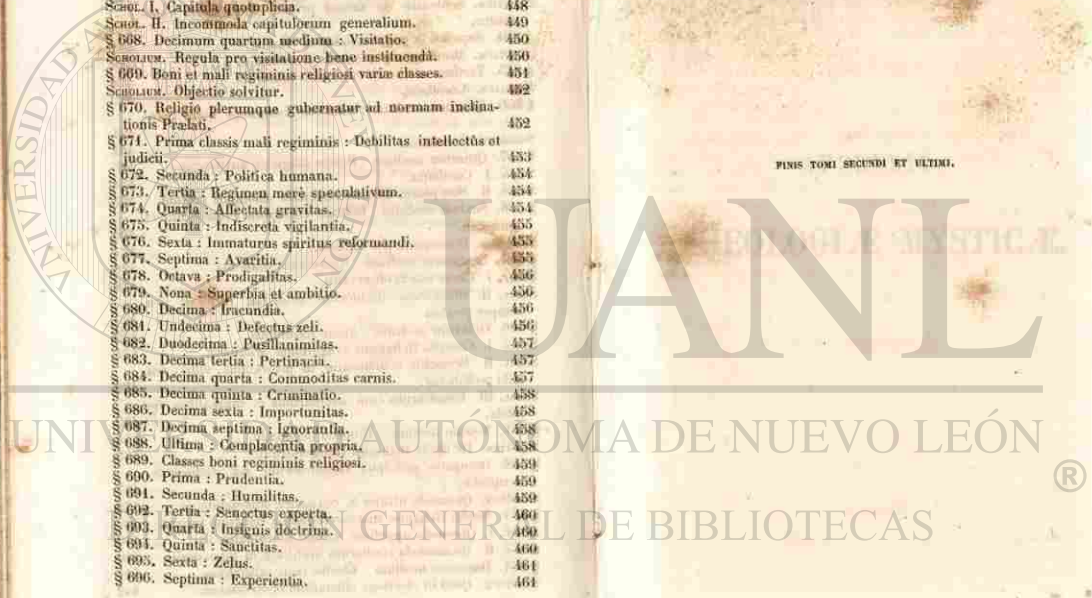
	Pg.
632. Prælatuſ religioſuſ eſt Paſtor.	382
633. Unde primò charitatem habere debet.	383
SCOLIUM. Qualiſ chariſ aſſe debet benefica.	384
634. Manſuetudò Prælati.	384
SCOLIUM. Quomodo manſuetudo exercenda.	385
635. Miſericordià Prælati.	386
SCOLIUM. Quomodo miſericordià exercenda.	387
COROLLARIUM. Adhortatio ad fugiendam prælaturam.	388
636. Vocatio Dei ad Prælaturam requiritur.	389
SCOL. I. Quale peccatum ſit appetere Prælaturam.	390
SCOL. II. Solvuntur obſervationes.	391
637. Vocatio ad prælaturam non manifeſtatur eligendo, ſed aliis.	392
SCOLIUM. Prælaturam lætanteſ acceplare plerumque non bonuſ zeluſ eſt.	393
638. Dignior eligendus eſt.	394
SCOLIUM. Eligendus ſe digniorem reputare non debet.	395
639. Vocatuſ vocatiòni obſtinatò non debet reſiſtere.	395
SCOLIUM. Obſervanda circa acceptionem Prælationiſ.	396
640. Prælatuſ ſuæ vocatiòni in regiminiſ bene reſpondere debet.	398
COROLLARIUM. Adhortatio ad fugiendam ambitionem.	399
641. Potetaſ Prælati juridiſtionaliſ et œconomica.	400
SCOLIUM. Utraque potetaſ in omnibuſ Prælatiſ non requiritur.	400
642. Prælatuſ, vi ſuæ potetaſ, ſubdituſ in conſcientià obligare poteſt.	401
SCOLIUM. Quomodo in correſione potetaſte ſua Superior uti debeat.	401
643. Utraque potetaſtem in officio continet pateruſ lenitaſ.	402
644. Potetaſ dominativa paterna præferenda eſt.	402
645. Uſuſ potetaſtiſ juridiſtionaliſ legitur immiſcenda.	403
646. In correſione pià zeluſ abeſſe non debet.	403
647. Media ad conſervandam, augendam et reformandam religionem Prælatiſ adhibere debet.	406
SCOLIUM. Media hæc enumerantur.	406
648. Primum medià eſt obediencia.	406
649. In quibuſ Prælatò obediendum.	408
SCOLIUM. An in dubio obediendum.	409
650. Quomodo obediendum.	409

	Pg.
SCOLIUM. Quomodo obediencia malè præſtita Religionem perdere poſſit.	410
651. Secundum medium eſt paupertáſ.	411
652. Vita communis ſervanda.	412
SCOLIUM. Licentiaſ generaleſ non concedendo.	413
653. Vita communis in victu et veſtitu.	414
SCOLIUM. Sententiæ de menſá privátá Prælatorum referuntur.	415
654. Súpelleſ et pretioſa ædificia vitanda.	417
SCOLIUM. Monituſ cæremoniáſ Beneficentiæ.	418
655. Tertium medium : custodia regularum.	418
SCOLIUM. Corollaria.	419
656. Quartum medium : Admiſſio hominum bonaſ indoliſ.	421
SCOLIUM. Corollaria.	422
657. Quintum medium : Bonus magiſter novitiõrum.	423
SCOL. I. Corollaria.	424
SCOL. II. Non plureſ admittendi quàm ſuſtentari poſſunt.	425
658. Sextum medium : Bonum exemplum Prælatorum et ſeniorum.	426
SCOLIUM. Documenta pro ſenibuſ.	427
659. Septimum medium : Exercitiuſ orationiſ.	428
SCOL. I. Chori exacta obſervatio.	428
SCOL. II. Officiõrum divinõrum prolixitaſ religioni non ſeraper prodeſt.	429
660. Octavum medium : Amor ſolitudiniſ.	430
SCOL. I. Cancelli Religioſiſ evagationeſ prohibent.	431
SCOL. II. Monachiſ commoratio in prioratibuſ, villiſ, aut aliibi prohibetur.	432
SCOL. III. Familiaritaſ cum ſecularibuſ et magnatibuſ vitanda.	433
661. Nonum medium : Honèſta occupatio.	434
SCOLIUM. De opete manuum Religioſõrum.	435
662. Occupatio præcipua Religioſõrum eſt ſtuduſ S. Scripturaſ.	437
SCOLIUM. Quomodo utiliſter S. Scripturaſ ſtuduendum ſit.	438
663. Studia Religioſa non convenientia Religioſiſ nocent.	439
SCOL. I. Quomodo appetituſ ſciendi inordinatuſ ſiat.	440
SCOL. II. Incommoda ſtudiõrum inutilium in monaſteriis.	440
664. Decimum medium : Electio recta officialium.	441
SCOLIUM. Quid in electione officialium obſervandum.	442

	Ps.	
665. Undecimum medium : Fuga ambitionis.	444	
Scholium. Media pro ambitione extirpanda.	446	
666. Duodecimum medium : Fraternalis charitas, et fuga discordia.	446	
Scholium. Media ad vitandam discordiam afferuntur.	447	
667. Decimum tertium medium : Capitula.	448	
Capit. I. Capitula gustulicia.	448	
Capit. II. Incommoda capitulorum generalium.	449	
668. Decimum quartum medium : Visitatio.	450	
Scholium. Regula pro visitatione bene instituenda.	450	
669. Boni et mali regiminis religiosi variae classes.	451	
Scholium. Obiectio solvitur.	452	
670. Religio plerumque gubernatur ad normam inclinationis Praelati.	452	
671. Prima classis mali regiminis : Debilitas intellectus et iudicii.	453	
672. Secunda : Politica humana.	454	
673. Tertia : Regimen mere speculativum.	454	
674. Quarta : Affectata gravitas.	454	
675. Quinta : Indiscreta vigilantia.	455	
676. Sexta : Immaturus spiritus reformandi.	455	
677. Septima : Avaritia.	455	
678. Octava : Prodigalitas.	456	
679. Nona : Superbia et ambitio.	456	
680. Decima : Iracundia.	456	
681. Undecima : Defectus zeli.	456	
682. Duodecima : Pusillanimitas.	457	
683. Decima tertia : Pertinacia.	457	
684. Decima quarta : Commoditas carnis.	457	
685. Decima quinta : Crimino.	458	
686. Decima sexta : Importunitas.	458	
687. Decima septima : Ignorantia.	458	
688. Ultima : Complacencia propria.	458	
689. Classes boni regiminis religiosi.	459	
690. Prima : Prudentia.	459	
691. Secunda : Humilitas.	459	
692. Tertia : Senectus experta.	460	
693. Quarta : Insignis doctrina.	460	
694. Quinta : Sanctitas.	460	
695. Sexta : Zelus.	461	
696. Septima : Experientia.	461	

	Fig.
697. Octava : Bonum exemplum.	461
698. Nona : Charitas et affabilitas.	462
699. Decima : Patientia.	462
700. Ultima : Timor et amor.	462
701. Aphorismi ad regimen religiosum.	463
702. Arcana Regiminis religiosi. — Ex P. Godinez.	463

FINIS TOMI SECUNDI ET ULTIMI.

APPENDIX

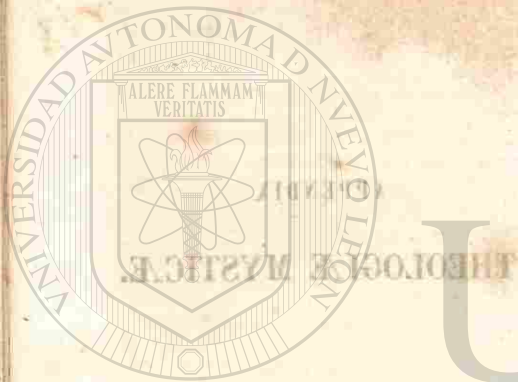
THEOLOGIAE MYSTICÆ.

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

MONITA PRACTICA PRO DIRECTORE

EX OPERE CUI TITULUS :

DIRECTORIUM ASCETICUM,

AUCTORE

R. P. JO. BAP. SCARAMELLI SOC. JES.

DESUMPTA ET EX ITALICO IN LATINUM TRANSLATA.

U A N L

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

PARISIS

EX TYPOGRAPHIA H. V. DE SURCY ET SOCIORUM,
IN VIA VULGO DICTA DE SÈVRES, 37.

1848

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL DE

AD LECTOREM.

P. Scaramelli, Societatis Jesu, qui sæculo proximè elapso vivebat, primos inter Mysticæ doctrinalis et experimentalis Magistros meritò connumeratur. Duo edidit Opera, verè aurea, sub titulis: *Directorio ascetico* et *Directorio mystico* (*Directorium* id est *asceticum* et *Directorium mysticum*). Quæ Opera reapse unicum et completum Opus efficiunt, universam complectens *Mysticam Theologiam*. Geminum hoc Opus dividitur in *Tractatus*, qui subdividuntur in *articulos* et *capita*. Cuilibet demum articulo dant finem *Monita practica* quæ, ait ipse Scaramelli, *plusquam reliqua omnia conferre solent ad securum in hac viâ spirituali animarum regimen; ex quibus Director, unico quasi obtutu, erere potest iter discipulo suo peragendum, et opportunas simul contra pericula inibi occurrentia cautelas ad manus habere.*

Directorii ascetici autem *Monita practica* ad calcem *Theologiæ mysticæ* inserenda censuimus, utpote quæ mirificè Opus P. Schram complet et perficiunt. Duo sic habebuntur in uno Opera, quæ duobus includuntur solummodo tomis, dum P. Scaramelli *Directorium asceticum* quatuor et *Directorium mysticum*, duobus voluminibus constat. Neminem igitur fore speramus qui *Appendicem* nostram non agnoscat utilem.

Cùm Pater Scaramelli Opus suum italico scripserit idioma,

illud in latinum erat vertendum : ad quod mihi venit in auxilium *Georgii Tangl* versio, quæ in lucem edita fuit Brixinæ anno 1764.

Hic ponere juvat verba Scaramelli quibus exponit rationes et motiva quæ illum ad Directorium asceticum edendum induxerunt. Ex his apprimè noscent Directores spirituales, quanti sit momenti *Theologia mystica et ascetica* studium, iis omnibus quibus incumbit regimen animarum.

« Occasione sacrarum Missionum, ait Scaramelli, quibus magnam viam meam impendi, sæpius accidit ut incidere in animas bonas, dociles, ac tam donis et inclinatione nature quam instinctu et impulsu gratiæ valde dispositas ad magnos in christianâ perfectione progressus faciendos, dummodo invenissent expertum Directorem, qui ipsis in hac via non minus ardua quam periculosa ducis officium exhibuisset. Quapropter magnum gloriæ Divinæ incrementum et animarum saluti non exiguam utilitatem accessuram duxi, si in lucem ederem Directorium quoddam asceticum, in quo, sepositis extraordinariis quibusdam altæ contemplationis viis, per quas Dominus Deus animas quasdam sibi dilectas ducere solet, Directoribus modum quemdam, quo penitentes suos ad Perfectionem per vias usitatas, planas et tritas gratiæ ordinariæ dirigant, veluti digito monstrarem. Per illas enim potior animarum Deo verè devotorum pars incedere solet: addendas simul etiam semper doctrinis, ut Theologi loquuntur, speculativis censui esse institutiones practicas, utpote quæ ad securum et utile dictarum animarum regimen multum conferre possunt. Si etenim in Patribus spiritualibus resideret plena et practica notitia omnium illarum viarum per quas aditus ad perfectionem patet, quamcumque personam facile

manducarent, dummodo illa culparum lethaliu vinculis libera et immunis inventa fuisset. »

Ex his apparet quàm pauci existant libri, sive ascetici, sive mystici, verè usuales, inter tam multos qui de rebus asceticis aut mysticis tractant; quàm multe sint animæ, Perfectionis viam quærentes, quàm verò pauci Directores qui eam ipsis ostendere noscant; quanta demum utilitatis futura esse possit omnibus animarum Recloribus *Theologia mystica*.

Notata res digna videtur quòd eodem ferè tempore, et Schram in Germaniâ, et Scaramelli in Italiâ, iisdem impulsu motivis, idem omnino adlaborabant et edebant Opus, formâ tantum et titulo diversum.

A me sciscitaberis forsân, Lector carissime, quare Schram *Theologia mystica Institutiones*, non autem Scaramelli *Directoria* denudò typis mandaverim, cum hic *Directorii ascetici Monita practica* utile apponere crediderim. Quare tandem *ascetici* non etiam *mystici Monita* in *Appendicem* dederim. Hæc mea sit responsio. Quod ad partem attinet speculativam et doctrinalem *Theologiae mysticæ*, id est ad expositionem et dilucidationem Principiorum, methodo clariori, eruditori, breviori procedit Schram; quoad verò partem hujus scientiæ practicam et experimentalem, eminet Scaramelli. Solum denique *Directorii ascetici monita* hic pono, quia sufficient tibi, benevole Lector, quæ tradit Schram de *mysticâ*; quæ autem apud eum de *asceti* desiderantur, hæc tibi dabit Scaramelli in suis *Monitis practicis*. Opus igitur tibi completissimum et præprimis practicum offero, cui nullum aliud simile reperire tibi erit, cum Schram *Theologia mysticæ*, Scaramelli adjungam *Theologiae asceticæ monita practica*.

Ut ex *Monitis* illis aliud quasi Opusculum ab Opere Scaramelli distinctum efformare possem, quadam mihi mutanda venterunt, quæ ad formam, non ad substantiam pertinent. Insuper, et brevitatis et discretionis causâ, historias illas omisi de quarum *authenticitate* ac *veritate* non satis constat; eas autem retinui quæ ab auctore gravi ac fide digno narrantur.

Certò equidem in *Monitis istis* quedam tibi occurrent, benignissimè Lector, quæ jam aliis verbis, alio stylo exarata in scholiis et corollariis *Theologiæ mysticæ* legeris. Sed hæc erunt tibi in confirmationem et non parùm grata, cum duos videris Scriptores, linguâ, regione, moribus diversos, sibi invicem ignotos, in iisdem tamen principiis consentire. Multò autem plura in *Monitis* invenies quæ non habuisti in *Scholiis* aut in *Corollariis*. Vale et pro me Deum precare.

Editor *Theologiæ mysticæ*:

D.-O. SCHWERTFEGER.

Prebiterarius ac Missionarius apostolicus, in SS. Theologiâ Doctor, Canonicus honorarius Augustensis et Maurimansis, Parochus in Nolle.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DIRECCIÓN GENERAL DE

TRACTATUS PRIMUS.

DE MEDIIS ET ADMINICULIS CHRISTIANÆ PERFECTIONIS.

§ 1.

MONITA PRACTICA PRO DIRECTORE CIRCA ESSENTIAM, INSTRUMENTA ET GRADUS PERFECTIONIS CHRISTIANÆ.

Monitum primum. In presenti articulo solummodo quedam annotanda veniunt circa tres diversos Perfectionis status *incipientium* scilicet, *proficientium* et *perfectorum*. De *incipientibus* diximus, totam eorumdem curam in vividis adhuc, et rationis imperio rebellibus animi inclinationibus edomandis ponendam esse; nec dari in iis adhuc ad virtutes exercendas facilitatem alacritatemque. Et tamen incidet Director subinde in *incipientes* tam fervidos in orationibus, tam avidos corporis castigationum, et tam promptos ad obedientiam ac sui ipsorum victoriam, ut in eis mortua videantur vitia omnia, et extinctæ omnes concupiscentiæ: Director verò his non nimium fidat nec magnam de iis existimationem concipiat; quia non omne, quod splendet, aurum est. Omnis illa promptitudo, quæ isti in opera bona feruntur, est pulchra quedam virtutis species, non tamen vera virtus; cum originem suam unicè debeat gratiæ cuidam sensibili, et consolationibus quibusdam spiritalibus, quibus ad bonum exstimulantur. Virtus est facilitas ad producendos actus bonos, sed acquisita per continuum exercitium ejusmodi actuum, ac tam firmiter in animâ radicata, ut inclinationes contrarias jam debilitat ac depressit: ita ut hæc nullam amplius aut modicam tantummodo adhuc vim habeant, voluntatem ab arrepto rectè et piè operandi tramite abstrahendi: in quocunque deinde statu sive consolationis sive ariditatis hæc inveniantur. Verum hæc omnia non acquiruntur nisi inter pugnas, tentationes, labores,

ac multas et eximias sui ipsius victorias. Hinc veram virtutem reperire non est in *incipientibus*, qui ad colem multorum et gravium conflictuum probati nondum fuere. Quapropter Directori hic invigilandum, ne in formando de *incipientibus* iudicio decipiatur, ac ne in fervidis exercitiis principis multum confidat.

Monitum secundum. De *proficientibus* instruimus, eos malas inclinationes jam magna ex parte devicisse, ac ad virtutum exercitium totos intentos esse. Nihilominus occurrent Directori quidam *proficientes*, qui in statu illo passionibus vehementibus exagitantur, quam quoddam ad initium vite spiritualis, ino magis quam quicunque deum *incipiens* : detegit in iis summam difficultatem et extremam repugnantiam ad cujusvis virtutis exercitium. Sed id ei peregrinum esse non debet; cum tota haec conflictatio ordinariè originem suam non trahat ex naturali constitutione ejusmodi animarum; sed solum ex impugnatione externâ demonum, spirituales profectum eis invidentium, et ex singulari permissione Dei, in majore eorumdem Perfectionem desiderantis. Scire itaque Directorem oportet, dari animas verè piâs et Deo valde fideles, quas Dominus in statu quodam doloribus pleno, quem purificationem passivam sensus appellat, reponit, ut sic in virtute magis excolantur. Relaxat Deus cum stygio catena, permittens ut eas vexet horrendis varii generis tentationibus, quales alii Fideles communiter experiri non solent, et insuper relinquit passionibus miram licentiam ac rebellionem : omnia haec autem, ut anime illæ in tam diris conflictibus fortiter pugnantibus magnis virtutibus ditentur, quarum ope postea ad sublimem Perfectionem, ino multæ eorumdem etiam ad gradum quemdam infuse contemplationis assurgant. Legantur in vitâ S. Marie Magdalene de Pazzi, que illa passa sit in lacu leonum, in quo Deus eam posuerat; (hic quippe erat ipsa illa purgatio, de qua in præsens nobis sermo est) et in animâ prius tam bene dispositâ, et per tantas Extases sublimissime visiones, a Deo tam excessu favoribus benignissime cumulata, tam sævâ passionum tempestas, ac tam horrendus tentationum assultus invenietur, ut sola eorumdem lectio tenerum commiserationis affectum provocat. Quare cavet Director, ne sibi sinistram fornet ideam de *proficientibus* passionum conflictu exagitatâ; sed tales eos reputet, quales ante exortam illam tentationum tempestatem erant; ino meliores eos existimet, cum utilitas, ex internis his conflictibus in animam refundans, planè ingens sit.

Monitum tertium. De *perfectis* diximus, ab iis omnes malas

inclinationes jam esse superatas, culpas leves non admitti, eum facilitate actus charitatis exerceri, eosque Deo conjunctos vivere. Hæc omnia tamen in sensu sano et recto intelligenda sunt : numeris quippe precedentibus jam stabilivi geminam hanc veritatem : primo, in miserabili hac terrâ neminem hominum tam perfectum esse posse, ut nullum omnino perversæ appetitionis motum, ac ne minimam quidem appetitûs sensitivi rebellionem experiat; secundo non reperiri personam spirituale conscientie tam puræ et illibate, ut nullius unquam peccati venialis labe contaminetur. El hinc Perfectio Sanctorum etiam sublimissima cõ reductur, quod in iis passionibus non omnino plenè deliberata sint, ac postmodum per consueta sancta et meritoria opera statim iterum expiuntur. Ita rem hanc intelligit P. Suarez, l. II, de Relig. c. xii, num. 22; et docet S. Augustinus, l. 6, de Perfect. justit. : *Ingressi sine maculâ non absurdè ille dicitur, qui ad ipsam Perfectionem irreprehensibiliter currit, quæ criminibus damnabilibus* (qualia utique sunt illa, quæ cum plenâ advertentiâ ac deliberatione perpetrantur) *atque ipsa peccata venialia non negligens mandare elemosynis etc.*

Status præsentis nostræ Perfectionis, ut docet Angelicus, nequidem exigit ut Deo conjuncti vivamus per continuum omnino ac nunquam interruptum amoris exercitium : talis etenim Perfectio beate patrie, non lubricæ hujus vite propria est. *Alia autem est Perfectio, quæ attenditur secundum totalitatem absolutam diligentis, prout scilicet affectus secundum totum suum posse, semper actualiter tenet in Deum : et talis Perfectio non est possibilis in viâ, sed erit in patriâ.* 2, 2, q. 184, art. 2, in corp. Ut nos perfecti nominemur et simus, sufficit, si Deo cum facilitate et alacritate tantum conjungamur, quantum occupationes, peregrinationis hujus tempore, ab eo nobis impostæ concedunt ac admittunt.

Multò autem minus status Perfectionis nostræ termino quodam, ultra quem procedere non possemus, constringi potest; cum evidens omnino sit, quemvis mortalium in Perfectione et posse, et debere semper crescere : et si perfectus jam sit, majori cum ardore ad Perfectionem illam, quam ipsi deest, aspirare; hoc enim, teste S. Bernardo, status sui Perfectio a quovis requiritur : *Indefessum proficiendi studium, et jugis conatus ad Perfectionem Perfectio reputatur.* Epist. 253. Totam itaque hanc doctrinam paucis comprehensurus dico, statum Perfectionis præsentis vite proprium illum esse, in quo notus appetituum sunt lentis, remissi et rari,

ac insuper cum facilitate et alacritate superantur; in quo peccata venialia non committuntur cum plenitudine deliberationis; et in quo anima magnâ cum agilitate, ac quantum possibile est, continuo sese Deo coniungens, majori cum ardore et conatu, quam unquam aliâs ad culmen Perfectionis aspirat.

Monitum quartum. Si Director institutiones suas animabus regimini suo commissis utiles esse desideret, student semper eas perficere in eo statu, in quo tunc temporis actu consistunt; nec exigat ab his Perfectionem statûs sublimioris: sciat illis compati easque perferre in rebus, quae illis desunt, semper memor, neminem plus operari valere, quam propriae vires ferant. Id, quod documentum est S. Bernardi, *De vita solitaria: Ab omnibus Perfectio exigitur, licet una unformis. Sed si incipis, incipe perfecte: si jam in profectu es, et hoc ipsum perfecte age: si autem Perfectiois aliquid attigisti, te ipsum in te ipso metire: et dic cum Apostolo: non jam quod apprehenderim, aut perfectus sum; sequor autem, si forte comprehendam; in quo comprehensus sum etc.* Verba aureis planè literis digna. Praedictos tres Perfectionis status, et discrimina quae inter unum et alterum intercedunt, eum in finem fusius declaravi, ut Director eosdem in discipulis suis discernere sciens, quemlibet iuxta vires et statûs sui conditionem, cum prudentiâ et dexteritate ad Perfectionem dirigere valeat.

§ 2.

MONITA PRACTICA CIRCA PERFECTIONIS ACQUIRENDE PRIMUM MEDIUM, QUOD EST EIUSDEM PERFECTIONIS DESIDERIUM CONTINUO EXCITANDUM, ET CIRCA RATIONES QUIBUS TALE DESIDERIUM EXCITARI ET AUGERI POTEST.

Monitum primum. Cum animabus in Perfectionis semitam inducendis Director cum prudentiâ et dexteritate ac ordinate procedat: secus desideratum finem non obtinebit. Si Director aliquam animam ad Perfectionem perducere cupiat, in eâ voluntatem et cupiditatem serio ad illam emittendi ante omnia suscitari debere, superius insinuavimus, suppeditatis etiam motivis ad suscitanda ejusmodi desideria conducibilibus: quoniam in his reverè totum fundamentum consistit, cui reliquum spirituale ædificium

superstrui oportet. Notandum hic attamen, nullatenus omnes animas ad spirituales hanc culturam dispositas reperiri. Si penitens peccatis gravibus involutus, aut pravorum affectuum et perversarum occasionum laqueis vinctus deprehendatur, haud dubiè ita preparatus non est ut ei de Perfectione sermonem fieri juvet. In hoc statu priùs laborandum est ut lethalia peccatorum gravium vulnera curentur, ac anima vitæ gratiæ demò restitatur. Quo facto providendum ut illa in firmâ et perfectâ stabilitate: prorsus prout medici procedunt; utpote qui prœprimis ab infirmo graves morbos expellere; dein primum morbi reliquias tollere, ac vires consolidare student. Imitetur Director Christum Dominum, qui, ut dicit S. Ambrosius, instar pii æquæ ac prudentis medici primò putrida animæ nostræ vulnera sanat, quatenus eam ab impudicitatis abstrahit, ac ab eâ aliorum gravium criminum cæcitatem removet, et tum demum pedetentim ad Perfectionis montem perducit. Priùs enim unusquisque sanandus est, ut paulatim virtutibus procedentibus ascenderit ad montem. Et idèo quemque in inferioribus sanat, hoc est a libidine revocat, injuriam cæcitas avertit: ad vulnera nostrâ descendit, ut usui quodam et copii sui naturæ, participipes non faciat esse regni caelestis. *Hom. in c. vi. Lucæ l. v.* Si verò penitens per longius tempus innocenter vixit, aut postquam, per infortunium, peccatorum gravium se reum fecit, seriâ emendatione et intenso dolore transgressiones suas delevit, tunc Directori eundem ad sublimiorem Perfectionem inducere, ac ut hoc suaviter contingat, etiam remedia quaedam qualitatè personæ congruentia eum in finem impendere incumbit.

Monitum secundum. In predicto casu jam, si nempe anima invenitur laqueis culpæ mortalium expedita, atque ad ulteriorem progressum profectamque in virtutibus christianis disposita, Director diligenter inquirat, utrum illa internè a Deo ad majorem Perfectionem impellatur, aut utrum solo statu gratiæ contenta de alio ulteriori progressu nihil omnino cogitet. Si in illa animadvertat motiorem quandam Spiritûs sancti, eam ad opera bona incitantis, tunc ei nil aliud faciendum incumbit, quam consiliis suis sufflandò, primas illas sciuntillas excitare, ad accendenda viva Perfectionis desideria, quæ cum tempore, prout in aliis accidit, ardentes charitatis flammæ producere possunt. Si dein anima reperitur languida et frigida, nec cogitationes suas ulterius extendens, quam ad hoc, ut in nullum peccatum grave labatur; tunc Director sanarum partium esse judicet, eandem aliquo remedio, aut quâdam industriâ ad majoris boni desiderium stimulare;

Deus enim, si per se ipsum operari nolit, ad sanctissima desideria in poenitentis corde suscitanda forsitan ipsius operâ uti decrevit. Multis, omnium totius retroactæ vitæ peccatorum confessio cum firmo emendationis proposito ac acerbo de peccatis dolore deposita, magne Perfectionis principium fuit. Ego ipse plures personas novi, quæ, et si longiori tempore dissolutam vitam duxerint, post confessionem, ut aiunt, generalem, taliter immutata fuerunt, ut non solum ad statum magne Perfectionis, sed etiam ad gradus valde elevate contemplationis ascenderint. Remedium tamen magis ordinarium, et ferme semper, ut mihi videtur, in usu deducendum est illud, quod capite præcedenti attingi, et de quo paulo post fuit loquar, id est, piarum meditationum usus. Et ratio est manifesta: desideria etenim Perfectionis sunt dona Dei, et quamvis Directorem oporteat varias adhibere artes ad eadem in suis poenitentibus excitanda, ad Deum tamen perinet per illustrationes mentis et inflammationes voluntatis, eadem humanis coribus infundere. Quapropter inter alias industrias a Directore ad poenitentium emendationem adhibendas hæc nunquam omittatur: quoniam si exercitium hæc amplectantur ac in meditationum usu constanter perseverent, ipsos certo non solum in desideriis, sed etiam in ipsis Perfectionis operibus quotidiana incrementa sumere videbit.

Monitum tertium. Si Director desideret, personam quamlibet sæcularem, quæ ad id disposita videbitur, viam spiritus ingredi, nequaquam ipsi statim de Perfectione instituat sermo: quandoquidem ejusmodi propositionibus persone sæculares terri solent: tum quia Perfectionem christianam ad sese nullo modo attingere, sed exercitium solis mulieribus Religiosis, et Monachis proprium esse autant, tum quia eam quæ rem arduam, tristem, fastidiosam ac intolerabilem sibi præfigurant. Consulere potius, ut usu ipso et exercitatione eos ad Perfectionem, absque quod de eâ vel verbulum dicat, cum dexterritate inducat: eis persuadeat ut quandam ex sanctis illis industriis, de quibus numero præcedenti desiderimus, in usum deducant: ubi deum viderit, Deum incipere sanctis eas cogitationibus excitare et piis affectibus ad desideria majoris boni accendere: tum poterit apertè procedere ac illis ob oculos ponere obligationem, quæ etiam ipsi ad Perfectionem statui suo convenientem aspirare incitentur, et arte ad suscitanda in eorum cordibus similia desideria uti. Ut Director autem veritatem hanc sibi plene persuasam habeat, recordetur doctrine, quam S. Gregorius, in *Hom. 36 in Evang.*, tradidit, ubi ita scribit: *Hæc dicere, fratres charissimi, inter delicias corporis et cordis solet, quid*

corporales deliciae, cum non habentur, grave in se desiderium accendunt: cum verò habite eduntur, comedentem protinus in fastidium per satietatem vertunt. At contra, spirituales deliciae, cum non habentur, in fastidio sunt; cum verò habentur, in desiderio; tamque amplius a comedente exsurgunt, quanto ab esuriente amplius comeduntur. Proinet itaque Director ut poenitentes remediis superiis propositis Deum gustare, et quemdam virtutis saporem ac aliquod eandem consequendi desiderium persentire incipiant; et tunc ad consecutionem convenientis eisdem Perfectionis apertè eos stimulet.

Monitum quartum. Advertat Director Perfectionem nullatenus eandem esse in omnibus, idemque omnes per eandem viam, aut eodem modo dirigi non debere. Alia est sæcularium, alia Religiosorum Perfectio. Alia Perfectio exigitur a puella, quam sibi soli attendere oportet; alia requiritur a muliere matrimonio junctâ, quæ rei familiaris curam gerere et marito satisfacere tenetur. Ino diversi Religiosorum status viis diversis ad Perfectionem tendunt. Sic si Carthusianus ope prædicationis animas ad Deum convertere vellet, nullatenus operaretur juxta Perfectionem suæ Religiosis, quæ ei vitæ merè contemplativa præscribitur. Et si Sacerdos Societatis Jesu continuo solitarius in cubiculo suo permanere, ac hominum aspectum nunquam subire vellet, non operaretur secundum Perfectionem sui Instituti, utpote quod vitam contemplationis et actione mixtam exigit. Quapropter Directorem cautum esse oportet ac pervigilem, ut discipuli vitæ pie iniiium dantes mox oculum figant in Perfectione statui suo propriâ, ac ad ejus consecutionem tantummodo desideria sua dirigant; ne statim a principio deviare incipiant, ac de eorumdem fervore et alacritate impleatur illud: *Dene currunt, sed extra viam.* Id quod ex eò magis fingendum, quod errores ad initio imbuti altas in animo radices agere, et gravis quasi correctionis impatientes fieri solent. Hæc etiam perlingi amputato inuillium ac infructuosorum desideriorum, etiam si in res sanctas tendant: prout sunt e. g. si incipientes desideret conversionem populorum, reductionem idololatrarum ad sanctam fidem, aut alia ejusmodi, quæ cum præsentis vitæ statu componi non possunt: hæc enim desideria cor totum occupant et desideris carnis erant, quæ in præsens ad vitæ emendationem necessaria sunt, locum præcipiunt. Hæc omnia tamen intelligenda sunt de desideris illis, quibus cor continuo et stabiliter occupatur: nam quedam transeuntia tantummodo desideria nullum datum inferre poterunt.

Monitum quintum. Si jam in corde penitentis Perfectionis desideria oriri incipiunt, Directori attendendum est, ne nimium ab eo exigat, quasi uno die eum ad Sanctitatis fastigium elevare vellet: secus enim nimium nempe expellendo omnia perdendi periculum incurret. Eum in finem sibi notet, pro consecutione Perfectionis cuius statui proprie necessarium non esse, omnia omnino remedia adhibere, sed sufficere, si aliqua applicentur. Homo crescit virtutibus, prout crescit corpore, insensibiliter et minutim; aut prout arbor in medio campi ante omnium oculos invisibiliter crescit; ita ut augmentum, quod ei quotidie accedit, non quotidie, sed post longius solitummodo tempus observari possit. Quapropter Directorem, maxime in principio, cum discipulis suis prudenti uti oportet, ne accensus a Deo in eorum cordibus primas desideriarum scintillas extinguat, potius quam vehementius inflamment.

Sancta Theresia de se ipsa testatur, quod postquam Deus animam suam ingentibus favoribus cumulare inceperit, ipsa peritissimo spiritus Magistro tanquam securo via illius duci totum cor summi aperienti occasione et desiderarit, et obtinuerit. Quamvis jam Pater spiritualis, in quem incidit, fuerit homo sanctus ac valde expertus, cum tamen in eâ dirigenda, debita cum moderatione ac prudentiâ non procederet, nec consilia, quae suggererat, cum viribus ejus spiritus committeretur, ea omni prorsus fructu frustrata sunt; nec Sancta haec, ut ipsa fatetur, illum unquam factura fuisset profectum, si sub ejus regimine semper perseverandum fuisset; eo quod imprudens illud regimen in ejus animâ nullam praeter abjectionem animi produceret effectum. *Vita* c. xxiii. Si itaque Director in regendis suis penitentibus errare nolit, nunquam plus ab eis exigat, quam communicatio ipsa a Domino Deo spiritus vires portare valeant; plus enim moraliter loquendo recipere facere non possunt; omni superius eis imponere ad aliud non servit, quam ad illos sub nimio onere opprimendum; ita penitentibus castigationis vigore, quem gratia subministrat, superiores imponere, non ad aliud quam ad eorundem spiritum omnino suffocandum serviet.

Monitum sextum. Ex dictis capite quarto Director intellexerit, primarium zeli sui fervorem eo intentum esse oportere, ut in discipulis suis desiderium proprie Perfectionis nunquam tepescat, sed ut vivum potius semper conservetur ac ad majorem Perfectionem continuo extendatur: deficiente etenim tali desiderio pedetentim in priorem statum primariae suae tepiditatis relaberentur.

tur. Ut tanto autem malo, si discipulis suis in illud aliquando inciderent, opem ferre queat, nunc signa quaedam proponam, ex quibus dignosci poterit, num discipulus quondam fervidus et progressus sui avidus in suo fervore tepescere incipiat. Dixi, *quaedam* ne signa proposituram; omnium etenim pertractatio longiorem sermonem requireret.

Primum signum, et quidem clarum ac manifestum Directori suppeditabunt res spirituales: si enim penitentis voluntas languescere incipiat, incipiet etiam exercitia spiritus, puta meditationes, orationes, librorum piorum lectionem etc. omittere aut ex levis momenti rationibus decurrere, aut sine applicatione et cum fastidio, magis ex consuetudine, aut humano quodam respectu, quam propriae utilitatis desiderio, in iis se delinere. Examina conscientiae, quae prius cum magno doloris sensu peragebat, aut praetermittit, aut valde obiter et sine ullâ emendatione, instituet. Ad Sacramenta accedet invitus, minus frequenter et sine fructu. Ad inspirationes divinas et conscientiae remorsus sese insensibilem exhibebit, emendationem mali, aut executionem boni, in aliud identidem tempus differendo.

Noverit itaque Director vitiosum teporem ab utili quâdam siccitate, quam Dominus Deus, personis spiritualibus, probandis aut purgandis, saepius iunxit, rite discernere. Verum est, tam in siccitate, quam in tepore omnem rerum spiritualium saporem et sub sensus cadentem affectum omnino perdiri; hoc itaque intercedit discrimen, quod in siccitate, cessante affectuum suavitate, voluntas officio suo non desit, imò majori cum diligentia debito suo satisfacta: dum interim in tepore cum affectibus etiam voluntas deficit, utpote quae in spiritibus et virtutum exercitiis sese negligentem et socordem exhibet. Ita ut siccitas sine omni culpa incedat: tepor autem infinita quâdam imperfectiorum et peccatorum levium multitudine involvatur. Videmus ita clarè in orandi, aut meditandi exercitio: certum est, tam in siccitate quam in tepore, evanescere claram quâdam lucem ac suavem quâdam gratiae divinae motionem: in uno casu aequè ac in alio, anima arida ac jejuna remanet: verumtamen si in solius siccitatis statu constituta sit, consuetas meditationes nec deserit, nec decurrat: evagationibus animi intercepti sese non sinit; sed cogitationibus suis, ad Deum iterum convertendis, solemiter invigilat: et si cor ejus affectus sensibiles eliceri non valet, saltem voluntas sicco quodam modo eos elicit. E contrario persona in statum teporis delapsa, cum in orationibus suis pabulum non inveniat, eas aut omittit,

aut decurrit; mentis distractionibus aut inhaeret, aut languidè resistit; et coram Deo non minus voluntate, quàm corde arida comparat.

Secundum signum subministrabunt Directori actiones externae: quoniam si discipulus prius solitudinis amantem sese exhibuit, illum postea ab eà alienum videbit. Videbit illum, in re exteriorès effusum, fors inter relaxationes, ineptas locutiones, rerum novarum narrationes ac vana curiositates querere consolationem illam, quam miser in exercitiis spiritus intus non amplius persentiscit. Dum prius corporis et sensuum macerationi intentus erat, postea non sine displicentiâ eum ad verba otiosa, ad carpendas aliorum actiones ac ad oculos in quacunque rem circumferendos faciem deprehendet: adverteret, eum cibus, somno et sensuum illecebris nimium indulgere ac consuepta poenitentiae opera omittere, inani praetextu reputantem, sese unico jejunio mox ad phthisip, aut aliquot flagrorum ictibus ad mortem usque deducendum. Verbo, clarè cognoscat, eum ex spirituali, qualis erat, jam in carnalem degenerare.

Tertium signum Directori palam fiet, quotiescumque eidem colloquendi occasio sese offeret: quoniam non inveniet amplius illam sinceritatem animi, quâ prius omnes cordis sui motus, bonos aq̃ue ac malos detegebat; non observabit amplius illam animi demissionem, quâ correctionibus sese subiciebat, nec obedientiam illam, quâ consilia prorsus omnia executioni mandabat. Detegit in eius interioribus quandam affectionum perturbationem, non eundem violentiam, sed voluntariam, ex culpabili voluntatis adhesionem ortam. Detegit quandam sui ipsius existimationem ac quandam vanitatem, fervoris refrigerentis originem. Et forte etiam adverteret, eum jam incipere non sine oblectationis et affectuosis sensu ad delectationes et bona illa terrena, quae tam excelsè olim animo deseruerat, respicere et anhelare.

Monitum septimum. Si Director in penitente suo aut omnia, aut aliqua saltem ex praedictis signis observet, non dubitet amplius quin omne Perfectionis desiderium in eo jam refrixerit. Quapropter quancumque illum a tepore liberare studeat, ponendo illi ob oculos rationes, ad pristina in eius corde detento desideria accendenda valituras. Primum, ut mihi videatur, incitamentum debet esse illud a me superius adductum, quod nempe, si in tepore illo perseverarint, tam in rebus spiritualibus quàm in virtutum exercitiis eum

regredi, ac intrâ breve temporis spatium, illius quod longo tempore non sine labore acquiri debuit, iustitiam facere oporteat. Si enim, ait S. Gregorius, *quod videtur gerendum, sollicitè intentione non crescit, etiam, quod fuerat bene gestum decrescit. In hac quippe mundo humana anima quasi more navis est contra ictum fluminis concidentis; uno in loco nequaquam stare permittitur: quia ad ima relabatur, nisi ad summam conetur.* Pastoral. p. 3, c. 35.

Secundum incitamentum illud sit, quod jam attingimus, animam nempe, si teporem illum non excutiat, nec sese in proprii profectus desiderio denno inflammare studeat, non solum illud, quod tantis laboribus jamjam se assuecit, perditurum; sed insuper sensum sine sensu in lapsus horrendos delurbandum, ac in peccatorum gravium abyssum praecipitem agendam esse. Quandoquidem, ut dicit Cassianus, *Collat. vi. c. 17, si inter servos Dei, quidam sanè lacrymabiles observentur lapsus, iidem nequaquam praesentibus imputandi sunt causis, quae postremum eis impulsus dedere; sed praeteritis potius negligentis, quae, cum interiorum animae virtutum vigor debilitaretur, rebellium affectionum verò et vitiorum robur augetur, miseri diutius pedibus insistere non valebant. Quapropter qui stat, videat ne cadat.* Si penitens in teporem relapsus nondum cecidit, Director illum retrahere studeat, ingens periculum ob oculos ponendo, ut per novam desideriorum quasi extinctorum inflammationem, in Perfectionis semitam revertatur.

Tertium incitamentum, et quidem omnium efficacissimum crit, eidem considerandum proponere, animam a conceptu quondam Perfectionis statu, in teporem et subinde in peccata gravia lapsam difficulter deinde sese in pedes erecturam iterum esse. S. Paulus harum emendationem moraliter impossibilem esse asserit, *Heb. vi. 4, 6.* Cassianus opinatur, facilius ad frugem redire, et ad submissimum Perfectionis verticem ascendere posse hominem carnalem, quàm Monachum aut quensivum solum, qui post conceptum aliquando fervorem ad pristinum frigus rediit. *Collat. iv. c. 19.* Cum his concurrunt verba illa, quae Dominus deus per os S. Joannis Apostoli in Apocalypsi in, 15 et 16, Episcopo *Laodiceo* nuntiari jussit: *Vitam frigidus eses, aut calidus. Sed quia tepidus es, et non frigidus, nec calidus, incipiam te vomere ex ore meo.* Verba haec, ex Sanctorum interpretatione, exprimiunt derelictionem, quâ deus animas in voluntate et desiderio Perfectionis tepefactas a se repellit. Cum S. Ignatius quondam cuidam sibi devotum comparasset, teste Nolaro in *Vita. c. 10,* non abs ratione eidem dixit, Beatos in caelo, si afflictionis ejuisdam capaces forent, luctum indulturos, ac instar pallidarum et mesterarum umbrarum tristi vultu hominibus

apparituros, ad dolorem, quo afficiuntur, dum hominem in servitio divino fervidum ad teporem redire cognoscunt, significantum; haud dubie ob ingens, cui se prae omnibus aliis exponit, ejectionis divinae ac perditionis aeternae periculum. Interea si Director advertat, disciplinam tam fortibus ac potentibus incitamentis permotam, ad cor redire incipere, de tepore suo dolere ac ad priorem suum statum demum eluctari proponere, studeat Perfectionis desideria in eo rursus inflammare, pristinaeque fervorem iterum excitare, modo mox subjungendo.

Monitum octavum. Carbo extinetus illo ipso igne rursus accenditur, quo primo fuit inflammatus: sic cupido Perfectionem consequendi et fervor ejus consecutionem urgendi eadem prorsus ratione innovabuntur, quae ab initio excitati fuerunt. Revertatur itaque penitens tepelactis ad orationem: repetat usum Sacramentorum, Examinum et spiritualium lectionum: redeat ad custodiam sensuum et appetitionum suarum castigationem: praecipuis autem resumat aeternarum veritatum meditationem. Omnia haec attamen non obiter peragat, aut ex consuetudine; sed cum spiritu interno ac vero profectus sui desiderio. Praecipue autem frequenter, et ex animo, sese Domino Deo commendat, ut animam suam gratiae donis rursus corroborare et caelesti lumine denno collustrare dignetur. Interea Director ei animos addere satagat, proponendo omnes superius adductas terroris causas, solum in illis tepidis suum sortiturus effectum, qui in tepore suo ignavi jacere volunt; non vero in his, qui primium fervorem religiose passi, cum nova fidelitate ad servitium divinum redire desiderant: imò hos tanquam amicos antiquos ac quasi familiares adicos cum singulari amoris affectu a Deo suscipiunt. Saeptis ei repetat praelara illa S. Bernardi verba, *Serm. 6, de Ascens. : Excitamus, obsecro, quicumque hujusmodi sumus* (hoc est tepidi), *resarciamus animam, spiritum recolligamus, abjicientes perniciosam tepiditatem.* Praeterea dicat ei cum eodem Sancto, si id facere noli ob ingentia damna ac gravia superius jam declarata pericula; id ei saltem faciendum esse, ut liberetur a tot scrupulis, conscientiae remorsibus, inquietudinibus et angustiis internis, in illo teporis statu necessario perferendis. Quòd si verò omnia haec nondum sufficerent ad excitanda in eo pristina profectus sui desideria, Directori vix aliud supererit, quam ut totum negotium Domino Deo commendat.

Monitum novum. Incidit Director in quasdam animas, quae proprium profectum nullatenus negligunt, sed ad ultiores in

viâ Perfectionis progressus sese ipsas continuo urgent: et nihilominus sibi ipsis nunquam satisfaciunt: videntur sibi nullum omnino progressum facere, imò regredi et a plantâ pedis ad verticem capitis defectibus et culpis plena. Nec Director in casibus his, qui etiam frequenter contingere solent, in errorem incidunt, cum prudentia procedat, et rei circumstantias bene discernat. Si praedictae personae ex illâ suâ persuasione sinceram humilitatem, id est internam, quietam et pacificam animi demissionem eruant, cum modicâ existimatione et forsitan etiam cum positivâ quâdam sui ipsarum despectione: nec perdant confidentiam erga Deum, sed in consideratione suarum miseriarum illam potius augent; tunc in optimo statu constitutae sunt: quandoquidem sicut rebus suis contentum vivere, vanitatem, superbiam et tarditatem in virtutum operibus progignit; sic sibi ipsi non satisfacere, modo attamen mox dicto, in causâ esse solet, ut anima desideris suis ad Perfectionem, cujus sese adhuc expertem judicat, anhelet. Quam in rem dixit S. Bernardus: *Divina solet pietas ordinare, ut quanto quis plus profecerit, minus se reputet profecisse. De 4 Modis orandi.*

Si verò anima e contrario ex malâ illâ sui ipsius existimatione diffidentiam, angustias pectoris, immodicam tristitiam et dejectionem animi eruat; tunc misera in maligno certè statu constituta est, in quo nempe progredi haud poterit: conseratio etenim illa impedimentum est progressuum, ac vinculum quo spiritus ligatur, retinetur ac retardatur. In casu hoc Director evincere studeat, ut discipulus ex defectuum et miseriarum suarum cognitione non eruat contractionem pectoris, aut abjectionem animi, sed potius sinceram modestiam et demissionem, confidentiam in Deo plenam. Cognoscat coram Deo nihilum suum, conficitur negligentiam suam et quieto quodam pudore suffundatur: sed tantumdem spei simul in Deo resonat, quantum miseriarum in se ipso intuetur: imò ipsa illa impotentia et debilitas ei sint incitamento totum sese Domino Deo certâ cum fiducia committendi.

§ 5.

MONITA PRACTICA CIRCA MODUM PROCEDENDI CUM ANIMAS SESE SUÆ DIRECTIONI SUBMITTENTIBUS.

Monitum primum. In capite hoc propositum mihi non est regulas tradere circa variorum spirituum discretionem; quandoquidem materia haec paucis concludi foliis nequaquam posset: sed integrum

potius volumen requireret. Modum Directori solummodo suggerere intendo, quo ei cum discipulis suis procedendum erit, si regimine verè proficere eo gubernare desideret. Sit itaque *Monitum primum*, Directori animis suorum penitentium sibi et Superis lucraturo viscera charitatis assurmenda esse. *Induite eos*, dico hic cum S. Paulo, *Coloss. III, 12, viscera misericordiarum*. Recogitet, primam vocem, quã penitens in pedes prostratus se compellit, esse verbum *pater*, quasi indicari vellet, erga sese non debere viscera indui severi iudei, aut inexorabilis tyranni, sed amantissimi patris. Infixum sit animo, cor humanum non aceto, aut felle rigoris; sed suavi potius molle charitatis atrahit: illo ferè bestia domari; hoc autem corda hominum allici solent. *Tales sese, qui prostrant, cepideant, aut S. Gregorius, Pastoral, l. 2, c. 5, quibus subjecti occultis suis quoque pandere non erubescant: ut cum tentationum fluctus parvuli tolerant, ad pastorem mentem, quasi ad vivam matris recurrant: et hoc, quod se inquinari pulsantis culpe sordibus prævident, exhortationis ejus solati, et lacrymis orationis lavent.* Verum est, subinde moderatum quemdam rigorem adhiberi oportere ad expugnandam duritiam eorum, qui lenitate vinci haud poterunt, aut ad excedendas quasdam animas, quæ necessariã ad suscipiendas ejusmodi probationes virtute instructæ sunt; medium altamen ordinarium affabilitas esse debet: hæc enim, experientiã teste, plurimum utilitatis afferre solet.

Monitum secundum. Caveat Director, ne vel minimum horroris signum edat, dum penitentes tentationes suas detegunt, quantumvis turpes, impie, aut in summo etiam gradu horrendæ sint: tum quia pauperum de viã ordinariã nullis omnino culpe rei sunt; tum quia secus operando omnem eis fiduciam tolleret ac guttur occluderet ita, ut ad aperendas ejusmodi res nunquam amplius sat animi habitari essent. In viã S. Bernardi legitur, Sanctum hunc ab initio miris tolerantem fuisse certarum non voluntarum debilitatum, quibus fragile corporum nostrorum figmentum subiectum est, ac a quibus nequidem homines solitarii, vel maxime etiam austeri, exempti vivunt: ex quo non medicus in Monachis secutus est moror. At postea errorem hunc animadvertens, misericordiam affici et consolari eos cepit mansuetudine illã, quæ mellifluis ejus cordi insula innataque erat. Si Director igitur in simile forsitan erratum prolapsus fuisset, illud corrigere satagat, ne ductu suo, penitentibus molestus et inutilis fiat.

Hic silentio præterire non possum factum quoddam a Cassiano relatum, *Collat. II, c. 13*, cum multum efficacitatis habeat ad hoc,

ut ad eor redeat, quicumque ad ejusmodi immoderationes proclivis esset. Juvenis quidam Monachus tentationibus carnis vehementer exagitatus, ac propterea etiam ultra modum afflictus, ad seniorem quemdam Monachum se contulit, solati et remedii obtinendi spe miserias suas candidè eidem aperturns. Hic illum auscultavit; et cum illum in tam gravi tribulatione consolari ac ad pugnam animarum debuisset, vocem contra capiti elevare, *miserabilem pronuntians et indignum, nec Monachi nomine et professione censendam, qui potuisset hujusmodi vitio et concupiscentiã titillari*: ita ut juvenis miserandus animo omnino dejectus ac in horribilem desperationem prolapsus fuerit, statimque relicto tam conobio, quam ejus Instituto ad sæculum redire, sequentem in modum ratiocinando: si Monachus esse non mereor, ad vitam profanam, quam prius duxi, cursus revertar. Et hæc animo versans civitatem versus iter arripuit. Opportunè tamen accidit ut iter faciens incidere in fidelem illum Dei famulam Abbatem Appollinensem, qui eum moestum et melancholicum videns, obviam ei factus, in tante melancholie causas inquiriit: cum autem mororis violentiã actus nihil omnino in responsis daret, suaviter interrogando Abbas tandem instituit, donec omnem rei successum et suam sæculi repetendi voluntatem manifestam faceret: tum prudens et charitate plenus Abbas ei animos addit, inquires quod nihil omnino timeret; quandoquidem et ipse, quamvis ad exacte prope ætatis terminos jam consisteret, quotidie similibus molestiis affligeretur: tantummodo in Deo spem suam positam haberet: utpote qui eum in culpam incidere nunquam passus, eum tempore autem ab omni etiam miseriã liberatus esset; et tandem eundem induxit, ut per diem saltem adhuc sæcum in cellã remaneret, interea temporis, discussi turbarum caligine, aliam serenioresque cordi lucem oriturum sperans. Quo facto, sanctus Abbas in senis illius imprudentis conobium sese conferens, antequam cubicali ejus limen attingeret, ad Deum preces fudit, ut ipsos illos carnis stimulos, quibus moestus ille affligebatur juvenis, Monachum illum experiri smeret, propriaque eum experientiã doceret, miserandas ejusmodi alterius vices non objurgandas, sed dolendas esse: vix orationi finem fecit, cum ecce in Monachum illum ab æsthoie ignita quadam jaenla emissi conspexit. Postea autem videt infelicem illum ardentè vultu et insanientè similem quinquagesis circumcurrere; cubiculum modò deserere, modò repetere; et tandem tentatione victum urbem versus itineri sese accingere, ad expandens nempe libidinis inflammate æstus. Tum sanctus Abbas obviam ei procedens, revertere, inquit, revertere in cubiculum tuum, et scitò te a diabolo nunquam

adhuc tentatum fuisse, eo quod vel te in mundo esse nescierit, vel nullam saltem tui curam gesserit, nec te crediderit do numero illorum esse herorum, quos armis suis sibi expugnandos proponit, cum ad primum statim tentationis impulsu prostratus jaceas. *Disce itaque tuis exemplis, laborantibus condolere et periclitantes nequaquam perniciosa desperatione deterrere, nec durissimis sermonibus asperare; sed potius loci blanditque consolatione refovere; et secundum preceptum sapientissimi Salomonis eruere eos qui ducuntur ad mortem, et reducere eos qui interficiuntur: vultusque Salvatoris exemplo arandiam quassatam non contere et linam fumigam non extinguere.* Factum isthoc nulla prosus explicatione indiget; per se etenim sat perspicuum reddit, quam ingenti periculo Director penitentem tentatione pulsatum exponat, dum eum non consolari et animare studet; sed potius tentationibus ejusmodi, cuiuscumque sint generis, offendi sese ostendit.

Monitum tertium. At si dein penitens non tantum tentationibus pulsatus, sed in notabiles errores, aut etiam in grave peccatum prolapsus fuisset; uti subinde animabus vere Perfectionis studiosis accedere potest; tum Directori multo solertius invigilandum, ne in actus admirationis, acriores reprehensiones, aut imprudenter ardorem prorumpat: tales etenim tenera de cetero conscientia post lapsus suos ingentem animi dejectionem et gravem mentis agritudinem pati solet. Hinc, lenitate verborum, torpentes earum animos excitari et ad spem erigi oportet. Et si, per infortunium, in manus Sacerdotis incidant, qui his viscera constringat, multo majori timore et tristioribus pectoris angustiis obruantur, ac grave periculum incurrant viam Perfectionis omnino derelinquendi. Quapropter Director in his casibus consilium S. Pauli arripiat. *Frater, inquit Apostolus, Gal. vi, si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne et tu teneris.*

Monitum quartum. Si autem non obstante quacunque Directoris industria discipulis in culpis suis omnino insanabilem sese exhibeat, quid tunc faciendum? Num ejusdem salus, aut saltem Perfectio desperanda erit? Nequaquam, ait S. Augustinus, in Ps. lvi, nam *Diabulus et Angeli ejus in Scripturis sanctis manifestati sunt nobis, quod ad ignem eternum sunt destinati. Ipsorum tantum desperanda est correctio, non hominum, utpote de quibus, certis et manifestis indicis compertum non habemus, nec scire possumus, num in defectibus aut peccatis suis sint perseveraturi:*

cum ulique accedere possit, ut Deus gratia sue efficacitate eorumdem duritiam frangat, et corda eorum tandem expugnet, uti idem Augustinus assertit; ibidem: *In eo, quod natus est quis eorum, utrum usque ad finem perseveraturus sit, ignoramus.* Hinc dicit S. Joannes Chrysostomus. *Conc. 1, de Laz.,* nunquam cessandum nobis esse a commiserationis affectione, sed potius nova semper iterum ferenda auxilia, suggerenda consilia, et assiduum eorumdem emendationis desiderium demonstrandum: addit, instar matris plena pietatis tentatum nobis etiam esse, num suscipiis et lacrymis placari non possit. *Deditis consilium, nec persuasisti; illicryma: punge frequenter: suspira postulatum, ut tui sollicitudo incutiat illi verecundiam, itaque se convertat ad salutem.* Ante omnia autem, in ejusmodi casibus, ad orationis subsidium recurrendum est; cum animae emendatio, proprie loquendo, sit effectus non nostrae industriae, sed divinae gratiae adscribendus. Per gratiam etenim Directoris lingua movenda. Per gratiam penitentis mens, ut consiliorum vim penetret, illuminanda. Per gratiam voluntas ad amplectum consiliorum illorum excitanda. Et per gratiam demum eadem exequendi vigor impertiendus est. Gratia haec autem obtineri non solet nisi ferventi et sapienter repetita oratione.

Monitum quintum. Ultimo Director notet, hactenus inculcata cordis lenitati superaddendam esse patientiam in molestiis, quas penitentes Patri spirituali afferre consueverunt, perferendis. Pedibus ejus accident personae melancholicae, timidae, dejectae, inquietae, inurbanae, perturbatae, fastidiosae ac prolixae in narrationibus suis. In ejusmodi casibus, in memoria revocet dictum S. Pauli, quod nos Directores utpote atheriori capacitate et majore firmitate animi dotatos praee aliis concernit: *Debemus nos firmiores infirmitates infirmorum sustinere.* Rom. xv. 4.

S. Bernardus scribit, *Epist. 69,* omne onus ac totum spiritualis Superioris laborem in patienter ferendis discipulorum infirmitatibus esse repositum: nam personae preclarae virtutis, insignium talentorum ac multi spiritus dignum non onus, sed levamen, non labor, sed relaxatio potius animi est. At ipsa haec tolerantia magna ex parte est ipsum ejusmodi agrotorum remedium.

Parum vero dixi, dum Directorum, sese patrem esse, cogitare jussi; oportuisset potius cum eodem Mellitio dicere, quod persuasum sibi habere debebat, sese penitentium suorum matrem esse: quapropter deposita omni severitate et asperitate, viscera matris induenda, et singulari affectionum teneritudine cum filiis spiritualibus agendum. *Dicite, ait, subditorum matres vos esse de-*

bere, non dominos. *Studeat magis amari, quam metui. Etsi interdum severitate opus sit, poterna sit, non tyrannica. Matres, fovendo, patres vos, corrigendo, exhibebitis.* In *Cantic. Serm. 23.* Verba sanè præclara non lectione solum, sed seriâ etiam consideratione digna.

Notet tamen Director, si cum mulieribus agendum, affectionem hanc spirituales nequaquam patefaciendam, sed in cordis intus politis abecondendam esse, ne Director is, aut etiam sibi ipse nimis affectuosis occasionem præbeat. Sufficit si debitam is mansuetudinem exhibeat: prout matres prudentiâ prædita; de filiis insolenter sese effereudi ansam porrigant, non omnem, quam in tenero corde nutriunt, affectionem delegant.

§ 4.

MONITA PRACTICA CIRCA MODUM QUO LIBRI SACRI LEGENDI SUNT
UT PROFICUA PERFECTIONIS NOSTRE MEDIA FIANT.

Monitum primum. Advertat Director, aliud esse librorum spiritualium studium, et aliud quid longè diversum spirituales sacrorum librorum lectionem. Qui studio vacat, alium finem sibi non præfigit, quam filiarum, quas legit, rerum intelligentiam: qui verbè spiritualiter legit, erga veritates, quas legit, affici, illasque animo profundè intubere desiderat, atque ut in usum deini deducantur, pro scopo habet. Finis studii est eruditio intellectus: lectio sacra verbè piis affectibus perficere voluntatem, eamque ad opera is consentanea pervolvere intendit. Unde dicit S. Augustinus: *Nutri an non tuam lectionibus divinis: parabis enim tibi mensam spiritualem, l. de Opere monast.* Idipsum S. Bonaventura nobis insinuat: *Lectionibus divinis, inveniens, est anima nutrienda. In Speculo par. 1. c. 31.* Ut fortis nempe, ac robusta in virtutum exercitiis fiat. Ut profundius autem, quidam allegati sacri Doctores suis dictis nobis indicare intendant, penetrator; perpendi oportet, hominem mensæ assidentem, qui non nisi ciborum qualitates examinat, dapum condimenta notaret, et tum quænam salubres, quænam nocivæ, quænam palato ingratis, ac quænam sapidæ essent, decideret, cibus sanè non pascendum, aut illum ab is nutrimentum receptorum esse. Ut cibaria in convivium alimentum transcant, ex labiis admovei, dentibus comminui, palato gustari, in stomachum transmitti, ac virtute digestivâ in propriam substantiam converti oportet. Ita omnino dicunt sancti Patres: ut

sacra effata, quæ in spirituali lectione quasi in opiparâ mensâ in animarum pabulum nobis apponuntur, nutriant, ac spiritus vitam nobis conferant, non sufficit, solo mentis intuitu veritates ejusmodi speculâri, et tum sententiam dicere de stylo, ordine, methodo, doctrinâ et claritate, quibus a suis auctoribus proponuntur; sed voluntatem insuper ad eas applicari necesse est, ita ut hæc illas, saporem gustando, delibet ac operis executionem sese animando usui ipso suas faciat: id quod S. Bernardum impulit ut diceret: *Si quis ad legendum accedat, non tum quærat scientiam, quam saporem.* In *Specul. monach.* Ex his patebit ratio, cur multi, postquam totius, aut dimidiæ saltem horæ spatio sacra hujc piæ lectionis mensæ accubuerit, affectibus aridi, bonis desideris extincti ac omni spiritali bono vacui et jejuni recedant; ut dicit S. Gregorius: *Multi legunt, et ab ipsâ lectione jejuni sunt.* Hom. 10, in *Ezech.* Hi namque in sacris lectionibus scientiam, non saporem querunt, foliis inhiant, non fructus; et licet a sacro hoc cibo pabulum mentis et intellectus recipiant, nutrimentum tamen spiritus et voluntatis nequaquam reportant.

Monitum secundum. Quapropter ut persona piæ et sacri lectione dictum nutrimentum hauriat, hunc in modum procedat: antequam ei initium faciat, unctem ad Deum elevet, ac protestetur sese non vanè sciendi curiositate, sed veri profectus aviditate lectioni vacaturam. Cùm autem ad talem perfectum superna lux et piæ affectuum molio omnino necessaria sit; hæc verò non naturalis nostræ partus, sed divinæ gratiæ dona esse sciamus, amias a Deo postulat: *Loquere Domine, dicens, quia audit serpens tuus!* In vitâ gloriosi Patriarchæ S. Domini, narratur Sanctum hunc, cùm in sacri familiæ Canonicorum regularium tyrocinium poneret, ex lectione libri, qui *Collationes Patrum* inscribitur, eximiam cordis puritatem, profundam humilitatem, sinceram sui ipsius contemptum, singularem erga omnes alios reverentiam ac optimam institutionem tam ad contemplationem, quam ad virtutum omnium Perfectionem eruisse. At quænam fuit ratio, cur tantam utilitatem ex unius solummodo libri lectione hauerit? Auctor ejus vitæ vel hujus rationem sequentibus reddi: *Librum istum, qui Collationes Patrum inscribitur, studiose legendum suscepit, dedique operam ut rectè intelligitum comprehenderet, affectu sentiret, effectu et re ipsâ fortiter exequeretur. Dicit enim ex eo puritatem cordis, etc., Theodorici de Appoldiâ. l. 1; Vitæ ejus, c. 4.* Hinc qui et spiritualibus libris eosdem sibi fructus germinare cupit, pari illos affectione et intentionis puritate legendos sumat.

Monitum tertium. Discipulis suis Director insinuet, libros sacros non tantum oculis, menteque raptim et festinanter perlustrandos, sed potius attentè, maturè, consideratè ac cum debitâ morâ ponderandos esse, ut desideratis animæ fructus inde euascat.

Quapropter S. Ephrem sequentibus nos adhortatur : *Dum legis, non studeas duntaxat libri folia evolvere; sed non pigeat, his, terque, ac sepius eundem repetere sensum, ut viâ orationis intellegas, L. de Patient. et Conserv.* Quæ ultima verba de his peculiariter periodicè intelligenda sunt, quæ maioris momenti res continent, ac fortiores in pii lectoris animo impressiones faciunt: circa priora autem, scilicet : *Dum legis, non studeas libri folia evolvere*, bene notandum venit, in his exprimi nonnullarum errorem, qui librum spirituales ad manus habentes illum non legunt, sed devorant, ac horam ad finem perveniendi vix expectare possunt. Horum lectio æstivo imbri similis videtur, qui cum impetu erumpens velociter transit, et terræ aquam imbibendi spatium non concedit: ac propterea si non inutilis, partim saltem proficuum esse solet. Lectioni spirituali tenues potius imitanda sunt pluvie, quæ etsi lentè decidunt, imâ altamen terræ penetrant, ac sinum ejus fecundant. Parum proderit legere multa, si non simul multum, bene scilicet et cum fructu legatur.

Monitum quartum. S. Bernardus, *ad Fratres de monte Dei*, dicit, e sacrâ lectione piam quamdam sententiam seligendam ac secum asportandam esse, ut per diem ejusdem recordari ac sic spiritum in Deo collectum servare possimus. S. Ephrem id ipsum suggerit consiliū, quod et insigni similitudine, quam ab apibus desumpsit, magis perspicuum reddit : *Si lectioni incumbas, instar sapientis apiculis, mel ex floribus sibi colligentis, fructum ex iis, quæ legis, pro animi medellâ desumto. De rectori rucendi stat., c. 36.* Quapropter Director discipulis suis insinuet, sacrâ lectione finitâ, Domino Deo præ luminibus et piis affectionibus benignè imperitū gratias agendas, ac tum sententiam quamdam colligendam esse, quæ prius jamjam fortius animo impressa fuit; ut illam interdiu sarpis ruminari, imo attentius considerare, ac in ipsis sacrâ meditationibus profundius penetrare possint.

Monitum quintum. Curet Director ut penitentes libros nûles ac indigentis suis accommodatos legant. Dixi *utiles*: nonnulli etenim libri, etsi magnæ molis, modicæ tamen sint substantiæ: alii intelligentiæ ascendæ, quàm voluntati movendæ aptiores sunt. Dixi etiam *indigentis accommodatos*: nam aliqui libri incipientibus, alii

iis, qui jam progressum quemdam fecerunt, ac iterum alii illis, qui velocibus aliis ad Perfectionis culmen tendunt, conveniunt. Quidam libri congruunt illi, qui hæc animi affectu dominatur; alii ei, qui ab aliâ mentis commotione vincit solet. Nonnullis magis movent libri historici, illisque magis proficui sunt; aliis autem doctrinis referri potius fructus affertur. Quapropter bene consulat, si libros legendos ipse civitas assignet: præ omnibus autem invigilet, ut lectio, prout superius dictum, non minus cum pietate et attentione, quam proprii profectus desiderio peragatur, juxta monitum S. Joannis Chrysostomi : *Igitur lectioni vocemus eam magnâ pietate et attentione, ut possumus a Spiritu sancto ad scripturam intelligentiam duci, et multum inde fructum percipere. Hom. 35, in Genes.*

§ 5.

MONITA PRACTICA CIRCA MEDITATIONEM ET CIRCA QUASDAM IN EA OCCURRENTES DIFFICULTATES.

Monitum primum. Director intelligat necesse est, animam, quam ad christianam Perfectionem perducere desiderat, eò necessario inducendam esse, ut quotidie quoddam temporis spatium solidè cujusdam fidei veritatibus considerationi consecret. Poterit enim ipse quidem sacrâ suis exhortationibus e penitentis corde quemdam defectum extirpare, aut pravam consuetudinem evellere. At verbis suis nullatenus ei instillare poterit frequens, et continuum quasi virtutum et mortificationis exercitium, ad Perfectionem acquirendam tantoperè necessarium: hoc namque ab ingenti timore et amore Dei pendet, qui, prout supra citatus ait Angelicus, ac ipsa demonstrat experientia, difficulter sine sacrarum meditationum subsidio in corde radices agunt. Non dico, meditationum usum studendum esse obvio cuivis rustico, aut opifici, cui de mane in vesperam manum operibus distento laudabili huic exercitio sese impendendi et tempus decet, et modus. Hoc solum dico, illis eum insinuandum esse, qui, dummodo velint, sacrâ considerationibus quamdam diè particulam consecrare absque singulari difficultate possunt; præcipue personis innocensibus et bene moratis, in quibus divina gratia ob bonam, quam in eis reperit, præparationem nullum operari, ac eximio in virtute progressus producere solet: ut et ceteris aliis personis, quibus Deus occasione Apostolicæ Missionis, aut sacræ concionis, aut, dum omnis antea vitæ noxas sacrâ et generalit, ut loquimur, confessione expiârunt, vehementiorem animi dolorem, aut solito firmiûs

vitam mutandi propositum instillavit : nam gratia Dei, meditando studio nutrita et exulta inchoatum jamjam in hujusmodi animabus opus polester perficitur: præcipuis autem Religiosis et Ecclesiasticis, utpote qui divino servitio aliunde jam dedicati magis, quam ceteri proprie Perfectioni invigilare, ac eam etiam usu meditationum promovere tenentur : hæc enim a S. Joanne Chrysostomo appellatur *basis et radix omnis virtutis*, et rursus alibi *omnis virtutis caput*. L. 4. de orando Deum, et l. 3.

Monitum secundum. Directorem invigilare oportet, ne penitentes susceptum meditando exercitium omittere incipiant levi prætextu, et nullo modo, mentis evagationum, tediorum, ariditatum et tentationum hujus cura Deo commercii tempore occurrentium causâ : si enim semet, atque iterum a demone vincantur, ingenti se periculo exponant, ne ad nuntium eidem in perpetuum remittendum inducantur.

Monitum tertium. Materiam meditationum, quam Director discipulis præseribit, ad cujusvis statum accommodatam esse oportet. Incipientibus et in viâ purgativâ hærentibus conveniunt meditationes sanctum Dei timorem et vicium de culpis admissis dolorem ingerentes, uti e. g. meditatio de morte, de judicio, de inferno, de æternitate, de turpitudine peccati, et aliæ similes; proficientibus, ac viam, uti dicimus, illuminativam jam ingressis bene congruunt meditationes de vitâ et morte Redemptoris tractantes, quas ad virtutis studium animos addunt; perfectis, qui viam unitivam jam attingere, maxime consentaneæ sunt meditationes de Perfectionibus et attributis divinis, utpote que pro aliis idoneæ sunt ad sacri amoris, quo Deo conjunguntur, flammam in eis excitandas. Hæc tamen meditationum divisio non impedit, quominus quis possit, imò subinde etiam teneatur inhærere meditationibus alteri exteriorum statui propriis, præsertim considerationibus vitæ et mortis Christi, a quibus neminem unquam, in quocumque statu consistens sit, omnino recedere oportet.

Monitum quartum. Circa mensuram, aut taxationem, quæ meditationes penitentibus a Directore præscribende sunt, eum ad duo potissimum capita respicere oportet. Primum sunt occupationes, quibus discipulus destinatur; alterum autem qualitas ejusdem spiritus. Si oculos convertamus ad exemplum, quo circa hoc punctum Sancti nobis præluere, videbimus, eos in orationis internæ studio indefessos fuisse. S. Bernardus erecto semper corpore stans, dies nec-

tesque integras in meditandis et contemplandis cœlestibus insumebat : ita ut, erruibus ob sitis illius diuturnitatem intumescentibus, pedibus non amplius insistere posset. De S. Paulo primo anachoretâ dicit S. Hieronymus, in ejusdem *Vitâ*, eum orationi interiori ita addictum fuisse, ut etiam post ejus obitum cadaver adhuc rerum supernarum contemplationi immersum videretur; nam S. Antonius oculis et manibus in cœlum elevatis eundem invenit, ac ab initio eum non vitâ exutum, sed ob profundam, quæ eum absorbuisset, contemplationem sensibus destitutum credidit. Ex his et sexcentis aliis exemplis, quibus ecclesiastica historie passim abundat, manifestè deducitur, mensuram, quâ Sancti orationem internam mensi sunt, omnino absque omni mensurâ fuisse : nec id iis inconveniens erat, eo quòd ex unâ parte status sui officis nunquam defuerint; ex alterâ autem, fervoris et devotionis vena in eorum cordibus perennis et inexhausta fuerit.

Verùm si in commune de omnibus sermo sit, quemvis certam cuidam mensuræ et taxationi, quæ meditando tempus constringatur, adherere oportet, ut evitentur excessus aquè ac defectus. Mensura hæc autem ad meditantis imprimis officia conformanda est : id est, tanta debet esse cujusvis diei meditatio, ut proprii status ac numeraria occupationes non impediatur, nec caput nimium debilitet, aut vires corporis vehementius frangat; verbo, ut sanitati non officiat. Dein secundo oratio viribus spiritus metienda : id est, tandiu producenda, quamdiu viget fervor spiritus : tum autem intermittenda, cum sine radio ulterius continuari non potest. Ita docet S. Thomas, 2. 2. *quest.* 83, art. 14, in corp. Cùm autem facilius contingere possit, ut quidam, tepore spiritus decepti, sibi ad prosequendam meditationem necessarias dispositiones desesse existimant : cùm tamen multo eum fructu ulterius produci possent; alii verò quodam spiritus excessu animati eam magis prolongent, quam corporis vires et proprii status officia admittant; hinc regula illi generali valde utiliter adhibetur alia singularis, scilicet, quòd a quovis sibi præfigendum sit integræ, aut dimidiæ saltem horæ spatium singulis omnino diebus ita meditationi impendendum, ut nulla superveniens ariditas ei quidquam detrahere queat; quantumvis illa continuari, aut etiam repeti possit, semper tamen absque valetudinis, ac officii præjudicio, dum aura gratiæ favorabilior afflat, uti in more positum habuit S. Bernardus *Senensis*, et plures alii, qui quovis die meditationis horam nullo omnino eventu impediendam sibi proposuerunt. Ad hæc personas tamen negotiis vacuas et vitæ merè contemplatiivæ addictas poterit Directori largiores aperire manus, uberiorerque internæ orationis, seu exercitii eorum statui præ aliis convenientius, mensuram concedere.

Monitum quintum. Tempora aeternis veritatibus ponderandis prae aliis opportuna sunt tria : matutinum nempe , vespertinum , ac mediae noctis. Tria isthaec tempora omnia a S. Davide assignantur : Psalm. cxvii , 62. *Mellid nocte , surgebam ad constituendum tibi ; Psalm. lxxi , 7 : In matutinis meditabor in te , ac Psalm. cxi , 2 : Elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* Si quis verò in uno solum illorum trium temporum meditationali vacare velit , optimum laud dubie erit tempus matutinum ; tum quia post somnum vaporibus purgati , liberiores ac ad operationes intelligentiae magis idonei sumus ; tum quia tunc mens distrabentibus nos rerum terrenarum speciebus nimis impeditur , co quòd negotiis temporalibus necdum manna admovevit , tunc quia , si diem ab aeternarum veritatum ponderatione inchebamus , contra omnes subsequentis diei insidias prenumerare ac armamur. Et Joannes Climacus dicit. *Gratu. xxv. De Domino prius dicitur dei tua : erit enim tota ejus qui prior occupaverit.* Qui insuper addit , quamdam spiritu insipientem personam dicere solitam fuisse : *Ab ipso matutino tempore cursum totum meum diei scio.* Si quis verò debitum sacre meditationis tributum his quovis die pendere cuperet , alterum tempus opportunum erit sub vespere , nisi tamen majori suo incommodo somnum interrumpendi , et noctu surgendi animus esset , ulli scribit S. Cyprianus : *Recedente item sole , et die cessante , necessarium rursus orandum est. De Orat. dom. Sermon. 6.*

Monitum sextum. Si penitens , meditationis tempore , spiritus solatus affectu incipiat , is , qui a confessionibus est , eum rite dirigere sciat , ne hujusmodi pietatis sensus , utilitatis loco , ejusdem spiritui detrimentum afferant. Largitur Deus animabus , maxime in principio , consolationes sensibiles eas ; talibus illiis ad solidarum virtutum exercitium animaturus. At multi iis abutuntur , et medicinam , in venenum convertunt : suavitatibus his inhaerescunt , et orationem frequentant non jam Deo placendi desiderio , sed spiritalis , quam experiri consequuntur , dulcedinis cupidine. Unde si solita consolationes cessent , consequitur , eos in inquietudines , tristitias , diffidentias et vituperabiles consternationes prolabi. Alios reperire est , qui totam spiritalis vitae substantiam in hoc affectionum sensu reponunt , ita ut , si sese tenaris hujusmodi affectibus plenos persentiant , sibi ipsis multum profectus videantur , et si hisse se desitutos vident , sese omnino perditos credant. Quapropter Director studeat incommoda haec vero Perfectionis progressi summè noctiva prevenire , et si discipulum dulcedines , suavitates et fervores sentire intelligat , hanc summi momenti veritatem ejus auribus ingerat : Perfectionem scilicet non in hac rerum dulcedine ,

sed potius in interiori exteriorique mortificatione , ac solidarum virtutum exercitio consistere , et si haec negligantur , illum coram Deo ed enipabilem fore , quò majori favorum copia prius fuerit cumulatus. Dicit et , sensibilia haec illiis debilitatis signa esse , ideoque incipientibus , qui in via spiritus adhuc parvuli et infantes sunt , dari solere. Instruat illum , solatia haec nec perpetua , nec continua fore , ac paulò post in tenebras et ariditates mutanda : idque eum in finem , ut has praevideat , ac in tempore ad eas sese praeparat , nec iis supervementibus consternatione , aut tristitia absorbeat. Consolationum tempore Deus potius deprecandus , ut ariditatibus succedentibus , nobis veli assistere , addito insuper , orationem tunc non omittendi , et in veris virtutibus eadem alacritate nos exercendi promisso , prout Mellissus nos exhortatur : *Curabis potius , si sapias pro consilio sapientis , in die ululorum non immemor esse bonorum ; atque in die bonorum non immemor esse malorum. Ergo in die virtutis tuae non esse securus : sed clama ad Deum cum Propheta , et dic : Cum defecerit virtus mea , ne derelinquas me.*

Præterea studeat Director evincere , ac anima harum prosperitatum tempore eximia cum modestiâ , profundaque reverentia coram Deo compareat. Idque moneo , quia haec spiritus prosperitas imprudentis ejusdem fiducia in nonnullis mater esse solet ; dum iis in commercio cum Deo nimium animi , et quidquam quasi audacia instillat. Attendat etiam , ne ponitens gustu et fervore abreptus immoderatè sese orationibus , vigiliis , jeuniis et penitentiae operibus dedat ; alioqui cum valetudinibus praedictis caput , aut pectus laedetur , et vires corporis nimium frangentur , prout multis non sine gravi spiritus damno accidere solet ; eo quòd inchoatum semel coram ulterius prosequi non possint. Hinc exigit ab iis , ut in omnibus sese aperiant ac dirigi patiantur.

Monitum septimum. Si ponitens autem sese aridum et omni solatio destitutum videat , Directorem talium siccitatum originem investigare oportet : hanc triplicis generis esse Cassianus docet. *Collat. iv , c. 3 : Tripartita nobis super hac , quam dicitis , sterilitate mentis , tradita ratio est. Aut enim de negligentia nostra , aut de inygnatione diaboli , aut de dispensatione Dei ac probatione descendit.* Circa primam ex his causis videat Director , num mentis obscuritas et affectuum sterilitas quâ anima dirigenda affligitur , originem trahat a culpis et defectibus notata dignis , in quos ex solito majori negligentia decidit : aut ab extraordinariâ quâdam spi-

ritus dissipante, et a vanâ imprimis oblectatione ac superbiâ, utpole que juxta S. Bernardum omnium frequentissimè in causâ esse solet, quòd sensibilis gratia a Deo nobis subtrahatur, *Superbia, ait Seren. 54 in Cant., inuenta est in me, et Dominus declinavi in irâ a seruo suo. Hinc ista sterilitas animæ meæ, et devotiois inopia, quam patior..... Non compungi ad lacrymas quero: tanto est duritia cordis, non sapit prolabi; non legere libet; non orare delectat; meditationes solitas non invenio. Ubi illa inebriatio spiritûs? Ubi mentis serenitas, et gaudium, et pax in Spiritu sancto?*

Si itaque Director hujusmodi defectus, quorum causâ Deus sese abscondit, in penitente suo delegat, eorundem emendationem omni efficacitate urget. Si verbî vanitatem et superbiâ in causâ esse deprehendat, pro meditationum materiâ assignet et veritates perspicuam sui ipsius cognitionem ingerentes, ac tandem in illa combatari jubeat, usquequàm in ejus mente humilis de seipso idea ac verus demissionis sensus producat.

Circa secundam ex his causis notes velim, ariditatum originem tum in demonem rejiciendam esse, cum penitentis ariditatibus vexati spiritûs vanis timoribus consistatur, scrupulis affligitur, diffidentis opprimitur, male fundatis apprehensionibus oppugnetur, impudens tentationibus impelitur, aut aliis internis agitationibus turbatur: inimicus etenim menti tenebris offundit et pessimis suis infestationibus cor perturbat, ut orantem ad tranquillam, quietam et suavem gratiæ divinæ impressiones recipiendas indispositum reddat. Quapropter in hujusmodi casibus illa media applicanda sunt, quæ contra dictas diaboli tentationes aliâs adhiberi et opportuna inveniri consueverunt.

Si dem Director in suo discipulo nec culpas notabiles, nec vanas oblectationes, nec diabolicorum impulsuum turbationes agnoscat, spiritûs ariditas Deo attribuenda erit. Dominus enim animam purgatam sæpe molestam siccitatem immittit. Nec hoc mirum: siquidem anima in harum mentis obscuritatum et cordis duritiæ medio constituta, et ab omni spiritûs consolatione abstrahitur, et Deo non gustans in eo percipiendi, sed solus et puri in eum amoris causâ servire assuescit: verbo, Deo solummodo propter Deum famulari addicit, et in hoc, si rem bene consideremus, purus ac ab omni quæstu remotus amor consistit. Præterea harum sterilitatum tempore, si anima esse fidelem exhibeat, veræ, solidæque virtutis comparantur. Tunc enim anima actus patientiæ, mortificationis, humilitatis, obedientiæ etc. non sicut ut excelsa motibus certi affectûs sensibilis, quem gratia cordi instillat, sed ipsam tantummodo virtutis impulsu: et hinc tunc producentur boni illi habitus, qui actûs radicibus animæ stabiliter inhaerent, et quorum

ope anima in omnibus sive prosperis, sive adversis rerum eventibus cum virtute operatur.

Quamobrem Directorem invigilare oportet, ne penitens ariditatis tempore inquietetur, aut consterneretur: ac omnium maximè, ne meditari consuetudinem omnino abijciat. Curet ut sub potenti manu Dei sese humiliet, obsequio omni animi turbatione perpendens et sincero affectu fidem confitens propriam impotentiam ac miseriam: ut firmitate Fidei, omnia a Deo in animæ suæ bonum ordinari credens, ad sacram ejus voluntatem sese conformet: alique tunc promptum sese offerat ad perseverandum in molestis illis loto etiam vitæ suæ tempore, si illa ad Auctoris sui gloriam, et animæ suæ profectum disponi contingeret. Forti animo in Dei bonitate confidat, sese a Deo in æternam non deserendum, nisi ipse hunc primus deseruisset: et hunc in finem indubitanter sibi persuadeat, Deum, etsi concessum prius presentis suæ sensum subtrahat, ex oculo tamen assistere, defendere, protegere ac oculo verè potèrno respicere. Hic notet Director, eosdem actus eligendos esse etiam tunc, cum animæ, ob duas primas superiùs assignatas causas, ariditas, siccitas et tenebre offunduntur: nam etiam tunc, cum spiritûs sterilitas originem suam a propriis defectibus, aut impugnationibus demonis trahit, Deus hanc ariditatem vult, animam nempe puniri, ut purgaturus. Quapropter scilicet tunc humilitate, conformitate et confidentiâ erga Deum opus est.

Personæ ariditate afflicte: Directori sæpius congeruerunt, se in oratione absque ullo affectionis sensu instar statuarum, aut saxorum persistere, sese non orare, sed in genua provolutas muros tantummodo respicere. Ad hæc autem respondet Director gaudendum ipsis esse, si in presentia Dei statuarum vice fungi, et in hæc formâ ejusdem conspectui placere queant. Sanè laudandum illis est, se in saxa obrigiisse, dum illam cordis duritiem, si ad Dei voluntatem debito modo conformata sit, Dei oculis gratissimam esse sciunt. Persistent tantummodo muram intuentes instar militum in principis sui obsequium vigiliis agentium: dummodo tamen non eritant cogitare, se a Deo, in cuius conspectu sunt, videri, et meliori, quo possunt, modo studèant ad eum se convertere per actus voluntatis quantumvis siccios, violenter extortos, et ut ipsi videtur, nullius valoris. Dixi, ut ipsi videtur, nam reipsa actus aridi, quos his temporibus voluntas elicit, coram oculis Dei preciosiores sunt certis aliis ferventibus sermè ac suavisibus, qui aliis temporibus in appetitu sensitivo percipiuntur.

§ 6.

MONITA PRACTICA CIRCA ORATIONIS TAM MENTALIS QUAM VOCALIS
NECESSITATEM, EFFICACIAM ET CONDITONES.

Monitum primum. Ex dictis per præcedentium capitulum decursum Director abunde intellexerit, primum medium, quod ponentibus contra quodvis malum, et quamlibet spiritus angustiam subministrari oportet, ac primum administratum, quod pro acquirendâ virtute, aut quovis alio spiritali bono semper suggeri convenit, in precibus ac recursu ad Deum reponendum esse. Fugam omnis mali, ut jam declaravimus, atque omnis boni, nature nostræ vires superantis, adptionem, divinæ gratiæ effectum esse oportet. Hanc autem gratiam adeo necessariam ordinariè Deus nulli alteri, quam suppliciter postulanti elargiri solet. Quapropter si prœnitens sit fragilis, ac in eadem scripsit defectus relabatur, injungat ei ut Deo sese commendet. Si tentationibus impugnetur, aut propriorum appetitum impetu abripiatur, precipiat ut ad primam statim tentationis, aut perverse affectionis motionem a Deo subsidium flagitet. Si cum in hijs, aut illius victis exercitio tardum inveniat, mentes ei, robur, ac vigorem precibus a Deo impetrandum esse. Si calumitatibus, insectationibus vel dubiis affligatur, aut perplexus sit, imponendum ei est ut ad orationem recurrat. Commendat sese Deo in oratione tam externâ, quam internâ, dum divino epulo refectur, manè sequè ac vespere. Verbo, continuè sese Deo commendat. Hoc etenim principale et securissimum vite spiritalis administratum est; siquidem continuatas preces seriùs aut citiùs, optatus sequetur effectus.

Monitum secundum. Occurrenti Directori persona quamdam animi abjecti, quæ, postquam quodam temporis intervallo pro extirpatione ejusdam vitii, aut adptione ejusdam virtutis Deo supplicarunt, tandem animo cadunt, intra se, ac subinde etiam erga alios conquerentes, sese neque a Deo, neque a Sanctis audiri. Et quoniam fingunt, ne his mentis suæ sensus in Deum injuriosi sint, addunt id nullatenus provenire ex defectu beneficiæ Dei, quasi ei prompta succurrendi voluntas desset, sed originem trahere ex propriis suis peccatis et iniquitatibus, quarum causâ exaudiri non mererentur. Et quod pejus est, persuasum sibi habent, viles has

pectoris angustias sinceræ humilitatis virtutem esse. Cæcis his a Directore aperiendi sunt oculi et clarè demonstrandum, hanc animi vilitatem non humilitatis virtutem, sed affectionem quamdam esse damnabilem, a demonio eorum cordibus immisam, ut eos ab orandi studio omnino abstraheret, aut saltem preces eorum efficacitate privaret. Veræ humilitatis proprium est, agnitione bonitatis divinæ, animam ad tantò majorem in Deum fiduciam erigere, quò profundius propriarum miseriarum cognitione fuerit depressa. Quapropter sensus animi spem everteutes nequaquam humilitatis, sed diffidentis et abjectæ potius mentis affectiones sunt, quæ preces emergunt ac fructu destituunt. Hinc veritatem hanc ponentes a Directore edoceri necesse est; tum verò in iis demò stabilienda est fides, ob oculos ponendo superiùs adductam Angelici Doctrinam, Deum scilicet ad impertiendâ nobis beneficiâ suâ bonitate, misericordiâ ac promissis inclinari, quantumvis nullum in nobis resideat meritum; ut et peccatis nostris divinarum gratiarum fontem obstrui non posse, si firma et stabilis in Deum fiducia in nobis non desideretur. *Sola spes*, ait Mellissus, *Serm. 3. de Annunc. apud te, Domine! miseracionis obtinet locum, nec aliam misericordiam ponis, nisi in vase fiduciæ, in animâ nempe spe plenâ.*

Monitum tertium. Circa orationes vocales Directori notandum, majorem earundem copiam concedendam esse ei, qui opè orationis internæ in Deo sese colligere nequit, minorem autem illi, qui per ratiocinationem internam Deo faciliè intentus esse potest; siquidem, juxta S. Thomam, *Vocalis oratio non profertur ad hoc, quòd aliquid ignotum Deo manifestetur; sed ad hoc, quòd mens orantis, vel aliorum excitetur in Deum. 2. 2. Quæst. 83. art. 12. ad primum.* Jam verò indubium est, quin mentes dissipatæ, præ illis quibus facilis est animi recollectio, magis hoc incitamento opus habeant; cum hæc posteriores propriis considerationibus sese ipsas excitent, ac in Deo recolligant. Hinc copiosior precum vocalium numerus assignandus est ei, cui ad mediandum habitus, aut usus ac exercitatio deest; et cumulator orationis internæ mensura illi, qui meditando sese exercens pietatis pabulum invenit. Atque hoc modo Director cujusvis capacitati, inclinationi ac profecti sese accommodabit.

Monitum quartum. Nonnullos reperire est, qui non modicam precum vocalium copiam recitant; modicâ tamen attentione ac minori affectione. Hi, etsi multum cum Deo loquantur, parum orant, atque ad hæc dirigi videtur illud monitum Salvatoris,

Matth. vi, 7 : Orantes nolite multum loqui. Nam, ut S. Augustinus, isthæc verba explicans, ait: *Non est hoc orare in multiloquio, si diutius oretur. Aliud est sermo multus, aliud diuturnus affectus... absit ab oratione multa locutio; sed non desit multa precatio. Ad Probam Epist. cxxi, c. 10.* Quocirca si dirigendæ sint personæ, quæ non exiguum precum numerum in se susceperunt, casque festinanter absque attentione et affectione deproperant, complendo potius præfixo earum numero, quàm inflammandæ cordis affectio intentæ; Directorem hujusemodi excessum moderari, ac earum orationes ad tertiam, quartam aut quintam partem, prout magis opportunum iudicaverit, reducere oportebit. Inculcandum iis tamen erit hæc precum aliàs dici solitarum multitudinem attentione compensandam; et paucas iis assignatas, commode, cum applicatione; ac affectuum sapore recitandas esse, non instar rerum memoris mandatarum, sed quasi in corde nata ad linguam gradum facissent. Invigilet autem Director, ne convenienter infuncta precum mensura absque iustâ ratione unquam omittatur: Deo etenim, Mariæ virgini ac reliquis Sanctis, præ omni alia re constantiam et fidelitatem in assumptis obsequiis placere solent.

Monitum quantum. Præter attentionem, interiorè affectionem, constantiam, quæ precum vocalium sunt comites, Director etiam ad exteriorè decentiam respiciat. Sineadent igitur discipulis ut præces flexis genibus recitare assuescant, aut sibi saltem decenti, nec corpore incompósito: hoc siquidem Divinæ Majestati, quicum tunc temporis nobis colloquendum est, haud dubie displiceret. Redarguendâ etiam sunt discipuli, si precum vocalium tempore operi cuidam exteriori manus admoveant; omnis etenim alia acclio Deo colloquentibus inconveniens reputanda est. In vitâ S. Ludgeri Episcopi, l. 1, c. 31, apud Suriium, legitimus, Sanctum hunc, cum nonnullis et suo clerico iter facientem quodam mane ad ignem stisset, præcibus canonicis recitandis intentum; cum Clericorum quidam observaret ascendentem ab igne fumum, non sine sacri Præstulis molestiâ, rectâ in ejus faciem tendere, sese inclinans fumantia ligna ab eâ parte removit ac oris flatibus flammam excitavit. Absoluto penso canonico, sanctus Antistes Clericorum illum seorsum ad se vocatum acriter reprehendit, quod sacras inter præces ignis animandâ, dispendioque causâ sese incurraverit, plurimum diem penitentiam pro culpâ hæc eidem injungens.

Deo tamen diversi modi, quibus præces vocales fundi solent, hic distinguendi veniunt. Aliquando ex proposito, cum animo

orandâ, præcibus vocalibus recitandis nos dedimus; ut contingit, cum præces canonicas, corollam marianam aut alia hujusemodi dicimus. Aliis autem temporibus, manuum operibus, aut aliis negotiis distenti mentis pie occupandæ causâ præces quasdam dicendas assumimus: prout Monachi antiqui et palme foliis sportas formantes, psalmis, hymnisque recitandis intenti erant, ne operibus illis mentem de se jam alio abstrahere solitis, eorum spiritus dissiparetur. Illud jam; quod de operibus externis precum vocalium tempore vitandis nos diximus, de illo orandi genere intelligi volumus, quod primo modo fieri solet. Præcipue autem corrigendi sunt penitentes illi, qui in præcibus suis pigri, tardi et somnolescenti esse consueverunt, ac, ut multis e populo christiano accidere solet, præces suas in serum vesperum differunt, tum verò semisomnes potius, quàm vigilantes negligenter peragunt. Hujusemodi orationes Deo parum, valde verò acceptæ sunt diabolo, qui eorum præces omni omnino succo privaturus, studiosè somnos citere satagit.

Monitum sextum et ultimum, animas dono orationis a Deo ditatas concernit. Si hæc orationi se dantes interiorè se recolligi ac mentem suam in Deum elevari persentiscant, et hæc animi collectionem precum vocalium recitatione impediri videant, tunc oratio externa, nisi tamen præcepta sit, iis erit ovitanda; ut docet S. Thomas: *In singulari oratione iustum est vocibus et hujusemodi equis utendum, quantum proficit ad excitandum interioris mentem. Si verò mens per hæc distrahatur, vel qualitercumque impediatur, est a talibus cessandum.* 2, 2, Quæst. 83, art. 12 in corp.

§ 7.

MONITA PRÆACTA CIRCA EXERCITIUM ET PRAXIN PRÆSENTIÆ DEI, AC CIRCA VARIOS HUIUS EXERCITII PERAGENDI MÔDOS.

Monitum primum. Hoc Dei præsentis exercitium a Directore non solum magni faciendum et multimodis commendandum, sed et in penitentibus profectus aut avidis assiduo nisu continue promovendum est. Siquidem ipsâ meditatione non inanis necessarium est; imò hoc exercitium meditationem necessitat sui quodammodo superat: meditatio enim subinde potest, ac etiam debet omitti. E. g. tempore gravium agritudinum, aut negotiorum magni

momenti, quae cum meditati usu coniungi nequeunt. Cum divina praesentia exercitium e contrario nunquam omnino intermitteri, sed inter ipsa opera, vel precibus iaculatoris, vel propria incommoda afflictionesque Deo offerendo, vel rectam intentionem identidem renovando semper continuari oporteat: imò morborum aut maioris momenti negotiorum tempore, illud magis frequentandum est ad supplendam scilicet defectum meditationis pro illis rerum adiunctis factu impossibilis. Demum meminert Director, tantum interesse ut animas in Dei praesentia stabiliantur, quantum refert ut ad Perfectionem perducantur.

Idque adeo verum est, ut Patres antiqui pluris forsitan fecerint frequentiores animae in Deum elevationes, quam diuturnas orationes: arcibus enim ferventibus his ac saepius repetitis acibus animam Deo uniri dicebant, et duplici quidem ex capite: primò quia actus hii immunes sunt lot mentis evagationibus, quibus prolixae orationes abundare solent; secundò, quia non subjacent insidiis, quas saepe occasione longiorum meditationum nobis struere solet. Ita scribit Cassianus, *Instit. monast.*, l. 2, c. 2. Ejusdem sententiae fuit S. Joannes Chrysostomus, *Hom. de Fide Annue*. Ex his tamen non sequitur intermittendas esse meditationes: quibus anima veritates aeternas ponderando diu aequè ac opportunè Dei praesentiae inheret: harum enim necessitatem superius demonstravimus. Sed idolummodo inferitur, praesentiam Dei, iaculatorium frequentia interitum conservandam, ad Perfectionem, non minus necessariam esse, quam illam. Quamobrem Directores summà curâ discipulis suis invigilare oportet, ut solitas inter occupationes mentem et cor in Deum frequenter elevent erigantque.

Monitum secundum. Circa modum Dei praesentiam poenitentium animis implantandi Directori cautè procedendum, nec continuatio aut intentio actuum viribus naturae et gratiae superior est exigenda. Quapropter eum explorare oportet, qualiter constituta sit eorum oratio; haec etenim ei regulam suggeret praesentiae divinae normam esse praescribendam. Si persona dono contemplationis instructa reperitur, exigi ab ea poterit ut Dei praesentiam continuò, moraliter tamen loquendo, ob oculos habeat. Ita legitur de S. Bernardo in ejus vita, l. 1, c. 4: *Laboris tempore, et intus orabat absque intermissione exterioris laboris, et exterius laborabat sine iactura interioris suavilitatis*. Si poenitens autem dono orationis a Deo ditatus non sit, difficultatem in ea potius experiat, et multò magis si spiritus ejus desolatus sit et ariditatibus affligatur, Dei praesentiae sine intermissione inherere certè non poterit, absque violenta

capitis intentione, nec absque periculo, sese ad exercitia spiritus inhabilem reddendi. Hinc et nil aliud injungendum nisi conveniens mensura actuum, quorum ope dormitans spiritus identidem excitetur, ac ad Deum elevetur. Universaliter attamen loquendo, nemo unus eximendus est ab oblatione operum suorum exteriorum, sincera Deo placendi ejusque voluntatem adimplendi intentione: ut nec ab emittendis in caelum nonnullis affectibus, precum praesertim iaculatoriarum ope: hoc etenim neque ipsis aegrotis, quantumvis gravibus oppressi malis decumbant, detrimentum esse potest. Notandum autem Directori, personis phantasiae debilibus, feminis praecipuè, nequaquam conducere, si in Dei praesentia per viam imaginationis procedant: tum quia potentia haec facile hoc modo vitari potest; tum quia, si rebus sensibilibus mente nimium intenta sint, periculum incurrant, ne falsis visionibus decipiantur.

Monitum tertium. Si poenitens mentis evagationibus obtusior sit, ac Dei memoriam interitum facili negotio perdere soleat, variae Directori adhibendae sunt industriae, ut ad tam proficuum exercitium denno reducat. Imponat ei ut animum suum pio quodam suspirio, aut brevi oratione ad Deum erigat, quoescumque horologii sonitu hore signum dari audierit: ut manum nulli unquam operi admoveat, quin illud sincera Deo placendi intentione prius oblatum iverit: ut in locis, in quibus statò negotia pertractanda, aut labores peragendi sunt, piam quandam imaginem Jesu crucifixi, aut beatissimae Virginis habeat, ut ad earum aspectum, quasi ad suscitabulum Dei praesentis memoria in ejus mente denno evigilet. Beatus Edmundus, Archiepiscopus Cantuariensis, semper secum ferebat parvam ex ebore statuam, circa quam vitae et mortis Christi mysteria descripta apparebant, ut viva horum memoria inter multa negotia continuò oculis observaretur. Deus ipse eodem artificio cum populo hebraeo usus est. *Loquere filius Israel*, inquit ad Moysen, *Num. xv., 38, et dicez ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, possidentes in eis vitas hyacinthinas, quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini.*

Monitum quartum. Quòdi verò Director, etiam adhibita quavis industria, a discipulo suo obtinere nequeat ut inter opera mentem dissipantia saepius animum suum ad Deum referat; signo id erit sat manifesto, nequidem scintillam divini amoris, ut illum spiritalis sui profectus desiderium in corde ejus succensum esse: amantium enim id est de re amatà frequenter cogitare, et deside-

rantium, idonea obtinendo fini media apponere. Præterea apertum erit iudicium, illum in actionibus suis aliud non querere, nisi seipsum, id est, vel propriam delectationem, vel utilitatem, vel lucrum, vel honorem, vel existimationem; vel gloriam: ex his etenim consequitur, eum mentem suam utpote terrenorum hujuscemodi finium lato obacuratum, oppressamque ad Deum elevare non posse. Quapropter in hoc casu aliud non superest medium, quàm ut non solum dictus Dei amor, sed et proprii profectus desiderium in eo excitetur, adhibitis nempe adminiculis, que per decursum hujus tractatus partim jam exposuimus, partim autem adhuc expositum ibimus.

§ 8.

MONITA PRACTICA CIRCA CONFESSIONIS FREQUENTIAM ET CONDITIONS.

Monitum primum. Non approbanda est nimia quorundam conscientia iudicium paratis in sacrâ absolutione nonnullis præclare pietatis animabus impedienda. Ego in quendam invidi, qui nullam poenitentiam suarum, ferentissime ceteroquin conscientie, integro semestri, sacræ absolutionis participem fecit, etsi eam interea ad sacrum epulum frequenter admitteret. Reperi etiam, qui integro Religiosarum Virginum oratorio mense Eucharistica accumbere, ac pane angelorum sese reficere sæpe induluit; raro tamen pro sacro tribunali eas absolvit. Ego sane non penetror, unde Sacerdotibus his tantum sit animi, ut poenitentium suorum animas privare audeant tam ingenti spiritali bono, quale illud est, quod in hoc mysterio, sacræ absolutionis ope, in animas dispensatur. Certum enim est animum ejus ope aut primâ exornari gratiâ, si eam perdidit, aut si eâ aliunde vestita jam sit, illius incremento locupletari. Unde lucrabitur, ad minimum, gratiam quandam gratis conscientie, id est tantum, quantum sufficeret ad eam æternum in celis beatam reddendam. Præterea recipit etiam per gratiam et sacro hoc mysterio in sese derivatam vires medicæ, ne in assuetas culpas demum relabatur: *Est autem omnibus Sacramentis commune, ait Angelicus, quod per ea exhibeatur aliquod remedium contra peccatum, per hoc, quod gratiam conferunt. 3 part. quest. 4, artic. 63, art. 6. in corp.* Cur ergo animæ tantis privantur thesauris, quibus ditarentur, dummodo Sacerdos collatam sibi in spirituale earum comodum auctoritatem in eas exercere vellet.

Ad id illi reponunt, sese ab impediendâ sacrâ absolutione du-

plici ex capite abstinere: primo dicunt, se in hujuscemodi personarum accensationibus certam, et cui securè finiri possint, materiam non invenire: secundo aiunt, defectus, quorum istæ se reas agunt, esse modicos, et difficilis extirpationis, utpote in ipso temperamento et propensione nature fundatos. Unde dispositionem etiam in hisse Confessionibus requisitam, dolorem et efficacem emendationis propositum scilicet, in dubium vocant. In his consistunt eorum difficultates, quarum tamen fundamenta nullatenus subsistunt. Primum non subsistit; quia Theologi in eo conspirant, quod idem omnino peccatum plurimum absolutioium materia esse possit; ita ut poenitens, dummodo delectat ac se accuset de peccato quodam vitæ præteritis, quale ipse iudex sacer ei suggerere potest, jam exponat materiam sufficientem, in quam absolutio rite et cum fructu cadere potest. Scimus, S. Carolum Borromæum, S. Ignatium de Loyola, S. Franciscum Borgiam, et alios insignes Dei servos quotidie Confessionis mysterium sacrum obivisse: hi singulis diebus absolutiois beneficium recepere: et læmen certum est, eos singulis diebus tales defectus non admisisse, qui absolutiois materia esse potuissent. Hinc de quidam vitæ præteritæ nosâ sese accusantes, de substantiâ, aut, ut cum Theologis loquar, de valore Sacramenti securi reddebantur, et tenerrimas simul conscientias erundantibus modicis illis imperfectionibus, quibus tanquam homines quotidie contaminabantur. Similes itaque ideas de Sacramenti hujus ministerio Directorem sibi formare oportet.

Æquè parum soliditatis secundæ difficultati inest, cum Theologi dicant, iam Confessionem quàm absolutionem debiti roboris, ac legitimam esse, dummodo poenitens de uno ex venialibus, de quibus se accusat, efficaciter delectat, licet aliud quoddam ob ingens, in quo se constitutum videt, relaxandi periculum tantâ efficacitate non delectetur; innoxia enim levibus una aliqua, cujus verè nos poenitet, sacræ absolutionis materiam certam subministrat: et alia, cujus sufficiens poenitentia non datur, fructum non impedit: nam sicut ad eam aperiendam sub gravi non astringimur, ita neque ad dolorem de eâ concipiendum obligati sumus. Quapropter Directores poenitentes suos inducere student, ut semper se accusent de uno aut pluribus etiam præteritis vitæ peccatis, de his præsertim, quæ aliunde jam obio habent, et repetere non amplius assolent. In tali casu jam veri doloris de hujuscemodi culpâ dubium superesse non potest. Et hinc etiam quoad alios modicos defectus, quos interdum admittunt, sufficientem, requisita dispoisset, absolutio tamen foret legitima, nec Sacramentum ulli inutilitatis periculo exponeretur. Non lalebat S. Bonaventuram, tyrones Religiosos, qui de nullâ aliâ re, quàm de propriâ Perfectione cogitant, nec ulli alteri

negotio, quam spiritus exercitiis intenti sunt, peccata venialia voluntaria non admittere, bene verò in defectus illos, qui in natura temperamento radicantur, cadere solere: et tamen Sanctus ille quotidianam sacram Exomologesin eis persuadere non dubitavit, in *Reg. Novit.*, c. 3. Hinc et potest et debet absolvi, quicumque huiusmodi defectus in sacro tribunali aperit; dummodo prædicæ accedant cautiones. Propterea tamen non dixerim, penitentem, si pluribus diebus continuis sacro epulo sit reficiendus, quotidie etiam sacro iudici se sistere, ac quotidie, si aliunde opus non sit, etiam absolute donari debere. Id solum dico, si inter unam et alteram sacram Communionem plures dies intercedant, ac absolute gratia a penitente desideretur, eam illi negandam non esse, ne gratiæ sanctificantis augmento, et novis auxiliis, in sacro hoc mysterio ad defectuum emendationem concedi solitis, privatus maneat.

Monitum secundum. Nolet Director, faciles aures nullatenus præberi oportere animabus quibusdam meticulosis, qui sibi de peccatis suis nullum dolorem concipere posse videntur; unde et vehementer affliguntur ac in graves angustias conjiciuntur, quæ tunc cumque ad sacrum tribunal accedunt. Cum huiusmodi personis acturus, ob oculos habeat doctrinam Angelici omnium Theologorum consensu approbatam. *In contritione aut, est duplex dolor: unus est in ipsâ voluntate, qui est essentialiter ipsa contritio, quam nihil aliud est, quam displicentia peccati præteriti. Alius dolor est in parte sensitivâ, qui causatur ex ipso dolore, vel ex necessitate naturæ; secundum quod vires inferiores sequuntur motum superiorum. Suppl. 3, part. quæst. 3, art. 1 in corp.* Jam verò nos semper minus esse oportet, dolorem essentialem esse illum, qui a voluntate procedit; et non hunc, qui in corde sine parte sensitivâ sentitur. Ille et non hic ad sacram Exomologesin est necessarius; sensibilibus enim hæc displicentia aliud non est, quam mera quedam convenientia, consensusque cordis cum displicentiâ voluntatis, quem pro libitu nostro habere non possumus: nam talem convenientiam, consensumque appetitus sensitivus non semper producit, cum hic appetitus ex illis sit potentis, quæ parti superiori animæ modò obediunt, modò pertinaciter reluctantur: uti bene notat idem Angelicus: *Non obedit affectus inferior superiori ad nutum, ut tanta, et talis passio sequatur in inferiori appetitu, qualem ordinat superior.* Et hinc sæpe contingit, ut voluntas serio doleat, nec tamen dolor ille sensui interiori imprimatur, ut in corde sentiantur: unde huiusmodi persone dolere sibi non videntur, etsi veri doloris substantiæ nihil omnino desit.

Si videat itaque Director, a penitenti suo necessarium dolorem a Deo postulari, et ea, quæ suarum sunt partium, ad eum saltem in voluntate excitandum non negligere, uti et fixum sibi statumque habere ad priora peccata non amplius redire; omni eum scrupulo, angustiaque liberet, securumque reddat, dolorem quoad substantiam ei non deesse, etsi cor saxo durius esse sentiat. Præ omnibus autem invigilet, ut timida hæc animæ doloris sui actus cum pace et quiete, sine violentiâ et angore elicere satagent. Hæc anxietates enim animam inquietant et impediunt, ne actus voluntatis cordi imprimantur: efflicuntque ut sensibiles affectus eo minus inveniantur, quò majori sollicitudine quærentur. Præterea tristes hæc angustia in causâ sunt, quòd ipsi etiam actus voluntatis modo minus perfecto producantur: impediunt enim lucem, et motionem internam Spiritus sancti, utpote qui in aliis, quam in quietis, serenitatis et tranquillitatis animabus operari non solet.

Monitum tertium. Sacra Confessio, ut Perfectionis adminiculum sit, debet esse integra ita, ut ad omnia, ad culpas etiam leves et modica aperitendæ extendatur. Ast in hac ipsâ narratione, ne excessus admittatur, conveniens parcitas et prudentia in subsidium vocanda est. Dantur enim personæ spirituales vehementer præteritorum errorum penitentiam penetratæ, quæ in liis dum exponendis nunquam saturantur; et quotidie, si eis permittetur, se de illis rursus accusare vellent. Has admonei oportet, penitentiam, quæ præteriti temporis culpæ defensæ veniunt, in hoc non consistere. S. Thomas geminum penitentia genus distinguit, unum internæ, alterum externæ. Penitentia interna in dolore et displicentiâ admissorum defectuum est reposita: et hæc, ut ait Sanctus, semper conservanda, nec per totum vite decursum unquam intermittenda est. 3 part., q. 25, aliis 8, art. 8, in Corp. S. Joannes Chrysostomus de internâ hæc penitentia loquens ipsam asserit, eam scilicet perpetuam esse oportere. L. 2 de Comp. cordis.

Penitentia verò exterior est, ut pergit Angelicus, quæ quis exteriora signo doloris ostendit, et verbo tenus peccata sua confitetur Sacerdoti absolvens: et iuxta ejus arbitrium satisfact. Et talis penitentia non oportet, quòd duret usque ad finem vitæ, sed usque ad determinatum tempus, secundum mensuram peccati. Secundum hæc itaque doctrinas Directori procedendum erit, si ei animæ occurrant vehementer culpæ suarum dolore penetratæ, ac novis identidem, et novis acustationibus eas delere desiderantes: has enim potius exhortari oportet ut sola coram solo Deo ad pedes cruciatii penitentia actus eliciant, ut in suis meditationibus et aliis

privatis orationibus dolorem frequenter renovent; utque interno rubori, profunda humilitati, ac intime ob admissas noxas cordis afflictioni sedulo studeant, abque omni sacro iudici unquam amplius aperiendi sollicitudine,posito lumen, quod ea, que at in re ex parte ipsarum requiruntur, rite adimpleverint. Siquidem illud, et non hoc ultimum ad penitentiam pro tempore eis convenientem requiritur, ac illud pre hoc non solum ulteriori in spiritu progressui erit utilis, sed majorem etiam remissorum criminum securitatem prestabit.

§ 9.

ALIAS FLAMMAM VERITATIS
 MONITA PRACTICA CIRCA VARIAS DIFFICULTATES QUÆ SACERDOTUM
 NONNULLOS A SESCIPiendo SACRI JUDICIS MUNERE, AUT AB EJUS
 ALIQUANDO SUSCEPTI CONTINUATIONE ABSTERRENT ET RETARDANT.

Monitum primum. Precedenti capite suggesti Directori profana quaedam monita circa modum, quo alienæ Confessionis dirigende veniunt. Jam verò a propositi nostri scopo haud aberrabimus, si monitiones quasdam superaddamus circa modum sese ipsam dirigendi tam in suscipiendo sacro hoc penitentes audiendi munere, quam in eodem retinendo, enodatis simul difficultatibus quibusdam, que nos a tanti laboris ministerio abstrahere possent. Nunnulli e Sacerdotibus sacri iudicis officio ceteroquin apti omni illud assumere renunt, aut eadem jam assumpto, ac per seipsum aliquod jam portato humeros iterum subtrahunt, eo quod sibi satis habiles non videantur ad rite decidendos tot et tantos casus, qui in sacro tribunali occurrunt, non solum circa materiam scabras et diversas, sed etiam circa personarum conditione, statu, moribus et natura inclinationibus vel maxime differentes: aut quod opulatum effectum sperare non audeant in curandis tam gravibus et subinde insaniabilibus etiam, quibus humana debilitas subiecta est malis. Hi verò animos sibi addant oportet, si sui eos Antistes, utpote in hujusmodi materis iudicis competentes officio fungentes ad id muneris aptos judicaverint: Deus enim Sacerdotibus pura intentione mysterii hujus administrationi intentis peculiari quodam modo solet assistere; in discutendis decidisque difficultibus de se materis, ac in assignatione mediourum malis etiam insolitis convenientium, tam copioso eos lumine collustrans, ut extra hujus ministerii casum tantæ perspicacie esse nunquam possent. Audia-

tur, quantopere S. Augustinus propriæ experientie testimonio tales animet, ac exhortetur: *De me ipso*, inquit, *tibi testis sum, aliter et aliter me uoveri, eia ante me catechizandum video eruditionem, inertem, civeam, peregrinum, divitem, pauperem, privatam, honoratum, in potestate aliquâ constitutum, illum, et illum gentis hominem; illum aut illum ætatis, aut sexus: ex illa, aut illi secta, ex illa, vel alio errore venientem: ac pro diversitate motus mei sermo ipse procedit, et progreditur, et fitatur, pro cuius scilicet convenienti fuerit. l. de Catechiz. rudib., c. 15.*

En quomodo Deus cognitionibus ad qualitates non minus, quam ad necessitates penitentium pro impetrando auxilio accedentium adaptatis Ministros suos instruat. Nec hic mihi opponat Director, lumina hæc a Deo D. Augustino infusa esse, eo quod hic Sanctus fuerit, sese autem utpote peccatorem hujuscemodi nullatenus mereri. Siquidem auxilia, que Deus Ministris suis ad promovendum spirituale proximorum bonum largitur, de viâ ordinariâ, gratis gratis datis annumeranda sunt, que, ut S. Thomas, et cum eo communis Theologorum docet, peculiare eas recipientis meritum non requirunt; cum non in utilitatem aut ob meritum proprium, sed in commodum et emolumentum alienum potius tribuantur. Et hinc cum securum esse oportet, a Deo sibi, etsi ceteroquin malè merito, in ipsis occasioibus congruum pro sui ipsius æquè, ac aliorum regimine suppeditandum esse lumen.

Tum verò S. Augustinus ulterius asserit, præter lumen et notions internas, quibus Deus ipse Rectores animarum dirigat, ipsam etiam charitatem magistrat, ac dæcem esse, opportuna pro cuiusvis indigentia media suggerentem. *Et quia*, inquit, *cum eadem omnibus debeat charitas, non eadem est omnibus adhibenda medicina: ipsa item charitas alios parit, cum illi infirmatur; alios curat indificare, alios contrahere offendere; ad alios se inclinat, ad alios se erigit; alios blanda, alios severa, nulli inimica, omnibus mater.* Quibus S. Doctor innuere voluit, sacros Ministros a charitate inferiori quodammodo dirigi, ita ut non solum oportune sese accommodent statui, qualitat, indoli, moribus, inclinationibus ac indigentis cuiuscumque: sed omnibus etiam utiles fiant. Hinc animis nullatenus cadant Sacerdotes ad curæ animarum omni sustentendum habiles iudicari. Confidant in Deo et induant viscera ternæ charitatis: ullius enim munus eorum cum aliorum emolumento non minus, quam cum proprio merito obibant.

Monitum secundum. Alii Sacerdotes sacro huic ministerio se subtrahunt, eo quod timeant, ne audiendo et discutiendo pani-

lentium tentationes ac fragilitates, aliorum sordibus propriae animae inquinantur; unde nec proprio damno, aliis auxilio esse volunt. Verumtamen timorem hunc longè remotum esse oportet, ut S. doctet Gregorius his verbis: *Fit plerumque ut dum Rectoris animus aliena tentamenta condescendendo cognoscit, auditis tentationibus, etiam ipse pulsatur, quia haec eadem, per quam populi multitudo diluitur, aqua procul dubio luto inquinatur. Nam dum sordes diluentium suscipit, quasi suae munditiae serenitatem perdit. Sed haec nequaquam Pastori tenenda sunt: quia Deo subliter cuncta pensante, tanto facilius a sua eripitur, quanto misericordius ex aliena tentatione fatigatur.* 2 part., *Pastor.*, c. 5. Fingat itaque Sacerdos purae intentionis oculum in Dei gloriâ, et spirituali proximi bono: procedat debitis cautionibus; nec de ullo malo timeat.

Monitum tertium. Quidam Sacerdotes Confessionibus audiendis pio zelo initium faciunt; dum verò, successu temporis, perspicunt suis exhortationibus, consiliis, industriis ac laboribus fructum exoptatum nequaquam produci, eo quòd penitentes eadem peccata committant, eosdem accusent defectus, easdem occasiones semper frequentent; animo cadant, consternantur et officium suum reluctanti animo exercere incipiunt, usque dum tedio victi illi omnino renuntiant. Hoc sibi persuasum habeant conversionem animae principaliter non a sua industria, sed a divina gratiae efficacia pendere; hi pariter necesse habent excitare, ac in Deo stabilire omnem spem suam, firmiter credentes illud, quod, *Lucæ* iii, 8, scriptum est: *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae.* Non datur anima tam longè aberrans, quam Deus gratiae suae viribus nequeat expurgatae, ac in viam salutis reducere, imò etiam, si ea ita complicatum fuerit, ad sanctitatis culmen evehere. Et hinc conscientiae arbitrum nunquam animo dejici, sed exhortationibus, monitis, reprehensionibus et deprecationibus insistere, nova media applicare, novas industrias adhibere, et precibus praecipue pro personis hujusmodi inenarrabilibus oculum pulsare oportet, ut Deus tandem cordis eorum durtitiam infringere dignetur.

At quantumvis conscientiae arbiter, etiam adhibita omni industria, a penitentibus suis nullum emendationis fructum obtineret, cur ei animo cadendum sit? Cur a mysterii hujus administratione recedat, cum mercedis ejus, in securo sit positum? Deus Ministris suis premia non largitur ob ipsam conversionem animarum, utpote qui non ab his, sed a solo Deo pendet, sed ob industrias promovendae hujusmodi conversionis impensas. Imò subinde contingit, ut majus tunc nobis obveniat praemium, cum ministerii

nostri fructus minor, labor autem, patientia, charitas, et zelus noster in eodem obeundo major fuerit. Si igitur Director in hoc charitatis exercitio de luero suo satis securus est; non solum nulla eidem remittandi causa, sed nec ulla apparet ratio; ob quam ipse animo consterneretur.

Rursus alios Sacerdotes reperire est, qui vehementi tedio capiuntur, dum non solum easdem semper culpas, maxime si penitentes sint stabiles, easdem narrationes, ac easdem historias audire; sed et semper eadem media, ac eadem consilia proponere, easdem identidem reprehensiones repetere, easdemque continuo industrias adhibere coguntur. Quod tamen etiam ex eo augetur, quòd quidam penitentium tam rudes sint, ut se non satis explicit, alii tam stupidi, ut nihil quasi capiant, ac alii tam duri obstinatique, ut se non rite deciant submittantque. Hinc sacri hujus muneris horrore concepti cum nauseâ illud obeunt, et tandem vel omnino deserunt, aut continuant, exiguum penitentibus omnino operem ferentes. Hi autem audiant S. Augustinum: *Sancti vero, inquit, si usitata, et parvula congruentia saepe repetere fastidimus, congruamus (sive conjugamur) eis per fratrum, paternam maternamque amorem, et hoc amoris vinculo copulatis cordi eorum etiam ea, quae saepius repetenda sunt, ac de se tamen parerent, nova videbantur. Tamen enim valet animi compatientis affectus, ut cum illi afficiuntur nobis loquentibus, et nos illis discantibus, habitemus in insicem atque ita et illi, quae audiunt, sibi videantur, quasi loquantur in nobis; et nos in illis discamus quodammodo, quae docemus.* *L. de Catech. rubic.*, c. 12.

Verbo, nimium quantum verum est, Sacerdotem ad rite obeundum, ac diu exercendum hoc ministerium corde sincerâ charitate inflammato attingi oportere: siquidem reapse, ut ad Apostolum *I Cor. xii, 4:* *Charitas benigna est, patiens est, omnia suffert, omnia sustinet, ac innata quidam dilectio animâ amœna reddit.* His charitatis visceribus plenus erat S. Ambrosius, utpote de quo in vicia historia Paulinus refert, quòd peccatores de cuius sese accusantes audiens in uberrimis solutus fuerit lacrymis, ac taliter ipsis etiam reis gemitus expresserit, ita ut ille non minus quam hi peccatorum pondere oppressus videretur. *Quotiescumque (verba sunt citati scriptoris) illi aliquis ad percipiendam penitentiam lapsus suos confessus esset; ita flebat, ut et illum flere compelleret: videbatur etiam sibi cum iacente jacere.* Charitatis hujus scintillam Director in corde suo fovere studeat, et nullum in isdem robur audiendis, repetendisque fastidium timeat: namque ea, quae ex amore proficiuntur, semper dulcisa ac semper nova sunt.

Pre omnibus soleriter caveat, ne nullo unquam tempore quémcumque peccatorem et quantumcumque etiam malé dispositum, modo locum inconuenienti et vix non dixissem inhumano a se repellat, ei non sine ignominia viam in facie precludendo, prout nonnulli ex imprudentibus in more positum habent, aut asperis, contumeliosisque eum verbis alloquendo. Hæc non est charitas, sed iracundia; hæc non est verus fervor, sed superbia. Profundè semper animo meo impressum hæsit, quod S. Dionysius Areopagita, gentium Apostoli discipulus, in quâdam a suis epistolis scripta ad Monachum Demophilum nomine. Monachus hic durioribus verbis ac absque sacre absolutionis beneficio a se dimiserat Sacerdotem, qui ad pedes ejus prostratus peccatorum suorum sese reum agerat. Postquam jam Areopagita ei ob oculos posuerat benignitatem mitissimi Redemptoris nostri, qui ovem perditam non solum ipse est insecutus sed propriis etiam humeris in ovile reportavit; hæc eum dictis rearguit: *Ille quidem rogabat, sequere medicinam peccatorum causâ venisse fatelatur: tu autem non modo non exhoruisti, insuper et bonum Sacerdotem maledictis vocasti, miserum eum appellasti... et ad extremam, eci, Sacerdoti dixisti, cum tu civitibus. Epist. viii. ad Demophil.* Tum verò hæc notuè digna subiungit verba: *Quodque nefas est, post tantum contra charitatem proximi defectum, tu adita impressus es et Sancta Sanctorum violasti.* Ex eo jam, quòd tanta auctoritatis vir sinectus eum, qui peccatorem aspero quodam modo a se replerat, tam acriter reprehenderit, discat Director, quantum id malum, quantum per se vitandum sit, ne in hujusmodi excessus præcepta agatur. Interea si animam necessariâ dispositione destitutam eorum se habere contingat, eam debità charitate instrui, disponique oportet. Si verò ea ad veram penitentiam sese reduci non palatim, absolutio eidem neganda est debito tamen modo: dum nempe sacer iudex ei proponit, sese id non indignatione commotum, sed necessitate compulsum, ac omnino invitum facere, paratissime esse ad eam amantissimè recipiendam, quamprimum emendatâ, verò dolore instructâ, ac pro accipiendâ sacri mysterii gratiâ magis disposita revertatur. Verbo, viscera charitatis induant sic enim ministerium suum non solum suaviter, sed etiam secundum omnes sequi bonique leges obibit.

Monitum quartum. Tandem, dum nonnulli presbyteri Confessiones excipiendi munus, maximè si illud per plures horas continuari oportet, sibi laboriosum fieri experiuntur, ac quendam capitis lassitudinem aut virium debilitatem patiuntur, sensim la-

boris hujus oneri sese subtrahunt; et, si posunt, ejus jugum excutunt. Hi animos resumant, et molesti hujus ministerii incommoda libenti animo superare contendant, identidem cogitantes, quantos labores, quantos molestias et quantos dolores pertulerit, uti et quantum sudoris ac sanguinis fuderit Redemptor postea pro lucrandis animabus nostris. Perpendant etiam, per futuram Confessionum auscultationem corpus quidem aliquantisper debilitari, spiritum autem magnope roborari: siquidem in ministerii hujus exercitio omnis generis virtutes in usum defluuntur; charitas in gradu sublimi exerceatur nunc instruendo, nunc reprehendendo, nunc consilium suggerendo, nunc errantes in viam salutis reducendo, et nunc animas bonas per viam Perfectionis dirigendo. Divini honoris scilicet exerceatur, dum supremi Numinis offensa impediuntur. Sui ipsius afflictio sive mortificatio exerceatur, dum subigitur illa natura oblectatio, quæ difficile hoc munus comitari solet. Virtus demissionis exerceatur, quæ difficile hoc conscientia arbiter illud in aliis pernit, quod ipse perpetraturus esset, ni Deus gratia suæ subsidio perpetuo assisteret. Cum rudibus agendo exerceatur patientia, eum debilibus commiseratio, et cum peccatoribus benignitas. Verbo, Sacerdos Confessiones audiendo facilius, quàm quovis alio spiritus exercitio brevi temporis intervallo sanctus fieri poterit. In spirituali hæc lucra mentis suæ oculos intendat Director, et hinc animos sibi addat ad omnes labores ministerii sui fortiter tolerandos; prout mercatores ac optices faciunt, quibus lucri spes animos addit ad omnem lassitudinem superandam.

Cum magister quidam Theologiae, Joannes de Nivella nomine, homo verè apostolicus, verbum Dei predicando et sacrum pontificis mysterium assidue administrando totus intentus, morti jam proximus esset, veniebat ad ejus convohi portam homo quidam errabundus laceris contumibus medium vis corpus legens, qui ad dicti Religiosi pedes peccatorum suorum sarcinam sacra Exomologeseos ope depouere ellagitabat. Domestici; illum cum morte jamjam luctantem videntes, hominem hunc dimiserunt. Moribundus id animadvertens mox jussit ut pauperculus ille revertetur: et medico spiritu, qui et adhuc residuus erat, illum sese accusantem audivit, absolvitque. Sacro ministerio autem peracto dixit, sese charitatem, sacre Confessionis auditione, misello illi exhibitam, pro magna pecunia si non perennaturum fuisse, et paucas post horas expiravit.

MONITA PRACTICA CIRCA CONSCIENTIÆ EXAMEN QUOTIDIANUM
IPSUSQUE NECESSITATEM, PARTES ET MODUM.

Monitum primum. Circa quotidianum conscientie Examini usum Directori duo annotanda veniunt. Primum est, exercitium hoc a quocumque in usum deduci posse, ab his etiam, qui ruditatis causa alia spiritalia media, e. g. librorum piorum lectionem, aut meditationem adhibere non possunt. Quicumque enim sacre Examolagesos capax est, aptus etiam est ad se quotidie examinandum, ne ad dolendum de propriis reatibus. Secundum est, ab Examine hoc neminem eximendum esse: nec eos inquam tantummodo, qui ad Perfectionem aspirant: sed neque illos etiam, qui Perfectionem neque profitentur, neque curant: id namque subsidii genus non solum efficax est ad animam perficiendam, sed etiam ad eam salvandam. Nec veritati huic assentiendi difficultatem experietur Director, si consideret, omnium humanarum rerum proprietatem esse semper in pejus ruere, et tandem, si non instaurentur, ad nihilum redigi. Haud aliter anime nostrae nobis praefiguranda sunt. Tanta est vis perversarum affectionum, que ad malum nos inclinant; incitationes demonum ad peccatum nos instigantes et occasiones periculose ad lapsum allicientes tanta, ut impossibile sit, miseram animam ad tot impetus nunquam cadere, tot illicis nunquam capi, nec unquam ab orbita recedere, aut grave damnum subire. Si igitur hae jacturae heu! nimium frequentes, per Examina conscientiae, dolorem et proposita non quotidie reparentur, eam ita perturbari necessarium erit, ut miserè tandem pereat. Quapropter Directorem praese ferre oportet zelam sacrum, huic proficuum morem, in cuiuscumque penitentis sui animam introducendi.

S. Gregorius jacturas, quas animae nostrae quotidie patiuntur, uti et necessitatem easdem per Examina, dolorem ac lacrymas quotidie reparandi explicat per similitudinem a corporibus humanis desumptam. Ex propria S. Doctores verba, *Moral.* l. 23, c. 6: *Sicut enim non sentimus, quando crescant membra, proficit corpus, mutatur species, nigredo capillorum albescit in canis (haec enim omnia nobis nescientibus aguntur in nobis): ita mens nostra, per momenta vivendi, ipso curarum usu, a se ipsa permulatur, et non*

agnoscimus, nisi vigilantia custodià ad interiora nostra residentes, perfectus nostros quotidie, defectusque pensemus..... Cum verò (anima) semetipsam quaerit, et subtiliter penitendo se discutit, ab ipsa sua vetustate suis lota lacrymis, et marore incensa renovatur. Quapropter iterum repeto, si Directori animarum cura suae commissarum salus cordi est, quotidiani Examini usum eis inculcare non desinat.

Monitum secundum. Capitibus praecedentibus dixi, Examen hoc quotidie bis matutino, et vespertino tempore instituire, doctrinam esse Sanctorum. In asserti hujus probationem adduxi auctoritatem S. Ephraem, S. Dorothei et S. Bernardi: nec defuere fundatores Ordinum, qui horum Sanctorum doctrina insistentes id vi regulae sacris suis familiis imposuere. Quoniam autem Director geminum hoc Examen ab omnibus obtinere haut poterit, insistat saltem, ut ab omnibus sub vesperum fiat, antequam nempe cubitum eant: tum quia, die terminato, datur tempus opportunum ad operationum suarum rationem a propria conscientia exigendam: tum quia tenebrae ipsae et noctis quiete attentionem, animi collectionem, et per consequens etiam defectuum suorum penitudinem conciliare solent. Si verò penitens tam irreligiosus fuerit, ut diligens, exactumque Examen ab eo sperari nequeat, instet saltem, ut unum alterumve mentis obtutum in diem praeteritum reflectat; et in res crassiores, quae menti facile occurrunt, indaget, easque actu quodam doloris delere sataget. Id non solum conscientia a contractis jam maculis repurganda inserviet, sed pro subsequenti etiam die eum cautiorem reddet. Unde ei non accidet, quod multus Fidelium usenerit solet, quòd nempe semel pravari cari incipientes, perveras affectiones laxatis habentibus in omne malum absque freno retinaculoque ruere sinant. Si verò ne hoc quidem facere velit, absque hesitatione eidem dicat aeterna salutis curam ei parum cordi esse. Si mercator nunquam iudici possit ad computanda confrendendaque negotiationis suae luera detrimentaque, sanè lucri cupido eum non multum angit.

Monitum tertium. Examini particularis usus persuaderi poterit personis iis, quae ligamentis peccatorum gravium liberata ad Perfectionem aspirare incipiunt; hoc enim Examen valde efficax ejusdem adipiscendo medium est. Interea Directori cura assumenda erit iis materiam, circa quam illud institui oportebit, assignandi. Observet, dum discipulus conscientiae suae rationem reddit, quae

nam sit illa mala affectio, quae prae aliis dominatur, quisnam illa defectus, in quem frequentius labitur, et quae ejus in virtute progressus majus affert impedimentum; et contra hunc jam cursum ut Examen particulare applicetur; ita tamen ut penitentem illud rite obeundi modum prius doceat. Notandum autem melius esse, si inter multos defectus ab initio, et praebitis corrigendi selignantur exteriores: tum quia de viâ ordinariâ cum scandalo, aut malo saltem proximi exemplo conjuncti sunt: tum quia facilius brachio emendantur, quàm defectus interni, qui in ipso animo radicati, ac eadem quasi nobiscum res sunt: prudentia autem dicat, a rebus facilioribus principium ducendum, ut ad difficilioreas ac magis arduas via aperiatur.

Monitum quartum. De profectu, quem discipulus circa materiam peculiaris sui Examinis facit, Director rationem reposcat. Ac ipse ei assignet penitentias et opera poenalia, quibus admitti defectus vindicandi erunt: media quoque ad generosiores imperiorum aut victoriam ipse suggerat: si verò majorum quantum negligentiam, aut rem notabiliter deterioreni fieri adverteret, possit eum in hujusmodi negligentiarum poenam subinde sacra communione interdicere: si tanta tamen virtus sit, ut hoc castigandi genus cum humilitate et pace tolerare possit.

Monitum quintum. Attendat Director, ne penitentes, his Examinibus, loco emendationis inde hauriende, in consternationem animi valde notivam detrodantur, uti non raro accidere solet formis naturâ suâ timidis, praesertim si ad timiditatem naturae etiam demeritum instigatio accedat. Haec etenim videntes, sese tot Examinibus parum, aut saltem non secundum votum suum, proficere ac in eadem identidem culpas relabi, animo cadunt ac sibi persuadere incipiunt, perfectionem sibi non convenire. Has vani timoris umbras Director eorum cordibus expellat: animi demissionem cum pace ac absque consternatione eas doceat, dum sese fragiles conspiciunt; omnemque spem suam in Deo reponere eos jubeat. Dicit is, Dominum Deum eas in eodem defectus cadere, isdemque malis affectionibus vinci ideo permittit, ut miseriam suam manibus quasi palpent ac sincerâ humilitate confiteantur, ut de seipsis penitus diffidant et liberationem suam a Deo non solum expectent, sed et magnâ fiducia flagitent. Incubet is, etsi nos ad defectuum nostrorum extirpationem et perversarum affectionum victoriam totis viribus operam nostram conferre teneamur, totum hoc tamen donum Dei ac e beneficis illius manibus in nos deri-

vandum esse: nec eos hujusmodi gratiis a Deo dari solere; qui animo dejiciuntur, sed eos solummodo, qui de se ipsis diffidentes fiduciam suam in Deo collocant.

§ 11.

MONITA PRACTICA, VI QUOBREM AËQA ET CUJUSVIS POENITENTIS MERITIS CONVENIENS, SACRÆ COMMUNIONIS DISTRIBUTIO INSTITUI POTERIT.

Monitum primum. Potest et debet Director, de viâ ordinariâ loquendo, sacrosanctæ Eucharistiæ usum singulis octo diebus concedere animabus illis, quas pro sacro tribunali ad sacram absolutionem dispositas reperit. Pro hoc non solum communis Patrum spiritualium sensus, sed et praesens Ecclesiae consuetudo pugnare videtur. Ratio autem in promptu est: aut enim poenitens hujusmodi perseveranter in Dei gratiâ vivere, aut in quoddam peccato lethale subinde prolapsi solet (de personis enim dissolutis, qui omni occasione abutuntur, hic mihi sermo non est: nam cum haec valde raro sacro tribunali se sistant, Directori non suppetit modus augustissimum Eucharistiæ mysterium, etsi etiam vellet, saepius eis concedendi): si jam in gratiâ Dei vivat, ei post octo dies ac in festis quibusdam principalibus coelestis convivii accessus negari, atque tanto inde restitanti bono privati non potest; cum sufficiens dispositio suae non desideretur: nisi tamen conscientie arbitrii aut profundioris animi demissionis instillandæ, aut vehementioris desiderii erga sacrum hunc cibum excitandi, aut poenitentis probandi, mortificandæ causâ oportuimum judicaret hujusmodi privationem subinde intentare. Si vero poenitens ita constitutus sit, ut conscientiam suam subinde etiam noxâ quidam mortali contaminet, cum vero tamen dolore sacro iudici se sistant, ita ut absolutione dignus judicetur, tunc ei sacrum Epulum etiam concedi oportet eum in finem, ut ejus ope vires acquirat in eadem errata non relabendi, siquidem is unus ex effectibus cibi huius vel maximè propriis, saluberrimique est. Imo, juxta S. Ambrosium; eo ipso quod quis peccat ac infirmus sit, panem hunc manducare et medicinam hanc contra solitas infirmitates obfirmantem recipere oportet. *L. 4 de Serm., c. 6.* Et S. Hilarius audeat dicere: *Si non sunt tanta peccata, ut excommunicetur quis (et nos ad scopum nostrum meliori jure dicimus, si non sint tanta,*

ut absolute. quis indignus sit) *non debet se a medicinâ Corporis et Sanguinis Domini separare. Unde timendum est, ne dñs abstractus a Corpore Christi, alienus remaneat a salute.* Apud Gratian., de Consecr. dist. 2.

Alia datur ratio, ob quam ejusmodi animæ consiliis nostris ad Eucharistiæ usum singulis octo diebus inducenda sunt, ut demoni vires nempe infringantur, prout diximus loco superiori. Sic etenim fiet, ut eas vel tentationibus suis pulsare non audeat, vel minori saltem impetu impugnet: *Date operam, inquit S. Iguatius martyr, ut cerebrâ conprehendat ad Eucharistiæ, et gloriam Dei. Quando enim serpens in id loci convenit, labefactantur vires satanæ, et ignita illius ad peccandum facula irrita resiliunt.* Epist. ad Ephes.

Moutum secundum. Si persona jam ita sit constituta, ut non solum continuo in gratiâ Dei vivat, sed etiam valde sollicitè peccatis venialibus abstineat, nec affectum ad ea foveat; si amens sit penitentia; ad propriarum appetitionum moderationem mortificationemque attendat; si decida sit sacrarum meditationum exercitio, ardens angelici cibi desiderium habeat ac a sacrâ mensâ fructum et robur ad ultiores in virtute progressus reportet; Eucharistiæ usus eidem his, tertio, quater, vel etiam quinque per hebdomadam concedi poterit; prout eam nempe in Perfectione magis vel minus progredi perspiciet, et prout lucrum a divino hoc convivio referri solitum majus vel minus fuerit. S. Gregorius VII, summus Pontifex ad comitem Mathidem, virginem non solum prospiciat et optinâ indole, sed multo etiam spiritu ac pietate nobiliter scribens, tanquam præcipuum in Perfectione proficiendi medium proponit frequentem sacri Epuli sumpcionem. Apud Baron. . 1074, n. 12, 13. Quapropter Directorem nullatenus timere oportet, ne in hujusmodi animabus ad cœlestem Epulum admittendis nimium sit liberalis, cum etiam Sancti, maxime in Ecclesiâ Dei auctoritatis, tales fuerint.

Si verò persona spiritualis magnam jam Perfectionem attigerit; si jam speraverit vicereque suas appetitiones et malas inclinationes, dico si *evocet*, et non tantum sopiverit, sensibilibus solationum pabulo, prout incipientibus accedere amat; si magnam cum Deo communicationem præcipue in mysterii hujus usu acquisierit; ita ut Jesus-Christus ipse in ejusmodi animâ delicias

suas querere videatur; tunc cœlestis cibus etiam quotidie ei concedi, porrigere poterit; prout innuit S. Franciscus Salesius, *Introd. ad vitam dev.*, p. 2, c. 19. *Ad continuandum autem singulis diebus (in sacrosanctâ Eucharistiâ sumendâ) præterea majorem malorum inclinationum partem superatam esse, idque cum consilio Patris spiritualis fieri oportet.*

Nec Director ab æquâ et convenienti hæc frequentia sese dimoveri sinat ratione, quam quidam in contrarium allegant, ex frequenti scilicet mysterii hujus usu nimium cum eo familiaritatem exquiri, et respectum ac reverentiam et debitam sensim evanescere. Nam si animæ qualitatibus a me superiis expositis fuerint dotatæ, ac ad sacrum hoc Epulum debitâ cum præparatione accedant; veneratio illius in eis non solum non minuetur, sed majora potius in dies incrementa capiet. Hæc quippe differentia intercedit inter eos, qui cum mortalibus terræ hujus frequenter tractant, et illos, qui cum cœlestis patriæ civibus sæpe conversantur, quod illi familiarium suorum defectus semper magis detegant; hi verò excellentes eorum prerogativas identidem magis penetrent. Unde in illis existimatio ac reverentia pedentim extinguitur; in his verò augmentum sumit. Et si Director de hoc unimode convinci velit, oculum solummodo conjiciat in eum, qui corpus dominicum semel aut bis per annum sumit, et simul in eum, qui id sæpius per hebdomadam facit. Hunc etenim plonum inveniet reverentiâ ac amore erga Salvatorem sacris speciebus obvelatum; illum verò solum videbit insipidum, quasi non ad panem Angelorum, sed ad propriâ mensâ cibum manulandum accederet. Quapropter non frequentia, sed rarus sacri convivii usus, divinissimo huic mysterio respectum ac venerationem auferit.

Moutum tertium. Notet Director, regulas mox traditas exceptioni subinde subjectas esse ratione diversarum circumstantiarum, quibus penitentes expositi sunt. Religiosa quedam e. g. magni spiritus et multe Perfectioni sacro pane relicti singulis diebus mereretur. Id ei tamen permitendum non erit; eo quod reliquæ Monachæ his tantummodo per hebdomadam cœlesti convivio accumbere soleant; in tali casu enim uni solum quotidianum Eucharistiæ usum indulgere quoddam singularitatis, ut aiunt, genus esset, quod illi vanitatis quoddam ansam, et alitis murmurationum et susurrorum fomitem subministrare posset. Cum magnæ Perfectionis mercatore aut opifice non sine cautione procedendum

est: cum multis, continua ac urgentes illius occupationes saepius per hebdomadam esse ita realligendi spatium non indulgent, prout ad regem colorum cordis proprii habitaculo dignè excipiendam opus foret. Mulieri nuptæ, aut marito sacrum Epulum eidem frequentatè dari non poterit, quæ illud juveni soluto, aut puella pietati deditæ conceditur; quantumvis aequalis cæterorum Perfectionis fuerint: quamvis enim matrimonialium obligationum complementum ex seipso ab Angelorum mensâ neminem impedit, quædam tamen indecentia oriri potest ex eo, quod illud, ratione fragillitatis humanæ, semper sermo imperfectionibus, defectibus et peccatis venialibus conjunctum sit. Cum verò in materiâ hac arduâ aliorum potius quam proprio inhærerè iudicio oporteat, adducam auctoritatem S. Hieronymi, ac propria illius verba Directori tacitè secum ipso ponderanda relinquam. Postquam S. Doctor illa verba D. Pauli: *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi*; allegaverat, subiungit in defensionem illius, quod contra Jovinianum alibi scripserat: *Paulus Apostolus dicit, quando carnis cum uxoris, nos orare non posse. Si per coitum, quod minus est, impeditur, id est orare: quanto plus, quod majus est, id est Corpus Christi prohibetur accipere? Petrus ad continentiam hortatur, ne impediatur orationes vestre; quod hic, quæso, peccatum meum est? Quid commenui? Quod deliqui? Si turbido et nebuloso aqua stant, non est atque culpa; sed fœtibus. An idcirco arguor, quod ita meo usus sum adjicere; quæc illud bonum est, quod Corpus Christi accipere non permittit? Ad hoc breviter respondebo, quod est majus orare, an Corpus Christi accipere? Utique accipere Corpus Christi. Si per coitum, quod minus est impeditur: multo magis, quod majus est. Dicimus in eodem volumine, penes propositionis eæ lege non potuisse concedere David, et socios ejus, nisi se triiduo mundos a mulieribus respondissent: non utique a meretricibus, quod damnabatur a lege, sed ab uxoris, quibus licitè jungebantur. Populum quoque, quando accepturus erat legem in monte Sinai, tribus diebus juxta esse ab uxoris abstinere. Scio Romæ hæc esse consuetudinem, ut fideles semper Christi Corpus accipiant, quod nec reprehendo, nec probò. Unusquisque in suo sensu abundet. Sed ipsorum conscientiam concedo, quæ eodem die post coitum commencentur.... Probat se consurgens, et sic ad Corpus Christi accedat. Non quod dilata Communionis usus dies aut biduum sœnetarem faciat Christianum, ut quod hodie non merui, eras, aut perentie merear: sed quod, dum deleo me non communcasse Corpori Christi, abstineam me paulisper ab uxoris amplexu, ut amori conjugis amorem Christi*

proferam. *Epist. ad Pamach. pro Lib. advers. Jovin.* Auctoritati D. Hieronymi adjungam auctoritatem Doctoris angelici, qui mox citatis S. Hieronymi; et aliis D. Gregorii verbis innixus rem hæc Scholasticorum more decidit: *dicendum, quod coitus conjugalis, si sit sine peccato (puta si fiat causâ prolis procreando; vel causâ reddendi debitum) non alia ratione impedit susceptionem hujus Sacramenti, nisi sicut dictum est de pollutione nocturna, quæ occidit sine peccato, scilicet propter immunditiam corporalem et mentis distractionem; ratione cujus Hieronymus dicit super Mattheum: si ponas propositionis ubi his, qui uxores tetigerant, comedere non poterant; quanto magis ille ponit, qui de celo descendit, non potest ab his, qui conjugalibus paulo ante hæserunt complexibus, violari et contingi? Non quid nuptus condemnemus; sed quod eo tempore, quo carnes agni manducaturi sumus, venire a carnalibus operibus debemus. Sed quia hoc secundum congruitatem et non secundum necessitatem est intelligentium, Gregorius dicit, quod tanta est iudicio suo relinquendus. Si verò non amor procreandæ prolis, sed voluptus dominatur in opere ut ibidem Gregorius subdit tunc prohiberi debet, ne accedat ad Sacramentum. 3 part., *Quest. 21, alia 80, art. 7, ad 2.**

In suo tamen sensu a Directore verba hæc intelligenda sunt. Solvere debitum ei, cui strictum illud exigendi jus competit, nullam erga Eucharistiam indecentiam producere videtur, si id fiat cum rectâ divinam voluntatem, in propriam obligationum complemento contentam, adimplendi intentionem. Illud autem exigere, quod cuiquam ex iustitiâ competit, indecentiam quandam producere potest, et recipi producti, præcipi si id fiat sine necessitate, sine debitis modis, aut sine debita intentionis rectitudine. Quid sub his verborum involucri dicere intendam, Directorem nullatenus habet. Generaliter autem loquendo indubium est, manus largius aperendas esse erga castes, quàm erga matrimonium junctos: siquidem sicut eorum status, ut ait Apostolus, est perfectior, sic eorum mundities Jesu Christo sub sacris speciebus latentanti eos de viâ ordinariæ acceptores reddit. Ob virginæ puritatis liliam, quod ilibatam custodiunt, magis dispositi sunt ad unicum cum pulchro lilio convallium, amantissimo scilicet Redemptore nostro.

Monitum quartum. Incidit Director in personas quasdam, ad celestem hunc cibum frequenter sumendum præ aliis dispositas, quæ tamen suam vilitatem ac proprias imperfectiones agnoscentes

ex animi demissione sacri mensâ abstinere. Has admoneri oportet, autem demissionem ad sacram hoc Epulum suscipiendum esse e quidem necessarium, amorem tamen prævalere debere, ac oriendum ex hac demissione timorem quem reverentialem dicimus, ab eo vincî oportere, ne saluberrimis illis priveniam fructibus, qui ab hac arbore vitæ in animabus nostris produci solent. Quapropter propria indignitas quidem consideranda; in eâ autem subsistendum non est. Pergendum potius ad contemplandam ingentem bonitatem, quam Redemptor in sacrosancto hoc mysterio nobis exhibet; ac ponderandum singularem prorsus, quo in nos ferlor amorem; ac ad perpendendum ardens illud desiderium, quo animabus nostris uniri desiderat. Ita ut reciprocos in his excitetur amor, qui sanctum quendam ad sacram mensam accedendi animum eis insillet. Idque eo magis, quod S. Thomas asserere non dubitet: *Hoc Sacramentum est cibus spiritualis: unde sicut cibus corporalis quotidie sumitur, ita hoc Sacramentum quotidie sumere laudabile est.* 2, 2, quæst. 80, art. 10 ad 1. Intellegit tamen, si adint conditiones, quas S. Doctor eodem articulo exponit, et nos superiori Capite retulimus. Quapropter Ludovicus Blousius perbene scribit: *Laudabile quidem est interdum ex humilitate, ac sancto timore seu reverentiâ abstinere a sacramentali perceptione Eucharistiæ; sed nullò melius est ex charitate, et divine laudis, bonique communis desiderio, sive ex speciali devotione frequenter ipsam sacram Eucharistiâ accipere.* *Monit. spirit. 6, 7, 8.*

§ 12.

MONITA PRACTICA CIRCA COMMUNIONEM, UT AUNT, SPIRITUALEM, CUIS OPE VERUS EUCHARISTIE USUS SUPPLERI POTEST, QUIBUSDAM DATIS CIRCUMSTANTIIS.

Monitum primum. Quandoquidem parvus eorum est numerus quibus jure concedi possit, ut contentum sub sacris speciebus sacratissimum Jesu Christi corpus singulis diebus sumant; omnes saltem eò intentos esse oportet, ut illud quotidie recipiant spiritualiter, sive per Communionem, ut vocant, spiritualement. Hæc, juxta S. Thomam, constat ex vivo augustissimum illud mysterium sumendi desiderio: *Dicuntur baptizari et communicari spiritualiter, et non sacramentaliter, illi qui desiderant hoc Sacramentum jam instituta sumere.* 3 p. quæst. 21, alias 80, art. 1, ad 3,

et art. subsequenti (in corp.). *Contingit spiritualiter manducare Christum, prout est sub speciebus hujus Sacramenti, in quantum scilicet aliquis credit in Christum, cum desiderio sumendi hoc Sacramentum.* Et hoc non tantum est spiritualiter suscipere Christum, sed ipsius etiam mysterii spiritualiter participem fieri. Si desideria hæc fervida ac vehementer accensa fuerint, hujusmodi susceptio solo spiritu peracta subinde fructibus abundanti, Deoque acceptior erit, quam multe aliae reapse quidem cum tepore tamen peracta; non quidem ex mysterii, sed frigide ad illud accedentis defectu. S. Catharina *Senensis*, uti in ejus vitâ legitur, sponso suo sub sacris speciebus latitanti tam ardentibus votis uniri expebat, ut, præ desideriorum suorum intensione, dulceta animi deliqua fuerit passa, ac conscientia suæ arbitrum beatum Raymundum deprecata, ut matrisimè ad primam diem aurorum Angolorum panem porrigeret timent, ne desideriorum suorum vehementi impetu omnino vita exturbaretur. Hi amoris angores in piâ virgine, Jesu Christo adeò complacuerè, ut mane quodam dicto Raymundo secretum faciente in ipsâ sacræ hostiæ fracturâ rem ita disposuerit, ut particula quodam et Sacerdotis manibus avolans presentis Sacrificio illi sanctæ virginis lingue insideret: taliter nempe Dominus ferventem sponse suæ aviditatem exsatiavit. *S. Antonin, 3, part. Chron. tit. 23, c. 14, § 8.*

Jam verò spiritualis hæc Eucharistiâ susceptio sæpius imbecientes quavis die repeti potest non sine magnâ utilitate: namque anima piâ frequenter utique affectibus suis ad Jesum in Eucharistiâ latitantem sese elevare, ac desiderium ad eundem accedendi, et sacratissimum ejus corpus corpori suo conjugendi excitare potest. S. Ignatius martyr ad Romanos scribens ita loquitur: *Non voluptates hujus mundi desidero; sed panem Dei, panem celestem, panem vite, qui est caro Jesu Christi Filii Dei vivi: et potum volo sanguinem ejus, qui est dilectio incorruptibilis, et vita æterna.* Eodem modo persona spiritualis interdum sæpius dicere poterit, dum conspiciat res quoad apparentiam pretiosæ, delectabiles aut pulchræ representantur. *Non voluptates hujus mundi, divitias aut pulchritudines etc., desidero; sed panem Dei, panem celestem, panem vite.* Desidero solummodo suscipere Jesum meum, delicias Angelorum, thesaurum divitiarum inexhaustum, ac florem omnis pulchritudinis. Illius solum corporis participes fieri concupisco, quod vultus sui gloria paradisiim hœdificat; illius sanguinis, qui pro me fuit effusus; illius animæ, quam Salvator in cruce pro me efflavit, et illius solummodo divinitatis, quæ

nem, et illarum adeptionem a Virgine flagitet, omniaque obsequia quotidie illi prestari solita hunc in finem ordinet. Ita docet Mellifluus mox citatus. *Hom. 2, super Missus.*

Monitum secundum. Ut Mariana pietas autem firmum præbeat sustentaculum non solum contra omnem lapsum lethalem nisi qui culpis hujusmodi obnoxii sunt, sed etiam contra voluntariam culpæ levium admissionem illis qui peccatis mortalibus omnino immunes sunt; non sufficit sese Virgini tempore orationis commendare: sed citius etiam ad eam recurrere oportet, dum peccandi pericula superveniunt. Si penitens enim demonum tentationibus impugnetur, in invocato Mariæ nomine tremefacti in fugam se dabant: uti dicit S. Bonaventura, in *Psalterio, Ab invocatione Nominis tui trepidat spiritus malignus.* Si quis verò propriis appetitionibus exagitetur, teste S. Bernardo, potentius contra eorum impetus non datur medium, quam recursus ad Virginem. *Hom. 2, super Missus.* Ipsa doctrina hæc penitentibus a Directore continè insinuanda, curandumque est ut ad primos mox cujusvis perverse affectionis motus, ac ad primos cujusvis tentationis impetus mens ad Virginem erigatur, ejusque subsidium impleretur; taliter enim ab omni lapsu non gravi solum, sed et levi securi erunt: verum namque est, ut Damascenus ait, Mariam *esse civitatem refugii omnibus confugientibus ad eam.* *Orat. de Dormit.*

Monitum tertium. Si Director desideret hujusmodi ad Virginem regressum ad defectum extinctionem et virtutum introductionem verè efficaces esse, curet ut conjungantur cum firmâ ac tali fiducia, qualem filius in matre, quam sui tenere amatorem scit, reponere solet: nam præter magnanimitatem, quam spes hæc animæ ad virilem pugnam, virtutumque exercitium inspirat, etiam præces ipsæ majori Virginis Mariæ auxilium impetrandi vi pollebunt: nullâ enim re, Christi Domini et Matris ejus cor efficacius expugnatur, quam vivâ fidè. Hinc discipulorum suorum animis imprimere satagat firmam persuasionem, in sinu Mariæ omnibus patere refugium, medium, asilum, consolationem, gratiam, veniam et salutem æternam, ut S. Bernardus nos securos reddit: *Captivus redemptionem, veger curatorem, tristis consolationem, justus gratiam, et peccator veniam.* *De Virg. Mariâ super verba Apoc.*

Monitum quartum. Præ omnibus Director attendat, ne a peccati-

tenlibus unquam omitantur obsequia illa, quorum tributum, ipso consulente, Mariæ Virgini ab iis pendî jamjam ceptum est. Quidam enim, dum in peccata prolabantur, animo cadunt et solitas orationes negligere incipiunt, eo quòd illas Virgini non amplius acceptas credant. Errore hoc a Directore liberandi sunt; nam si præces suas ad erratorum emendationem dirigant, Mariæ Virgini acceptissimæ erunt, cum ad S. Birgittam proprio ore dixerit: *Ego sum Mater omnium peccatorum se emendare volentium.*

UNIV

11

JANIL

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN

BIBLIOTECAS

TRACTATUS SECUNDUS.

DE CHRISTIANÆ PERFECTIONIS IMPEDIMENTIS ET EADEM SUPERANDI MODO.

ALERE FLAMMAM
VERITATIS

§ 14.

MONITA PRÆCTICA CIRCÀ IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTI-
TIONS TACTUS NON BENE CUSTODITI SENSUS AFFERT, ET CIRCÀ
MEDIÀ EISEM OPPONENDA.

Monitum primum. Circa penitentias carnem affligentes discipulis concedendas Director cautus sit, ab iis permittendis autem non omnino alienus. Id insinuat, quia sæpius in Directores incidit, qui Injurious operibus toti infensi videbantur. Reperi Patres spirituales Monachorum, qui nulli unquam Religiosa ullam corporis castigationem indulgere; etsi conobia tanta austeritatis non fuerint, ut præscriptam inibi penitentiae operum mensuram augere non licuisset. Ita ut nequidem facultatem petere amplius audent, omnem petitionem suam inutilem esse scientes. Ego sanè non petisco, quo jure Director animas suæ curæ commissas a tam prolixo et cæcitate tam familiari perfectionis medio alienas reddere, ac omni exin redundante fructu privare possit: præcipue si penitentes juvenes sint; in eâ enim aetate tum ob vivacitatem spirituum, tum ob sanguinis æstum hujuscemodi medio vel maxime indigent. Dicant equidem sese sanitatis curam gerere: curam hanc ego quoque laudo. At id solummodo probat, hujusmodi opera iis esse neganda, qui valetudinari, aut viribus parum firmis sunt: non autem moderatam eorundem mensuram non iis esse concedendam, qui firmiter valetudine gaudent. Dicant etiam virtutes internas sibi cordi esse, et regularum observantiam in tali totus religiose Perfectionis succus continetur: ad ejusmodi res externas, sine quibus Religiosa sancta esse potest, sese parum attendere. Tam religioſam

quàm christianam Perfectionem principaliter a virtutibus internis pendere non nego. At hic ne decipiari, vide. Ut ad hanc Perfectionem pervenias, carnis ac sensuum exteriorum mortificatio necessaria est: quia, si corpus in servitutem reductum non fuerit, spiritus nec prævalere, nec eas virtutes, quas Director merito tanti facit, cum pace exerceere poterit. Id quod ex eo magis confirmatur, quod corporis afflictiones efficaciora auxilia, et abundantem interiores ac summi momenti vires exercendi gratiam a Deo obtineant. Verbo, Director recordetur quod D. Gregorius *Nazianzenus* docet: scilicet molliter tractare corpus aliud non esse, quàm flammæ oleum affundere aut efferatam bestiam bene nutrire. *Orat. 44.* Quapropter si spiritum in penitentibus suis robustum videre desiderat, a regnante in eorum corporibus auidaciâ, per moderatam castigationem frangendâ non sit alienus.

Monitum secundum. Ut autem Director in assignandis penitentiae operibus stabilibus superiori capite moderationis limites non transgrediatur, ad duo eidem respiciendum est: primò ad qualitatem personarum et secundo ad macerationum quas præscribit numerum ac qualitatem. Circa personas certum est, teneræ ætatis adolescentes ac exactæ jam pæne ætatis senes penitentia operum valde parum capaces esse: siquidem horum vires consolidari potius quàm debilitari exigunt. Juvenibus autem et puelis, tanquam opportunum contra nimiam spirituum vivacitatem et nimium sanguinis fervorem medium concedenda sunt, et majori quidem in copia quàm matrimonio junctis. Erga personas Religioſas Directorem liberaliorem esse convenit: cum enim illæ ad Perfectionem arctius obligentur, eæ etiam medio hoc ad ejus consecutionem tantopere conducenti magis uti tenentur. In omnibus tamen habitudines corporales et virium qualitates ob oculos habeat: ac juxta majus vel minus earum robur indulgentiorem se exhibeat.

Circa penitentiae operum qualitatem, existimo flagellationem cum moderatione conjunctam sanitati nocivam esse non posse: eos quod afflicti, quam progenerat, solam exteriorem contem alluciat et cum verberibus statim iterum evanescat: idque multò magis, si hujusmodi flagellationes non supra tergum sed in alijs partibus a stomacho remotioribus fiant: in tali etenim caso, necessarii ad ciborum concoctionem animales spiritus minus dissipantur. Ex alterâ parte, id penitentia genus aptissimum est ad carnem sensu doloris, qui tam avidè concupite voluptati e dia-

metro opponitur, excruciamdam et magnopere simul juvat ad devotionem excitandam. Unde Director circa hujus largior esse potest. Id quod tamen de flagellationibus ad sanguinem usque non intelligas velim : nam circa has duplici ex capite eum valde parum optarem : quia nempe, primò, sine ulla sanguinis effusione, quae sanitati non rarò detrimentum afferre solet, eadem corporis castigatione obtineri potest : secundò, sic via praeccluditur cuidam vanitati in nonnullorum animis orti solite, dum post sanguinolentiam hujusmodi flagellationem, nescio quid effecisse, et jam quasi sidera vertice fetigisse sibi videntur.

Cilicium ferreum minus noxium esse solet, quam id, quod ex pilis contextitur : siquidem hoc, extracto calore, stomachum debilitatum relinquit : unde et Directorem primi potius quam secundi amicum esse oportet : pectoris autem imbecillis, aut infirmæ valetudinis personæ illud lacris applicare non permittantur, sed brachiis solummodo aut alibi. Quoad longitudinem temporis et hujusmodi poenitentiae instrumenta applicandi frequentiam, vires corporis et spiritualis poenitentium fervor normam subministrabunt. Ubi tamen notes velim talium instrumentorum usum de nocte non esse permittendum, ne somnus turbetur : uti neque post sumptionem prandii, ne ciborum digestio impediatur. Tempus omnium opportunissimum matutinum erit per spatium quoddam poenitentis habitudini accommodatum.

Firme valetudinis personis concedi potest ut nudas supra tabulas dormiant ; si verò minus robustæ valetudinis fuerint, stramefflas supra calcetas aut cum alio quodam incommodo : idque magis minusve juxta virium et somni magis minusve profundum qualitate, prout somnus similis inter molestias majori vel minori cum facilitate capi, et continuari potest. Notandum tamen, faliter dormientem linteis bene munitum esse oportere, ne corpus necessariâ evaporatione privetur. Ut quis autem nudam super terram dormiat, non permittendum, quia frigus et humide telluris exhalationes corporis saluti valde noxiæ esse possunt. Circa vigiliis quàm cautissime procedendum est : cum experientia doceat, personas noctes integras vigilantes operationibus diurnis parum aptas esse. Verum equidem est quod nonnulli Sanctorum noctes absque ullo somno, aut ita transegerint ut brevissimam tantummodo quietem oculis concesserint. Verùm id non contigit absque peculiari influxu divinæ providentiæ, utpote quæ tales ab

his austeritates exigens, illos sine necessariâ somni refocillatione conservavit. Ubi præterea observandum, sanctis hujusmodi animabus somnum illum, quem vigilando perdidissent, a Deo compensatum fuisse : siquidem eas totam quasi noctem ordinariè altissimis contemplationibus absorptas tenuit, que, cum spiritu ingenti suavitate perfunderent, etiam corpus refectore ac sustentârunt, ne tam enormium rigorum ponderi succumberet. Eos verò, qui hujusmodi favoribus a Deo non cumulantur, nec tam eximia sibi auxilia repermittere possunt, contentos esse oportet, si convenienti corpus quiete recreare queant, ut diurnis functionibus aptum spiritui inservire valeat. Unde sufficere, si sese castigent, quandam somni partem aut somni plenitudinem potius oculis subtrahendo ; ea enim non ad vitam, aut ejus operationes, sed ad sensuum longius somni tempus avidè expetentium satisfactionem necessaria. Protestari eos etiam insuper oportet, sese moderate et convenienti huic refocillationi, quam corpori concedunt, non gustis in se inde resultantis causâ, sed divina voluntatis eam exigentis ergo, ac ut ad divini servitii negotia idonei reddantur, indulgere. De jejunio hic sermonem non infero : eo quò sequenti articulo de eo tractaturus sim.

Monitum tertium. Regule mox traditæ ordinariæ animarum directioni inserviunt : in extraordinariis autem, qui subinde accedere possunt casibus, exceptioni sunt obnoxie. Omnibus retro sæculis Deus Ecclesiam suam animabus quibusdam exornavit, quas peculiaribus prorsus poenitentiae rigoribus insignes voluit : id est sanctas eas fieri voluit per poenitentiam humanis viribus superiorem ; prout in singulis forme annualium Ecclesiasticorum paginis et legitimus, et admiramus. Ita ut vero simile non videatur, in præsens nullas dari animas, quas Deus per insolitas hujusmodi vias ad Perfectionem elevare velit. Quapropter si talium personarum nonnulla Directoris pedibus accideret, hujus certè liberalitati relictum non esset ab eâ illam distrare viâ, quæ Deum eam ad Perfectionem vocat. Nos enim propriè animarum duces non sumus. Dux Deus est. Nos Ministri tantummodo sumus supremi hujus Ducis, in cujus ductum, ut poenitentes nostri ejus vestigia fideliter et constanter sequantur, diligeret a nobis inquiri oportet.

Verum, hoc opus, hic labor, inquit Director, ut Dei voluntatem agnoscam in re, quæ ex tuâ parte extra consuetum ordinem est posita ; ex alterâ autem parte, si decipiamur, et saluti corporis et

progressibus spiritus grave praedictum afferre potest. At his non obstantibus, animo cadere non oportet: si quis enim juxta regulas prudentiae et supernum discretionis lumen, quod continuo a Deo flagitandum est, procedat, eo perveniet ut Dei voluntatem morali quidam certitudine agnoscat. Gemina hic ego regulam propono. Primb' advertat, an discipulus vehementibus ad ingentes austeritates inspirationibus inclinetur. Ad id nondum sufficit: siquidem demon in angelum lucis transfiguratur, et vehementia penitentiae desideria eum in lineam excitare potest, ut non solum corpus infirmetur, sed et spiritus ad Perfectionis opera ineptus reddatur. Quapropter secundo loco cauti gradatim lentari oportet: ita ut dum penitenti plures aut acerbiores castigationes conceduntur, simul observetur, qualiter hujuscemodi macerationum pondus sustineat. Si jam Director perscipiat, sub penitentiarum onere sanitatem non infringi sed roborari: prout tribus pueris *babylonicis* accidit, qui leguminibus vescentes et aquam bibentes, corpulentiores, vegetiores, vivacioresque apparere illis, qui cibo regio nutriebantur: et praecipue si, prout quandoque contingit, videat personam ab austeritatibus desistentem in infirmitatem aut corporis imbecillitatem incidere: signum erit, quod Deus eam per spinosam hanc viam docere velit: siquidem ex una parte voluntatem suam infernis inspirationibus significat; ex altera autem parte iis fidem facit peculiari illo auxilio, quo, ne sub gravi pondere succumbat, cum sustentat. Si Deus signis manifestis voluntatem suam notam faciat, Director majori adhaec cum securitate procedere, et circa eas penitentiae species, ad quas anima sese a Spiritu sancto incitari sentit, largiore aperire manus poterit. Verum neque in hujuscemodi eventu iis permittendum, ut ullam mortificationis opus, proprio arbitrio et sine obtenta debita facultate, assumant: sic vitium cum corpore etiam spiritus subjectus servabitur: si vero, successu temporis, notabile virium detrimentum, aut sanitatis lesio deprehenderetur, manus e vestigio retrahi ac datas licentias revocari oporteret, ne malum incrementa capiat et penitens tandem ad vitio spiritualium exercitia ineptus reddatur.

Monitum quartum. Praeprimis Director notet hujuscemodi castigationes cum spiritu interno conjungi oportere: secus enim corpori multum afflictionis, animae autem parum utilitatis afferent; imo si vanitas, oblectatio, aut sui ipsius exstirpatio eas comiterit, noxae potius, quam utiles erunt. Unde a Directore penitentibus insinuandum, corporis castigationes cum recte intentionis, interni

doloris et vere submissionis spiritu assumi oportere, ut animabus proficua et Deo acceptae reddantur. Puritatem intentionis quod attinet, alius macerationis operibus sciopus non est praedigendus, quam ut caro spiritus subjiciatur, ut pro propriis culpis satisfactio praestetur, ut Deo placeamus; ac ut abundantia tam pro defectuum emendatione, quam pro solidatum virtutum consecutione auxilia impetremus. Pro interno dolore excitando priusquam mortificationis operibus manus admoveatur, praesentia et praeterita peccata ob oculos ponantur, dein vero vivus animi dolor et sanctus quidam, aliqua sui afflictione, Deo aliquantulum saltem satisfactionem offerendi, zelus concipiatur. Pro cordis demissione obtinenda, carnis macerationis doloribus ac pretiosissimo sanguini Redemptoris uniri, et persuasissimos nos esse oportet, nostra penitentibus opera, quantum ex se, nullius esse valoris, ac non solum omne eorum pretium, sed et honorem exinde resultantem infinitis Jesu Christi meritis deberi. Sic super penitentiae altare Deo perfectum corporum nostrorum sacrificium litabimus.

§ 15.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUAE PERFECTIONI A SESSU GUSTUS PONUNTUR, DEQUE MEDIS CONTRA ILLA IMPEDIMENTA.

Monitum primum. Nollem Directorem facilem esse ad frequentiam, ac multo minus in soli pane et aqua servanda jejuna, juvenibus maxime ac puellis concedenda. Quandoquidem cibus, si moderatus sit, citius humanae fundamentum est: ab eo spirituum vitalium formatio, stabilimen virium et sanitatis aequilibrium pendet. Id igitur a penitentibus summo studio exigendum, ut sufficientem refectionem sumentes in mille aliis rebus palato acceptis, attamen sanitatis conservationi non necessariis, sese mortificent: ut in cibo parci sint, memores illius, quod S. Hieronymus inculcat: *Multū melius est quotidie parum, quam vixi satis sumere.* Et alimentum ex recto line et sine ulla animi ad ciborum oblectationes adhaesione sumant, et praepriis ne conquerrantur, si cibaria non sapida, aut gustui ingrata, ac male preparata fuerint; neque ea laudent, aut oblectationem demonstrant, si exquisita et bene condita fuerint; sed ut ea, quae apposita fuerint, sine lauda aut querimonia sumant; nam nulla sane re animum a ciborum deliciis avulsim evidentiis demonstramus, quam dum animo indifferenti eos sumimus, qualescumque dein sive boni sive mali

fuert. Sobrietatem igitur Director in discipulos suos introducere conetur: quod si præsterit, securus sit, eam ad gustus sensum et gulæ passionem intrâ limites continendam sufficere. Verum in hoc ipso multum desudandum erit; siquidem a penitentibus facilius multa jejunia, quam stabilis et perfecta temperantia obtineri potest.

Monitum secundum. Multò adhuc restrictiorem Directorem esse oportet ad jejuniis concedendum, qui communi cum aliis mensa utantur, prout Religiosi et Monache solent: tum quia singulares ejusmodi abstinentiæ ex parte eas exercentis vanitalis, et sibi ipsi complacendi periculo subjacent; tum quia aliorum eidem mensa accumbentium loquentibus ac censuris expositæ sunt. S. Bernardus de eo, qui peculiaribus hæc jejuniis se castigat, sermonem faciens ait: *Plus sibi blanditus de uno jejunio, quod cæteris prudentibus facit, quam si cum cæteris septem dies jejunaverit. De Grad. humil. grad. v.* Si homo, qui tibi abstractione seipsum macerare desiderat, recto Domini spiritu incitetur, aptos gulam castigandi modos inveniet, quin ejus mortificatio coram mensa sociorum oculis appareat: siquidem spiritus Domini animam non minus cautam, quam in occulandis piis operibus sagacem, reddere solet: id quod in S. Joanne Climaco contigisse legimus, utpote de quo Daniel Monachus in ejus vitâ hæc verba commemorat: *In mensâ nihil reficiebat, quod a Religiosæ vitæ Instituto, legibusque non abhorrebat; sed cibum ita modice, sobriquet sumpsit, ut gustare potius, quam edere videretur. Atque ita, fracto cornu superbiæ, per sobrietatem quidem, sed parcitate praudii et cæcæ, dominam voluptatem multis exitiosam elisit. In Biblioth. Vitæ P.P. t. 1, p. 388.*

Verum et Angelici Doctoris hæc de re judicium audiamus, qui punctum hoc ad trutinam scholasticam ponderans illud consuetudini suâ soliditate profunditateque decidiit, 3 part. quest. 40, art. 2, ad primum, dicens: *Utroque enim vitæ est licita et laudabilis, ut scilicet aliquis a consortio hominum segregatus abstinentiam seruet, et ut in societate aliorum potius communi vitâ utatur: et ideo Dominus voluit utriusque vitæ exemplum dare hominibus. Dum scilicet modò solitarius in deserto perpetuum servavit jejuniis, modo eidem cum discipulis suis, imo et extraneis quoque personis, mensa accubens, cibus communibus est usus. Ex quibus Director intelliget, homini in Communitate viventi exactam quidem servandam temperantiam; imo et ciborum usui mortificationem quandam*

esse immiscendam, ita tamen ut ea in aliorum convictorum oculos non incidat. Per id attem nolim vetitum credas, quandoque alicui rigidi ejusdam jejunii licentiam impetiri, sacris præcipue temporibus, et in sacri ejusdam Protectoris pervigilio. Ante hujusmodi autem licentiæ concessionem, Director perpendat, num persona illa ex castigatione corporali, vane sibi complacendi periculum incurrat: in hoc casu enim plus damni quam emolumenti inde emerget.

Monitum tertium. Notandum Directori mulieres quasdam et nonnullos etiam viros simplices reperiri, qui omnem Perfectionem suam in jejuniis ac gulæ mortificatione reponunt: etsi cæteroque iracundi, impatientes, superbi et modicæ charitatis sint, omnia sibi tamen præstitisse videntur. Hi admonitione indigent, eo quòd circa spirituales vitæ suæ ordinationem enormiter hallucinentur. Imò facilliter contingere potest, ut demon ipse eos ad jejunia instiget, ut eos tam gravi errore delusos teneat. His imprimi oportet doctrinam, quam S. Hieronymus Demetriadi proposuit scribens: *Jejunium non perfecta virtus, sed cæterarum virtutum fundamentum est, et satisfactio atque pudicitia, sine quâ nemo videbit Deum, gradum præbet ad sanam scientibus; nec tamen si sola fuerit, virginem poterit coronare. Ad Celantiam autem scribens idem S. Doctor ait: Quidquid supra justitiam offertur Deo, non debet impedire justitiam, sed adjuvare. Quid enim tenatur abstinentiæ corpus, si animus intanecat superbiâ? Quam laudem merebimur de pallio jejunii, si invidi lividi sumus? Quid virtutis habet civis non libere, si irâ et odio inebriatus? Tunc inquam proclara est abstinentia, tunc pulchra atque magnifica castigatio corporis, cum esset animus jejunis a vitis. Imò qui probabiliter et scienter virtutem abstinentiæ tenent, eo affligunt carnem suam, quo animus frangat superbiis; ut quasi de quadam fastigio contemptis suis, atque arrogantia descendant ad implendam Dei voluntatem, quo maxime humilitate perficitur. Idcirco a viciis ciborum desiderii mentem retrahunt, ut totum ejus non occupent in cupiditate virtutum.*

MONITA PRACTICA GRÆCA IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTI-
TIONI PER SENSUM VISUS MALÈ CUSTODITUM OPPONUNTUR.

Monitum primum. Etsi Directoris officium sit elaborare ut in omnibus suis penitentibus oculorum modestiam introducat, majori tamen sollicitudine eam in juvenibus et puellis urgeri oportet, tum quia virtus hæc his præ aliis convenit, tum quia oculorum licentia his præ aliis periculosa esse solet. Quò minus maturum in juvenibus et puellis iudicium est, eò vivaciores in his passionibus sunt. Quapropter amicus quandoque obtutus sufficit, ut primis amoris ignibus succendantur, dein verò etiam cogitationibus et affectionibus impuris inquinentur. Unde et unica sibi die perditum eunt quod per menses et annos priorum exercitiorum ope lucrati sunt. Si Director mihi fidem non habeat, propriâ experientiâ, quantopere id verum sit, docebitur. Continget enim, ut dirigendam habeat puellam, quæ magnam spem faciat, eò quòd pietati dedita, orationi intenta, mortificationis amans et docilis sit, ac quovis consilio sese dirigi patitur. Tum verò eam derepente mutam inveniet: videbit eam, in brevi, omni pietate ac mortificatione destituta, salutaria, quæ ei traduntur, monita malevola animo suscipere, aut in malum etiam partem interpretari: tandem etiam tergum sibi vertere et ipsius directioni se subtrahere. Si dein in lacrymabilis hujus metamorphosos originem indaget, eam ab obtinuit licentiâ principium duxisse reperiet: oculos enim in formose quodam objecto deligens, ejus est amore captus: et profana illa affectio omnem e vestigio pietatis sensum extinxit. Unde Directori nullâ cum vigilantia insistentiâ ut puellæ ejus cura commissa per plateas præcipuè oculis demissis incedant, modo tamen non affectu, sed naturali: si verò cum diversis sexus personis sermociandam, eas instrui oportet, oculos in eorum facie nunquam deligendos esse. Hujuscemodi enim modestiam præ se ferentes non solum præcæra honestatis signa edent, sed et sese et alios, quibuscum colloquantur, ab omni inordinatione immunes servabunt.

Monitum secundum. Si verò penitentes ex his sint, qui quodammodo ad Perfectionem tendunt, studeat Director aliiis quoque immodestis, quæ in sermone, risu, incessu, aut ratione agendi cum proximo frequenter admitti solent, eos præservare.

Hujuscemodi res nequaquam quasi nullius momenti minutie parvi pendende sunt; eùm christianæ Perfectioni impedimento sint: manifestum enim est, eum qui in rebus hisce modicis se vincere nescit, neque in magnis se vincere acire.

Monitum tertium. Si Directori Sacerdotes, Religiosi, aut Monachæ dirigendi conveniant, multò magis insistat ut hujuscemodi persona non solum in oculis, sed et in gestibus ac quibusvis aliis actionibus modestiæ studeant. Cùm in his modestia præclarissime secularibus exemplo; immodestia autem admirationi et scandalo esse solet. Unde et Christus Dominus eis peculiari quodam modo injunxit ut coram aliis bonis exempli luce resplenderent; bonum exemplum autem ab exteriori quâdam propriarum operationum accuratatione magnopere pendere nascitur. *Vos estis lux mundi...* Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. *Matth. v. 14, 16.* Apostolus de Episcopis et Sacerdotibus loquens ait: *Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his, qui facis sunt.* *I Tim. m. 7.* Ad bonum autem hoc testimonium a secularibus obtinendum; præ omni aliâ re, oculorum modestia, sermonum circumspectio, gestus decentes ac conveniens vestium decorum conducunt. Bonam hanc apud sæculares firmam gentium Doctores a personis sacris non ex ambitionis, aut delidam illis existimationem tribuentesque eorum doctrinam ac institutionibus proficiant, et eorum admonitiones benevolo animo recipiant. Nolandum magis debere maculam quamdam in facie, quam magnum vulnus, aut ingentem cicatricem in aliâ absconditâ corporis parte. Sic indecorior est simplex quædam immodestia in Religiosis et Sacerdotibus qui portionem nobilissimam ab ipsam quasi Ecclesie sanctæ faciem constituunt, quam grande peccatum in secularibus, qui ignobiliora mystici hujus corporis membra sunt. En qualiter hæc de re S. Basilii, in *Reg. fustis explic. quest. 22.* loquitur: *Noque enim, si quid indecorum geritur, ut scilicet in observis hominibus; et in his, qui illustres sunt, animaliverti perinde solet. Nam de vulgo abique, si aut scurriles voces emittit, aut in gænes crebro versetur, aut alia hujuscemodi flagitia agit, hæc facitè quisquam attendit: quippe cum quisque existimet facta illa universo vite ejus instituto respondere. At qui vitam genis perfectum proficitur (quales utique Religiosi et Sacerdotes sunt) hæc sit latum anguem ab officio suo procedere visus sit, omnes confestim observant: ipsique probrî loco illud objiciunt; et faciunt, quod in Evangelio scriptum est, conversi dirumpunt vos.*

Monitum quartum. Si Director quendam e discipulis suis erga præclaram modestam virtutem affici, ac quodam ejus consequendæ desiderio inflammari animadvertat, ut medium omnium forsân efficacissimum ei præscribat examen particulare, de quo superius sermonem fecimus. Instrui attamen eum oportet, ut simul nunquam plures defectus sed unum solummodo sibi eradicandum præfigat. Si quis igitur per modestam virtutem omnes exteriores sensuum et membrorum operationes rationi subjicere cupiat, bellum oculis utpote omnium incautissimis primò moveat, eosque per examen particulare coercet: tum linguam utpote præ aliis lubricam ejusdem examinis ope retrahet. Et tandem alia quoque membra tractim eodem medio componat. Sic etenim facili brachio evincet, ut omnes externæ operationes pedetentim voluntati pareant, et tam arcè in officio contineantur, ut cum quodam modestiæ et honestatis splendore in aliorum oculos incidant.

Monitum quintum. Circa habitum mulierum vitam spiritualem profectum notandum Directori, eas quantum fieri potest, a vanitatibus abstrahi oportere. Non dico habitum ab his esse mutandum: id enim non agendum, nisi maturo consilio et accedente propinquo consensu, ac spe sat fundatâ, etiam mores novi habitûs sanctitati responsuros esse. Nam contigit aliquando, ut quædam sanctum, quem susceperat, habitum, cum levitate iterum deponeret, aut morum perversitate infamâret. Id solum dico, eas simplicissimis secundum statum suum vestibus, uti oportere; siquidem feminis Quæ sese dedicaturis ingentia impedimenta sese opponunt, quorum primum formositas vultus, ob quam se magni faciunt, aliorum autem vestium, ob quas magnificè se circumspiciunt, vanitas est. Sublato gemino hoc offendiculo, experientiâ teste, mentem facilius a mundo abstrahunt, sequè modestiæ, soliditâni, orationi ac aliarum virtutum exercitio dedunt. S. Paulus moderatum quendam ornatum mulieribus quidem indulget, at sine artificio crimini concinnatione, sine auro, sine gemmis et sine pretiosis vestibus, utpote quæ luxum et fastûs ostentationem redolent. *Similiter et mulieres in habitu ornato, cum verecundiâ et sobrietate ornantes se, et non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosâ: sed quod deceat mulieres promittentes pietatem per opera bona. 1. Tim., c. 2, v. 9.* Qui animarum Directoris officio nullo tempore functus fuerit propriâ experientiâ didicerit, Sanctos non absque ratione taliter locutos esse: unde et ipse feminas, spirituales præcipuè, a talibus vanitatibus alienas servare conabitur. Ego illustrem novi

matronam, quæ mundo jam renuntiaverat, et solida pietatis exercitiis tota addicta erat; cùm verò, quâdam occasione festivis semel iterum vestibus sese exornasset, cum habitu illo omnes etiam vanitates et pristinos simul mores induit. Adeò potens est dominium quod in feminarum corda vanitas exercet.

Tandem si Director veram et justam ideam desideret non vestium solum, quibus femina spiritalis in sæculo degens induatur, sed et totius vite, quæ ei ducenda est: en eam S. Gregorio exactè descriptam: *Mulierum ornamentum est morum probitate et elegantia florere: domi ut plurimum manere: colloquium cum divinis oraculis habere: fuso et lanæ operam dare: ancillis opera mandare, servos vitare: oculis, labiis, genis vinculum injicere: pedem limine non frequenter efferre: pudicis quidem omnibus mulieribus delectari. Advers. vul. ambitiosè se ornantes.* Hæc omnia si mulier peragat, secura per viam Perfectionis incedet.

§ 17.

MORITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ SENSUS AUDITUS MALE
CUSTODITUS PERFECTIONI AFFERT.

Monitum primum. Ex dictis Director intellexerit (imo jam multò antea per propriam experientiam eum comperisse autumo), auditum in juvenibus et puellis viam ordinariam esse, per quam malitia eorum mentes ac corda ingreditur. Cùm his ergo aures ita occludi non possint, ut verba, dicta, factiæ et subdoli sermones eorumdem candorem contaminantes per eas non penetrent, alius eorum innocentiam in tuto collocandi modus non apperit, quàm illos a proceubus et dissolutis juvenibus sejungere, et has, quantumcumque fieri potest, a societate et conversatione masculinorum remotas tenere: secus enim earum ruita irreparabilis erit. Ego circa peculiari hoc punctum documenta solummodo præclari cujusdam spiritûs Magistri, magni scilicet Ecclesiæ Doctoris D. Hieronymi adducam, cui utique a nemine fides denegari poterit.

Sanctus hic ad Lactam scribens, tenellam filiolam sanctè educandi normam eidem tradit, primum hujuscemodi normæ præceptum his verbis complexus: *Turpia verba non intelligat, cantica mundi ignoret.* Demetriadi autem inculcat: *Nunquam verbum*

inhonestum audias.... perditā mentis homines uno frequenter, levisque sermone tentat claustra pudicitiae. Ne verò venenata ejusmodi verba ad praedictarum virginum aures cum manifesto earum corda contaminandi periculo unquam perveniant; et consilium quod sanctus vir eidem Laetae suggestit: Nunquam obsequere (filii tua) prodeat in publicum; nec Basilicae Martirum et Ecclesiae sine matre adeat. Nullus ei juvenis, nullus circumcinctus adolescentis dies et solennis pernoctationes sic virginecula nostra celebret, ut ne transierum quidem sanguinem a matre discedat. Tum vero ita prosequitur: Si quando ad suburbana pergis, domi suam ne relinquant; neciat sine te, nec possit vivere: et si sola fuerit, pertimescat. Id ipsum monitum etiam Demetriadi tradit scribens: Circumcinctos pueros et calamistratos, et peregrini muris oleutas, pelliculas, de quibus illud arbitri est: non bene olet, qui bene semper olet: quasi quasdam pestes et venena pudicitiae depia. Eidem expressis insuper verbis amicitiam et familiaritatem cum feminis matrimonio junctis interdicit inquiens: Matronarum maritis et saeculo inserentium sibi consortia declinentur: ne sollicitetur animus et audias, quid vel maritus uxori, vel uxor locuta sit viro. Venenatae sunt hujusmodi confabulationes: ob modicum scilicet cautela et nimiam inconsiderantiam, vi ejus hujusmodi mulieres frequentissime sermones ingerunt, quos a virgine audiri non deest.

Sapientissimis his consiliis unicum subjungo, ut adolescentulae (si ipsam de adolescentibus intellige) ab aliarum male moratarum puellarum familiaritate perquam caute abstinereant: siquidem, experientia teste, una unica, si flagitiosa sit, ad omnium aliarum vicinarum innocentiam contaminandam, ac ad malitiam earum cordibus ingenerandam sufficit. Haec ea consilia sunt, quibus juvenitatem dirigere, ejusque auditum praeparari oportet contra sermones illos, qui, si per aures mentem subierint, cor certis certis corrupturi sunt. Haec ea principia sunt, quae et parentum mentibus imprimi oportet, ut et ipsi in liberis suis custodire sciant hunc auditus sensum, utpote per ejus portam innocua eorum corda mors frequentissime ingreditur. At possibile non est, inquiet fors aliquis, juvenuti hinc temporibus ita cavere, eamque adeo coartare ut neque tractet, neque audiat unquam aliquid, quod audire non debeat. Ergo neque possibile erit repono ego, eam puram illibatamque conservare, et multo minus per christianae Perfectionis viam dirigere: si enim honestatis laetionibus portam

claudendi modus non suppetat; neque ejus candorem servandi modum erit.

Monitum secundum. Superiori capite dixi, non sufficere detrahentium verba non audire; sed detrahentes necessario reprehendendos esse, dum verba scilicet audiuntur, quae proximum injustè demigrare possunt. At hic notandum, timidis et delicatis conscientibus; hac doctrinā scrupulis et anxietates ingenerari solere: ex viâ enim parte inter hujusmodi murmurationes constituta vellent debito satis satisfacere, ex alterâ autem, verecundia quâdam victa in hujusmodi reprehensionibus prorumpere timeant: unde turbatio dein de admisso peccato in eis exoritur. Quapropter ut pie animæ ab hujusmodi agitationibus expeditant, id consilii eis suggeri oportet, quod Magistri spiritus, ne quis in ejusmodi hallucinetur, prescribere conueverunt! Persona detrahens gradu aut superior, aut equalis, aut inferior est. Si ea superior sit, peccitans aperte eam corrigere non tenebitur; imò ut plurimum id ei ne quidem licebit ne debitam eadem reverentiam ledat. Verumtamen sermonem illum sibi placere, nec risu, nec vultu hilaritate, nec dictorum approbatione vultuens monstret; et proximis cavens ne detrahentem interrogantibus ad plura dicenda, ac ad insignem sermocinationem prosequendam extimulet; ne ejus peccato quâcumque ratione operam suam jungat, ejusque sese participem faciat. Sed lotum potius in se ipso colligat ac vultus seriatim induat, inquiens: *Sicut enim sagitta, si mittatur contra dura materiam, non nunquam in mittentem recedatur, et vulnerat vulnerantem, ita detractor, cum tristem faciem viderit audientis, imò non audientis, sed obturbantis aures suas, ne audiat iudicium sanguinis: illico conticeat, pallet vultus, haerent labia, saliva siccat.* *Epist. 43.* Omnia hæc semper observari oportet, dum alius detractionem impediendi modus non suppetit. Quandoque persona per linguam maledicata oppugnata etiam excusari et defendi potest: prout de Christo Domino legitimus, qui contra Judaeorum murmurationes defensionem Magdalene in se suscepit, inquiens: *Quid molesti estis huic mulieri? Bonum opus operata est in me. Matthe. xxv. 10.* Verùm ad id meli confugere non semper expedit: nam quandoque murmurator dictorum suorum defensionem insiat, et nequam cesset, majori adhuc audacia detractionem suam prosequitur. Unde subsidium hoc in iis solum casibus usui esse potest, in quibus suscepta proximî defensio locum exitum sortitura aperatur.

Si verò persona detrahens ejusdem cum auscultante conditionis fuerit, tum si ponens eam suavibus et amicis verbis corrigere utile et opportunum non judicaverit, sermonem saltem aliò dvertat, et novam sermocinandi materiam proponat. Prout in more positum habebat illustris ille eques, magnus cancellarius et præclarus martyr Angliæ Thomas Morus. Is enim, prout vitæ ejus scriplor testatur, maligno quodam colloquio, quod proximi famam pessum dabat, proposito ad alium ex improviso sermonem transgressus. E. g. *inquirebat: dicat quisque, quod valet: ego dico domum illam pulcherrimè extractam, quinque qui fecit, excellentem esse in sua arte magistrum, atque architectum. Thom. Stapleton in ejus vitâ. Interea murmurator hujusmodi ratiocinium cum sermone a sese introducto nullatenus coherere animadvertens errorem suum agnovit, unde et sermonem præcidit, obmutuitque. Si verò, aliis non advertentibus, et modo quodam naturali nova ratiocinandi materia ingeri possit, semper erit melius. Modus hic improvisus tunc opportunus esse potest, cum aliud ad exortæ murmurationis cessationem aptius medium menti non occurrit.*

Tandem si persona detraheas inferior, e. g., filius, servus, uxor, discipulus, aut subditus fuerit, tunc id ponenti nullatenus dissimulandum erit: siquidem is tam vi incumbentis officii quam lege charitatis tales corrigere tenetur. Hos in ejusmodi casibus iis verbis alloquatur, quibus S. Joannes Chrysostomus ad populum Antiochenum usus est: *Fugiamus, dilecti, fugiamus detractores, docti, quod est totum satanicum barathrum insidiarum ejus hæc successio. Ut enim nostra negligamus, et graviores nobis reatus constituamus, in hæc nos consuetudinem diabolus ducit. Hom. 3 ad pop. Antioch.* En regulas, quas discipulis a Directore prescribi oportet, ut murmurationes per aures ingressæ ad inficiendum eor non pertingant.

Monitum tertium. Moncat Director poenitentes suos, ne aures præbeant, aut fidem tribuant certis murmuracionibus, quæ speciem fervoris præ se ferentes reverè omnium pessimæ sunt. Has iis ipsis verbis ob oculos ponam, quibus S. Bernardus, *Serm. 24 in cant.*, eas declaravit: *Alii autem quodam simulate verecundie furo conceptum malitiam, quam retinere non possunt, admirantur conantur. Vileos præmitti alta suspiria, necque cum quiddam gravitate et tarditate, mæsto vultu, demissis superciliis et voce plangenti egredi maledictionem; et quidem tantò persuasorem, quantò*

creditur ab his qui audiunt corde invito et magis condolentis affectu, quam volentibus proferrè. Doleo, inquit, vehementer pro eo, quod eum diligo satis, et nunquam potui de hac re corrigere eum. Et alius: Mihi quidem, ait, bene compertum fuerat de illa istud: sed per me nunquam immotuisset. Sed quoniam per alterum patefacta res est, veritatem negare non possum: dolens dico, reverè ita est. Et addit grande damnum, nam aliis quidem in pluribus valet: ceterum in hac parte, ut verum fateamur, excusari minime potest.

Alii alia, eaque, teste Chrysostomo, magis ridiculæ hypocritæ palliantur, proximo ita scilicet detrahentes, ut tamen detrahere non videantur. *Hoc verò magis ridiculum est,* ait S. Doctor, *quòd cum aliqui arcana dixerint, rogant audientem et adjurant, ne cuiquam alteri amplius dicat: hinc declarant, quòd rem reprehensione dignam commiserint. Si enim ilhon ut nemini dicat, rogos; multò magis te priorem huic dicere non oportebat. Hom. 3 ad pop. Antiochen.*

His omnibus positis, si Directorem in detrahentes hujusmodi hypocritas incidere contingeret, hos reprehendi et rite instrui oporteret, eas detractiones præ cæteris venenatas et honori proximi nocivas esse, quæ pietatis, commiserationis et zeli pallio tecla incedunt: eò quòd, ut D. Bernardus ait, firmiorem in auscultantibus fidem inveniunt. Unde simplices et pii homines commoneandi sunt ne zelosorum hujusmodi murmuratorum insinuationibus vel aures præbeant, vel fidem præstent: nisi fors justa et vera utilitatem proximi, aut gloriam Dei concernens ratio illos ad taliter loquendum impelleret: hi enim reverè in vestimentis ovium veniunt, et intrinsecus sunt lupi rapaces. Christiana charitas aliorum defectus, qui vel conspiciuntur, vel aliâ ratione innotescent, reticere, non propagare, cooperire, non manifestare docet.

Monitum quartum. Si Director animas spiritali profectui seriò invigilantes cura: suæ commissas habeat, eò illum intentum esse oportet ut in conversationibus suis colloquiâ sacra introducant: tali ratione enim primò nulli otiosi et inutiles sermones, qui animæ noxi esse solent, impediuntur. Uno tamen hæc in re veniunt eis interdicienda. Primum est, ut instructiones et directiones a conscientie arbitris acceptas sub nullis confidentie titulo

aliis communicent : cum ejusmodi narrationes, præcipuè in feminis, mille invidiarum, suspicionum, diffidentiarum et murmurationum erga proprios Directores cause esse soleant. Verbo, mille malorum origines sunt. Secundum est ut aliis non aperiant gratias et favores, si in orationibus suis quosdam reciperent, imò neque virtutum, in quibus sese exercent, actus: eò quòd res hæc, in sexu præcipuè fragili, vanæ cuidam oblectationi nimium obnoxia sit.

§ 18.

MONITA PRACTICA CIRCÀ IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTIONI
A SENSU ODORATUS MALÈ CUSTODITO AFFERUNTUR.

Monitum primum. Omnium sensuum minime nocens et Perfectioni minus repugnans odoratus est; sicut enim omnium sensuum debilissimus est, ita et minori nobis nocendi vi pollet.

His non obstantibus, etiam sensus hic spiritui noxius esse potest, si persona pia odoramentis inhiet, quoque sibi subministret in floribus, succinis, pastillis; si ea secum circumferat, cubiculum ut sufflari curet, et eam delectationem sectetur, que ex ejusmodi fragrantia in odoratum resultat: cum manifestum videatur, omnem delectationem sensibilem solius sensuum oblectationis causa questam illicitam esse atque culpabilem. Hujusmodi mollescentes personas etiam mundana dedecet: et si cum gravi quodam excessu eadem addicte sint, Deo adeò displiceat, ut terribilibus etiam penis hæc dispensationem suam mundo quandoque palam fecerit.

Monitum secundum. Hominem piùm solo hoc, quòd nares odorum varietate non pascat, nullatenus contentum esse oportet; sed si sensuum mortificationis, veris Dei servis adeò proprie, anans sit, illum eò insuper intentum esse convenit, ut nares ingratis etiam odoribus affligat, aut eorum molestiam lubenti saltem animo perferat, dum necessitas aut loci quem incolit, aut personarum quibuscumque vivit, qualitas id exigit; et præcipuè dum christiana charitas auxilium infirmis vel in xenodochiis vel domi sue ferendi occasione illi exposcit. In hujusmodi casibus Sanctos imitari oportet, qui hoc charitatis et mortificationis spiritu animati inter infirmorum fetores jucundabantur haud aliter, ac si hortos floribus consitos aut rosarum fragrantissimarum septa obambulant.

§ 19.

MONITA PRACTICA CIRCÀ IMPEDIMENTA QUÆ PER LINGUAM, QUATENUS
HUMANÆ LOQUELÆ ORGANUM EST, PERFECTIONI OFFICIUNT, DEQUÆ
SUBSIDIIIS AD EAM REFRENANDAM ADHIBENDIS.

Monitum primum. Circa lingue dissolutionem Directori peculiari modo feminis invigilandum, utpote qua, loquacitate sua, ingens propria Perfectioni ponunt impedimentum. Sicut enim ratio in his debilis, et phantasia vivax est, ita earum sermones hæc potius quàm illa gubernante, imperfecti ac culpabiles esse solent. O quot mulieres christianæ orbis numerat, que, si lingua carerent, sanctæ forent! quoniam autem facultate hæc de mane in vespere abutuntur, ingens perfectioni suæ impedimentum objiciunt, et multoties ipsis æternæ salutis jacturam patiuntur. Quapropter si Directori cum feminis agendum sit, circa lingue custodiam his multum invigilari, defectus per eam admissos magni aestimari, eas propterea frequenter reprehendi, ac opportunis emendationis mediis, prout mox dicam, præveniri oportet.

Monitum secundum. Indagari a Directore oportet in eum lingue defectum, in quem penitens crebrius prolabi solet. Si penitens jam meditationis exercitio assuetus sit, injungatur ei, ut quotidie mane, quoddam meditationis sue punctum illi defectui impendat, ut inde forte et generosum emendationis suæ decretum concipiat, et cælitus ac vigilans sul-pisius custos fiat. Si quis autem in meditando exercitatus non sit, imponatur ei, ut in precibus vocalibus, quas cum, utpote personam piàm, quovis mane peracturum suppono, firmum illius defectus emendandi consuevit capiat. Ferventer et etiam inculcari oportet, hujusmodi defectus emendationem jam in orationibus quàm in Eucharistiaæ sumpcione Deo sine intermissione esse commendandam, cum talis errati extrinsecus a Deo pendeat. *Homini est animam præparare, et Domini gubernare linguam. Prov. xvi, 1.* Homo per bona proposita præparare se potest; vera emendatio autem a divina gratiâ originem ducit; que gratiâ a Deo sine multis precibus obtineri non solet.

Si autem penitens in eisdem erroribus relabatur, injungendum ei quoddam mortificationis opus, quo efficaciter a talibus erro-

ribus denuo admittendis avertatur: prout Sanctis profectus sui avidis in more fuit. Paulus simplex S. Antonii discipulus, ob lapsum lingue, etsi non culpabilem, tribus integris annis penitentia loco omnem sermonis usum sibi interdixit. Severus Sulpitius, prout S. Hieronymus in *Catalog. viror. illust.* refert, a *Pelagianis deceptus, agnosceris loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret.* S. Gregorius Nazianzenus, de silentio *quadr. de seipso ita scribit: Ego cum praecepitis sermonis impete mediocritatis regulam excessisse perciperem, nullum melius medium invenit, quam ut (quadraginta dierum jejunio silentioque scilicet) excoeco pectore premerem; ut lingua mea, quae diceunda et qua tacenda sunt, addideret.* Et rursus: *Cujus facti mei (hoc est quadragenarii jejunii et silentii) si causam quaeris, idcirco a sermone prorsus abstinaui, ut sermonibus meis moderari discam.* Scio equidem Directorem ob linguæ lapsus nec posse nec debere discipulis suis tam severas injungere penitentias; interea tamen assignare eis poterit mortificationes alias, eorum et viribus, et statui, et virtuti convenientes. E. g. ut per quamdam diei horam in ecclesiam sese recipiant, hinc in psannam licentiae indelito modo lingue concessæ silentium servent, aut eam per diem quemdam vino privent; aut eam affligant modico abstinentio, alicve cibo amaro; aut eam depriment crucibus ipsa ligna in pavimento formandis; aut ut personis per verba offensis, si culpa charitati repugnavit, venia ligetetur et alia hujusmodi.

Monitum tertium. Circa silentium Director nolet, illud ab utriusque sexus Religiosis in eâ mensurâ, quam regula ipsis injungit, rigidè exigendum esse. Imo exhortari eos oportet, ut quantum, pro officiorum suorum qualitate, possunt, in cellis suis solitarii maneant, vel manuum laboribus, vel proficuis studiis, vel orationibus, vel piorum librorum lectione iuvis sese occupantes; incredibile etenim est, quantopere spiritui silentium conducat, quantopere enim nutrit ac eroscere faciat. S. Jacobus, I, 26, ait: *Si quis putat se religiosus esse, non refrænavis linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.* Rei hujus rationem Jeremias ex eo deducit, quod in solitudine Deus se animæ communicet, eamque per orationis domum supra seipsam elevet, inquit: *Sedebit solitarius, et tacet, quia locutus super se. Thren. III, 28.* Continua sermocinatio autem replet mentem mille rerum vanarum speciebus, dissipat spiritum, animi recollectionem impedit, hominem efficit ad orationem indispositum, avocat illum

ab exercitio virtutum, et precipitat eum in ingentem culpârum multitudinem: ita ut is paulatim omni jam acquisito spiritali bono expolietur, et ad illud recuperandum ineptus fiat.

Et ob hanc rationem, Sancti non solum silentium tanto in pretio habuere, sed ipsi illud tanto rigore exercerunt, ut quidam eorum circa illud etiam in excessus declinasse videntur. S. Romualdus in solitudine vitam summè austeram vivens septem annis cum nemine unquam locutus fuit, teste S. Petro Damiani, in *ejus Vita.* S. Joannes, a silentio Silentiaris appellatus, quadraginta septem annos in continuo et rigoroso silentio rursègit, teste Cyrillo. *Apud Sarinm, 13. Maii.* Abbas Ammon tricm monachorum millium parens in tam rigido cum illis silentio vixit, ut consobium, etsi ingenti Religiosorum multitudine repletum, vere solitudini simile videretur, teste Palladio, *Hist. Lausia, c. 48.* Hujusmodi res non cum in finem commemoro, quasi ad amissum imitanda essent: perbene etenim scio, unius aequè ac alterius sexûs Religiosos loqui oportere, dum id eorum officium requirit, aut charitas proximi exigit, aut regula, vel consobii usus honestè refocillationis ergo permittit, vel præcipit. Id solum dico, ab his, si ad Perfectionem status sui adeò propriam aspirant, amari debere secessum, cellam, silentium ac solitudinem. Præmissis autem Director caveat ne, sub prætextu Monachas contentas conservandi, eorundem loquacitatem foveat, prout nonnulli solent, dicentes illis, eas inter se, quantum libuerit, colloqui posse, nihil in hoc mali esse. Verum equidem est, in eo, quod Sanctimoniales de mane in vesperum sine intermissione inter se sermones miscant, summum illud malum non reperiri, quod ex eo resultaret, si id cum secularibus ad crates ferret. At grande id nihilominus malum est, siquidem ex eo ingens spiritus dissipatio, ingens minorum passionum licentia, et ingens defectuum cumulus nascitur. Qui vero mulierem angustis mensuris conclusam, garrulitate contentam facere vult, manifestè decipitur, Deus solus, ope pacis et quietis interioris, quæ per gratiam infunditur, earum corda satiare et contenta reddere potest: Deus autem inter nugas non invenitur, bene verò in silentio et solitudine.

Circa personas seculares jam insinuat, silentium eorundem statui ac officii adaptandum esse, ne perturbationes nascantur, quarum imprudens taciturnitas facilè causa esse posset. Idque eò magis, quòd Deus virtutem a quovis, juxta proprii status propor-

tionem, exerceri cupiat. Interea tamen certum est, feminis utpote ordinariè domi suæ reclusis, majorem solitudinì sese addicendi commoditatem esse, quàm viris, utpote qui negotiis magis distrahentibus implicari solent. Unde Director injungere eis poterit, ut vicinas suas non visitent : ut in domos suas mulierum extranearum consortia non admittant, et, urbanitatis casibus exceptis, domesticorum suorum societate contentæ vivant. Hæc, respectu illarum, optima silenti specès erit, quæ eas contra innumera lingue peccata præmunit. Si verò earum occupationes et debita propriis domesticis charitatis us permittant, ut in proprium cubiculum secedentes ibidem laboribus suis per quasdam diè horas vacare possint, hujusmodi solitudo suaderi illis poterit, tanquam proficuum se mediis in laboribus cum Deo collectas servandi medium. Generaliter autem loquendo, omnibus secularibus injungi oportet, per quoddam diè spatium, illum recessum ac illud silentium, quod ad attentè persolvendas orationes vocales, meditationes, aut piàs lectiones, juxta cujusvis spiritum, habilitatem et qualitatem requiritur; siquidem sacra hæc exercitia non solum necessaria sunt ad salvandam propriam animam, id quod omnibus maxime cordi esse debet; deperdità enim animà, omnia etiam alià deperdita sunt; sed magno prece quoque conducunt ad fastum successum negotiorum temporalium. juxta promissum Redemptoris: *Premium querite regnum Dei et justitiam ejus: et hæc omnia adficiantur vobis. Matth. vi, 33.*

§ 20.

MONITA PRÆACTA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ PERFECTIONI A PERVERSIS ET NON MORTIFICATIS PASSIONIBUS OPPONUNTUR, DE QUÆ REGULIS QUIBUSDAM AD DICTAS PASSIONES MODERANDAS OBSERVANDIS.

Monitum primum. Diurno ministerii sui exercitio Director compererit, animas pietatem proficentes multas esse, paucas tamen, etiam in gradu solum mediocri, eandem consequi. Cujus rei alia non subest ratio, nisi quod parvus eorum sit numerus, qui interme mortificationi et Passionum suarum repressioni serio invigilant. Viderit, a nonnullis Perfectionem in jejniis reponi, ab aliis in magno orationum vocalium numero; ab illis in diurna Ecclesiarum visitatione; ab istis in sacrarum Communionum fre-

quentiâ, et a quibusdam in afflictatione corporis per instrumenta penitentiae. At pauci sunt, qui serio intenti sunt, ut vincant iracundie motus in eorumdem animis frequenter excitati solitos; ut superent modicos rancores et antipathias erga proximum, a quo offensi sunt; ut cum pace et mansuetudine excipiant injurias, murmurationes, aut contrarietates, quibus vivacissimè tanguntur; ut animum abstrahant a fortunis, aut personis, erga quas nimium affectionis persenscunt; ut propriam voluntatem, judiciumque alieno subjiciant, et in omnibus, quæ identidem accidunt, adversitatibus, ad divinam voluntatem plenè se conforment. Et in hoc vera est ratio, quòd vitam spiritualem multi sequantur, pauci autem in spiritu progressum faciant.

Non jam vituperò orationes, meditationes, Sacramentorum frequentiam, jejunia, aut austeritates corporis; imò, quomodo conatu horum pietatis exercitiorum usum hactenus inculcavim, lector abundè jam intellexit. Id solum dico, ipsa hæc pietatis exercitia, ut proficua fiant ac ad Perfectionem ducant, ad propriarum Passionum mortificationem dirigenda esse: illa enim Perfectionis sunt remota media; propriorum autem appetituum mortificatio proximum Perfectionis administrandum est, eò quòd virtutes morales, quæ perfectò Dei amorì januam aperiunt, ejus ope adipiscamur. Quapropter si persona pia meditationibus assueta sit, Director ejus animum eò intendat ut ipsa meditationes suas ad imperfectarum inclinationum extirpationem ordinet, ac in eisdem meditationibus eas inclinationes mortificandi proposita concipiat. Si preces vocales fundere sit solita, in his preclibus de Passione dominante victoriam petat; si Sacramenta frequentet, pro abundanti gratiâ vitiosum quendam appetitum superandi eadem offerat; si jejniis et corporis afflictationibus addieta sit, hujuscemodi opera, ad corpus, unâ cum perversis appetitionibus suis, spiritui subjiciendum, ordinanda sunt; verbo, Director si persuadere satagat, omnia prædicta pietatis exercitia, media esse ad obtinendam mortificationem internam, sicut ipsa hæc interna mortificatio medium est ad acquirendas virtutes, quæ proximas ultimasque ad divini amoris Perfectionem dispositiones constituunt. Quapropter et repetenda frequenter verba illa succo plena: *Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris.* Qui hac viâ non procedit, multum laborando parùm proficiet. Si quis autem potentem suum ad nimias preces, aut ad immoderatas corporis castigationes inclinatum advertat, moderatam primo rerum harum

mensuram praefigat; tum verò eidem injungat ut hujusmodi preces et macerationes interiori mortificatione suppleat. Ut in hac vel illà re, ad quam se proclivem videt, scipsum vincat, quin hoc Deo acceptus sit, non dubitans. Sic uti virtutum exercitio ad debitum ordinem redacto, aliud nullius substituitur.

Monitum secundum. Si Director discipulum suum in virtutum exercitio ferventem et profectus sui avidum conspiciat, circa mortificationem internam eundem adjuvari oportet. Indagandum scilicet Directori in Passione cordi ejus dominantem, et circa illam mortificationis exercitium cum dexteritate urgendum. Si cum e. g. ad superbiam proclivem animadvertat, eundem reprehendendi occasione querat, et modicam se illius existimationem fovere monstret: si quidem depressionem corporis etiam demissio animi subsequi consuevit. Si enim libertatis, conversationum et ludierorum usumdem videat, quantum potest, cum in solitudine ab aliis remotum teneat; Praecipue voluntas ejus crebrò frangenda est ñs rebus, quarum cupiditate flagrat, etsi spirituales etiam aut sancte sint; nam nil sanctius, quam proprium alegalere iudicium et propriis contraire cupiditatibus. Illà tamen notandum, ejusmodi mortificationes cum spiritualibus penitentis viribus, committeri oportere: ita ut majores non sint, quam pro statu, in quo versatur, perferre queat: secus enim virtus ejus non exerceret, sed ruinae periculo exponeretur.

Monitum tertium. Directorem hoc solo non contentum esse oportet, quòd homo pius appetitionibus vitiosis, quibus sine peccato adherere nequit, sese opponat; sed insuper eos etiam appetitus, qui in res licitas, non tamen necessarias tendunt, coercere satrag. Nam S. Gregorius ait: *libent quippe sancti viri hoc proprium, ut semper ab illicitis longè sint, & se perthone etiam licita abscindant.* *Diak.* l. iv, c. 44. Taliter enim a delectationibus etiam honestis abstinens secum sese reddit ab ñs, quae vel peccato, vel imperfectioni, vel periculo obnoxiae sunt: nam per liberas hujusmodi et nullis legibus praecipitas mortificationes amor proprius debilitatur, deprimiturque ita, ut illicita dein exigere non audeat. Praeterea si Deus animam erga sese liberalem et generosam, ac ab ñs etiam amore suo abstinentem videt, in quibus licitè delectari posset: erga ipsam quoque sese liberaliorem exhibens eam majori gratiarum, favorum et supernorum divinarumque donorum abundantia replet.

Tales mortificationis actus circa abstinentiam a rebus licitis, de personis natalium et virtutum splendore illustribus commemorantur; uti de S. Francisco *Borgia*, qui adhuc *Genuis* dux, venationis intentus, eo ipso acta quo falco praedam invadebat et ungulis arepturus erat, oculos in terram demisit, ac sic maximà venationis illius passione sese exproliavit: simile quid de S. Aloysio *Gonzagà* legitimus, qui adhuc *Castellionis* Marchio publicis spectaculis interesse coactus, ad scenam intendendam ne oculum quidem aperuit, et hac ratione, ipsa scenica oblectamenta in eximiam mortificationem convertit. Sed inter alios eminet ille mortificationis actus quo David Rex qui ardentissimè sitis ardoribus excruciabatur, ad refrigerantis et limpidae aquae conspectum, *voluit bibere, sed libavit eam Domino.* II. *Reg.* xxiii, 15. Hujusmodi mortificationis actibus assuesciat Director pius penitentes; doceatque etiam rerum licitarum satisfactionibus et oblectationibus abstinere. Cupiens quis e. g. rem quamdam curiosam intueri, *libet eam Domino*: prius in dictam argutum, aut verbum jocosum, *libet illud Domino*: oblectationem, aut ardentem recreationem capturatur, *libet eam Domino.* Et id ipsum de sexcentis aliis interdiu occurrentibus rebus dico. Id si praestiterit Director, si discipulum suum scilicet ad hoc mortificationis exercitium induxerit, sublimi eundem volatu ad Perfectionis fastigium contendere perspiciet: siquidem juxta proportionem, quae amor proprius per mortificationem imminuitur, amor Dei in nobis augetur. *Diminuit cupiditatis, augmentum charitatis; Perfectio nulla cupiditas.*

§ 21.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUAE CHRISTIANAE PERFECTIONI BONORUM ET DIVITIARUM AMOR AFFERT, AC DE MEMIS CONTRA HUNC AMOREM IMPEDENDIS.

Monitum primum. Incidit Director in personas quoad speciem spirituales, eò quòd morum honestissimorum sint, a pompis abhorreant, vanitatem odio habeant, ac in precum vocalium multitudine sese exercent: et tamen si ñs spiritus inspiciantur, multum corruptionis in eis detegitur, eò quòd rebus et pecuniis tenacissimò adhaerescant: idque manifestum faciunt tum sordidà parcimonià erga domesticos, tum angariis, quibus famulos, operarios, venditores et agrorum suorum cultorea exagitant, tum modicà

et commiseratione erga pauperes et iis subveniendi curâ, tum præcipue accumulandi studio, quod omnes eorum cogitationes occupat. Horum Perfectionis studio nullam a Directore fidem adhiberi oportet: eò quòd cum tam solidâ passione, qualis avaritia est, verus spiritus et vera pietas conjungi nequeant. His Director verum instillare spiritum conetur, eorum auribus frequenter occinendo verba illi divini evangelico, *Luce. xii, 20, inimica: Stulte hoc nocte animam tuam repetent a te; que autem parasti, cuius erunt? Filii et nepotes tui his equidem fruentur; at quid proderit tibi, eos in hac vitâ tam bene esse, si tu eodem tempore in medio ignis sive temporanis sive æterni tam malè te habeas? Veritates illas mentibus eorum imprimi necesse est, et mortis novissima, quæ tantâ bonorum temporalium amorem e cordibus nostris evellendi, vi pollent, iis frequenter consideranda proponi frequenter debent; nam sicut mors ipse bonus istis non privat, sic attentâ mortis meditatio illorum affectione nos expoliât.*

Ad morbum hunc curandum multum etiam conducere potest frequens consideratio paupertatis Jesu Christi, qui, etsi celorum Rex et universi Dominus, tamen in carne mortali nobiscum conversatus etiam proprio, quo cooperiretur, tecto caruit: *Vulpes foveas habent*, ait ipse *Matth. viii, 20, et volucres cæli nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet.* S. Cyprianus eam paupertatem suo populo depinxit, *Serm. de Nativitate*, inquit: *Nulla domus ambitio, nisi declinatorium in stabulo, mater in fano, filius in præsepito. Tale elegit mundi fabricator hospitium: hujusmodi habuit delicias sacre Virginis puerperium, Panniculi pro purpura, pro bysso in ornatu regio locinæ congeruntur.... Pedisequas substantiâ familiaris non patitur, mancipiorum obsequia sumptus tenet, et vobis mensa excludit.... Christus pauper discipulos divites aspernatur. Pauper mater, pauper filius, inops hospitium his qui in forma hujus scholæ in Ecclesiâ militant, præbent efficax documentum. Hæc principia penitentibus terrenorum cupiditatè deditis, et quoad spesum piæ, a Directore suggeri oportet, ut ea dein ad crucifixi pedes ruminentur: siquidem iis sepius et maturè ponderatis, falsam divitiarum æstimationem ex hominum cordibus eradicandi virtus inest.*

Monitum secundum. Notandum Directori, avaros, pietatis exercitiis deditos, avaritiam suam mille prætextibus palliare nosse. Præfigurant sibi sexcentas necessitates in filiis, nepotibus et aliis

propinquis. Somniant mille infortunia; et tandem anxias cogitationes suas etiam in futurum extendunt, toti in eo, ut domesticos suos divites, commoditatibus et facultatibus abundantes post se relinquant. Quodque pessimum est, autumant, ex ipsis his rationibus, sibi pecuniarum tenaces, cum pauperibus duros, cum proximis injustos, et secum ipsis sordidos esse licere. Horum opiniones ne probet Director, cum motiva hæc non a ratione, sed a regnante in eorum cordibus passione suggerantur. Hoc obligari potius oportet, ut tam extraneis, quàm domesticis debitam liberalitatem exhibeant. Hi ad multam stipem in pauperes eroganda sunt adstringendi, non solum ob meritum, quòd secum ferit, sed multo magis, ut frequenti pecuniarum expoliatio sese pedetentim ab iis avellant. Quapropter Director crebrè eos moneat, ut demptâ sustentatione statui congruente, residuum pauperibus elargiantur, caveantque ne Christo in suis pauperibus illud subtrahant, ut sibi reservent. Secus enim ex ejus ore, in extremi judicii die, formidabilem illam exprobrationem audire cogentur: *Esurivi, et non dedistis mihi manducare; sitiivi, et non dedistis mihi bibere.* *Matth. xxv, 42.* Non facilis sit Director in admittendis his relictum multiplicationibus, aut familie, filiorum ac propinquorum exaltationibus. Si enim ejusmodi rationes ad nos ab elemosynarum obligatione liberandos sufficerent, ad eas nemo unus teneretur; cum nulla omnino persona tam quærens sit, ut thesaurus suos non amplius augere, ac hereditatem adhuc pinguiorem relinquere possit. Quæ idea sanè falsissima ab Innocentio XI, in hac propositione condemnata fuit: *Vix in secularibus inventis, etiam regibus, superfluum statui: et ita vix aliquis tenetur ad elemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

Monitum tertium. Si ponentes Religiosæ familie adscriptus sit, ut is ad debitum recti normam dirigatur, paupertatis, quæ professus est, substantiam ab ejus Perfectione distinguit oportet. Paupertatis substantiâ in eo versatur, quòd Religioso aut Religiosæ nullius boni temporalis dominium, aut proprietas, sed solus ejus usus competere possit, et is ipse cum legitimorum Superiorum licentiâ. Sciendum est Religiosum, eo ipso actu quo per professionem se Deo consecrat, per sacre paupertatis votum omni dominio renuntiare, quòd in sua ei bona complebat, et Deo strictè sese obligare ad nullum terrenum bonum, ut proprium, possidendum ejusve dominium capendum. Unde post sacram professionem nullius amplius rei, nequidem ipsarum, quibus indutus incedit vestium, dominus esse potest. Omnium hujusmodi rerum

dominium ad ejus Religionem aut Conobium spectat. Præterea, vi ejusdem voti, iis ipsis rebus, quarum proprium dominium habere nequit, uti, eidem non licet sine generali aut peculiari Superiorum suorum obedientia facultate. Et quamquam, quoad voti substantiam, quandoque tacita licentia sufficere queat, meliori tamen et securiori semper viâ incedit, qui expressam efflagitat.

Ex quibus consequitur, a Religioso, quæ sine necessariis licentis donat, accipit, vendit, emit, aut de quacunque temporali re disponit, peccatum mortale duplex, aut unum potius, quod duplici culpa gravit malitiam in sese complexitur, committi. Siquidem peccat peccato furti, disponendo de re, qua sua nec est, nec esse potest: peccat etiam specie quâdam sacrilegii, agendo contra promissum per solemne votum Deo factum. Unde si Director in personam per sacra vota Deo consecratam unquam incidat, quæ in hujusmodi errorem prolapsa fuisset, huic errati sui gravitatem rite ob oculos poni, eamque cautam reddi oporteret, ut in rerum et pecuniarum usu a legitimis Superioribus in posterum pendere discat; si Director dein ex me scire velit, quanta sit materia, de qua Religiosus suo arbitrio disponens, gravem culpam incurrit, responderem ei materiam, quæ in furto ad lethalem noxam ascendit, etiam ad mortale peccatum contra paupertatis votum sufficere. Cum auctores tamen in assignandâ gravi furti materiâ non conveniant, neque perfectè conveniunt decidendo, quilibet præcisè materia operantem contra paupertatis votum, peccato gravi obnoxium reddat.

Hactenus de his, quæ ad Religiosæ paupertatis substantiam spectant. Verùm re tam modicâ Directorem nullatenus contentum esse oportet, si ei cum Religioso qui gravis ad Perfectionem tendendi obligatio incumbit, agendum sit. Secularibus salis non est si facultatum suarum usu graviter non peccent, sed ad Perfectionem statum eorum congruentem tendere tenentur. Quomodo minus igitur sufficere id non poterit in Religioso, qui paupertatis votum emisit, non solum ut peccator non sit, sed ut perfectus fiat? Unde ut quis virtutis hujus, quæ corpus bonis terrenis exspoliando animum thesauris caelestibus locupletat, Perfectionem adipiscatur, neco iudicio tria requiruntur. Primum versatur in reserando omni eo, quod vatium aut superfluum est: alterum in necessariorum defectu si non latenter, saltem patienter tolerando: et tertium, in avulsione animi ab iis etiam rebus, quæ necessariae, aut convenientes ad usum concessæ sunt.

Circa primum, nemini ad oculum non patet, quantopere a paupertatis statu abhorreat rerum superfluarum, et multo magis vanarum possessio. Mundus autem: Beati possidentes. Christus inquit: Beati qui non possident, sed pauperes sunt: *Vade, et vende quæ habes, et da pauperibus.* Percunctari itaque ex Religioso oportet, quocum ipse beatus esse cupiat, cum mundo, an cum Christo? Si respondent, sese ad eam aspirare beatitudinem, quam Christus paupertatis suæ imitatoribus et in hac, et in alterâ viâ elargitur, injungendum ei est ut, ad exemplum Redemptoris, omni superflua commoditate sese expoliet. Cum verò in quovis Ordine, aut Religioso Instituto idem paupertatis rigor non vigeat, ego, quid in quovis Monacho, aut Religiosâ superfluum judicandum sit, ex hac regulâ colligerem. Observarem scilicet, quid in quovis Ordine, aut Religioso Conventu observatissimis, exactissimis et tenerrima conscientia Religiosis in more positum sit: et omnia ea, quæ ab observatâ in exemplaribus ejusmodi Religiosis vestium, cubiculi, aut utensilium simplicitate abhorrent, superfluis annumeranda ac removenda judicarem.

Quoad secundum aio: sicut nullius rei, proprio statui necessariae, privationi subjacere, verum divitiarum genus est: ita Religiosæ paupertati nil magis proprium est, quam ejusdem necessariae defectum tolerare. Et dein, si Religioso, circa victum, vestitum, cubiculum, aut officium nihil unquam desset; in quo, queso, virtutis hujus consisteret meritum? In quo imitaretur ille pauperem Redemptoris? In quo assimilaretur eidem? Examine paulisper omnem Christi vitam, videbitis quot necessariis ille semper privatus vixerit. Si oculum in præsepiti *Bethlehemitico*, in quo natus est, defigat, nec commodas ei cunæ, nec ignem ejus refectationi necessarium ibidem conspiciet. Si pauperulam domum *Nazarethanam*, in qua vixit, consideret: eam omnibus quasi necessariis destitutam, ac vix illi ingurio parum absimilem inveniet. Si eum in predicationis officio intusatur, illum sine domo, sine tecto et sine perfigio fuisse videbit. Si tandem in eum e cruce pendente oculos conjiciat, eum propriis etiam vestibus exspoliatum, totâ ingratâ *Hierosolymâ* inspectante, nudum emori cernet. Quapropter omnem Religiosum latari oportet, quotiescunque necessaria desiderantur: eo quod vident, se modico illo sacre paupertatis effectu, Domino suo similem reddi et incorruptibiles paradisi thesauros acquirere: nec decet imperfectorum quorundam Religiosorum more conquiri modò de Officialibus, qui

non provident; modo de Superioribus, qui non invigilant; modo de famulis, qui non assistunt.

Circa tertium punctum, pauperatē spiritūs et virtutis hujus succum, in cordis a quācumque temporali re avulsione consistere jam demonstravi. Nec juvat hic dicere modicarum rerum adhesionem modietatē momenti esse: cum omnis agglutinatio, sive ea deca magna, sive modica sit, animam a Perfessione retardet. Sive demon cor nostrum rei modice agglutinatione, sive boni grandis affectione ligatum teneat, id liberum ac omni vinculo solum ad Deum evolare, aut ad Perfektionem elitari, et multo minus veram spiritūs pauperatē possidere non poterit, eò quòd hæc cor ab omni adhesionē immutē requirat. Quapropter si Directori Monacharum aut aliarum Religiosarum, et Deo per paupertatis votum dedicatarum personarum cura incumbat; hic breviter exposita opportune insinuat, invigilare eum oportet, ut sacra paupertas non quoad substantiam solum, sed etiam quoad Perfektionem exacte observetur.

Monitum quartum. Sæpius accidit mihi, ut in Directores Monacharum regimini prepositos inciderem, qui Religiosis suis liberalē bona et pecunias dandi accipiendique licentiam imperiebantur; quā id auctoritate autem fecerint, ignoro; si id enim cum peculiari et expresso Superiorum facultate sit factum, res legitimo modo processit; secus autem hujusmodi licentiæ illegitima: ac nullius valoris fuisse: cum Monachæ in manibus Directorum sacram professionem non deposerint, circa rerum temporalium usum ab illis, et non ab his pendere tenentur; unde et dictas licentias concedendi facultas penes illos, et non penes hos residet.

§ 22.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ CHRISTIANÆ PERFECTI-
ONI AB HONORIS ET MUNDANÆ GLORIÆ APPETITU OPPOSUNTUR,
ET DE QUIBUSDAM MEDIIS AD ILLUM VINCENDUM.

Monitum primum. Abundè jam intellexerit Director, quantopere ambitio et vana gloria spiritūs progressibus opponantur. Quapropter si in personas incidat, quæ omni culpā gravi immunes Deo servire, et vitam piā ac spirituales profiteri cupiunt, eò animam

intendat ut mox a principio solidum in eis sui ipsarum cognitionis fundamentum ponat; quatenus eis frequenter meditandum proponat, quid a se ipsis et quid a Deo habeant: ut humilem sui ipsarum ideam sibi forment, vi cuius in propriarum miseriarum conspectu et continuo confusus maneat, et quādam facilitatem acquirant omnia dona sua in Deum eorumdem auctorem refundendi. Hæc demissa sui ipsius cognitio unum ex præcipuis spiritualis vitæ fundamentis est; quandoquidem duos primarios vitæ spiritualis inimicos ambitionem scilicet et vanitatem evertit. Da mihi animam in humili hac cognitione rite fundatam, et videbis eam non jam progressi, sed velocibus etiam pennis ad ipsum Perfektionis culmen evehi. Vice versâ, si cognitione hac destituta sit, videbis eam absque ullo notabili progressu per vias spiritūs semper titubare ac hallucinari. Unde huic puncto Directorem magnopere insistere oportet.

Nec id intelligendum solummodo est de bonis supernis, de quibus donis ad ordinem gratiæ spectantibus, quia in hujusmodi bonis beneficam donatorum manum agnosceret tam difficile non est, sed et de donis naturæ, puta divitiis, natalibus, ingenio, scientiâ, prudentiâ, morum elegantia, aut corporis formositate: inanis gloria enim, euenique rei adhaerent, ingens semper spirituali profectui impedimentum ponit; cum Deus animabus se communicare non solet, priusquam eas in nihili et miseriarum suarum agnitione depressas videat. Ad hos itaque vanitatis fumos, qui a rerum temporalium splendore assurgunt, a penitentium mentibus expellendos Director uti poterit effato illo, quod S. Basilii mo populò proposuit, inquit: *Tibi aut mirè places ob auitæ gentis claritudinem? Immodico gaudijs subalis ob patriæ celebratam? Ob elegantiam corporis? Denique ob honores ab omni gradu hominum tibi delatos? Attende tibi: mortalis enim tu. Quippe terra es, et in terram abibis.... Ubi jam, dic, qui civitatum amplissimos magistratus copiossebant? Ubiunq; iuncti rectores? Ubi exercituum duces? Ubi tyranni? Ubiunq; amia pulvis? Non sunt in fabulam conversa omnia? Memoria vitæ eorum in quam paucis assibus retinetur? In horum sepulchra defecere parumper oculos. Possene te speros discernere inter famulum et dominum? Inter pauperem et divitem? Inter vincetum et eum, a quo vincetus erit, regem? Non, in, in verba Moisis: Attende tibi ipsi. Et certè ad vanitatum, quibus seculares inflati incedunt, ventum reprimendum efficacius non datur medium, quàm frequens consideratio, quid in brevi futuri sint, quidque illi modò sint, qui mundanis hujus-*

modi felicitatibus paulò ante abundarunt. Quapropter si quis eorum vite piæ se addicere cupiat, hujusmodi veritates e libro quodam, qui eas pro meliandi usû distinctè exponit, eidem considerandas proponat: siquidem verus spiritus nullum in eo locum inveniet, priusquam fumi isti ex ejus mente dissipati fuerint.

Monitum secundum. Vanitas feminarum in eo ordinariè consistit, quòd totæ pulchra, geminis pretiosis exornata, vestibus auro, argenteoque distinctis conspicitur, et pomposis habitibus indute in publico comparere velint. Infirmittas hujus ratio in eo versatur, quòd ex unâ parte omni litterarum, armorum, aut regiminis exercitio destituta sint: non aut capaces graduum, officiorum, dignitatem, eujuscumque demum alterius honorifici muneris. Ex alterâ autem parte inanis gloriæ passio in earum cordibus non ruitus, quàm in virorum animis est radicala, unde cum passionem suam in majoris momenti rebus occupare nequeant, eam totam quantum in decoras hujusmodi apparitiones effundunt. Interdè tantum si vere pietati vacare velint, tot ornamentorum superfuitatem moderari oportet: siquidem vera devotio, et solida pietas tali vanitati in eodem corde cohabitare nequit. Quapropter Director penitentibus suas, præcipuè spirituales et virtutum exercitio addictas, hujusmodi impedimentis extricare conetur. Si omnem vestium pomppam, et omnem ornamentorum vanitatem absque incommodorum et turbationum periculo iis abstrahere possit, id sine hesitatione exequatur: hac ratione enim ipsam mali hujus radicem penitus evellat. Si prudentia autem id non suadeat, saltem talium ornamentorum usum ad debitam moderationis terminos reducat. Faciat ut modestiori et humiliori, qui in earum statu possibilis est, modo incedant, et præcipuis, ut ornamentis quibuscum se condecorantes, id non faciant ex apparenti cupiditate: hæc enim a vanitate et peccato nullâ ratione excusari potest: sed ex eo solùm capite, ut decentiæ statûs sui et aliis iustis rationibus moderatum, quendam ornamentorum usum persuadentibus satisficiant: aut ne ab aliarum sui similibus feminarum usu nimium recedendo infernum spirituum patefaciant, et ne in earum mulierum errore incidant, quæ pietatem, quam sibi inesse autumant, vestibus, gressibus, et fors affectatis etiam verbis fors commendant.

Monitum tertium. Director discipulis nunquam permittat ut ex timore inanis gloriæ ullum unquam sibi conveniens bonum opus intermittant. Id quod explicio. Dantur homines, qui inspi-

rationes et favores, quos in orationibus a Deo recipiunt, cum Directore non conferunt, quique penitentias, corporis castigationes, aliaque pia opera eidem patefacere renuntiant: ex eo capite, quòd talia indicantes quendam vanitatis sensum experiantur: aut timeant, ne hujusmodi sensus in cordibus suis exiterent. Alii omittunt visitationem Ecclesiarum, frequentationem Sacramentorum, servitia infirmorum in xenodochiis et alias virtutum exercitationes: eò quòd inter pia opera vanas in eorum mentibus cogitationes exoriantur. His personis injungendum est ut, pro vanitate declinandâ, nullum bonum omittant: secus enim demum hunc eorum timorem animadvertens, modò vanas, modò alias cogitationes eorum menti ingerens, illis omnè bonum auferre posset. Dirigant intentionem suam ad Deum, protestentur coram illo se recto fine agere, et quin ullam vanarum, quas perentiscunt oblectationum curam gerant, in bonis operibus constantes perseverent.

Monitum quartum. Ut discipuli ab inanis gloriæ invasionibus securi maneant, Director iis talia agere non permittat, vi quorum stulti, imprudentes, aut modici judicii homines esse ab aliis credantur: siquidem Deus vult ut, in operationibus nostris, cum omni sapientiâ et rectitudine progrediamur, sufficiteque, si, dum alii absque ansâ a nobis datâ sinistram de nobis opinionem concipiunt, tales famæ nostræ lesiones cum pace et humilitate toleremus. Scio equidem complures Sanctos, ut pro stultis haberentur, ejusmodi actus exercuisse. At hi propterea peculiari Spiritûs sancti inspiratione, sine quâ ab ejusmodi rebus abstinere oportet, fuisse incitati. Nec approbet Director eorum conductum, qui pro vanitate evitandâ in quovis quasi colloquio malè de seipsum loquuntur, sese peccatores, imperfectos et miserabiles compellendo. Primò, quia sub affectatis his demissionibus ocula quaedam vanitas latitare solet, vi cujus ejusmodi homines, et modesti, et in opinione de se ipsis moderatè apparere cupiunt: aut si persona ipsa id ut plurimum non advertat. Secundò, quia similes accusationes, etsi a sincero etiam affectu proficiantur, ab auscultante ordinariè non admittuntur, imò et duplicatis laudibus compensari solent. Ita ut homo tandem, per ea ipsa media, inanis gloriæ periculo exponatur, per quæ eam decore conatus fuit. Melius itaque est, si homo in mente et corde radicatum circumferat verum sui ipsius, et propriarum miseriarum cognitionem, vi cujus in anime intimis se ipsum despiciat: omnis boni sui gloriam in Deum sincero affectu refundat, semperque dispositus sit ad

proprium defectum et imperfectionum accusationem ex alieno ore intelligendam. Verbo, Director suos penitentes edoceat, ut de se ipsis neque in laudem, neque in vituperium loquantur: non in laudem, cum id fomentum vanitatis esse soleat: neque in vituperium, eo quod taliter vanitati ordinariè medium non apponatur.

25.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ EX ALIIS EXTERIORIBUS ET DELECTABILIBUS OBJECTIS IN PERFECTIONEM REDUNDARE POSSUNT.

Monitum primum. Dantur conscientia arbitri, qui inter mulieres, quandoque etiam spirituales, ardas, et teneris affectibus ac inquietis passionibus refertas, amicitias oriri conspicientes, id nullatenus curant: imò non defuit, qui in huiusmodi casibus diceret, in eo quod bene sibi invicem veliat, nil mali subesse. Certum est, nil mali, imò multum etiam Perfectionis subesse in eo, si amore charitatis, aut pià saltem affectione, qua nec periculum creet, nec a charitatis et spiritus legibus abhorreat, tanto se diligent. Si verò vehementi quâdam amoris passione se diligant, que tota in vultu gratiæ, morum comitate et elegantia ac genii et temperamenti convenientiâ fundatur: id non malum solummodo, sed et spiritus ruina, ac ipsa animæ perditio est.

Quapropter Directori persuasum sit, passionem præ omnibus aliis fors feminis dominantem amorem esse: cum enim ordinariè corde tenero predite sint, ad dulcem hunc affectum concipiendum prout, et ad eum dimittendum difficiles sunt: prout in omnibus rebus nature nostræ consentaneis accidere solet. Præterea valde vivâ etiam phantasiâ sunt dolatæ, in qua objectum amatum sedem aliquando figens vehementes impressiones prognerat, et difficulter oblivione deleri potest. Si eas jam magnâ cum sollicitudine intra ejusdem domus angustias restrictas teneri contingat, nec dominantem sibi amoris passionem in diversâ certis personis occupandi occasione nanciscantur, eadem sibi ipsis invicem adherescunt: et si inter socias aut amicas quasdam reperiantur, que ob naturalem quandam dotem earum oculis se amabilem exhibeat, tantâ illam affectione prosequuntur, ut perditæ eam adamare in-

cipiant. Ex quo ingens dein passionum turbatio, defectum multitudine, et omnigenis animæ tepor consequitur. Imò si istiusmodi affectio ultra modum exerescat, gravissima etiam culpæ inde oriri possunt. Cum enim passio hæc exerceat soleat, nemo sibi ipsi lidere potest. Si Director diuturnâ ministerii sui experientiâ instructus sit, omnium eorum, qua his paginis pertractavi, testimonium mihi reddere poterit. Quapropter principii loco stabilitum sit, conscientia ardarum teneras has affectiones magni facere, et summo eas extirpandi zelo inbutum esse oportere: his etenim intactis remanentibus, omne aliud medium, quod penitentium Perfectioni apponet, inutile erit.

Monitum secundum. Ut autem Director amicitiarum hoc genus ex aliorum cordibus extirpare valeat, eas cognosci necesse est: et hunc in finem opportunum judicio signa quedam suggerere, quorum indicio ille in penitentibus delegi queant. Non obscuro earum indicium est, frequenter de personâ, dum remota est, cogitare, ejusque alloquium aut conversationem, ac si præsens esset, sibi præfigurare, idque etiam tempore orationis, dum cogitationes soli Deo intentas esse oporteret: eo quippe mentis cogitationes evagantur, ubi cordis affectiones commorantur. Præsentem expressionibus affectione plenis alloqui: multa ei urbanitatis officia exhibere; colloquia absque ulla satietate in infinitum protrahere: ab eâ se separandi modum non invenire; sique separatim necessaria sit, ad eam non sine violentia procedere posse. Huiusmodi indicia etiam sunt munera ad recipiendum benevolentia affectum in eâ excitandum sapienter oblata: proprium eidem genium indicare; omnem servitii actum ei præstare; omnes illius res non sine excessu laudare; omne verbum in eius vituperationem prolatum quam ægerime ferre; haud alter ac si quævis patescens amatum attingens sagitta esset, amantis pectus transfodire. Signum quoque erit, ex modis, que in personâ amatâ detegantur, benevolentia vicissitudinem dolorem concipere; propterea coram eâ congeri, eamque ingratis nomine compellare: in porciis quasdam indignationes prorumpere; ob similes nugas amicitiam tollere; et majori dein ocibus ardore cum rursus resumere, dum alii apud amicum gratiam inveniunt; excidendi timore magnam animi amaritudinem sentire; vehementes zelotypiæ motus experiri; vivere valde inquietam et exagitatam; erga rivalem suam animi aversionem et antipathiam concipere; in verba pugnentia prorurere, et manifestè tandem amicitiam tollere. Si Director omnia hæc aut aliqua saltem huiusmodi indicia in personâ quâdam detegat,

nullatenus dubitet, sed pro certo habeat, perniciosissimam hanc affectionem in ejus corde succensam esse; prout certe non dubitaret, quin iutrâ domum quamdam ignis arderet, si ex tecti ejus cacumine fumum ascendere videret. De mediis solum tanto malo afferendis ipsi cogitandum est.

Monitum tertium. Primum medium est, quod pœnitens mali sui gravitatem agnoscat, ut quoddam convalescendi desiderium concipiat, ac medicinas pro curatione suâ præparandas applicet: sicut enim nemo infirmorum per medicinas sanabitur, qui sanari non voluerit, sic nec homo passioni deditus a pravâ appetitione suâ liberabitur, qui ab eâ liberari efficaciter non voluerit. Et miseros illos de infirmitatis suæ gravitate persuasos facere experto Directori difficile non accidit, si excusationes et prætextus, quibus passionem suam palliare conantur, refutet, et identidem iis ob oculos ponere pergat defectus; in quos cadunt, teporem, in quem prolabantur, et ingentia mala, que eos adhucdum manent. Secundum medium erit, ex cordis intimis se Domino Deo commendare. Affectiones iste quandoque in feminarum præcipue cordibus tam profundas radices agunt, ut ad eas evellendas dextera Omnipotentis opus sit. Nec alius tam potens a Dei manu impetrandi auxilium modis suppedit, quam illud ferventer flagitare. Quapropter quicunque hujuscemodi laqueis irretitus heret, Deo sese commendat. Siquidem et ille ab eo auxilium consequetur, ut ipse voti sui compos fiat.

Tertium medium erit a personâ dilectâ sese separare. Id mediis hominibus tali passione occupatis e quidem omnium durissimum accidit; at maximi simul momentum, et omnium efficacissimum est. Frustrâ sperabis, serpentem flammam, quæ exardescit, dilatatur et extenditur, extinctum iri, ni nutriendam materiam subtrahatur. Ita et stultum videtur præterire, affectionem, quæ omnes sinus cordis jamjam occupavit, extinguere posse, quin ab objecto eam nutriende et per præsentiam suam corroborante sejungatur. Verum equidem est, ejuscemodi separationes tibi molestissimas accidere; at pro animâ tuâ, pro salute tuâ, pro Perfectione tuâ te mortis etiam angustias tolerare oportet: *Agonizare pro animâ tuâ.*

Quartum medium est omne passionis fomentum tollere. Oculis ad personam amatam investigandam non circumvagari: obtinui

in ejus fronte nunquam deligere: exquisita obsequia, aut urbanitatis officia ei non exhibere: sique ad ejus alloquium vel necessitas, vel convenientiâ adigat, id exequi cum serietate, gravitate et brevitate: præprimis autem omne donorum et munerum genus præcidere; quia ut D. Hieronymus, ad *Nepotian.*, ait: *Crebra munuscula, et sudariola, et fasciolas, et vestes ori applicatas, et oblatas, et degustatos cibos, blandasque et dulces litterulas sanctus amor non habet.* Dein si affectio nondum patefacta sit, servetur occultata: amor enim instar ignis se habet, qui coopertus suffocatur; in aprico positus inflammatur.

Monitum quartum. Omnia hæc de casu amicitia tenere jam contracta dicta sunt. Cæterum omnem Directoris curam eo intentam esse oportet, ut noxiæ ejuscemodi amicitia a penitentibus nunquam contrahantur: multo etenim facilius est impedire, ut ingens malum non nascatur, quam eidem nato medium ferre. Quapropter penitentes suos ejuscemod aquæ ac diversi sexus dirigat juxta normam a D. Basilio monachis præscriptam. Sanctus hic, *L. de Const. Monast.*, c. 4, vult, ut in cœnobis inter Monachos nec conventicula, nec private uniones, nec peculiare affectiones tolerentur; sed ut omnes omnibus eundem amorem exhibeant. Illique præclare sanè: siquidem charitas omnes eodem indifferenter oculo intuetur: amor carnalis autem eos solum respicit, qui animi motibus magis consentanei sunt. At multo magis Sanctus hic præcipit, ut Monachus sibi caveat ne sine justâ ratione cum feminis conversetur, aut longos cum illis sermones miscat. Et ratio in propalato est. Etsi enim omnis affectio sensibilis noxia sit; si tamen in diversi sexus personas feratur, periculosissima est, et brevi in vitiosam degenerat. Quapropter illos harum congressum fugere nec sine justâ ratione unquam admittere oportet. Alterum, quod Director sibi notet, in eo versatur, quod, si penitentium non nemo cuiquam affectione, aut amicitia sensibili adherescere incipiat, medium mox ab initio appendendum sit. Morbis in mali principis mederi difficile non est. Si malum autem incrementum sumat, et infirmum ægroti corpus jam totum occupet, omne tandem medium effectus destituit. Jam verò tales morbi hæc affectiones sunt. Quapropter *principis obsta.*

§ 24.

MONITA PRACTICA CIRCA IMPEDIMENTA QUÆ AB EXTERNIS DÆMONUM
IMPUGNATIONIBUS PERFECTIONI OPOSUNTUR.

Monitum primum. Caveat Director ne erga personas tentatas durum esse exhibeat aut austerum: id enim aliud haud foret, quam clamam quassatum contereere, contra exemplum amantissimi Rodemporis nostri, utpote de quo Isaias, L. xlii, 3, ait: *Calamum quassatum non conteret.* Cum patientiâ et lenero commiserationis affectu eos auscultari, consilia cum charitate suggeri, et animos ad pugnam magnâ cum fiducia iis addi oportet. Procelli cum iis oportet, ut pater cum filio infirmo agere solet, qui quò acerbis eum malo suo afflictum videt, tantò vehementius viscera sua lenero commiserationis affectu commoveri sentit, et tantò magis de apponendis ei remediis est sollicitus. Præmissis Director caveat ne in admirationem rapiatur, et multò magis ne exteriora admirationis signa edat, quancunque tentationem in penitentibus suis cum animadvertere contingat. Vivaciter namque menti impressum haurere oportet monitum, quo S. Bernardus nos omnes præmunios esse cupit, in Psalm. *Qui habitat* Serm. 7, inquit: *Hoc enim præmunios vós esse vult, neminem super terrenæ obsequæ tentatione victurum, ut, cui forè tollitur una, alteram securus expectet.* Diabulus venturorum more nobiscum agit, qui illud ciborum genus, quod avium palato præ aliis ardidet, sollicitè observat, et eo ipso dein ad eas inescandas capiendasque nituntur. Ita et D. Ambrosius ait: *Tunc vocamè insidiatur adversarius, quando videt nobis passiones aliquas generari; tunc fomites movet, laqueos parat:* in passionem nobis dominantem scilicet indagat, et eam ipsam tentationibus suis vehementissime irritat. Quapropter, cum nemo in mundo sit, qui non passione quâdam moveatur, aut voluptate quâdam non trahatur, merito dicendum, in nemine deesse escam, quâ inimicus nobis insidiari potest.

Monitum secundum. Notet Director tentationes non omnes eodem modo repellendas esse: quædam enim rejiciendæ actibus positivè contrariis, aliæ autem non curandæ, vel contemnendæ. Id quod explicio. Nonnullæ tentationes naturâ suâ periculosæ sunt, eò quod res naturæ humanæ acceptas ac passionibus ejus consentaneas representant. Tales sunt tentationes inhonestæ, quæ vetiam vo-

luptatem representantes, voluntatem ad ejus amplexum inclinant: tentationes odii, quæ voluntatem ad vindictam incitant: tentationes invidiæ, quæ de bono alieno, quatenus impedire videtur bonum proprium, displicentiam excitant: tentationes vanitatis, quæ voluntatem ad oblectationem in propriis dotibus, et ad laudis desideria impellant; et tentationes aliorum hujusmodi vitiorum. Istiusmodi tentationes ordinariè per actus eisdem oppositos repelli debent; tum quia sic ab omni pravo consensu securam se reddit anima, tum quia ejusmodi actibus in virtute contrariâ fundatur ac profundè radicitur. Idèò juxta virtutis prescripta operatur, qui tentationibus impuris veritus protestatur, se morti potius, quam iisdem contaminari velle: qui odio tentatus declarat, se offensas condonare, ac ad beneficiendum malè facienti paratum esse: qui invidiâ tentatus ait, se de bono proximi gaudere velle, illudque, si nondum haberet, eidem magno etiâ suo impendio, procurare velle: qui vanitatem tentatus omnium prerogativarum suarum gloriam in Deum refundit, et seipsam eadem exspoliât. Aliæ tentationes autem nullatenus periculose sunt; quæ non solum parti rationali hominis, sed ipsi etiâ animali, utpote quæ nullam in his oblectationem inveniunt, opponuntur. Tales sunt tentationes blasphemias, imple et inconvenientes quædam species contra Deum, Sanctos, aut sacras imagines; tentationes contra fidem, et alim similes, a quibus homo naturaliter abhorret. Cum talibus tentationibus jam nec luctari, nec ratiocinando alterari oportet, dicendo e. g. ista ego nolo, detestor, abominor etc.: tum quia 1° ob absentem consensum periculum talis resistentia nequidem necessaria est; tum quia 2° tentationes illas non solum frequentius excitat renovatque, sed et phantasia profundius imprimit. Melius itaque est cum istis tentationibus per viam contemptus neglectique procedere. Quapropter Director penitentis sic tentato dicat quod infer istiusmodi cogitationes nullum admittat peccatum, et propterea omnem ex corde suo timorem eliminare debeat: tum verò eidem præcipiat, ut ab actibus contrariis, utpote illius sanationi nocivis, absteineat, et potius per viam contemptus progrediat: ita ut, si cogitationibus blasphemias, impietatis, aut infidelitatis vexari pergat, de iis non curet dummodo eis non consentiat, et ad illam attendat quod tum temporis agendum incumbit: si orat, scilicet, ad orandum, si loquatur, ad loquendum, et si laboret, ad laborandum. Præmissis autem caveat Director ne, dum penitentem has suas molestias eidem detegunt, illo indicio ostendat, quasi eas vel pertimesceret, vel magnificeret: siquidem hæc ratio in sum-

nam eos consternationem deturbaret, ac eorum malum ultra modum auget. Absque hesitatione igitur eisdem respondeat, hic nec malum, nec peccatum, nisi id ipsis videatur, subesse; omnia itaque contemptui esse habenda: atque eidem: omnia peccata, quae in hoc puncto admittit, conscientias meas imputa; ego etenim pro illis respondebo, et a te solum exigo, ut in iis contemendis ac non curandis mihi obedientem exhibeas.

Monitum tertium. Dixi tentationes rerum inhonestarum, et aliarum passionibus nostris ardentium contrariis positive repulse acibus depellendas esse. Id quod tamen cum limitatione intelligas velim: de viâ ordinariâ scilicet ita operari oportere; quia reverâ dantur personae, quibus nullatenus credibile est, si cum huiusmodi tentationibus collaentur, easque actuum contrariorum oppositione rejiciant; sed expedit potius, si per viam contemptus procedant, uti de iis diximus, qui tentationibus impiis vexantur. Reperire est animas conscientiae valde tenerae, ab omni turpitudine, a quavis actione, in qua gravem culpam agnoscunt, abhorrentes. Unde si species quamlibet, aut sensus sanctae puritatis contrarius in iis excitatur, in ingentem timorem conjiciuntur, vehementer affliguntur, et se obarrant acibus non solum internis, sed quandoque etiam externis, movendo caput, stringendo pectus, insolito quodam modo circumflectendo oculos, et alias violentias, corpori non nimis quam spiritui noxias, adhibendo. At quo magis tales cogitationes excutiunt, eo crebrius menti occurrunt; quo violentius tales oblectationes comprimunt, eo magis eas in corde suo excitari sentiunt, et quandoque eò neque perveniunt, ut nequidem alicui colloqui, aut oculum ad eandem obtutu amplius elevare queant; eò quòd omnia eorum tentationibus incitamento sint. Nec mirum: nam cogitationes istae nullâ re magis excitantur, et menti firmissime imprimuntur, quam nimio timore. Hinc infero: eo ipso, quod animae istae semper quasi afflictae vivant, et continuum impurarum tentationum timorem foveant, rerum impurarum imagines eorum phantasiae observantur, et eo ipso, quòd tentationes perlescant, etiam excitantur, ac vive conservantur. Id ipsum de iis sentiendum, qui de quacumque personâ temerè sibi iudicare videntur; item de iis, qui in quocumque, quod in proximis suis vident, malo sese delectari opinantur; ac de iis, qui ob ingentem, quâ vanitati sese submissere, servitute, ad omne quod profertur verbum, ac ad omnem quem ligant gradum, sese inani gloria titillari autmant. His omnibus immodicos, et imprudentes hos timores, qui

tentationum, molestiarum et angorum in iis causae sunt, auferri oportet. Ad hunc autem finem consequendum non per viam luctus, aut repulse, sed per viam contemptus et neglectus incidendum est. In nullâ enim cogitatione, oblectatione, aut tentatione etsi turpissimâ subesse potest peccatum, ubi non simul adest plenus, liber et voluntarius consensus. *Molestata est lecta*, ait S. Bernardus, *de Domo interiori; sed fractiosa; quia si habet parvam, habet et coronam. Non nocet sensus, ubi non est consensus: tunc quod resistente fatigat, vincentem coronat.* Tum nimium timorem ex eorum cordibus dissipari oportet; monstrando, eos per Dei gratiam a pravo hoc consensu remotos esse; quia afflictio, et amaritudo interna, quam in mediis tentationibus persentiscunt, manifesto sunt indicio, eorum voluntatem ab iis alienam esse: angores, quibus sese ab eiusmodi suggestionibus immunes videre desiderant, demonstrant, voluntatem nullo eis federe junctam esse: et immoderate, quibus sese illis opponunt, repulse claro sunt argumento, voluntatem huiusmodi turpitudinibus inimicam esse. Deinde iungat eis, ut, redeuntibus huiusmodi cogitationibus ac tentationibus a positivis repulse acibus abstineant: sufficit enim, si certâ quâdam animi celsitudine, et non curando, mentem aliò avertant; ut homo viâ pulverulentâ iter conficiens agere solet, dum inter ventorum flatus clausis oculis viam prosequitur. Si cum pace et quiete animum in re quâdam sacrâ, e. g. in pietate affectionibus in Jesum Christum aut sacratissimam ejus Matrem concipiendis, deligere queat, melius erit; dummodo tamen omnia suaviter procedant. Si verò presentes occupationes huiusmodi actuum exercitium non admittant, mentem rebus ob oculos positâ, aut negotiis, quibus tum temporis intentus est, affigi oportet. Praecipuis tentatis istis interdici Director, ne in tentationes, postquam praeteriere, animum reflectant, nec permittat ut sese examinent cum consensum iis praesertiter vel non: siquidem inde non solum novi scrupuli generantur sed et ipsa tentatio jamjam sopita, huiusmodi ponderationibus rursus excitari solet. Dicit eis, ut fidei a Directore interpositae acquiescant, credantque se lethali ter peccasse.

Monitum quartum. Nolet Director secundum diversam tentationum qualitatem, diversam etiam easdem superandi modum esse. Nonnullis vitis, qualis sunt impatientia, ira, indignatio, invidia, rancor, antipathia, homo tentatis laudabiliter obviam procedere, et pro eorum expugnatione etiam collectari potest: eò quòd passiones istae gratè et delectabiles non sint, et homo

in iis patitur potius quam delectetur. Unde si Director discipulum solide virtutis esse perspiciat, facultatem eidem concedere poterit tractandi cum personis asperis, inurbanis ac ingratis, a quibus animum suum aversum sentit, ut charitatem exerceat: conversandi cum iis qui vel pungenti lingua, vel factis eum insectantur, ut mansuetudinem et patientiam exerceat: hominis rigidi et austeri obedientiae sese subjiciendi, ut propria voluntati contraire discat. Alia vitia autem, ut superius innui, svavia sunt ac delectabilia. Talia sunt, quae inclinant ad peccata carnalia, ad intemperantiam in cibo et potu, ad conversandi licentiam, praecipue cum diversi sexus personis, ad oblationes mundanas, et alia hujusmodi. Et haec homini tentato semper fugienda sunt: cum enim vitia haec valde glutinosa sint, ingens subest periculum, ne dum illa vincere cupit, ipse vincatur ac expugnetur. De his tentationibus intelligendam est illud Spiritus sancti: *Qui vivit periculum, peribit in illo*. *Ecclii*, ut, v. 27. De his etiam verbis expressis Chrysostomus loquitur, scribens: *Oramus, ne intremus in tentationem: quia eis querrere non debemus*. Ad hanc tentationum speciem alludebat celebre illud effatum D. Philippi, quod in lucâ sensû, ignavi et timidi, seu qui fugiunt, paluam reportent. Quapropter Directori summâ curâ insistendum ut persona, vel ex instigatione demonis, vel ex naturâ ad hujusmodi delectabilia inclinata, sibi ipsis non fidant, sed ab iis recedant, fugiantque. Aliter etenim agere non animi generositas, sed ingens audacia et summa temeritas erit.

Monitum quintum. In discernendis penitentium tentationibus Director tum praecipuè attentus et cautus sit, dum diabolus occulte sub specie boni eas propinat: eò quod tentationes istae ex una parte difficulter dignosci possint, ex alterâ autem omnium periculosissima sit. S. Augustinus enim de demone non abs ratione dixit: *Magis timendus est, cum fallit, quam cum movet*. In *Psalm*, xxxix. Interdum inimicus, in angelum lucis transfiguratus, personis piis res de se bonas et sanctas proponit: tum, si homines ei fidem adhibeant, suggerit res periculosas et peccato obnoxias, usquequod eas in culpas manifestas deturbet, et, quin id advertant, in praecipis agat. Haec tentationum terribilissimae sunt: cum homo enim eas non agnoscat, ab iis, sibi non cavet, non eas insequitur, et tandem deceptus sternitur instar aviculae quae, escis allecta, in laqueis aut rete incidit. Ad Directorem igitur pertinet illas fraudes detegere, demonem agnoscere, non solum dum aperta fronte tentat, sed etiam dum sub pietatis

specie personatus ingreditur, monereque penitentes ut inimici insidias et agnoscere, et declinare sciant. Lique eo magis, quod iuxta opinionem S. Bernardi hae tentationes ordinariae sint, quibus persona pia a demonio oppugnetur, superanturque. *Bonus nunquam*, ait Sanctus, *Serm. ix in Cant.*, nisi boni simulatione deceptus est. Jam factum historicum adducam, quod mox dictis copiosius lumen affundet.

S. Bonaventura, in *Vita S. Franc.*, c. 10, refert, in Conventu quodam, fratrem, quosdam exteriorem speciem, vitae sanctitatem conspicuum vixisse; quâ orandi studio addictus, tantâ coelestium consolationum abundantâ perfruebatur, ut de Deo sermonem inferri audiens, laetitiam quâ cor gestiebat, abscondere non valeret. Solitudinis et silentii tantus amator erat, ut nullum unquam verbum proferret: imò eò tandem pervenit, ut silentii violationem pertimesceret, in ipso etiam sacra Exomologeseos actu, sacerdoti peccata sua siguis explicaret. Interea contigit ut ad Gottiventum illum magnus Patriarcha D. Franciscus diverteret, et ut ea occasione Minister quoque generalis adesset, qui sancto Viro collocutus, valde honorificam, inter alia, de dicti Religiosi sanctitate narrationem instituit. Verum S. Franciscus sublimi a Deo lumine illustratus, «Hallucinaris, aiebat: quoniam hic a demonio decipitur. — At quâ ratione fieri potest, reponebat ille, ut homo tanto orationis, tanti silentii, tante observantiae et tante perfectionis spiritu falso regatur? — Sic age, subjunxit S. Franciscus: injunge illi ut binâ per hebdomadam confessione suam conscientiam repurgat, et fraudem ocios deteges.» Consilio huic Minister generalis morem gessi; et infelix ille hoc Superioris sui mandatum intelligens, capite abnuce et gestibus indicare coepit, sese id amore silentii facere nolle. Post modicum vero temporis, cum a maligno spiritu circumventum fuisse adhuc manifestû apparuit: dum deserat Religionem ad saeculum rediit. Nota hic demonem se in angelum lucis transfurmasse, ut infelicem Religiosum illum in sensum sine sensu in praecipis deduceret. Primo eidem in orationibus suis imposedi per sensibilibus et falsarum consolationum multitudinem. Tum timido silentii amore eidem illius. Dein huic eum adhaerentem videns, eum etiam induxit, ut Sacramento penitentiae modo quam incendantissimo uteretur: postea, ut ab eo, quantum potuit, abstineret: deinde ut Superiorum suorum mandatis aperte resisteret: et per hos gradus eum tandem Religionem extraxit, ac ad saeculi Babylonem reduxit.

Tectae hujuscemodi artes pro miseris animabus seducendis daemone innumerae sunt. Instillabit, exempli causa, cordi cujusdam Sacerdotis vivum desiderium personam quamdam diversis sexus ad sublimem Perfectionem perducendi. Ab initio totum spirituales erga eam affectum in corde excitabit : tum faciet ut ingens inter eos confidentia nascatur, ut confidentia transeat in libertatem, ut libertas degeneret in verborum affectionem redolentium licentiam, ut verborum licentia etiam progrediatur ad licentiam incongruarum actionum; et potentiam obtinebit, ut ille, qui erat Director, tandem infelicis illius animae seductor fiat. In Religiosi aut Religiosae cujusdam corde ingentem alienae observantiae zelum excitabit; ita ut etsi sibi ipsi, et proprio profectui potius invigilari oporteret, totâ die in alienos defectus indagatum circumeat, ut lamenta, querimonias et murmuraciones per cenobium spargat; nullo tandem alio exia fracta redundante, quam quòd et sese, et alios inquietet, et faneores, amaritudines ac discordias in Communitate excitet. Numerum autem malignarum artium, quibus daemon animas sub specie boni decipit, inire velle aliud non foret, quam arenas maris, quae numero carent, numerare velle.

Ad fraudes has et diabolicas prodiones detegendas igitur duplici Director medio utatur. Primò, lumen sibi scilicet a Deo colligat; siquidem astus demonis subtilis sunt, et sola penetrabilissima Dei lux ad eorum discretionem pertingit. Secundò, sciat quinam characteres ac nota Spiritui Divino, et quinam diabolico sint proprii; per hujuscemodi signa enim facile detegere poterit, num idem pius animi sensus a Deo in salutem et profectum animae sit excitatus, aut ab inimico in ejus ruinam suggestus.

Monitum sextum. Nollem Directorem eorum esse, qui pravis naturae inclinationibus omnia tribunt, daemone otiosum circumire et nihil agere autumantes; hujuscemodi idea enim non minus noxia, quam falsa esset. Esset falsa, quia Sacra Pagina verbis expressis inquit: *Adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumat, quaerens quem devoret.* Non nego passionem quandoque naturaliter commoveri; sed daemon, earum commotionem animadvertens, ad eas incitandas ordinariè etiam accurrit, easque violentiores reddit. Et idè pleraque peccata, praecipue quae a personis piis admittuntur, absque demonis instigatione quicumque non perpetratur. Noxia ejusmodi idea idè est; quia, si homo persuasum habeat se continuò circumveniri a daemone

tentatore, qui modò cogitationem, modò affectionem improbam suggerat: tum ipse stat accinctus, invigilat suae defensionì, resistit majori animo, recurritque ad Deum non solum frequentius, sed et majori fiducia. Quapropter utilissimum est majori hominum parti, eos persuasos reddere, internas agitationes ordinariè a daemone proficisci, ut sese ad sui defensionem egregiè ornent.

Monitum septimum. Invigilet Director ne positentes tentationum tempore consueta orationum, penitentiarum, castigationum et Sacramentorum exercitia unquam intermittant; imò eò animum suum intentum habeat, ut eadem ageant potius, quam immutuant: siquidem tum temporis vel maxime robore et viribus indigent, ut generosè contra aeternae salutis inimicos luctari valeant: vires autem illae aliâ ratione non acquiruntur, quam piis hujuscemodi exercitiis. Invigilet etiam, ne in mediis tentationibus rerum novarum decreta, et multò minus vota concipiant; eò quòd anima in tentationibus posita a spiritu diabolico agitur: unde difficile est cum securitate discernere, num motiones tum temporis in animâ excitatae a bono potius, quam maligno spiritu proficiantur. Praeterea mens tunc lenioribus offuscata, et animus passionibus est perturbatus: unde in talium cogitationum et affectionum turbido, id quod expedit, dignoscere, et aptas prudentisque rerum suarum determinationes concipere facile non est. Quapropter talium rerum decreta in alia et quietiora tempora potius differri oportet.

§ 25.

MONITA PRACTICA PRO DIRECTORE, ANIMAS SCRUPULOSAS DIRIGENDI MODUM CONGRUENTIA.

Cura scrupulorum est molestissima et difficilissima spiritualibus animarum medicis. Est molesta: scrupulosi enim isdem semper scrupulis inquietantur, et iidem semper rebus Directorem inquietare solent. Est difficilis, quia pauci scrupulosi perfecte sanitati restituntur. At eo ipso, quòd istius spiritualis morbi cura haec tam ardua sit, magis in eâ emicare debet charitas, patientia, prudentia, moderatio, et sapientia Directoris, cui monita quadam suggeram: quae si nova ipsi non sint, utilia tamen erunt et me-

moriam reficabunt, circa varias doctrinas et cautelas ad bonam scrupulorum gubernationem necessarias.

Primo: cum scrupulis Director sine hesitatione procedat, caveatque ne in responsis suis ullum dubium, aut perplexitatis signum edat; secus enim eorumdem sanctorum desperata esset, eò quòd ejus exemplum plus ad augendos eorum timores conferret, quam verba ad dilataudum pro profectura essent. Secundo: responsionum sanarum rationem ordinariè scrupulos non reddat; sed cum auctoritate procedens que agenda sunt promptè ordinet; cum adducta rationes in scrupulorum mentibus novarum cavillationum semina esse soleant. Tertio: curet ut cum omni sinceritate sese semper aperiat; simul attamen moneat quòd, sicut in sacro tribunalì ullam culpam gravem relicere, aut certam ut dubiam accusare non licet, ita nec culpa gravis, que admissa non sit, aut noxa dubia pro certà ibidem exponi possit ex falso conscientiam suam securam reddendi fundamento: sed quòd scopus est, in quem scrupulosi impingere solent. Quarto: cum lenitate et charitate erga illos agat; secus afflictionem adderet afflictioni. Subinde lanica aspero quodam verbo uti, aut cum exprobratione aliqui etiam eos repelli oportet ad mentis duritiem infringendam, dum nempe inobedientes, ad consilia parum flexibiles, et in ideis suis nimium fixi esse deprehenduntur. Quinto: postquam scrupulorum expositionem scripsit audiverit, et debito modo scrupulis laborantes instituit, easdem res repelli non permittat; sed tacere eos jubeat, erga imperia jamjam data obedientiam inculcando: tum quia ipsa hæc collatio et ruminatio debilibus his mentibus distortas suas species magis imprimat: tum quia si Directorem harum rerum curam gerere conspiciant, in ipsis suis confirmantur. Melius itaque est, ut istas ineptias continente Directore, ipsi etiam eas continere discant. Ita auctores multi *Bonae, Castrop., Sauch., Bosi., Duseub.* etc., consultant. Sexto: eis non permittat ut de scrupulis se accusent, sed de solis peccatis certis; et si talia non afferant, eos quandoque absque absoluteione ad Sacram synaxim mittat: id enim ad inanes timores dissipandos multum conducit. Septimo: scrupulos, qui in operationibus suis titubant, fluctuant, vacillant, et gravis culpe timore angitur, non permittat diu se examinare, sed dicat ei, ut, si primo obtinuit peccatum, precipue grave, non agnoscat, actiones illas licitas judicet, ac ad executionem progrediatur. Ratio est, juxta plurimos excellentes theologos morales, regulam hanc prescribentes, quia teste experientia timores illi omni fundamento sint destituti, et quia prolixà discussio

intricatis his mentibus non ad aliud, quam ad sese magis intricandas servit. Si primo igitur obtinuit, peccatum, precipue grave, in operationibus suis non agnoscat, nullum reverà subesse, ex nimio eorum timore prudenter credit potest; cumque ipsi lucidioris cognitionis capaces non sint, prima illi adherere, ac juxta illius prescripta operari tenentur. Et si eos interdum decipi contingeret, erratum quoddam admittendo, Director illi peccato adscribere non debet, eò quòd bonà intentione, et prout ipsis hic et nunc utilissimum erat, operati fuerint. Octavo: caveat Director ne scrupuloso consternationis causam generet, sanationem ejus ut desperatam suspiciendo: is enim jam nimium timidus est ac pusillanimis: in omnigenam igitur dejectionem prolabi ac ejus infirmitas adeò ingravescere posset, ut tandem desperaret; semper itaque sanationis spem ei fieri oportet, dum obediat, dirigi patiatur, judicium suum subjiciat, et contra apprehensiones suas agat. Certiorem eum de sanatione obtinendâ faciat, dummodo continuo et vivâ fide id a Deo colligat. Hæc agendi ratio scrupulosum per spem eriget ac ad sanitatis recuperandâ media applicanda disponet. Nonò: scrupulosi occupationes nunquam desint: otium enim scrupulorum scatebra esse solet. Continua autem occupatione et cogitationum importunitas superatur, et impedimentum, quod illa saluti et Perfectioni nostræ opponunt, removetur. Decimo: etsi scrupulosi tenera conscientie esse solent, nihilominus quosdam reperire est, qui pessimam foveant conscientiam, tamen scrupulos exagitantur. In una peccatorum specie sunt laxissimi, in aliâ nimium timidi. Eorum scrupuli aut circa certas exomologes præteritas, aut circa emissâ vobâ, aut circa tentationes blasphemias et infidelitatis versari solent. Horum cura difficilior est; siquidem nutriment scrupulos, et tamen absolute scrupulosi dei nequeunt. At neque hi deserendi sunt: et quoad illam partem, in qua scrupulosi sunt, oportet dubia in eorum fide interprecari, laxare conscientiam, et juxta regulas scrupulosis proprias procedere. Quoad illam partem autem, in qua laxi sunt, oportet eos restringere, reprehendere, refrænare, et emendationis mediis instruire; prout cum improbis, et peccato obnoxii animabus fieri solet. Paucis, utrumque excessum, et nimiam laxitatem et nimiam angustiam scilicet, corrigi oportet, ita ut in viam medianam introducantur; hæc enim illa est, quæ securi ad patriam pergitur.

MONITA PRACTICA CIRCA SCRUPULOS, IN SINGULARIBUS QUIBUSDAM
MATERIIS OCCURRERE SOLITOS.

Documenta, precedenti capite proposita, universalia dici possunt, eò quòd ad bonum regimen omnium quasi scrupulorum, quæcumque scrupulorum specie exigentur, conducant. Jam verò opportunum est ad singularia descendere, et practicas præscribere regulas circa nonnullas materias, in quibus animæ quedam hallucinari solent ita, ut in scrupulorum luctu detenti, in Perfectionis viâ nullum gressum moveant.

Animabus rectis ad meliorem frugem reversis et spirituales vitam proficere incipientibus, ingentium scrupulorum materiam subministrare solent peccata et exomologes viæ præteritæ: et postquam sufficienter ac etiam abundanter se in confessionibus suis accusavere, vehementer inquitantur, eò quòd omnia non dixisse, et omnes necessarias circumstantias non satis expressisse credant: unde ad perveras vias sine historiam repetendam continuo redire cuperent. Alii ex eo affliguntur, quòd imaginentur, se necessarium in sacrâ Exomologesi dolorem non habuisse, aut in præsens non habere: alii circa firmam non amplius peccandi propositum defecisse, aut in præsentî adhuc deficere putant. His cogitationibus excruciatî, et timoribus agitati in piâ quam feliciter inchoarunt viâ, nec pacem inveniunt, nec ullâ quiete gaudere possunt.

Hic notet Director animabus, quæ debito suo in sacrâ Penitentia tribunalî satisfacere, de præterita viâ peccatis singulatim non amplius cogitandum esse; id enim scrupulorum excitationi valde obnoxium est: sed generatim solummodo eadem in memoria revocanda esse talia peccata, ut in se excitem humilem, quietum et fiducia Dei plenum timorem: uti S. Bernardus, *Serm. 3.* de SSI. Petro, et Paulo, c. 3, docet, inquit: *Ad Dominum conversos non minus conciet præteritarum conscientia delictorum, sed tantum humilitet vos, sicut et ipsum Paulum.* Id ad quòd et Cassianus Collatione vigesima Abbatis Paphnutii respexit his verbis: *Ceterum quod paulò ante dixisti,*

te etiam de industria peccatorum præteritorum memoriam retrahere, hoc fieri penitus non oportet: quinimo etiamsi volenter irruerit, protinus extrudatur. Ubi de singularium peccatorum recordatione, ex quâ inquietudines et scrupuli oriri solent, loquitur, et non de generali et confusa peccatorum memoria: hæc enim ad humilem dolorem ac stabilem emendationem in animâ progendas, utilissima est.

At S. Laurentius Justinianus clarioribus adhuc terminis insidias describit, quas dæmon incipientibus per præteritorum errorum recordationem struit, in hæc verba: *Oh quoties, sub specie boni et sub imagine sanctæ compunctionis, inexpertos et ad spirituale certamen indoctos ludificat diabolus et occidit! latenter namque invenit occasionem intrandi in ipsorum cor, et tanquam angelus lucis suadere conatur hujusmodi redire ad se, et humilitatis causâ suam diligenter considerare sarcinam peccatorum.* Hoc ipsi minus caute peragentibus, idem adversarius paulatim aggravat dolorem, accendit tristitiam et aufert spem. *Nec prius hi insidiatore calliditatem agnoscant, quam in foveam ruant desperationis.* De Discip. et Perfect. monast. Convers., c. 46. Horum verborum sensum bene notari oportet. Dicit Sanctus, animam inexperam, propria peccata considerantem, per dæmonis fraudem in tristitiam, diffidentiam, imò et desperationem probari, si id debitis cum cautionibus non fiat. Hic anguis in herba latet; siquidem propria culparum consideratio caute peracta, et bona, et sancta, et valde proficua est. At qualibus, inquires, cautionibus opus est, ut propria culparum fructu in memoriam revocetur? En! cogita de peccatis præteritis generatim, absque animi reflexione ad actus singulares eorumque circumstantias, et eras ex hujusmodi considerationibus dolorem affligentem quidem, sed humilem simul, quietum, pacificumque: talis autem hæc dubie erit, si firma in Deo confidentiâ stipatus incedas, ita ut anima vehementer doleat, non minus tamen in Dei misericordiâ speret. Taliter reflicata peccatorum memoria et ad animam a contractis præterito tempore maculis repurgandam, et ad superiores in Perfectione gradus promovendos utilis est: unde penitentibus suis eam suadere debent Directores.

Secundò notandum animabus rectis conversis generalem totius actæ vitæ peccatorum confessionem, etsi non semper necessaria sit, semper tamen utilem esse: hæc enim defectus in præteritis

exomologesibus admissos resarci, animam ab omni sordē emundat, etiamque, quantum inter presentis vitæ incertitudines fieri potest, de culparum suarum veniâ securam reddit. Hujusmodi personis permitti etiã potest, ut per modicum tempus de quodam peccato, in generali confessione per oblivionem omissio, iterum accuset: siquidem facillè accidere potest, ut in tot culparum enumeratione lethalis etiã noxæ obliuio irrepât. Si autem, adhibitâ abundantî intelligentiâ, antiquas culpas repetere et recoquere; si ex timore, num omnia dixerint, aut rite dixerint, agitari et internâ pace deatitui incipient, Director perpetuum his silentium imponat, nec ad audiendam præteritorum errorum confessionem unquam consentiat. Ino. talibus scrupulis increscentibus, meminerit Director doctrinæ a gravibus theologis traditæ, vi cuius nullum peccatum exponere tenentur scrupulosi, nisi de quo jurare possint, non solum quod revera mortale sit, sed et quod nunquam antea clavibus subiectum fuerit: unde et, si similitum culparum enarrationi inuitum facere velint, priusquam audiantur, interrogandi sunt, num ad prædicta duo iudicamenta deponenda se paratos profiteantur: si se alienos mouerint, os illis ocludi, eosque non audiri oportet. Sanch. in Decal., l. 1, c. 40, n. 8; Castrop., t. 1, Disp. iv. punct. 2; Laym., l. 4, Tract. m., c. 6; Sanch. in Apho. v. dubium, n. 5 et alii.

At, Pater mi! repetit turbatus scrupulosus, si peccatum hoc non exposuissē, aut non rite exposuissē, quid de me fieret? Cui Director respondeat: bene tibi erit; et si nil aliud tibi, estus eris, eò quod aliter te accusare non tenearis. Horum omnium ratio est: quia ex una parte certum est, peccatum illud indirectè, uti dicimus, iam esse remissum; eò quod, uti supponitur, penitens in præteritis accusationibus necessarias non solum diligenter adhibuerit, sed et dispositiones præmiserit. Ex alterâ parte autem ille tale peccatum Sacramenti clavibus non tenetur subicere: quia juxta supra citatos Theologos materialem, uti aiunt, confessionis integritatem tantâ conscientie turbatione, et tanto animæ damno nemo procurare adstringitur: cum sciamus, in aliis casibus, causas etiã minores, ad nos a completa hujus integritatis onere immunes reddendos, sufficere. At, Pater mi! perget scrupulosus, sine ut aliter me discutiã, et semel tantum aliqua peccata, que me anxium habent, exponam; tum verò de his nunquam amplius cogitabo. Verum etiã hæc scrupulosorum petitio repellitur: nullam Director his fidem habeat, nec eorum promissis seducatur: certum namque est eos, uti quotidiana monstrat experientia, quò

magis sese excutiant et quò plura dicunt, tantò magis implicari ac inquietari solent. Eorum sanatio non in dicendo, sed in tacendo cum obedientiâ, et manitu diutiorum despectu, est reposita. Quapropter tacere eos jubet, exhorlet ad obedientiam, ac cum Bloisio dicat: *Si post confessionem, ut oportet, peccatum recursum adhuc remaneant, patienter cum humilî resignatione ferendi sunt, et propter illos confessio iteranda non est. In Conf. axime fidelis, c. 2.*

Alii Directori occurrunt propter dolorem, alii verò, propter propositum, inquieti qui debito suo nunquam satisfacere, aut nunquam satisfecisse opinantur. Tunc Director videat an penitens dolorem concipere conetur, aut conatus fuerit; si affirmativè respondeat, accusationes ab eo repeti non permittat: eò quod præsumptio in ipsius favorem militet, et priusquam de opposito constet, eas renovandi obligatio non detur. Ex alterâ autem parte, eas renovari non convenit ob damnum, ex novis accusationibus penitenti imminens. In his casibus penitentem moneri oportet, non opus esse, ut Sacramentum valeat, dolore sensibili, sed sufficere dolorem animi, ut Tridentinum ait, sive dolorem voluntatis: et cum dicitur, dolorem pro Sacramento requisitum *super omnia* esse debere, id de existimatione sive apprehensione, ut theologi loquuntur, non de sensu, est intelligendum. Ex quo consequitur, penitentem, etsi nullum in corde dolorem sentiat, si tamen malum in Dei offensâ contentum agnoscat, latentem offensam super omnia aliud malum detestetur, ac ad omne peius malum amplectendum, quam ad Dei benivolentiam demum offendendum paratus sit; ad suscipiendum penitentiam Sacramentum rite esse dispositum sciat. Aliunde nemini Deus dolorem necessarium denegat; dummodo illam petat et ad eum concipiendum, que suarum sunt partium, non negligat. Circa propositum autem notandum venit, ex iteratis lapsibus, etsi frequentibus, tanquam ex certis iudiciis probari non posse, prioribus confessioibus verum propositum defuisse: cum voluntas Sacramento non fiat impeccabilis et facilliter mutari queat. Quapropter inquietudinem scrupulosi, qui ob propositorum suorum inconstantiam de suis exomologesibus immodicè timet, curari non oportet.

Quidam in precum vocalium recitatione ingentes angustias patiuntur, eò quod non omnia dicere, vel rite non omnia exprimere sibi videantur. Unde et eadem verba, et easdem preces sapienter

deno inchoant: quin unquam satisfiant. His injungendum oportet, ut in orationum suarum recitatione progrediantur, et, contempto inani timore, nil unquam repetant. Si quis autem angatur de attentione, quam precibus suis non adhibere autumat, dicendum est ei tria esse attentionum genera: aut ad verba scilicet attendendo, ut debita cum decencia ac orandi intentione omnia integrè pronuntiantur; aut ad verborum sensum; aut ad Deum ipsum. Quavis harum attentionum sufficit, ut quis et præcepto satisficiat, et præmium consequatur. Et hinc si quem videat Director in orando ad congruam verborum pronuntiationem attendere et voluntariam animi evagationem non admittere; deno inchoare eum nunquam sinat: siquidem attentio hæc, etsi minus perfecta, tamen sufficit. Et hæc de materia hac dicta sufficiant: nam omnes scrupulorum species singillatim pertractare velle aliud non foret, quam omnes irrationabiles, quæ vel ab humana mente progigni, vel a demonio ingenerari possunt, recensere velle.

TRACTATUS TERTIUS.

DE PROXIMIS AD CHRISTIANAM PERFECTIONEM DISPOSITIONIBUS,
SIVE DE VIRTUTIBUS MORALIBUS IN GRADO PERFECTO ACQUI-
RENDIS.

§ 27.

MONITA PRACTICA PRO DIRECTORE CIRCA PRIMAM VIRTUTEM
CARDINALEM, SIVE PRUDENTIAM.

Monitum primum. Director sibi persuasum habeat prudentiam virtutem sibi propriam esse, quemadmodum Aristoteles inquit: *Prudentia propria virtus est presidentis. Nam ceteræ quidem virtutes videntur communes tam eorum qui præsumt, quam eorum qui subsunt; ut prudentia non est virtus ejus, qui subsit. Ethic., art. 3, c. 3.* Ut penitentes vestri juxta prudentiæ leges operentur, sufficit eos consiliis vestris exactè obedire; nec necessarium est ut in rationes inquirant, ob quas modo præscripto operari oportet: imò tantò prudentiùs agunt, quò minus operandi rationes discutunt: cum eorum officii non sit indagare, sed exsequi. Ita S. Hieronymus Rusticum edocet: *Credas tibi salutare quidquid Præpositus Monasterii præceperit, nec de majorum sententiâ judices, cujus officii est obedire et implere que jussa sunt, dicente Moysæ: Audi Israël, et tace. Id quod nobis nequaquam sufficit.* Directoris namque est ponderare, num hæc vel illa actio liceat nec ne, num eam poni oporteat hoc vel illo modo, hoc vel illo tempore, num ea amplianda aut coercenda potius sit: ita ut totæ prudentiæ obligatio soli Directori incumbat.

Igitur si virtus hæc Directori longè magis quàm cuivis alteri propria est, ob peculiarem, quæ ejus consecutioni instare oportet,

deno inchoant: quin unquam satisfiant. His injungendum oportet, ut in orationum suarum recitatione progrediantur, et, contempto inani timore, nil unquam repetant. Si quis autem angatur de attentione, quam precibus suis non adhibere autumat, dicendum est ei tria esse attentionum genera: aut ad verba scilicet attendendo, ut debita cum decencia ac orandi intentione omnia integrè pronuntiantur; aut ad verborum sensum; aut ad Deum ipsum. Quavis harum attentionum sufficit, ut quis et præcepto satisficiat, et præmium consequatur. Et hinc si quem videat Director in orando ad congruam verborum pronuntiationem attendere et voluntariam animi evagationem non admittere; deno inchoare eum nunquam sinat: siquidem attentio hæc, etsi minus perfecta, tamen sufficit. Et hæc de materia hac dicta sufficiant: nam omnes scrupulorum species singillatim pertractare velle aliud non foret, quam omnes irrationabiles, quæ vel ab humana mente progigni, vel a demonio ingenerari possunt, recensere velle.

TRACTATUS TERTIUS.

DE PROXIMIS AD CHRISTIANAM PERFECTIONEM DISPOSITIONIBUS,
SIVE DE VIRTUTIBUS MORALIBUS IN GRADO PERFECTO ACQUI-
RENDIS.

§ 27.

MONITA PRACTICA PRO DIRECTORE CIRCA PRIMAM VIRTUTEM
CARDINALEM, SIVE PRUDENTIAM.

Monitum primum. Director sibi persuasum habeat prudentiam virtutem sibi propriam esse, quemadmodum Aristoteles inquit: *Prudentia propria virtus est presidentis. Nam ceteræ quidem virtutes videntur communes tam eorum qui præsumt, quam eorum qui subsunt; ut prudentia non est virtus ejus, qui subsit. Ethic., art. 3, c. 3.* Ut penitentes vestri juxta prudentiæ leges operentur, sufficit eos consiliis vestris exactè obedire; nec necessarium est ut in rationes inquirent, ob quas modo præscripto operari oportet: imò tantò prudentiùs agunt, quò minus operandi rationes discutunt: eùm eorum officii non sit indagare, sed exsequi. Ita S. Hieronymus Rusticum edocet: *Credas tibi salutare quidquid Præpositus Monasterii præceperit, nec de majorum sententiâ judices, cujus officii est obedire et implere que jussa sunt, dicente Moysæ: Audi Israël, et tace. Id quod nobis nequaquam sufficit.* Directoris namque est ponderare, num hæc vel illa actio liceat nec ne, num eam poni oporteat hoc vel illo modo, hoc vel illo tempore, num ea amplianda aut coercenda potius sit: ita ut totæ prudentiæ obligatio soli Directori incumbat.

Igitur si virtus hæc Directori longè magis quàm cuivis alteri propria est, ob peculiarem, quæ ejus consecutioni instare oportet,

curam, etiam subsidia, superiori Capite proposita, ab eo exactius quam a quovis alio in usum deducenda sunt. Quapropter Directorem materis ministerio suo propriis sinderè oportet; quales sunt materis morales, aestheticæ ac mysticæ, quæ pro diversa spirituum qualitate directioni accommodantur. Post datum autem consilium, perpendendum est num illud haustus prius principijs doctrinæque conforme sit. Et si in dandis consilijs, in applicandis principijs, errorum quendam frepore contigerit, in erroris emendationem incumbit oportet. Sic enim practicus, rectus, solidus et prudens animas ad Deum perducendi modus obtinebitur. Præterea nullo unquam tempore penitentibus audiendis se accingat, quin profundè animi demissione lumen a Deo supplex postulet, dicendo: *Da mihi scilum tuarum assistentem sapientiam... quoniam servus tuus sum ego, et filius ancillæ tuæ, et homo infirmus, et exiguus temporis, et minor ad intellectum judicij, et legum. Sap. ix, 4, 5.* In casibus dubijs, mens ad Deum elevanda ac lucis superne radijs ab eo efflagitandus. In casibus magis arduis ac intricatis, peculiare orandi tempus seligere, ac coram Dei presentia prostratum cor Judithæ dicere oportet: *In corde tuo, Domine, consilium corroborata. Judith, ix, 18.* Auge in me, Domine, donum consilij, illustra mentem meam, ut discipuli mei conscientiam, quin propriam illaqueem, extricare valeam.

Secundo, studeat animum perversis appetitiõibus repurgatum servare. Nullum penitentem nimia affectione prosequatur, nec animam a quoquam ereptam fovat: quia affectiones nimis recte mentis judicium pervertunt, et etiam consilia minus recte progernant. Proprijs autem cavere oportet a respectu, ut alium, humano: nulla enim re judicium magis alteratur, ac homo a vero rite discernendo magis impeditur, quam inordinato hujusmodi pudore. Est equidem verum, consilium esse intelligentiæ actum, quo iudicatur de eo quod ad rite operandum fieri necesse est. Frequenter tamen contigit, ut intelligentia voluntatem sequatur, et si hæc vel modice affectionis male mancipium fuerit, judicium potius ab affectione quam a ratione proficiatur. Ex quo consequitur, Directorem, discipulis suis sana consilia suggesturum, ab omni inordinata affectione liberum esse debere.

Tertio, Director consideratè et cum debita rerum ponderatione procedat. Post muneris sacræ functiones, sive regulas et directiones penitentibus præscribendo, ac eorum dubia resolvendo,

sive sacras eorum confessiones audiendo, secum ipso perpendenda sunt data responsa ac consilia, ut et servatus procedendi modus. Sic enim non solum delectas proprias hallucinationes corriget, sed et faciem ac securum ad recta consilia alijs suggerenda, prudentiæ habitum consequetur. Tandem ad aliorum exquirenda consilia, præcipuè in rebus dubijs, ipse sit etiam promptus. Sicut enim a discipulis suis iure exiguit, ut sine Directoris consilio nihil agant, sic etiam ipse sine alieno consilio operari non debet. Nam prout illi proprio inmixti iudicio a vero aberrare possunt, sic etiam ipse propria opinionum nimiam fidens in errorem induci potest. S. Paulus de se ipso narrat, sese *Jerusalynam* perrexisse, ac ibidem cum nonnullis Apostolorum Evangelij, quod gentibus prædicabat, doctrinam contulisse. *Contuli*, scribit ad *Galat. ii, 2.* *cum illis Evangelium, quod prædico in gentibus; secretum autem istis, qui debebantur aliquid esse: ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Et quod magis mirandum, fecit id gentium Apostolus, etsi perbene sciret, sese Evangelium, quod pronuntiabat, ope divine revelationis ex ipsis Jesu Christi ore haussisse: *Neque enim*, inquit ad *Galat. i, 2.* *ego, ab homine accepi istud, neque didici, sed per revelationem Jesu Christi.* Et hoc non obstante a Superioribus suis consilium caplat: *Ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Id quod præclaro sane nobis exemplo est. Si enim Doctor gentium ac universalis Ecclesiæ Director alieno consilio nisi non dubitavit circa doctrinam quam tantà securitate prædicabat, quis Directorum erit qui sum in regimine amicum procedendi modum, suas ideas doctrinæque, præsertim in casibus difficilioribus ac magis arduis, quales sane identidem accidunt, aliorum iudicio consilijque sulgicere renuat.

Monitum secundum. Ad prudentem discipulorum suorum ductum necessarium est ut perspectas habeat Director eorumdem habitudines utque ad eorum temperamentum se accommodet. Corporis nostri temperamenta quatuor numerantur, scilicet: melancholicum, phlegmaticum, sanguineum et cholericum. Melancholici sunt graves, lenti, pigri, mente delixi, propria opinionibus tenaces, ruminatores, suspicaces et ad dijudicandas aliorum actiones proni, tetri, taciturni, solitudinis amantes, profundi, difficiles ad pandenda cordis secreta; grati in alijs pro acceptis beneficijs, parci in laudando, alieni ab actibus obsequij servitijque alijs exhibendis, aut, si hujusmodi exhibeant, invenusto agendi modo eos vitare soliti. Erga hos Director suavis, affabilis, sincerus, ac amore plenus sit tum

ut suspicionum umbris aditus præcudatur, tum ut ii plenam rite sese aperiendi, utpote in quo valde remissi esse solent, libertatem consequantur. Et cum perturbationes, quibus subjacent, ac defectus, in quos prolabantur, e mentis obtutu in variis speciebus immodicè defixo proficiantur; conetur Director eos inducere, ut in omni internâ molestiâ per viam contemptus et neglectus procedant: is enim omnium aptissimus tetarum harum mentium phantasmata tollendi modus est. Præterea studeat eos a nimia solitudine, cui præ aliis addicti sunt, abstrahere, ac rebus externis et operibus pietatis erga proximum occupare, ne modò hanc, modò illam rem nimium fixo mentis obtutu non sine damno sibi præfigurent.

Phlegmatici, frigidi sunt, difficiles ad effervescendum in bono, pigri in eodem aggrediendo, faciles ad illud intermittendum, volubiles, inconstantes, angusti pectoris, proni ad pavores, consternationes ac diffidentias; immunes quidem a malarum appetitionum vehementiâ, sed magnò etiam virtutum splendore orbatî. Horum regimen non adeò facile est; siquidem ex unâ parte, nequaquam convenit, ut in suâ somnolentiâ socordes jacere permittantur, et ex alterâ parte, magnâ vi urgeri non possunt, cum magnarum rerum capaces non sint. Ex unâ parte, scriber reprehendi non sunt, eò quòd mox animo cadant, et ex alterâ, eos subinde argui oportet, ut animi demissionem obtineant, et ne virtuti adscribant illam pacem et appetitionum quietem quæ solius naturæ partis est. Hinc Director hujuscemodi personis suggerat sensim sine sensu deducenda in usum pietatis et sui ipsius mortificationis exercitia. Interea non nimis multa ligna insimul igni hic apponenda sunt: secus enim nil aliud consequetur, quàm quòd et modica illa bonæ voluntatis scintilla, quæ eorum cor animat, pariter extinguitur; frigus eorum equidem excitandum, sed simul eorum pigritiæ aliquatenus indulgendum. Frigidis ac angustis his cordibus præcipue conveniunt amoris incitamenta: hæc etenim pectoris angustias dilatant et sacris affectibus incendunt. Hæc quoad animæ interiora. Circa exteriora autem, magni momenti negotia eis committenda non sunt, cum ab eorum lentitudine prosper rerum successus sperari non possit.

Sanguinei, solent moribus esse leves, dediti voluptatibus, animi relaxationibus, deliciis ac propriis commoditatibus; faciles ad timorem ac ad jungendas amicitias, sed proni simul ad easdem

dissolvendas; ad aliorum genium sine difficultate sese accommodant, ut omnium affectionem in se convertant; solent insequi vanitates, fabulas ac sparsos rumores; verbo, carnis commoda sectantur, ac ab omni penitentia, asperitate et rigore, tanquam a morte, abhorrent. Hos Director ad uberiores culturarum idoneos reperiet; nullatenus tamen rigidum, sed blandum; non difficilem, tetrum aut austerum, sed amicabilem potius sese iis exhibere oportet: aspero etenim modo procedens eos in fugam agel. Viam cœli planam, facilem, plenam pacæ, quiete et tranquillitate iis proponi oportet; taliter enim inescari possunt. Præterea studeat Director eos ab amicitias, conversationibus, affectionibus ac vanitatibus abstrahere, iisque mores graviores ac magis serios instillare: pedetentim autem etiam in viam penitentiae, quâ maximè indigent, introducendi sunt, eos inducendo, ut voluntario jejuniu ac instrumento quodam externæ castigationis, corpus sum affligere incipiant.

Cholerici, desideriis suis ardere solent, proni ad res magni momenti aggrediendas, ac in iis executionibus mandandis impetiosi: dominans iis appetitio, ambitio est. Se ipsos laudare, res suas extollere, de propriis viribus nimium confidere; in conversatione omnibus contradicere, et veritati etiam agnitæ non cedere, vituperare alios ad fidem sibi ipsis conciliandam, et faciles esse ad aliorum reprehensiones, etsi ipsi omnis correptionis impatientes sint, iis familiare esse solet. Si verò rebus suis obices poni, aut operandi campum desesse videant, animo cadunt ac consternantur. Hujuscemodi indoles, si se ipsos vincant, solidâ virtute potentiunt, ac in utilitatem proximi ad opera grandia habiles reddunt; ad eas demandas tamen, quasi ad equales necdum domitos, manu forti opus est. Ut horum interiora rite ordinentur, oportet eos continuò ob oculos habere mansuetudinem ac modestiam Christi Domini: proposito enim præclarissimo hoc prototypo, impatientias ac animi sui furias compescere, ac vehementem illam apparenti cupiditatem extinguere discunt. Si in defectum quemdam prolabantur, sibi ipsis ne irascantur, sed profundâ animi demissione sese exercent: nam non consternari aut animo cadere, preut his accidere solet, sed de propriis viribus diffidare, in Deo spem reponere, ac ferventibus ad eum precibus recurrere oportet. Exteriora quod attinet, prohibendum iis est ne extra necessitatis casus de se ipsis unquam sermonem ingerant, aut cum amicis verbis contendant; ac injungendum, ut propositâ propriâ opinione acquiescant, et nec sermonibus, nec actibus nimium fervoris im-

miscant, sed placidam ac moderatam potius in iis modum sequantur. Omnia castigationis externae opera, quae in votis habent, iis approbata non sunt, eò quòd in excessus circa haec prona sint; et ex altera parte, excessus isti naturae ferventis ardores, quos moderatio extinguit, potius succendere soleant. Immodicum laborandi studium in iis est refruendum. Prae omnibus autem caveat Director ne huiusmodi personarum zelo nimium ferventi admovent aut reprehendat: sic enim igni oleum allunderet. Cum his mansuetè, maturè, quietè ac suaviter procedendum, ut moderationem in omni agendi ratione servatam, ex ipso Magistri exemplo perspiciant. Tandem Directorem modicum velim, etsi unum ex predictis temperamentis corporibus nostris praereliquis dominetur, dominans tamen temperamentum semper alio quodam mixtum esse. Hinc etiam regimen uni aequè ac alteri temperamento accommodatum esse oportet.

Monitum tertium. Ut animae prudenter, sapienter ac rite dirigantur, circa virtutum exercitium varia observari necesse est. Primum, virtutes alias esse internas, ubi sunt caritas, conformatio ad divinam voluntatem, humilis sui ipsius cognitio, patientia, mansuetudo, appetituum mortificatio etc. Et circa harum exercitium per excessum peccare nemo potest, sed per defectum solummodo. Nemo etenim Deum nimium amare, sese ad ejus voluntatem nimium conformare, nimium humilis, aut nimium patiens etc. esse potest. Aliae virtutes externae sunt, ubi usus jejuniarum, flagrorum, ciliciorum et vigiliarum, humi cubandi consuetudo, piorum librorum lectio, oratio vocalis etc. Et circa has, non solum per defectum, sed et per excessum, peccari potest, modo nempe minus, et modo plus faciendo. Secundò, Perfectionem, sive ejus essentiam, sive proximas illius dispositiones consideremus, consistere in virtutibus internis, ita ut virtutes externae ad internas adipiscendas adjumenta solum sint ac remedia. Ex quo conficitur, virtutes has exteriores cum tali moderatione ac mensura in usum deducendas, ut virtutum internarum ademptionem promoveant; ac ab eorum exercitio omninò abstinendum esse, cum internarum consecutioni impedimento esse incipiunt: tunc etenim non amplius adminicula, sed obices Perfectionis erunt. Quapropter jejunia, vigiliae ac flagra tamdiu utendum, quamdiu virtutum corporis extenuatio spirituum, circa actuum interiorum exercitium, vigorem suppediat; si verò spiritus iis opprimi incipiat, ita ut non nisi languide et cum difficultate interius operari valeat, hujusmodi opera, veluti nociva, intermittenda sunt. Sic si je-

junium voluntarium internae virtuti, charitati v. g., obicem ponat, illud omitti oportet: in tali casu vera virtutis adeptio non adjuvato, sed impedimento foret. Et re ipsa testatur Cassianus. *Instit. mon.*, l. v. c. 24, 25, 26. *Aegypti* Monachos, extraneis Monachis adventantibus, ordinariis jejuniis modum ponere, ac liberis his virtutum acerbis exercitiis charitatis, quod ipsam Perfectionis christianae substantiam complectitur, preferre consuevisse. Id quod duorum Monachorum, tam senio quam auctoritate consuetorum, exemplo confirmat: quorum unus superveniens peregrinis sexies eodem die non solum mensam stravit, sed et eos ad manducandum animatus, semper cum illis parè comedit: alter autem nunquam cibum sumere solebat, nisi Monachi peregrini societas accessisset.

Eodem modo continuari non oportet labores, lectiones, silentium et solitudinem, dum anima relaxatione quidam indiget, ac hujusmodi pondere oppressa in interioribus exercitiis pergere non valet; eò quòd externae virtutes in eiusmodi casibus majori bono et verae Perfectionis impedimento sint. Celebre est factum, quod Cassianus de S. Joanne Evangelista refert. Cum Sanctus hic, perdicem manibus tractaret, ad eum invisus adventabat homo quidam cultu venatorio, arcum manu tenens, ac sagittas e latere suspensas gerens: is cum dilectum Christi discipulum tam vili occupatione distentum cerneret, adeo in stuporem raptus est, ut id ei etiam exprobrare audebat: *«Tunc est, inquiens, ille Joannes, cujus fama insignis ac celeberrima me quoque summo desiderio tua agnitionis illeceit? cur ergo oblectamentis tam vilibus occuparis? Collat. xxv. c. 21.»* Cui S. Joannes: *«Quid manu tenes? — Arcus est, respondit ille. — Et quare hunc non semper servas intentum? —* reponebat Apostolus. — Ideò, respondit iterum venator, quia continua intensio vigorem intringeret. *«Igitur nec nostri, inquit beatus Joannes, animi te offendant, o juvenis! tam parvo haec brevique laxatio, qua, nisi remissione quiddam vigorem intentionis tuae interdum relevet ac relaxet, irremissum rigore lentescens, virtuti spiritibus, cum necessitas postulat, obscurari non poterit.»* Quapropter prudentiam et judicium Directoris potissimum emicare oportet in virtutibus externis cum internarum exercitio ita componendis, ut illae his adjumento, nunquam impedimento sint.

MONITA PRACTICA CIRCA LESIONES SECUNDE VIRTUTIS CARDINALIS,
SIVE JUSTITIE, EASQUE COMPENSANDI MODUM.

Monitum primum. Penitens tuus aut laxæ, aut tenerioris erit conscientie. Si discipuli conscientia ita laxa fuerit ut facilliter peccatis etiam gravibus contaminetur, non raro manifeste injustitia in eo detegi poterunt. In hoc casu Director est intentus esse debet, ut ille culpæ suarum gravitatem rite penetret; quomobrem illi oculos ponenda sunt singularia prorsus justitiæ ornamenta, quæ, injustitiis suis, tam enormiter violat. Prescriptum autem ejus auribus intonari oportet, effatum illud Apostoli: *I ad Timoth. vi, 9: Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, et in laqueum diaboli; quo nobis innuitur, res alienas insolubiles quasi laqueos esse, quibus animas a demonio arctissime constringuntur, in servitutem redeuntur, ac tandem etiam ad tartara raptantur.*

Si verò cum tenerioris conscientie penitentibus agendum sit, frequenter delegentur injustitiæ veræ, non tamen tam manifestæ, sed palliatæ ac vanis prætextibus cooperatæ. Occurrent feminæ piæ, quæ aliarum mulierum servitiâ vilissimo pretio compensant, alienos labores non secundum leges justitiæ, sed secundum propriæ avaritiæ instinctum æstimantes. Occurrent homines spirituales, qui sibi culpæ non imputant, si debitorum solitudinem diu differant: si operariorum mercedibus detrahant, aut eas juxta debitum, id est servatæ cum laboribus proportionem, non exsolvant. Alios reperire erit qui, initâ cum colonis aut famulis suis pacta non custodiunt, aut nova opera, novosque labores, ad quos non obligantur, absque congruæ solutionis additamenta his imponunt, *fermè* ac si sudores pauperum, aliarum mercium instar, justo pretio æstimandi non essent. Inveniuntur non pauci, qui in emptionibus, venditionibus, aliisque contractibus totam mentem in propriâ utilitate defigunt, quin simul ad æquitatem respiciant, quasi omne, quod est utile sibi, etiam eo ipso justum esset. Et his, aliisque hujusmodi rebus, eorum conscientia nequam angitur, rationibus quas propriam potius commodum quam justitiâ suggerit, obortos scrupulos compescensibus. Hos Director cum sanctâ libertate alloquatur et, sepositâ omni vere-

cundiâ, injustitiis admitti solitas detegere oportet, ut eas agnoscerent ac sedulo emendare queant. A cæcis istiusmodi ac falsis spiritualibus tenebræ depellendæ, claræque ob oculos ponendæ sunt injuriæ, quas inferunt mercenariis, operariis, opificibus, famulis, aliisque, quibuscumque contrahendi occasio datur. His a Directore, haud aliter ac a Baptistâ Herodi, audacter dicendum: *Non licet hoc*, utpote alteri injustè damnosum: *Non licet illud*, quia aliorum juribus præjudicat, aut quia debitam æqualitatem non servat.

Monitum secundum. Restitutio non solùm est actus justitiæ proprius, quæ juribus, cujus in rem suam competentibus, ex integro satisfieri imperat, sed a virtute justitiæ tanto rigore præcipitur restitutio, ut nemo Sacerdotum propriâ auctoritate illius legibus solvere queat. Id dico, quia Director incidit in personas tam ignorantes, ut credant restitutionem esse genus quoddam penitentiae et obligationem quandam arbitrariam, in penam admissi furti, aut alterius damni proximo illati a conscientiae arbitris imponi solitam. Et hinc ad ejus executionem obligati solent respondere: *Quæso, Pater mi!* ne hæc mihi penitentiam utpote nimium gravem, mihi imponas: aliud quiddam mihi impera, illud lubens exequar. Hos doctrinâ a S. Thomâ, *4 dist. 15, quæst. 1, art. 5*, traditâ imbu oportet: Sacerdotem scilicet esse quidem vicarium Dei, non autem vicarium hominis, cui penitentis restituere tenetur. Et hinc, si penitens, vi voti, pro Deo facultates aut pecunias impendendi obligatione stringitur, sacer juxta, cum debitâ fuerit facultate instructus, poterit nomine Dei, cujus vicarium agit, arbitrari, voti hujusmodi religione solvere, aut illud in aliud quiddam minus grave commutare. Si autem in actione quæcumque injustè restituendi debitum incurrat, nullus Sacerdos, quavis auctoritate munitus, obligatione hæc cum solvere poterit: siquidem Confessarius in sacro tribunalis creditioris vice nullatenus fungitur. Ille solus, cui restitutio debetur, debitum dimittere possit. Unde, ut Doctor anglicus jure concludit, vel rigorosis justitiæ legibus, quæ omnigenam satisfactionem præcipiunt, est obediendum, aut æternùm pereundum: *Cum conservare justitiâ sit de necessitate salutis, consequens est, quod restituere id, quod injustè oblatum est alicui, sit de necessitate salutis. 2, 2, quæst. 62, art. 2.*

Monitum tertium. Director nec faciles aures præbeat, nec fidem præstet excusationibus, quarum prætextu multi ab adimplendis

justitiæ obligationibus sese eximere conantur, asserentes se restituere non posse: tales namque impotentias plerumque non ratio, sed perversa appetitio suggerere solet: quæ igitur si ad pondus sanctuarii, prout a Directore fieri necesse est, examinentur, in nullo alio, nisi in iniuriâ erga pecunias et proprias facultates, quibus exspoliari nollent, affectione consistere deprehenduntur, aut in incommodum quodam, ex pensâ pecuniâ profecturo. Verum hæc non est vera impotentia, aut ratio sufficiens, vi cuius quis a restituendo debito immunis pronuntiari posset: secus enim ad restituendum nemo lenetur, cum restitutionem absque omni difficultate aut incommodo fieri possibile non sit. Nec valet quod dicitur incommodum esse grave: nam si incommodum etiam in creditore est grave, gravitas hæc iniusto debitori ferenda est; cum omnis sane ratio suadeat, incommodum potius a reo dampnum inferente, quam ab innocente dampnum passo sentiendum esse.

Alii impotentiam suam monstrant, dum pecunias, quibus justitiæ debitus satisfieri oporteret, sibi deesse dicunt. Ubi Directori notandum, penitentibus istis sæpe nummos non deesse, dum de vanitatibus comparandis, de appetita gula satiano, de prodigalitate in lusuibus, uno de ipsâ lubricitate explenda agitur. Ipsi igitur inculcandum non solum omnes superfluas expensas rescari, sed ipsos etiam necessitatis limites arctius construngi oportere; taliter enim debitam justitiæ satisfactionem prestare poterunt non solum reddendo, quod alii abstulerunt, aut quo alios defraudarunt, sed et damna iniuste illata compensando; verbo, omnia malè acquisita restituendo. Nam quamvis Dei Ministrum impotentiam objicientes fallere possint, Dei omnia perspicientes oculos tamen non decipiunt.

Si verò penitens ex eorum foret numero, quibus, etsi in sumptibus faciendis nihilauferentur expendant, Res tamen angusta domi est: tunc ei restitutio pædentium faciendâ erit imponenda, ita ut illud, quod simul et semel reddere non valet, saltem per partes compenset. Sic in brevi satisfacti justitiæ, exonerabit conscientiam, ac ipsam animæ salutem in securo reponet.

Denique, principium illud in scholis adedo insitatum: *Non limitatur peccatum, nisi restitutum ablatum*, eorum cordibus profunde imprimere satagat Director. Etsi homo contractas injustitiæ labeis Sacerdoti exponat, et hæc sui accusationem bis terque re-

petat; etsi eas detestetur, et calidis etiam lacrymis deploret, vana tamen erunt lacrymæ et ficta solum penitentia, si damna, injustis operationibus proximo illata, restituendo compensare non satagat, nisi S. Augustinus concludit: *Si res aliena, propter quam peccatum est, eum reddi possit, non redditur, penitentia non agitur, sed fingitur. Epist. lxxv ad Maced.*

Monitum quartum. Directori ex hæcenus dictis, et multò magis ex iis, quæ dicitur ministerii sui usu edoctus fuerit, abundè compertum erit, ex tanto debitarum restitutionum numero paucas omnino fieri. Optarem autem, ut de aliâ simul veritate persuasus esset, restitutiones ipsas, quæ fiunt, sæpius nec debito modo fieri, nec ita constitutas esse, ut damna illata rite compensentur; rem clarius explico: multi dantur, qui manus bonis alienis plenas circumferentes, lucra injusta omnia, aut partem saltem eorum restituere possunt, compensationem hæc autem de die in diem absque justâ causâ differunt. Hoc non obstante quieti vivunt; bonâ enim restituendi voluntate instructi, justitiæ et propriæ conscientiæ sufficienter satisfacere nituntur. Sic in peccato gravi vitam degunt, utpote in justitiam et proximum continuo injuriosi. Et ratio est quia præceptum restitutionis, quantumvis, quoad partem, sit affirmativum, quatenus positam dampni compensationem injungit, tamen quoad partem, etiam negativum est, quatenus nempe injustam rei alienæ retentionem prohibet. Extra controversiam autem positum est, præcepta negativa quovis momento obligare: et hæc quovis etiam momento peccant, quæcumque isdem contraventur. Sic concubinam alens v. g., qui præcepto negativo improbe mulieris retentionem prohibente; perpetuò stringitur, continuo etiam peccat, usque dum eam domo expulerit. Eodem perverso modo injustus ac rapax homo, præceptum rei alienæ retentionem prohibens perpetuò transgreditur, ac semper peccat, usque dum injustè acquisita, dum potest, restituat.

Alii Directori se offerent, qui unâ quidem missâ, aut modicâ stipe multa damna proximo illata compensare cupiunt; etsi persona per injustitiam læsa his cæterisquin perbene nota sit: et, quod adhuc pejus est, adsum etiam conscientie arbitri nonnulli, qui restitutionem, omni sanæ rationi adedo repugnantem, non solum approbent, sed ipsi etiam subinde injungunt. Hos instrui oportet, stipe et missâ juxta doctrinam Angelicæ, 2. 2. quæst. 62, art. 5, compensari equidem posse injurias ac damna, personis incertis

aut ignotis illata; nequaquam verò ea, quibus personæ notæ laeduntur; his enim omnigenum injustè creptæ repetendi jus competit.

Rei hujus prototypon Zachæus nobis exhibeat, utpote viva hominis avari, dolentis tamen ac verè respicientis idea. Vix Redemptor domûs ejus limen attigerat, cum ille divinæ præsentie radiis illustratus, e vestigio decrevit exactam omnium injustè acquisite rerum restitutionem. Primò se obtulit ad bona sua cum pauperibus parlentia propter debita incerta: *Ecce, inquit, dimiduum honorum meorum do pauperibus*. Tum verò personis singularibus, quas à se læsas sciebat, sese obstrinxit. Et debitis suis ac alienis juribus ad æqualitatem satisfacisse non contentus, quadruplicem etiam omnium in contractibus admissa injustitiæ compensationem promisit. *Et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum*. Quapropter et Christus Dominus eum restitutionem suas iam perfectè explevisse perspicens, ei meritò dixit: *Hodie salus huic domui, a Deo facta est*. Lucæ XIX. Hinc et ab eo, qui conscientiam re alienâ gravatam circumfert, damna aliis irrogata modo tam perfectè compensari oportet, si cum multâ perfectione salvari desideret.

Quidam sunt qui damna aliis quidem compensare, simul autem nullum omnino numerum expendere vellent. Pater mihi inquit, pro animâ creditoris mei missæ sacrificio assistam, mensæ Eucharisticæ accumbam, et corollas recitabo. Ex istis Director sciscietur, num ipsi contenti forent, si eorum debitores loco centum aureorum, quos solvere iis tenerentur, pro eorum animæ salute plures preces, aut sacras communionem offerrent. Ad hæc illi negativè responderunt: sic et creditores vestri, iis reponi oportet, a vobis non vestras preces, sed rem suam postulant. Nam opera sancta, utpote ordinis omnino diversa, ad compensanda præjudicia in bonis temporalibus proximo irrogata reverè non valent.

Monitum quintum. Dicitis eorum qui rei alienæ restitutionem aut damni illati compensationem promittunt, facilem a Directore fidem nequaquam tribui oportet. Sed lætes, priusquam peccatis suis exsolvantur, ad adimplendas justitiæ obligationes sunt adstringendi: Idque in duplici præcipue casu. Primò, si aliis conscientie arbitris id ipsum jam promissère, et postea datam fidem tefellere: violata enim prius fides eos meritò suspectos reddit. Secundò, si rem aut pecuniam ablatam in specie adhuc penes se habeant: his etenim consumptis, restitutio mox difficilior fit.

§ 29.

MONITA PRACTICA CIRCA TERTIAM VIRTUTEM CARDINALEM, SIVE
FORTITUDINEM.

Monitum primum. Advertendum Directori ne decipiatur, dum vile aurichalcum putat aurum pretiosum esse, sive dum omnem animum, in grandibus malis sustinendis intrepidum, simul etiam fortitudinis virtute exornatum existimat. Nam, teste S. Gregorio, datur fortitudo quas virtus est, et alia que vitium: en propria ipsius verba. *Moral.* I. VII. c. 8: *Alia justorum, alia est fortitudo reproborum. Justorum quippe fortitudo est carnem vincere, propriis voluptatibus contraire; delectationem vitæ presentis extinguere; hujus mundi aspera pro æternis præmiis amare: prosperitatis blandimenta contemnere; adversitatis metum in corde superare. Reproborum verò fortitudo est, transitoria sine cessatione diligere; contra flagella Commoditatis insensibiliter perdurare; ab amore rerum temporalium nec adversitate quiescere; ad vanam gloriam etiam cum vitæ detrimento pervenire; malitiæ augmenta acquirere; bonorum vitam non solam verbis ac moribus, sed etiam gladius impugmare; in semetipsis spem ponere: iniquitatem quotidie sine ullo desiderio defectu perpetrare.*

Paucis: indubium est, ut ait sanctus Doctor, homines mundanos res difficilias ac summè arduas aggredi; quoniam verò hujuscemodi facinora aut in se ipsis bona non sunt, aut ex fine honesto non eduntur, perversa hæc eorum fortitudo est, ac ad exitum viam sternit. Hinc Directorem ad finem, in rebus arduis perferendis a penitente sibi præfixum, respicere et exin dijudicare oportet, num ejus fortitudo honore aut vituperio digna sit. Si penitens res valde adversas asperasque aut divini amoris impulsu, aut virtutis causâ, aut æternæ beatitudinis desiderio imperterritus excipiat, fortitudo ipsius sancta et virtutis nomine extollenda erit. Si verò ex finibus terrenis, et perversâ quâdam appetitione incitatus res tam arduas exsequatur, fortitudo illius vitiosa erit.

In his casibus penitentes a Directore inducendi sunt, ut fortitudinem suam, vitibus antea materiis impensam, ad res supernas

ac divinas transferant. Si favente divinâ gratiâ id assequatur, eos brevi ex hominibus perversis pro vanâ mundi gloriâ tolerandis firmus et constans esse, imo ipsam etiam vitam pro eâ discernimî exponere conspiciatur; curandum, ut fortis hæc affectio divinæ gloria promovenda impendatur, et extimâ in brevi virtus ex huiusmodi homine emicabit. Si quem bonis et pecuniis colligentis totum intentum conspiciat, qui vitam suam inter mille tribulationes turpis lucri causâ misere consumit, Director eo intendat, ut sordida hæc appetitio divitiarum, pro sublevandâ proximi paupertate et divini cultus augmento in posterum occupetur, et singulari pietate hunc hominem in brevi conspicuum videbit. Sic qui pertinaci studio ad illos incumbens, cerebrum fatigat lucri et promotionis temporalis ergo, si labores verè spartanos in favorem proximi et matris Ecclesiæ emolumentum convertat, suam in litteris patientiam sanctam efficiet. Sic qui dies suos, diuturnis molestisque stationibus, in atrii principum transigit, si favores Abissini obtenturi stationes suas in Ecclesiâ transferant, constantiam suam sanctam reddent. Taliter fortitudo vitiosa virtutis splendore et meritû dignitate illustrabitur, et quæ coram oculis divinis prius abominanda erat, postea coram iis accepta erit.

Monitum secundum. Fortitudinis virtutis proprium est ad depellenda gravia mala, ope audacie, eorum causas aggredi, ita tamen ut ipsa hæc audacia fortitudinis freno gubernetur: si enim hæc illam non moderetur, audacia in veram temeritatem degenerat. *Fortitudo*, inquit Angelicus, 2, 2, *quest. 141, art. 3, moderatur avaritiam, quæ aggreditur terribilia sub re aliena boni.* Libri Machabeorum commemorant, et Josephum et Azariam, audientes gloriosæ victoriae a Judâ, Jonathâ et Simone ab hostibus relatas, parâ gloriæ cupidos in prælium exiisse. At, ut sacra pagina ferunt, 1 Machab, v, 90 et 61: *Facta est plaga magna in populo; quia non auderunt Judam et fratres ejus, existimantes se fortiter facturos; avaritiam suam tamen secundum eorum consilia non moderantes; et hinc mox subnectitur: Ipsi autem non erant de semine virorum illorum, per quos salus facta est in Israel.* Eo quod nempe eorum fortitudo inconsiderata fuerit ac imperfecta, nec audaciam militarem juxta leges prudentiæ gubernare sciverint. Id ipsum S. Scriptura de Sacerdotibus in hæc verba attestatur: *In illâ die occiderunt Sacerdotes in bello, dum volant fortiter facere, dum sine consilio exeant in prælium. Eodem, c. 5, v. 67.*

Occurrent Directori pœnitentes variâ opera aggredientes, qui heroicâ fortitudine dotati videbuntur, eo quod ad ardua aspirant, etiam prudentiæ et moderationis præcepta prorsus ignorent. Occurrent mulieres, quæ, dum Sanctas quasdam comobis exiisse, ac rigidas austerasque iis leges præscripsisse legunt, idem facere cupiunt. Occurrent viri, qui factiora illorum Dei servorum, qui orthodoxæ fidei dilatandæ causâ in regiones barbaras profecti, proprio sanguine eandem disseminârunt, eosdem imitari vellent; aut vitam solitariam ab Anachoretis in silvis et æpelinis terrâ tractatam perustrantes, similem vitæ tenorem in votis habent: etsi tam robur spiritûs, quàm donâ naturæ necessaria ad tam præclara opera exsequenda in iis desiderantur; imò etiam eadem exsequendi modus desit. His a Direttore dicendum, eos non esse de semine virorum illorum; modicum illud fortitudinis, quod divinâ bonitas iis largita fuerit, impendendum esse ad se ipsos vincendos, proprias appetitiones, refrœnandas, insidias ac impetus dæmonis superandos, ac ad tollenda illa impedimenta, quæ in statu à Deo ipsis assignato Perfectionis progressibus obicem ponunt: et si hæc omnia executioni mandentur, non parum ab iis fieri, etiam ad facinora virtus superiora desiderii suis non anhelent.

Monitum tertium. Directorem advertere oportet, fortitudinis virtutis, peculiari modo feminis opus esse: cum enim naturâ timidæ, fragiles dejective animi esse soleant, nisi virtutis hujus adjumento roborentur, brevi in christianis Perfectionis semitâ defatigatæ recedent. Director multas sexus illius animas videbit vitæ veræ piæ ac spiritualis, semitam cum fervore ingredientes, paucas tamen notabilem in eâ progressum facientes. Unica persecutio, imò etiam unicus subinde humani contempus timor sufficit, ut infirmo cadenti ac refrigescant. His non obstantibus, Director remediis superiori Capite propositis eas in virtute hac rite solidare studeat ac eo inlentus sit, ut, postquam sufficienti tempore Domini penetratæ fuerint, in viam amoris ac confidentiæ inducantur. Quantumvis enim sexus hic, ut mox dixi, timore vehementer occupetur, magnopere tamen simul etiam ad amorem est propensus: ita ut hic in eorum cordibus radices agens, non modo vilem illam abjectivæ animi affectionem retrahat ac moderetur, sed et eas in Dei obsequio fortes reddat ac robustas. Ubi perbene notandum, feminas ad grandia ac ardua opera divinitus electas, uti Catharinam Senensium, Theresiam à Jesu, et alias hujusmodi heroicas, prius à Deo excelsis ac copiose immixtis favoribus dotatas et charitatis incendio inflammatas fuisse ac ita ad præclara

facinora preparatas esse. Quapropter et a Directore eas simili artificio contra timorem, consternationem ac animi dejectionem obfirmari oportet: sic etenim in medio Perfectionis itinere non subsistent, sed majores identidem progressus facient.

§ 50.

MONITA PRACTICA CIRCA QUARTAM VIRTUTEM CARDINALEM, SIVE TEMPERANTIAM.

Monitum primum. Directorem seire oportet, circa ciborum usum tam per excessum quam per defectum peccari posse. Omnes autem errores in sumendis cibis non sunt aequè periculosi, sed aequè excessus et defectus virtuti temperantiae opponuntur, ac a recto tramite aberrant. De reliquo autem quilibet circa defectum excessus magis sollicitus esse debet: contra excessum mortificationis armis sese praeponere quemcumque oportet; ab opposito extremo cum amor proprius satis superque defendat. Sancti, in hac materia, in qua nos sensus gustus allicit, decipi perfumescentes, semper abstinentiae potius partes sequi elegerunt. De S. Paulâ narrat S. Hieronymus, in *Epitaph. Paulæ ad Eustoch.*, medicus eam adhortatus esse, ut post lethalem morbum parum vini adhiberet: eam tamen ad modicum hoc solummodo corpori suo indulgendum nunquam induci potuisse; imò neque consiliis Eusebii *Jerosolymitani* Episcopi victas manus dedisse, sed tanto rationum pondere in vini detestationem est invecta, ut prasulent illum, etsi janjam octogenarium, in decrepiti suâ aetate ad similem abstinentiam propemodum permovisset, ut ipse ad S. Hieronymum scripsit. Verum equidem est, sacrum Doctorem hanc aliorum consiliis resistentiam non probasse. Interea tamen satis manifestum est, Sanctos, dum de gula satianda agebatur, semper potius ex rigoris quam ex lenitatis partibus stitisse. Quapropter, qui juxta Sanctorum exempla in ciborum usu temperans esse desiderat, semper nimia indulgentia defectum pertimescat, ac in rigoris partes propendat oportet. Omnia hæc tamen juxta prudentie leges ordinanda sunt: illa enim virtutum omnium sal ac condimentum est.

Monitum secundum. Circa voluptates obscenas, quarum refrenationem temperantia respicit, hic Directori nihil insinuandum occurrit; eò quòd hic sermo sit de Perfectione, a qua misella per

vitiis hujus vias incedentes animæ longissimè remotæ sunt. Quòd si nihilominus contingeret, ut anima in vitâ spiritali diu exercitata ac virtutibus ornata, in talem fragilitatem prolaberetur, qui casus non est impossibilis, tum Directorem precor obtestorque, ne penitentis accusationem cum signis admirationis excipiat, neve in exprobrationes aut acres reprehensiones erumpat: id enim aliud non esset quàm *arandinem quassatam infringere*, sive penitentem animo dejicere, in desperationis abyssum præcipientem agere, ac omni confidentia ita exnere, ut Directoris conspectum nequidem subire amplius audeat. In hujusmodi casibus, Director tenebrem erga penitentem commiserationis affectum in corde suo excitare satagat, memineritque se simillum lapsuum, si Deus suam manum subtrahat, etiam reum futurum esse posse. Tum verò animam peccati enormitate consternatam in immensum divine misericordiae mare introducat; monstretque ipsi Deum paratissimum ad eam gratia pristina restituumdam. Dicit ei, istiusmodi culpam in majus ipsius bonum esse permissam, ut in posterum de se magis diffidat, ac in Deo firmius confidat: tandem omnem undique occasionem ei præcludat, eamque novis contra relapsum remediis præmunit. Sic enim non solum verè penitens, sed ad Dei servitium magis animatus discodet, ac a lapsibus suis ad persequendum Perfectionis iter fortior resurget.

Monitum tertium. Si sermo sit de voluptatibus licitis, quæ ex odoratu, auditu, visu, ac palato in ciborum sumptione resultant, temperantia etiam harum moderationem exigit. Hinc a Directore discipulis præscribendi veniunt modi, quos in iis moderandis teneri oportet. At tales modi duo assignantur: primus circa sensus rebus delectabilibus privandos; alter autem, circa sensus non ipsis rebus delectabilibus, sed oblectatione quæ inde oritur, orbandos versatur.

Primus modus et a Sanctis frequentius in usum deductus, et absque dubio securior est: omni enim re delectabili sensibus subtractâ, animus ab omni sensibili voluptate jejunos, et per consequens etiam ab omni malè ordinatâ affectione immunis remanebit. Quantumvis autem huic modo frequenter inhærere oporteat, semper usui esse non potest. Nam quis ore, oculis ac auribus semper clausis incedere, aut semper jejunos vivere potest? Necessarium quippe est corpus alimentis refocillare in ordine ad conservandam vitam, sanitatem, vires habilitatemque ad propria officia et ministeria; necessarium est videre, loqui, discurs-

rere, dum negotia nostra id exigant. Imò mentem studiis, oratione, aut observantia rigoribus defatigatam subinde honesta conversatione aut amena visione levare oportet; nec Director discipulorum sensus continua mortificationis cruciatibus affixos tenere debet. Quapropter is insinuet, in hujusmodi casibus secundum modum esse arripendum, ita nempe, ut sensibus pabulum sufficientis tribuantur, supra resultantem exinde sensibilem voluptatem animum elevare curent. Id ipsum gentium Apostolus docet, I Cor. vii, 29, 30 et 31, scribens: *Qui habent uxores, tanquam non habentes sint; et qui flent, tanquam non flentes; et qui gaudent, tanquam non gaudentes; et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur.* Quibus innuit Apostolus, nos animi tam excelso bona terrena possidere, usque uti ac delectari oportere, ut delectatio solis exterioribus inhaerescat, ac ad voluntatem in servitutem redigendam nunquam elictatur, corde, dum voluptas quadam sensibus indulget, in seipso libero remanente; id enim est de hujusmodi bonis gaudere quasi non gaudentem. Bibat et homo sobrius, et intemperans, hoc affamen discrimine intendente, quòd bibax vinum per plures haustus absorbeat, lentè degustet, et non solùm viscera eo repleat, sed et totam voluntatem illi immergat; dum temperans, è contrario, quin multum se delineat, et absque longiori morà craterem vacuet; siquidem animo sibi illa voluptate alienus, necessarii levaminis ergo potum illum corpori concedit. Id ipsum de aliis sensuum oblectationibus dicendum.

Verùm ut id obineatur, intentione valde purà sinceràque procedendum est, nec gutturi, oculis, auribus, aut lingua indulgendum nisi ad voluntatem Dei faciendam aut ad alium quempiam finem honestum. Si quis utiliter operetur, voluntas ejus non amat sensibiles illas voluptates, quas justis ex causis sensibus imperitur; sed amat voluntatem et complacentiam Dei, aut honestatem alterius, quem sibi præstitit, finis; unde illa à materiali gustu manet aliena. Et hinc virtuti temperantia, tam quoad exterius sensuum regimen, quam quoad interiorem voluntatis considerationem, intentionis sinceritas, summopere necessaria est, ut alibi diximus.

MONITA PRACTICA CIRCA VIRTUTEM RELIGIOSAM.

Monitum primum. Director non nescit quantopere homines Sancti Dño adorationum frequentia colendo addicti fuerint; cum nonnulli eorum eò pervenerint, ut tot centenas adorationis actus quotidie exerceant. Si vero in penitentis corde tanta divina majestatis eximiam non resideret, vi cuius ad tam frequentes adorationis ac venerationis actus excitaretur, Director eum saltem ad ejusmodi adorationis actus excitare conetur, quotiescumque Deo, vel Jesu Christo in ecclesia se sistit, aut quoties domi ad colloquium cum Deo in oratione infernà, disensione conscientie, recitatione officii, corollæ Marianæ vel aliam precium sese disponit. Si enim adorationes aliis temporibus conveniant, in hujusmodi occasionibus necessarie sunt, ne in reverentiam Divinæ Majestati debitam peccetur.

Monitum secundum. Circa adorationes, quæ exterioribus corporis gestibus peraguntur, Directori notandum, penitenti, in publicà ecclesia precibus vacanti, non alias esse concedendas, quam quæ communi fidelium usui conformes sunt. Qui enim in actus insolitos, etsi pios, publicè prosilieret, non solum sibi ipsi vanè complacentia, sed et adstantibus irrisionis ansam præberet: hoc tamen casu excepto, quo id permittendum judicari ad frangendam illius superbiæ, qui peccatorem in eo repugnantiam demonstraret; quod tamen absque debitis cautelis nunquam fieri debet. Si penitentis privatim orationi vacet, omnes cultus exterioris actus ei sui persuadendi, qui ad reverentiam coram Altissimo in ejus corde excitandam præ ceteris conferunt; siquidem corporeis his actibus, teste dñe Augustino, etiam iste præfixus est finis, ut etiam interior veneratio excitetur. Ut vero in re absque erroris timore procedere nobis liceat, hic paucis indicabo externi cultus actus, qui orationis tempore semper cum laude in usum deduci possunt, et veri cultus rationem laudè dubie participant.

Actus externi cultus est orare corpore in genua provoluto, et subin etiam in pedes erecto. Baronius, *Annal. eccl. anno 58,*

lesatur, unum aequè ac alterum corporis situm fidelibus continuo in usu positum fuisse. *Quod ad habitum corporis, inquit, in fundendis precibus spectat, stantes aliquando, aliquando verò genibus flexis christianus adorare debere, verissima est in Ecclesia institutio, ut tradit Tertullianus. Addeicit etiam ipsius Ecclesie usum, que sex per hebdomadam diebus, genibus flexis, et septimo, id est Dominico die, in resurgenti Domini memoriam erecta orare consuevit. Cùm verò modus orandi genibus flexis, peccatori magis conueniat, et Dei misericordiam facilius ipsi conciliet, hunc modum frequentius adhiberi oportet. De S. Ignatio pater Ribadeneira, in Vita, lib. v. c. 1, festatum nobis reliquit, eum in domù solariùm ascendisse, ibique modo in pedes erectum ac oculis in terrà defixis, modo humi prostratum orationi vacasse.*

Actus externi cultus est orare manibus junctis. In libro Exodi, c. xvii, 11, legitur, exercitum *Israhel* contra *Amalecitas* pugnante, Moysen super verticem collis ascendisse, ac ad victoriam a Deo impetrandam leuasse manus, aut, prout Cornelius a Lapide commentatur, manus junxisse. *Videtur autem, ait Auctor mox citatus, Moyses leuasse, et extendisse manus junctas, ita ut volù unà alteram, quò virgum tenebat, complecteretur. Et hæc Moysis oratio, cum externo illo venerationis actu conjuncta, Deo tantopere complacuit, ut totam ali eo victoriam pendere voluerit: Cuiusque leuaret Moyses, vincebat Israhel: sin autem paulum remisisset, superabat Amalec. Ibidem.* Quapropter et necesse fuit, lassatas ejus manus ab Aaron et Hur osque ad occasum solis ex utraq; parte sustentari, ut Moyses in pio illo situ orationem prosequente, *Israhel* plenam ab *Amalecitis* victoriam reportare valeret.

Baronius, *Annal. eccl. anno* 38, allegat Epistolam S. Nicolai Summi Pontificis, in quâ *Bulgaris*, a quibus circa hunc junctis manibus orandi modum fuerat interrogatus, respondens, hujuscemodi gestum ex eo approbat, quod coram Dei presentia humilitatem animique demissionem exprimat: additque, sicut reprobi in Sacris Paginis manibus pedibusque ligatis in tenebras exteriores detrudendi dicuntur, sic eum, qui manus junctas tenet, ita ad Deum loqui videri: *Domine ne manus meas ligari precipias, ut mittas in tenebras exteriores; quoniam ecce ego jam eas ligavi, et ecce in flagella paratus sum, juxta illud Pauli: Si nosmetipsos adjudicauerimus, non utique judicauerim.*

Actus externi cultus est orare manibus in cœlum elevatis, aut

in formam crucis extensis. Sic Salomon orasse legitur, dum, sine templi structura imposito, in eo preces fudit: *Surrexit, dicitur III Reg. viii, 54, de conspectu altaris Domini: utrumque enim genu in terrâ fixerat, et manus expandit in cœlum.* Sic et christiani, teste modo citato Baronio, ex traditione apostolicâ orare consueverunt: id quod et S. Paulus innuit, I ad *Tim.* ii, 8, scribens: *Volo ergo viras orare in omni loco, levantes manus puras.* Quod Apostoli consilium admissum secutus videtur S. Paulus, anachoretarum parens et antesignanus: de eo enim S. Hieronymus memorie prodidit, eum postis genibus ac manibus in cœlum elevatis esse extinctum; imò et post obitum cadaver ejus in eodem situ perstitisse.

Actus externi cultus est orare corpore in terram prono, prout Judam Machabeum cum sociis suis preces fuisse novimus, ut contra Timotheum, qui cum formidando exercitu eos invasurus adveniebat, victorie palmam a Deo efflagitaret. *Machabeus autem, et qui cum eo erant, appropinquato illo, deprecabantur Dominum, caput terrâ aspergentes, humbosque cœlestis præcincti, ad altaris ereptadinem provoluti. II Machab. x, 25.* Eodem modo sub Marco Aurelio Antonino legio quadam christiana, facie in terram pronâ orans, exercitum Romano gloriosam victoriam et inimicis ignominiosam cladem obtinuit, prout idem Imperator per epistolam ad senatum retulit. Nobilissimum autem circa hanc orandi methodum exemplum ipse amabilissimus Redemptor noster nobis ob oculos posuit: de eo enim, cùm ad Patrem cœlestem in horto *Gethsemani* preces funderet, dicitur, *Matth. xxvi, 29: Et progressus pusillum prociidit in faciem suam orans.*

Actus externi cultus est, precum tempore, pectus tundere, prout de Publicano in templo legitur, *Lucæ xviii, 13: Percutiebatur pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.* Id et a Nicolao Pontifice in Epistola superius memoratâ ad *Bulgaros* laudatur, a quo piarum hujuscemodi percussioinum significatio in hæc verba explicatur: *Pectus percussimus, significantes videlicet, quod nequiter gessimus, displicere nobis: et ides antequam Dominus feriat, et antequam ultio extrema veniat, commissum præsentibus dignâ pœnere.* Baron. *Ann.* cit. Pio huic exercitio D. Hieronymus adeo addictus erat, ut de se ipso testatum reliquerit: *Memini me clamantem, diem junctis eum noctibus, nec prius a pectoris cessare verberibus, quin rediret, Domino increpante, tranquillitas. Ep. xxii ad Eustochium.*

Actus externi cultus est orare oculis piè in caelum elevatis ad exemplum Redemptoris, qui, ut *Joan. xi, 41*, legimus, *elevatis sursum oculis, dixit: Pater gratias ago tibi, quoniam audisti me. Et in eodem Evangelio, xvii, 4, Sublevatis oculis in caelum dixit: Pater venit hora, clarifica Filium tuum.* Actus externi cultus etiam est in profunda submissionis signum oculos deprimere, ut in pià illi publicani oratione observamus: *Et publicanus, ait sacer textus Lucae xviii, 13: A longe stans, notabat nec oculos in caelum levare.*

His positis, jam lector abundè perspiciet, quinam cultus exterioris actus Sanctorum exemplis et matris Ecclesiae auctoritate fuleantur; adeoque non solum sine superstitionis periculo, sed sine vana affectationis levitate in sum laudabiliter deduci possunt. Indagari itaque oportet, ad quamnam ex his externis actibus penitentes magis inclinentur, et a quibus plures obsequii, venerationis, submissionis, ac doloris affectiones animo suo instillari perscrutant. In his enim ut frequenter se exercent penitentibus jubet Director dum in suis cubiculis aut aliis locis separatis orationi vacent et liberum affectibus suis frenum laxare possunt, quin ab aliis observentur. Hujusmodi enim cultus actibus interius exteriusque saepius repetitis, virtutem Religionis in brevi adipiscuntur, insignem Deo honorem attribuentes.

Primis Ecclesiae saeculis fideles facie orientem respiciente preces suas fundere consueverunt, uti desumitur ex Justino, Origene et Damasceno. Et hinc legimus, S. Antonium, in oratione pernoctare solitum, de mane cum sole conquestum esse, quòd radiis suis vultum infestans, dulcium contemplationum quietem turbaret. Bationem autem, ob quam in hoc situ se ad orationem composuere, Justinus, L. *quest. qu. 118*, sequentibus allegat: *Cum sit impossibile prope tempore in quatuor orationum partes respicere; propterea in unam partem intendentes orationem peragimus, non proinde ut ea sola opus sit Deo, nec tanquam in ea habitatio sit Dei destinata; sed quia in locum, ex quo a nobis Deo exhibetur, veneranda observatio destinatum.* Unde autem mos hic derivatus sit, ex subjunctis ejusdem verbis patescit: *Porrò a quibus orationem Ecclesia accepit, ab isdem quoque, ubi orare solet, consuetudinem accepit, a sanctis viris Apostolis.* Verumtamen hic orandi modus non amplius in usu positus est; omnimode autem silentio eum involvere noli, ut Director personas fortè occurrentes, quae in tali situ orantes ad peculiarem pietatem se stimu-

lari sentiant, vana ejusmodi observantiae non condemnet; sed meminerit potius, usum hunc in Dei Ecclesia diu viguisse.

Monitum tertium. Circa Ecclesiarum, Altarium et Sacrificiorum ibi immolari solitorum cultum promovendum Director sese ferventem exhibeat, praecipue erga feminas, quae, etsi sacrarum ejusmodi rerum venerationi imprimis addictae videantur, non raro tamen plurimum irreverentiae eis irrogare solent. Frequentant Ecclesias, plurium horarum spatio imbi sese detinent, multisque intersunt sacrificiis; verbo, videntur spirituales, pie et plena religione erga Deum. Si vero earum agendi ratio attentius inspicatur, apparebit nimis multas non amore divini cultus, sed nauseà potius solitudinis in Ecclesiam trahi. Accedunt ad domum Dei, propria curiositati quam in suis domibus sagare nequeunt, parvulum quantitates. Ibi autem intentae sunt observandis vestium formis ac ornamentis quibus mulieres compe incedunt, invident illarum sorti, tristanturque si se pari pompa comparere non possint. Praeterea solent cum propinquis et vicinis suis garrire; de novitatibus, quae accidunt, confabulari; negotia sua cum illis conferre; ac de trivialibus domesticis conquiri; nec abstinere ab hujusmodi irreverentis, etsi interea tremendum in altari Sacrificium impioletur.

Haec, dum ad Ecclesiam accedunt, Deum certè non honore, sed contemptu affidunt. Eas igitur reprehendi oportet a Direttore, eisque injungi, ut se domi potius detineant, quam sic male disposita in domum Dei se conferant: siquidem unica corolla Mariana, debita cum reverentia et attentione recitata, Deo majus obsequium exhibebit, quam plures in Ecclesia orationes, si mille irreverentiae contaminantur. Harum auribus inemendanda sunt verba illa, quae S. Joannes Chrysostomus populo suo toties repetiit: *Stemus trementes et trididi, demissis oculis; praevenerit autem (juxta Mysteriorum ibi celebratorum exigentiam scilicet) animi gementes sine voce; jubantes corde.... An non videt eos; qui sensibili, corruptibili, temporali et terreno regi assistant, quibus aut inanimales, non loquentes, non auctores huc et illic mittentes; sed mortui, terrili, lugentes? Ex his documentum accipite, homines, et ne assidue Deo, quasi terrenum regem accessuri, Multi magis caelesti Regi cum timore arctata oportet. Et tandem in haec verba concludit sanctus: *Hoc ergo dico, et dicere non cessabo, donec correctos videam. Sermo de Levit. in Encanis. De S. Ambrosio, Caesarius memoriae prodidit, cum sacris operantem post**

Evangelium, populum publicè admonuisse, ut non solum garrulitate et risu, sed et tussi, strepitiis salivæ expurgatione, ac quovis rumore, qui pium Sacrificii silentium turbare posset, abstineret. Agat id itaque Director privatim, quod sanctus hic Archiepiscopus publicè facere non dubitavit.

Verùm, quod pejus est, occurrent femina omnis reverentiæ adò inmemores, ut ecclesiam petant non tremendi Sacrificii ergo, aut in sacrarum functionum venerationem, sed ut videlicet vanitates suæ pompam ostentare valeant. Hæ sacris altaribus propinquant, non Dei majestatem adoraturæ, sed aliorum obtulibus adorandæ ac oculos, mentes et corda adstantium a sacris functionibus abstrahendo. Harum irreverentiam Director contumdere poterit exemplo S. Elisabethæ Reginae. Elisabeth *Hungariae* regis filia, ut in ejus vitâ narrat Theodoricus Turingus moderato ac statim suo conveniente corporis cultû exornatam Ecclesiam subisse. Ad rei sacræ principium, cum ineffabilem sacratissimi Mysteriorum excellentiam et naturalis suæ conditionis vilitatem ponderaret, corde suo tantopere demittebatur, ut et ipsa dein corporis ornamenta removeret: re sacrâ namque progrediente, seponerat modò gemmas cordis, modò armillas, modò capitis ornatum; ita ut tandem in Altissimi conspectu non solum spiritu, sed et vestitu verè demissa appareret; illustre feminis exemplum, ex quo addisceret habent se potius expoliare, quam cumulare vanitatibus dum iis comparandum erit in conspectu Dei, earum amore in augustissimo hoc Mystério tantopere exanimari.

Monitum quartum. Dantur personæ, quæ, quam prone sunt ad concipienda vota, tam negligentes dein in iis adimplendis esse comperiuntur. In quodam spiritus fervore, aut necessitate quadam urgente, facili brachio Deo sese obligant, modò ad hanc, modò ad illam rem. Verùm non minus faciliè impositi sibi oneris obliviscuntur, aut obligationem contractam transgrediuntur. Hæ admoneri oportet, votum esse insignem religionis actum, e quo præclarus in Deum honor redundat, si adimpleatur; prout David aiebat: *Vovete, et reddite Domino Deo vestro.* Si autem executioni votum non mandetur, aut ei contraveniatur, injuriam cum sacrilegii malitiâ conjunctam supremae majestati irrogat. Quis igitur cautus et circumspectus in votis emittendis sit; caucior autem ac diligentior in iis adimplendis esse debet: unde istis personis Director injungat, ut nullo voto se astringant, priusquam cum

viro prudenti rem totam maturo consilio ponderassent. Id ipsum de juramento dicendum, quod, debitibus conditionibus instructum, cultus et Religionis actus est; iis autem deficientibus in gravem, quæ primæ veritati inferitur, injuriam convertitur. Itaque Director invigilet ut a penitentium linguis omne juramenti genus remotissimum teneat, juxta ipsius Christi consilium, *Math. v. 35, 36, 37: Ego autem dico vobis non jurare omnino, neque per cælum, quia thronus Dei est; neque per terram, quia sobellum est pedum ejus; neque per Jerusalem, quia civitas est magni regis. Neque per caput tuum juraveris: quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. Si autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.* Quòd si verò necessitas, veritas et Dei famulus jusjurandum exigant, attendendum, ut Deus, non nisi cum reverentiâ sacro ejus Nomini debitâ, in testem advocetur.

§ 52.

MONITA PRACTICA CIRCÀ DEVOTIONEM.

Monitum primum. Director sibi persuasum habeat, non exiguum esse officii sui partem, sensibilem devotionem rite dirigendi scientiam; rarò enim reperire est personas spirituales, quæ vel in gratiæ sensibilibus abundantia, vel in ejus penuriâ sese, prout oporteret, gerere sciunt. Quædam dantur, quæ secundum proportionem, quâ affectionum sensus deficiit, sanum etiam in spiritu profectum deficere autunt; id quod manifestè indicant consequentes, sese de die in diem in viâ Perfectionis regressi ac deteriores fieri. Quod autem pessimum est, etiam animo concidere solent. In casibus his Director soletèr investigare debet, num defectus hic solum sensum, aut ipsam etiam devotionis substantiam attingat. Id quod faciliè perspiciet, si ad opera, in tali frigoris statu peracta, diligenter attendat. Si videat tales penitentes in exercitiis spiritualibus diligentes, in abundantis solis penitentis et mortificationibus sollicitos; in his casibus remissio fervoris curanda non est; signum valentis ad bonum consistit. Quapropter earum animos oportet erigi, ne in consternationem decidant, et ut eorum corda omni angore liberentur.

Si autem Director advertat hujusmodi penitentibus non solum devotionis sensum, sed ipsam quoque illius substantiam deesse; eò quòd eos negligentes ac in operibus Perfectionis scordes inveniat, videatque eos non solum in res exteriores effundi, ut consolationem, quam spiritus exercitia interiori non subministrant, exterius a creaturis emendant; sed et faciles esse ad omittenda pietatis et devotionis officia, proclives ad indulgendum pravi affectionibus, propensosque ad admittendos etiam insolitos delectus. In his casibus acriter reprehendendi sunt penitentes, quia non jam circa accidentia versantur eorum tepiditas, sed ad ipsam devotionis substantiam revertendam progreditur. Dixi eos acriter esse reprehendendos, eò quòd ii, qui in hunc imperfectionis statum sunt prolapsi, hanc cordis sui duritiam nullatenus aut parum laesurari soleant, quia eam quæ voluntariam amant, cupiunt et deponere non satagunt. Quapropter Director vehementium reprehensionum stimulis eos exagitet, eisque ob oculos ponat, ni vim sibi inferentes et Deo ferventer sese commendantes ad priorem statum redeant, eos continuo in deterius ruitus, non sine manifesto in profundum abyssum decidendi periculo. Hunc in finem eorum auribus intonet terribiles eas minas, quas Deus in Apocalypsi tepori voluntario, illi scilicet, qui non solum affectum sensibilem, sed ipsam etiam voluntatem occupat, intental. Si verò penitentis in teporem relapsi cor ad talia prorsus immotum persisteret, signum foret, emm horrenda derelictionis effectus jamjam experiri.

Monitum secundum. Occurrenti Directori persona religiosa, quæ ob subtractum solum effectum sensibilem, quantumvis caliginosum omnem veram devotionis substantiam retineat, non solum consternantur, sed adeò animo dejectantur, ut se omnino perditas existant. Cum enim sibi dictum opinantur, quod Deus in textu ex Apocalypsi paulo ante citato tepidis voluntariis iure mimitatur; hinc non sine ingenti cordis amaritudine identidem cogitant, se a Deo reprobatas, ac obsequia sua et opera bona eidem non amplius accepta esse: melius fore, sine tot mortificationibus et spiritus exercitiis in duocenda vitâ minus exactè se communi hominum usui accommodare, et similia plura. Hæc ab ratione talliter cogitant aut loquantur, eò quòd etiam devotionis virtutibus soliditatem adhuc retineant. Quomobrem istas magno opere animari oportet; et ex eo quidem vel maxime, quod istiusmodi cogitationes diffidentia ac animi abiectione plene, et ad desperationem vergentes, ordinariè a demonio ingerantur: illud enim,

ansè ex apparenti hæc tepiditate arrepta, eas in præcepta actorum, tam terribi cogitationibus caput aggravat. Directoris erit igitur his S. Bonaventuræ verbis illis animo addere: *Non diffidere, cum consolatio interna dulcedinis tibi subtrahitur, quasi Deus dereliquerit te, vel bona opera tua non sint ei accepta; sed recurre ad illa vera testimonia, et consolare in ipsis; scilicet ut confidas de veritate Dei, quando tu non discidis a Deo per consensum ad provocationem mandatorum eius, quia ipse non derelinquit te per propitiationem suam.* Tom. II, de Process. reb. c. 1; in 4. Processu. Ratio hæc non minus efficacis ad solidandam in spe vacillantem animam, quam veritatis consentanea est: oertum enim, devotionis substantiam a nemine nisi volente amitti. Hæc in abiectione voluntatis consistit, quæ adjuvante gratiæ Dei, volentiu nunquam negatur.

Penitenti sic tentato poterit etiam a Directore suggeri, ut verba hæc divi Johi, sæpius repetat: *Etiamsi occiderit me, in ipso sperabo.* Job. xii, v. 15. Domine, etsi ad inferni extrema starem, ac fauces illius ad me devorandum jamjam apertas viderem, in te sperabo; absit a me ut unquam de inimici bonitate tuâ diffidam. Aut ut repetat illa Psalmi xxx: *In te Domine speravi, non confundar in æternum;* aut hæc Psalmi ix, 11: *Quoniam non derelinquit quærentes te; Domine.* His alivis hujusmodi sententiis student Director erigere animam, quam demum vanis et inanibus coningentæ derelictionis imaginibus pestem tantopere allaborat.

Monitum tertium. Directori præterea inculcandum, animas, de quibus hæc sermo, sensibili devotione destitutas animo subinde aderi dejecti, ut a sacro Epulo abstinere vellent, diobus etiam præscriptis, eò quòd sibi in pessimo statu constitutas videantur. Si verb ex recti plangus earum viderentur ratione colligere licet, devotionis substantiam in illis non desiderari, ipsarum male fundatis repugnantibus nullatenus cedi, sed, ut sacre Mensæ accumbant, eas potius adigi oportet. In ejusmodi casibus rite procedendi normam S. Laurentius Justinianus suppeditat, de Perfect. monast. c. 19, inquit: *Propterea non debet a sancto Domini convivio repelli indevotus, juste vivens, virtuosus conversans, humiliter se agnovens, puro conspiciens, et reverenter occidens: talis gratiæ insensibiliter et spiritaliter hoc Sacramento nutritur et vivit.* Procellarum sane ellatum I. hujusmodi animas enim, sensibilibus affectionum penuriâ non obstantè, ab augustissimo hoc Mysterio non solum gratiæ sanctificantis augmentum, sed et auxilia actualia, spirituum

ad bona opera novo vigore roborantia, reportant; etsi id tam subtili ac spiritali modo contingat, ut id ne ipse quidem perspicere valeant. His accidit, quod infirmis contingere assolet, qui, etsi ciborum saporem non degustent, nutrimentum attamen ab ipsis recipiunt. Hinc, prout agrotis cibi materialis abstinentia non indulgetur, sic neque his sacri hujus Cibi privatio est concedenda,

Monitum quartum. Incidit Director in nonnullas feminas, quas, etsi sensibili devotione abundare videantur, si earum vivendi norma exactius observetur, omni verâ devotione destitute inveniantur. Sunt prone ad suspiria, ad lacrymas, ad verba devotionis plena; orationum vocalium magnum recitant numerum, et Pane angelico relicti frequenter ambiunt. At quid? domi suae sunt inquietae, contentiosae, durae cervicis; obedientiam detrectantes, honorum temporalium et propriae utilitatis nimium studiosae, impatientes, loquaces et vite alienae observatrices. Harum devotio, si de sensibili loquamur, tenera potius ac mollis natura; quam fortis ac robusta gratiae effectus, et non parum affectationis sibi admixtum habere solet. Si verò in devotionis substantiam inquiramus, nihil solidi inveniemus, quia, ut Blosius praedicit inquit: *Verâ devotio in sui ipsius submissione, resignatione, obsequione ac vilipensione sito est, potius quam in sensibili sapore ac dulcedine; in Concl. Anima part. 1. c. xii, num. 2.* cum alacritas voluntatis ad Dei obsequium, in qua tota devotionis substantia confinetur, sanè sui ipsius mortificatione potius, quam hujusmodi dulcedine demonstrat. Directori cavendum igitur ne apparentem hanc devotionem sibi in pretio esse unquam ostendat, curandaque, ut personis a se directis non solum solidae devotionis ideam insillat, sed ipsum etiam illius usum ac exercitium persuadeat. Et generaliter loquendo, sunt in pretio habendae illae devotiones sensibiles, quas verâ virtutis fructus proferunt; eas autem oportet esse suspectas, quas virtutum operibus vacuas videmus.

§ 55.

MONITA PRACTICA CIRCA VIRTUTEM OBEDIENTIAE.

Monitum primum. Ingenti sollicitudine Directori eò incumbendum, ut virtus haec in discipulorum suorum animis plantetur, radiceturque; nam sine illâ oleum perdet et operam, ac vana

erunt omnes industriae, quibus discipulum ad Perfectionem perducere conatus fuerit. Si ille suadeat, praecipiat, exhortetur et instruat, hic autem non obediat, manifestum est, non obstante optimâ illius directione, hunc nullum unquam profectum facturum fore. Obedientiam autem a discipulo gemino remedio consequitur. Primum, contentum est ut virtutis hujus ingentem existimationem et amorem concipiat; impossibile enim est virtutis ejusdem possessionem adipisci, nisi voluntas sese eam acquirere velle efficaciter decreverit. Ad hunc finem attingendum hujus virtutis prerogative ei crebrò proponende, ac pro sedula meditationis materia assignanda sunt: considerationes enim vehiculae sunt lucis illius, quae voluntatem virtutis amore, ac eandem consequendi desiderio succendit.

Secundò, oportet discipulum in Obedientia continuo exerceri: siquidem virtutum habitus aliâ ratione quam frequentatione acutum acquiri non possunt; et si de virtute, quam in presenti pertractamus, sermo sit, omnino evidens est eum alterius arbitrio sese submittere facilitatem non adepturum, qui propria voluntatis ductum sequi assuescit. In omnibus itaque, quantumcumque fieri potest, faciat eum a suis pendere consiliis non solum circa Sacramentorum usum, sed et in penitentibus, mortificationibus, orationibus, inò et aliis operibus exterioribus, etsi indifferentibus. Voluntatem ejus subinde frangi oportet, res quasdam etsi licitas ei negando, e. g. Communionem, penitentias, aut alia pia exercitia, ad quae illum praeviis inclinatum sentiet: idque solum, ut ejus voluntas docilis reddatur ac flexibilis, et ab alieno arbitrio dependere dicat. Sancta Theresia de se ipsa commemorat, se quodam conscientiae arbitrio quondam usam fuisse, a quo ipsa, eò quod in infringendâ voluntate magno opere elaboraret, vehementer afflicta fuisset; postea vero subjungit: *Hic, quantum apparet, maximo pra omnibus aliis adjumento michi fuit, Quoniam autem demonium utilitatem ex hoc Directori in eam redundanti melius quam illa perspiciebat, eam ad hunc deserendum identidem incitabat. Verum Deus, qui utilissimam Ministri sui directionem optimò noverat, eam oculis interitis reprehendit, quotiescumque hujusmodi suggestionibus adhaerebat; prout ipsa scribit: Semper, cum id facere decreveram, statim intellexi, id non faciendum esse; sentiebamque intrâ me reprehensionem; quâ acerbis exercebar, conammbargue quàm ab ipso Confessore. Quandoque mortificationes ex vni, et reprehensiones ex alterâ parte me exagitant affligebantque. Verùm omnia haec mihi erant necessaria,*

eo quod voluntatis parum mortificata, et parum flexibilis essem.
In *Vid.*, c. 26.

Monitum secundum. Advertendum tamen, in mortificandâ frangendâque voluntate, prudentiâ et moderatione opus esse. Secus enim damna loco utilitatis inde resullarent. Quapropter caveat Director, ne extra casum extraordinarij Spiritûs sancti impulsus res impossibiles precipiat; id enim illicitum est. Imò et caveat ab imperandis rebus corporales aut spirituales penitentis vires excedentibus; secus enim ejus voluntatem non franget, aut flectet, sed in ingentes angustias conjiciet. Profectus quos ille in viâ spiritûs faciet, sunt discutiendi; et juxta horum proportionem potent Director ejus se inclinationibus opponere, cumque mortificationis jugo onerare. Verbo, ut illius directio felicem sortiatur effectum, constantiâ examiniari oportet: *Quid ferre recusat, quid valent humeri?*

Monitum tertium. Præter moderationem, Directori etiam aegritate quadam opus est in his mortificationibus precipiendis, quibus penitentis voluntatem mortificare desiderat: quapropter, si ejusdem inclinationibus contrarium quid injungat, id tali modo fieri oportet, ut Directoris intentionem non agrosat: tempus potius expectandum est, in quo circa rem quamlibet culpabilis deprehendatur, ut vera Directoris iustitia a penitente detegi queat. Quod insino quâ personâ, præcipue feminâ reperire est, que, si Directorem ad eas in mortificatione exercendas intantum videant, ex hocipso vanè sibi complacere solent nedum humiliores fiant; id enim ipsis iudicio esse videtur, Directorem quendam ipsarum spiritûs existimationem fovere: ita ut mortificatio tandem in vanitatem deinat; quod non contingit, cum mortificationem sibi deberi perscipiant. Notandum præterea, in frangendâ penitentis voluntate abstinentium esse a verbis asperis, indignabundis et ignominiosis; nisi persona virtutis prorsus peculiaris esset, quam omnem probationem sustinere valeret, cum hujuscemodi verba neque in personis spiritualibus animi tranquillitatem producere solent. Quapropter, si se ipsas vincere debeant, melius utique est, ut id cum animi quiete, quam cum inquietudine faciant.

Monitum quartum. Sacrà obedientiâ Director utatur ad eecendâs spirituum qualitates; præcipue si insolitis penitentia operibus sese castigent, aut penitentes favores, puta visiones, revelationes, extases a Deo recipiant. Nullâ aliâ mediante virtute

agnoscat tam facile, num penitentis spiritus rectus et sincerus, aut adulteratus sit ac depravatus. Et ratio mihi videtur manifesta. Tota vitæ spiritualis perfectio aut imperfectio in voluntate radicatur: siquidem omnes actiones nostræ et interiores et exteriores, si bonæ sint, a voluntate virtutis splendorem recipiunt; si vero malæ ab eadem viti turpitudinem contingunt. Quâ enim ratione continget, ut voluntas indocilis, rigida, dura et Superioribus ac Deo per obedientiam necdum subdita tempum esse possit, ut quod Spiritus S. opera grandia excitaturus descendat? Quomodo hortus erit, in quem Dominus delicias captaturus veniat! Quomodo thronus, in quem Altissimus sedem fixurus ac regnaturus sese demittat?

Celeberrimum est factum illud, quod Nicephorus in suâ Historiâ ecclesiasticâ, lib. xiv, c. 13, de S. Simeone Silitis commemorat. Sanctus hic habitationem suam neque in celo, neque in terrâ; sed in loco cœlum inter ac terram medio, supra sublimem scilicet columnam fixerat. Ubi vitam nec humanam, utpote ab omni mortalium consortio segregatam, nec angelicam, utpote perpetuis penitentia operibus horridam, sed in continuâ rerum divinarum contemplatione divinam vivebat. Monachi sublimia monitum illorum cacumina incoentes cum tam singulari etiam ac prorsus inaudito vitæ tenore persciperent, quoddam ejus spiritûs periculum facere decreverunt; et ne hujusmodi tentamine deciperentur, omnium securissimum existimârunt, illius probitatem ad lapidem lydium sanctæ obedientiæ explorare. Hunc in finem etiam nonnullos Monachorum ablegârunt, hunc eis nuntium deferentes: Quam insolitum vitæ tenorem super columnæ hujus verticem non inchoasti, o Simeon? cur ordinariam, securam et Sanctorum vestigiis tritam Perfectiõnis viam deseruisti, et novam es ingressus? ex columnâ hac oculus descendere, ac nobiscum ad vitam communem redi: ita Monachi tibi præcipiunt, a quibus ad hanc eorumdem voluntatem tibi indicandam huc missi sumus. Ille autem sciendum est, nuntios illos taliter fuisse instructos, ut Simeonem, sanctæ obedientiæ ordinationibus sese submittentem, in processu vitæ susceptis proposito corroborarent, refractarium autem etiam viæ et columnæ detraharent. At Simeon, intellecto hoc Monachorum nuntio, de curâ amore plenus, quæ ipso sui loco sollicitos haberet, eis grates rependebat, elevato oculo pede descendere parans, cum legit illi: *Substato, exclamârunt, fortis esto, et viriliter age: videris enim divinitus ad hunc vivendi normam perductus esse ante ignotum.* Unde et ille de voluntate Dei

securior in vita inchoat perseveravit. Obedientia itaque veridicentissimus spiritus Domini character est, quo is a quovis alio sive ficto, sive falso, sive adulterato distinguitur. Quapropter et Directorem tum ad discernendum aliorum spiritus, tum ad animas sibi commissas rite dirigendas eodem uti oportet.

Et hæc presentis Articuli de obedientia, ac superioribus duobus de religione et devotione dicta sufficiant. Omnes hæc tres virtutes ad iustitiam pertinent, et sunt ejusdem (ut scholastici loquuntur) partes potentiales: prima, quia legitimorum Superiorum mandata executioni inaudit; secunda, quia Deo debitum cultum defert; et tertia, quia cultum hunc cum alacritate exhibet. Quapropter nunc adhuc superest, ut et de aliis virtutibus, quæ cardinalem illam quæ partes potentiales continent, disseramus. Potentialis pars iustitiæ est pietas, quæ virtus dicitur, vi cuius Deo quæ Patri nostro: parentibus, sanguine junctis, patriæ et concivibus debitum officium et diligens tribuitur cultus. Ita docet S. Thomas. 2, 2, *quest.* 101, *art.* 1, qui præterea notat, cultum hunc præcipue parentibus non verbis solum et corporis gestibus, sed et opere ipso exhibendum esse: *Puto si sit infirmus, quid visitetur, et ejus curationi intendatur: et si sit pauper, quid sustentetur, et sic de aliis hujusmodi: quæ omnia sub debito obsequio continentur.* Idem ibidem *art.* 2. Insuper monet sanctus hic Doctor, si obsequia parentibus exhibenda a cultu et servitio Deo debito nos impediant, ut si v. g. a suscipiendo statu religioso, ad quem Deus fortibus inspirationibus invitat, avocent, hujusmodi nullos pietatis actus esse; eo quod hominem a Deo, cui honor omnium primus debetur, separant. *Si ergo, inquit, cultus parentum abstrahat nos a cultu Dei, jam non est pietatis, parentum incensere cultus contra Deum.* Ibidem *art.* 4. Post quæ in hæc verba prosequitur: *Unde Hieronymus dicit in Epistola ad Heliodorum: per calcantem perge patrem, per calcantem perge matrem, sicis odulit ad veritatem crucis evadit. Sionnum genus pietatis est, in hoc re esse credendum.* Potentialis pars iustitiæ est et observantia, per quam homines aliquâ dignitate antecedentes, aut peculiari quâdam dote excellentes cultu quodam et honore dignamur. Unde virtus hæc et Principibus, qui patris, et Ducibus, qui belli temporibus imperant, venerationem et reverentiam exhiberi exigunt. Honor et Superioribus præstandus est, tum quia jurisdictione in nos pollentes quâdam dignitate præfulgent, tum quia eandem in nostrâ utilitatem exercent. Reverentia Magistris quoque debetur, cum hi scientiam non solum in se ipsis possideant, sed etiam in

nos transfundant. Colendi demum sunt quicumque vel doctrinâ, vel bonitate vitæ, vel aliâ naturâ gratiæ dote præcellentes. Potentialis iustitiæ pars etiam veritas in dicendo est, vi cuius aliis res, prout in mente nostrâ sunt, verbis, scriptis, aut aliis modis manifestamus. Quanta virtuti huic honestas inest, exinde facili perspicitur, quod ejus opus humanum commercium conservetur, quod, si animi sensus sincerè non exprimerentur, subsistere non posset. Si res enim verbis aliter quam in mente sunt, hominibus exprimi fingas, nulla amplius sermonum communicatio inter eos locum habebit; multo minus contractus, pacta, conventiones, aut negotia, eo quod omnis commercii fundamentum, fides scilicet deficeret. Virtutis hujus honestas etiam ex viti eadem oppositi turpitudine colligitur; cum homini ingenio nihil ignominiosius sit, quam fallacem mendacemque audire. Potentialis iustitiæ pars pariter et gratitudo est, ad quam duo requiruntur. Primò, ut accepto beneficio, interno animi affectu, respondeamus, ut inquit Seneca, *de Benef.*, lib. II, c. 33: *Vis reddere beneficium? benigne accipe.* Secundo, ut acceptum beneficium alio quodam æquali beneficio rependamus; imò, ut S. Thomas ait, etiam alio quodam majori: cum beneficium æquale reddere potius species debiti quam grati animi vicissitudo videatur. Eum, qui ad Perfectionem aspirat, nullâ omnino virtute destitutum esse oportet; at multò minus gratitudine, in ipsis etiam brutorum cordibus radicata, utpote quæ, experientiâ teste, valde frequenter erga homines sibi beneficos sese grata exhibere solent. Præterea et vindicta potentialis iustitiæ pars est; at non illa, vi cuius quis ob injurias sibi illatas non aliud quam alterius malum intendit, cum hæc ex odio et invidia, quæ utpote charitatis repugnantes nunquam licent, proficiatur. Virtutem vindictæ S. Thomas potius in hæc verba describit: 2, 2, *quest.* 108, *art.* 1. *Si per intentio vindicantis feratur principaliter in aliquod bonum, ad quod pervenitur per poenam peccantis, patet ad emendationem peccantis, vel saltem adhibitionem ejus, et quietem aliorum, et ad iustitiæ conservationem, et Dei honorem, potest esse licita vindicta, aliis debitis circumstantiis servatis;* ad quas e. g. pertinet, ut vindictam sumant ii, qui debita auctoritate sunt præditi, quales sunt Principes, Judices et legitimi Superiores, non autem privati homines: horum enim non est aliena delicta vindicare; sed iis potius compati, si alii per ea lædantur, aut si sibi ipsi injuria inferatur, eandem tolerare. Tandem et liberalitatis potentialis iustitiæ pars est: ea enim circa honorum fortunæ usum hominem largum efficit ita, ut aliis plus largiatur, quam in proprium impendat commodum.

Omnes hae virtutes iustitiae rigorosae non sunt, quia strictum et legale in aliis ius ac debitum non respiciunt; at partes potentiores iustitiae tamen dicuntur, quia quaevis eorum ad quoddam etsi minus strictum in proximo ius referunt: unde et quaedam ratione cum iustitia conveniunt, ac ad earundem consecutionem extendendum ab omni eo, qui cardinalem hanc virtutem cum perfectione adipisci desiderat.

§ 54.

MONITA PRACTICA CIRCA VIRTUTEM PATIENTIAE.

Monitum primum. Si capiat Director ut anima tribulationibus afflicta illas debita cum patientia perferat, eam exhortari oportet ut ad orationem accedens malorum tolerantiam a Deo sine ulla intermissione efflagitet, usque dum sua cordi tranquillitas fuerit restituta: *Testatur aliquis vestrum? orat.* Deus enim omnem cordis ejus molestiam absterget, dolorem ejus leniet, et supplicium mitigabit. *Incedo me in die tribulationis: eruat me; et honorificabit me. Psal. xlii, 15. Item, Psal. xc, 15: Clamabit ad me, et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, et glorificabo eum. Ac rursus, Psal. cvi, 13: Clamaverunt ad Dominum et non tribulaverunt, et de necessitatibus eorum liberavit eos.* Unde, si homo patientiam flagitet, Deus ejus preces non exaudire non potest. Accidere equidem potest, quod Deus illius preces circa liberationem a malis, quibus sese oppressam sentit, non exaudiat: eo quod hujusmodi immunitas vel potentia saluti, vel Dei gloria subinde non congruat. Quod autem patientiam, si debito modo postuletur, non concedat, fieri omnino non potest: cum haec ex his sit gratia, supra quas, utpote Dei voluntati haud habita conformes, promissionis ejus fides secure sese extendit. Et id ipsum omnino balsamum illud esse debet, quo Directorem penitentium afflictorum dolores abstergere oportet: efficere scilicet, ut Deo frequenter sese cum fiducia et ex toto corde commendent, ut patientiam primo, et liberationem a malis secundo tantum loco postulent. Si secundum, eo quod his forsus non expediat, non impetebant, primum, quod majoris est momenti, certo adipiscantur. At hic notandum, orationi propriam etiam industriam necessario adjungendam esse: motiva scilicet ad dissipandam tristitiam, et ad cordis tranquillitatem restituendam praeter ceteris aptiora ponderanda sunt; et juxta illa ad propriam

crucem cum equanimitate amplectendam etiam vis est ipsi inferenda.

Monitum secundum. Ad patientiae adeptionem multum etiam conferri malorum, quae accidere possunt, praevio et generosa ad forti eadem animo excipienda praeparatio: secus enim, si improvisae scilicet superventiant, facili brachio nos dolore opprimunt, ac doloribus deficiunt, quin nos ipsos juvare valeamus. Ipsa haec arte Jesus Christus cum suis Apostolis est usus, ut eos contra tribulationum illis imminuentium horrorem obarmaret. Amaram nempe suam e mundo haec discessum his amputavit, dixitque mundum gavisurum, ipsos autem planetibus, suspiriis, afflictione et tristitia replendos; in haec tandem verba concludens: *Hec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum. Joan. xvi, 33.* Unde merito S. Gregorius: *Jacula praevia manus ferunt; et nos torribilibus mundi mala suscipimus, si contra haec per praesentium clypeum munimur. Hom. xxxv, in Evang.* Quapropter Director discipulum patientiae adipiscende avidum instruat oportet, ut in meditationibus suis res duras et arduas, quae supervenire possent, praevidere, ac coram oculis suis ordinare, et ad eas devota omni natura repugnanti, forti animo amplectendas sese erigere discat. Ubi hoc exercitio saepe repetito eo elucetabitur, ut immittas a Deo cruces cum pace ista exipere queat, ut gravi earum pondere nec collidatur, nec opprimatur.

Monitum tertium. Verum notandum Directori, quoniam in tribulationes, quae accidere possent, provia quaedam provisione indagare ad patientiae adeptionem multum conducere possit; eas tamen, postquam evenerint, nimium ponderare perpendereque multum nocuum afferre posse. Si persona injuria quaedam affecta ad adjuncta eandem aggravantia ponderanda se convertat, ad visitata scilicet personae injuriam inferendis, ad propriam excellentiam, deducet, opprobrium et dama inde resultantia; afflictionem suam haud dubie augeri: a tristitia autem etiam ad indignationem, querelas et vindictam converterit. Id ipsum de quavis alia tribulationis specie dicendum. Si vero de hujusmodi non cogitur, cum cogitatione omnis amaritudo evanescit. Quapropter tribulationum tempore mentem ab us avertamus, ac tantum de his cogitemus, quantum ad eas Deo offerendas requiritur. Tali namque modo eveniet, ut res adversas placido animo perferamus.

Monitum quartum. Afflicti penitentes ad frequentem Sacramentorum usum sunt admittendi : siquidem a nullâ re tantas ad tolerandum vires hauriet , regio Propheta attestante : *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me. Psalm. xxi, 5.* Velus Testamentum geminam figuram, quâ veritas hæc exprimitur, nobis subministrat, unam scilicet in Eliâ, et alteram in Daniele. Eliâ impiam Jezabel, quæ eum ad mortem conquirebat, fugiens viam unius diei in desertum perrexit ; cùmque ibi et viribus fractus, et timore dejectus sederet subter unam juniperum, *pelicis animæ suæ, ut moreretur. III Reg. xv, 4.* Angelus autem Domini in grandi illâ afflictione ejusdem spiritui tantum vigorem corroboraret, et corpus refocillaret, subinericium panem ei manducandum porrexit. Qui mysticus panis lassis membris tantas vires, et Propheta animum despondentis spiritui tantum vigorem subministravit, ut in ejus forlitudine quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem Dei *Horeb* perrexerit. Symbolum id fuit fortitudinis, quem Panis Eucharisticius inter persecutiones ac vitæ hujus afflictiones nobis suppeditat. Id ipsum dicendum de panis illo subacto in alveolo, quem propheta Habacuc ab angelo in *Babyloniam* translatus Danieli attulit, dum in leonum lacu inter horrida illa monstra versaretur. *Daniel xiv, 32.* Siquidem et ille figura erat Panis nostri Angelici, qui nos mali circumdatos confortat, corroborat et patientiâ vigorem tribuit. Et sanè antiqui christiani Coelesti hæc Alimonia usi sunt, ut se ad martyrium corroborarent : id in quo e vitæ hujus malis maximum, et periculum, cui christiana fidelitas exponi potest, gravissimum continetur. Si Director itaque in personis mularum et gravium tribulationum pondere afflictis patientiam augere desideret, Sacramentorum usum his augeat oportet : ea enim, si piè frequententur, desideratum in his effectum producent.

Monitum quintum. Præ omnibus autem Directori notandum, personas afflictas summâ lenitate et moderatione tractandas esse. Eorum furores sunt tolerandi, impetus perferendi, dolorum est miserescendum, et cum eorum plantibus, si fieri potest, plangendum : verbo, eam ipsam a Directore cum illis exerceri oportet patientiam, quam consiliis suis ipse eis innuat : et eadem misericordiâ eorum mala tractari, quam ipse, si similibus malis afflictus esset, sibi impendi optaret. Hæc commiseratio, hæc affabilitas, hæc cordis dulcedo eorum vulneribus balsamum et doloribus suave lenimen erunt.

MONITA PRACTICA CIRCA VIRTUTEM CASTITATIS.

Monitum primum. Quanquam Director fors in ponitentium suorum regimine benignas sequi sententias circa alias materias opportunum ac utile judicet, id in presentis Articuli materiâ tamen faciendum est nunquam. Communissimam illam theologorum sententiam, quòd in hoc vitio non detur parvitas materis, et ipse semper ob oculos habeat, et penitentibus vel maxime persuadeat : in hac re omnis transgressio gravis, et omnis lapsus mortalis ; unde et magno cum timore ac cautissimè procedendum. Præprimis autem circa feminas domi suæ solitarias retinendas, ac a virorum consortio et familiaritate segregandas rigorosum esse oportet. Quandoquidem quotidiana nobis demonstrat experientia, feminas a conversatione remotas vivere innocentissimas ; occasionem cum viris conversandi autem expositas esse fragilissimas. Quid S. Hieronymus Salvina, illustri matrone *Romanae*, in juventutis flore, marito suo orbata, hæc de re scribat, audiamus. Sanctus hic Doctor, eam a conversatione virorum extraneorum abstinere non contentus, illam etiam a familiaritate virorum servitio addictorum alienam desiderat ; suadetque, ut seniorum quendam morum honestate præ caeteris conspicuum famulitio præponat, ac ejus ope reliquis opportuna imperia distribuât : *Qui facit vidua, ait, inter familia multitudinem? inter ministrorum greges? quos nolo contemnat ut famulos, sed ut viros erubescat. Certe si ambitiosa domus hæc officia flagitat, proficiat his senem honestis moribus, cujus honor dignitas dominus sit. Ita maxima in Ecclesia Dei auctoritatis Sancti loquuntur. Ex quibus lector abundè percipiet, quanto hæc in materiâ rigore procedendum sit.*

Monitum secundum. Præterea penitentibus, sacra castitatis amantibus, alacritas in repellendis primis tentationum aggressio-nibus a Directore inculcari oportet : nam S. Gregorius verissimè dixit : *Si tentationi in corde nascenti festinè non resistitur, hæc eadem, quâ nutritur, morâ roboratur. Moral. lib. xxi, c. 7.* Si roborata autem fuerit, quanto ejus victoriam non redditur difficilior? Quapropter discipulis inculcandum, pravas cogitationes in mente exurgentes, aut immundos affectus in animo excitatos infernales scintillas esse, cordi, tanquam materiâ ad ignem concipiendum

disposita, a dæmonio injectas: hinc, si illa promptè resistendo non statim extinguantur, ingens e vestigio flamma succendetur, cujus ardoribus misera anima in cineres redigetur. Unde id nobis agendum, quod facere solemus, in adstantes igni scintilla quedam insitit: hanc siquidem nec per momentum immorari patimur, sed quom citissime excutimus. Eadem itaque sollicitudine infernalis hæc scintilla depellenda sunt, quæ, si vel per modicum voluntariè anime immorentur, præclaram puritatis ejus vestem comburant, et letale ei vultus infligant.

Monitum tertium. Director solo hoc non contentus sit, quòd penitens, delegat omnem defectum contra sacram puritatem a sese admissum: sed induci hunc etiam oportet, ut omnem præterea cogitationem et tentationem contra virtutem banc exorientem, tam et occasione, quibus sese incaute exponit, candidè aperiat: nulla enim re omne inconveniens longius ab eo removebitur. Id consilii Cassianus nobis suggerit, *Collat. n. c. 41*, inquit: *Abest (homo) non adversus visibiles, sed invisibiles atque inimicas hostes diavolum nocturnumque evasitiam, nec contra unum, sed duos, sed tantes innumerabiles ceteros spirituales homines: cujus casus tanto periculosior cunctis, quanto et infestior inimicis, et cingressos occurrat. Et ideo semper seniorum (patrum spirituum scilicet) sanam cautionem sunt sectanda vestigia, atque ad eos cunctis, que in cordibus nostris insidiantur, sublato confusionis velamine, deferenda.* Id si agamus, magnus hic asecta ab omni hostium laterali impetu insidique nps securos reddit, inquit: *Quò institutione formatus, non modò ad perfectam discretionis rationem quisque perveniet: verum etiam manitus, a cunctis insidiis inimici tutissimus permanebit.* Rei hujus rationes in eo versantur, quòd primò dæmon latronum morem servet, qui, si delegantur, fugient et latibula quærunt. Deinde verò anima ipsa non solum exhortationibus et consiliis Directoris, sed et gratis, in candidè apertione præmium abundantius a Deo affluentibus, fortior ac ad pugnam generosior, et per consequens etiam de victoria securior evadit.

Monitum quartum. Penitentibus, impuritatis vitio oppugnatis, a Directore moderata quedam penitentie opera insinuanda sunt: puta jejunia, aut fastidium flagellorumque usum; hæc corporis afflictiones multum conducunt ad refræandam carnis superbiam, ac ad obtinendam a Deo abundantem gratiam omnes ejus impellens fortiter sustinendi.

Monitum quintum. Notandum Directori, etsi virginitas castitate conjugali pretiosior sit, tamen personam matrimonio junctam virginitate et meliorem et perfectiorem esse posse. Ita docet Angelicus, 2, 2, *quest. 152, art. 4, ad 2*, scribens: *Castitas virginitatis melior sit quam continentia conjugalis: potest tamen conjugatus melior esse quam virgo duplici ratione: primò quidem ex parte castitatis: si scilicet ille, qui conjugatus est habeat animum magis puritatem ad virginitatem servandam, si oporteret, quam ille qui est virgo. Sanctus hic Doctor etiam D. Augustini auctoritatem allegat, utpote qui, de *Bono Conjugii, c. 22*, virginem quandam instruens, tam ita loqui docet: *Ego non sum melior quam Abraham (etsi ego caldeus, hic matrimonio junctus sit): Et rationem postea subdit, dicens: quòd enim nunc ago, melius illo egisset, si tunc agendum esset. Præterea Augustinus dicit in Libro de Bono conjugali, quòd Joannis exlibitatus et Abraham comunioni pro temporum dispositione pro Christo militaverunt, sed Joannes continentiam in opere, Abraham verò in solo habite habuit: Eadem loco in resp. ad 4.* Omnia hæc eum in finem allegavi, ut Directorum persuasum facerem, præclaram castitatis florem non in solis juvenum, puellarum, viduarum et Ecclesiasticorum cordibus excollendam; sed eò etiam curandum esse ut in conjugum animis radices agat: siquidem et illi sublimem castitatis perfectionem attingere possunt, si ea, que hoc Articulo expositimus, observent, præmissis autem si magna animi avulsionè progrediantur, et omnem continentiam statui congruè etiam exactè custodiant.*

§ 56.

MONITA PRACTICA CIRCA VIRTUTEM MANSUETUDINIS.

Monitum primum. Mansuetudo virtus est que iram secundum recte rationis præscriptum moderatur. Ex quo consequitur, non omnem iracundiam mansuetudini repugnare, sed eam solummodo, que recte rationis præscriptis adversatur. Unde Aristoteles de hac virtute sermonem faciens ait: Ille est mansuetus, qui pro quibus, et ut oportet, et cum oportet, et quanto tempore oportet irascitur. Mansuetus enim perturbatione vocare solet, nulloque duci affectu, quousque ratio præscripserit. Qui verò nunquam, etiam cum oportet, irascitur, fati esse videtur, quòd neque sentire, neque dolere videatur. 4 *Ethic. c. v.*

Id ipsum S. Basilius, in *Constit. Mon.*, c. 15, ait: *Non est alienum ab eis, qui mansuetudini student, animo interdum incitari. Hinc percipi facillime potest, quod Moyses, de quo in Sacris Litteris testatum habemus mortuorum cum omnino mansuetissimum fuisse, ubi ira temporis ratio poscere visa est, vehementissimè est indignatus; atque eatenus animi incitatione progressus, ut eam non alia ratione, quam suorum corde terminaverit. Cum enim legis tabulas deferens de monte Sinai descenderet, conspiceretque vitulum aureum altari impositum, fumantia circa illud turribula, jugulatas hostias, et totum populum circumcirca adorationis actibus intentum, sancta quâdam iracundiâ exarsit; ita ut, collectâ et armatâ oculis tribu Levi, fulguris instar per inermis et attonitæ multitudinis tabernacula discurreret; hæc desideret priusquam viginti tria hominum millia trucidata jacerent, strage tantò magis horrendâ; quanto contumaci illi populo minus expectata: idque etsi, ut S. Doctor ait, mortalium omnium mansuetissimus fuerit. Quapropter, ut quis intelligat, num iracundiâ virtuti mansuetudinis amica aut inimica sit, tota difficultas in eo versatur, num illa recte rationi consentanea, vel dissentanea potius sit.*

Et, prout hic cum angelico Doctore notari oportet, etsi iracundiâ secundùm essentiali physicam considerata in inflammatione quâdam sanguinis circa cor, ex quâ fervida quâdam affectio progignitur, consistat; quatenus tamen affectio homini proprius est, aliud non est, quam appetitus vindictæ penam injuriæ congruentem exigentis: *Ira*, ait S. Doctor, 1, 2, *quæst. 42, art. 4, est appetitus vindictæ: hæc enim importat collationem pænar infligendæ ad nocuumtum sibi illatum. Dixi iram talem esse, quatenus actus homini proprius est. Is enim etiam rebus et injuriæ irrogandæ, et vindictæ suslinendæ incapacibus irasci potest: potest indignari saxo, ad quod offendit; bestia, que gressum non movet, calamo, qui atramentum non reddit; atramento, quod non fluit, aut aliis hujusmodi rebus. Hoc indignationis genus simile est iræ bestiarum, quæ, etsi vindictæ appetendæ capaces non sunt, ad rerum sibi nocivarum occursum lamen irascuntur, et quandoque etiam in furorem aguntur. Hujusmodi indignationes a ratione nullatenus pendunt. Sed potius flamma sunt, quæ tam in nobis, quam in brutis excitantur ad imaginationem cujuscumque rei, quæ ut damnosa aut molesta representatur. De efferatâ hac iracundiâ in præsens non ago, postea de eâ sermonem facturûs. Datur alia præterea iracundiâ, in quâ ratio locum habet, quatenus dicat, actionem quamdam injuriosam et vindictâ dignam esse: et de hac,*

quæ homini ratione dotata propria est, et S. Thomas loco citato loquitur, et nos in præsens sermoinamur, declarantes, quando ea vitiosa ac mansuetudini contraria, nisi et quando pia ac eidem consentanea censenda sit. Totum hoc ratiocinium in ipsis Anglici doctrinâ fundatur, qui, *cit. quæst. 40, art. 7, ait: Cui in homine sit et ratio et imaginatio, dupliciter in homine potest motus iræ consurgere. Uno modo ex subâ imaginatione mutantis lesionem: et sic insurgit motus iræ in res irrationales, et inanimatas, secundum similitudinem illius motus, qui est in animalibus contra quodlibet nocivum. Alio modo ex ratione mutantis lesionem.*

Ira itaque, quæ vindictæ appetitus est, recte rationis præscriptis et quoad substantiam, et quoad modum opponi potest. Quoad substantiam, rationis legibus adversatur primò, cum exigitur a personâ privatâ, ad quam id nullo jure spectare dignoscitur: *Mihi* (et iis, qui vices meas in ferris agunt) *vindicatam, et ego retribuam*, ait Dominus. *Ad Rom. xii, 19.* Secundò, si vindicta, quæ ab auctoritate prædico sumitur, injusta est: et tertio, si vindicta etsi justa ex motiva irrationabilibus proficiatur. Præclare ad rem inquit S. Joannes Chrysostomus: *Neque ferris est absolutè atrocitatis, neque parere mansuetudinis; sed mitis ille est, qui ferre potest, que in ipsum peccato sunt, qui (si legitima tamen auctoritate sit præditus) in aliis factam injuriam propulsat, et eis fert opem.... Qui autem hujusmodi non est, sed est hebes, et deses, et somnolentus, et nihil melius mortuo affectus: non est mitis, nec mansuetus. In Psal. cxxxi.*

Ex quibus inferitur, ad mansuetudinem pertinere, ut ab homine miti ac placido reprimatur, suffocetur et extinguatur omnis indignatio ad proprium injuriam vindictam inclinans. Virtuti huic autem non opponitur indignatio, vi cuius homo, necessariâ auctoritate instructus, ad alienas injurias vindicandas, et debitis penis coerendas progreditur. Verum ipsam hanc vindictam aut punitionem, ut ad justitiam et mansuetudinem conformetur, nec exorbitare, nec delicti qualitate excedere, sed eidem proportionatam esse oportet. Imò et vindicantem hanc indignationem nec a recto aliorum culpas castigandi fine declinare necesse est, nec indulgendum, ut proprio male affecto malevologue animo satisfiat; sed invigilandum potius, ut ex solo amore justitiæ, vel aliene emendationis desiderio, vel cum Moysæ ex reparandi divini honoris zelo procedatur.

Ne autem iracundia quoad modum excedat, requiritur ut vindicta, etsi iusta et a Superiore ob rectos et rationabiles fines intentata, executioni non mandetur cum quodam indignationis excessu quoad interiora, aut modis impropriis quoad exteriora: sive isti deini in incompis gestibus, sive in indecentibus et in proximi offendiculum vergentibus verbis consistant. In hoc identidem delinquent multi a Superiorum numero, qui in ipso subditorum suorum errores puniendi actu in mille verba obscena, varia iuramenta et disteria ignominiosa: ad ipsorum punitionem nullatenus spectantia, prorumpunt: ad huiuscemodi non nisi irritata bilis exhalationes sunt. Verbo, ut fuscum hanc doctrinam paucis comprehendam, eum mansuetum esse assero, qui ex unâ parte injurias sibi ut persone private illatas nec persequitur, nec ulciscitur: ex alterâ parte autem injurias aliis illatas et aliena delicta, si Superior sit, insectatur, et justam eorum vindictam exigit: ex finibus tamen rectis, et sine nimâ inflammatione circa interiora, ac absque actione indecenti circa exteriora.

Monsium secundum. Verùm maxima intrâ mansuetudinis limites esse retinendi difficultas in eo versatur, dum offensus Superior est, et offendens ejus subditus: ut contingit, dum Principi a subditis insidie struntur, et dum parens a filiis, aut maritus a conjugè injuriis afficitur. In hujusmodi casibus enim eos ad tales injurias non insensibiles esse: sed moderatam potius indignationem concipere, et rationabiliter vindictam exigere convenit. At facillimum est, personam irritatam in excessu superioris improbatos incidere, ita ut nimiam exardescat, in verba indecentia, malevola, aut impia erumpat, ut potius iniquam et justo majorem sumat, ut eam exipat non ex justitie et correctionis motivo, sed ex odio, et reum afflictum videndi cupidine: et consequenter ut christiane mansuetudinis legibus mille modis contraveniat.

Quapropter, si Director in patres aut matres (id ipsam de quovis alio Superiore dicendum) incidat, qui liberis male moratis irati, aut ab his quoadque etiam offensi in rigoris excessu prolabantur, vel in impia aut contumeliosa verba prorumpunt, his liberorum suorum castigationem ante aliquot horarum, aut modis vel omnino integri diei lapsam ita interdici oportet, ut nunquam nisi sedatis iræ assistibus puniant. Ipsi equidem sibi opponunt, indignatione extinctâ etiam puniendi voluntatem evanescere, ita ut ad castigationis executionem oculos procedere necesse sit. At ex hoc

ipso Director argumentum sumet ad more hujus necessitatem ipsis demonstrandam. Si enim irâ extinctâ omnis etiam castigandi voluntas cessat: exin sanè manifestè colligitur, eos ad culpârum vindictam non merè justitiam, aut emendationis desiderio, sed nimis bilis fervoribus permotos esse: id quod christiane mansuetudini apertè opponitur, et a peccato subinde etiam gravi excusari non potest.

Monsium tertium. Jam verò ad illud indignationum genus gradum faciamus, quod juxta superius dicta brutis quodammodo commune est: eò quod ratio nullum in eò locum habeat (nequidem quatenus rem indicat, quæ iudicium injuriæ et meritum vindictæ favolvit) sed solâ molesta et noxive ejusdem rei imaginatione excitetur: ut in brutis fieri assolet. Sic vestibus suis quisquam indignatur, eò quod membris non adaptentur: irascitur instrumentis artis, eò quod ad laborem inepta sint: exardescit in bestiam, eò quod molestiam afferat. Sic in domibus privatis dominus effervescit in famulum, domina in ancillam ob defectus ex naturali ineptitudine, aut omnigenâ oblivione proficiscentes. Sic amicus in amicum effervescit ob defectus naturales et nullatenus culpabiles, quos in eo animadvertit. Hæ indignationes, utpote non ab injuriâ homini et ejus proximo illate, sed ab externis quibusdam molestiis provocate, iracundiæ leonum, tigridum, canum, ursorum et taurorum quàm simillimæ sunt, et per consequens etiam mansuetudini, homini præcipue christiano et spirituali ad eò propria, e diametro oppositæ: unde et eas summi vigilantia refragari, et eos absque alterius culpa nobis molestas quàm placidissimè tolerari oportet. Quoniam autem frequenter contingit ut id indignationum genus contra proprios domesticos, utpote quibuscumque crebris conversandum, insurgat: hinc Director soleriter invigilet, ut patientes præcipue cum domesticis mansueti sint, eorumque pravas inclinationes et naturales defectus placide et cum tranquillitate cordis perferre addiscant.

Monsium quartum. Notandum Directori, zelum, quo delinquentibus succensimus, dum aliena peccata impedire conamur, aut jam perpetrata reprehendimus, etiam iram ac indignationem esse: sanctam atamen, cum vel ex amore Dei, cujus honorem despectum videmus, vel ex charitate proximi, cujus spirituale damnum reparare cupimus: originem trahat. Sancta hæc ira-

cundia mansuetudini non adversatur: imò ii, teste S. Gregorio, hallucinantur, qui propriis tantum et non etiam alienis delictis irascendum esse autumant. *Hanc iram*, ait S. Doctor, *quia Hebi non habuit, motum contra se implacabiliter superius ultionis excitavit; nam quo contra subditorum vitia tepuit, eo contra illum districtio aeterni rectoris exarsit. De hac ira per Prophetam dicitur: Irascimini, et nolite peccare: quod nimirum non recte intelligunt, qui irasci nos nobis tantummodo, non etiam proximis delinquentibus volunt. Si enim sic proximam ut nos anare pratipimus, restat, ut sic eorum errata, sicut nostris vitis irascamus. Moral.*, lib. v, c. 30. Advertendum tamen, indignationem hanc, dum a vero zelo proficiscitur, temperatam esse debere, eò quòd virtutem moderatricem habeat. Tum verò nec turbida, nec amara, nec inquieta, nec impetuosa, nec violenta est: et si mentem parumper perturbet, uti Eliseo contigit, eam non omnino excusat, prout vitiosa et vituperabilis indignatio assolet.

§ 57.

MONITA PRÆACTICA CIRCA VIRTUTEM HUMILITATIS.

Monitum primum. Prima et præcipua Directoris cura eò dirigenda est, ut animæ in sacra humilitatis virtute solide fundetur. Secus enim non ipse solum in dirigendis penitentibus incassum laborabit, sed et hi conatuum, quos profectui in virtutibus faciendo impendunt, iacturam facient. Vitæ spirituali namque intentum esse, et humilitatis curam non gerere, fabricam arenæ superimponere est. Ut in tanti momenti materiâ ordinatim procedatur, primò discipulorum mentibus humilitas cognitionis à Directore instilletur necesse est. Ea enim ad solidum humilitatis fundamentum extruendum lapis omnium primus est. Verùm hic notandum, ad scopum hunc attingendum non sufficere cognitionem, ut loquimur, abstractam, vi cuius homo modo confuso sese nihilum, peccatorem et miserabilem esse credit, prout fides docet: cum superficiali hac cognitione enim diabolice superbia fundus perbene conjungi potest. Vivâ potius, profundâ, practicâ et veracem ingenerantur depressionem, vi cuius anima sese et coram Deo, et coram hominibus despiciat, cognitione hic opus est. Signidem iuxta Angelicum in submissa hac affectione humilitatis virtus formaliter consistit. Quoniam autem nulla virtus, imò nec ulla etiam ars sine diuturno exercitio addiscitur; hinc necessarium est, ut Di-

rector discipulos suos ad humilitatis exercitium non solum inducat, sed usque ad mortem in eo constantes teneat.

Curet igitur ut per quoddam temporis spatium de sui ipsorum cognitione meditationem instituam, considerationes proposito huic opportunas iis præscribendo. Si eosdem satis proficisce viderit, doceat eos humilem hanc sui ipsorum cognitionem omnibus suis affectibus immiscere, haud aliter ac panis omnibus aliis cibis apponi solet. Rem claritè explico. Si in Dei præsentia esse constituentes ejus magnitudinem considerent, eos ad proprium etiam nihilum, ad propria peccata ac propriam indigentiam mentis oculos reflectere oportet; ita ut adorationis et cultûs obsequii profundæ etiam humilitatis commisceantur. Si certos defectus emendandi, aut virtutes quasdam exercendi proposita concipiant, recordari eos oportet, quantopere præteritis temporibus in iis defecerint; ita ut propositis internæ confusionis ac intimi ruboris actus conjungantur. Si virtutem quamdam, aut aliud spirituale bonum a Deo flagitent, ponderent, sese non solum illius acquirendi non capaces, sed et indignos esse, qui a Deo illud obtineant; etsi in summâ illius bonitate spem suam reponentes ferventer illud postulent: sic etenim precum fervor cum humilii proprii nihil cognitione conjungitur. Si eos peccatorum suorum penitentem, propriam fragilitatem perpendi oportet: sic enim interno dolori cordis quoque demissionem adjuvant. Si homo taliter sese continuo exerceat, profunda et familiaris quædam propriæ miseriæ cognitio in eo et plantabitur, et radicabitur.

At hic notandum hanc sui ipsius cognitionem, ut veram humilitatem, illustratam esse oportere quodam divine lucis radio, vi cuius nostrarum miseriarum abyssum vivaciter penetramus. Hoc deficiente, ebi cognitio varium veritatum meditatione fuerit exulta, ad deprimum arrogantiæ nostrum spiritum ac superbam cor nostrum non sufficet. Id hic accidit, quod in aliis piis considerationibus continuo usu venire solet. Hæc, exempli causâ, Dominicæ mortis dolores meditaris, et atrocitæ ejus vulnera ac sanguinis ab eo profusi copia nullum erga patientem Redemptorem pietatis sensum in te excidunt. Eadem supplicia hodie meditaris, et commiserationis lacrymis pene conficis. Cor id est quia hodie illa lucis claritas tibi affulget, quâ hæc destitutus eras: illa, inquam, lucis claritas, quæ Christi dolores menti tuæ manifestè proponens, teneram simul morsitæ impressionem ingenerat. Sic, si Deus cognitioni, quâ peccata tua penetrare conaris, quendam

lucis sua saltem superaddat, omni enim veritate maximum totius orbis peccatorem le reputabit, loque in conspectu Altissimi in nihilum rediges; prout, teste D. Bonaventurâ, S. Franciscus simpliciter sese omnium maximum peccatorem existimavit; et S. Cutharina *Serenus*, beato Raymundo ejus consensu arbitro attestante, sese peccatricem omnium flagitiosissimam reputavit. Valens et gentium Apostolus S. Paulus sese credidit, ut propriâ ejusdem confessione patam sit: Christus Jesus venit in hunc mundum peccatorem saltem facere, quorum primus ego sum. *Ud Tim.* 1. 15. deficientia hoc lumine, miseria tua: ex oculis tuis evanescent; et, quantumcumque animi contentionem adhibebis, coram oculis Dei tibi ille non videris esse, qualis revera es. At qualis jam lucem hanc adipsam modum suppetit? certe non alius, quam continuis et sâdâcâ plenis precibus, quibus nihil negatur, eandem flagitare. Unde penitentibus humilitatis adipsam studiosis a Directore crebro injungi et mulari oportet, lucem hanc, que et humilitatem incitat, et industriâ ad sui ipsius cognitionem adhibitis conjuncta; animas in cordium suorum in tuis deprimit ac in nihilum redigit, continuo a Deo flagitandum esse.

Dixi, oportere, ut Directore animas curæ suæ commissas in hoc scriptum cognoscendi studio usque ad mortem exercent; cum studium hoc eis eorum numerus sit, a quibus nemo unius sese eximere potest. Quodam animus, que perfecto amore succendi incipiunt, eximere se possunt a certis meditationibus terrorem incipientibus, quales de morte, de inferno, de divino iudicio, etc. insitui solent: quandoquidem *perfecto charitas*, ut S. Joannes, I *Joan.* iv. 18, ait, *foras nullâ timorem*. A sui verò ipsius cognitione nemo unius sese innuncium redire potest: imò animas cæteris altius elevatas exercitio huic alii solertius intentas esse oportet. Et sic si penitentium tuus mystici etiam non perfecti amoris gradum attingisset, illa ut existes et raptus pateretur, ac cum Apostolo in tertium etiam oculum raptus esset, hunc, si nunquam alius, nihilum suum, peccata sua et naturalem debilitatem suam ob oculos habere debet; cum his, quem Deus in altiori quodam gradu collocavit, etiam vane ejusdem cogitationis virginem; et, quod consequitur, eundem præcipitiorum periculo magis expositus sit: unde is se semper demissiora servare tenetur.

Mortuisa secundum. Humilitatem cognitionis humilitatis affectionis subséquatur oportet: in hac namque virtutis hujus substantia et successu quasi continetur. Præquam autem ad ipsum affectionis

jam salutaris exercitationem descendam; Directorem a me præmonitum vellem, solerter invigilandum esse, ut vera humilitatis affectio a falsâ, fallaci et perniciosa rite secerentur. Director namque frequenter incidit in personas spirituales profectus sui avidas, que turbatione replentur, immo omni etiam interâ pace exarantur, dum in ea peccata aut defectus prolabantur, quos multoties jam evitare proposuerunt. Inquietudo hæc diffidentiam quandam emendationis, nunquam subséquatur: post se trahit. Video, inquit, hujusmodi homines ad seipos, me ad perfectionem inperum esse: commendo me Domino Deo: ad propter peccata mea extandit non mereor. Ex his in neglecto honorum operum prolabantur. Totum hoc vera eis humilitas videtur, eò quod in quadam propria fragilitatis cognitione fundetur: unde et id nullatenus a se removeve conantur, cum revera aliud non sit, quam objectio animi, seu consternatio cordis, ex subtili quadam superbiâ progerminatâ. Scias cur isti post admissum peccatum inquietudine exagitantur, quia vanam de seipsis ideam sibi formaverant, existimantes sese jam fortes ac ita in virtute roboratos esse ut nunquam amplius cadere deberent; si jam in hac de seipsis existimatione sese acceptos vident, quid mirum, si turbentur, et cordis amaritudine replentur? Scias ear in diffidentiam incidant? quia nullum in se ipsis confidebant, et putabant scilicet, ab hujusmodi defectibus se suis industriis liberari posse; cum verò propria dein experientia edoceantur, quam debile fuerit fulcrum illud, cui vanè innixi erant, eas in diffidentiam et vilitatem animi incidere mirum non est. Ex his jam Directore perspicit quâtopere tales anime, falsâ humilitatis specie deluse, a recto virtutis tramite aberrant, et quantâ curâ ac vigilantia opus habeant.

Verus humilis, postquam in peccata incidit, nec miratur nec inquietatur. Cum enim in debilitatis suæ cognitione rite fundatus sit, aliunde scit, malignam cordis sui terram aliud quid progerminare non posse. Penitet eum equidem; ac non tam ob malum sibi illatum, quam ob eius in oculis Dei displicentiam; et eodem tempore in humilitatis actibus sese exercet. Diffidentie locum non dat; sed in divina humilitatis brachia sese proficiens aperto corde identidem repetit: indubitanter spero, gratiâ tuâ id effectum iri, quod fragilitate mea evinci non potest. Et hæc ratione ad Perfectionis studium perarcendum ex ipsis suis lapsibus animos resuscitat. Ex his itaque Directore lucem haurire oportet ad corrigendas falsas humilitatis affectiones, que vel a superbiâ, vel a demonia, vel, prout plerumque contingit, a primâ æque ac ab altero ori-

ginem trahunt, et peculiari Directoris zelo in discipulis emendanda sunt.

Monitum tertium. Veræ et supernaturalis a Deo immissæ humilitatis affectio in quâdam sui ipsius despicientiâ consistit, quæ ex proprii nihili, et culpæ ac miseriarum suarum cognitione progignitur, quæque hominem cum pace non Deo solum, sed et hominibus subijcit. Videamus jam, qualiter submissionem hanc in usum deduci oporteat, et primò quidem respectu Dei. Anima, in Domini sui præsentia constituta, oculo fidei obtutum in infinità illius majestatis defigat, alium obtutum autem simul in propriam etiam vilitatem conjiciat; et inter miserias suas divinæ magnitudinì comparatas se coram Deo demittat, ac in nihilum redigat, quantum nempe lucis a Deo impertitæ ope possibile fuerit. S. Vincentius Ferrerius exigit primò ut nos instar fœditi cadaveris habeamus; ita ut nos ipsos ex imo cordis despiciamus, miremurque, qualiter Deus rem adeò abominandam amare potuerit. Secundò, ex intimo cordis affectu confiteamur, omne, quo fruimur, bonum non nostrum, sed Dei esse, eique omnem illius gloriam deberi; nobis verò solum nihilum ac peccatorum putredinem, que ipso nihilo peior est, attribuendam esse. Tertio, gaudeamus nos nihil esse, ut ille omnia esse possit, nos nihil posse, ut ille solus omnia possit nos omni bono destitutos esse, ut ille omne, unicuique et summum bonum nostrum esse possit. Quartò, doleamus de tam gravi furto a nobis admissò, vi cuius rem extra ipsum pretiosissimam, gloriam ipsius scilicet attraximus, de quâdam nostrâ dote aut prerogativâ nobis ipsis placentes, aut laudes ipsi et non nobis debitas inde aucupantes; et eodem tempore ereptum ei honorem omnem iterum restituamus, pleno corde exclamantes: *Tibi soli honor et gloria.* Quintò, omnem simul et gloriam restituamus, que et hactenus a vanis et superbis hominibus erepta fuit; profiteamurque ei non solum ut primò principio ac omni boni origini, sed et at fini ultimo, in quem summo jure omnia refundenda sunt, omnem gloriam debitam fuisse. Sextò, cum admiratione suspiciamus, Angelis et Beatis cœli civibus in nihilum suum sese demergentibus, et summam egestatem suam agnoscentibus, non solos superbis afferri auros fuisse. Septimò, timeamus ne Deus dona jam impertita nobis auferat, permittatque, ut us abutatur, perniciem eorum ope nobis attrahentes. Octavò, præcipuis autem firmum et constans concipiamus propositum non solum propriam laudem, proprium honorem, aut propriam existimationem nunquam amplius ambiendi, sed et, quantum ex parte nostrâ

fuerit, omne illud, quod eam nobis conciliare potest, pro viribus evitandi, qualia sunt dignitates, gradus et honorifica aut plausibilia officia: nam, teste D. Bernardo, *declinanda et execranda illa præsumptio est, quò sciens et prudens fortè uideas de bonis non tuis tuam quærere gloriam: et quod certus es a te tibi non esse, id tamen alterius rapere non vereris honorem.* Et paulò post: *Est quippe superbia, et delictum maximum uti datis tanquam in-natis, et in acceptis beneficiis gloriam usurpare beneficii. De dilig. Deo.*

Monitum quartum. Humilitas affectionis erga proximum tres gradus complectitur, quorum exercitationem paucis declarabo. Primus est; ita seipsum despiciere, ut quis omnibus suis proximis, etiam quos sese inferiores agnoscat, se subijciat. Submissio hæc exigit ex parte intellectus, ut aliorum opiniones pluris faciamus quam nostras, easque nostris præferamus. Ut aliorum consilia semper exquiramus, eademque sequamur, ulpote nostris securiora existimantes. Ex parte autem voluntatis submissio hæc in eo versatur, quòd voluntatem nostram non Dei et Superiorum solum, sed aliorum quoque voluntati subijciamus. Quoad opera externa contentos nos esse oportet, si nostra in pretio non habeantur, et alienis operationibus postpositantur.

Secundus gradus, quem affectionis erga proximum humilitas consequitur, in eo consistit, si quis seipsum ita despiciat, ut ab aliis contemptus cum pace perferat. Unde, si quis nos parvi faciat, in corde nostro dicamus: æquam causam habet; tribuit quò mihi competit; tractet me pro meritis; consentit cum ipsis Dei ac totius paradisi iudicio, ulpote coram quibus ob nihilum meum adeò vilis, et ob peccata mea adeò abominandus sum. In gradu hoc despicientiæ amaritudo persensitur; superatur tamen alio quodam respectu, quem homo de seipso concipit, unde et ad Deum conversus ait: grates tibi, Domine, quod tandem sit, qui indignitatem meam, prout reverè est, agnoscat, et pro meritis tractat; et pro calumniatore suo Dominum deprecari conatur. Ut gradum hunc ascendamus entendum nobis est: secus enim, teste D. Gregorio, et prout capite quinto notavi, contemptus ille, quem nos nobis habere videbamur, dum nos et peccatores agnovimus, et peccatores de claravimus; nec vera humilitas, nec verus contemptus erit. *Multos novimus, ait S. Doctor, qui, arguente nullo, peccatores se esse confitentur: cum verò de culpa sua fuerint fortasse correpti, defensionis patrocinium quærunt, ne peccatores*

esse videantur. Qui si tunc, cum ad sponte dicunt, peccatores se esse verba humilitate cognoverint, cum arguantur ab aliis, esse se, quod confessi fuerant, non negarent. Moral., lib. xii., c. 10.

Si verò nos ita contemnamus ut etiam ab aliis despici gaudemus, affectionis humilitas tertium etiam gradum attingit. Gradus hic et sublimis et arduus est. Interea tamen illic cum gratia Dei pervenire possumus, et aspirare tenemur. Duplex humilitatis genus a S. Diodoro distinguitur: *Una mediocrium, altera perfectorum. De Perfect. spirit., c. 95.* Mediocres sive proficientes inter opprobria tritium et animi amaritudinem persentiscunt, eò quòd pravus nature inclinationes necdum devicerint; perfecti verò lætitia prefundantur, eò quòd de passionibus suis ita jam triumphaverint, ut ad movendum bellum caput non amplius attollere audeant. Verùm in quocumque statu constituti simus, alibiandum nobis est, ut despectus, injurias ac ignominias cum gaudio amplectamur, voluntate saltem, si recalcitranti sensu fieri nequeat, dicentes: Jam, Jesu mihi tibi amore mel contempto similis sum. Hæc opprobria, hæc persecutiones, hæc calumnie, etsi tamen exoram faciem præ se ferant, felicitas et beatitudo illa sunt, quàm tu fanulus tuis promissisti. *Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et blasphemaverint nomen vestrum, et mendicantes propter me. Matth. v. 11.* Gaudendum itaque mihi latandumque est. En hic practicos humilitatem exercendi modos, quos sensus sine sensu ponentium animis Director instillet necessum est, prout scilicet eorumdem dispositioni et majori vel minori, quem delectat, spiritus profectui congruere perspicit.

TRACTATUS QUARTUS.

DE CHRISTIANÆ PERFECTIONIS ESSENTIA, QUÆ IN VIRTUTIBUS THEOLOGICIS, CHARITATE PRÆCIPUE CONSISTIT.

§ 58.

MONITA PRACTICA CIRCA FIDEM THEOLOGICAM, IPSUS ESSENTIAM, PROPRIETATES, NECESSITATEM, IPSAMQUE ACQUIRENDI ET EXERCENDI MODOS.

Monitum primum. Caveat Director ne hallucinetur et fide substitutum credat eum, qui eadem plenus est. Et insinuo, quia reperire est bonus et perfectior sine avidas animas, quas Deus vehementibus contra fidem tentationibus exagitari permittit; non alium in finem, quàm ut in eadem fidei virtute profundius radicentur. Sicut enim arx et ex parte sese magis munire ac inexpugnabilem reddere conatur, ex quâ ab hostibus suis impettitur; ita et pie animæ in suis virtutibus, in quibus à demonibus ferociter impugnantur, ob generosam, quâ hostium suorum impetus frangunt, repugnantiam, fortiores redduntur. En rationem, ob quam tot animæ timide et infidelitatis tentationibus adeo afflictæ inveniantur, ut ipsis non solum extra orationem, sed ipsæ etiam orationis tempore, nec Deus, nec cælum, nec infernus dari, et veritates catholice non nisi deliria et melancholicorum creberrorum adinventiones videantur. Hujusmodi conflictus Deus permittit, ut illis animæ his resistentes tentationibus, in fidei virtute solidius stabiliantur.

S. Joannes Chrysostomus ejusmodi animas naviculæ in medio tempestuosi maris ventorum turbinationibus exagitatae, et ope anchoræ securæ persistenti in hæc verba comparat: *Quemadmodum navem*

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MÉXICO
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

esse videantur. Qui si tunc, cum ad sponte dicunt, peccatores se esse verba humilitate cognoverint, cum arguantur ab aliis, esse se, quod confessi fuerant, non negarent. Moral., lib. xii., c. 10.

Si verò nos ita contemnamus ut etiam ab aliis despici gaudemus, affectionis humilitas tertium etiam gradum attingit. Gradus hic et sublimis et arduus est. Interea tamen illic cum gratià Dei pervenire possumus, et aspirare tenemur. Duplex humilitatis genus a S. Diodoro distinguitur: *Una mediocrium, altera perfectorum. De Perfect. spirit., c. 95.* Mediocres sive proficientes inter opprobria tritium et animi amaritudinem persentiscunt, eò quòd pravus nature inclinationes necdum devicerint; perfecti verò lætitià prefundantur, eò quòd de passionibus suis ita jam triumphaverint, ut ad movendum bellum caput non amplius attollere audeant. Verùm in quocumque statu constituti simus, alibiandum nobis est, ut despectus, injurias ac ignominias cum gaudio amplectamur, voluntate saltem, si recalcitranti sensu fieri nequeat, dicentes: Jam, Jesu mihi tibi amore mel contempto similis sum. Hæc opprobria, hæc persecutiones, hæc calumniæ, etsi tamen exosam faciem præ se ferant, felicitas et beatitudo illa sunt, quàm tu fanulus tuis promissisti. *Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et blasphemaverint nomen vestrum, et mendicantes propter me. Matth. v. 11.* Gaudendum itaque mihi latandumque est. En hic practicos humilitatem exercendi modos, quos sensus sine sensu ponentium animis Director instillet necessum est, prout scilicet eorumdem dispositioni et majori vel minori, quem delectat, spiritus profectui congruere perspicit.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MÉXICO
DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

TRACTATUS QUARTUS.

DE CHRISTIANÆ PERFECTIONIS ESSENTIA, QUÆ IN VIRTUTIBUS THEOLOGICIS, CHARITATE PRÆCIPUE CONSISTIT.

§ 58.

MONITA PRACTICA CIRCA FIDEM THEOLOGICAM, IPSUS ESSENTIAM, PROPRIETATES, NECESSITATEM, IPSAMQUE ACQUIRENDI ET EXERCENDI MODOS.

Monitum primum. Caveat Director ne hallucinetur et fide substitutum credat eum, qui eadem plenus est. Et insinuo: quia reperire est bonas et perfectionis sine avidas animas, quas Deus vehementibus contra fidem tentationibus exagitari permittit; non alium in finem, quàm ut in eadem fidei virtute profundius radicentur. Sicut enim arx et ex parte sese magis munire ac inexpugnabilem reddere conatur, ex quâ ab hostibus suis impetitur; ita et piæ animæ in suis virtutibus, in quibus à demonibus ferociter impugnantur, ob generosam, quâ hostium suorum impetus frangunt, repugnantiam, fortiores redduntur. En rationem, ob quam tot animæ timide et infidelitatis tentationibus adeo afflictæ inveniantur, ut ipsis non solum extra orationem, sed ipsæ etiam orationis tempore, nec Deus, nec cælum, nec infernus dari, et veritates catholice non nisi deliria et melancholicorum creberrorum adinventiones videantur. Hujusmodi conflictus Deus permittit, ut illis animæ his resistentes tentationibus, in fidei virtute solidius stabiliantur.

S. Joannes Chrysostomus ejusmodi animas naviculæ in medio tempestuosi maris ventorum turbinationibus exagitata, et ope anchoræ securæ persistenti in hæc verba comparat: *Quæmodò modum navem*

ventorum impetu jactantem, et fluctuam assultu inundatam demissa anchora omnino stabilit, et vel in medio pelago radicat: ita etiam noscitur nostram extraneam cogitationibus jactantem adventu suo fides ex imminenti naufragio liberat, tanquam in tranquillam portum in conscientia certitudinem deducens. Hom. super verba Apost. Habentes autem eundem spiritum.

Monitum secundum. Ne Director in discernendis hujusmodi spiritibus in errore inducatur, investiget num cogitationes penitentem inquietantes a culpâ quâdam originem trahant, et num dubia in mente exorta prout deberet, non repellat, sed vacillet potius et titubanti intellectui adhaereat; siquidem in tali casu grave infidelitatis peccatum admitteret, eò quòd firmam divinam locutioni fidem habere nollet. Unde ejus errorem a Directore corrigi, ac in memoria eis revocari oportet effatum illud Augustini: *In rebus miris summa credendi ratio est omnipotentia creatoris.* Lib. xxi, de Civit. Dei, c. 7; uti et illud ejusdem sacri Doctoris eodem loco: *Demus Deum aliquid posse, quod nos fatemur investigare non posse.* Hic reflicienda ipsi etiam est memoria noti eventûs, qui eidem D. Augustino accidit, dum parvulum necpè in maris litore sedentem conspexit, qui argenteo cochleari in foramen intrâ arenam manibus excavatum vastas illas undas infundere nitabatur; qui a D. Augustino ob ingenii hebetudinem reprehensus respondit: *facilius totum mare parvo illo scrobo, quam sublime sanctissimæ Triadis mysterium exigua Augustini capacitate comprehendere posse.* Tum verò et injungat, ut in ejusmodi cogitationibus sese nunquam desinat, considerans, Dei opera capacitate nostrâ superiora esse; sed ut vacillantem mentem per fortem erga veritates revelatas assensum firmare conetur.

Monitum tertium. Si verò Director animadvertat infidelitatis suggestionibus nullam a penitente ansam præberi, nec ullam ab eo culpam admitti, ita ut contra ejus voluntatem, imò et multâ cum molestiâ ac cordis afflictione in mente exoriantur; non habet, quod timeat: quandoquidem cruciatus, quem experitur, manifesto indicio est, voluntatem ab omni consensu alienissimam esse, et pravis cogitationibus non solum non adhaerescere, sed eas potius perhorrescere. In hoc casu tuto credat, titubationes, quibus circa fidem exagitatur, non nisi diabolicas ad profundius in eò radicandum ejusdem fidei habitum a Deo permissas tentationes esse. Remedii loco eidem injungat, ut diabolicas has molestias contemnat, nec plurius eas faciat quàm hominis dements ineptias,

eni sine ullâ ad ejus verba attentione tergum vertit. Despicentia hæc quantum superbo tentatori displiceat, et quantopere ad eum in fugam agendum juvet, crederi non potest. Si sese autem multâ cum violentiâ tentatione urgeri persentiret, contra illam actu quodam fidei se obarmare posset, generaliter tamen solummodo circa veritates a Deo revelatas, et quin ad mysterium, in quo sese tentari experitur, singulariter descendat: nam tentationis sue maleficium, tum temporis, peculiari quodam modo ponderare, periculosum esse solet.

Præmissis autem ad hujusmodi certamina eundem animet repræsentando necessitatem, vi cujus anima, priusquam ad quemdam Perfectionis gradum perveniat, multarum tentationum, et hujus, de quâ sermocinamur, præcipuè purgationem sustinere tenetur: siquidem per involuntarias hujusmodi fluctuationes in virtute fidei magis stabilitur, ac solidius vite spiritualis fundamentum ponit. Quapropter, si Director in animas infidelitatis cogitationibus vehementer exagitatas incidat, instruat eas, hominem spiritualem in presenti vita diu ab omni tentatione immunem esse non posse, *Quia acceptus eras Deo,* aiebat Angelus ad Tobiam, *necesse fuit, ut tentatio probaret te.* Job. xii, 13. Si quamdam ergo tentationem sustinere necesse est, eam utique, quam Deus ipse immittit, suscipere ac cum paucè tolerare juvat. Ad eodem tempore penitentem securum reddi oportet, peccatum grave, quamdiu resistitur, nunquam admitti. Id enim nullum conducit ad hoc, ut tales tentationes majori quâdam animi celsitudine contemneret audeat.

Monitum quartum. Director eò animum suum intendat ut penitentes cum fide obscurâ operari studeant: non ideo quidem, quod fides clara, luminosa et sensibili solatio abundans sancta et proficua non sit, aut dum Deus eam elargitur, humili quâdam animi avulsione juxta superius dicta suscipienda non sit; sed ideo quòd in misera hac vitâ semper haberi nequeat. Director nullum e Sanctis noverit, qui non molestas asque ac diuturnas ariditates pertulerit. Imo Christus ipse, etsi in hac jam terrâ boatus, ut Theologi inquirunt, comprehensus esset, ac sublimissimâ quâdam visione ipsam Dei faciem contempleretur, sub finem vitæ tamen tantâ animi derelictione affligi voluit, quâ ad extremam etiam virum defectionem deduceretur. Jam cogita, num servos suos adhuc dum viatores non pariter similia pati cupiat. Veritatem hanc sibi persuasam habere oportet, continuis spiritûs consolationibus abundare, fu-

desperatio est periculosior, quia per spem revocatur a malis, et inducitur ad bona prosequenda. Et ideo sublata spe irrefrenatè homines labuntur in vitia, et a bonis laboribus retrahuntur. Id quod et ex S. Isidoro confirmat, qui, lib. II De summo bono, c. 14, ait: Perpetrare flagitium aliquod mors est animæ; sed desperare est descendere in infernum. Verum equidem est, de diffidentia idem dici non posse. Interea tamen et ipsa damnosissima est; cum ex eodem cum desperatione fonte originem trahat, ab abusu scilicet timoris Dei, et a malo usu horroris peccati; etsi abusus hic in illa minor sit. Etsi a Deo non omnino recedit, tamen ad eum per spem vel omnino non accedit, aut saltem valde parum; unde et ex eâ quoque remissio in bono et certa dispositio ad malum enascitur. Hinc lector perspiciet, quanto jure dixerim, tandem a personâ spirituali illum animæ profectum sperari non posse, quandiu hæc spiritus dejectiones ex eâ externaliter non fuerint.

Si ergo a timoris abusu non desperatio solum, sed diffidentia et consternatio quoque enascitur; illum in corde penitentium semper spe contemplatum a Directore conservari necesse est. Timor necessarius est: siquidem anima sine timore, navis est ingentibus instructa velis, saburra pondere atitamen destituta, quæ, quò levior est, tantò velocius in naufragium impellitur. Spes pariter necessaria est; quia anima sine spe navigium sine vento est, quod in medio mari immobile subsistit, quin iter suum prosequi possit. Anima verò sperando timens et timendo sperans navis est, quæ per ventorum favores et saburra equipondium secura in portum provehitur. Quapropter Director invigilet ut spes semper major sit, superetque timorem; prout gentium Apostolus, ad Rom. xv. 13, nos edocet: *Ut abundetis in spe, et virtute Spiritus sancti.* Siquidem hæc reverè nostris piis operibus motum imprimere, et virtutum animæ esse debet. Si timor spe semper stipatus incedat, omni præcatum erit periculo, ne diffidentia et multò minus desperationis affectus insurgat: timor etenim erit humilis et animosus simul, utpote spe corroboratus; et spes erit fortis ac modesta simul, utpote per timorem depressa. Quamobrem, si Directori animæ diffidentes occurrant, hæc frequenter considerare jubet motiva ad excitationem spei idonea; injungatque illis ut in orationibus suis affecta hoc multum sese nutriant: quandoquidem debilis eorum conditio robusto hoc cibo magnopere indiget. Præprimis autem districtè illis præcipiat, ut quamprimum vel penarum timore, vel culparum suarum horrore sese animo

dejici persensuerint, spei actus tandem repetant, usque dum priusminus dejecto animo vigor redeat.

Monitum tertium. Quoniam autem nimis hic peccatorum horrore et imprudens hic timor diversis et causis originem suam trahere potest, ab apprehensione scilicet vel peccatorum præteritorum, vel culparum presentium, vel inconstantia; vi cujus voluntas in eosdem identidem errores relabatur, vel malorum futurorum; ideo Directori in omnibus ejusmodi casibus ad animos persone nimio timore perculse addendos remedia in promptu esse debent.

Si diffidentia a peccatorum in præteritâ vitâ admissorum horrore proficitur; penitentibus Director etiam D. Basilio proponat, peccata nostra, etsi enormia et numero plurima, semper atitamen finita esse; cum Dei misericordia ex opposito et in se ipsâ, et actuum suorum numero infinita ac interminata sit: unde nulla desperandi, sed peccata solummodo detestandi subest ratio. En propria S. Doctoris verba: *Si peccata magnitudine et numero possunt definiti (misericordia autem Dei, et miserationes ejus neque magnitudine, neque numero possunt circumscribi), sine dubio non est cur desperatio adhibenda sit: sed cognoscenda misericordia Dei, et commissa peccata detestanda. Regul. brevi, quæst. 13.* Interrogare etiam eos oportet cum S. Joanne Chrysostomo, *Hom. 2 in Psal. 50: Quid est peccatum (etiam gravissimum) ad Dei misericordiam? tela aranea, quæ vento flante nusquam comparet.* Et si penitentis subjungat, totum grandium ejus facinorum cumulum, immenso divine misericordia mari immersum, aliud non esse, quam stillam fellis oceano lactis aspersam, rem nullatenus exaggerabit; sed minus, quàm verum sit, dicet.

Si is autem a peccatis præteritis sibi nimium timeat, et timorem suum in præteritis Exomologesibus ex eo fundet, quòd sese in iis non rite accusasse opinetur; Director, cui fundamentò hic timor imitatur, examinet. Si nullum inveniat, injungat ei, ut de admissis peccatis doleat, et, si milies peccavit, milies doleat, ac huic dein acquiescat. Cum enim de novo confiteri non teneatur, eò quòd accusationem rite factam esse ponamus, per dolorem sæpius repetitum de veniâ hujusmodi culpæ, si ex causâ ignotâ nondum deleta essent, sese semper magis securum reddet. Id consilii idem Chrysostomus suggerit (loco supra citato), scribens: *Nolo dicas, blasphemus sum. Nolo dicas, persecutor sum, immen-*

das sum. Habes omnium ostensiones; in quem roberis, portum confugio. Vis in novo? vis in veteri? In veteri David; in novo Pontus. Nolo excusationes mihi afferas; nolo mihi ignaviam tuam pratendas. Peccasti? punire. Milles peccasti? milles punire.

Si diffidentia ex culpis presentibus et ex inconstantia, quam homo in servandis propositis experitur, nascatur; prout non raro accidit personis spiritualibus, que, dum in defectus, quos admittere nolent, frequenter recidunt, et vivas adhuc animi passiones sentiunt, de profecto suo diffidunt: his excitulari oportet, ut in Dei adiutorio multum fiducia ex eo reponant, quod plena sui ipsius victoria opus gratie et donum Dei sit, quod divina bonitas illud sperantium et postulantium nemini negat. Hæ animanda sunt per exemplum S. Petri, qui, prout S. Bernardus notat, cisi e tot millibus ad Apostoli munus electus, et ex Apostolis ad Summi Pontificatus apicem evehctus, tamen turpiter cecidit, et post repetita non cadendi promissa cecidit; hoc non obstante ad ingentem sanctitatis eminentiam fuit elictus. *Si Petrus*, ait S. Doctor, *post tam gravem lapsion ad tantam rediit eminentiam sanctitatis, qui de cetero desperet, si tamen egredi voluerit de peccato. Serna. in in solenni, Petri et Pauli.*

Si vero penitentis diffidentia a nimio timore malorum alterius vite originem ducat; Director enim ad spem elevat per considerationem dotorum, quos Dei Filios, ut nos a malis alienis liberaret, ac æternam felicitate bearet, pro nobis pertulit. Id remedi S. Paulus nobis suppeditat, *ad Hebr. xi. 3*; scribens: *Recognite eum, qui talem sustinuit a peccatoribus contradiccionem, ut ne fatigantur animis vestris deficientes.* Hinc etiam in memoriam revocandi sunt verba S. Joannis, iii, 16: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Et si ad hoc nimio timore prostratum carnis erigendam promissa tam clara necdum sufficiant, commemorat et illa Christi, verba quibus sese præcipue pro salute peccatorum in mundum venisse testatur, inquit: *Non veni vocare justos, sed peccatores. Matth. ix. 13.* Uti et illa alia, quibus protestatur, sese nonaginta novem oves relinquere, ut unam unicam, qua perierat, insequi, et in ovile summo reducere possit. Deinde ei inungi oportet, ut in mediis hujusmodi considerationibus verba Job, ac ad spem in dejectum cor revocandam aptissima, identidem repetat, inquit: *Et tamsi occideris me, in te sperabo: ipse erit Salvator meus.* Tanta, Jesu mi!

æternæ salutis pignora mihi obtulisti; ut, cisi justitie tum gladio me jugulaturus adstares, tamen in te sperare vellem. Tu Redemptor meus es; tu Salvator meus. Quem igitur timebo? quid metuan? Nota atamen, spe hac propriam operam cum gratiâ conferendam non excludi; siquidem salutem sine bonis operibus exspectare non spei, sed presumptionis et temeritatis est. Beati gloriam, virtutum exstirpationem et virtutum consecutionem adjuvante operâ nostrâ sperari oportet; ita tamen ut hanc cum Dei auxilio, cum ejus gratiâ, non solis nostris viribus impendamus.

§. 40.

MONITA PRÆCTICA CIRCA CHARITATEM ERGA DEUM, IPSIUS ESSENTIAM ET PRÆROGATIVAS, ATQUE IPSIUS ACQUIRENDAM MEDIA.

Monitum primum. Ne Director circa charitatis gradus, quos ejus penitens alligit, decipiat theologice hujus virtutis substantiam ab illius accidentibus eum distinguere oportet. Secus enim illi continget, quod aliis spiritus Magistris accidere solet, ut cum scilicet ad ultimum janam divinæ charitatis lecinum pervenisse credant, qui primum vix in hoc curriculo pedem posuit. Quapropter consideret, charitatis virtutem esse habitum unâ cum gratiâ a Deo anime infusum; si tamen, habitus hic cum gratiâ sanctificante non omnino idem sit, et vere ab eâ distinguatur. Actus charitatis autem est amor erga Deum, quem adjuvantibus certis auxiliis supernaturalibus, quibus Deus et intellectum elevat, et voluntatem ad amandum corroborat, voluntas et dictus habitus simul produciunt. Ex quibus consequitur, actum charitatis ex se ipso non esse sensibilem; cum enim potentia spiritualis effectus sit, ipse quoque spiritualis est, non minus ac mater, a qua progeneratus est. Verum est, actum hunc spiritum multoties etiam inoptimi parti inferiori anime, in qua appetitus sensitivus residit; et tum per teneram, suavem et delictabilem quandam affectionem sese sensibilem reddit; et, si vehementer exarscat, etiam in aedores, fervores et impetus transit, imò et in suspiria, gemitus ac lacrymas prorumpit.

His positis, jam sciendum divinam charitatem, quatenus virtus est, in habitu infuso consistere; quatenus autem amoris actus est, in motu quodam voluntatis erga Deum, qui per se ipsum sensi-

bilis non est. Teneritudines, dulcedines, ardores et lacrymæ spirituales voluntatis actum subsequentes, sunt merum charitatis accidens, ita ut, his deficientibus, de virtutis hujus substantiâ nihil desit. Notandum quoque, hujusmodi amoris sensus quandoque nature potius, quam gratiæ effectus esse. Tenerum et sanguineum temperamentum in dulces erga rem amatam affectus facilius solvit; ita ut Deum amans, etsi per voluntatem languide operetur, facilius non solum emolliatur, ac in corde succendatur, sed et in lacrymas prorumpat. Versâ vice, durioris et austerioris nature homo, etsi Deum vehementer amet, eumque cuiuscumque bono creato præferat, ac ad magna pro eo operanda paratus sit; nec teneritudinis affectus concipere, nec unam ex suavitatibus, quibus persona in charitate minus radicate liquescunt, sentire poterit. Addo, dari etiam posse casum, quo persona Deum magnâ teneritudine et multâ dulcedine diligit, et tamen charitate totus expoliatus sit. Id quod demonstratum eo. Dum homo in gratiâ constitutus, et habitu charitatis instructus supernaturalis sensibilibus amoris actus frequenter elicit, in ejus appetitu sensitivo certus quidam habitus ac ad teneros ejusmodi et dulces amoris actus concipiendos facilitas quedam progneratur; qui habitus non infusus, sed acquisitus, ideoque nec supernaturalis, sed naturalis est. Si hujusmodi persona jam in lethale peccatum probatur, certum est eam gratiâ et charitate expoliari. Si ea in tali casu jam cognitione naturali (nam etiam natura Deum ens infinite perfectum esse dicit) de Deo cogitet, appetitus sensitivus ob habitum acquisitum facilius in sensibiles et delectabiles amoris affectus prorumpit: qui certè nec actus charitatis nec præmio digni erunt; cum nullum, a quo proficiantur, supernaturalitate principium habeant. Hinc Director perspicit, quantumtopere ii Patres spirituales hallucinantur, qui ad metiendos in discipulis suis amoris gradus pro normâ assumunt certas teneritudines, certos ardores et suaves liquationes: contingere etenim potest, ut ii, qui plus de ejusmodi affectionibus persentiant, minus charitatis habeant, et ii, qui hujusmodi teneritudinibus minus afficiuntur, majori charitate locupletentur.

Præsertim autem gradum ulterius promovemus, Director nolet, doctrinam mox traditus nullatenus eò collineare, ut sensibilibus erga Deum amor et pietas vituperetur, aut eum impio Molinos, qui eum turpem et abominandum compellere ausus est, etiam infametur (prout quandoque cuidam ex scrupulorum litteratorum numero hujusmodi doctrinas legenti in mentem ve-

nit). Quicumque sane mentis est, scit sensibilem Dei amorem et sanctum et piùm esse: scit enim esse verum donum Dei, quo animæ ab eo alliciuntur, et attrahuntur in odorem unguentorum suorum, ac a vanis mundi voluptatibus abstrahuntur: scit, nos nequaquam puros esse spiritus, sed et sensibus, quibus aliquid quandoque pabulum subministrari oportet, compositos: scit, sensibiles has affectiones, si juxta normam Sanctorum, iis rite utamur, nobis esse proficias, id solummodo dicimus, eas a Directoribus tanto in pretio habendas non esse, ut eas pro charitatis mensurâ assumant: secus enim turpi hallucinabuntur; tum quia in illis non succus et medulla, sed cortex, id est merum charitatis illarum consistit: tum quia frequenter contingit, ut magnâ ex parte a natura orientur, et quandoque solius etiam nature partus sint. Dicimus itaque, ejusmodi affectus non solum non esse nimio in pretio habendas, sed et existimationem iis convenientem exterius non esse demonstrandam, ne penitentes in iis sibi complacent. Quantumvis enim sensibiles affectiones sanctæ ac proficiæ sint, ex abusu tamen, quo homo illis adherens sanctæ eas recipit, noxiæ fiunt, et ingens christiana Perfectiõni impedimentum ponunt.

Regula itaque, quâ Directorem in mensurandâ discipulorum suorum charitate uti oportet, non teneritudo, sed fortitudo, non mollior affectuorum, sed robur operationum esse debet; ut S. Joannes, *Epist. i., c. iii, n. 18*, nos doceat: *Non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate*. S. Apostolus hic symbolum quoque rei hujus nobis reliquit in Apocalypico illo angelo, qui celestem Hierusalem dimittens usus est arundine, non fragili et ex obvio campo depremtâ, sed aureâ, id est formatâ ex solido et robusto metallo, quod non solum in igne subsistit, sed et ab igne perficitur ac purificatur. *Et mensus est civitatem de arundine aureâ per stadia duodecim millia. Apoc. xxi, v. 16*. At qualis est aurea hæc arundo, quam Director continuo manibus tenere debet, si progressus, quos ponentes in charitate et Perfectiõne faciunt, rite meliori velit? En! sequentibus eam numeris considerabimus.

Monitum secundum. Charitas non ex eo dimittenda venit, quod quis multum sentiat; sed ex eo, quod quis multum operetur et multa pro Deo passatur. Hæc due arundines aureæ sunt, quarum mensura non fallit. En qualiter præclara spiritus magistra, S. Theresia id doceat, que, *Fundat., c. 10*, ait: *Si autem sciscitentini, quando amor hic acquiri possit? respondeo, seriè effica-*

citerque propter Deum operari æque ac pati, tum proponendo, tum ut, cum ad hoc sese offerret occasio, se ipsi exsequendo. Quoad operationes, Directorem semper ob oculos habere oportet illa D. Gregorii verba: *Nunquam est amor Dei otiosus, si est, si verò renuit operari, amor non est. Hom. xxx in Ewang.* Et ratio in propalata est. Amor ignis est; prout Salvator ait: *Ignem veni mittere in terram; et quid volo, nisi ut accendatur?* Unde et amor ignis proprietates imulatur. Ex elementis nullum adeo activum, aut in operando tam efficax est quam ignis. Redigit in pulverem sasa crudissima, emollit ferrum durissimum, liquefacit metalla rigidissima. Depascitur neuora, sylvas, palatia, et quidquid ei opponitur. Ita et divinus amor animam, quam occupavit, socordem otio tabescere non sinit; sed eam continuò ad res magnas tum ut se ipsa, quam in proximis, in dilecti Domini sui obsequium operandas impellit. Corâ ejus semper exclamat, haud aliter ac Rachel conjugii suo Jacobo: *Da mihi liberos, atquein mortar. Genes. xxx, v. 18.* Da mihi partus amoris, da mihi labores, da mihi molestias, da mihi incommoda, da mihi animas, da mihi sadores; hujusmodi enim dilecto nico complicita sunt.

Si verò spiritualis persona eo pervenit ut graves pro Deo labores sustineat, quâ eorum gravitatem sentiat, ut opera ardua aggrediat et eorum incommoâis non gravetur, imo ipsa difficultas et ipsum, cui subjacet, incommodum ei delectabile fiat: amor perfectione adhuc gradum attingit. Nam S. Augustinus ait: *Nulla modo sunt otiosi labores amantium; sed etiam ipsi delectant, sicut nequamum, aucupantium, piscantium,.... Nam in eo quod amatur, aut non laboratur, aut ipse labor amatur. De bono vidit., c. 21.*

Si videat igitur Director quòd penitentes pro perfectione sua nullum laborent, quòd in proximorum suorum utilitatem nullum fatigant, quòd pro corporalibus aut spiritualibus eorum necessitatibus sublevandis, nec laboribus, nec incommodis, nec molestiis, nec sudoribus, nec pecuniis parcant, quòde omnia nullius propriæ utilitatis aut vanitatis causâ, sed propter Deum libenti animo agant; dicat eis, veram in eorum cordibus charitatem dominari. Si verò oppositum contingat, et mulier illa, que Directoris pedibus frequenter accidit, laboris param amans sit, domesticis suis inscrivere et sociarum labores levare partum conetur, nec aliis quam frequentandis ecclesiis et vocalibus precibus distantia esse soleat; Director absque hesitatione cum S. Joanne

eidem dicat, quòd diligit linguâ, non opere et veritate. Si penitens, sive secularis sive ecclesiasticus fuerit, in mortificandis passionibus suis nullatenus elaboret, et pro sublevandis proximis suis nullam incommodum subire velit; sed pâ soliummodo in precibus suis affectione, et quibusdam ad pedes altarum suspiriis pascatur; dicat ei, quòd diligit lingua, non opere et veritate. Dem verò eorum mentibus imprimat effusa divorum Augustini et Gregorii, quorum prior, in *Joan. Tract. lxxv, ait: Opere est monstranda vera dilectio, no sit infractuosa nominis appellatio; et alter, in Regum. lib. ii, c. iv: Signum amoris non est in affectionum animi, sed in studio bonæ operationis.*

Altera, quâ divinam penitentium charitatem metiri oportet, arando atrea in eo versatur, quòd pro dilecto libenter patiantur. Mensura hæc non fallit: nam ubi amor proprio ingressus non conceditur (qualis in maiorem tolerantia sanè non conceditur), non nisi divinus amor locum habere potest. *Nihil est, ait S. Joannes Chrysostomus, Hom. lxxv, ad popul., quod non superet amor cum desiderio. Cuius autem Dei sit desiderium, omnium altissimum est, et neque ignis, neque ferrum, neque paupertas, non infirmitas, non mors, nec aliud quid hujusmodi grave videatur tale autem avidem possidenti: sed omnia deridens, ad celum volabit, et illic mirantibus nihilo se geret indignus; atque intrens nihil, non cælit, non terram, non mare; sed ut unam tantum pulchritudinem intente illius gloria, et neque cum presentis vite tristitia humitabant, nec inflare, et extollere suavia poterunt. Id ipsum paucis verbis S. Augustinus edocet: Nihil est tam durum et ferrum, quod non amoris igne vincatur: quo cum se anima capit se Deum, super unam carnicinam libera et admiranda volabit. In Joan. Tract. xlviii.*

Si fortis et robusta hujus ac insuperabilis inter adversa charitatis quoddam fore exemplum ob oculos habere desideras, optatum tum in gentium Apostolo delige: considera eum modo duris in carcere compedibus constrictum, modo gravibus catenis onustum, modo lapidibus a populo impetulum, modo bacris a tyrannum casum ac a persecutoribus suis, quodeunque ad necem conquistum; et audi qualiter, II ad Cor. vii, 4, scribat: *Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* Inhere Andream apostolum, qualiter ad crucis, e quâ suspendendus erat, conspectum exclamet: *O bona crux, diu desiderata, sollicitè amata, sine intermissione quaesita, et aliquando cupienti animo preparata,*

securus et gaudens venio ad te! Brev. Rom. in festo S. Andreae 30 novembri. Considera Theresiam a Jesu, quae sine doloribus vivere renuit, et pro dilecto suo *aut pati aut mori* desiderat. Et Magdalenam de Pazaris, quae, ut pro dilecto suo plura pati posset, vivere desiderat. exclamans : *Non mori, sed pati.*

¶ Propterea si Director videat, quod penitens amore Dei libenter perferat dolores et infirmitates; quod animo quieto ei offerat calumnias, iniurias, persecuciones; quod patienter toleret jacturam rerum, honoris, propinquitatis et carissimorum etiam amicorum; quodque amet mortificationem et amplectatur penitentiam; letari eum oportet, eò quod ejusmodi anima charitate plena sit. Si penitens autem omnis afflictionis, omnis tribulationis et omnis mortificationis inimicus totam amoris sui vim in teneris affectibus reponat, si in amore suo sensibiles consolationes sentire concupiscat; et si his sese plenam conspiciens sibi ipsi complaceat, haud aliter ac si ad amorem seraphinorum elevatus fuisset; Directorem tristari oportet, eò quod talis discipulus in virtute charitatis adhuc debilis sit; nec dubitandum, quin talis effectu ipso Deum suum languide amet, etsi affectu valde effervescat. Imò plus dico: talis anima, amando Deum, magis se ipsam quam Deum amat; eò quod in ipso hoc amore propriam potius oblectationem, quam Dei gustum quaerat.

Supereest alia adhuc divinae charitatis mensura, et haec est Conformitas cum voluntate Dei in omnibus quae a nobis exigit. Quoniam verò illa Conformitas omnium praecipuus sit Divinae Charitatis actus, ideoque mensura securissima quae absolute fallere non potest, per integrum paragraphum de hujusmodi Conformitate pertractabo. Sit itaque sequens :

§ III.

MONITA PRACTICA CIRCA AMOREM CONFORMITATIS, IPSIS FUNDAMENTUM, MOTIVAM, UTILITATEM.

Monitum primum. Ut penitens veram ad Dei voluntatem conformationem, et per consequens veram, quae in illa principaliter consistit, charitatem adipiscatur, bona Patris spiritualis directio multum conferre potest. Dum Director animam peccatis gravibus

immunem quosdam pedotentim amoris sensus experiri advertit, eam ad sacrum hoc exercitium applicari oportet, ut affectus in solidum et operibus secundum amorem transeant. Hinc frequenter ei considerandas proponi oportet superius exposita motiva, ut ejus voluntas in rebus fragili natura molestis praecipue sese subjicere statuat. Injungen dum illi ut pro precibus jaculatoris per diem saepius repetendis assumat certa Scripturae verba, quibus continuum ad Dei voluntatem sese conformandi desiderium exprimitur: v. g. *Non mea, sed tua voluntas fiat. Non sicut ego volo; sed sicut tu. Fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra. Domine! quid me vis facere? In capite libri scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam. Deus meus volui.* S. Gertrudis ter centies sexages quinque per diem haec verba repetit: *Amabilissime Jesu! non mea, sed tua voluntas fiat.* Ex pio hoc exercitio hic germinabit fructus, quod penitens ad divinae voluntatis executionem frequenter aspirans sacrum hoc desiderium in corde suo semper vivum conservaturus sit, ita ut, superventibus asperarum et repugnantium, quales in infelici hac vita nunquam desunt, rerum occasionibus, ad debitam divinis ordinationibus submissionem se semper paratum inveniat.

Monitum secundum. Conformationi huic deceat Director discipulum suum etiam fiduciam in Deum conjungere: siquidem haec ad illam disponit, et ingentem facilitatem suppeditat. Si enim homo tribulationes sive ab hominibus, sive a demonibus, sive a causis etiam necessariis provenientes tolerans, viva fide credit omnia a Deo in majus suum bonum ordinari, firmiter etiam sperat optimum rerum eventum, forti fiducia se Deo committens. Excitati autem spe in quibuscumque rebus, ad divinam voluntatem sese conformare facile accidit, etiam intuitu meriti quod in Deo residet, et subjectionis eidem debita. Unde et eventus genio suo adversantes animo pacato et corde divinis dispositionibus acquiescente sustinet; juxta effatum Davidis: *In pace in illis dormiunt et requiescant (quidquid demum acciderit), gloriam tu Domine singulariter in spe constituisti me.* Psal. iv, 9. Ex opposito, si homo fiducia hac in numinis providentia destitutus sit, et in mediis adversitatibus infaustum malorum suorum exitum timeat, divinae voluntati difficillime se accommodabit, et si eximia virtutis non fuerit, id omnino non prestabit.

Mox dicta mirandum in modum confirmantur exemplo Martini Monachi, quod a D. Gregorio, *Dial.* l. ii, c. 16, commemorat

tur. Praeclarus hic Dei famulus quondam montis cavernam in habitaculum sibi elegerat, ubi Deus peculiarem, quo illum protegebat, curam monstratoris, rivulum, qui ei potum subministraret, securus fecit. At daemonium agere ferens sanctam, quam Martinus in spelunca vitam ducebat, horrendis visionibus eum portere facere cepit: siquidem S. Monacho oranti apparuit sub horridi serpentis specie, qui quasi illum devoraturus appropinquabat, aut ejus etiam pedibus vel corpori illecebatur, ut eum a pio illo exercitio dimoveret. Si pro capiendo somno se ad quietem componeret, serpens refectionem hanc turbaturus ad ejus latus sese extendebat. At tanta erat Martini fortitudo, ut per fiduciam; quae ad inferna illo serpente nil sibi mali inferri posse sperabat, corroboratus, ei etiam illuderet: nam, ut S. Gregorius scribit, *Vir sanctus omnino imperterritus, ejus ori manum, vel pedem extendebat, dicens: Si licentiam accepisti, ut serpens, age non praedibis.* Tres annos continuos diabolica haec infestatio perduravit. Tandem victum tanta consuetudine infernale monstrum in horribitos profundus fremitus, et ignes spargens ac flammas e montis cacumine se in praecipit egit, omnibus simul, quae per montis declivitatem offendeat, saxis et arboribus secum abstractis. Narrationem hanc jam S. Doctor in haec verba concludit: *Perpende, quae, iste Vir Domini in quo ignis vertice stetit, qui cum serpente per triennium jacuit securus.* Tantum valet Conformatio ad Dei voluntatem, dum viva eam corroborat fiducia, Deum presidio nobis sortituro, et furore mala nostra exitu coronaturum. Quapropter in rebus adversis Director penitentem suum instruat, amicitiaeque ut eredit, omnia a Deo in majus ipsius bonum ordinari. Fiducia hanc naturae difficultates mitigabit, efficietque ut ejus voluntas se divina facilliter accomodat, et debitam illi subjectionem praestet.

Monitum tertium. Ad sanctae hujus Conformationis consecutionem multum conferre potest, si anima omnes operationes suas modice requae ac imagines ex sanctae Deo placiditate intentione peregrare assuescat, ita ut pro motivo seu ratione ad operandum impellente semper gratum Dei et sanctae ejus voluntatis implementum assumat. Si homo enim in propriae electionis operibus placidum divinum intendere assuescat, magno opere sese disponit ad illud etiam intendendum in illis, quae a proprio arbitrio non dependent, imo etiam contra ejus genium ac naturalem inclinationem a Deo permittuntur. Unde et, his supervenientibus, majori facilitate se accommodat, et sine tanta difficultate vult quod Deus vult. At

hic notes velim, rectam et sanctam operum nostrorum intentionem, ut praedictum effectum producat, et puram esse debere, ita ut aliud in suis operationibus quam Dei voluntatem non querat; et saepius repetitam, ne aliis nempe humanis finibus et terrenis intentionibus contaminetur.

Monitum quartum. Ad perfectam hanc Conformationem animas a Directore sensim perducere oportet: ita ut ab uno gradu eleventur ad alterum, usque dum tandem ad sublimissimum et perfectissimum elucetunt. Primo, conetur eis persuadere ut tribulationibus de manu Dei cum patientia suscipiant. Hic est optimus propriam voluntatem divinae patienter subjiciendi modus: ut abas voluntates nempe inter se comparare, perpendereque ingentem audaciam, cujus se reum ageret, qui praetenderet, voluntatem vilius homunculi supremam et dominantem voluntati Dei esse prelabendam. S. Lidwina inter acerbissimas suas infirmitates: *Domine, inquebat ad mihi quia gratissimum est, quod affligens me doloribus non posses: nam tuam bene voluntatem fieri, summo mihi voluit est.* Notet autem Director, ad quemcumque Conformationis gradum penitens aspiret, semper necessarium esse ut id instanter a Deo flagitet: si enim ad ejuscumque virtutis consecutionem continuas et ferventibus opus est precibus; ad adipiscendam perfectam Conformationem, utpote virtutum omnium reginam ejusmodi preces multo magis erunt necessarie. Unde penitens, voluntatis suae cum divina conjungenda avido, dicendum ut coram Domino identidem exclamet: *Deo me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.* Psal. cxlv. 10.

Monitum quintum. Inveniet Director personas pias, quae in malis terrenis, puta in jactura vel sanctitatis, vel honoris, vel facultatum, se ad Dei voluntatem conformare norunt: ad non multas inveniet, quae in privatione consolationum sensibilibus, sive in arduis et delectionibus spiritibus se plene subjicere sciunt: unde persuasus eas reducere oportet has etiam arduitates et delectiones a Deo intendi; ita ut in his non minus ac in aliis rebus adversis se conformare teneantur. Dicent, has spiritus siccitates adversis se conformare originem trahere: id quod illis concedendum; at eodem tempore dicendum, ut penam hanc cum quiete suscipiant ne se coram Deo, quod se culpabiles agnoscent, humiliant. Nominem demens foret excusatio peccatoris, qui, ob infirmitas suas a Deo punitus, ex eo divina voluntati subici recusaret, quod supplicia, quibus affligitur, fuerit promeritus? Sic et stulta est

excusatio eorum spiritualium, qui ariditates ex merito sibi inmissas agnoscentes perturbantur, easque de manu Dei suscipere nolunt. Dicunt ariditates suas non esse purgativas, sed frigus et leporem spiritus. Tum duas diversas frigoris species illis distingui oportet, unam nempe in sensu, et alteram residentem in animâ. Primam illam tollere, in eorum arbitrio non est, et illa Deo placet; secundam autem Deo displicet; sed pro arbitrio ab ipsis tolli potest. Quapropter secundam hanc per seriam ad Dei servitium applicationem extirpare; in primâ autem se conformare ac pacem servare tenentur.

Monitum sextum. Quibusdam animabus Deus etiam in superiori animi parte ariditates permittit. Destituuntur lumine; sentiunt nullam difficultatem in suis orationibus, etiam circa affectus et proposita per voluntatem concipienda, ita ut nec cor, nisi nullam sibi vim inferant, ad Deum erigere possint. At etiam in his eorum adiunctis ejusmodi animâ sese conformare tenentur, credentes, prout revera est, omnia hæc a Deo in eorundem bonum profectumque disponi. Quandoque sibi ne hos quidem Conformationis actus producere posse videbuntur; at deipiuntur, nam fides nunquam deficiit; ope fidei autem voluntas saltem ad siccos et insensibiles debite submissionis actus semper sese movere potest. Et licet etiam nihil omnino sibi prestare posse videantur; procedant negative, id est profiteantur coram Deo suum nihilum, suam impotentiam et miseriam, et sinant Deum agere, prout voluerit. Præcipris autem, ne inquietudini locum dent, cum hæc manifesto sit indicio, animam divinis dispositionibus nec accommodari, nec subjici.

§ 42.

MONSTRATUR QUANTO PERE SPIRITUALE PROXIMI BONUM RESPICIENS
CHARITAS SACERDOTIBUS ET ANIMARUM PASTORIBUS PRÆCIPUE
SIT PROPRIA.

Monitum primum. Corrige proximum, postquam de culpa ejusdem reum egit, est actus charitatis, ad quem, juxta imperium a Redemptore præceptum omnes obligantur. Peculiaribus autem industriis uti, ut proximi non peccent, sed divinum mandatorum viam alacriter peragrantes ad æternam salutis consecutionem pertingant, singularis obligatio Sacerdotum est, eorum

præcipue, qui curæ animarum oneri susceperunt: unde muneri huic non ex charitatis solum, sed ex stricta justitiæ titulo invigilare tenentur. Hujusmodi sunt Analistæ, Parochi et omnes animarum Superiores. Alii dein ex titulo professionis huic charitatis officio operam navare debent: tales sunt ii ex Religiosis, quorum Institutum ad promovendam animarum salutem ordinatur. Omnes hi ab officio suo magnopere deflectent, si huic spiritualis charitatis exercitio se non consecraverint.

Cum S. Petrus, primus gregis christianii Pastor et Sacerdotum Caput, Joan. xxi, 15, a Christo Domino interrogaretur: *Simon Joannis anas me plus his?* respondet ei: *Etiam Domine tu scis, quia amo te*: et Redemptor eidem repositus in sinceri amoris signum: *Pascere oves meas.* Tum verò eandem questionem secundo repetit: S. Petro amorem suum secundo pariter eidem contestante, etiam secundo dilectarum suarum ovium pasturam eidem commendavit. Id quod et tertio factum legitur. At nonne satis fuisset a Christo gregis sui pastum Principi Apostolorum semel commendari? cur Redemptor ergo commendationem hanc tertio renovavit? Dubio huic S. Joannes Chrysostomus respondet, in-
quiens: Ter interrogat, et semper idem præcipit, ut ostenderet, quanti ovium curam faciat, et quod maxime hoc sit amoris argumentum. *Hæc. xxvii, in c. xxi Joan.*

Circa eadem verba sanctus hic Doctor aliam insuper considerationem scopo nostro valde accommodat instituit, dum, de Sacerd. lib. ii, de Christo Domino ait: *illi quidem licebat verbis hujusmodi Petrum affari: Si me amas, Petro, jejuniis exerce, supra vidam hominum dormi, vigila continenter, injuria pressis patrocinare, orphanis patrem te exhibe; viduas te maritorum loco habeant. Nunc verò prætermissis omnibus his, quidnam ille ait? Pascere oves meas. Nam quæ modò a me dicta sunt, ea complura etiam ex subditis prorsus possunt, non vixi solum, sed etiam feminis. Agat itaque Sacerdos, quidcumque vult: extenuet sese vigiliis, jejuniis, diurnis et molestis peregrinationibus, dilaniet carnes suas flagris, exulceret eas cilicis et maceret eas miris penitentis modis; tam solidum tamen amoris sui argumentum Salvatori nunquam exhibebit, quam si in dilectarum eidem ovicularum salutem continuo cooperetur.*

Monitum secundum. Etsi autem spiritualis ovium Christi vita multimodis nutriatur, principaliter tamen nutrimentum hoc ad

duo reducitur, ad pabulum nempe verbi divini, et ad pabulum Sacramentorum. Non est dubium quin unum ex uberissimis, quod animalibus plus nutrimenti suppeditat, pascuis, verberum sit. Quia siquidem ejus ope ascendantium mentes ad superbum varietatum intelligentiam illustrantur, et voluntates sacris affectibus, horrore scilicet vitii et amore virtutis inflammantur; ita ut, a viâ iniquitatis declinantes, ad rectam salutis suae semitam revertantur. Unde S. Gregorius, *Rom. xvii in Evang.*, ait: *Prædicatio præsentis; et tunc ad mentis nostræ habitaculum Dominus venit, quando verba exhortationis præcurrit; atque per hoc veritas in mente suppletur.* Umbræ omnium Dei Ministrorum curam ad excelandas fidelium mentes inlentam esse oportet; modo salutaribus monitis eorum indigentia opportune applicatis, modo piis colloquiis privatim institutis, modo institutionibus publicis ad erudiendos rudes ordinatis, modo concionibus ad peccatores a vitiiis abstrahendas directis.

At hic idem Gregorius, *eidem Rom.*, temporum nostrorum miseriam deplorat, dum in Matris Ecclesie agro, pro messe tam abundantis, adeo paucos reperire est operarios. *Ad messem multam, inquit, operarii pauci sunt, quod sine gravi misere loqui non possumus: quia etsi sunt qui bona audiunt, desunt tamen qui dicant, aut qui ad uberem in auditorio corilibus fructum afferendum apposite dicant: Ecce, pergit idem Sanctus lacrymantibus oculis, mundus Sacerdotibus plenus est; sed tamen in messe Dei rarus invenitur operator: quia officium quidem sacerdotale suscipiunt; sed opus officii non implentur.* Nec hic sacri Doctoris querela desinit: *Sed quid nos, ait ulterius (quod tamen in me dolore dicere non possumus) quid nos, o Pastores, agimus, qui et mercedem consequimur, et tamen operarii nequaquam sumus? Fructus quippe sanctæ Ecclesie in stipendio quotidiano percipiunt; sed tamen pro otioso Ecclesie in prædicatione minime laboramus. Hinc consequitur, quod ex pœnitentiæ nostræ ovis Christi tanta serpal peccatorum innox, quodque tanta dilectorum ovisularum copia viliorum scabie tabescens miserè pereat. Tandem autem Sanctus in hæc verba concludit: *Pensemus, cupis damnationis sit; sine labore percipere mercedem laboris. Ecce ex oblationibus fidelium vivimus; sed nunquam pro animabus fidelium laboramus?**

Nec juvat opponere: scientiæ destitutus sum et doctrinâ: lingua mea ad fructum in populo producendum non est apta. Namque

primò, scientiam muneri tibi comparare teneris, cum es, qui reperierit scientiam, Dens sacerdotali charactere indignos pronuntiaverit, *Olea iv, 6*, inquit: *Quia tu scientiam respicisti, repellat te, ne Sacerdotio fungaris mihi.* Secundo, iniquam erga proximos tuos charitatem succedente in corde tuo, et tunc verus salus eorum zelum: hic enim mediocri doctrinâ conjunctus ad pabulum et vitam spirituales ite submittens, linguam tuam expeditam efficit, eò quòd gratia rudis sive inflammans populum verbo Dei sit alligata; quod sive a rudi sive ab eloquenti lingua proficitur, fructum facere debet; immo modo cor interiori charitatis spiritu administratur. *Petrus est auditus: auditus autem per verbum Christi. Ad Rom. x, 17.* Lumen fidei, e quo affectionum motio oritur, secundum hunc Apostoli textum pendet ab auditione verbi Christi: et tum verbum verè dicitur esse Christi, cum ab interiori spiritu Christi, id est a spiritu charitatis, spiritu fervoris et spiritu zeli, procedit. *Auditus autem per verbum Christi.* Quæ fuit scientia S. Petri, qui primus sua concione plura hominum nulla convertit? Quæ scientia Apostolorum, qui mundum integrum converterunt? Nulla omnino. Quæ scientia Prophetarum quorundam præcipue ab agris et gregibus ad id numeris assumptorum? Nulla. Quæ scientia S. Francisci Assisiani, qui primo suo sermone totam auditorium turbam sanctam reddidit? omnes enim, derelictis domibus, ejus assidue fieri et Religionem ingredi ambiebant. Nulla. Attamen cor charitate et zelo succensum, et spiritu Jesu Christi repletum sancti isti homines circumferebant.

Concilio Nicæno gentilis quidam philosophus intererat, qui ingenii sui subtilitate et dialecticæ artis fidei nostre dogmata tam ære impugnavit, ut et eruditissimi, et doctissimi, et in scientiis philosophicis æquè ac theologis exercitissimi Præsules eum erratis convincere non valeret. Ex Episcoporum numero aderat quidam indoctus ac scientiarum imperitus; spiritum tamen Domini plenus; qui eum philosopho illo pariter deservare volebat. At hic aliis eundem argumentis non impugnavit, nisi nullâ fidei articulorum explicatione, prout hic nempe parvulus, dum doctrinâ christianâ imbutur, declarari solent. Et in rem prodigiosam! philosophus ad hæc hasit attonitus; obmutuitque, nec aliud novit respondere, nisi ea quæ sibi dicebantur vera esse. Igilur, repensit Antistes, si quæ dixi vera sunt, mecum ad Christi lavaerium venias volo; abluere aquâ Baptismatis, et esto illius asseda. Philosophus invitatione hæc commotus instar ovis Pastori suo adherentis

cum illico fuit secutus; alii autem ad discipulos suos, aliosque auditores conversus dixit: quomodo in disputatione verbis agebatur, ego quoque verbis me opposui: at tunc cum hic virtute interiori me fuit aggressus, et Deus per eum mihi fuit locutus, resistere non valeo. Ita Eusebius, l. vii, c. 6. Hinc manifeste concluditur, ad fructum proximo affertendum, linguam ferventem aptiorem esse quam eruditam.

At plus dico, in quibuscumque nempe Sacerdotibus charitate et zelo præditis, scientiam verbi divini fructibus ingenti quandoque impedimento esse, eo quod sua vel nimium elevata, vel nimium culta dicendi ratione, cogitatum sublimitate, rationum subtilitate et nimis abstracta sermonis texturâ fam obscuri fiant, ut a populo eorum sensa non attingantur, et eorum labor totus infructuosus maneat: utque, quod peius est, iis ipsis, a quibus intelliguntur, quo sua dicendi ratione acceptiores, eo minus utiles sint. Scrius in Vita S. Joannis Chrysostomi narrat, Sanctum hunc sub initium, dum populo verbum Dei proponere cepit, se, sublimi sua mente, justo altius, supra populi auscultantis captum, elevari passum esse: unde contigit ut mulier quaedam sincero fructum hauriendi animo ejus sermonem audiens, cum suo se desiderio fraudatam conspiceret, Sanctum elata voce *infrugiferam* appellaret. Quod cum Sanctus intellexisset considerassetque bonam feminam non abs ratione ita locutam esse, stilum suum adco depressit, ac tantâ vivacitate, tot similitudinibus, expressionibus et figuris popularibus condidit, ut etiam a rudissimis quoque intelligeretur. Conctur itaque Sacerdos in sacro suo ministerio sese litterarum ope semper magis pericere. Si nihilominus se ingenti debitoris esse comperit, animo ne cadat: nam si quis magnâ mente et intelligentiâ destitutus sit, sufficit magno esse animo: si magna desit facundia, magnus sufficit zelus; si magna deficiat scientia, ad magnum proximos bonum præstandum magnus sufficit spiritus: si quem antem et magnâ mente, et magnâ eloquentiâ, et magnâ doctrinâ præditum esse contingat, omnia taliter moderanda sunt, ut ab omnibus possit intelligi, secus enim omnibus utilis esse non poterit.

Monitum tertium. Alterum, quod proximo a Sacerdote ministrari oportet, pabulum in sanctissimum Sacramentorum administratione consistit. Hinc coelestes illi canales sunt, per quos Dei gratia in animas nostras descendit ad eas vel sanandas, si lēthibus culpi sanciatae sint, vel corroborandas, si sana fuerint.

Quapropter Sacerdos ad salutem et perfectionem proximorum nullâ re plus conferre potest, quam si ad salubres has medicinas eorum animabus applicandas totus intentus sit. Præmissis autem eum totum affectum esse oportet erga administrationem Sacramenti penitentia: hoc enim fidelibus per Baptismum in Matris Ecclesie sinum jamjam receptis omnium maxime est necessarium: nam sicut in iterandis isdem lapsibus ingens est hominum fragilitas, ita ingens quoque datur necessitas, ut multi iis penitentia balsamo resanandis accurrant. Alia Sacramenta raro conferuntur: Baptismum semel tantummodo, Confirmatio semel, Ordo semel Matrimonium raro, et Extrema Unctio pariter raro. Sacramentum exomologeseos autem continuo administrari debet, cum illud continuo necessarium sit: unde et multi ministri ministerio huic sedulo intenti sint necesse est. Addo, charitatem, zelum, misericordiam, consilium, patientiam et quasvis alias virtutes a Sacerdote in nullo Sacramento tantopere exerceri, ac in hoc, ita ut aliorum salvans animas etiam propriam modo valde peculiari perficiat ac locupletet.

§ 45.

PRACTICUM ET BREVE COMPENDIUM OMNIUM EORUM QUÆ IN MONITIS PRACTICIS PERTRACTATA SUNT, PRO INSTRUCTIONE DIRECTORUM.

Fidelis Ductor securum viatoris iter monstraturus, debet præmissis itineris sui terminum nosse, eo quod illic omnes suos gressus dirigere oporteat. Debet plenum possidere notitiam et recitissimarum, et brevissimarum, quæ ad dictum terminum perducunt, viarum. Debet scire pericula per viam occurrentia, ut ea possit effugere. Debet præterea curare ut viatoris cibarius itineris necessarius rite provisum sit. Secus enim fidelis Ductoris munere non fungetur: sed erit dux cæcus qui viatorem ad exoplatum terminum non perducet, aut in foveam, ut Christus ait, præcipitem aget.

Quomohrem Director, discipulum suum perfectum reddere cupiens, mox ab initio obtutum in termino, ad quem illum perducere volet, designat, haud secus ac viator, si mente captus non sit, itineris sui terminum prius sibi præfigit, quam ipsum iter

arripit. Terminus hic in charitate perfecta est repositus. Dixi in charitate perfecta: siquidem in remisso quodam gradu ponitens charitatem jam possidebit: nam hic ab omni culpa gravi cum iam immune potius (secus cum potius in christiana legis substantiâ, quam in Perfectione stabiliri oporteret), unde et gratiâ ac charitati habitum jam instructus erit. At ipsa hæc charitas in infinitum et augeri potest, et perfici. Priusquam autem ad eum perfectionis gradum exelatur, qui possessorem suum perfectum denominare queat, nimum quædam allahoret necesse erit. Oportebit enim in virtutibus moralibus et usque proliferare, ut eas sine repugnantiâ et promptè exercere queat; utque, si vel in fomite, qui totos nunquam extinguitur, vel in corruptâ naturâ, quæ in morali hac vitâ nunquam emoritur, levis quecum repugnantiâ insurgat, etiam hanc cum facilitate superare valeat. Cum anima ad promptum et facile hoc virtutum exercitium fuerit eluctata, ad ipsos charitatis erga Deum et proximum actus eadem facilitate et alacritate, imò et multâ intentione ac multo fervore exercendos proxime jam disposita est. Id quod illud ipsam est, in quo perfectio charitatis, et per consequens, etiam Perfectio hominis christiani consistit.

Ut verò quis has virtutes morales adipiscatur, summè necessariûm est, ut omnes repugnantiâ, quæ vel a sensibus, vel à rebus externis, vel a passionibus internis, vel a vitiosis jam contractis habitibus proficiuntur, jugi mortificatione deprimat; utque hac ratione omnia, quæ Perfectionis consecutioni adversantur, impedimenta removeat. Hæc enim obicibus sublatis, faciles ac prompti ad actus; animam ad perfectam charitatem disponentes, omnium virtutum habitus facili brachio acquiruntur: unde et omnium primò hæc ex parte a Direttore manum operi admoventi oportet; cumque animam ad Perfectionem perducere contendet, ipsius animus primò eò intendendus est, ut ilia perversis inclinationibus contradicant, inordinatas passiones castiget, sensus refrigent, et a rebus exterioribus, sive propinquis, sive divitiis, sive honoribus fuerint, sese avellat; ut, his impedimentis a verâ virtute abstractentibus sublatis, hanc cum omni facilitate exercere incipiat.

Ast ne in errorem inducatur, cavendum. Incidet Director in quosdam incipientium, qui in Perfectionis monte ipsam jamjam cacumen attingisse videntur, dum roape ad ejus radicem vix pervenero. Videbit eos penitentiae operum avidos, deditos mortificationi, promptos ad obedientiam et faciles ad propriæ abjectionis,

aliarumque virtutum actus: unde et eos animi purgati virtutes jam consecutos, et Perfectionis studium vix ingressos jam metas attingisse credet. At in his personis nulla adhuc solida datur virtus, cum ingens, quâ in virtutum actus feruntur, facilitas, non ex habitu virtutum oriator; hunc enim necdum acquirere poterunt. Virtus est facilitas ex frequenter repetitis ejusdem virtutis actibus orta, et præcipue ex actibus, quibus contrarietas et repugnantiâ quæ fragilis natura in ejusmodi virtutum exercitio persentit, vincuntur. Hoc autem facilitatis genus non datur in incipientibus.

Unde et subsidia, de quibus primo Tractatu sermonem feci, ab his applicanda sunt ad vincendas proprias passiones, ad castigandos proprios sensus, ac ad animos ab exterioribus et Perfectionem impediuntibus rebus avellendos: nec agere eas oportet, prout spirituales quædam persone, quæ multis orationibus occupantur, Sacramenta frequentant, peculiarem Mariæ cultum proficiunt, libros spirituales volvunt, stabilem Directorem sequuntur; verumtamen in omnibus his aliud non querunt, nisi quoddam devotionis pabulum, et quædam pietatis sensum; quem si obtineant, omnia fecisse putent, si autem non consequantur, nihil egisse credant. Hallucinantur isti, quia remedia, ut laia revera sint, ad finem dirigi necesse est. Propositorum autem remedium finis est, impedimenta, quæ intra, circa et extra nos pie vivendi rationi se opponunt, illorum ope vincere, superatis his difficultatibus, virtutes morales eorum ope cum facilitate et alacritate exercere; et acquisitâ tandem hac facilitate, eorum ope etiam perfectam charitatis possessionem adire.

Director igitur eò intentus sit ut incipiens suis in meditationibus imperfectas suas inclinationes vincere, animumque ab omnibus terrenis rebus avellere efficaciter proponat; ut hæc dirigit orationes precesque, a Deo id semper postulando; ut hæc ordinat usum Sacramentorum, lectiones piæ, divini Matris aliorumque Sanctorum cultum, subjectionem erga Ducem spirituales, uti et omnia remedia. At in ipsâ omnium Perfectionis impediuntorum victoriâ suam quoque ordinem servari oportet: initium nempe a facilioribus est ducendum, et a principio sensuum exteriorum putâ oculorum, linguae, auditus, tactus et gula mortificationi insudandum est; dein conetur cum Directore ab amore divitiarum, honorum et aliarum rerum acceptabilium abstractere: postea autem magis serio cum applicet ad omnium passionum, omniumque imperfectarum animi motuum expu-

gnationem. Cùm verò impedimenta hæc magnâ ex parte superata viderit, iisdem eum remediis, precibus nempe, meditationibus, lectionibus Sacramentis, etc., uti jubeat ad illius, quam priùs cum difficultate infer naturâ repugnantias exercuit, virtutis actus cum facilitate eliciendos. Si enim autem magnam in omnium virtutum moralium exercitio facilitatem consecutum viderit, curet ut ad omnes, de quibus superius egimus, charitatis erga Deum et proximum actus cum facilitate exercendas dicta remedia impendat. Cùm ad hunc tandem statum fuerit eloctatus, christianam quoque Perfectionem, prout in hac vitâ obtineri potest, erit consecutus: quanquam in ipsâ hæc Perfectione magis et magis semper progredi, perficique possit.

Id igitur, quod alibi jam dixi, hic denno notatum volo, omnes eas res nempe, quas ego successivè declaravi, ab animâ simul et semel in usum et exercitorem deduci: unde eodem tempore, quo persona pia affluet remedia, renoventur Perfectionis obices, acquiritur facilitas in virtutum moralium exercitio, et charitas quoque magis inflammatur; et quânto major est applicatio remedium, remotio impedimentorum et alacritas virtutum, tanto quoque ferventior erit charitas, et hamo perfectior.

FINIS APPENDICIS.

O. A. M. D. G.

INDEX

APPENDICIS THEOLOGICÆ MYSTICÆ.

AD LECTOREM.	Pm.
	5
TRACTATUS PRIMUS.	
<i>De mediis et administriculis Christianæ Perfectionis.</i>	
§ 1. Monita pro Directore circa essentialia, instrumenta et gradus Perfectionis christianæ.	9
§ 2. Monita practica circa Perfectionis acquirenda primum modum, quod est ejusdem perfectionis desiderium continuo excitandum, et circa rationes quibus tale desiderium excitari et augeri potest.	12
§ 3. Monita practica pro Directore circa modum procedendi cum animabus sese huic Directioni subjicientibus.	21
§ 4. Monita practica circa modum quo libri sacri legendi sunt ut proficua Perfectionis nostræ media fiant.	26
§ 5. Monita practica circa meditationem et circa quasdam in eâ occurrentes difficultates.	29
§ 6. Monita practica circa orationis tam mentalis quam vocalis necessitatem, efficaciam et conditiones.	36
§ 7. Monita practica circa exercitium et praxim presentie Dei, ac circa varios hujus exercitii peragendi modos.	39
§ 8. Monita practica circa confessionis frequentiam et conditiones.	42
§ 9. Monita practica circa varias difficultates que sacerdotum nonnullis a suscipiendo sacri Judicis munere, aut ab ejus aliquando suscepti continuatione absterrent et retardant.	44
§ 10. Monita practica circa conscientie examen quotidianum ipsiusque necessitatem, partes et modum.	52

gnationem. Cùm verò impedimenta hæc magnâ ex parte superata viderit, iisdem eum remediis, precibus nempe, meditationibus, lectionibus Sacramentis, etc., uti jubeat ad illius, quam priùs cum difficultate infer naturâ repugnantias exercuit, virtutis actus cum facilitate eliciendos. Si enim autem magnam in omnium virtutum moralium exercitio facilitatem consecutum viderit, curet ut ad omnes, de quibus superius egimus, charitatis erga Deum et proximum actus cum facilitate exercendas dicta remedia impendat. Cùm ad hunc tandem statum fuerit eloctatus, christianam quoque Perfectionem, prout in hac vitâ obtineri potest, erit consecutus: quanquam in ipsâ hæc Perfectione magis et magis semper progredi, perficique possit.

Id igitur, quod alibi jam dixi, hic denno notatum volo, omnes eas res nempe, quas ego successivè declaravi, ab animâ simul et semel in usum et exercitorem deduci: unde eodem tempore, quo persona pia affluet remedia, renoventur Perfectionis obices, acquiritur facilitas in virtutum moralium exercitio, et charitas quoque magis inflammatur; et quânto major est applicatio remediorum, remotio impedimentorum et alacritas virtutum, tanto quoque ferventior erit charitas, et hamo perfectior.

FINIS APPENDICIS.

O. A. M. D. G.

INDEX

APPENDICIS THEOLOGICÆ MYSTICÆ.

AD LECTOREM.	Pm.
	5
TRACTATUS PRIMUS.	
<i>De mediis et administriculis Christianæ Perfectionis.</i>	
§ 1. Monita pro Directore circa essentialia, instrumenta et gradus Perfectionis christianæ.	9
§ 2. Monita practica circa Perfectionis acquirenda primum modum, quod est ejusdem perfectionis desiderium continuo excitandum, et circa rationes quibus tale desiderium excitari et augeri potest.	12
§ 3. Monita practica pro Directore circa modum procedendi cum animabus sese huic Directioni subjicientibus.	21
§ 4. Monita practica circa modum quo libri sacri legendi sunt ut proficua Perfectionis nostræ media fiant.	26
§ 5. Monita practica circa meditationem et circa quasdam in eâ occurrentes difficultates.	29
§ 6. Monita practica circa orationis tam mentalis quam vocalis necessitatem, efficaciam et conditiones.	36
§ 7. Monita practica circa exercitium et praxim presentie Dei, ac circa varios hujus exercitii peragendi modos.	39
§ 8. Monita practica circa confessionis frequentiam et conditiones.	42
§ 9. Monita practica circa varias difficultates que sacerdotum nonnullis a suscipiendo sacri Judicis munere, aut ab ejus aliquando suscepti continuatione absterrent et retardant.	44
§ 10. Monita practica circa conscientie examen quotidianum ipsiusque necessitatem, partes et modum.	52

§ 11. Monita practica, vi quorum aqua et ejusvis peccantis meritis conveniens, sacre communionis distributio insitui poterit.	55
§ 12. Monita practica circa communionem, ut aiunt, spirituales, cujus ope verus Eucharistiae usus suppleri potest, quibusdam datis circumstantiis.	60
§ 13. Monita practica circa pietatem in beatissimam Virginem Mariam peccantibus inspirandam.	63

TRACTATUS SECUNDUS.

De Christianam Perfectionis impedimentis et eadem superandi modo.

§ 14. Monita practica circa impedimenta que Christianam Perfectioni tactis non bene custoditi sensus afferi, et circa media eisdem opponenda.	66
§ 15. Monita practica circa impedimenta que Perfectioni a sensu peccatis ponuntur, deorsu modis contra haec impedimenta.	71
§ 16. Monita practica circa impedimenta que Christianam Perfectionem per sensum visis male custoditum opponuntur.	74
§ 17. Monita practica circa impedimenta que sensus auditus male custoditus Perfectioni afferit.	77
§ 18. Monita practica circa impedimenta que Christianis Perfectioni a sensu odoratis male custodite afferuntur.	82
§ 19. Monita practica circa impedimenta que per linguam, quatenus humana loquela organum est, Perfectioni offeunt, deque subsidiis ad eam refruandam adhibendis.	83
§ 20. Monita practica circa impedimenta que Perfectioni a percussis et non mortificatis passionibus opponuntur, deque regulis quibusdam ad dietas passiones moderandas observandis.	86
§ 21. Monita practica circa impedimenta que Christianam Perfectionem honorum et divitiarum amor afferit, ac de mediis contra hunc amorem impendendis.	89
§ 22. Monita practica circa impedimenta que Christianam Perfectionem ab honoris et mundanae gloriae appetitu opponuntur, et de quibusdam mediis ad illum vincendum.	94
§ 23. Monita practica circa impedimenta que ex aliis exterioribus et delectabilibus objectis in Perfectionem redundare possunt.	98
§ 24. Monita practica circa impedimenta que ab externis demonum impugnationibus Perfectioni opponuntur.	102
§ 25. Monita practica pro Directore, animas scrupulosas dirigendi modum concernentia.	109
§ 26. Monita practica circa scrupulos, in singularibus quibusdam materiis occurrere solitos.	112

TRACTATUS TERTIUS.

De proximis ad Christianam Perfectionem dispositionibus sive de virtutibus moralibus in gradu perfecto acquirendis.

§ 27. Monita practica pro Directore circa primam virtutem cardinalem, sive prudentiam.	117
§ 28. Monita practica circa lesiones secundae virtutis cardinalis, sive justitiae, easque compensandi modum.	124
§ 29. Monita practica circa tertiam virtutem cardinalem, sive fortitudinem.	129
§ 30. Monita practica circa quartam virtutem cardinalem, sive temperantiam.	132
§ 31. Monita practica circa virtutem religionis.	135
§ 32. Monita practica circa devotionem.	141
§ 33. Monita practica circa virtutem obedientiae.	144
§ 34. Monita practica circa virtutem patientiae.	150
§ 35. Monita practica circa virtutem castitatis.	153
§ 36. Monita practica circa virtutem mansuetudinis.	153
§ 37. Monita practica circa virtutem humilitatis.	160

TRACTATUS QUARTUS.

De Christianae Perfectionis essentia, qua in virtutibus theologis, charitate praecipue consistit.

§ 38. Monita practica circa fidem theologiam, ipsius essentiam, proprietates, necessitatem, ipsiusque acquirendi et exercendi modos.	167
§ 39. Monita practica circa spem theologiam, ipsius essentiam, motiva, proprietates et effectus, ac occasiones in quibus exerceri debet.	170
§ 40. Monita practica circa charitatem erga Deum, ipsius essentiam et prerogativas, atque ipsius acquirenda media.	175
§ 41. Monita practica circa amorem conformitatis, ipsius fundamentum, motiva, utilitatem.	180
§ 42. Monstratur quantopere spirituale proximi bonum respiciens charitas sacerdotibus et animarum pastoribus praecipui sit propria.	184
§ 43. Practicum et breve compendium omnium eorum que in monitis practice pertractata sunt, pro instructione Directorum.	189

